

CONSILIORVM
FEVDALIVM
D. ALBERTI BRVNI
PATRITII ASTENSIS
I. G. CELEBERRIMI,
AC PRAESTANTISSIMI ATQVE INTER
MODERNOS FACILE PRINCIPIS.

Volumen Secundum.

OLIM QUIDEM IMPRESSA SED NUNC
à multis mendis castigata per D. Marcum Antonium de Pinardis
I. V. D. quae quidem antea erant multum deprauata.

Cum summarijs, & Indice locupletissimo.

VENETIIS,
Apud Iacob. Ant. & Iulium Somasch. fratres,
M D L X X I X.

CONSTITUTION
FEDERAL

ALBERT

LIBRARY

UNIVERSITY OF CHICAGO

Volume

OF THE

LIBRARY OF THE UNIVERSITY OF CHICAGO

CHICAGO, ILL.

APRIL 11 1891
M D L X I X

SERENISSIMO ATQVE
INVICTISSIMO
EMANUEL PHILIBERTO

DVCI SABAVDIAE, PRINCIPI
FEDEMONTIVM,

ACCOMITI ASTAE ETC. DOMINO
SVO SINGVLARISSIMO.

IO. BAPTISTA BRVNVS I. C. ASTENSIS,
post iusta manus oscula, salutem & facilitatem humiliter precatur.

OSTEAQVAM superexcelsè Diueq; Princeps ab Alti-
tudine tua, ac etiam Serenissima Genitricis tue ad Aduoca-
tionis Fiscalis munus in Ciuitate & comitatu tuo Astensi famo-
sus I. C. Dominus Genitor meus Albertus Brunus Astensis fue-
rit euocatus, in eoq; se exercuit vsque ad postremum eius vi-
ta diem, equum fore existimaui, aliquam erga Altitudinem tuā
grati animi significationem ostendere, secundumq; volumen

Consiliorum Feudalium prefati Domini Alberti Bruni patris mei Altitudini tuæ offer-
re, ut inde aliqua mihi ac aliis prodiret utilitas; ad quod me magnopere excitauit in-
nata prudentia & sapientia altitudinis tuæ in administranda Republica, regendisq;ue
populis ac exercitiis ingenii vis & perspicacia, ut iam propè senex & canus videar-
is: in est enim altitudini tuæ senectus (ut sapientissimus inquit Salamon sapientia
quarto cap.) non annorum numero computata, sed sensu; nam cani sunt sensus homi-
nis. Iustitiam verò, quam virtutum omnium reginam esse liquet, & sine qua Imperia
diutius consistere nequeunt, ita altitudo tua colit & penitus obseruat, ut nihil nisi re-
ctum, nisi iustum, & quod rationi congruat, placere possit, Iustitia trutinam tanta re-
ctitudine tenes, ut nullum favori, nullum gratia ac potentia locum prestas, non sinis
inopes à diuitibus, aut plebeios à primatibus pessundari; Optima enim est iustitia reddē-
de ratio, quæ aqua lanæ passim omnibus ita tenuioribus, sicut primatibus prestatur.
Facis quod bono Principi congruit subditorum querelas libenter exaudis, & facile in-
terpellantibus aditum prestas; hinc Cyrus Persarum Rex & ex eo plurimum commen-
datur, quod plures oculos, & plures aures haberet, Princeps etenim bonus creditur qui
oculatus sit, & auritus, ut Plutarchus asseuerat, Res arduas, quæ tibi plurima occur-
runt pro tanti Principatus administratione, non nisi cum procerum heroumq; & sa-
pientissimi tui Senatus Consilio maturè explicas, & omnium votis auditis atque per-
spectis tu de illis prudentissimè decernis, & rectè quidem, dubium enim non est, omnia

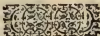
omnino, quæ consilio rectè geruntur, iure meritoq; & effectu ac firmitate niti. Prosi. Etò
Inuictissimi ac iustissimi Principis Caroli patris tui per omnia es similimus, & non mo-
do ipsius Cæterorumque inclita fama atque memoria, Diuorumque & superillustrum
Aurum, Attauorum, & maiorum tuorum prudentiam, mores, religionem, & Iustitiam
aquis, sed pro ætate superas. Qualem ergo te existimemus futurum scem, quem in hoc
primæuo iuuentutis Flore, tantis virtutibus, tantaque prudentia, ac morum grauitatē
pollere conspiciamus; inclitam tu Sabaudia domum, quæ ex Regio Cæsarum sanguine
vetustissimam originem ducit, plurimum Illustras, & attollis; & quippe alter Cæsar,
virtute nuncuparis, & omnes tui populi ac subditi tui sub dulci prudentissimoq; regi-
mine altitudinis tuæ, ac sub felici umbra alarum tuarum quiescere pacificeque viuunt.
Quod opus prædictum præfati genitoris mei Domini Alberti Princeps Inuictissimè al-
titudini tuæ dicaui, qui es lex viua in terris, ut tuis auspiciis in publicum prodeat, &
à tua altitudine authoritatem fidemq; suscipiat, & à detractatorum morsibus sub no-
minis tui gloria defendatur; quod & exiguum munus altitudo tua non aspernabitur,
sed seruuli potius & mancipii sui animum, quàm rem ipsam existimabit, Non equidem
rem ipsam, sed donantis deuotionem animumq; Altitudo tua inspicere dignabitur, simq;
ego sub felici umbra tua protectus atq; defensus, Bene diu & felicissimè Vale atatis
nostra vnicum refugium, Astæ v. idus Septembris Anno Domini 1574.

INDEX PER ORDINEM ALPHABETI, RERVM MEMO- RABILIVM, QVÆ IN HOC VOLV- MINE SECVNDO CONSILIORVM FEVDA- LIVM CONTINENTVR.

AC ETIAM ALIBI, VT EX IPSO INDICE
CLARE LIQVET, QVI INDEX PRAEFATVS EST
PRAEFATI PRAESTANTISSIMI IVRE CONSVLTI
D. Alberti Bruni authoris praefati secundi voluminis,

IVNCTIS IN EO ALIQVIBVS ADDITIONIBVS D.
Io. Baptista Eiusdem D. Alberti Filii vnici.

Accusatio :

Agnatio.

E falso accusari an quis possit, & etiam agi actione iniuriarum contra eum, propter falsam obreptionem, conf. 160. circa med.

Possessio feudi continuari debet in agnato, infra possessio.

Alienatio infra Feudi
Alienatio.

Acquisitio infra feudum alienatur vel acquiritur.

Accrescere,

Administrator.

Conuentio facta inter consortes, & ad alterum eorum pertineat administratio, non impedit facultatem dinidendi, & perit facta diuisione, conf. 173. col. pen. vers. Item non obstant, iuncto vers. sequenti.

Item perit propter malam administrationem, Ibi dist. vers. Item non obstant, col. penul.

A Lienari an possit feudum per uassallum, in praedictum filiorum, saltem Novum, vel hereditarium, infra feudum alienatur.

In generali alienatione non veniunt bona feudalis conf. 121. col. 8. vers. pro Matheo, & conf. 205. circa finem vers. ceterum, Nisi de consuetudine alienentur, sine Domini licentia, secundum Io. Fabri Insti. de rerum diuisione. in principio in ultimis verbis Qr. tunc in generali alienatione veniunt, licet Dñs possit redimere, ut ibi per eum.

Nec in generali Hypoteca dicto conf. 121. col. 8. & 9. vers. pro Matheo, ibi cum Ampliatione, & limitatione nisi in dote uita mariti durante, fallit & ut in d. conf. 205. per totum consilium, & ultima col. iunctis aliis precedentibus duabus col.

A Alienatione

Index Conf.

Alienatione prohibita per statutum, vel aliter, an sit prohibita hæredis institutio conf. 183. in 2. & 3. ac 4. col.

Alienatio feudi, quando sit proximiori, vel remotiori de agnatione non dicitur proprie alienatio sed resutatio, & venit remotior accedente consensu saltem tacito proximiorum conf. 124. col. 3. vers. & pari ratione vide infra in vers. prohibitus alienare.

Propter illa verba vendere, vel aliter alienare, intelligitur prohibita alienatio per contractum d. conf. 183. 2. col. vers. Nichilominus, iuncta col. 3. & 4.

Alienare non dicitur de consensu d. conf. 183. 3. & 4. col. in vers. Et obmitendo iuncto vers. et pñcia. Statutum prohibens alienationem, tanquam odiosum, & contra ius commune est stricte interpretandum d. conf. 183. in vers. Et pñcia coadiuvantur col. 5.

Bona alienari prohibita per statutum possunt in dotem dari, vel capi, d. conf. 183. col. 8. vers. 3. moneor.

Lucrum Dotis ex statuto procedens, habet locum etiam in bonis per statutum alienari prohibitis d. conf. 183. col. 8. & sequenti vers. 3. moneor.

Res semel facta alienabilis perpetuo durat alienabilis d. conf. 183. col. 9. vers. 3. moneor.

Si legatur res alienari per statutum prohibita, debetur estimatio d. conf. 183. vers. 4. tale statutum col. 9. & sequenti.

Alienatione feudi permessa, censetur permessa constitutio usufructus, infra feudum alienatur.

Alienatione feudi permessa, censetur permessa alienatio per viam ultime voluntatis, infra feudum alienatur & conf. 186. 3. col. vers. Nec obstat.

Non tamen licet sine Domini consensu possessionem transferre, d. conf. 186. vers. in super col. 6.

Alius aliter.

Clausula vel aliter, intelligitur de similibus conf. 183. col. 3. vers. Primo moneor.

Clausula vel alio modo intelligitur de simili ad expressum, vel expressis d. col. 3. sub d. vers. primo moneor Et in vers. & quia ut optime dist. 3. col.

Allodium.

Allodialia bona quæ dicantur, vel quare sic dicantur, conf. 118. 1. & 2. col. & quid sit, Allodium ibi d. 1. & 2. col. cõs. 137. col. antepe. et seq. vers. 7. ultra & istud feudum sit censendum alienabile. Adde ad hoc Græmatici Decisione 103. nu. 127. & sequen. Bru. filius.

Bona in dubio præsumuntur allodialia, nisi probentur feudalia, conf. 127. 3. col. vers. Et si assumamus Iuris præsumptionem.

Stant simul & corpora locorum à nullo recognoscantur Et sint allodialia, & iurisdicção Iure publico teneatur & recognoscantur in feudum, d. conf. 127 præallegato vers. & si assumamus 3. & 4. col.

Ratione partis feudalis, quando Cetera præsumantur feudalia d. conf. 127. col. 4. vers. Quod si assumamus Illam probationem.

Ex uno feudali, non inferitur aliud esse feudale d. cõs. 127. col. 4. circa principium sub vers. præallegato Quod si assumamus illam probationem.

Totum integrale præsumitur feudale, quando maior pars est feudalis non inseparatis d. conf. 127. col. 4. & 5. in præallegato vers. Quod si assumamus illam probationem.

Et ista præsumptio non est sufficiens per se, sed facit deferri iuramentum agnatis, seu masculis, Et est Ellidibilis, d. conf. 127. col. 6. post vers. ceterum in vers. Et ista præsumptio.

Et tunc oportet probari q. ista maior pars possidetur per masculos, d. conf. 127. col. 6. vers. Ceterum præallegato.

Si maior pars prediorum est allodialis, cetera præsumuntur allodialia d. conf. 127. col. 6. vers. & ista præsumptio iuncto vers. sequen. inci. Nam ut dicit Aud. de Iser.

Si in conceptione feudi aliqua bona specificentur, ut feudalia, Nichilominus ea quæ rassallus habet, non specificata præsumuntur allodialia, dist. conf. 127. col. quinta versic. Quod si assumamus illam probationem, paulo ante versiculum ceterum iuncto principio col. sequentis.

Est q. Castrum sit feudale, per hoc non sequitur quod pradia sint feudalia dist. conf. 127. col. 6. vers. Nec dicatur & 13. col. 7. consideratione.

Potest principale puta Castrum vel domus esse feudale, & accessoria puta hortus esse allodium dist.

secundū voluminis.

d. conf. 127. col. 6. uerſi. nec dicatur.
Castrum non eſt caput ad predia, cū caſtro nichil corporale coherere d. conf. 127. col. 6. uerſi. item eſt contra, & latius iux. uerbum caſtrum.
Predia ſe continentia cum caſtro, ut uiridariū, nemus retro caſtrum ſe continens cum eo, preſumuntur feudalia ſicut caſtrum, ad eſſectum deferendi incrementum agnatis, d. conf. 127. col. 7. verſicu. & forte dici poſſet.
Indiſiſibilia, ac inſeparabilia à feudo, et caſtro, ac concreta, & non diſcreta, ut Domus, uel adificiū ſaſſa in Caſtro, uel Caſtrum ſaſſum in ſondo Feudali ſunt feudalia, licet de eis debeat fieri ſolutio, uel permitti, ut tollitur. d. conf. 127. col. 41. in Decima ſexta conſideratione, verſicu. ubi autem eſſet quid concretum & col. 46. verſicu. Item ſuccedit in iure.
Predia, uel allodialia, acquiſita ſimul cum caſtro cēſentur feudalia, & dicenti ſimul acquiſita incumbit onus probandi conſi. 127. col. 43. in decima ſexta conſideratione, paulo ante verſi. Sed quid in Rodiis.
Seruitus acquiſita ſondo feudali, eſt feudalis, tāquam augmentum fondi, d. conſi. 127. col. 41. in decima ſexta conſideratione, verſi. ubi autem eſſet quid concretum.
Augmentum feudo ſaſſa, an ſint feudalia, infra verſi. augmentum. Pradia deſtinata ad uſum Caſtri, ut ſtalle equorum, uiridarium, columbarium, & alia ſimilia, ex ipſa deſtinatione nō efficiuntur feudalia, quando prius ſunt allodialia propter diſformitatē Domini d. conf. 127. col. 41. in decima ſexta cōſideratione verſi. ubi autem eſſet quid concretum, uſq; ad verſi. Idemq; eſt in annuiſ redditibus.
Predia reddititia, ſeu redditia Do. Caſtri, ac annui redditus, Decime, Quindecime, & ſiſus ſolui preſtari Domino caſtri in dubio ſunt allodiales, ſeu allodialia, & præſumuntur predia reddititia potius emphiteotica, uel linellaria, quam feudalia, d. cōſi. 127. col. 42. & ſequenti in Decima ſexta conſideratione. uerſi. Idemq; eſt in annuiſ redditibus & verſi. ſequenti.
Predia ſubiecā domino Caſtri ad ſucceſſionem, et tertiam uenditionem, ſunt allodialia in dubio, d. cōſi. 127. col. 4. verſi. nec obſtat in Decima ſexta conſideratione & col. ſi. verſi. & quia dictū ſunt ſupra ubi de iure ſucceden di hominibus, an ſit feudale, uel tranſitorium ad feminas.
Si domini Predia ſubiecā ad ſucceſſionem, & tertiam

uenditionem, mediante annua ſomma, uel redditu faciāt libera hominum, ita q̄ poſſunt alienare libere, eſt ſignum q̄ ſunt allodialia tam predia, quam redditus, d. conf. 127. col. 42. in Decima ſexta conſideratione verſicu. Nec obſtat q̄ Quindecima part.
Solita alienari ſiue principis conſenſu, ex longa conſuetudine ſunt allodialia d. conf. 127. col. 43. in 16. conſideratione, verſi. Nec obſtat q̄ quindecima, & uerſi. antecedenti.
Femina poteſt ſuccedere in Rodiis, et operis quas preſtant homines Domini tanquā allodialibus, d. cōſi. 127. col. 43. & ſeq. uerſi. ſed quid in rodii & operibus cum limi. de qua poſt d. uerſi. in uer. ſeq. Inei. eſt bene uerum q̄ ſ census pecuniarius ead. colum. 44.
Idē de cenſu annuo q̄ preſtant homines Domini uifi conſet q̄ preſtetur in ſignum ſuperioritatis et ratione homagii nel incolatus d. conf. 127. col. 44. d. uerſicu. eſt bene uerum in uſo uerſicu. antecedenti.
Si quis obligatus ad homagium, cum annuo cenſu, liberetur paſſo a ſubiectione, & homagio retento cenſu, ipſe cenſus erit allodialis d. uerſi. proxime allegato inuicente eſt bene uerum.
Quid ſi retineat operas d. cōſi. 127. col. 44. in d. uer. ſupra proxime allegato inei. eſt bene uerum.
Predia que Domini Caſtri dant in homagium hominibus loci ſunt in dubio allodialia, quō ad Dominos & eorū directū Dominiū, cum poſſit dominus loci habere predia ſua. ppria pleno iure qua det hominibus ad homagium d. conf. 127. col. 45. uerſi. Item ſuccedit femina.
Furni & molleudina ac ius furnandi & columbaria an dicantur allodialia, ita q̄ in eis femine ſuccedant d. conf. 126. col. 46. verſicu. Item ſuccedit in furnis & uer. ſeq. & infra in uerbo furni.
Predia data in homagium per Dominos hominibus loci preſumuntur uibitominus allodialia, quo ad Dominum loci licet quo ad homines poſſint dici feudalia d. conf. 127. col. 45. uerſi. Item ſuccedit femina.
Macellum & emolumenta macelli dicuntur allodialia. Ita q̄ in eis femine ſuccedat d. conf. 127. col. 47. uerſi. Item ſuccedit in emolumentis macelli.
Ius patronatus quod habet Domini Caſtri, an dicatur quid allodialē, & hereditarium, an feudale, ita q̄ femine nō ſuccedant d. conf. 127. col. antep. uerſi. Potuiſſem tangere de iure patronatus.

Index Conf.

Solita d. Principibus concedi, & in signum superioritatis sunt feudalia, d. conf. 127. col. antepe. vers. et licet dixerim & septima colum. vers. & ea ratione.

Mobilis castri, & ad perpetuum usum Castri, & defensionem destinata, vt arceglia, & affixa, vel non affixa Castro, an Et quando dicantur feudalia, vel allodialia d. conf. 127. col. penul. vers. vltimo sit difficultas & vers. sequenti.

Et quid si non constet q. sint acquisita cum Castro, vel constet quod sint postea acquisita dicit. consilio 127. col. pen. vers. vlt. sit difficultas, inulto vers. sequenti.

Pedagium, seu velligal, an censetur feudale, vel allodiale, dicto consilio 127. septima col. vers. & ea ratione dici posset, in l. iis duabus col. sequentibus & col. antepenult. versiculo praellegato, et licet dixerim vbi tangitur de fructibus pedagii exaltis.

Pradia & alia simul habita cum castro, censentur eiusdem Iuris & feudalia d. conf. 127. col. 7. & 9. circa h. vers. & ea ratione.

Dacita et conformia Castro et iurisdictioni hoc est solita pertinere Dominis Castrorum, sicut castri censentur Feudalia d. conf. 127. col. 7. et 9. vers. praellegato, Et ea ratione.

In feudis indiuisibile quod est in vno extremo, generat presumptionem indiuisibilitatem in alio extremo d. conf. 127. col. 9. d. vers. & ea ratione prope tertiam presumptionem.

Stante presumptione pro agnatis, quod bona sint feudalia, hoc non sufficit ad victoriam, sed ad finem vt eis spectet insinuandum duodecim sacramentalium dict. conf. 127. col. 6. vers. & ista presumptio.

Bona an presumantur allodialia, ex eo quod vicina sint allodialia, & e contra, dict. conf. 127. col. 9. in 3. presumptione.

Ex eo q. constat Vassallum tenere bona feudalia, an oia presumantur feudalia, si vassallus non ostendat que & quot sine feudalia, conf. 121. col. pe. et fi.

Bona an presumantur allodialia, Ex eo quod de eis communiter solum est fieri, & obseruari, vt de allodialibus & e contra dict. conf. 127. col. decima & vndecima in 4. consideratione sine in vers. Quod si quartam.

Si dubitatur qua bona fuerint tempore emptionis, vel concessionis castri de eius pertinentiis, est recurrendum ad subsequenter usum qui hoc decla-

rat dict. conf. 127. col. 10. dict. vers. Quod si quartam.

Qualis fuit usus & patientia, talis praesumitur praecessisse feudi concessio, ac emphiteosis vbi non potest constare de origine dict. conf. 127. col. 10. vers. Quod si quartam.

Quando est consuetudo vendendi libere pradia per Dominos Castri praesumitur allodialia d. conf. 127. col. 11. in d. vers. Quod si quartam.

Allodialia pradia Dominorum Castri, et feudalia more regionis, & vulgari sensu considerantur, vt q. soleant Dñi Castrorum in regione illa habere pradia q. vulgo habeantur pro allodialibus d. conf. 127. 11. col. & sequen. 5. consideratione.

Si propter antiquitatem non possunt discerni termini rei feudalis & allodialium forte acquiratarum per Dños, Quid Iuris d. conf. 127. in 16. consideratione in princ. in col. 40. & sequen.

Potest vassallus, vel Dominus Castri dicere, quod modica sunt feudalia, & demonstrare modicum quid dicendo illud est feudale d. conf. 127. col. 16. in 9. consideratione.

Fama, & communis seu generalis opinio, facit praesumi bona esse allodialia, vel feudalia, dict. conf. 127. colum. 11. & sequenti in sexta consideratione.

Per instrumenta antiqua, etiam enotatiue loquentia, vel inter alias personas confecta, probantur pradia Dominorum Castri esse allodialia, vel feudalia, dict. conf. 127. col. 12. in sexta consideratione & infra eo.

Vbi feudum est concessum limitatum, omne quod est intra limites censetur feudale, Et extra limites allodiale, d. conf. 127. col. 12. & sequenti 7. consideratione seu presumptione.

Aliud est limitare pradia, Aliud territorium, Aliudq. est insensatio pdiorum, Aliud castri, Iurisdictionis, et Territorii, cum quis possit esse Dñs Castri, Iurisdictionis, et territorii, nō tñ pdiorum in Iurisdictione & territorio cōprehenforum conf. pdicto 127. col. 13. et sequenti septima consideratione seu presumptione.

Non licet arguere, q. Castri, Iurisdictionis, & territorium, quis teneat iure feudi, ergo & pradia, d. conf. 127. col. 13. in 7. consideratione seu presumptione & in secunda presumptione col. sexta vers. Nec dicatur quod si caput iuncto vers. sequenti, & col. 21. & 22. cum sequenti sub decima consideratione vers. certe pradia non obstant.

secundi voluminis.

Bona presumuntur allodialia, vel feudalia prout nenditores feudi utebatur, d. conf. 127. col. 14. 8. consideratione.

Item prout Dominus directus utebatur, nisi omnia bona simul in feudum, vel iure feudi conceperit, vel nevididerit, d. conf. 127. col. 14. 8. consideratione et col. 15. in versis. & in hac consideratione esset advertendum. Qui versis prope 9. considerationem. in d. 8. consideratione.

An vassallus, vel filia Domini teneantur constare Domino facere que, & quanta sunt bona feudalia, & qua allodialia, & fines feudi, an vero Dominus, vel agnati contra filiam contententes, & an teneantur exhibere instrumenta feudi, & inuestituras, Domino, d. conf. 127. col. 2. & sequentibus. ver. tam in his que dubitatur an sint allodialia, vel feudalia, & col. 15. & sequi 9. consideratione, & in 18. col. & seq. in 10. consideratione, & conf. 116. col. fin. versis. 6.

Vassallus Domino interrogante an aliqua res sit feudalis respondere tenetur d. conf. 127. column. 18. in nona consideratione, versis. an autem Vassallus.

Verba Principis enuntiantia pradia esse feudalia probant ibi, d. conf. 127. col. 19. in 10. consideratione. versis. secundo respectu.

Si Princeps dat in feudum Curiam, & Castrum, cum hominibus, & omnibus pertinentiis, sicut fit in Regno Sicilia, omnia que sunt intra territorium preficiuntur feudalia nisi probentur exempta, aut tenentes soleant libere vendere possessiones suas, aut vicina pradia suis allodialia secundum Andr. de Isernia, de quo in consilio 127. preallegato colum. 20. decima consideratione. versis. Itē ut dicit Andr. de Isernia.

Per recognitiones et instrumenta recognitionum probantur bona recognita teneri in feudum esse feudalia, nisi in clerico recognoscente rem Ecclesia ab aliquo Domino laico d. consilio 127. column. 18. & sequenti in Decima consideratione.

Probatio que fit per recognitionem, dicitur fieri per irreversum, ex quo non constat de infundatione dicti consilio 127. col. 18. in Decima consideratione.

Dicens in libello, vel supplicatione, aliquid esse vassallarium, si postea dicat allodium succumbit ibi dicti consilio 127. col. 19. in Decima consideratione.

An per verba vassallorum enuntiativa, pnta peten-

tium se inuestiri de Castro, & Villa, cum terris, pratis, gerbis, nemoribus, &c. ad castrum pertinentibus probentur pradia esse feudalia, & de pertinentiis castri dicti cons. 127. col. 19. in Decima consideratione in versis. dicitur in inuestituris & col. 27. & sequenti, sub versis. 19. in Decima consideratione versis. & ex his patet.

Recognitio Castri, & pertinentiarum, an trabatur ad pradia dicti cons. 127. col. 21. prope versis. certe pradiſta versis. & quod recognitio in decima consideratione quod sic, sed contra in dicti col. 21. cum multis sequentibus sub dicto versis. certe pradiſta.

Recognoscere non tenetur ad aliquid novi submitendum, vel inducendum dicti cons. 127. in Decima consideratione col. 24. in versis. & quia ut dictum est Et col. sequenti versis. quod autem sub versis. certe pradiſta.

Nec ad iuri suo derogandum d. conf. 127. in d. versis. Quod autem.

Ex recognitione facta de castro, Cum Iuribus, & pradiis, qua quis habet in castro, loco, & villa, ac territorio, vel si quis recognoscat in feudum pradia, & iura que habet, bene probatur pradia esse de feudo dicti consilio 127. in Decima consideratione col. 23. versis. Item non obstant assumendo.

Secus si dicas recognosco, vel concedo pradia, & iura ad castrum pertinentia, vel castrum, cum Iuribus, pradiis, terris, gerbis, mollendinis, &c. ad Castrum, vel feudum pertinentibus, Quia dicenti pradia spectare ad castrum, vel feudum, est necesse probare d. conf. 127. in decima consideratione in 23. col. cum sequentibus versis. Et aliud est dicere recognosco pradia vel iura iuncto versis. & pro ista col. 25.

Confessiones, inter alias personas confesse, Nec non assertiones, & supplicationes etiam fratris, non probant pradia esse feudalia, contra fratrem, vel aliam personam, Nec contra filias fratris, vel feminas, cons. preallegato 127. col. 36. Duodecima consideratione vel probatione.

Instrumenta, inter alias personas confessa pariter non probant d. conf. 127. 12. probatione.

Nisi sint instrumenta & confessiones de antiquo, quia probant etiam inter alias personas, ac etiam si solum enuncient pradia esse feudalia dicti cons. 127. col. 36. & sequenti. duodecima probatione & in col. 12. 6. consideratione.

Index Conf.

Contentia lata & pradia sint feudalia inter Dominum & aliquos consortes, aliis non vocatis non nocet, nec filiabus dict. conf. 127. col. 37. 13. consideratione.

Ex sola prastatione seruitiorum, pro re aliqua tantum feudali, prastimitur res feudalis, nisi de alia causa constet d. conf. 127. col. 38. 14. consideratione.

Ex possessione agnatorum, res non prastimitur esse feudalis, filia dicente esse allodialia d. conf. 127. col. 39. 15. consideratione.

Nisi agnati probent fuisse ipsa bona possessa per antecessores pro feudalibus d. conf. 127. col. 38. in principio innotat col. sequenti vers. & si constaret 15. consideratione.

Et paterna possessio prodest filie d. conf. 127. col. 39. 15. consideratione.

Agnatis probantibus pradia fuisse possessa per antecessores ut feudalia, defertur Iuramentum cum 12. Sacramentalibus, dict. conf. 127. col. 40. re scilicet quod si constaret in Decima quinta consideratione.

Si probetur Principem rem aliquando possedisse an prastimatur de feudo d. conf. 127. col. 40. dict. vers. Quod si constaret 15. consideratione, & in decima consideratione 26. col. in vers. Item non obstat, & col. 28. & sequenti vers. Et in specie.

Rex, vel Comes, siue Princeps si concedat alicui quicquid iuris habet in tali loco, vel castro, quid operatur hac verba, d. conf. 127. col. 23. consideratione decima vers. Item non obstat in vers. Dicentes & si Rex.

Bona qua prastimantur feudalia, & que allodialia, vide diffuse in dict. conf. 127. per totum, & in 3. col. vers. & si assumamus iuris prastimatione.

Femina in quibus bonis succedat, stante contentione inter eam, & agnatos, vide d. conf. 127. per totum ubi late de hoc habetur.

Ex eo & quis sit inuestitus de allodialibus ad castrum pertinentibus, sua allodialia, vel aliorum non sunt feudalia conf. 184. col. 2. vers. Nec obstat & ipse Magnus Dominus.

Clanfula cum allodialibus ad castrum pertinentibus, non operatur, nisi probetur & Dominus castri illa bona antea tenebat d. conf. 184. col. 2. vers. prastato Nec obstat & ipse Magnus Dominus.

Capiens in feudum rem suam, vel alienam, que non sit concedentis, non transfert dominium in concedentem, & idem dicas de empheotici ibi prastato vers.

Nec obstat & ipse Magnus Dominus, Capiens in feudum rem suam sibi non prastindicat dict. conf. 184. col. 3. vers. ceterum.

Quid si concedatur quod habes & tenes in feudum, vel empheotism, vel confirmetur, quod ipse vel sui antecessores habebant & tenebant prastallegato conf. 127. col. 20. & sequenti in decima consideratione & col. 23. & sequenti vers. Item non obstant.

Prastcriptione probantur bona esse feudalia, Quia, diu tenta fuerunt cum prastatione seruitiorum pro feudalibus, prastallegato conf. 127. in 14. consideratione col. 38.

Castrum allodiale etiam cum Iurisdictione, An haberi, vel acquiri possit, & quomodo, infra castrum, & conf. 156. prima & 2. col.

Non potest consuetudine acquiri seu prastribi ne quis recognoscat Iurisdictionem castri, a Papa, vel Imperatore d. conf. 156. col. 1. & 2.

Quae bona dicantur siue prastimantur esse allodialia, & que feudalia, vide conf. primo prim. vol. br. & conf. 127. per totum consilium ac 293. in 2. prastenti vol. & D. Natam conf. 466. 2. vol. Bru. filius.

Alueus infra aqua, & etiam infra Alluuiio.

Alueus cuius sit, & cui acquiratur, & idem de Glarea & Alluuiione, & an acquiratur habentibus Rippam prope, an vero Principi seu Domino Castri, An vniuersitati loci vide per totum consilium 159. & conf. 55. primo volumine.

Alluuiio supra Alueus.

Alluuiiones, & glares an acquirantur habentibus rippam prope, An vero principi, seu Domino Castri, an vniuersitati loci conf. 159. per totum.

Si habentes Rippam prope Alluuiionem, neglexerunt habere Alluuiionem illam amiserunt, negligentia vel taciturnitate triginta annorum, & cui tunc acquiratur, & an habeat se tamquam bona vacantia d. conf. 159. col. 1. & 2.

Alueus se habens per modum Rippatici, cui acquiratur, & generaliter Rippatica, vide dict. conf.

secundi voluminis.

159. per totum.

Consuetudo q̄ Rippatica sint Principis, vel Dominorum, est in foro conscientie periculosa dict. conf. 159. circa fi. Et in materia alluvionis vide diffusissime per Hyppoli. riminaldum in tit. institutionum quib. alie. licet vel non sub numeris 39. & 40. iunctis multis aliis nu. sequentibus Br. fil.

Antiqua.

Quando dicamur esse in antiquis, vt sufficiat probatio per famam, & leuior, conf. 137. col. 18. & sequenti vers. Item debuit probare lineam, & conf. 127. 6. consideratione col. 12. vbi loquitur de fama et communi opinione. Quando est vniformis q̄ probat & conf. 158. 3. col. sub vers. circa primum.

In antiquis verba enuntiatiua, & instrumenta inter alias personas confecta probant Dominium, dict. conf. 127. d. 6. consideratione col. 12. & conf. 158. 3. col. sub vers. circa primum.

Annulatio infra nulitas.

Appellatio.

Iure tantum non reperitur, q̄ ab istis domicellis, qui non sunt Principes non possit appellari conf. 154 in principio.

Hoc procedit si neminem recognoscant, nec etiam Imperatorem d. conf. 154. in principio. Enimvero hoc fieri non potest circa Imperatorem, vel Papam cum auctoritas Imperialis, vel Papae, a nullo potest preferibi conf. 156. col. prima.

A praefecti praetorio, & Regum sententis non appellatur licet supplicetur, sed a sententia procumulis, & inferiorum bene appellatur d. conf. 154. col. 1. & 2.

Vbi euidens est iniustitia, potest a sententia Principis secularis ad Papam appellari, seu recurri d. conf. 154. col. 2.

Proclamata Dominorum si non fiant secundum Iudicium, non transeunt in rem iudicatam conf. 189. col. 4. sub vers. Item pro subditis.

Ab iniusto excessu multarum debet appellari d. conf. 189. d. col. 4. d. vers. Item pro subditis.

Vbi non liceret a Dominis appellare, nichilominus liceret ab eorum potestate dict. conf. 154. 2. col.

Deficiente Iudice seculari ad quem possit appellari, vt quando difficulter potest adiri Imperator, potest ad Papam appellari, ac ad Iudicem Ecclesiasticum recursus haberi, d. conf. 154. 2. & 3. col. vers. Sed stat difficultas.

In defectum superioris, potest ad Priores, decuriones, vel consilium appellari d. conf. 154. vers. sed stat difficultas col. 2. cum limitatione vt ibi.

Item potest appellari ad alios Iudices, vel Consortes, seu cumdominos d. conf. 154. col. 3. sub vers. Sed stat difficultas.

Aut ad adherentes, vel ad Ecclesiasticum cui subsint in spiritualibus d. conf. 154. col. 3. sub vers. sed stat difficultas.

An prohibita sit appellatio a sententia Senatus alicuius Principis qui sit Vicarius Imperialis, conf. 200. 4. col. cum sequentibus col. sub vers. Nec insuper & conf. 201. 1. 2. 3. & 4. col. cum sequent.

A sententia Principis vel Marchionis an liceat appellare conf. 200. 3. & 4. col. sub d. vers. Nec insuper vbi quid si sit Vicarius Imperialis & etiam vide in eo. conf. in vers. post scripta col. antepen. & sequent.

Consuetudine an induci possit ne appelletur a sententis consilii Principis d. conf. 200. in vers. 2. non obstat col. 4.

Per non usum appellandi solum, non inducitur consuetudo d. conf. 200. d. vers. secundo non obstat col. 4.

Quomodo procedat q̄ quis dicatur se nimis alitrinxisse in fine anni ad prosequendum appellationem d. conf. 200. vers. Quo ad alium 4. col. cum multis sequentibus.

Ad consilium non licet appellare, quando tulit sententiam, etiam reformatam d. conf. 200. vers. ad ipsum autem col. 7.

Quid si Princeps sit pupillus, d. conf. 200. 7. col. vers. Nam ad ipsum Principem, & Gubernator suspensus in d. conf. 200. col. 7. & sequenti vers. Tum quia.

Vbi deficit superior habilis quis sit Iudex ad quem, tempus Iuris vel Decreti non currit d. conf. 200. 9. col. vers. Et ex his iuncta col. sequentii.

Protestatio impedimenti an sit necessaria d. conf. 200. col. 9. & sequenti vers. Et secundum opinionem eorum.

Index Conf.

De appellationis desertione quis Index cognoscat. d. conf. 200. vers. quo ad tertium col. 13. & sequenti.

Ante Biennium appellatio non potest praeferri praefata deserti, sub d. vers. quo ad tertium col. 14. iunctis aliis col. sequentibus.

Vbi non licet appellare, licitum est supplicare quod sententia revocetur, Nec valet in contrarium constitutio, vel Decretum d. conf. 200. vers. Quo ad quartum colum. 16. & sequenti. Sed contra conf. 201. 3. col. paulo ante vers. sed premissis non obstantibus. & col. pe. & fi.

Supplicatio ista infra biennium est in porrigendo d. conf. 200. sub vers. Quo ad quartum col. 18.

Vbi non est licitum appellare, est licitum querellare d. conf. 200. vers. praefato Quo ad quartum col. 18.

Appellatio, & supplicatio possunt cumulari, Itaque si non tenet appellatio, teneat supplicatio d. conf. 200. col. 17. cum duobus sequentibus ante vers. ultimum. Insuper qui est ibi proximus.

Statuto remouente appellationem nihilominus licet appellare conf. 201. col. fin. in fi. consilii.

A iudicio Regis licet non appelletur, tamen supplicatur, d. conf. 201. col. pen. & fi. vers. similiter quando.

Tempora appellationum breviora praefata a statutis, vel Decretis, an succedant loco temporis in re communis conf. 201. 2. col. vers. praeterea, & eodem conf. 201. col. 4. & 5. vers. praeterea grauer peccant.

Omnes termini decisui appellationum sunt fatales d. conf. 101. col. secunda in vers. item limitante.

Quatenus sententia licet appellare, nisi quatenus prohibuitur reperitur d. conf. 201. vers. praeterea col. 4.

Decretum super appellationibus non habet locum in auditorio Principis, infra statutum.

Tempus appellationis a Decretis, vel statuto praefatum, succedit loco primi fatalis, non loco omnium fatalium, d. conf. 201. vers. praeterea impedito 4. & 5. col.

Impeditio non currit tempora appellationum d. conf. 201. col. 6. sub vers. praeterea et latius conf. 200 fore per totum.

Vbi disputatur an appellatio sit admitenda, vel an liceat a consilio Principis appellare, non currit tempus d. conf. 201. col. septima vers. rude donec.

In dubio est pronuntiandum appellationem non esse

desertam d. conf. 201. col. pen. vers. praeterea in dubiis.

Vbi dubitatur an sit admitenda appellatio debes admittere, potiusquam reici, d. conf. 201. col. pen. vers. similiter iuncto vers. sequenti.

Vbi dubitatur an causa appellandi sit legitima, debes admittere, potiusquam reici d. conf. 201. col. pen. vers. similiter.

Appellari potest per agnatos vassalli, in quo finita est linea, vel per filium si eis secundum non renouatur. conf. 108. col. 1.

Talique appellatio tollitur tempore. d. consil. 208. in fin.

Appellatione pendente.

Pendente appellatione super Dominio Castri iurisdictione, vel articulo iurisdictionis aut super iure eligendi officiali, quis debeat possidere, vel quasi infra possessor, & infra lite pendente.

Et non licet aliquid innovare, infra lite pendente.

Et si interueniat Nova persona, vel diuersa causa, in bibitio iudicis ad quoniam, non ligat quominus possit adire Index a quo, infra lite pendente.

Privilegium, vel statutum excludens appellationem, non censetur illam excludere, quia contineat eundem grauenam conf. 133. 6. col. & sequenti vers. Quinto.

Per clausulam appellatione remota non intelligitur remota appellatio a grauenamibus in iure expressis d. conf. 133. colum. pen. vers. 6.

Appellationem tollere nunquam censetur Princeps, etiam in eius privilegio nisi nominatim hoc dicat, d. conf. 133. 4. colum. vers. 3. ipsum privilegium.

De iure quis non debet extrahi extra proprium tribunal nisi grauenam appellat d. conf. 133. colum. 4. & sequen. sub d. vers. 3. ipsum privilegium.

Appellatio in dubio censetur remota per privilegium a diffinitiva, non autem ab interlocutoria d. conf. 133. vers. 4. 5. col.

Si adiutantur probationes, quia alias admittere non debent, potest appellari, esto grauenam possit aliquo qualiter reparari, sed non in totum.

Et ubiqueque interlocutoria praedicat in negotio principali.

secundi voluminis.

principali, nel substantiam negotii tangis d. consf. 133. col. 3. in primo dubio in fin.
Appellandum est ad Dominos, vel ad eorum potestatem, quando nominatus in consiliarium per consilium, vel populum praesentis se gravatum consf. 138. circa fin. versf. predicta comprobantur.
Nisi Domini, vel eorum potestas auctoritatē habeat in consilio, vel electione, d. consf. 138. in fin.

Aqua.

Si aqua nascatur in alieno pradio, & fluat in mea pradia efficitur mea, postquam est meum fondum ingressa, & possum de ea facere quod volo, nec tenetor Domino Fondi in quo nascitur ad aliquid, consf. 140. col. 1.
Aqua naturaliter fluit ex locis superioribus, in inferiora, ita & fondi inferioris Dominus acquirat non tantum aquam, verum etiam pinguedinem quā aqua secum ducit, d. consf. 140. 1. & 2. col. versf. naturaliter enim aqua.
Habens fondum superiorem, an possit dinetere aquā ne transeat per inferiorem, d. consf. 140. 2. col. versf. sed an Dominus Tomas.
Sis contentio de usu aque inter plures Dominos, Quilibet ipsorum est interim in sua quasi possessione ibiendus, consf. 149. circa fi.
In aqua, & Alveo communi, & unus alium impedire non possit, d. consf. 149. in fin. & per totum.
Vnus consortium an possit in flumine communui facere clusam pro suo molendino, in loco ab alio consorte non occupato, contradictione aliorum consortium non obstante d. consf. 149. in prin. & per totum ipsum consilium.
Quando flumen est commune, quilibet consortium potest facere quod vult de dimidia parte aque si omnibus sufficiat d. consf. 149. prima & secunda colum.
Et quando aqua omnibus sufficit quilibet potest capere commoditatem aque pro usu suo d. consf. 149. in fin.
Si Princeps concessit aquam duobus habentibus molendina iuxta flumen publicum, Quilibet potest uti aqua pro suo molendino si omnibus sufficiat d. consf. 149. 2. col. versf. & hoc idem est de mente Bald.
Socius potest uti aqua communi, dummodo totum non

vsurpet d. consf. 149. 2. col. versf. ideo Bald. & colum. pen. & fi.

Si duo habent facultatem in flumine publico à Principe habendi molendinum, posterior non potest priorem, Nec vnus alium impedire d. consf. 149. 2. colum. versf. Et hoc etiam est de mente Barto. & penult. columna versiculo. Ideo bene dixit Bald.

In reficiendo molendino destruallo, an posterior possit priorem impedire d. consf. 149. in secunda colum. vide ibidem etiam in pen. col. versf. Ideo bene dixit Bald.

Aqua quomodo sit communis inter plures Dominos loci, dist. consilio. 149. ferè per totum consilium.

Si duo habentes ius construendi molendina, et clusas, in flumine publico concurrant in ponendo molendina, nel faciendo clusas, quid iuris, d. consf. 149. tertia columna versf. per ea qua decidit Bart.

Modus diuidendi aquam tradidit d. consf. 149. 2. & 3. col. versf. Quod si dicatur.

Vbi non est alius modus inter plures concurrentes, circa usum aquae forte est dirimendum, d. consf. 149. 3. col. versf. Qr. pradiila.

Super flumine Macre, & est commune inter homines Villa Franche existentes ab una parte, & commune Lusorii existens ab alia, potest unaqueque ipsarum communitatum construere molendina usque ad dimidium flumē versus se, esto, & altera ipsarum communitatum prius ibi haberet molendina, & fieret lucri diminutio alteri communitati d. consf. 149. 3. & 4. columna versiculo. Hinc consuluit Bald.

Si duobus ius aquae sit simul quā situm, prout euenit in duobus filiis & heredibus, Habens molendinum altius, primo percipit suam utilitatem, & molendinum primum in esse, debet esse prius in fini, & naturalis commoditas nemini debet auferri; & prius in via, est prius in termino d. consf. 149. prima colum. versf. Ideo bene dixit Bald.

Armigeri infra damnum.

Arma.

An sit licitum arma deferre maxime Rusticis, & mercatoribus consf. 207. prima & 2. columna maxime

Index Conf.

maxime subditis & viatoribus ibi & per totum De pena deferentium arma diff. conf. 207. fere per totum.

An consuetudine induci possit ut liceat arma deferre d. conf. 207. col. 2. cum aliis sequen. vers. Sed considerata consuetudine.

An Domini locorum possint prohibere ne arma deferantur Et sub pena arbitrio eorum imponenda d. conf. 207. per totum.

Author auctorari.

Episcopus Prelatus, vel similes, an possint acquirere fenda sue Ecclesie, Et sibi met auctorari conf. 128. prima 2. 3. & 4. col.

Generaliter an quis possit sibi met consentire vel auctorari d. conf. 128. 1. col. cum tribus sequen.

Domini locorum an possint in his qua sunt voluntarie iurisdictionis sibi met auctorari, ut est infirmare constituere alborem, &c. conf. 147. 3. & 4. col. vers. non obstat inueto vers. sequenti.

Augumentum.

Pradia qua habentur vel acquiruntur per Dominos Castri nō dicuntur augumentū Castri & feudi cōf. 127. col. 40. & seq. in 16. consideratione.

Non dicitur acquisitum ut feudi augumentum, id qd per se stare pōt, d. conf. 127. d. col. 40. d. 16. consideratione.

Fallit nisi per 30. annos pradia tenta fuerint per Dominum castri ut feudalia d. conf. 127. d. col. 40. 16. consideratione.

Si quis habet solum Castrum in feudum seu ambitum meum & post emas iurisdictionē iurisdictione nou accedet castro d. conf. 127. col. 41. in 16. cōsideratione vers. et dicit Bal. Quod prodest quia iurisdictione erit sicut feudum emptitium, ut ibi.

Si Marchioni sint data noua castra, An dicantur de Marchia, tanquam sint augumentum Marchie dixi in tractatu meo de augumento.

Si veteri Feudo, per Dominum addantur noua pradia an dicantur nouum feudū, infra feudū antiquū, Pradium vnum allodialē, destinatū ad usum alterius allodialis erit eius augumentum, & pars ratione destinationis, non tamen erit pars vel augumentum ad feudum, & hoc operatur diffinitio Domini

d. conf. 127. col. 41. vers. Ratio autem quare 16 consideratione.

Indivisibilia, seu inseparabilia a feudo, ac non discretum, sed concretum, ut si fiat domus, vel adificium in Castro, seu castrum in fondo feudali, efficitur feudale licet debeat satisfactio praestari, vel perui ti ut tollatur d. conf. 127. col. 41. in vers. ubi alit esset quid concretum in 16. consideratione.

Servitus acquisita fondo feudali, cedit feudo tanquā augumentū feudi d. cōf. 127. col. 41. vers. Et idem est in servitute acquisita fondo feudali 16. consideratione.

Aucto numero Dominorum, nō augetur ius eorū, nec obligatio conf. 130. 1. col.

Aucto numero Passallorum, vel hominū nō augetur obligatio d. conf. 130. 1. col.

Bellum.

Princeps pōt cōtra subditos se ab obedientia retrahere arma mouere conf. 178. vers. 3. circa fin.

Princeps propriis somptibus debet gerere Bella conf. 182. col. 2. vers. Insuper ius cōe & conf. 190. 1. 2. col. vers. non obstante.

Principibus solvuntur annui redditus, ut ex eis sustineant millites conf. 182. col. 2. vers. Cum ut dixit Paul. de Ca.

Millites debent viuere eorum, stipendiis nō grauare subditos, nec ab eis capere victum d. conf. 182. col. 3. vers. Nec debent millites.

Millitibus constituntur stipendia, ut ex eis viuunt, nec alios grauent alias sunt pradones d. conf. 182. col. 3. vers. Et militibus constituntur stipendia.

Millites sola hospitacione, & parte domus debent esse contenti, nec aliquid Capere pro se, & animalibus, & iter debent accelerare, nec alienius pradium grauare debent, nec ligna, Calcitra, vel oleum capere, Nec aliud vltra taxatam annonam, etiam a sponte dantibus diff. conf. 182. col. 3. vers. Ideo dicitur in l. deuotum.

Omne datum militibus, esto quod sponte offeratur presumitur per concessionem, & metu datum diff. conf. 182. tertia col. vers. plus; dicit textus in l. prima C. de Salgamo vsq; ad fin. diff. tertia col. Et col. sequenti quando Exercitus non potuit se pramuire, potest in casu necessitatis capere de rebus singulorum, puta panem, vinum, pullos

secundi voluminis.

pullos &c. alias non, *dist. conf. 182. 4. col. vers.*
Quod sequitur Paul. de Castr. in d. l. Neminem di-
cens &c.

Princeps postquam enacauit suam bursum, potest
 subditis imponere subsidium, & de singulorum
 subsidio, *nel suffragio niuere, dist. conf. 182.*
4. col. vers. Quod si dicatur, & conf. 190. col.
2. vers. & prima facie.

Ubi non sufficiunt Principi redditus, & enenit casus
 in quo, pro communi utilitate, *nel bonesto statu*
principis conseruando, nel pro hostibus repellen-
dis, sit facienda expensa, nel pro suo honore, pōt
imponere subsidium, non pro libidine eius, vel p
 suis immoderatis expensis d. conf. 182. col. 3. 4.
& 5. in vers. Quod si dicatur & conf. 190. 2. col.
in vers. & prima facie.

Bona Feudalia, vel subiecta, infra bona subdita, vel Exempta.

Fendum an computetur inter bona castrensia, &
 an pater uassalli habeat in eò usum fructuum, *conf.*
121. circa fi. & infra proxime.

An inter bona hereditaria, & an ueniat in petiti-
 one hereditatis, infra hereditas.

Fendum an ueniat in restitutione fideicommissi infra
 fideicommissum.

Fendum an cōputetur inter bona profectitia, *nel ad-*
uentitia conf. 135. col. 2. 4. & 25. sub vers. Quod
si dicatur legitimam. Et ibi quid si sit tale feudum
de quo quis potest disponere, & supra eo. vers. pri.
& conf. 136. 3. col. vers. Et primo.

Bona data alicui per Principem Dominum loci, cen-
 sentur separata ab uniuersitate aliorum bonorum
 quæ ibi habebat *conf. 168. col. 3. sub vers. Et pri.*
Vassalli & homagia dicuntur esse in bonis conf. 171.
col. 2. & 3. vers. His præmissis.

Rerum mearum appellatione nemini etiam homines
 ac uassalli mel nisi qui sunt michi sanguine coniun-
 cti d. vers. his præmissis.

In alienatione bonorum an ueniant feudalia, *nel*
in iurisdictiones in patria, in qua solent Domino
etiam inuito alienari, pñchre 10. Fab. In sti. de
rer. diui. in principio.

Pignoratilis bonis feudalibus, an censetur pignora-
 ta in iurisdictione *conf. 171. 3. & 4. col. vers. in*
contrarium.

Iurisdictione non est in patrimonio *dist. conf. 171. col.*

4. *dist. vers. in contrarium, maxime in vers. scō-*
cit quod dixit Bal.

Nec uenit appellatione bonorum, rerum, nec sub-
 stantie, Quia est qualitas in herens territorio *dist.*
conf. 171. 4. col. sub d. vers. in contrarium ma-
xime in vers. Quod fortius cōprobatnr.

Fendum an dicatur esse in bonis uassalli, & an Bono-
 rum & sequentium appellatione neniunt feudalia
 & sic *conf. 121. col. 9. & 10. in princ. & etiam*
in vers. Sed prædicta non obstant.

Et renuntians bonis paternis, forte filia in sendo suc-
 cedens, intelligitur fendi etiam renuntiare d. *conf.*
121. 10. col. sub vers. sed prædicta.

Differunt renuntiare bonis, & renuntiare heredita-
 ti, Quia renuntians hereditati non renuntiat seu-
 dis, nisi quando esset feudum hereditarium d. *conf. 121.*
vers. sed prædicta, col. 9. & sequenti & conf. 135
5. col. vers. ceterum & conf. 171. in princ. &
205. prima col. vers. & puto.

Testator cum dicit in omnibus bonis suis, censetur et-
 de feudaliibus loqui quando potest de eis dispo-
 nere alias non d. *conf. 121. col. 9. & seq. sub vers.*
sed prædicta & conf. 205. 1. & 2. col. vers. & pu
to qñ. Quod maxime procedit quando sub una de-
terminatione de bonis disposuit.

Quando bona subditorum sunt subiecta tertie uendi-
 tionis, An hoc habeat locum quando subditis uen-
 dit de ipsis bonis Domino, ut possit detrabi 3. pars
 præcii per Dominum *conf. 125. per totū consiliū.*

Bannum infra pena.

Bona allodialia supra allodialia.

Bona subdita, vel exempta, supra bona feudalia, vel subiecta.

An bona feudalia Dominorum dicantur subdita,
 nel filiarum de familia Dominorum nubilum,
 Ant nuptiarum extra territorium, et de aliis mul-
 tis, infra subdita, Et subiecta.

Bona publica infra uniuersitas.

Bona uniuersitatum, infra Uniuersitas.

Index Conf.

Bona Principis, Imperii, vel Fiscii,
vide infra bona vacantia.

Bona Vaccantia.

Bona vaccantia sibi deoluuntur, conf. 159. col. fin. in vers. unde ista bona.

Communitas, vel vniuersitas, etiam ex privilegio non potest succedere in bonis vaccantibus, d. conf. 159. d. col. si. sub d. vers. unde ista bona.

Clarca, seu Aluent, d. nullo occupata, sed tamquam bona vaccantia se habentia, spatio falsum triginta annorum, an sint vicinorum, an Principis, Aut Dominorum loci, an vero communitatis, d. conf. 159 per totum.

Bona nullius, seu quæ in nullius bonis sunt.

Bona Ecclesiæ,

INFRA in verbo census, & infra in verbo Episcopatus, ac infra in verbis feudum alienatur, vel acquiritur, ac infra in verbo successio, ac infra in verbo castrum.

Castrum, infra uilla.

Vendito castro cum pertinentiis quid veniat, infra Pertinentie.

Castrum subiectum civitati, an possit Princeps in feudum dare & dispendare, conf. 120. col. pen. in fi. & fin.

Castrum vni concessum, non potest Princeps sine causa tollere, d. conf. 120. col. si.

Castra subiecta civitati in eius territorio sunt, seu verius Iudici civitatis, conf. 120. circa principium.

Castrum, vel villa, continent in se Iurisdictionem, hominem, districtum, Ius patronatus, secundum Imol. ut in conf. 127. col. 22. vers. Et dicit Imol. videlicet attentæ deputationis hominis.

Castra dari solent propter custodiam patrie, conf. 129 col. penult. vers. Nec prodess.

Quando est contentio cum filia vassalli, pradia indubitanter non presumuntur de pertinentiis castri, d. conf. 127. col. 26. vers. Item non obstat.

Si comes concedat michi quicquid Iuris habet in tali Castro, vel loco, nichil operatur concessio, Nisi constet de Iure concedentis, Et ex tali concessione, seu modo loquendi, non transferitur titulus, Nec possessio, Et tunc dicitur loqui edditionaliter concedens, Et hac verba omne Ius quod habeo, exponuntur si quod Ius habeo, Et hoc, nisi consuetudo regionis, ac concedentis, aut alie circumstantia, possint declarare concessionem, d. conf. 127. col. 24. & sequenti sub vers. Item non obstant in vers. inci. Dicentes q. si Rex, vel Comes. Quid de vendente quicquid Iuris habet in fundo, vel hereditate, d. conf. 127. col. 24. & sequenti sub vers. Item non obstant, In vers. & licet vendens quicquid Iuris habet in fundo, Iuncto vers. & facit q. dicitur.

Civitas qua tenuit villam, post tempus pacis constantie, non presumitur illam ex pace constantie habuisse, d. conf. 127. col. 40. in 15. consideratione circa fi.

Castrum an probetur esse de Ecclesia Episcopi, Si in eius libro, vel registro, reperitur ipsum ad suam Ecclesiam pertinere, infra feudi quiditas, & quantitas.

Castrum nichil corporale cohercet, & pradia non dicuntur de pertinentiis, vel accessoriis castri, Imò nec territorium, nec iurisdiclio, d. conf. 127. col. 6. & 7. vers. Nec dicatur, Iuncto vers. sequenti inci. Item est contra, Et hoc secundum Iura, licet de consuetudine possint corporalia, vel pradia esse de pertinentiis castri, d. col. 7. præallegato vers. Item est contra & col. 22. et seq. vers. certe prædicta ubi q. de consuetudine ab hominibus et eorum statutis solent Castris dacta, Iurisdiclio, & territorium assignari.

Vniuersitas hominum potest esse alicuius castri quo ad fodra, Banua, & Iurisdictionem, conf. 127. in 16. consideratione col. 42.

Castrum potest habere pertinentias, ex post facto privilegio, vel consuetudine acquisitas, d. conf. 127. in col. 7. sub vers. Quod si assumamus illam probationem sub vers. Et ea rōe in vers. licet pedagium. Recognoscens Castrum in feudum, non censetur recognoscere pradia, Nec territorium, secundum communem opinionem, licet aliqui aliter teneant, quando recognoscitur Castrum cum pertinentiis d. conf. 127. col. 21. & sequenti vers. certe prædicta

secundi voluminis.

dicta & col. 21. Paulo ante d. versiculum certe.
Castrum potest esse sine territorio, ac districtu, & iurisdictione, cum possint Domini castrorum se ambigere murali vallare, ut in castris quae sunt in territorio Villanone Patrie Astensis d. conf. 127. col. 22. sub vers. certe praedicta.

Unus potest habere castrum, & alter iurisdictionem d. conf. 127. col. 22. dict. vers. certe praedicta & col. 41. 16. consideratione, vers. Quae possunt stare separata.

Concesso Castro, praedia quae concedens habet extra continuationem castrum, non veniunt in concessione d. conf. 127. col. 22. vers. certe praedicta quando praedia non fuerint simul acquisita cum castro ibi praesallegato vers. certe d. col. 5.

Castro concessio non venit territorium, quando non constat q. territorium eodem titulo cum castro possidetur, d. conf. 127. d. vers. certe praedicta col. 22. & conf. 171. 3. col. cum sequen. vers. in contrarium & col. 4. vers. & secundum Bar. in l. 1. c. de exco. mune. lib. 10.

Castrum sumi potest ut per se, Et ut quid uniuersale certis finibus ac territorio cum iurisdictione munum conf. 173. col. 4. paulo ante versiculum Non obstat.

Castro concessio an veniat iurisdictioni, & territorium conf. 127. col. 21. & sequen. vers. certe praedicta non obstat & conf. 171. col. 3. sub vers. His praemissis.

Castro assignato, an censeatur iurisdictioni simul estimata, infra estimatio.

Castri appellatione veniunt seu venire possunt vassalli, & e contra, conf. 171. 3. col. sub vers. His praemissis.

Castro Pignorado, an censeatur Pignorata iurisdictioni; dict. consilio 171. col. quarta sub vers. in contrarium.

Castrum praesumptum taliter fuisse concessum, prout reperitur fuisse tentum, et possessum conf. 156. col. 3. sub vers. Refert.

Castrum in dubio an intelligatur concessum pleno iure & cum plena proprietate, an in feudum, dict. conf. 156. 2. & 3. col. sub vers. Refert ergo, usq; ad vers. Nec obstat si dicatur.

Pro castro allodiali Imperator recognoscitur, ut Dominus uniuersalis, non tanquam iure feudi, seu ut Dominus directus dict. consilio 156. columna prima vers. & secundum Bal. ubi supra & col. quarta vers. Nec obstat el primo.

Castrum allodiale, Et castrum, vel feudum francum differunt, d. conf. 156. prima 2. & 3. col. cum sequen.

Non potest consuetudine acquiri, ne quis recognoscat iurisdictionem castrum a Papa, vel Imperatore, vel q. quis habeat castrum ab omni superioritate liberum d. conf. 156. in prima & 2. col.

Castrum potest haberi, & teneri ut allodium, d. conf. 156. 3. col. sub vers. Refert & conf. 137. col. 23 vers. 5. mouet circa h. vers. col. 17.

Potest quis habere castrum cum iurisdictione ut allodiale dict. conf. 156. prima secunda, & tertia columna.

In tali castro, quis censeatur ut Princeps dict. conf. 156. prima col.

De tali castro potest disponi, & valet in eo prohibitio alienationis d. conf. 156. col. prima.

Pro tali castro non praestatur seruitium, nec homagium, nec iuramentum fidelitatis, dict. conf. 156. d. prima col.

Castri omne Dominium concedi potest, dict. conf. 156. col. 2. sub vers. refert ergo.

Verba Papae narrantis castrum teneri per Ecclesiam, Et illi spectare an probent, & castrum ac locus Ecclesiae subditus immediate Romanae Ecclesiae an praescribatur per laicum, detentorem, spatio tantum temporis q. non sit memoria in contrarium, & in in tali praescriptione quando concurrit mala fides, vide conf. 158. per totum.

Causa.

Causa noua, & diuersa dicitur, quando contendebatur super remotione unius Potestatis, si nouus Potestas elligatur, infra officialis.

Causa remotionis antiqui officialis, super qua contendebatur dicitur finita, si nouus officialis elligatur a volentibus primo illum remouere infra officialis.

Et noua causa dicitur interuentu nonne persone ibi.

Cessante causa renuntiationis, ac mortua persona cuius contemplatione facta fuit renuntiatio, etiam feudi, cessat renuntiatio conf. 135. col. 21. & sequenti in vers. Nec etiam obstat renuntiatio, & infra in verbo Renuntiatio.

Cessante causa prohibitionis, ut quia pater instituta
 b filia

Index Conf.

filia in modico propter filium masculinum heredem universalem, prohibeat eam plus petere, & moriatur filius cessat prohibitio d. conf. 135. col. 22. sub vers. Nec etiam obstat renunciatio.

Ex causa licitum est legem transgredi, conf. 190. col. 3. vers. Cum ubi periculum.

Exigente celeritate, Invis ordo non servatur d. conf. 190. col. 3. d. vers. & col. 2. ubi & unus gravatur plus alio eo. conf.

Idem ubi non possunt consuli peritiores, quo casu sufficit & quis faciat secundum dictamen rationis naturalis d. conf. 190. 3. col. vers. Nec poterat.

Cause magni momenti, vel magni valoris, sunt retinende in auditorio Principis cōf. 200. col. 16. & sequenti vers. cum de Iure.

Ex causa licitum est legem & statuta transgredi conf. 167. per totum.

Causa Necessaria concedendiendum, quando diegitur, infra vi verbo Necessitas.

Alius consequuntur regulantur a suis causis, & causa prima magis attenditur quam secunda. Et implementum deseruit suo radicali, & formali principio, conf. 168. col. pe. sub vers. Et ex his.

Res transit cum causa sua conf. 174. col. 3. vers. Quod si dicatur et 2.

Census.

Quando inter Dominos est contentio, cui eorum sit facienda solutio census per homines, vel inter agnatos Dominos, Et feminas, quid facere dicant homines conf. 115. per totum, & maxime in 2. col. Et in ultimis verbis.

Ciuitas.

Ciuitates Italia non habent fisci, nec iura fiscalia, nisi privilegio habeant seu concessione, consuetudine, vel prescriptione, vel nisi merum & mixtum imperium habeant, cum regalibus conf. 120. col. 3. & 4. vers. ex quibus inferuntur & vers. sequen.

Aut statuto per Principem confirmato, Quod habet vim privilegii, d. conf. 120. col. 6. vers. Et quia istud est extra nostrum propositum.

Nec consequenter habent penas & multas, dict. conf. 120. col. 3. vers. Ex quibus inferuntur iuncto vers. sequen.

Nec confiscationes. Ibi d. col. 3. vers. predicto Ex quibus inferuntur.

Nec regalia ibi d. conf. 120. col. tertia & quarta, vers. praescripto Ex quibus inferuntur iuncto vers.

sequenti.

Castrum subiectum Cinitati, an possit Princeps alteri in feudum dare supra castum.

Ciuitas habens Dominum & Regalia, recognoscendo simpliciter aliquem in superiorem, transfert in illi iura Fiscalia, conf. 120. 3. col. Paulo ante vers. & non obstat.

Item transfert palacium potestatis emptum per eam nomine camere & Iure publico dict. conf. 120. col. 5.

Item transfert molendina quae habebat ipsa Ciuitas, Iure publico, non privato, dict. conf. 120. col. 5.

Columnae Baldiserii origo conf. 127. col. 14. & 17. 8. consideratione.

Item quae insignia deferant collationes Baldiseri ibi col. 15. d. 8. consideratione.

Clausula.

Clausula p se hereditibus, & successoribus, in materia feudali Quid operatur, & quomodo intelligatur conf. 114. 2. & 3. col. & per totum.

Ista clausula operatur & in fendo semineo, hoc est concessio pro masculis, & feminis semina heredes primi inuestiti praeferatur agnatis masculo d. conf. 114. vers. Quod si dicatur col. 2. 3. & sequen.

Clausula pro successoribus intelligitur de universali- bus puta hereditibus universali- bus, vel fideicommissariis, nisi adiciatur verbum quibuscumque; quia et de legatariis parientiaribus, fideicommissis, & tit. singulari succedentibus intelligitur conf. 114. col. 4. cum sequen. vers. Quod si dicatur et 2. & conf. 180. 5. col. vers. circa tertium.

Ista clausula in fendo concessio pro se, hereditibus, & successoribus masculis, et feminis, Iure vel secundum naturam antiquam, autem, & paterni fendi operatur, & agnatus non heres excludatur a foveae defuncti herede, d. cōf. 114. col. 1. cū seq. vsq; ad vers. Nec obstat.

Clausula p se hereditibus, & successoribus quibuscumque; facit ut singularis successor, Et legatarius admittatur conf. 114. col. 4. vers. Quod si dicatur et 2. & cōf. 180. 5. col. vers. circa 3. et supra clausula praedicta.

Clausula praedicta intelligitur de caparibus fendi, & non facit feminas vocari ad feudum cōf. 115. col. pe. sub vers. tum quia.

Clausula non trahitur ad ea in quibus est specialiter pronisum conf. 186. vers. sexto respondetur col. 5.

secundi voluminis.

Et infra genus siue species.

Clausula ius & iustitiam ministrari, in libello appellatorio conf. 200. col. 18. & sequen. sub vers.

Quo ad quartum.

Clausula omni meliori modo, seu remediū magis opportunum de iure, seu melius, quid operetur dict. conf. 200. col. 19 & sequenti vers. Item adest in libello appellatorio.

Clausula inuestiture, vel concessionis feudi, se refert ad aliam inuestituram, vel concessionem, operatur & in sequenti intelligitur præcedens repetita, & sequens secundum primā intelligitur, conf. 180. col. 5. vers. circa tertium dubium.

Clausula tibi, heredibusq; tuis, siue clausula tibi liberisq; tuis, & clausula pro se & heredibus masculis & verba illa pro se, & heredibus quibuscunque quid importent in iure, & quando feudum sit hereditarium & quando sit acquisitum ex pacto, & providentia cōcedentis habes de prædictis omnibus affit. Decisione 140. & Graum. Decisione 163. nume. 126. & sequenti, ac Dominum Decium consilio 185. & Neniza. consilio 10. nu. 15 Brunus filius.

Clausula pro heredibus & successoribus facit censeri slipulatam esse pro illis tantum. Qui erunt primi inuestiti iacuate vel immediate heredes esto & dicatur in concessione secundum naturam antiqui auti, & paterni feudi cōf. 114. 3. & 4. ac. 5. col.

Et prædicta clausula an operetur & femina bares primi inuestiti etiam pro parte excludat agnatum d. conf. 114. col. 3. cum sequen. vers. Quod si dicatur el primo & 2. col. pe. vers. Nec obstat.

Clausula pro heredibus, intelligitur pro descendētibz Nec operatur & necessarium sit quem esse heredē ut succedat in fundo, scus in clausula pro filiis & heredibus, aut liberis et heredibus q. necesse tunc est & quis sit descendens, & heres primi inuestiti mediate vel immediate conf. 114. 4. & 5. col. in vers. Quod si dicatur.

Clausula pro heredibus in materia feudali intelligitur de masculis, nisi in fundo femineo concessio & masculis & feminis, conf. 114. col. pe. vers. Item non obstat & si dicatur & appellatione heredum.

Clausula cum terris pratis, gerbis, & nemoribus &c. An probet omnia esse feudalia supra Alodia lia, seu in verbo Alodium.

Clausula cum pertinentiis, infra in verbo pertinentie.

Clausula omni meliori modo, operatur, & disponens

videatur elegisse viam, per quam sua dispositio nō possit impugnari, conf. 133. col. 9. & sequi vers. 3. mouer & col. 16. & sequenti vers. Nec est obstat el secundo conf. præallegato 135.

Clausula salvo iure, est condicionalis d. cōf. 133. col. 22. vers. Nec etiam obstat renūciatio hereditatis. Una clausula, potius limitat aliam, quam contrahitur d. conf. 133. col. 23. sub præallegato vers. Nec est obstat in vers. & debemus sumere interpretationem.

Clausula generalis, non intelligitur derogare, nec tollere concessa per ipsummet contractum d. conf. 133. col. 23. in vers. Et impletiendo & paulo ante d. vers. Sub d. vers. Nec etiam obstat renūciatio hereditatis.

Clausula iure vel secundum naturam antiqui, auti, & paterni feudi operatur ac si feudum fuisset concessum avo, vel patri abavo, atavo, ac stipiti a quo descenderunt, & tales fuissent inuestiti, pro se & descendētibz suis, Et in fundo femineo, hoc est pro masculis & feminis, concessio, ac si quis fuisset inuestitus pro se & descendētibz masculis, & feminis conf. 114. prima & secunda col. & consilio 180. prima colum. & sequenti.

Que persone intelliguntur vocate per clausulam iure antiqui auti & paterni feudi, conf. 114. prima & secunda col.

Talis clausula facit vs feudum novum assumat naturam antiqui conf. 114. 1. col. & conf. 180. col. 2. vers. & ex quo.

Talis clausula in fundo hereditario est femineo, interpretatur & ille qui non est heres nō succedat, & ille qui non est heres, excludatur ab illo qui est heres, & masculis non heres excluditur per feminā heredem in fundo concessio pro masculis & feminis conf. 114. col. 2. 3. 4. & 5. vers. Quod si dicatur.

Ista clausula solum operatur respectu personarum pro quibus reperitur facta inuestitura, & nō facit admitti nisi illos qui habēt qualitates in cōcessione seu inuestitura requisitas conf. 114. col. 2. & 3. ac 4. vers. Quod si dicatur.

Clausula ad habendum, tenendum & possidendum an operetur licentiam alienandi in quoscunque sine Domini consensu, conf. 121. col. 6. & 7. vers. 7. contra ipsam Matheum.

Quid de clausula & quibus dederit in cōcessione feudi, vel inuestitura appositā d. conf. 111. col. 6. & 7. d. vers. 7. contra.

Index Conf.

Licentia, vel passum alienandi in concessione emphyteosis, sunt intelligenda secundum naturam contractus dicti. conf. 121. col. septima vers. 7. contra.

Idem de clausula ad habendum d. conf. 121. col. 7. vers. 7. contra.

Clausule pradielle non equipolet clausule Es quibus dederit, nec cessavit d. conf. 121. col. 7. vers. 7. contra.

Clausule quæ apponuntur de consuetudine notariorum, non afferunt præiudicium, nec debent etiam in feudis operari, secus in illis quæ ex natura contractus, & certa scientia notarii, magis quam ex consuetudine apponuntur, dicti. conf. 121. col. 7. vers. 7. contra.

Clausule in solite apposite in instrumento, vel inuestitura, præsumuntur in fraudem posite conf. 127. col. 34. vers. item prout dixit Pan. de ea.

Clausula quod plus petere non possit, an trahatur ad bona feudalia data in homagium, emphyteotica, vel ius patronatus, conf. 121. 8. col. vers. pro Matheo.

In generali alienatione non veniunt bona feudalia d. conf. 121. col. 8. vers. pro Matheo, adde Affli. Decisione 14. nn. 9. Brn. filius.

Nec etiam in generali Hypoteca, etiam si extet statutum quod bona feudalia cedant in obligatione bonorum accedente Domini consensu, Quia nisi ipse Domini consensus adfit non cedunt d. conf. 121. col. 9.

Clausula Quicquid Iuris habeo, apposita per Commitem in concessione feudi, nichil operatur, nisi constet de iure, infra feudi Quiditas, & quantitas.

Clausula salvo iure Ecclesie apposita in inuestitura, non operatur, nisi constet de iure Ecclesie, infra feudi quiditas, & qualitas.

Per Clausulam constituti transferuntur quasi possessio, Inriptionis conf. 119. 3. col. vers. 4. moueor.

Clausula cum terris, pratis, gerbis Iuribus &c. ad feudum, vel castrum pertinentibus non operatur, nisi constet quod sint de pertinentiis castri conf. 127. in 10. Consideratione col. 19. in vers. Dicitur. n. in inuestituris, & col. 27. & sequentibus sub vers. certe pradiella in vers. Ex his patet, Es supra Castrum, & infra pertinentie.

Clericus infra Ecclesia & Ecclesiasticus.

Collatio an fieri debeat de fundo, conf. 135. col. 24. & sequen. in vers. Quod si dicatur legitimam.

Collecta, infra onus, ubi multa hic ponenda.

Filii Dominorum loci an teneantur ad collectam pro bonis quæ habent in territorio conf. 139. per totum.

Filii Dominorum loci non gaudent mortuo patre paterno privilegio d. conf. 139. 2. col. vers. Es in ipsis filiabus.

Bona obuenta filiabus Dominorum loci si antea non fuerant registrata, non possunt per homines collectis gravari, tanquam non sint de bonis vniuersitatis, vel hominum de illa vniuersitate, dicti. conf. 139. secunda col. & sequenti in vers. tamen pro veritate.

Ordinationes, & statuta loci, an ligent illos qui sunt de familia Dominorum d. conf. 139. 3. col. vers. Quod fortificatur quia statuta loci.

Domini locorum an teneantur ad collectas d. conf. 139. 2. col. & 188. per totum.

Pro collecta ordinaria Principis tenentur prædia Dominorum loci ac filiarum, & etiam Principis, d. conf. 139. col. pe. & vltima vers. concludendum igitur puto.

Pro collecta reparationis pontium, & viarum, tenentur, etiam prædia Principis, Ecclesiæ, & Dominorum loci, licet in modo exigendi sit discretio d. conf. 139. in fi.

Pro collecta per Principem imposita tenentur etiam prædia Dominorum, & filiarum suarum, quatinus secus sit pro collecta per vniuersitatem imposita d. conf. 139. col. penultima vers. concludendum igitur puto.

In collectis, & oneribus supportandis, æquales debent esse prouinciales, & non debet vnus plus altero gravari conf. 181.

Si vnus plus altero, vel ultra debitum gravetur potest sperni præceptum d. conf. 181. col. fi.

Si vnus plus debito gravetur reducit res ad equalitatem saltem ex post facto dicti. conf. 181. col. fi.

Famuli tenentur contribuere in collectis, vt per Bar. in l. Hi penes in fi. commentum C. de agri. & censu. libro. 11. Nisi paupertas eos excuset iuxta notata per Baribolum in l. finali C. qui nomen. libe.

secundi voluminis.

libe. lib. decimo videatur etiam Felli. in c. si qui resti col. fin. de testib.

Princeps ex quibus causis possit subditis collectam, vel gravamen imponere conf. 182. col. penultima & ultima.

Domini terrarum tenentur ad collectas pro pradiis per eos registratis, quia registratio obligat registrantem ad collectas, conf. 188. col. 1. & 2.

Registratio obligat registrantem ad onera, etiam quae imponuntur persone pro rebus videlicet ad collectas d. conf. 188. 1. & 2. col.

Collecta promouens ex alio communis, dicitur munus extraordinarium dist. conf. 188. col. prima vers. & notat Bald. in l. neminem C. de Sac. san. Eccle.

Inimicus patiens se describi in registro communis tenetur ad onera, nisi contra protestetur d. conf. 188. col. 1. & 2. vers. & primo.

Etiam Ecclesia faciens alium tenetur ad collectas, d. conf. 188. col. 2. vers. Et Ideo Bal. in d. autem, sed periculum.

Ecclesia potest teneri ad collectas ex pacto, vel si succedat in rebus expresse pro collectis hypothecatis d. conf. 183. col. 2. vers. Nam ut dicit Bald. in l. Neminem C. de Sacrosan. Eccle.

Communitas dicitur gravari, Quando res solita tribuere in oneribus Et registrata pro sustinendis, oneribus trans in Dominos loci nollentes contribuere dist. conf. 188. 2. col. vers. Dicitur enim communitas gravari.

Domini loci qui contribuerunt in oneribus communis in aliquo casu, puta diminuendo pro eorum rata de censu solito eis praestari, possunt generaliter ad onera conveniri d. conf. 188. col. 2. & 3. vers. 2. moueor.

Consuetudo, ac quasi possessio in aliquo actu collectandi, tribuit ius collectandi generaliter in omni actu dist. conf. 188. col. secunda vers. secundo moueor.

Vnica solutio obligat Dominos ne possint allegare immunitatem dist. conf. 188. col. tertia vers. secundo moueor.

Collecta imponi non potest, quam diu Princeps, vel villa habent in bonis, quod intelligitur in redditibus, quia non tenentur vendere proprietates conf. 209.

Poteses an possint in plus allibrari, vel collectari, infra registrum.

Commisarius, infra dellegatus.

Confessio.

AN per confessionem probetur feudum, etiam quando non est, infra feudi quiditas, vel quantitas.

Confessio, vel assertio, aut supplicatio vnius ex agnatis, etiam fratris, dicentis pradia esse feudalia, & illa pro feudaliibus recognoscens, non nocet filiabus, nec feminis nec aliis agnatis supra Allodialia.

Nec instrumenta inter alias personas confecta, nisi essent confessiones, & instrumenta antiqua, quae probant etiam inter alias personas etiam si enon-tiatue afferant supra Allodialia.

Confirmatio.

Confirmatio feudi nichil noui dat, sed roborat quod inuenit conf. 116. col. 3. vers. 2. & cōf. 127. colum. 25. versiculo, Quod autem recognoscens.

Confirmatio statutorum, habet vim privilegii, Adeo quod faciant applicari civitati, vel ville penas, & multas, ac Regalia, de quibus in statuto quas alias non applicarentur conf. 120. 6. col. Et quia istud, iunctis etiam col. precedentibus disti consili.

Confirmans quicquid iuris habet in loco, non constituto de iure quod habet, nichil agit, Quia intentio cōfirmatis non est aliquid dare d. conf. 127. in col. 25. vers. praallegato quod autem recognoscens.

Confirmans officialem deputatum, dicitur deputare, & esse in possessione deputandi infra possessio.

Confiscatio.

Confiscandi ius ac facultatem quis habeat, & an villa vel Civitas supra Civitas, & infra villa.

Et habet facultatem quilibet habens merum & tutum imperium, conf. 120. col. 5. vers. Et non obstat.

Confiscationes an applicentur Principi, an civitati, vel ville, in qua Potestas exercet Iurisdictionem, an Magistratui, vel nassallo, infra villa, & supra civitas, & plene habetur d. cōf. 120. vsq; ad vers. sed quia dubitari contingit.

Index Conf.

Confiscationes, & pene, ac mulctæ, applicantur vassallis de feudo & Iurisdictione cum mero & mixto imperio inuestitis, d. conf. 120. col. 5. vers. Et non obstat.

De pena confiscationis, an possit per Dominum loci imponi, infra pena.

Fendum an confiscari possit, conf. 183. 8. col. Paulo ante tertio mouetur.

Congregationes Gentium, vide infra in verbo vniones.

Contumax.

Vassallus contumax pertinaciter in non parendo sententie, potest feudo priuari, vel detineri, aut mulctari, conf. 178. per totum.

De pena contumaci in non parendo Domino suo, dist. conf. 178. per totum, Et infra in verbo pena.

Contractus, infra pactum.

Substantia contractus an possit poni in voluntate contra hentim, conf. 135. col. 20. & sequen. in vers. Insuper ista verba q. habere ei liceat.

Fendum an dicatur ex contractu deferri, vel deuolui, an ex successione, conf. 135. col. 17. vers. Item ubi agitur, & conf. 137. col. fi.

Contrarietas.

Consensus.

De consensu Domini in alienatione feudi, infra Domini consensus, & infra feudum alienatur, ubi etiam de consensu agnatorum.

Agnatus consensu consentire testamento, & dispositioni facte de feudo, quando agnoscat relatum factum per disponentem de feudo, conf. 121. col. 3. vers. 3. contra Mathæum.

Agnatus consensu alienationi feudi sibi preiudicat, d. conf. 121. d. col. 3. vers. prællegato, 3. contra Mathæum.

In feudo exigitur Domini consensus ad prauertendum

ordinem datum in concessione, vel inuestitura, isto q. alienetur inter suos vel agnatos.

Et pariter in homagio, licet regulariter non exigatur; quando quis alienat vel testatur inter suos, d. conf. 121. col. 2. & sequenti vers. Quod si replicetur.

Quando feudum est hereditarium, faciendum unum successorum heredem, & alium non, ex hoc solo praesertim heredem, alteri in feudo ex natura feudi, ita q. non exigatur Domini consensus d. conf. 121. 3. & 4. col. vers. 4. multum.

Episcopus, vel praelatus acquirens feudum à vassallo Ecclesie sue, an possit sibi ipsi consentire conf. 128. col. 1. & 2. cum aliis sequen. vsq. ad vers. Ad illud.

Generaliter an quis possit sibi ipsi consentire, vel in fallo proprio auctorari, ibi d. conf. 128. col. 2. vers. contrarium puto, & col. prima & 2. cum sequentibus vsq. ad versiculum ad illud.

Consensus quem praestat Dominus in alienatione feudi, sit ad seruandum Ius Domini, Et ne videatur contemni, d. conf. 128. 2. & 3. col. in vers. Et quia consensus quem praestat Dominus in alienatione feudi.

Licentia, vel consensus que non praestantur ad integrandum personam, possunt per superiorem simul contrahentem praestari, d. conf. 128. 3. col. vers. licentia, vel consensus.

Consensus in causa propria generaliter quando praestari possit d. conf. 128. 2. & 3. ac 4. col.

Domini an possit negare consensum in alienatione feudi, conf. 42. circa fi. primo vol.

Consensus Domini etiam tacitus sufficit in feudi alienatione, Ne quis dicatur sine Domini consensu alienasse feudum, conf. 137. col. pe. circa fi. vers. ultimo Princeps.

Conseruatio.

Facilius possessio, vel ius conseruatur, quam acquiri, infra in verbo possessio.

Consilium consiliiarii.

Consilium eligere, quis possit, an Domini loci, An populus, vel ipsum consilium, conf. 138. Consilium reformare, augere, vel minuire quis possit

secundi voluminis.

fit d. conf. 138.

Consilium elligit syndicos, & administratores reipublice ac officiales communis, & magistratus solum habet auctoritatem conuocandi consilium, vel populum, Et proponendi, d. conf. 138.

Prudentiores populi habent etiam facultatem elligendi consilium, d. conf. 138. prima col. vers. & secundum Gio. in l. pupillus.

Qui potest remouere, potest constituere, d. conf. 138. prima & 2. col. vers. facit & vult ipse Bar. in l. aitor.

Vbi non est superior, populus, vel consilium habet etiam auctoritatem conuocandi, d. conf. 138. 2. col. vers. Et licet Bar. in d. l. observari in si.

Et qua ad reipublice administrationem, vel utilitatem, Aut necessitatem pertinent, ipsa Respublica vel consilium possunt per se, & sine consensu superioris expedire, d. conf. 138. col. 2. vers. Et est regula generalis.

Consilium sine superioris consensu, & auctoritate, potest imponere collectionem pro necessitate ville, d. conf. 138. col. 2. vers. & simile patet.

In conuocando populo, vel consilio, requiritur superioris, vel magistratus auctoritas, Et per Magistratum, vel eo praesente, est facienda propositio, d. conf. 138.

Si quis nominatus in consiliarium, vult ab ipsa nominatione appellare, Est ad Dominos, vel eorum potestatem appellandum, d. conf. 138. col. penult. & si. vers. Pradicta comprobantur.

Constitutum supra in verbo. clausula.

Consuetudo non potest dici inducenda, nisi quando alius sunt vniiformes, non si sint facti disformiter, & diuerso modo, conf. 127. col. 3. & seq. vers. ceterum ex istis.

Quia variatio non permissit adesse consensum, ibi dict. vers. ceterum.

Vbi instrumenta solent diuersimode fieri in loco, non potest dici inducenda consuetudo, quod facit ad inuestituras abbreviatas, ibi d. vers. Ceterum.

Non potest induci consuetudo qua mediante inuestitura, vel instrumentum abbreviata, & abbreviatum sit extendendum nisi sit vniiformis ibi d. vers. ceterum col. 3. & in vers. & alia inuestitura minus probat col. 33.

Standum est vltime consuetudini, vel generali, d. ced.

127. d. vers. ceterum col. 32. Item prout dixit Paul. de casti.

Generalis opinio non probat in antiquis, nisi sit vniiformis d. conf. 127. allegato vers. ceterum col. 32.

Consuetudine induci potest in loco, ut omnes teneantur ire ad meum furnum, vel molendinum, & quod non possit aliud constitui in mei prauititium conf. 131. col. 5. & 6. vers. Et est indubitatum.

Per alius contrarios, aut disformes, & non vniiformes, non inducitur consuetudo, nec praescriptio, conf. 131. col. 3. & 4. vers. & tanto fortius.

Consuetudo equiparatur etiam in feudis Regie auctoritati, ita quod possibile per Regis auctoritatem, sit possibile per consuetudinem, conf. 135. col. 14. in vers. Ita quod liceat arguere de consuetudine ad Regis auctoritatem, sub vers. Sexto facimus & in sit tempus.

Consuetudo alienandi feuda, vel insolitum dandi, vel de eis disponendi, aut restituendi valet d. conf. 135. col. 13. & 14. in vers. Sexto facimus, & conf. praedicta col. 24. vers. Quod si dicatur, & col. 26. vers. cum sicut in provincia paulo ante versiculum, vltimus per vnam col. in circa & conf. 173. prima & 2. col. Et infra feudi alienatio.

Consuetudo, & statuta, in feudi successione attenduntur, etiam quod femine masculis praferantur, & aliqui masculis aliis, d. conf. 135. col. 27. vers. consuetudine vel statuto induci potest, qui vers. est Paulo ante versiculum vltimus si dicemus.

Consuetudo in petenda inuestitura attenditur, dict. conf. 135. d. col. 27. Paulo ante d. vers. vltimus.

Consuetudo loci, vel castri & sic localis circa alienationem feudi attenditur conf. 137. col. secunda vers. 2.

Cause feudales secundum consuetudines locales sunt decidende, d. conf. 137. 2. col. d. vers. 2.

Consuetudo inducitur in extraiudicialibus ex actibus frequentibus d. conf. 137. col. 2. d. vers. 2. Ibi in vers. Nam secundum Bar. in l. De quibus.

Consuetudo iudicialis minorem numerum actuum exigit Quia magis inuotescit d. conf. 137. col. 2. d. vers. Et licet ibi Bar. subiungas videlicet in 6. col. in si. secunde questionis quod in extraiudicialibus &c.

Consuetudo probatur per multa instrumenta d. conf. 137. col. 2. circa si. vers. Et plenius ibidem ipse Bar. in 10. col.

Consuetudo

- Consuetudo alienandi fenda in extraneos dicitur** notoria, quando sunt multi consortes propter communem usum Iurisdictionis, obedienciam subditorum, & alius Iurisdictionales successiuos. Ita q̃ una alienatio, seu vnus actus possit inducere, consuetudinem, sicut beneficium seculare, quod confertur regulari, Ex quo illa vnica collatio, habet tractum successiuum, d. conf. 137. col. 3. vers. Et quia iste alienationes, iuncta col. secunda vers. 2.
- Testes deponentes de consuetudine, debent deponere** de cursu temporis, & actuum frequentia d. conf. 137. col. 3. vers. subiungendo q̃ in probanda consuetudine.
- Si vassallus testatus fuerit de feudo in primogenitum** excluso secundogenito, Et lapsi sint in terris Imperii anni triginta, & in terris ecclesie anni 40. erit indulta consuetudo d. conf. 137. col. 3. vers. Hinc dixit Pau. de ca. conf. 163.
- Consuetudo testandi de feudis valet** d. conf. 137. col. prima sub vers. & primo, & col. 12. vers. Et nisi sic diceremus.
- Ad inducendum consuetudinem alienandi fenda suffi-** ciunt triginta anni, intra quos fuerint frequentate alienationes, d. conf. 137. col. 3. vers. Et secundum Bal. in d. c. primo in principio.
- Sufficit maiorem partem vassallorum castri alienatio-** nes fecisse, vel factis consensisse, admittendo emptores ad exercitium Iurisdictionis, & vt sint comassalli, per tempus habile d. conf. 137. col. 3. ac fin. cum sequen. & Panor. in d. c. si. decima col. in 8. requisito, Et maxime si populus non contradixit vt in d. 4. col. habetur.
- Tars populi vel collegium potest inducere consuetu-** dinem, d. conf. 137. 4. col. vers. potest .n. pars populi.
- Quando multi de aliqua familia, & ex Dominiis ali-** cuius castri, frequentarunt alienationes in extraneos, facile censetur indulta consuetudo d. conf. 137. 4. col. vers. & pradiſta fortius procedunt.
- Ex actibus tacitis aliorum consortium, videtur con-** suetudo confirmari d. conf. 137. col. 4. ac 5. vers. sufficit q̃ est, & maiorem partem vassallorum, & d. conf. col. 4. sub vers. & pradiſta, Ibi ex cuius actu tacito videtur etiam ipsa consuetudo confirmata, & assuecra.
- Consuetudo induci potest in una familia d. conf. 137.** col. 4. vers. & pradiſta fortius procedunt Et infra fendi alienatio.
- Filii, & alii heredes, qui se immiscerent hereditati eo-** rum qui alienarunt fenda in aliquo castro sine protestatione, & inuentarii confessione, censentur consuetudinem alienandi simul cum alienantibus inducere, & alienationes approbare d. conf. 137. col. 4. vers. Et pradiſta.
- Consuetudo potest derogare tenori Inueſtiturarum** d. conf. 137. col. 5. vers. Nec obstant.
- Concessio, & infendatio intelligitur facta secundum** consuetudinem patrie, non obstantibus verbis contrariis saltem generalibus d. conf. 137. d. col. 5. d. vers. Nec obstant tenores inueſtiturarum, & conf. 191. col. prima & 2. Et sic per totum ipsam cons. max. in fi.
- Accipiens feudum, censetur respectu filiarum, se ad-** morem, & consuetudinem patrie retulisse d. cōf. 137. col. 5. d. vers. Nec obstant tenores inueſtiturarum.
- Consuetudo in omni materia tacite insunt, & societas** censetur contracta iuxta consuetum, nisi quatenus reperitur, expresse consuetudini derogatum d. conf. 137. col. 5. & sequen. d. vers. nec obstant tenores inueſtiturarum.
- Ad inducendum consuetudinem alienandi fenda in** praiudicium agnatorum, non exigitur de necessitate contradiclio agnatorum, Et quod non fuerint admissi in eorum contradiclio d. conf. 137. col. 6. vers. Nec etiam obstat si dicatur.
- Ex actibus affirmatiuis absq; contradiclio induci-** tur consuetudo, ad effectum vt possint alii etiam in simili casu vii d. conf. 137. col. 6. vers. Nec etiam obstat si dicatur.
- Si sis vſitatus, & frequentatus in ciuitate, & ma-** ior natu habeat totam hereditatem, Et non reperitur quod minores natu contradixerint, nichilominus erit indulta consuetudo qua ligabit in aliis, vel similibus hereditatibus, & primogenitus succedat in totum, d. conf. 137. d. col. 6. in d. vers. Nec etiam obstat si dicatur.
- Consuetudo Iudicialis, non exigit Iudicis decisionem,** d. conf. 137. col. 6. sub d. vers. Nec etiam obstat vbi adducitur ratio.
- Ex actibus negatiuis quando inducatur consuetudo,** & quomodo intelligantur actus negatiui, & affirmatiui, d. conf. 137. d. col. 6. & septima sub d. vers. Nec etiam obstat.
- Licet iura deferant successionem tam feminis, quam** masculis, nichilominus si sis vſitatus & masculis succedant, erit indulta consuetudo, ex quo femi-

secundi voluminis.

mine non sunt *vsu* *Iure communi*, licet hac propositio *q* *femine non sint vsu* *Iure communi*, sit alius negatiuus, ex quo implicatus est alius affirmatiuus *successionis masculinorum* d. conf. 137. col. 7. sub *vers.* Nec etiam obstat.

Consuetudo non renouandi, habet implicitum actum acquirendi, & retinendi, ad Exclusionem agnatorum, d. conf. 137. col. 7. *vers.* nam sic est in proposito sub *vers.* Nec etiam obstat si dicatur.

Ex priuationibus facilius inducitur consuetudo, quam ex actibus mere negatiuis, d. conf. 137. col. 7. *vers.* Et merito Bal. in d. l. De quibus sub d. *vers.* Nec etiam obstat si dicatur.

Si ex statuto mercatorum non valet sententia, nisi interueniant quatuor consules, Et extet consuetudo *q* tres tantum consules interueniant, valet consuetudo, licet nullus inquam contradixerit dict. conf. 137. 8. col. *vers.* Ideo Bal. in l. Rem non nouum sub *pradictio* *vers.* Nec etiam obstat.

Per non *vsu* appellandi a sententiis consilii Principis, non causatur consuetudo non appellandi, *ed* f. 200. col. 4. *vers.* secundo non obstat.

Si non sunt petita quarta debita Ecclesie parochiali pro sepulture, frater praescripserunt ne teneantur dict. conf. 137. col. 8. *vers.* Et ideo puto *q* decisio Allex. sub dicto *vers.* Nec etiam obstat.

Per non *vsu* legis, *q* non derogetur legi quomodo intelligatur d. conf. 137. col. 8. *vers.* & per *pradicta* est etiam responsum ad illam Inris regulam sub dicto *vers.* Nec etiam obstat Et plene conf. 207. 2. & 3. col. sub. *vers.* sed considerata.

Quod in his qua sunt mere facultatis non currat praescriptio, quomodo intelligatur d. conf. 137. col. 9. *vers.* *pradicta* comprobantur ex eo *q* dicimus & conf. 207. col. 3. *lunella* col. sequenti sub *vers.* sed considerata.

Si quis longo tempore inierit ad alterius molendinum, vel furnum, vel per alterius foudum, existente via publica rupta, vel fuerit hospitatus in domo alterius per hoc non est inducta consuetudo, vel praescriptio, nisi constet *q* in *vsu* fecerit d. conf. 137. col. decima *vers.* Et per *pradicta* etiam apparet.

Quod in his qua sunt mere facultatis, per non *vsu* non inducatur consuetudo, vel praescriptio, quomodo procedat d. conf. 137. col. 11. d. *vers.* Nec etiam obstat.

Vbi interuenit scientia superioris, licet non sit neces-

saria facilius inducitur consuetudo d. conf. 137 col. 11. *vers.* *praallegato* Nec etiam obstat quod dici solet.

Per non *vsu*, superior perdit in puniendi conf. 207 secunda & tertia col. sub *vers.* sed considerata consuetudine.

Per non *vsu* legis potest tolli pena Inris, Tamen ne delicta remaneant impunita, succedit pena arbitraria cum limitatione conf. 207. col. si. Paulo ante *vers.* ceterum.

Vbi est consuetudo alienandi fenda, puta in patria Astensi possumus dicere *q* lex Lotharii superueniens, post *Iura antiqua* alienationes diuersimode permittentia, non fuerit *vsu* recepta, conf. 137. col. 12. cum sequen. *vers.* 3. moueor.

Consuetudo onerosa dato *q* sit generalis, non ligat illos qui fuerunt diligentes in non admittendo eam d. conf. 137. col. 13. sub *vers.* 3. moueor.

Consuetudo alienandi fenda, non dicitur esse contra statuentem, puta Lotharium, Sed contra rem statutam d. conf. 137. col. 14. *vers.* cum vi dicit in proposito Bal. sub d. *vers.* 3.

An possit induci consuetudo contra legis prohibitionem, d. conf. 137. d. col. 14. post medium *vers.* Et cuiusmodi illud contrarium sub d. *vers.* 3.

Consuetudo per quam redimus ad ius commune, non exigit tantam difficultatem sicut alie d. conf. 137. col. 14. Paulo ante *vers.* quarto moueor.

Consuetudo inter socios, vel consortes, habet vim pacti, conf. 140. in fi.

Licet arguere ab eo *q* suis inter consortes obseruatum Et communis *vsus* utendi attenditur conf. 149. col. *pe.* *vers.* Et rigorosum.

Consuetudine acquiri non potest *q* quis habeat Castri nullius Iurisdictioni subiectum, saltem Imperiali quo ad vniuersale Dominium, vel Pontificis conf. 156. col. 2. *vers.* Et secundum Bal. vbi supra.

Suprema autoritas Imperialis praescribi non potest ab aliquo, puta ne quis sit Papa, vel Imperatori subiectus d. conf. 156. col. 1. & 2. *vers.* & de tali Castro.

Consuetudo *q* Ripatica sint Dominorum est periculosa in foro conscientie conf. 159. in fi.

Consuetudo potest acquiri, *q* extra territorium Iurisdictionis possit exerceri conf. 165. maxime in col. finali.

Consuetudo nocet etiam aliis personis, licet non patrum, conf. 199. 3. col. Paulo ante *vers.* Et *pradictis*

dictis omnibus non obstantibus.

Consuetudo per concentionem, vel violentiam indu-
cta non valet, conf. 182. 4. col. ubi clare de hoc
loquitur Paulo ante vers. Quod si dicatur.

Consuetudo facit haberi pro iusto, quod diu pro in-
festo fuit observatum, & pena arbitraria censetur
ad iustam taxam redacta, ad quam, est consuetum
solvi, conf. 189. col. antequam cum sequen. vsq;
ad vers. ceterum.

Consuetudinaria pena, facit cessare arbitriam dict.
conf. 189. col. pen. Paulo ante versiculum ce-
terum.

Fenda presumuntur concessa, secundum, quod se ha-
bet consuetudo patrie, conf. 191. per totum conf.
& conf. 137. 5. col. vers. Et dici possit iniusto
vers. sequenti inci. Nec obstant.

Contractus secundum consuetudinem patrie cense-
ntur iusti conf. 191. vers. cum regula sit.

Consuetudo diversimode constituitur, & quae requiran-
tur ad eam inducendam vide late d. conf. 137. &
Dec. conf. 215.

Conventions infra in verbo pactum seu pacta. Et in
verbo contractus supra, & etiam in verbo Homi-
nes, & homagium.

Conventio facta inter Dominos, & homines, in qua
sui promissus census per homines Dominis, pro
eis, & eorum heredibus, & successioribus, intel-
ligitur de heredibus & successioribus in feudo, &
habilibus ad successorem feudi, & sic de filiis &
descendentibus masculis conf. 115. 3. col. sub vers.
tum quia.

Si ex pacto homines non habeant se introumittere de
differentiis Dominorum, non prohibet quominus
homines possint se introumittere si vellent, licet pro-
hibeat ne astringi possint, vel ex obligatione te-
neantur se introumittere dict. conf. 115. pen. col.
circa fin. iuncta col. sequenti circa principium.

Conventio pro heredibus, & successioribus quibus-
cumq; non comprehendit feminas d. conf. 115.
col. pen.

Pactum de nō petendo feudum ab herede intelligitur
secundum naturam feudorum de herede masculino
d. conf. 115. d. col. pe.

Et quid si sit conventio inter Dominos, & homines
ne homines habeant se introumittere de differentiis
Dominorum d. conf. 115. col. pe. circa fin. Et col.
ultima circa principium.

Correctio.

Non est suauenda interpretatio, ut quis velit se
suum corrigere supra in verbo clausula, & in-
fra in verbo interpretatio.

Creditor.

Successor in feudo hereditario, si faciat inuenta-
rium non tenetur ad ouera, nec soluere credito-
ribus defuncti, ultra vires hereditatis, & non te-
netur soluere de feudo infra feudum hereditari-
um, & conf. 122. col. 2. & 3. & per totum.

Crimen lese Maiestatis, infra laese maiestatis.

Custodia.

Custodire territorium, & praeservare indemnum
a latronibus, & malefactoribus tenentur prin-
cipes, & Domini terrarum, percipientes redditus
Regni, vel mille, ac utilitalia, dacta, & Regalia
infra pedogium, & infra Damnum, & conf. 127.
in col. 7. cum sequen. vers. Et ea ratione.

Dominus tempore Guerre, vel necessitatis potest inui-
to vassallo assumere custodiam castri cōf. 132. col.
2. vers. Item ipsum praeceptum.

In omni loco in quo quis habet Iurisdictionem potest
mittere milites pro terrarum suarum custodia d.
conf. 132. 2. col. praallegato vers. Item ipsum
praeceptum. Adde D. Capirum in suis Decisioni-
bus Neapolitanis, in Decisione 27. Bru. filius.

Damnum.

Vniones, congregationes, Et conuenticule, ac
conspirationes, an & quomodo in lure pleban-
tur, Et quando sint permisse, vide D. Bru. conf.
28. & sequen. in primo volumine suorum consi-
liorum feudalium, Et D. Martantam seculum in
suo tractatu de ordine iudiciorum, in sexta parte
in vers. de inquisitione sub nu. 128, 129. & 130.

Et

secundi voluminis.

De D. Capitulum Decisione 130. sub numeris 1.
2.3. & seq. Bru. Filius.

Capitallus, & congregator gentium tenetur pro damno dato per se & alios, videlicet gentem suam, conf. 117. in prime. Vbi etiam est qd congregans nō fuerit in dolo idem dicitur ibi 2. col.

Dominus terrarum non debet permittere in eorum parva stare malefactores d. conf. 117. col. 3. sub vers. 3. in vers. & qd Domini Castri.

Dominus terrarum, ac publici officiales, tenentur pro excessibus, ac pro damnis datis in eorum territoriis & quibus presunt, & in quibus prælacionis officio fouentur ipsi scientibus committi & etiam pro delicto familia sue, & tanto magis quando possunt prohibere d. conf. 117. 2. col. & 3. vers. secundo & sequenti.

Dominus terrarum tenentur perquirere malefactores conuergentes in eorum territoriis, & illos punire ac presentare, alias de suo satisfacere ipsi tenentur, conf. 117. 2. col. d. vers. 3.

Dominus terrarum possunt ciuilibus conueniri, pro damnis datis in eorum territoriis, nisi exhibeant malefactorem d. conf. 117. col. 2. d. vers. 3.

Dominus terrarum tenentur custodire eorum terras, & baronias, a latronibus d. conf. 117. d. d. col. 2. vers. 3.

Dominus & villa presumuntur habere noticiam malefactorum, & damnorum que fiunt in territorio, quando palam fiunt, & sunt in contraria notoria d. conf. 117. col. 3. d. vers. 3. ibi qd maior pars vniuersitatis hoc sciebat.

Dammum presumitur datum ab inimicis, aliis saltem concurrentibus in diuitis d. d. conf. 117. col. tertia vers. 4.

Pro damno dato presumitur contra villam, & magis suspectos de villa d. d. conf. 117. colum. tertia vers. tertio.

Presumitur in causa damni dati contra receptatores malefactorum, d. d. conf. 117. col. 3. vers. 5.

Presumitur etiam contra frequenter tales damna dare d. conf. 117. col. 3. vers. 6.

Presumitur etiam contra conuergentes, cum damnum dantibus, d. d. conf. 117. col. 3. vers. 6. proxime allegato.

In similibus quando clam fiunt, an sufficiant leniores probationes d. conf. 117. col. antepe. vers. vlt.

Uterius an coniungant probationes facte in causa criminali, cum factis in ciuili causa, d. conf. 117. col. penult. sub vers. vlt.

Vltimo an probetur quantitas damni dati per iuramentum in litem d. conf. 117. col. penult. vers. & si fiat condemnatio.

Principes qui percipiunt redditus regni, & habent Regalia, vltimalia, dacta, tributa demania, & alia, debent vigilare pro custodia territorii, Et punire malefactores, alias tenentur restituere subditis et damnum passis, quod per latrones surripitur conf. 127. 8. col. vers. & pulchre Aud. de Iser. sub vers. & ea ratione.

Malefaciunt principes, qui faciunt constitutiones & ville, vel vicini teneantur damna emendare, d. d. conf. 127. 8. col. vers. praeallegato, & pulchre Aud. de Iser. sub vers. praeallegato & ea ratione.

Pedagium pro securitate praestatur, ita qd soluens nō possit capi pro reprensaliis d. cōf. 127. col. 8. vers. Et dicit Bal. in tit. que sint rega. sub vers. praeallegato & ea ratione.

Custodia territorii spectat Dominis d. conf. 127. col. 9. vers. Et qd custodia territorii spectet Dominis iuncto vers. praeallegato col. 8. vers. in ei. & pulchre Aud. de Iser.

Custodia territorii censetur remissa dominis villa, cū emolumentis iurisdictionis, & pedagii, d. d. conf. 127. col. 9. d. vers. & qd custodia territorii.

Pro damno dato in alieno pradio, quis tenetur actione iniuriarum, quando praecessit inhibicio conf. 129. & maxime in vltima col. & conf. 189. col. vltima vers. & decidendo hanc penam & col. 2. eo. conf. vers. & ratio.

Item pro damni assumptione, potest capi animal pro noxa d. d. conf. 189. col. tertia vers. & insuper.

Dammum etiam culpa leuissima datum, potest pena arbitraria puniri d. conf. 189. 3. col. circa fi. sub vers. & in super.

Dammum rescarcire non tenetur, qui pro salute sua damnum dedit conf. 190. colum. 6. vers. tertio pro ipso.

Dammum quod subditis sua culpa ab armigeris patiuntur non debent Domino loci imputare d. conf. 190. col. vltima vers. quanto dicitur vsq; ad vers. vltimo isti.

Dare.

Renuntiatum, vel datum non censetur secundum, quod eadem scriptura reperitur ademptum cōf.

Index Conf.

135. col. 22. vers. *Ad quod etiam facit, Quia quod ademptum, sub vers. Nec etiam obstat.*

Delegatus, infra locum tenens.

Dicens se habere à Dominis, vel aliquo eorum commissionem, tenetur fidem facere conf. 141. in principio.

Si asserens se commissarium Dominorum non faciat requisitus fidem, de commissione, potest ei per subditos Dominorum impune resisti, & capius a tali commissario eo casu potest impune per quemlibet de eius manibus eximi d. conf. 141. in prin. adde Iohannem de Armonio in suo tractatu Cautellarum in cantella num. micbi 71. inci. Index Bru. filius.

Delegatus an possit personaliter aliquem capere, vel realem citationem facere, aut in possessionem mittere dist. conf. 141. column. secunda vers. Item ex eo.

Si commissionem à Dominis se habere dicens, vel gerens se pro commissario nollit fidem facere, & propter renitentiam qua ei sit, aut per eum attemptata circa captionem personarum, insurgat concitatio populi, qua pena sit commissarius puniendus d. conf. 141. col. 1. & 2.

Quid si commissionem habeat verbalem d. conf. 141. In fi.

Derrogatio, infra in verbo privilegium.

Deuetum, infra in verbo victualia.

Diformitas.

Diversitas, & difformitas, que reperitur in institutis, & recognitionibus non permittit ut Dominus possit se ex illis iuvare, infra Recognitionis & conf. 127. in col. 31. & sequenti vers. Ceterum.

Diformitas utendi non permittit induci consuetudine, d. conf. 127. col. 32. vers. ceterum.

Quando notarii aliquam etasulam solent diverso mo

do povere si notarius abbreviat illam ponat, non potest extendi vigore consuetudinis d. conf. 127. col. 32. d. vers. ceterum.

Generalis opinio in antiquis probat, ita demum si sit uniformis dict. conf. 127. d. vers. ceterum dist. col. 32.

In difformibus quid est servandum d. conf. 127. col. 32. vers. ceterum in vers. Ideo Bar. & col. 34. vers. & si verum esset quod dixit Bal. sub vers. Item prout dixit pau. de ca.

Dignitas

Dignitas est habere sub se vassallos, acendum, cui iurisdictio conf. 163. col. prim. vers. fatit quod dixit Bal.

Dispensatio.

Concessione, vel dispensatione facta in uno casu de prohibitis, in aliis remanet prohibitio conf. 186. col. 2. vers. & concessio uno casu, de prohibitis, sub vers. Et brevitur.

Dispositio, infra in verbo modi.

An possit vassallus de feudo disponere, in ultima voluntate, infra in verbo testamentum, Et infra, feudum alienatur, Et ibi an in unum ex filiis in totum, vel pro pluri parte.

An inermis, infra in verbo feudum alienatur.

Diuerfitas, supra difformitas,

Diuisio,

Pater an possit diuidere feudum inter filios, conf. 121. ante penultima col. & seq. vers. sed alio non apparente.

An homagium, quod sit, sed est renocabilis d. conf. 121. ante penultima & pen. col. vers. Item per Masbeo in verbo sequenti.

Diuisio patris inter filios, solum habet vim suppressi iudicii d. conf. 121. col. ante pen. vers. sed alio

secundi voluminis.

non appareat & conf. 135.4.col.vers. & Et obstat
De diuisione per Regem Aragoni facta de diuersis re-
gibus, an fuerit renouabilis d. conf. 121. antepe.
col. & seq. vers. sed alio non apparente.

Diuisio, & alienatio feudi antiqui, & in quo habet
locum ius accrescendi, fieri potest siue Domini con-
sensu, etiam si totum feudum uni filio assignet vel
in partem obueniat vnifratr conf. 123.

In diuisione feudi nomi, ac duobus fratribus concessi,
& in quo non habet locum ius accrescendi, est ne-
cessarius Domini consensus, d. conf. 123.

De diuisione feudi, & an subditi possint exui impe-
dire, & de aliis in ipsa materia. Alexan. conf. 27
in quinto vol.

Diuisio feudorum facta per patrem, praeiudicat filiis
heredibus, qui teneantur illi stare, uel ad interese-
se, consilio 135. col. antepenultima vers. vlti-
mo ex quo, & infra in uerbo Hares, ac infra in
uerbo testamentum.

Testator an possit ordinare q. in diuisione feudi anti-
quior habeat optionem conf. 205. per totum.

Feudum dignitatis diuidi non potest nisi per modum
Commoditatis, uel administrationis, conf. 173. col.
prima limitando ut ibi in col. antepe. vers. Quo
ad tertium q. n. s. s. m.

Vel nisi feudum ad unum solum adiudicetur d. conf.
137. sexta col. vers. & nna species diuisionis pau-
lo ante vers. 2.

Diuisio feudi potest fieri regionibus, puta q. vnus ha-
beat tales parrochias, contratas, uel Quateria vil-
le, aut territorii uel a tali parte, apposisis terminis
conf. 173. col. 6. vers. 2. q. fiat, & eadem col. 6.
& col. 9. vers. 3.

Item diuidendo domos, homines, & uassallos, &
tunc praelati nichilominus debebit omnibus Do-
minis iuramentum affectionis, & Tunc potest
quisq. officiale deputare, & si forensis delinquat
pena erit communis, & per ambos potestates
procedatur dict. conf. 173. in 6. col. & sequen-
vers. 3. diuidendo domos.

Item diuidendo fructus, & emolumenta, dict. conf.
173. col. septima vers. Item potest fieri diuisio,
uel quod natus teneat titulo locationis ibi, d. col.
septima iuncta col. seq. vers. Itē potest fieri diuisio.

Item quod alternis annis quilibet fruatur uel ponat of-
ficiale ad quod in discordia possunt astringi, d.
conf. 173. d. col. 7. vers. Itē poterit fieri diuisio ut
alternis annis, & col. ante penultima vers. &
quo ad tertium.

Item potest fieri diuisio per gradus, species, & ca-
pitula, puta quod vnus habeat causas meri Impe-
rii, alter mixti, uel vnus appellationum, alter
prime instantie, dict. consilio 173. col. octaua
vers. posset etiam fieri diuisio iurisdictionis per
species.

Iurisdictione an sit diuisibilis conf. 171. 5. col. cum
duabus sequentibus vers. & licet Bal. & infra in
uerbo iurisdictione, & latissime conf. 173. col. 1.
& 2. cum ij. sequentibus & per totū, ubi latissime
de multis modis diuidendi, & cōf. 93. & 98. 1. vol.

Iurisdictione realis quae castra coheret, & territorio,
recipit diuisionem non personalis conf. 173. col. 4.
vers. non obstat, & paulo ante dictum vers.

Iurisdictione qua dicitur realis, & quae personalis, &
quid in dubio d. conf. 173. col. 4. vers. Non ob-
stat q. dixit Bar.

Homagia an possint diuidi conf. 171. col. penult. vers.
Quod si dicatur ei secundo.

Diuisio feudi fieri potest etiam superiore prohibente,
& dicente de suo praeiudicio tractari d. conf. 173.
col. 4. cum sequent. vers. Nec etiam obstat quod
diuisio feudi seu iurisdictionis.

Diuisio, non alterat naturam feudi, A deo q. in feudo
diuisio, nichilominus agnatus succedat agnato d.
conf. 173. col. 5. vers. & pro ista opinione.

Si vni Dominorum obueniat totum Castrum in diui-
sione, & alteri Domus allodiales, Nichilomi-
nus, Iurisdictione erit communis, eous. 173. col. 4.
vers. Nec enim, & col. 5. Et sequent. vers. quo
ad secundum articulum, ubi habetur quod pote-
stas communiter deputabitur, & emolumenta Iu-
risdictionis communiter exigentur.

Diuisio feudi dignitatum fieri potest ex causa, puta
propter malam alterius administrationem, Quo
casu possunt ad illam per superiorem cogi, uel
si sint discordes, dict. consilio 173. in col. an-
te penultima vers. Quo ad tertium, & col. septi-
ma vers. Item poterit fieri diuisio ut alternis an-
nis uel propter rixam uel scandalum ut in vlti-
ma columna dicti conf. habetur in vers. insuper.
Rex potest diuidere filios consentientes d. conf. 173.
col. antepe. sub vers. Quo ad tertium.

Diuisione facta de feudis iurisdictionalibus inter plu-
res Dominos, uel consortes, si vnus delinquat in
parte alterius, an possit ab altero puniri, dict. conf.
173. col. 2. sub vers. At in feudo.

Diuisio feudi fieri potest et si aliqui ex consortibus recu-
sent, d. conf. 173. col. 8. vers. Quo ad tertium.

Index Conf.

Sulditorum discussus, non habet impedire diuisionem
nulle inter Dominos d.conf. 173. col. 9. & sequen.
vers. Item non obstat.

Facultati diuidendi non prescribitur, ex eo quod
feudum nonquam fueris diuisum consilio praeallegato
173. columna penultima uersiculo Item non
obstat quod semper tenuim fueris hoc feudum
paulo ante uers. Item non obstant.

Conuentio impediens alienationem, uel dans alteri
consortium praeminentiam, puta quod aliquis
sit perpetuus administrator non uales, nec impedit
diuisionem etiam iurata, sed intelligitur stan-
te re indiuisa, & perit per diuisionem, dict. con-
silio 173. col. penul. uers. Item non obstant alle-
gate praeminentie.

Item perit ex mala administratione dict. consilio
173. col. penul. dict. vers. Item non obstant alle-
gate praeminentie.

Minor pronocari potest ad diuisionem feudi iurisdic-
tionalis dict. consilio 173. columna penultima
uers. Insuper.

Minor stante rixa, scandalo imminente, uel stante
discordia potest pronocare consortes castri ad di-
uisionem d. consilio 173. col. penultima d. uers.
Insuper.

Diuisio feudi alias non diuisibilis, potest perit ex cau-
sa rixe, uel scandali, uel discordiae d. conf. 173.
col. ult. d. uers. Insuper & supra eo.

Diuisio feudi & castri, ac territorii impediri non po-
test, ex eo quod alter eorum habeat pradia allodialia
sparsa, ita quod non possit diuidi territorium, quis
alter sit habiturus pradia in parte alterius ei su-
biecta d. conf. 173. in fi.

Doctor.

Doctori quantumcumque magno non est credendum nisi
dictum suum probet per authenticam scripturam
conf. 201. col. 5. uers. praeterea.

Dolus.

Dolus de futuro nassallo remitti non potest, licet
pena. remitti possit, quando non continet doli
de futuro remissionem conf. 156. col. 2. Paulo
ante uersiculum Refert ergo.

Dominium.

Recognoscens in feudum seu capiens rem suam, uel
alienam, quae non sit concedentis, non transfert
Dominium in concedentem, nec sibi praeiudicat,
conf. 184. col. pe. uers. & insuper in dicto uers.
sequenti.

Domini consensus, multa infra feudum alienatur & supra Consensus.

Dominus consentiens alienationi fendi, seu uen-
ditioni, an habeatur per uendente, uel alienante,
ita quod de euictione teneat infra euictio, et infra eo.
In diuisione feudi etiam si totum feudum uni filiorum
assignetur non est necessarius Domini consensus
conf. 123.

Domini consensus non est necessarius in alienatione quae
fit inter suos, qui sunt de linea descendentiū,
uel agnatorum, ac de comprehensis in inuestitura,
infra feudum alienatur, & conf. 123. &
conf. sequenti col. 2. uers. Istud autem de licentia
iuncta col. sequenti uers. & pari ratione.

Domini consensus an exigatur ubi feudum alienatur,
cum pacto recatandi seu redimendi conf. 124.
col. 1. & 2.

Sine Domini, sine Episcopi licentia patronus potest su-
um in patronatus alteri copatrono donare d. conf.
124. col. 2. paulo ante uers. & pari ratione.

Domini consensus non est necessarius in alienatione quae
fit inter eos qui sunt de linea descendentiū, uel
agnatorum, ac de comprehensis in inuestitura, in-
fra feudum alienatur.

Domini autoritas uel sui Magistratus exigitur, in con-
nocando consilio, uel populum eorum quibus est fa-
cienda propositio, uel per eos conf. 138. col. pri-
ma uers. & Magistratus non habet autoritatem,
iuncta col. secunda paulo ante uers. praeiudicia com-
probantur.

Dominus in iudiciis litigans.

Dominus an possit agere, uel teneatur pro contro-
uersia mota nassallo super fendo, an uero nas-
sallus conf. 116. 3. & 4. col. uers. 3. & 4.

Dominus

secundi voluminis.

Dominus si nominetur per vassallum in iudicio, an debeat litem suscipere, vel liti saltem assistere, pro suo directo Dominio conf. 116. & vassallus pro utili, d.conf. 116.3. & 4.col.vers.4.

Ius directi Domini debet per Dominum defendi d.conf. 116.4.col.vers.4.circa fi.

Sententia lata contra vassallum, an praeiudicet Dño, d.conf. 116.col.3.vers.3.

Dominus interpellato ad defensionem rei feudalis, & non defendente, an possit vassallus transigere, vel causam concordare sine Domino d.conf. 116.col.pe. & ult. vers.4. & 5.

Dominus loci non possunt sibi ipsi iudicare conf. 118 in prin. & conf. 142.1.col. & conf. 146.

Si Episcopus, vel praelatus acquirit partem feudi, ab uno ex vassallis Ecclesiae suae, & contingat prae-textu diste acquisitionis, oriri litem inter consortes, necnon cum praelato, ad eundem erunt pares curia.

Et ubi non est res paria, ad eundem erit superior ordinarius, Qui quando est lis cum Episcopo erit Archiepiscopus conf. 128.col.pe.vers.ultima fi. dist. scilicet lunctis 2.vers. sequentibus.

Dominus in causa suorum familiarium est suspectus conf. 146.col.2. in principio sub vers. facit quod dixit Bar. in l. Qui iurisdictioni.

Et pariter ille quem Dominus dat pro Iudice d.conf. 146.col.2. in prin. d.vers. facit quod dixit Bar. in l. Qui iurisdictioni.

Dominus an possit iurisdictionem sui potestatis prorogare, & ei se subicere d.conf. 146.

Et an potestas in causa Domini sui suspectus dist. conf. 146.

Domini locorum, vel potestates eorum, an possint in causa propria, vel potestas in causa Domini sui iudicare conf. 142. in 1.col. et d.conf. 146.p. totum conf.

Quid per viam recuocacionis d.conf. 146.col.1.

An possit vassallus compromittere firmi, in verbo compromissum per quos vers. 18.

Dominus loci non possunt sibi ipsi iudicare conf. 118. in principio, & conf. 142. prima col. & consilio 146.

An possint in his que sunt voluntarie iurisdictionis, fungi officio partis, & iudicis, & insinuare proprias donationes conf. 135.4.col.vers. et oblat.

Dominus loci an possit ea que sunt voluntarie iurisdictionis se auctorare, ac apud se ipsum expedire, vel eorum sui potestate, vt si nullis intellem assumere, auctorem constituere, manumittere, emancipare legitimare, iussuare, consilio, 147. & 148.

Dominus plurium locorum an possit iudicare de causis vnius loci in alio, seu altero loco, conf. 150.

Vassallus cui feudum non spectat, an possit Domino agenti ad feudum, opponere de iure tertii. & dicere quonon interest Domino agere, Qr. Sibi feudum non spectat conf. 152.

Domini plures.

Dominos plures, quando quis habet ipsum requirentes, et diuersimode, potest gratificari cui vult conf. 115.2.col.vers.4.

Domini plures quando sunt, quibus homines debent soluere censum annuum, & unus ex eis prohibet hominibus ne soluant alitis, Quid teneantur facere homines d.conf. 115.per totum.

Et quid si sit questio inter Dominos, & homines, ne Domini habeant se intromittere de differentiis Dominorum d.conf. 115.col.pe.circa fi.vers. postremo & col. ult. circa principium.

In Dominorum plurium controuersia melior est conditio prohibitis d.conf. 115.vers. & pri. moueo 1.col.

Dominis pluribus competitoribus discordantibus, gratificandus est potius illi, qui habet iuris praesumptionem pro se d.conf. 115.2.col.vers. Ex praedictis, iuncto vers. sequenti.

In Dominorum discordia in re non liquida, homines debent neutri parere, & expectare sententiam, & in re liquida facere prout est liquida d.conf. 115.vers.3. & vers. Ex praedictis cum sequen.vers.col.2. & in fine conf.vers. postremo.

Inssus vnus ex Dñis, seu superioribus potest excusare subditum a mora, & a pena, in re saltem nō liquida ibi d.conf. 115.col.2.vers.3. moueo.

Competitores eiusdem rei quando sunt, quis non teneat alteri tradere nisi inssus inducis, d.conf. 115.col.2.vers.2. moueo.

Si inter plures Dominos loci sit questio vniversalis iurisdictionis in causa appellationis, vel in una curia non licet in illa curia, vel coram Iudice a quo, particularem questionem ipsius iurisdictionis intentare conf. 119.col.1.vers. & moueo.

Et possessor, siue sit questio totalis iurisdictionis, & de dñio castri, siue particularis questio, potest vi inribus castri lite pendente illius particularis iuris ibi d.conf. 119.col.1.vers. & moueo, & infra lite pendente.

Si duo Dñi quorum vnus tantū habet loco bñant furnū

Index Conf.

communem, an habitans in loco possit percipere dimidium precii, pro quo servus locatur, & ultra coqueret paucem pro se, & sua familia gratis, & si pōt quomodo consulari alteri Domino vt fiat aqualitas conf. 140. pe. & ult. col. vers. ceterum.

Lucrum inter socios debet esse æquale, Et socius de cōmodo q̄ percipit ex re communi teneat reddere rationem d. conf. 140. col. pe. vers. ceterum.

Vsus aque communis debet percipi pro rata, sine pra iudicio partis socii d. conf. 140. col. pe. vers. faciunt quæ dixit Bal. in d. cōf. 109. sub preallegato vers. ceterum & conf. 149. col. 2. & col. fi. & per totum ipsum conf.

Quomodo intelligantur iura quæ dicunt q̄ quis potest vti re eommuni in pluri quam socius, & etiam in solidum in absentia socii d. conf. 140. col. pe.

Consuetudo inter socios habet vim p̄dicti d. conf. 140. col. fi. circa fi.

Domini plures quomodo vtantur aqua, vel alia re cōi, & an vnus possit alium impedire conf. 149. & per totum consilium.

Domini plures si habeant castrū cōe, an liceat vni eorū extrahere granum pro conducendo ad castrum suū proprium, contra prohibitionem superioris, vel eorum conventionem cōf. 150. per totum consiliū.

Instrumenta communia plurium Dominorum penes quem stare debeant conf. 134.

Quid de clauibus castri ibi col. 2. vers. circa aliam diffinitatem in hac materia vide D. Capi. Decisione. 127. & ibi late per eum habetur.

Quomodo dicantur instrumenta cōia ibi d. col. 2.

Vnus ex pluribus Dominis, an possit esse index contra alium late infra in verbo Index, & conf. 155. fere per totum consilium.

Vnus consortium potest esse subditus alterius d. conf. 155. col. 2. in vers. hīc verum Et fere per totum consilio, & conf. 161. prima col. & consilio 173. col. pe. vers. Item non obstant allegare pra emittentie.

Vnus consortium an possit capere in hominem propriū conuentionatum, vel censualem, nnum ex subditis loci conf. 153. col. penul. & vltima vers. Qui nimo istud homagium.

Homo vnus ex pluribus Dominis, An cogatur alius iurare fidelitatem, d. conf. 153. col. vltima vers. & vt habetur in decisionibus definalibus.

Homo vnus ex pluribus Dominis, an possit ab aliis capere rem in homagium, vel in alieno homagio succedere d. conf. 153. col. vlt.

An quis possit habere plures Dominos, & quomodo, & esse homo vel Vassallus plurium Dominorum conf. 157. secunda col. & seq. sub vers. Et non obstat.

Vbi quis habet plures Dominos an in intramento fidelitatis quod praestat, 2. Domino teneatur restituere fidelitatem prioris domini d. conf. 157. col. 3. vers. Quod si dicatur debuisse in illa col. sequenti.

Si quis iurans fidelitatem alicui Domino contra oēm hominem, an possit succedere in feudo patris, qui pariter alteri Domino iurauerat fidelitatem contra omnem hominem, d. conf. 157. col. pe. vers. Nec dici potest obulare Decisionem.

Si vnus habeat plures Dominos, qui concurrant in requirendo subditum, vel vassallum, cui sit parendum dist. conf. 157. columna penul. vers. Es in concurr. fi.

Quando plures Domini inuicem vassalli se offendunt, an fiat compensatio, & quid si alter alterum offendant conf. 172.

Plures Domini an possint inuicem esse vassalli conf. 164. & conf. 173. col. 2.

Plures Domini inuicem vassalli se inuicem possidere finguntur ac inuicem seruire d. conf. 173. col. 2.

Rex licet acquirens partem Iurisdictionis loci in quo est subditus sit cum domino, & subditus conf. 164. per totum.

Si sint plures Domini vnus vassalli, & vnus eorum emat partem Vassallagii, efficitur subditus alterius cum domino conf. 161. col. 1. & 2. & p̄ totū cōf. & conf. 174. col. pen. & fin. vers. Quod si dicatur ista pradia.

Ratione eiusdem fendi, Quid potest esse Dñs, & subditus, seu vassallus d. conf. 161. 1. & 2. col. ac p̄ totū conf. & conf. 174. col. pe. & seq. vsq; ad fi. conf. vers. Quod si dicatur ista pradia, in illa vers. seq. & conf. 164. per totum.

Inter subditorū nō habere plures Dños, nec quis pōt cogi iurare fidelitatem pluribus Dñis, sed pōt dicere q̄ Dñi se cōcordent in vnum ex eis conf. 162. col. fi. vers. Et indubitauer. Iunio vers. seq.

Nōstra interest nō habere plures Dominos conf. 168. 4. col. vers. 2. mouet. Et col. ante. sub vers. tertio mouet paulo ante vers. Et ex his remanent sublati.

Vassallus, vel subditus, seu homo, an possit sic alienari q̄ habeat plures Dominos conf. 162. col. finali & supra co.

Si Dominus decedat relicta pluribus filiis, potest vassallus

secundi voluminis.

fallus dicere se non debere habere ipsos filios in Dominos, ne in plures distinguatur, qui cum vno contraxit, conf. 168. col. 4. in vers. 2. moncor iuncta col. sequen. in vers. hinc secundum Bal. in d. c. praterea contrarium habetur conf. 162. in fi.

Homo de demanio qui est solitus esse immediate sub principe. solum spatio 30. annorum potest dicere, si Princeps velit eum subicere inferiori, & non vult habere tot Dominos conf. 168. 5. col. vers. propter quod idem And. de lser. in d. S. praterea, Paolo ante vers. 3. moncor.

Vnus ex pluribus Dominis, de alio non confidens, potest ab eo petere iuramentum affectionis, nisi sit iste talis superior petentis conf. 172. per totum consilium.

Si vnus ex consortibus alteri minetur, vel illum offendat potest discedens petere fideiussorem securitatis, d. conf. 172.

Vnus ex pluribus Dominis, non potest multas, sine alio remittere conf. 173. col. 5. vers. Quo ad secundum articulum.

Admittit & vnus consortium ponat vnum officialem, Et alter alium conf. 173. col. pe. sub vers. Item non obstat dissensus & latius infra in verbo officialis.

Vnus ex pluribus consortibus si habeat praeminentiam puta & senior administret illam perdat per diuisionem, d. conf. 173. col. pe. vers. Item non obstant allegatae praeminentie.

Item perdit per abusum vel male administrando, d. conf. 173. col. pe. d. vers. Item non obstant allegatae praeminentie.

Plura de consortibus infra socius.

Si vnus consortium, promittit alteri non acquirere de bonis immobilibus & subditis, an mutando vni possit sibi consulere per hypothecam, conf. 202. per totum.

Sufficit habere sigillum ab vno ex pluribus Dominis, Qui illud tenet secundum Bal. in c. primo in principio 3. col. vers. sed non quid breue testatum contrahatur, de controuer. iuncti.

Sigillum & Claves castri si sint plures Domini penes quos debeant remanere, conf. 134. 2. col. vers. circa aliam difficultatem, & Capitulum Decisionem 27.

Ratione praedii quod quis tenet in homagium ab vno ex Dominis loci aduendus est ille Dominus loci qui recognoscitur de illo praedio et non potestas vel officialis eorum oium Dñorum faciunt ad hoc proprium notata p. las. in filia feudorum col. 19. cir. fi.

Dominus plurium locorum.

Dominus plurium locorum an possit de causis hominum vnus loci in alio cognoscere conf. 150. max. in vers. facit ad predicta, q. Dñs duorum locorum, Dominus plurium locorum an possit de ritualibus vnus loci sui, vel communis, ad alium conduci facere, sicut conuentione, vel prohibitione non extrahendi d. conf. 150.

Dominus tenetur.

Dominus tenetur vassallo de emissionem postquam fuerit sequa, infra emilio, & ibi quid si vassallus non acquisiuit feudum a Domino, sed ab alio, & quid si feudum non tradatur.

Dominus consentiens alienationi fendi, tenetur descendere illud esse feudum supra Domini consensus & conf. 116. col. 3. vers. 2. circa fin. vers. Et vers. 4. circa fi. & per totum ipsum conf.

Domino interpellato ad defensionem rei feudalis, an possit vassallus transigere, vel causam concordare ibi d. conf. 116. & maxime in vers. 5.

Dominus mota lite super feudo contra vassallum, an teneatur agere, seu possit, an vassallus, dist. conf. 116. col. 3. vers. 3.

Dominus qui promissit simpliciter feudum tradere, non tenetur pro fructibus perceptis, secus si promissit vacuum, vel plenam possessionem tradere conf. 116. vers. 2. circa fi. col. 3.

Dominus tenetur vassallo ostendere fines, & consequenter quantitatem fendi, & vassallus quid recognoscat, et sic vnus quid, alter quantum d. conf. 116. col. fi. vers. 6.

Dominus tenetur custodire territorium a latronibus, & malis factoribus, ac à damnis, et excessibus, alias tenet de suo damna rescire, supra verbo damni.

Dominus tenetur innare hominibus, & vassallo, suos habentes guerram iustam, vel si ab alio opprimantur, alias perdit ius superioritatis conf. 176. col. 2. vers. Eo quia Dominus tenetur homini suo sub vers. Et possit.

Dominus tenetur defendere subditum, & illi auxiliari, etiam contra consortes, ac contra patrem suum proprium d. conf. 176. 3. col. vers. praallegato eo q. Dñs tenet hominem suo et eos. 155. 3. col. vers. vel nisi.

Index Conf.

Capitaneus venires vt defensor, sub vers. forte adde Grammaticum Decisione 104. nu. 17. & sequen. Bru. filius.

Dominus dignitatem vassalli augere, aut saltem conseruare, & non maculare, nec minuire tenetur, conf. 168. col. 6. vers. Item quia Dominus dignitatem vassalli augere sub vers. 3. moueor & conf. 169. col. 2. vers. & q. Dominus debet iura suorum vassallorum paulo ante vers. Nec prodest.

Dominus dicitur male trahere subditum, Quando vult ei dare superiorem quem non detet, d. conf. 168. col. 7. in fi. cum seq. vers. Item quia, cum Dominus tenetur bene trahere subditos sub pradi- flo vers. 3. moueor.

Dominus tenetur vassallo pares vices reddere d. cōf. 168. col. 6. vers. Item q. Dominus dignitatem Vassalli augere, aut saltem conseruare sub d. vers. 3. Moueor Et conf. 169. 2. col. paulo ante vers. Nec prodest istis exemptis & etiam col. fi. seu in fi. d. conf. 169. Et conf. 190. vers. vlt. in fi. cōf. & conf. 185. pe. col. vers. Insuper, & conf. 176. 2. col. & pen.

Non licet Domino exponere subditum morti, in casum impossibilis defensionis conf. 185. col. fi. vers. Insuper Dominus tenetur, Et latius infra in verbo subditi.

Dominus non tenetur subdito, qui non obseruat obligationem quam habet erga Dominum ad succurrendum, vel ad ea, ad qua Domini subditis tenentur, conf. 190. vers. vltimo in fi. consilii.

Dominus tenetur traddere possessionem vassallo quem inuestiuit, infra in verbo inuestitura.

Dominus amittit.

Dominus amittit Iurisdictionem & superioritatem in subditum, illum male trahendo, conf. 169. col. fi. vers. vnum bene credo & seq. & conf. 176 3. col. & sequen. vers. tum quia sunt decisiones aperte, & infra in verbo vassallus amittit, & etiā supra in verbo Dominus tenetur.

Dominus verberans subditum, nisi castigationis gratia, amittit superioritatem, Ius homagii, & quod habet in eo, d. conf. 176. col. 1. & 2. in vers. & posset iste Bartolomeus, & cui tale ius applicetur, habetur in d. conf. 176. col. 2. d. vers. Et posset inuictus col. 3. & seq.

Dominus amittit Ius homagii, feudi, & superiorita-

tis, si non auxilietur homini, seu vassallo oppresso, vel iustam guerram faciente, d. conf. 176. 2. col. vers. Eo quia Dominus tenetur sub vers. Et posset & conf. 185. col. fi. vers. insuper.

Dominus committens culpam, erga hominem, vel vassallum, feudo priuatur, d. conf. 176. col. 3. vers. Et de hoc est notabilis Textus fere per totam col. sub vers. tum quia.

Generaliter ex quibus causis Vassallus priuatur feudo erga dominum committendo, vel delinquendo, Ex eisdem priuatur Dominus Iure feudi, vel homagii, committendo in vassallum, d. conf. 176. col. 3. vers. Et est generalis regula q. ex quibus causis, sub d. vers. Tum quia.

Cui tunc acquiritur ius, quod Dominus offendens vassallum priuatur d. conf. 176. col. 2. vers. Quod ius applicabitur sub vers. Et posset.

Subditi an possint expellere Dominum, eos intolerabiliter opprimentem, Aut ei obedientiam denegare, d. conf. 176. in col. pe. vers. Quod si dicatur & etiam col. pe. & vlt. vers. alter vero casus & conf. 169. vers. vnum bene Qui vers. est vltimus.

Dominus male trahens subditos, an priuetur ipso iure superioritate, An vero debeat precedere Principis monito conf. 176. col. fin. in vers. Alter verocausus, adde in presenti materia Grammaticū Decisione 104. nu. 8. Bru. filius.

Domino maletrahenti subditos potest dari coadiutor conf. 176. col. pe. & fin. vers. praallegato Alter vero casus.

Indigno administratori auferitur administratio, dict. conf. 176. col. fi. circa fi. & conf. 178. col. prima Paulo aut versiculum Item sunt deinendi adde Grammaticum Decisione 104. num. 16. & 21. Brunus filius.

Bannito Domino, vel de crimine capitali damnato, Feudum vassalli non confectatur, sed remanet francheum, Ita q. possit libere vtile Dominum alienare d. conf. 176. col. pen. paulo ante vers. Alter vero casus.

Dominus amittit superioritatem, si non reddat subdito pares vices, conf. 185. col. pe. & vlt. vers. Insuper Dominus tenetur, & conf. 190. vers. vlt. in col. fi.

Propter iniuriam factam subdito, vel denegatam, Dominus, amittit, d. conf. dict. consilio 190. 3. col. vers. & ex hoc tollitur, & conf. 178. col. fi. vers. 3. videtur.

Propter culpam in vassallum commissam, Dominus feudum

secundi voluminis.

fendum amittit conf. 190. col. 3. in fi. cum seq. & conf. 176. col. pe. vers. & de hoc est notabilis textus fere per totam col. sub vers. Tum quia.

Prædicta procedunt quando subditi ex parte eorum implent, d. conf. 190. 4. col. vers. & quia ut in fine consilii.

Predicta an procedant in præinditium filiorum, vel agnatorum, ad quos fendum sit reuersurum dict. conf. 190. col. 4. paulo ante versiculum secundo pro ipso D. Francisco.

Dominus contramittens obligationi iuris, quam habet erga subditos, non amittit ius suum, quando subditi pariter non seruant obligationem, quam habet erga Dominum dict. conf. 190. colum. su. vers. ultimo.

Dominus potest, & de præhe- minencia Dominorum.

Dominus an potest asstringere subditos ad exercendum certam artem, infra in verbo subditi.

Item ad non habitandum extra locum ibi.

Item ad non negociandum extra territorium ibi.

Item ut uadant ad mollendina sua ibi.

Item ut uendant granum, & uisualia in certo tantum loco, ibi.

Vel in certo loco faciant macellum ibi,

Dominus tempore Guerre, vel necessitatis, potest inuito uassallo assumere custodiam castri quamuis infensati, conf. 132. col. prima & 2. vers. Item ipsum præceptum.

In omnibus terris in quibus quis habet Iurisdictionem, potest licite mittere milites ad ipsarum terrarum custodiam d. conf. 132. col. 2. vers. Item ipsum præceptum.

Dominus potest subditos se à Domini obedientia subtrahentes uolenter cogere, nec non contra eos arma mouere, conf. 178. vers. 3. circa finem consilii.

Domini terrarum, ex quo habent merum, & mixtum imperium, possunt penam confiscationis bonorum apponere, conf. 132. pe. col. & vers. Nec habeo Et infra in uerbo pena.

Item Banire, relegare, & confiscare ibi d. vers. Nec habeo in d. conf. 132. & infra in uerbo pena.

Sane intelligendo si qualitas rei exigat d. conf. 132. col. pe. & fi.

Pro inobedientia mandati Principis, non potest

deueniri, ad publicationem bonorum d. conf. 132 col. ult. paulo ante versiculum illud fateor & infra in uerbo pena.

Domini terrarum, an possint prætere de ius in eligendo consilium, seu consiliarios loci, & in reformando consilium, ac admittere, & cassare quos uellint conf. 138. per totum ipsum consilium.

An in administratione rerum uniuersitatis d. conf. 138. col. 2. paulo ante versiculum prædicta comprobatur & conf. 139. 2. col. & seq.

Domini terrarum, seu uillarum, in ipsa terra sint uice præsidum seu prout præses in tota prouincia, d. conf. 138. col. fi.

Excusatur Dominus, qui pro sua salute subditos damnis facit, nel damificari facit, Quia in manibus inimicorum constitutus consentias saccomano uille sue, conf. 190. 3. col. & sequentibus vers. 3. pro ipso.

Domini locorum an possint gratiam facere, vel componere, pro delictis, & penis, conf. 194. per totum.

Domini locorum an possint restituere fame dict. conf. 194. prima col. & sequen.

Domini terrarum qui soli Imperatori subsunt, equiparantur præfectis pratorio, & sunt ad instar Principum, & possunt legem condere dict. conf. 194. col. ult. & conf. 154. prima col.

Domini locorum an possint prohibere sub pena subditis suis ne deserant arma conf. 207. per totum.

Et quid si homines sunt consueti deferre arma impune per tantum tempus, q non extet hominis memoria in contrarium d. conf. 207. 2. col. vers. Sed considerata iuncta col. sequen.

Domini terrarum an possint remittere penas etiam capitales, uel componere, infra in uerbo pena, & conf. 194. per totum.

Domini terrarum, seu castrorum, non debent esse minoris fauoris apud principem, quam milites conf. 169. col. pe. & ult. paulo ante vers. Vnum bene credo.

Domini terrarum possunt proclamata, & ordinationes facere, ne forenses receptentur, nisi primo consignentur Dominis, conf. 204. per totum.

Domini locorum, an possint interdicare alicui forensi ne suum ingreditur territorium cōf. 177. per totum, & conf. 204.

Quid si iam est ingressus an possint precipere q recedat d. conf. 177. col. pe. maxime in uers. 4.

Quid si habeat ibi bona d. conf. 177. in princ.

Quid

Index Conf.

Quid si faciat causa Emulationis d. conf. 177. col. 2. uers. 3. Quia.

Quid si solum faciat transtrum per viam publicā que sit de regalibus ibi d. conf. 177. col. pen. & seq. uers. 5.

Domini potest subditum castigare, & castigationis gratia competenter, non autem atrociter uerberare conf. 176. in princ. sive in prima & 2. col.

Non licet domino uerberare, uel maletrahere subditos, alias amittit Dominus superioritatem conf. 176. col. prima cum duabus sequen. & supra in uerbo dominus amittit.

Et tunc licet subdito se defendere dist. conf. 176. in principio.

Domini terrarum an possint contra ius statuere conf. 179. col. 2. uers. Quod tamen, & circa si. & cōf. 189. col. 3. sub uers. & insuper & etiam in col. sequen. ubi au in praesudicium subditorum.

Domini terrarum an possint facere statuta penalia ad eorum commodū d. conf. 179. per totum & dist. conf. 189. prima col. cum duabus sequentibus & col. 3. circa si. iunctis col. sequen. iuncta uers. & insuper usq; ad si. fere consilii ubi an in praesudicium subditorum & conf. 207. per totum.

Domini terrarum an possint facere proclamata penalia ad eorum commodū conf. 179. per totum, & conf. 189. col. prima & sequen. & conf. 207. per totum.

Domini terrarum an possint imponere penas offendentibus in eorum pradiis, uel ingredientibus, conf. 179. maxime in pe. col. uers. Breuiter iuncta col. sequen. & conf. 89. col. prima cum tribus aliis sequentibus & per totum conf. & conf. 101. primo uolumine.

Domini terrarum, an possint imponere penam confiscationis bonorum d. conf. 179. in principio & infra in uerbo pena & conf. 189. prima col. & sequenti.

Domini terrarum an possint multare subditos d. conf. 179. circa principium, & eodem conf. col. ult. sub uers. Breuiter ubi habetur an possint inspicere super multa, & conf. 189. col. 2. & seq.

Populus, uel consilium, non possunt conuocari, nisi cum autoritate Dominorum, uel Magistratus, qui habeat proponere, uel in eorum praesentia est proponendum conf. 138. prima & 2. col. usq; ad uers. praedicta.

Ad Dominos est appellandum, uel ad potestatem eorum, si nominatus per consilium, uel populum, ad

officium, uel in consiliarium praetendat se grauatū, d. conf. 138. col. pe. & si. uers. praedicta.

Nobiles, & Magnates, ac etiam sacerdotes, solent dici esse de populo, uel uniuersitate, conf. 139. col. 2.

Domini terrarum, & eorum familie, ac etiam femine an sint de populo, & uniuersitate loci, uel pars de per se, d. conf. 139. 3. col. & sequenti sub uers. tamen pro ueritate.

Quid exigatur, ut quis dicatur, uel aliqua hominum pars de uniuersitate, uel populo d. conf. 139. col. secunda circa si. in uers. tamen iunctis 2. col. sequen.

Domini debent subditos benigne, & paternaliter trahere, conf. 181. prima col. & in dist. consilio tractatur de collectis, & impositionibus, ac granamiuibus, & oneribus.

Domini non possunt granare subditos ultra quam lex, consuetudo, aut conuentiones patiantur, conf. 182. 2. col.

In homagiis nulla nouitas est induenda d. conf. 182. col. 2.

Nota onera, contra antiquam consuetudinem extorta praesumuntur impressa d. conf. 182. 2. col. uers. Notaq; onera contra antiquam consuetudinem extorta.

Domini terrarum habent iurisdictionem in eorum domesticis & familiares, conf. 139. 2. col. uers. Et uideantur.

Domini terrarum inuestiti de territorio, cum mero, & mixto imperio habent iurisdictionem in propriis fondis, & allodiis, quam in alienis, & feudalibus conf. 118. col. secunda uers. & consequenter.

Domini terrarum sunt iudices in loco, d. conf. 139. 2. col.

Domini terrarum excusantur a collectis d. conf. 139. 2. col.

Quid in bonis filiarum Dominorum patre mortuo d. conf. 139. per totum.

Domini terrarum non subiciuntur statutis locorum d. conf. 139. col. 3. uers. Quod fortificatur, & conf. 118. circa si.

Domini terrarum an possint per se, uel eorum potestates sibi inspicere conf. 118. in princ. & conf. 142. in princ. & conf. 146. per totum.

Domini locorum, uel eorum potestates, an possint procedere contra subditos eorum, pro delictis in alieno territorio commissis conf. 144. per totum ipsum

secundi voluminis.

ipsum consilium.

Dominus si cogat subditum alicuius debitorem alteri solvere, an iste subditus liberetur *conf. 145. per totum consilium.*

Dominus plurimum locorum, an possit de causis hominum vnius loci, cognoscere in alio loco *conf. 150 circa fi.*

Dominus plurimum locorum an possit stante prohibicio ne extrahendi granum de territorio, extrahere de vno loco suo proprio vel communis, ad alium suum locum *d. conf. 150. col. 1. & 2.*

Dominus mutatur.

Nostra interest non mutare Dominum, consilio 168. col. 3. in fi. & 4. vers. Et Bal. allegat aliā rationem.

Vassallus cogi non potest habere dominum minorem, vel indecorum, indigniorem, vel inaequalem, vel quem non deceat *d. conf. 168. col. 5. circa fi. vers. & in primis q. vassallus cogi non debeat sub vers. 3. moneor, & aliquid in 3. & 4. col.*

Nisi ex Necessitate fiat alienatio *d. conf. 168. col. 6. vers. & ita tr. insit etiam post multa Alex. in d. l. 2. sub vers. praallegato 3. moneor.*

Donatio.

Habens merum, & mixtum Imperium, donando, an dicatur simul insinuationem facere, infra in verbo insinuatio.

In feudo, de quo quis potest testari, vel disponere, ut in Provincia, competit querella, inofficiose donationis *conf. 135. col. 5. vers. vltimo saltem querella inuicta col. seq.*

Donatio causa mortis, propter Iuramentum dicitur donatio inter vivos, *d. conf. 135. col. 10. vers. Et quod Iuramentū etiam facit vt donatio qua alias esset causa mortis, sub vers. 3. moneor.*

Idem quando praecedit causa promissionis *d. conf. 135 col. 10. vers. & dixit Alex. in d. conf. 78. 1. col. sub d. vers. 3. moneor.*

Verba volo q. mea intentio firma maneant, cum promissione de non contrahendo per se, & successores, possunt operari, q. promissio valeat ut ex tunc, & exequio post mortem differatur, & facere donationem causa mortis & renocabilem,

effici donationem inter vivos, & irrenocabilem *d. conf. 135. col. 10. vers. & ponderanda sunt vltius illa verba, sub vers. praallegato tertio moneor.*

Donatio quam facit Princeps filio, vel uxori valet *d. conf. 135. col. 14. in fi. & sequen. vers. Praterea isti Marcbiones.*

Item quam facit primatus filie ob causam dotis *d. conf. 135. col. 15. d. vers. praterea isti.*

Item vbi adeest Iuramentum ibi.

Item quando filius non est in potestate, ut in Francia ibi.

DOS, vide infra in verbo feudum alienatur vel acquiritur late de hoc, & etiam infra in verbo patrum, & etiam vide supra in verbo alienatio.

Feuda an possint in dotem dari, vel pro dotis restitutione *conf. 137. col. 15. & sequen. vers. 4. moneor & conf. 213. & vltimum consilium.*

Vassallus an teneatur dotare suorem, vel Neptem de similibus feudi, *conf. 195.*

Dominus habens ius successionis, an illud habeat in dotibus *conf. 193. per totum ipsum consilium.*

Dos an dicatur de territorio mariti, vel ex quo processit, aut est processura, *d. conf. 193.*

Feudum an possit dari in dotem filie quoad pater viuet, sine licentia Dominorum, *conf. 161. col. pr. vers. cogitaueram.*

Edificia, vide infra Melioramenta.

Mulier succedit in Columbaria, Item in furnis ac iure furnandi & etiam in Molendinis consilio 127. col. 46. vers. Item succedit in furnis & vers. sequen. inuicta col. Et sequen. In materia iuris furnandi vide D. Natam concinem & collegam nostrum *conf. 325. in 2. vol. Et Dollis. Boerū Decisione 125. Bru. filius.*

Ecclesia.

Recognitio si fiat per clericum, praesumetur q. laicus subiecerit rem temporalem Ecclesie, laico, seu Domino temporali *conf. 127. col. 19. in vers. Nisi recognitio in Decima consideratione.*

Verba omne ius quod habeo, prolata ab Ecclesia concedente, quid oportetur *d. conf. 127. col. 24. vers.*

Index Conf.

vers. & quia ut dictum est, in consideratione decima.

Ecclesia pacto potest obligari ad collectas conf. 188. col. 2. in vers. Et primo.

Idem si Ecclesia succedat in rebus pro collectis expressi sibi potestatis d. conf. 188. col. 2. ante vers. 2. moueor.

Ecclesia si faceret sibi asilum, conueniretur etiam ad collectas tanquam ex promissione, & consensu suo, d. conf. 188. col. 2. in vers. Et primo.

Electio.

Electio debet esse libera infra in uerbo officialis.

Multa de electione, infra in uerbo officialis. Populus habens facultatem eligendi officialem, non dicitur habere iurisdictionem, sed superior confirmans, conf. 120.2.col. sub vers. Et sic iurisdictione, & multa circa officialem traduntur in dicto consilio.

Emphiteosis.

Tertius, seu persona cui emphiteosis non spectat, An possit Domino agenti ad emphiteosim, opponere de iure tertii, & dicere quod non interest Domino agere. Quod sibi emphiteosis non spectat conf. 152.

Emulatio.

Non licet emulationis causa facere, quod alias liceret conf. 177. col. 2. vers. 3. Quia.

Emulationis causa, non licet inter fratres, Quorum unus, alium expulit de castro communi, ut expulsi, partem suam uendat ciuitati propinque, uel alicui Principi, seu donet, uel sua iura cedat. Nam talis venditio, donatio, uel cessio est nulla, quia presumitur ad emulationem facta, conf. 128 col. antepen. & sequen. vers. & arbitror, & conf. 177. col. 2. vers. 3. quia.

Lite durante, non valet alienatio rei feudalis facta per consortem, maxime in potentiores, & idem est dicendum de alia re, cum ad emulationem facta presumatur dict. conf. 128. col. 4. & sequen. vers. insuper iuncto vers. sequen.

Si fratres habent castrum commune, Et unus ipso forma uult partem suam donare ad alterius emulationem alicui magno Principi non potest d. conf. 128. col. antepen. vers. Et arbitror.

Episcopus.

Episcopo An possit feudum vendi, de quo Episcopus, uel sua Ecclesia recognoscitur, alterius superioris consensu non obtento, conf. 128. col. 1. cum tribus aliis sequen.

Et an possit sibi ipsi consensum prestare d. conf. 128. col. prima cum aliis tribus sequen.

Et circa inuestituram que infra annum, & diem, pendenda est, cum Iuramento fidelitatis, an sit adeundus Pontifex per Episcopum, uel eius nomine d. conf. 128. col. 4. vers. sed maior.

Et an alienatio feudi facta per consortem litte durante ad emulationem valeat, d. conf. 128. col. 4. & sequen. vers. insuper iuncto vers. sequen.

Si lis oriatur inter Consortes, & agnatos uenditorum, & Episcopum pro textu uenditionis rei feudalis facte Episcopo, quis erit index au pares Curie, an superior uidelicet Archiepiscopus, d. conf. 128. col. pe. circa si. vers. ult. sit difficultas iunctis vers. sequentibus.

Episcopus debet expectare finem litis, quam habet cum maiore parte uassallorum, impetrato ad cautius agendum consensu Papae, cum commissario pro habenda inuestitura, & Iuramento fidelitatis prestando, ut litis occasio euicetur d. conf. 128. col. penultima vers. penult.

Et an laudemium hoc casu ipsi Domino Episcopo, per uenditorem debeatur, dicto conf. 128. vers. ult. col. penult. & sequen.

Equalitas.

In contractibus debet esse reciproca equalitas conf. 168. col. 7. vers. & Quia in contractibus sub vers. 3. moueor & conf. 190. col. pe. vers. ult.

In permutatione rerum feudalium, debent res hinc inde esse libere, salua obligatione feudi d. conf. 168. col. 6. & sequenti vers. & hoc uidetur sub vers. 3. moueor.

Estimatio

secundi voluminis.

Estimatio.

Victualia, & alie merces an possint per superiorum estimari, infra in verbo *præcium*,

Emptio, Dominus tenetur vassallo de emptione fendi *conf. 116. in prin. & vers. 2. col. 1. & 2.*

Dominus consensiens alienationi fendi, an habeatur pro alienante, & de emptione teneatur d. *conf. 116 d. vers. 2. col. 2. & 3.*

Si vassallus non acquisiuit feudum à Domino, sed ab alio, tunc vassallo quis de emptione teneatur, an Dominus, an venditor, d. *conf. 116. vers. 2. col. 2. & 3.*

Vassallus ante emptionem sequam, non agit contra Dominum de emptione d. *conf. 116. in principio vers. & ante emptionem 2. col. sub vers. primo.*

In feudo permutato emptio debetur, *conf. 168. col. 7. vers. & in contractu permutationis sub vers. 3. moucor per col. 2. post.*

Et qualitas, & bonitas inspicitur, quæ erat tempore contractus, d. *conf. 168. d. col. 7. vers. & in contractu permutationis sub d. vers. 3. moucor per col. 2. & plus post.*

Exceptio.

Exceptio firmat concessionem, ac Regulam, ac declarat in casibus non exceptis, *conf. 186. col. 2. circa si. sub vers. & breuiter, & col. 3. vers. & quia exclusio sub vers. Nec obstat in d. conf.*

Alienatio permissa, saluo in Domini inimicos facit, ut in alias personas habiles possit fieri d. *conf. 186 in vers. Nec obstat in illis aliis vers. subsequen- tibus col. 3. & 4. ac 5. & seq.*

Exceptio licet soleat firmare regulam, Non tamen amplas, Nec facit comprehendere, quæ alias sub regula non comprehenderentur d. *conf. 186. col. 5. vers. 5. Respondetur.*

Exclusio.

Exclusio aliquorum de prohibitis, non est semper aliorum, prohibitorum inclusio *conf. 186. col. 3. in si. Innua seq. vers. 2. Respondetur.*

Exemptio personarum, vel Bonorum, infra subditi, & infra subditi, subiecta, vel exempta, & supra

in verbo *collecta*, & infra in verbo *iurisdic- tio*, & infra in verbo *onus*.

Exempti à iurisdictione qui dicantur, & an saltem fortiantur forum, sicut forenses, nisi princeps eximatur ex toto, *conf. 168. col. pe. & si. & conf. 169. prima col. & late infra in verbo iurisdic- tio.*

Princeps an possit eximere subditum vassalli ab eius iurisdictione maxime millitem d. *conf. 169. per totum.*

An quis possit habere castrum quod à nullo recognoscat, Et quid differat à feudo franco, & libero, vide *conf. 156. per totum,*

Vassallorum materiam qui non subiiciuntur nisi Imperatori & Imperio, habet late tractam, *conf. 154. & in sequen. duobus consiliis.*

Delinquens in loco exempto, vel Ecclesie, aut clerici, sit de iurisdictione Domini illius provincie, vel territorii in quibus est talis locus exemptus, vel Ecclesie, nisi talis locus habeat iurisdictionem de p se, nisi exemptio esset data loco & persone, *conf. 118. 2. col. vers. facit etiam & conf. 177. circa si.*

Exactor, an teneatur de suo pro non exactis, supra *collecta.*

Expense.

Extrahere, infra victualia.

Extensio inuestiture seu instrumenti, vide infra in verbo *Notarius*, & etiam infra in verbo *inuestitura.*

Facta.

Factis voluntas declaratur non minus quam verbis Imo sepe magis *conf. 121. col. pen. paulo ante vers. Nec confert.*

Facultas.

Facultas adificandi in suo, & faciendi artificia, data est cuiusq; à lege, quam Princeps collere non potest, licet statutum, vel lex possit, infra

Index Conf.

in verbo libertas.

Facultas alicui concessa, debet intelligi moderate, & eiuſi modo, supra in verbo Arbitrium.

Falcidia an deſtrahatur d bonis ſendalibus, Et an bona ſendalia impuſentur in hereditate, conf. 135.

verſ. Quid ſi dicatur, col. 24. & ſeq. & etiam in pe. & vltima carta ſub verſ. vltima.

Fama.

Fama, & generalis opinio probat, quod aliqua Civitates ſpectent Eccleſia, vel Papa, licet Eccleſia de illis non habeat iſtrumenta conf. 127. col. 12. 6. conſideratione, & conf. 158. 3. col. ſub verſ. circa primum.

Fama, & generalis opinio inducitur etiam ex iſtrumentis inter alias perſonas conſectis, & enuntiatione loquentibus d. conf. 127. 6. conſideratione circa fin. col. 12. & hoc in antiquis procedit ut ibi.

Fama, & generalis opinio in antiquis non probat niſi ſit uniformis conf. 127. in col. 3 2. ſub verſ. Ceterum in verſ. Merito dicit Bal. in l. conuenticularum &c.

Fama & publica vox, ſufficit in antiquis, & hominum memoria excedentibus, ad probandum ſecundum eſſe antiquum, vel iuratum, conf. 137. in col. 19. verſ. Item debuit probare ſecundum in ſi. verſ. Fama, et publica vox, ſufficit ad probandum Genealogiam, ſeu q quis ſit de deſcendentia primi inueſtiti, d. conf. 137. col. 18. & ſeq. verſ. Item debuit probare lineam.

Dominium in antiquis probatur per famam conf. 158 in colum. 3. ſub verſ. circa primum verſ. cum in antiquis.

Publica vox, & fama, cauſat malam fidem, qua impedit preſcriptionem, diſt. conf. 158. col. pen. verſ. & que vox, & fama, uſq; ad verſiculum ſecundo qua.

Familia.

Nupta extra familiam, non eo minus deſinit eſſe de familia, nec perdit privilegia originis coſ. 118. col. vltima.

Familia Dominorum caſtri, diſſert a ſubditis, & eſt di

uerſa ſpecies d. conf. 118. col. vlt.

Femina infra vxor, & ſupra in verbo Allodium & etiam infra in verbo, filius & infra in verbo femina.

In ſeudo conſeſſo pro ſe, & heredibus maſculis, & feminis, ſecundum naturam antiqui auti & patrum ſendi, ſoror heres preſertur agnatis, remotioribus non heredibus, vel qui ab inteſtato per feminam ab hereditate excludantur conf. 114.

In ſeudo conſeſſo pro maſculis, & feminis, ſoror deſcendit preſertur matri, & maxime quando erat per conſeſſionem ſendi prouiſum matri, & filio moriente eſſet uſufructuaria conf. 114. pen. col. & ſeq. verſ. Item non obſtat exiſtentia matris.

Et an mater vel aſcendens poſſit in tali ſeudo ſuccedere ibi.

In ſeudo conſeſſo pro heredibus, & ſucceſſoribus quibuscunq; femine non ſuccedunt conf. 115. 3. col. ſub verſ. Tunc quia, & conf. 186. col. 4. & ſequen. verſ. Quarto reſpondetur, & conf. 187. quod eſt conſilium ſequens col. 4. verſ. vltimo ſub verſ. tamen.

Filie, & femine caſtri, an dicantur ſubdite maſculis Dominis caſtri diſt. conf. 118. & conf. 139. 3. col.

Et an de loco, & ſubdite ſtatutis loci d. conf. 118. in 2. & 3. col. & Dixit Dr. Bru. in tractatu ſuo de ſtatutis excludentibus feminas 6. articulo principali 2. membro 7. queſtione, & conf. 139. 3. col.

Quid de nuptis extra ipſum territorium, & extra familiam d. conf. 118. 2. & 3. col. & d. conf. 139.

Quid de earum bonis, an dicantur ſi ſunt in territorio ſubditi dominis, vel ſub eorum iuriſdictione diſt. conf. 118. & conf. 139.

Femine nupte extra familiam, vel locum, non deſinunt eſſe de familia, nec amittunt privilegia familiaritatis d. conf. 118. col. ſi. & conf. 139. col. vlt. verſ. Nec ex eo.

Femina qua vult participare in cenſu, quod preſtant homines Dominis, & prohibere ne homines illum ſoluant agnatis maſculis, debet ſuſcere conſtare, & ſit capax in eo, & q poteſt preſtere intereſſe ad impediendum ne alteri fiat ſolutio conf. 115.

Femina nupta extra territorium non poteſt aſtringi ad ibi ſubvendum onera perſonalia d. conf. 118. col. pe. & ſi. verſ. perſona autem huius Domine mulieris.

Femine, & alii de familia Dominorum, ſunt ſpecies ſeparata

secundi voluminis.

- separata a subditis loci, d. conf. 118. circa fin. consilii, & conf. 139.*
- Patrum** & femina succedat in feudo, intelligitur de scientibus masculis, conf. 115. col. 3.
- Femine** ad successionem feudi non admittuntur donec superest masculus, d. conf. 114. coln. 2. in vers. Quod si dicatur.
- Femina** heres primi inestiti etiam pro parte excludit agnatum qui non sit heres in feudo femineo conf. 114. & precipue col. penultima vers. Nec obstat si dicatur.
- Stante pacto** inter Dominos & homines, & homines singulis annis teneantur dare Dominis certum annum censum in re superioritatis, si aliquis ex Dominis decesserit reliquis tantum filiabus, quia illud censum pro parte paterna petant, contrariis labentibus, & dicentibus agnatis, condominis loci quid habebunt facere homines conf. 115. per totum.
- Et an** non praestando homines pradii censum pradium stante controuersia pradii cadant in pena d. conf. 115.
- Feudum** de cuius concessione non apparet, qualiter praesumatur esse concessum enimvero non praesumatur femininum, sed pro masculis tantum fuisse concessum secundum consuetudinem, & naturam feudorum conf. 127. col. prima, sen. in principio conf.
- Femine** regulariter non succedunt in feudis, nec in Iurisdictione ibi d. conf. 127. 2. col. & conf. 147 in fi. & conf. 186. iuci. viso instrumento col. 2. vers. & breuiter & per totum conf. praefatum.
- Femina** dum contenditur an bona sint feudalia, vel allodialia, debet stare in possessione feudi, nisi agnati per modo constat modo agatur probent, esse feudalia, d. conf. 127. col. 2. & 3. cum sequen. vers. tamen in fi.
- Femina** succedit in homagiis, & feudis, per patrem suum & antecessores Dominos castri & loci constituitur, Quia non sunt de pertinentiis feudi ibi d. cōf. 127. col. 45. et seq. vers. lte succedit femina.
- Item** succedit femina in feudo pro quo fidelitas non iuratur d. conf. 127. col. 45. vers. Item differunt secundum Alua.
- Item** succedit femina etiam in castro habente Iurisdictionem quod Imperator vt proprium, & pleno iure concessit ibi d. conf. 127. col. 46. vers. preallegato Item differunt secundum Alua.
- Femina** succedit in melioramentis, & edificiis salis
- in castro per patrem dist. conf. 127. coln. 46. vers. Item succedit in iure petendi melioramenta & supra verbo Allodialia.
- Filia** qua intentat possessorium, dicens bona allodialia, an teneatur probare patrem possedisse conf. 127. col. 39. & sequen. vers. Quod si ad Decimam quintam nos conuertamus considerationem.
- Consuetudine** vel statuto, potest induci, ut femina in feudo succedat, & praefertur masculis, conf. 135. col. 27. paulo ante vers. ulterius.
- Consuetudo** & femina succedat in feudis males d. cōf. 135. col. 27. paulo ante vers. ulterius & conf. 137. col. 12. vers. & nisi.
- Femina** succedit secundum multos Doctores in feudo emptio, conf. 137. col. 16. & sequen. vers. 5. usque ad vers. 6.
- Item** in feudo non gratis dato, sed sub annua pensione, d. conf. 137. coln. 16. in illa col. sequen. vers. 5. monetur.
- Item** in feudo franco, vel castro concessio iure allodiali, d. conf. 137. coln. 19. & sequen. vers. 7. ultra.
- Filia** qua intentat possessorium, dicens bona allodialia, an teneatur probare patrem possedisse conf. 127. col. 43. & 39. 15. consideratione.
- Filie** femine habentes de bonis allodialibus Dominorum an teneantur ad collectas conf. 139. per totum.
- An** dicantur de vniuersitate, vel territorio femine castri d. conf. 139. & conf. 118. & maxime in col. fi.
- Feudum** concessum pro se heredibus, & successoribus masculis, & feminis iure vel secundum naturam antiqui Auiti & paterni feudi operatur & agnatus non heres, excludatur a favore defuncti conf. 114. 3. & 4. col. & 2. cum sequen. vers. Quod si dicatur.
- Mulier** vidua an possit exercere Iurisdictionem, que erat sui mariti conf. 147. in fi.
- Et** Quid si sit iuxta filiorum mariti d. conf. 147. maxime in fi.
- Regulariter** mulier non potest esse iudex d. conf. 147 in fin.
- Subditi** mariti, non dicuntur subditi eius mulieris d. conf. 147. circa fi.
- Femina** admissa certis casibus, seu in certo genere ad feudum, in aliis casibus repellitur cōf. 186. col. 2. vers. & breuiter.
- Femina** non videtur vocari ad feudum, in quo d. Iuramen-

Index Conf.

Iuramentum fidelitatis fit praestandum, conf. 186. 4. col. vers. 3. respondetur, & conf. 193. col. 2. circa principium & conf. 187. col. antepen. & pen. vers. ult.

In sendo femineo, hoc est concessio pro masculis, & feminis, femina bares primi inestit, praefertur agnato masculo cōf. 114. 2. 3. 4. & 5. col. vers. Quod si dicatur.

Femina succedit in sendo ad modicum servitium dato Nisi quando ex eo praestari debet Iuramentum fidelitatis conf. 186. col. 7. circa principium vers. & ex predictis & conf. 193. 2. col.

Femina succedit in sendo dato ad servitium, quod per feminam possit explicari conf. 187. col. 2. Paulo ante versiculum Sed tamen praemissis, & col. 4. & sequen. vers. vltimo etiam inci. Ibi in vers. Nec etiam refragatur:

Femina an succedat in sendo dato ad certum servitium, Ibi,

Femina an succedat in feudo ab omni servitio exemplo, d. conf. 187. col. antepen. & sequenti vers. & loquitur in terminis fortioribus & paulo ante sub d. vers. vltimo.

Femine de loco, vel forenses, in loco nupte, an dicantur subdite, infra in verbo subditi.

Si mulier usufructuaria bonorum mariti, dicat se usufructuariam etiam feudaliū, ex natura feudi contrarium dicente fratre mariti, Quis interim stare debeat in possessione conf. 203.

Fructus an possint interim auctoritate saltem repositi Principis sequestrari, conf. 203. per totum ipsum consilium.

Femina succedit in furnis, & Iure furnaudi, ac in molendinis, & collumbaria, & in emolumentis macelli, ac in aliis rebus quia talia esse possunt iuris privati, conf. 127. fol. antepen. & antecedentibus.

Item an succedat in annuis redditibus, decimis, & quindenis, filiis; seu pradiis, ex quibus homines solum praestabant Dominis, siue tertiam siue quartam partem fructuum, siue decimā conf. 127. col. 41. in fi. vers. Idemque est in annuis redditibus inuēta col. sequen.

Item an succedat femina in roditiis, & operibus, quas praestant homines Dñis, & censu annuo, d. cōf. 127. col. 43. vers. sed quid in roditiis inuēta col. sequen.

Femina an possit institui, vel succedere in feudo alienari permissio in quorū, prater inimicos Domini. vel possit ei feudum legari, conf. 186. col. 2.

vers. & breuiter inuēta col. sequen.

Et an clausula generalis permissiva alienationis, tractatur ad specialem, stricte, & limitare, de femina loquentem, d. conf. 186. col. 5. vers. 6. respondetur inuēta col. sequen.

Femina, seu vxor, an possit relinqui usufructuaria, in sendo alienari permissio d. conf. 186. col. prima circa fi. vers. Tota fere difficultas inuēta col. seq. & col. 6. vers. insuper.

Femina in quibus bonis succedat stante contentione inter eam, & agnatos, & qua bona praesumantur feudalia & que allodialia latissime conf. 127. per totum. & etiam maxime in 3. col. vers. & si assumamus, & conf. 137. col. 14. & sequenti vers. quarto moneor Iunctis versiculis sequen. & per totum ipsum consilium & conf. 191. & conf. vltimo in d. volumine an feudalia bona possint peti pro restitutione dotium, Et in eis etiam femina possit succedere.

Femina semel exclusa, an sit perpetuo exclusa, conf. 208. colum. secunda paulo ante vers. Et si quis vellet.

Filia, vel filius filie, an possint petere in se potius, quam in alium feudum renouari, quando est ad Dominum deuolutum conf. 208. per totum.

Et quid in agnatis, Et quid si simul concurrant agnati, & filia, vel eius filius dicto consilio 208.

Ferracia.

Feudi quiditas, & quantitas.

Concedens in feudum quicquid Iuris habet in tali loco, vel Castro, nichil agit, nisi constet de Iure quod habet, consilio 127. columna 20. & 21. paulo ante versiculum certe, in decima consideratione, & sub eadem Decima consideratione, col. 23. & sequentibus in vers. Item non obstant.

Concedens feudum, vel inuestiens aliquem saluo iure ecclesia, non tribuit ius Ecclesia, nisi de eo constet dicto consilio 127. In decima consideratione columna 25. in vers. & dixit Alex. conf. 14. 2. col. 2. fol. quod inuestitura facta alicui, paulo ante vers. Item non obstat.

Recognitio

secundi voluminis.

Recognitio feudi indiscreta. & re, & verbo incerta non probat concessionem ut dudum factam, Nec valet, Nec praeiudicat d. conf. 127. decima consideratione col. 3. vers. merito dixit Bal. iuncta col. sequenti & antecedenti, & vide etiam col. 28. paulo ante versiculum & ex istis apparet responsum.

Recognitio per Vassallum facta, quod tenet in feudum Castrum, vel villam, cum terris, pratis, gerbis, nemoribus, molendinis, ad castrum, vel villam pertinentibus, Non facit, ut si vassallus possideat pradia, vel molendina, dicantur recognita, & quod censeantur de feudo, vel de pertinentiis castri d. conf. 127. in decima consideratione per totam d. decimam considerationem.

Quid si addat cum iuribus, & pertinentiis, d. conf. 127. in consideratione decima colum. 23. vers. Item non obstant iunctis pluribus col. sequentibus.

Quid si quis dicat recognosco quicquid teneo, vel possideo, in tali loco, d. conf. 127. col. 23. & sequentibus in decima consideratione vers. Item non obstant assumendo verba illa.

Recognoscens non censetur Iuri suo derogare, Nec aliquid de suo submittere d. conf. 127. col. 25. in d. decima consideratione sub vers. praelegato. Item non obstat in vers. Quod autem recognoscens Nec recognoscens, tendit ad aliquid de nouo inducendum, ut ibi & vers. & quia vt dictum est sub praefato vers. Item non obstat col. 24.

Recognitio an faciat feudale quod non est, infra verbo recognitio, ubi multa.

Confirmans quicquid iuris habet in tali loco, nichil operatur, nisi constet de iure confirmantis ibi d. conf. 127. col. 25. praelegata 10. consideratione d. vers. Quod autem recognoscens.

Confirmantis intentio non est aliquid dare, dict. vers. Quod aut praelegato col. 25. & supra confirmatio. Feudi pertinentie supra castrum, & infra pertinentie. Feudi incrementum supra accrescere, et supra augmentum.

Si non constet de quantitate, aut quiditate feudi, an Dñs teneat videri, vel vassallus, & an oia que possidet vassallus praesumantur feudalia, supra Dominus teneatur, & infra vassallus teneatur & d. conf. 127. 9. ac 10. consideratione.

Reliqua supra castrum, vel infra pertinentie, & supra Allodialia, & d. conf. 127. in 7. 9. ac 10. consideratione.

Generaliter an recognitio probet Quid, & quantum sit

feudum, infra recognitio, & praelegato conf. meo 127. in 10. consideratione, per totam, & conf. 211. col. ult. vers. Quod si vassallus.

Concessio castri cum terris, pratis, molendinis, & iuribus ad castrum pertinentibus, non facit ut pradia, & omnia que possidet vassallus censeantur de iuribus, & pertinentiis Feudi, d. conf. 127. in 10. consideratione per totam maxime in 18. col. cum sequen. & col. 21. vers. certe cum quatuor & pluribus col. sequentibus, & col. 27. vers. Et ex his patet, ubi ponitur conclusio iunctis col. sequen. & antecedentibus, & supra in verbo castrum, ac Et supra in verbo Allodialia, et infra in verbo pertinente.

Quid si addatur verbum cum pertinentiis ibi d. conf. 127. col. 21. vers. Et & recognitio in d. 10. consideratione & col. 26. ead. 10. consideratione cum quinq; & pluribus col. sequentibus sub vers. Item non obstat ossumendo verbum cum pertinentiis.

Concessio castri, cum curia, hominibus & pertinentiis omnibus, omnia que sunt intra territorium censentur feudalia, nisi probetur exempta, Et quod verbum curia comprehendit tam iurisdictionem, quam dominium rerum seu praediorum, sed debet constare, & Dominus tempore concessionis omnia tenuisset d. conf. 127. in 10. consideratione col. 28. & sequen. vers. Et in specie.

Si Princeps concedat Seio, in feudum, omne id quod fuerat Titio concessum, & non constet quid fuisset concessum Titio non valet concessio facta Seio dict. conf. 127. in 10. consideratione col. 28. paulo ante vers. Et ex istis apparet.

Si in inuestitura facta de decima fructuum, Et de pratis, terris, Redditiis, &c., prout antecessores fuerunt usi, vel Inuestiti, non apparet certitudo, esset probandum que sint illa, alias non valet concessio, Nisi quatenus est ex verborum expressione certum, d. conf. 127. decima consideratione, columna 27. & sequenti versiculo Et ex his patet paulo ante vers. Et ex istis apparet.

Dicitur inuestitura incerta, si quis inuestitur, prout antecessores fuerunt inuestiti, & non apparet, de antecessorum inuestitura dict. consilio 127. decima consideratione col. 28. paulo ante vers. Et ex istis apparet, praelegatum.

Concessio vassalli circa feudum dimidi non debet, d. conf. 127. 10. consideratione col. 23. paulo ante vers.

Index Conf.

- Item iste inuestire.*
- Professio**, uel registratio an probet quid, Et quantum sit feudum, dict. conf. 127. vndecima consideratione col. 35.
- Per professionem** an probetur homagium d. conf. 127 d. vndecima consideratione.
- Professio**, uel registratio an praeiudicet tertio, uel extraneo ibi vndecima consideratione praeallegata.
- Si in libro**, uel registro Episcopi scriptum reperitur Castrum ad suam Ecclesiam pertinere an probet d. conf. 127. 11. consideratione.
- Castrum** quod a nullo recognoscatur, an censeatur feudum uel Allodium, conf. 156. 1. & 2. col. ac sequen.
- Castrum simpliciter concessum** intelligitur pleno Iure, Et non in feudum d. conf. 156. col. 3. sub vers. Refert ergo.
- Castrum ex consuetudine Dominandi tentum**, & possessum, sine alicuius recognitione, non potest dici Iure feudi possessum, sed Iure allodii dict. conf. 156.
- Licet castrum a nullo recognoscatur**, eius tamen Iurisdictioni subest Imperio d. conf. 156. prima col. & pe. & si. vers. Nec obstat el primo.
- Vassallus**, an Dominus teneatur docere fines feudi, Et quid & quantum sit feudum conf. 211. col. pe. & ultima.
- Omnia bona an presumantur feudalia**, nisi vassallus ostendat quae, & quot sint feudalia d. conf. 211. col. pe. & ultima.
- Concessio territorii**, non uenit villa in ipso territorio existens, antea aliis in feudum concessa, Nisi ex necessitate fiat concessio conf. 168. col. 6. vers. Et tandem concludit Bal. in conf. praeallegato sub vers. 3. moueor.
- In generali concessione**, uel alienatione, aut obligatione castri, Curie, & territorii, non ueniunt Vassalli, quibus Princeps aliquid in feudum antea concessit, in illo territorio, nec Ius talis feudi dict. conf. 168. secunda col. vers. & primo & col. 5. & sequenti & maxime in septima in vers. Quod si dicatur hic non agi quod isti Nobiles de Gabiano, sub versiculo Tertio, moueor.
- Nec ea, quae Princeps specialiter non fuisse alienaturus**, uel concessurus d. conf. 168. col. secunda vers. Nec. n. secundum And. de Iser. sub vers. & primo moueor.
- In dubio quis videtur de suo tantum Iure contrahere**, non tertii dict. consilio 168. colum. secunda vers. Quia in dubio, sub vers. & primo moueor.
- Homo tanquam dignior**, non accedit rei d. conf. 168. col. 3. vers. & secundum And. de Iser. d. vers. & primo moueor.
- In generali alienatione**, uel concessione feudi, non includuntur bona Principis, adeo quod non subiciatur Iurisdictioni taliter inuestiti, d. conf. 168. secunda & tertia col. in vers. & primo moueor, & etiam de hoc ad propositum habetur in col. antepenultima vers. praeallegato Quod si dicatur hic non agi quod isti nobiles de Gabiano sub dict. vers. 3. moueor Paulo ante versiculum & ex his remanenti sublata.
- Princeps censetur concedere res liberas**, salua obligatione feudi d. conf. 168. col. 6. vers. & hoc videtur indubitatum in praesenti casu, sub d. vers. 3. moueor.
- In generali concessione castri**, & territorii, non ueniunt regalia, consilio 177. col. penultima sub vers. quinto & consilio 120. 4. col. sub vers. & secundum Bar.
- Et Regalium concessio nisi fiat ex certa scientia praesumitur subreptitia** dict. conf. 177. col. penultima sub vers. Quinto Iure eorum concessio & paulo ante.
- Si feudum alienetur in generum per Vassallum**, potest agi remedio l. diffamari, per agnatum successurum conf. 192. in princ.
- Nec tunc est tutum**, quod agnatus via facti capiat possessionem d. conf. 192. col. 1.

Feudi qualitas, & natura.

- Feudum an computetur inter bona castrensia** & an pater in eo habeat vsumfructum conf. 121. col. penultima in fi. & si. vers. Nec confert huic Matheo.
- Feudum an computetur inter bona defuncti**, uel uassalli infra bona, & infra Hereditas.
- Feudum an computetur inter bona hereditaria**, & veniat in petitione hereditatis infra hereditas.
- Feudum an veniat in restitutione fideicommissi** infra fideicommissum.
- Argumentum de feudo**, ad simile feudi an ualeat
vel

secundivoluminis.

vel ad simile legis, conf. 127. 2. *presumptio* 5. col. vers. Et mihi placet, Et ante iunctio vers. Nunquid autem argumentum Et ibi vide etiam ante remissiones &c. & conf. 136. 2. col.

Argumentum de feudo ad emphiteosim Et contra an sit validum, quod sic dist. vers. Nunquid autem argumentum & paulo ante & conf. 136. 2. col.

Talis *presumitur* fuisse feudi concessio, vel *emphiteosis*, ubi de origine non apparet, Qualis per vsem, & observantiam, vel possessionem demonstratur d. conf. 127. 4. *consideratione* col. 10. & conf. 156. 3. col. vers. & Quia in dubio circa si. 4. col. sub vers. Refert.

Qualis fuit usus feudi penes patrem, talis *presumitur* esse penes filium ibi.

Feudum de cuius concessione non apparet, qualiter *presumatur* fuisse concessum conf. 127. in princ.

Talia *presumuntur* bona fore penes successorem, Quia fuerunt penes eum cui successit d. conf. 127. 4. *consideratione* col. 10. in fi. in iuncta col. sequenti vers. Quia talia *presumuntur*.

Presumitur feudi concessio secundum quod Dominus solet iungere, vel secundum consuetudinem loci innotendi, conf. 135. in col. 27. Paulo ante vers. vltimus & D. las. in l. 2. col. 66. michi 6. *Questiones* f. de iur. emphi.

Feudi concessio si de ea non apparet *presumitur* facta fuisse secundum communem consuetudinem et naturam feudorum dist. conf. 127. in principio, & conf. 135. vers. 6. col. 14. & col. 27. paulo ante d. vers. vltimus & conf. 191. in prin.

Item pro masculis, Et tam quo ad successionem masculinam, quam quo ad alia ibi d. conf. 127. col. 1. sine in principio.

Cum alteratio, & exceptio, sit probanda, & pro Regula *presumatur* & sit in dubio iudicandum d. conf. 127. col. 2.

Consuetudine, & statuto induci potest, ut aliqui masculi alius in feudo *preferantur* conf. 135. in col. 27. Paulo ante d. vers. vltimus.

Pater an censetur in dubio fuisse *supplatus* feudum filii ut heredibus, conf. 136. 1. & 2. col.

Feudum quodam sunt corporalia, ut cum fons in feudo concedatur, Quod an incorporalia conf. 127. col. 4. & 5. ac seq. videlicet in vers. Non obstat. In hac col. antecedet et seq. & cōf. 168. 1. col. et seq. Sufficit rüdendo contrarius dicere ita esse induci iure feudorum conf. 168. col. pe. vers. & ex his remanenti sublati.

Presumitur feudum de cuius concessione non constat sed dubitatur, fuisse concessum, primo secundum consuetudinem patrie demum secundum nām feudorum conf. 191. per totum et conf. 135. col. 27. paulo alii vers.

vltimus & conf. 137. 1. & 2. col. eum multis seq. Si in patria sit consuetudo alienandi feuda *presumit* feudum secundum illā consuetudinem concessum d. cōf. 191. Idem si sit consuetudo disponendi p testamenti de feudis & inter viros tu extraneos, & feminas, d. cōf. 191. in fi. & conf. 135. & 137. in locis supra proxime citatis in verbo *presumitur* feudum.

Feudum est duplex corporale & incorporale conf. 157. 2. col.

Feudum antiquum auitum, pateternum nouum.

Quando feudum nouum conceditur, secundum naturā antiqui, auiti, & paterni Quid operetur d. clausula supra in verbo clausula, & conf. 180. maxime in 2. col. & conf. 114.

Et qua persone vocentur praetextu diste clausule, ibi supra in verbo clausula.

Item an vocentur non heredes, vel heredes tantum, & an heredes non heredibus *preferantur*, ibi.

Et an femine heredes, in talifeudo in quo ad sit talis clausula. Quando est concessum pro masculis et feminis, *preferantur* masculis non heredibus ibi, & in clausula pro se & heredibus.

Feudum potest respectu aliquorum agnatorum, vel agnati defonli esse antiquum, & respectu aliquorum nouum, dato q per centum annos & ultra fuisset per agnatum defonlium, & eius lineam possessum conf. 137. col. 18. vers. Item debuit.

Si antiquae feudi concessioni addantur pradia, nou dicitur noua concessio conf. 130. 1. col.

Nullo censu, qui *preferari* solet per uassallum Domino pro feudo, non dicitur nouum feudum consilio 130. in principio & etiam in sommario & conf. 143. tertio col. paulo ante versum Nec obstat el secundo.

Vbi de consensu eorum quorum interest, datur noua forma, an dicatur nouum feudum ibi.

Feudum an probari debeat esse antiquum, per agnatum uolentem succedere in feudo tanquam antiquo consilio 137. col. 18. vers. Item debuit, & col. sequen.

Feudum quando *presumatur* antiquum, vel Nouum,

Index Conf.

Et quomodo possessio Domini, nel vassalli transferat onus probandi in alterum d. conf. 137. ibi d. vers. item debuit.

Propter antiquitatem, vel possessionem, feudum praeferunt antiquum d. conf. 137. ibi d. vers. Item debuit col. 18.

Feudum potest dici respectu aliquarum personarum antiquum, & respectu aliquarum novum Bal. in c. primo S. hoc quoque de successu.

Nona inuestitura non dicitur, quando adest clausula prout genitor tuis, & alii antecessores fuerunt inuestiti d. conf. 143. col. 2. & sequenti vers. ceterum sub vers. Nec obstat.

Inuestitura que fit sub commemoratione praecedentium non dicitur nona d. conf. 143. 2. col. circa si iuncta col. sequenti d. vers. Nec obstat el primo.

Nona Inuestitura non dicitur, per quam vetus confirmatur d. conf. 143. 3. col. circa principium vers. Nec obstat el primo.

Exequio veteris feudi deuoluti, non facit dici novum feudum, nisi detur nova forma d. conf. 143. 3. col. d. vers. Nec obstat. el primo.

Si quis inuestiatur de feudo, tanquam ad Marchionalem Excellentiam deuoluto, reducta possessione ad manus camere Marchionalis, dicitur novum feudum, & nona concessio, ac nona inuestitura dicta. conf. 143. col. 3. vers. Nec obstat el secundo.

Reversa possessione ad Dominum feudi deuoluti, dicitur nova concessio, & nona Inuestitura, esto quod Dominus remittat fellowiam, nisi constet feudum pro veritate non fuisse deuolutum d. conf. 143. col. 3. dicta vers. Nec obstat el secundo iuncta col. sequenti.

Tenor inuestiture declarat an dicatur nova concessio d. conf. 143. col. quarta vers. Es insuper.

Tenor inuestiture est inspiciendas, ad inuestigandum, an Princeps indulgens criminoso, intendit nri de novo feudo, an nri de non deuoluto inuestire d. conf. 143. col. 4. d. vers. & insuper praallegato circa si. vers.

Vbi in inuestitura feudi deuoluti, adsunt verba de novo concedimus, si tamen adsunt verba importantis restitutionem in pristinum, puta restitutionis reddimus, non dicitur nova concessio d. conf. 143. 4. col. d. vers. Es insuper.

Concessio de feudo deuoluto in dubio non est censenda vi de feudo novo, sed vi de antiquo d. conf. 143. col. 4. vers. Fortius uoluit Bar.

Pendente dispositione an feudum sit novum, vel an-

tiquum cum Domino, agnatus est in possessione mittendus, Aut si est, intendus, d. conf. 143. col. 4. vers. & saltem.

Feudum quod remittitur Domino per vassallum, dicitur noua acquisitio, sen novum Ius, conf. 196. in fi.

Feudum alienatur, vel acquiritur.

Dominus consensuens alienationi feudi habetur pro vendente conf. 116. col. 3. sub vers. 2. videndum.

Consensus Domini in alienatione, vel dispositione facta de feudo, post ius quaesitum, ac successionem delatam, non prauidicat, nec valet conf. 121. 2. col. vers. Sed ad hoc.

Licentia, vel consensus Domini, in alienatione feudi qua fit inter suos seu agnatos, comprehensus in inuestitura non est necessarius, nisi pro peruersione ordinis, maxime in feudo novo d. conf. 121. vers. 2. Ibi Quod si replicetur col. 2. & sequenti. & conf. 123. circa finem consilii, & conf. 124. 2. col. vers. & possent addi, & conf. 184. 1. col. vers. Item non fuit necessaria licentia.

Alienatio feudi noni cum Domini consensu, licet sit licita acquirenti cum Domini consensu, non tamen est licita eius successori, d. conf. 121. 3. col. in vers. Quod si replicetur.

Quod valeat alienatio feudi noni cum Domini consensu conf. 121. prima col. & sequenti vers. 2. & 3. col. in fin. vers. Quod si replicetur & infra in verbo testamentum, adde Affili, in Decisione 112. nu. 6. Bru. filius.

Licentia alienandi patri concessa trahitur ad filium, conf. 184. in princ.

Agnatus consensuens alienationi feudi, sibi prauidicat, conf. 121. 3. col. vers. 3. contra.

Agnatus qui agnoscit velidum factum sibi, per eum qui disposuit de feudo dicitur consentire, sed non in legitima d. conf. 121. 3. col. d. vers. 3. contra.

In feudo hereditario potest acquirens sine Domini consensu, unum filium alteri preferre, faciendo eum heredem ibi d. conf. 121. 3. & 4. col. vers. 4. multum.

Alienatio feudi hereditarii valet, quando est facta per eum qui acquisiuit, Ex quo successor necessario debet esse heres, & tenetur heres stare facto desolati d. conf. 121. 3. & 4. col. vers. Quotum multum.

secundi voluminis.

multum præallegato.

In feudo non hereditario, hoc est concessio pro se & liberis sine filiis non facta mentione hereditum, pater non potest unum filium alteri preferre, vel uni plusquam alteri relinquere, nisi accedente Domini consensu, vel nisi data re æquivalente filio lesio d. conf. 121. 4. col. vers. 4. multum.

Alienari potest feudum sine Domini licentia etiam in extraneos, quando est adiecta clausula pro se et quibus dederit, seu voluerit d. conf. 121. 6. col. & sequen. vers. 7. contra ipsum.

Quid de clausula ad habendum tenendum, & possidendum, & quicquid voluerit perpetuo faciendum d. conf. 121. 6. col. & sequen. vers. 7. contra ipsum.

Patium, vel licentia alienandi, appositæ in instrumentis emphiteoticis, intelligitur secundum naturam contractus d. conf. 121. col. 7. vers. præallegato 7. contra ipsum.

In generali alienatione non veniunt bona feudalia, vel in homagium data d. conf. 121. col. 8. vers. pro maxba, & conf. 168. 2. 3. & 4. col. & sequen. adde Affli. Decisione 14. nu. 9. Brunus filius.

Idem in generali hypotheca ibi cum ampliatione & limitatione nisi in dote durante vita mariti d. conf. 121. col. 8. & sequen. vers. pro Matheo.

An Exigatur Domini consensus, quando pater nult filiis feudum remittere d. conf. 121. col. pe. vers. Sed alio non apparet.

Alienatio feudi, censetur approbati per heredem alienantis, qui non conficit inventarium, & secundum aliquos in feudo hereditario non potest impugnari conf. 122. 2. col. circa si. cum sequen. vers. quod etiam tenuit iuncti. col. sequen.

Quis non potest in feudo antiquo, seu proanito concessio pro se & heredibus succedere, nisi sit heres primi inuestiti, & eius qui ultimo loco decessit quo mediante sit heres proani, dist. conf. 122. in principio & infra in verbo heres.

In diuisione feudi antiqui, & in quo habet locum ius accrescendi, non est necessarius Domini consensus, etiam si totum feudum uni filiorum assignetur, secus vero est in nouo feudo, Et in quo non habet locum ius accrescendi, conf. 123.

An inter agnatos sit licita alienatio sine Domini consensu d. conf. 123.

Diuisio quam facit pater inter filios de feudo, vel homagio, an sit renouabilis supra Diuisio.

Licentia, nel consensus Domini an sint necessaria, quando feudatarius vendit feudum, cum pacto recatandi conf. 124. prima & 2. col.

Licentia alienandi de cuius tenore non constat præsumitur fuisse talis, qualis reperitur fuisse alienatio conf. 127. 4. consideratione col. 10.

Præscribi potest spatium triginta annorum, & valeat alienatio rerum feudalium, ut in conf. 127. 4. consideratione circa si.

Quando Episcopus, vult emere feudum à vassallo suo seu sue Ecclesie, an exigatur consensus Pape, vel Archiepiscopi, aut nullius.

Et quid si vassallus Ecclesie, vel Episcopi, alienet feudum in capitulum Ecclesie consilio 128. per totum.

Feudatarius Ecclesie, an possit Episcopo, vel prelato diste Ecclesie, feudum de quo Ecclesiam recognoscit puta decimarum capitulo vel Ecclesie donare d. conf. 128. col. 1.

Prelatus dum administrat non potest sibi feudum acquirere, licet illud concedere possit saltem de consuetudine assensibus, vel consanguinitas, Et eos inuestire de feudo Ecclesie d. conf. 128. col. prima & secunda vers. prædicta coadiuvantur.

Si feudum alienetur per vassallum Ecclesie, in prelatum seu Episcopum, non tenet alienatio, tanquam ad emulationem facta, quando ipse Vassallus, cum suo conuassallo litigabat d. conf. 128. col. antepeultima vers. insuper & vers. sequen.

Si ex duobus fratribus vnus alium de castro expellat et expulsus vendat partem suam ciuitati propinque, nel donet, nel iura sua cedat, potentiori, non valet venditio, nel donatio tanquam ad emulationem facta d. conf. 128. col. 4. & sequenti vers. insuper iuncti. col. sequen.

Consuetudo patrie alienandi feuda in extraneos, damdi in solutum, ac testandi valet conf. 135. col. 5. vers. ultimo, & col. 14. vers. 6. faciunt, & late conf. 137. col. prima & sequen. Et conf. 191. per totum consilium.

Etiā consuetudo loci, nel castri circa feudi alienationes attenditur d. conf. 137. 2. col. vers. 2. memonet videantur ad hoc loca supra proxime in antecedenti vers. relata.

Rex potest inter filios de Regno disponere, et secundo genitum præferre primo genito conf. 135. col. 13. vers. 6. faciunt & per Marti. de Lau. in tractatu de primo genitura.

Alienationem factam feudi per defunctum, non po-

Index Conf.

- testi impugnare successores heredes. sed tenetur illi stare vel ad interesse, infra in verbo heredes.
- Potest statum pervenire, & fructus alienentur in praedium a naturam conf. 137. in col. 5. vers. Et sic possit.
- Fendum non potest alienari, in potiori fenda-
tarii. Et quod Dominus sit pariter potentis emen-
tis illud puta consors conf. 174. col. 2.
- Vassallus alii natus ad quid teneatur, vel astringi pos-
sit erga seipsum Dominum conf. 162. col. ult.
vers. Ad quod faciunt.
- Tenetur tamen vassallus alienatus priori Domino ad
revertentiam, & illum non offendere, nisi ab eo
offenderetur, vel de mandato secundi Domini,
conf. 175.
- An fendum alienetur in parem, vel maiorem, atten-
dunt conditio vassalli, non Domini, conf. 174. 2.
col. maxime in vers. 2.
- Fenda an possint in dotem dari, conf. 137. col. 14.
cum duabus col. sequen. de hac materia vide ali-
qua, etiam conf. 213.
- Sed an fructus fructibus fendi teneatur dotare foro-
rem vel nepotem, conf. 195.
- Quid in donatione propter nuptias d. conf. 137. col.
16. vers. 4. moncor circa fi. vers.
- Valer fructus alienatio in praedium a naturam, quan-
do sit de expresso Principis consensu volentis inri-
agnatorum derogare, & consuetudini feudali
conf. 137. col. pe. & fi. vers. ult.
- Si per alienationem, quae tenet de fundo in vita alien-
antis dubitetur de revocatione restituende posses-
sionis, an possit resisti, ne talis possessionem con-
sequatur, maxime si non sit agnatus, sed extraneus
Bil. conf. 410. inc. Ad Evidentiam 2. nol. pri-
ma si tempa.
- Infructibus an possint alienari, vel obligari, & an sit
in commercio, conf. 162. & conf. 163. & recte
in vers. infructibus.
- In generali alienatione fendi, vel concessione, vel obli-
gatione, vassalli antea ibi contenti, nec ipsi in
vassallagii, nec bona eorum feudalia continentur,
conf. 168. col. 2. vers. & primo in illa col. se-
quen. & in 5. col. eiusdem consilii vers. tertio
moncor, & col. antepen. vers. Quod fit ex his, Et
ibi in col. antepen. & penult. ac fi. an sint de revoc-
atione ratione domicilii, contra vassallum vel delictum
sub vers. & ex his remanent.
- Nec remanent bona, quae ibi remanent Principis dicti.
conf. 168. 2. col. in vers. & primo moncor & su-
pra in verbo fendi quantitas;
- Nostri interest non mutare Dominum conf. 168. col.
3. vers. Et Bal. allegat aliam rationem, paulo an-
te vers. 2. moncor.
- Locatio fendi ad longum tempus dicitur alienatio.
Ita ut exigitur Domini licentia conf. 161. prima
col. vers. Breuiter in illa col. sequen.
- Etiā si interueniat pactum, & de nomen in nomen
nominatim renonatio d. conf. 161. col. 2.
- Etiā si dicatur quod sunt anni, Tot sunt locatio-
nes d. conf. 161. 2. col. vers. Nec etiam prodes-
set sub d. vers. Breuiter.
- De fructibus fendi disponi potest, locando sine licen-
tia, prout ibi d. conf. 161. col. 2. & sequen. vers.
Est bene verum. & partiarius colonus constituit
potest ibi col. fi. sen circa fi. d. consilii.
- Ex locacione ad longum tempus, transferitur utile
Dominium, ac possessio naturalis d. conf. 161. 2.
col. vers. Breuiter ibi in vers. Nam ex locacione
ad longum tempus paulo ante vers. Est bene verum.
- Nisi in locacione apponatur pactum, & nullum Do-
minium transferatur in conductores d. conf. 161. 2.
in 2. col. & sequen. d. vers. Est bene verum Quo ca-
su fieri poterit talis locatio, sine Domini licentia,
ut ibi dicitur.
- An de fundo, vel fructibus, possit fieri contractus
ad vitam, sine Domini licentia, & an talis contra-
ctus dicatur alienatio d. conf. 161. col. 3. & se-
quen. in vers. cogitaueram.
- Fendum in dotem dari potest filie quoad pater vivet
d. conf. 161. col. 3. in d. vers. cogitaueram.
- De fructibus fendi potest vassallus disponere ad vitam
suam, etiam per annos triginta si tantum vixerit,
aut si non vixerit tantum, cum consensu filiorum,
sen successorum, sine Domini licentia d. conf. 162
col. 3. d. vers. cogitaueram & circa fi. consilii.
- Potest pater gravare filium in testamento, ut de fru-
ctibus talis fendi feudalis, de singulis annis duas
salmas vini &c. d. conf. 161. col. 3. in d. vers.
Cogitaueram in vers. Et Bal. in c. primo in prin-
cipio in fi. commentum de success. sen.
- In fundo non potest usus, vel usufructus constitui per
vassallum sine Domini licentia d. conf. 161. in
col. pe. & vltima, sen circa fi. consilii.
- Fructus Domus an possint vendi ad longum tempus
sen per annos centum, ad effectum ne constituantur
in re sine superioris licentia d. conf. 161. col.
fi. sen circa fi. consilii & conf. 180. col. vltima
sen circa fi. consilii.

secundi voluminis.

Commoditas vsusfructus cedi potest d.conf. 161. circa fi. contra habetur in col. pen. eiusdem consilii qd vsus & vsusfructus in fundo constitui non possunt.

An Dominus possit homagium pro parte alienare, cōf. 162. per totum.

Hominem suum inuitum, an possit Dominus alienare d.conf. 162.

An quis possit alienari, ita qd cogatur habere plures Dominos, puta si pro parte alienetur, uel aliter d.conf. 162.

Homagium quo ad predium, redditum, uel censum, an possit pro parte alienari d.conf. 162.

Quando couisat feudum fuisse contemplatione certarum personarum, puta uoluntarium concessum, non potest in earum praiudicium alienari conf. 180. col. 6. & 7. vers. sed in contrarium.

Fructus feudi an possint alienari supra eo. & conf. 180. col. ult. seu in fi. consilii.

In fundo ex pacto alienari permisso, potest constitui vsusfructus conf. 186. col. prima circa fin. vers. tota fere difficultas inuicta col. sequenti & conf. 187. in princ.

Alienatione feudi permissa, censetur permissa etiam illa quæ sit per ultimam uoluntatem d.conf. 186. col. 3. vers. Nec obstat & conf. sequenti in principio.

Si alienatio permittatur in feudi concessione, saluo in inimicos Domini d.conf. 186. prima col. cum tribus sequen.

Facultas data relinquendi feudum, cui uoluerint uassalli, intelligitur de capacibus, & idoneis, ita qd persone prohibite lege, uel moribus, aut natura incapaces, non comprehendantur d.conf. 186. col. 4. vers. 4. respondetur.

Licet permissa sit feudi alienatio, ex feudi concessione & constitutione, non tamen potest possessio transferri, seu capi, sine Domini licentia d.conf. 186 in col. 6. vers. Insuper inuicta col. sequenti.

Licentia ab alienatione recipit interpretationem dist. conf. 186. col. 6. vers. Insuper & supra eo.

Heres non conficiens inuentarium, an obligetur ad alienationem, & legata rei feudalis conf. 186. in col. 7. vers. Ceterum & infra in uerbo Heres & conf. sequen. 2. col. vers. 2.

Alienatione feudi permissa ex tenore inuestiture, licentia Domini an sit necessaria, conf. 186. col. 6. vers. Insuper & col. sequen. & conf. sequen. col. 2. & sequen. in uers. sed tamen.

Alienata commoditate feudi in creditores, uel in penam spoli, Quis teneatur Domino ad seruicia conf. 192. prima & 2. col.

An talis in quem alienatur commoditas feudi, teneatur ad iuramentum fidelitatis d.conf. 192. col. 2. Licentia alienandi concessa patri, an censetur filiis etiam concessa, infra in uerbo licentia.

In fundo concessio duobus fratribus patrue libus, pro se, & eorum & cuiuslibet ipsorum filiis, & nepotibus, habet locum ius accrescendi, & fortius quando Papa illud confirmauit & ad caustellam de nouo concessit & Papa potest omnia feuda ecclesiarum conferre conf. 129. per totum.

Feudum deferitur ex successione non autem ex contra Ali conf. 137. circa fi.

Feudum alteratum.

Feudum alteratum in uno, uidetur etiam in consequenti alteratum, conf. 135. in 5. col. vers. ult. inuicta col. sequenti.

Si feudum sit multum alteratum, magis assimilatur allodio, licet dici soleat, qd feudum in aliquo alteratum in reliquis retineat communem naturam feudorum, infra in uerbo Interpretatio, & conf. 136. col. 3. paulo ante uersiculum Quibus non obstantibus.

Si mater concedat filie, & genero feuda certo modo deuoluenda, an ipsi mater gener, & filia, possint mutare formam datam, uel gener, & filia, sine matre conf. 136. per totum, & maxime in 5. col. vers. 3. moueor.

Feudum in aliquibus partibus alteratum, In aliis retinet communem naturam feudorum conf. 186. 2. col. & sequen. sub uers. & breuiter paulo ante uersiculū Nec obstat & d.conf. 136. col. 3. paulo ante uersiculum Quibus non obstantibus.

De Castro, uel feudo franco, quis potest testari, Es est pleno iure accipiens, & Ecclesia ac semina succedit conf. 137. in col. pe. vers. 7. ultra.

Potest quis habere castrū allodiale, puta quādo venditur, uel conceditur, castrum iure allodii, & appellatur frauebum, d.conf. 137. d. vers. 7. ultra circa fi. consilii & d.conf. 156. 2. & 3. col. in uers. Refere inuicta col. 1.

Castrum allodiale quod a nullo recognoscitur in feudum differt a feudo Franco d.conf. 156. d.conf. 137. d. vers. 7. ultra circa fi. consilii.

Feudum

Index Conf.

Fendum franchum non est sine obligatione conf. 156. 2. col. vers. & hoc castrum differt.

Fendum honorificum est franchum d. conf. 156. 2. col. paulo ante versiculum Refert ergo.

In feudo franco succedit Ecclesia ibi.

Remissiones circa feudum franchum d. conf. 156. col. 2. d. vers. Et hoc castrum & conf. 137. vers. 7. circa fi. consilii.

Feudum non gratuitum, oneratum, vel sub annua pensione datum.

Feudum non gratuitum, sed sub annua pensione, datum, non est proprie feudum, nec tenetur accipiens prestare iuramentum fidelitatis, Et transit ad quoslibet heredes, etiam extraneos, & alias personas alias non successibiles, sicut sunt muti, & surdi, nisi tenor concessionis repugnet consilio 137. col. 16. & sequen. vers. 5. moneor prope fi. vers. pradielli.

Dominus tenetur ad onus, vel servitutem feudo imposita Quando illud capit ex dispositione vassalli, conf. 196.

Etiam singularis successor capiens feudum ex dispositione vassalli, tenetur ad onera, per ipsum vassallum feudo imposita d. conf. 196.

Feudum exiguum.

In feudo Exiguo, vel ad modicum servitium, quod conceditur an femine succedant conf. 193. secunda col.

Feudum femineum, supra in verbo femina.

Feudum franchum.

De feudo franco habetur conf. 156. 2. col. vers. & hoc castrum differt a feudo concesso iure feu di franchi, & conf. 137. vers. 7. circa fi. consilii. De castro libero, & allodiali, ac patrimoniali, quod pleno iure tam directi, quam utilis Domini est

possidentis, & ab aliquo non solet recognosci, & de eo liberè disponi potest, habetur plene d. conf. 156. per totum consilium.

Feudum confirmatum vel renouatum.

Feudi confirmatio de nouo facta, nichil noui affert sed roborat quod inuenit conf. 116. 3. col. vers. 2. & supra confirmatio, & supra feudi quiditas, & quantitas.

Confirmatio Pape, de feudo concesso per praelatum inferiorem, cum clausula de nouo dando, an faciat censeri feudum vt à supremo Principe concessum, in quo habet locum ius accrescendi, quod non habet locum, in feudo concesso ab inferiore a supremo Principe conf. 129. per totum conf.

Feudum emptitium.

Feudum emptitium non est sicut gratis concessum conf. 127. col. 41. in d. 16. consideratione & conf. 137. col. 16. & sequenti vers. 5.

Feudum emptitium non est proprie feudum. etiam si vendens utatur verbis significantibus gratuitam concessionem d. conf. 137. d. col. 16. & sequen. vers. Quinto.

Feudum emptitium regulatur ut contractus, ita quod possit ei renunciari, & q. transeat ad quilibet heredem, & etiam ad feminas secundum aliquos, d. conf. 137. d. vers. 5.

Feudum aduentitium, vel profectitium, vel castrense.

Feudum per patrem acquisitum dicitur profectitium, & antiquum autum &c. aduentitium conf. 135. col. 25. & sequen. vers. Quod si dicatur. Feudum an dicatur de bonis castrensisbus aduentitiis, vel profectitiis supra bona feudalia, vel subiecta,

Feudum in quibus rebus, & de quibus concedatur.

Concessio feudi, de re quam alter tenet in feudo an valeat conf. 161. col. 1. & 2. ac per totum

secundi voluminis.

*totum consilium & conf. 174. col. pe. & sequen-
ti vers. Quod si dicatur ista pradia & conf. 155.
col. 2. vers. est verum.*

*Inuestitura vel concessio feudi vaccatur per alterius
mortem ad Dominum reuersuri an valeat eo q
indicatur habere annexū votum captande mortis
conf. 135. col. 3. paulo ante vers. Item quia be-
reditas.*

*Si Marchio habeat memora in alieno territorio, ac
aliena Iurisdictione, potest illa dare in feudum,
etiam communiatū disti loci, nec fiet prauitium
Iurisdictioni Dominorum disti loci, Nec ex hoc
Marchio acquires in loco illo Iurisdictionem conf.
157. prima & 2. col.*

Feudum a quibus concedatur.

Licet femina in feudo patri concesso non succedat,
potest tamen ipsa dare in feudum, vel homagi-
um conf. 127. colum. 45. vers. Item succedit fe-
mina.

*Rusticus, & priuata persona potest dare in feudum
conf. 157. col. 1. & conf. 163. col. prima.*

*Papa concurrens in quolibet feudo Ecclesiastico, Et
concessione cuiuslibet feudi Ecclesiastici, cum om-
ni pralato, & potest omnia fenda Ecclesie infeu-
dare conf. 129. 2. col. vers. Et certum sit.*

*Et potest Papa infeudare fenda, quorum infeudatio
spectat Episcopo, & auferre Episcopo potestatem
infeudandi d. conf. 129. col. 2. post. d. vers. fe-
dum Et certum Reliqua infra in verbo successio.*

*Princeps minor potest nouum feudum concedere. Et
de nouo feudo inuestire conf. 200. circa fi.*

Feudum quando censetur con- cessum, & quibus sit potius concedendum.

Feudum quibus concedatur & per quos acquiratur.

Rusticus potest habere Iurisdictionem, acquirere,
& habere illam in feudum conf. 163.

*Rusticus vel subditus potest emere feudum, vel Iu-
risdictionem in loco in quo est subditus ab altero*

Dominorum d. conf. 163. & conf. 155. 2. col.

*Pralatus non potest retinere feudum pro se. licet pos-
sit alius concedere solitum alienari, conf. 128. col.
prima declarando vt in col. 4. vers. ad illud inuelt,
col. seq.*

*Nec potest quis sibi ipsi beneficium conferre d. conf.
128. 2. col. sub vers. pradiſta.*

Nec luffus dare potest pro se retinere ibi & infra eo.

Nec quis potest seipsum elligere ibi 2. col.

*Quando Episcopus acquirit a vassallo suo, vel sue Ec-
clesie, per quem fiet inuestitura, ibi 4. col. vers.
sed maior.*

*Dominus feudum finitum potest concedere cui vult,
conf. 208. col. 2. vers. Nam in contrarium inu-
lt col. sequen.*

*Episcopus feudum ad Ecclesiam deuolutum, non po-
test concedere capitulo quod nunquā moritur cōf.
174. col. 2. vers. 2. Qr. circa fi. vers.*

*An possit Dominus unus habere feudum à suo vassal-
lo, vel unus Dominus ab alio, late supra in verbis
Domini plures.*

*Facultas data, feudum relinquendi, intelligitur in
capaccs, conf. 186. col. 4. vers. 4. responderetur.*

*Finito feudo per lineam masculinam, an teneatur
Dominus filiam inuestire ultimi vassalli defuncti,
conf. 208. per totum.*

*Finito feudo existentibus agnatis vassalli defuncti,
An Dominus teneatur inuestire agnatos vassalli d.
conf. 208. & maxime in pen. & vltima col. vers.
Nam contrarium, Inueltio vers. sequen.*

*Si concurrant agnati, & filia defuncti, Qui sint pra-
ferendi d. conf. 208. ibi.*

*Dominus feudum ad se reuersum, non potest pro se
retinere d. conf. 208. 2. col. in principio paulo
ante versiculum Nam contrarium & supra eo.*

*Non conuenit vt Dominus cogatur habere in vassal-
lum cum, quem non vult, d. conf. 208. col. 2.
vers. Nam contrarium in feudo.*

Feudum amittitur, infra Vas- fallus amittit.

Distinctio facta de feudo, an si unus committat
fellowiam, etiam pars alterius amittatur conf.

173. col. 2. vers. super quo Gemi. vbi supra.

*Dominus amittit feudum, vel homagium multis casu-
bus notatis supra in verbis Dominus amittit.*

*Feudum reuersum ad Dominum, non debet Dominus
pro*

Index Conf. 7

pro se retinere, conf. 208. 2. col. circa principium paulo ante versiculum Nam contrarium.

Feudi renuntiatio, infra renuntiatio.

Feudi recognitio infra Recognitio, & supra in verbis feudi quiditas, & quantitas.

Feudum probatur, supra in verbis Quiditas, & quantitas.

Feudum hereditarium & simplex.

Feudum hereditarium non dicitur, quando est concessum pro se, & heredibus, Quia verbum hereditibus resolutur in descendentes, conf. 114. 4. col. sub vers. Quod si dicatur in vers. quod si dicatur in materia feudali.

Feudum quando conceditur pro se, & filiis, siue liberis, & heredibus, tunc dicitur feudum hereditarium in quo quis non succedit nisi sit heres ibi d. conf. 114. d. 4. col. vers. Quod si dicatur & latius conf. 122. prima col. & sequen.

In feudo Ducatus & Marchionatus non heres succedit ibi conf. 114. 4. col.

In feudo hereditario non heres non succedit, & heres praesertur non heredi d. conf. 114. 2. 3. & 4. col.

Femina heres in feudo hereditario, & femineo, seu concessio pro se & heredibus ac descendentibus masculis & feminis, praesertur masculis non heredibus d. conf. 114. 2. 3. & 4. col. vers. Quod si dicatur.

Feudum hereditarium dicitur in dubio, vel ubi est concessum, pro se filiis & heredibus, vel ubi non apparet concessum pro se & filiis, conf. 135. col. 28. vers. ulterius.

In feudo hereditario quis succedit, & equaliter, dum modo sit heres pro parte, vel in certis rebus nec exigitur quod sit universalis heres d. conf. 114. 5. col. vers. Nec obstat & conf. 121. 5. & 6.

col. vers. 6. facit & conf. 135. in col. 28. vers. ulterius, & in conf. praallegato 135. col. 26. in principio vers. & quia etiam feudum hereditarium.

Item non exigitur Domini consensus in transferendo feudum in heredem in feudo hereditario, d. conf. 121. 4. & 5. col. vers. 4. multum.

Feudi hereditarii alienatio facta per acquirentem nales d. conf. 121. col. 4. & 5. d. vers. 4. multum.

Et tunc potest pater unum filium alteri preferre ibi d. vers. 4. multum.

Feudum hereditarium peruenit & denoluitur, ex pacto facto cum Domino mediante hereditate primi inuestiti d. conf. 121. 4. col. vers. 4. multum & col. 5. paulo ante vers. 5.

In feudo hereditario succedit agnatus, per quem non fiat quominus sit heres, ut quia ad sit filia patri ab intestato succedens d. conf. 121. col. 6. vers. 6. facit.

De feudo hereditario quis praesumitur fuisse testatus, et prohibens plus petere, censetur prohibens etiam de feudo hereditario dict. conf. 121. col. 9. & sequenti vers. sed praedicta non obstant & col. antepen. vers. Item pro Matheo.

Feudum hereditarium regulatur sicut cetera bona hereditaria d. vers. sed praedicta in d. conf. 121. & in 12. col. vers. & per Italia, conf. 121. praallegato. contra d. conf. 121. 6. col. vers. Et soleo, tenere cum Bart. vers. 6. & conf. 135. col. 26. in prim. vers. & Quia etiam feudum hereditarium.

Heres tenetur stare facto defuncti d. conf. 121. col. 4. in principio vers. 4. multum.

Feudum in dubio praesumitur hereditarium conf. 122. 2. col. & conf. 135. col. 28. vers. ulterius si diceremus.

Succedens in feudo hereditario non posset recusare hereditatem vassalli nuper defuncti quam dicit onerosam, & dicere se solum esse heredem primi inuestiti quando hereditates confundunt, sed sibi consulitur capiendū hereditatem cum beneficio inuentarii d. conf. 122. 1. & 2. col.

In feudo hereditario an quis necessarius sit astrictus, ad onera & debita defuncti & qualiter d. conf. 122. col. 2.

Alienatione feudi per defunctum factam, an necessario teneatur ratam habere, vel approbare heres, seu succedens in feudo hereditario etiam cum beneficio inuentarii ibi d. conf. 122. 2. col. circa fin. vers. Quod etiam tenuit ipse Alex. in conf. 28. incipit.

secundi voluminis.

*In causa & lite 4.col.vers. accedit circa fi.vers.
Fendum an veniat in petitione hereditatis d.cōf. 121
col. 10.vers. & q̄ talia bona.
Fendum hereditariū non per hoc regulatur prout alia
bona hereditaria conf. 137.col. 26.in princ.vers.
Et q̄r. Et fendum hereditariū et supra eo. ubi supra.
Pater an censetur in dubio fuisse suppullatus filiis
fendum vt heredibus, an ut filiis simpliciter, conf.
136.col. 1. & 2.*

Fideicommissum.

*AN fendum veniat in restitutione fideicommissi
conf. 135.col. 25. sub vers. Quod si dicatur
& conf. 121.col. 10.vers. Et q̄ talia bona.
Bona subiecta restitutioni fideicommissi, an possint
in dotem dari, consilio 137. columna 15. sub
vers. quarto.*

Fideiussor.

*Vbi pena est pecuniaria, quis venit mediante
fideiussoribus relaxandus conf. 304. in fi.*

Fidelitas, infra iuramentum fidelitatis.

*IN exactione fidelitatis, vel homagii, nulla debet
induci nouitas, alias potest recusari prestatio iura
menti fidelitatis, infra in verbo iuramentum.*

*Prestatio fidelitatis, vel inuestitura aliter facta,
quam prima, presumitur per errorem vel impres
sionem facta, ibi in verbo iuramentum, & infra
etiam in verbo inuestitura.*

*Ad iuramentum fidelitatis nō obligatur creditor, vel
alius in quem solum commoditas fendi trāsfit conf.
192. col. 2.*

*Femine non iurant fidelitatem Dominis locorum, sicut
viri conf. 193. col. 2.*

*Femina non succedit in fendo pro quo sit iuranda fide
litas, d. conf. 193. col. 2. & conf. 186. col. 4. vers.
3. respondetur & conf. 187. col. pe.*

*Subditus qui acquirit Iurisdictionem in loco, an libe
retur d iurandu fidelitatem priuibus Dominis in
fra in verbo subditus.*

*ILLIVS vide infra in verbo consuetudo, vide et
consilium 137. col. etiam circa principium su
vers. Nec etiam obstat si dicatur vbi loquitur de
consuetudine quod maior natu succedit in here
ditate.*

*Filia in quibus bonis debet praferri agnatis vide di
fusse consilium 127. per totum.*

*De bonis assignatis in homagium, an vnus filius pos
sit alteri preferri, conf. 121. in primis certis,
vide etiam infra in verbo subdita, & subiecta,
& supra in verbo collecta, & etiam supra in ver
bo Dos.*

*Bona vnus ex Dominis castri si promouent in filiam
sicut Dotis, vel successione, an sint subiecta ta
leis & collectis conf. 139. per totum vide etiam
supra in verbo femina.*

*In fendo ad Dominum deuolutu, filia an debeat ad
mitteri, conf. 208. 2. col. vers. Nam contrarium.*

*Vassallus an possit disponere per suum testamentum, &
in diuisione etiam bonorum feudaliū debeant
eius filii vnicorum dare optionem, Et an intelli
gatur in dubio voluisse quod etiam in fendis de
tur optio, maxime cum simpliciter dixit quod
bona diuidantur inter seipso, consilio 205. per
totum.*

*Filius primogeniti an secundogenitus praferatur in
fendi successione vide Grammaticum decisione 1.
ad saturitatem.*

Fines.

*Vassalli possunt instare, ut Dominus sibi osten
dat & designet fines fendi, seu ipsum fendum
conf. 116. col. ult. vers. 6. & conf. 127. col. 11. in
9. consideratione, Et melius col. 13. & sequen.
& conf. 211. per totum, maxime in penultima &
ultima col. seu circa fi. consilii in praesenti materia
finium vide late per Rimaldū Ferrariensem in ti
tulo iustitiu. quib. ali. licet vide etiam Bru. conf.
34 primo vol. vbi habetur quomodo probetur ali
qua pradia esse de finibus, & territorio alicuius
loci.*

*Quicquid est intra fines Regni vel comitatus prae
sumitur esse de Regno vel comitatu, cōf. 156. col.
pe. vers. Nec obstat et secundo.*

*Fines qualiter probentur Pet. de vbal. in tractatu
societatis 5. parte 28. questione ubi late.*

Index Conf.

verbo vniuersitas .

Fiscus.

Etsi non habes ciuitas, vel villa, nec inrafficalia, nisi prout infra sub uerbo villa, & prout supra, sub uerbo ciuitas .

Flumen supra aqua .

DE Alluione, & Glarea cui acquiritur, maxime quando sunt vaccantia supra in uerbo Alluio, uide etiam late & pulchre per Hipolitum Rimual. in titulo Insit. quibus alie. licet .

Forenses an, & quando possint collectari, supra in uerbo collecta, & supra etiam in uerbo census, & infra in uerbo foris .

An valeant proclamata ne forenses receptentur, nisi primo consignentur, & an Dominus possit inhibere ingressum sui territorii forensibus conf. 204. per totum consilium & in materia forensium & statuti disponentis contra eos uide consilium 183 . maxime circa lucrum Dotis .

Forus.

Exempti an saltem fortiantur formam sicut forenses in loco exemptionis conf. 168. col. pe. & si. vers. Et quia domicilium, & conf. 169. prima col. Et infra in uerbo inuiscililio, & etiam late in uerbo Exemptio supra .

Cause magni momenti vel valoris, sunt retinende, in auditorio Principis conf. 200. col. 11. circa fin. vers. cum de iure ista causa sit de his qua retinende sunt, in auditorio Principis .

Fortalicium.

Vbi tractatur de fortalicio, licitum est fendario ius habenti illicitum detentorem spoliare, & sibi ius propria auctoritate ministrare sub pretextu, quod per recursum ad superiorem non possit ius habenti in proprietate esse succursum confilio 192. penultima colu. sub uersiculo Nec obstat .

Multa de muris, portis, & fortalitiis loci, infra in

Fosse fossata:

In praesenti materia uide Dominum Brunum conf. 23. primo volumine & an subditus vendens rem qua sit Principis, vel qua sit intra menia & fossatum loci incidat in penam, & an talis fonsi sit Principis, vel hominum subditorum, uide in cōf. preallegato .

Fructus, infra uictualia,

In fendo an possit constiui, vsusfructus supra scendum alienatur, nel acquiritur .

Vassallus an possit alienare, fructus supra in uerbo scendum alienatur, & conf. 161. col. penult. & ultima .

Item an possit de eis testari, nel in eis heredem grauare, infra in uerbo testamentum .

Vassallus an cogi possit dotare sororem, nel Neptem de fructibus fendi vel beneficii consilio 195 .

Furche,

Si villa contendens de territorio, & Iurisdictione, cum aliquibus Dominis alterius uille, erigat Furchas in territorio, & eius parte, quod, & quam, pretendit suam, & suam, poterunt Nobiles Domini alterius uille, pretendentes illud territorium esse de suo, propria auctoritate furchas eripere, stante dubio quis sit possessor conf. 116. col. ult. vers. 7. Dubitatur .

Furnus,

An possit Quis praescribere, vel consuetudine, acquirere ne quis vadat ad alium furnum pro coquendo quam ad suum infra praescriptio, & supra in uerbo consuetudo .

Si Duo Dñi loci habent furnum communem, Quorum unus habitet in loco, & alter non, An possit unus eorū ibi habitans percipere dimidium praeii pro

secundi voluminis.

pro quo locatur, Et ultra gratis ibi coquere panem,
pro se & familia cons. 140. col. pe. vers. ceterum
iura col. sequenti.

Et si possit quomodo possit, Dominus alibi habitans se
redacere ad aequalitatem ibi.

In furnis & iure furnandi, semina succedit, quia
alia esse possunt iuris privati, sicut molleudina,
Ideo videmus multas communitates habere ius
furnandi d. cons. 127. col. 46. vers. Item suc-
cedit in furnis.

Consuetudine induci potest in loco, ut omnes tenean-
tur e a meum furnum, & ego solus habeam
furnum, & non possit aliud constitui in mei pra-
edictum cons. 131. col. 5. & sequen. vers. Et
est indubitatum.

Gabella, infra laudemium.

Gabella, vel laudemium, de contractu, an sol-
ni debeas etiam de distractu, infra Laude-
mium.

Quando bona sunt subiecta tertie venditioni, ausi
subditus vendat Domino, possit Dominus detrahe-
re tertiam partem pretii, cons. 125. maxime
in vers. Non sic in istis tertius venditionibus.

Emens a fisco tenetur ad vestigal quod solui debes
fisco, ibi d. cons. 125. l. col. vers. Sic & emens
a fisco.

Vendens Domino an teneatur ad laudemium ibi dicta.
cons. 125. l. col. sine in principio consilii.

Contrahens cum ciuitate, tenetur ad Gabellam solui
solitam ciuitati, cons. 125. col. 2. vers. Facit qd.
si mutans communitati.

Dominus locans subdito Gabellam, vel alteri, non
tenetur soluere pro contrahibus per eum factis
Gabellam, d. cons. 125. col. 2. vers. Et ad pra-
dicta induci etiam potest illa Deciso.

Tertia pars pretii qua Domino debetur per subditum
pro re vendita, seu qua venditur, an equiparetur
quarte curialium seu tertie patrono d. cons. 125.
col. 2. vers. sine istam tertiam venditionem.

Gabella an imponi possit per Dominos habentes fa-
cultatem prohibendi extraxionem victualium,
pro danda licentia cons. 15 l. col. pe. & fin. vers.
Nec est dicendum in iusto vers. sequen.

Dominus locorum non licet nouas Gabellas imponere
d. cons. 15 l. col. pe. in fin. cum sequen. vers. Nec
est dicendum.

Genus.

Generalis clausula non trahitur ad ea in quibus
est specialiter pronisum, cons. 186. col. 5.
vers. 6. respondetur.

Genealogia, ac descendencia, quomodo probetur cos.
137. col. 18. vers. Item debuit probare lineam
Et qd sit de descendibus, in iura col. sequen.

Granum, infra in verbo victualia.

Gratia.

Comes, vel Baro vel Dominus castri nunquid pos-
sit gratiam de delicto facere vel coponere aus-
piciam minuire Et fame restituere, cons. 194.
per totum.

Glarca, supra verbo Flumen, & etiam supra in ver- bo Alluuio.

Gubernator cum est suspectus, presumendum est
qd delegati ab eo sint suspecti, & etiam cum
Gubernator totius patrie est suspectus, est presu-
mendum qd omnes Doctores de patria, ac tota pa-
tria sint suspecti consilio 200. col. septima octa-
ua & sequenti, vers. Ad Illustrē Dominum Con-
stantinum.

Laudemium, vel capsoldum seu sportule, an peti
possint per Agentes pro Camera Fiscalis necnon
per Gubernatores, & Advocatos fiscales, quan-
do petitur renouatio inuestiturarum cons. 210.
per totum.

Habitatio iura in verbo locus, & infra etiam in
verbo homagium, & supra in verbo Domi-
nus.

Ciuis qui non vult habitare Ciuitatem, non gaudet
priuilegio ciuitatis, Nec ciuitatis cons. 132.
col. ultima vers. illud facit.

Dominus an possit asseringere nassillos ne extra territo-
rium habitent propter seruicia, ei per nassillos de-

Index Conf.

bita dicto consilio 132. columna secunda. versic.
Quod si dicatur.

Domus an possit granare vassallum habitantem in
Castro, ut habites in civitate cons. 132. colum-
na secunda versiculo praelegato. Quod si di-
catur.

Subditi seu cives an cogi possint habitare civitatem
vel provinciam infra in verbo subditi, & d. consi.
132. per totum consilium.

Hereditas, supra bona he- reditaria.

Appellatione hereditatis an veniat feudum consil.
121. col. 9. & 10. versic. sed praedicta Paulo
post median columnam, versic. & quod talia & cons.
171. in prin. & consi. 121. col. 10. Paulo ante
d. versic. & quod talia.

Renuntians hereditati, puta filia capax feudi non in-
telligitur feudis renuntiare, secus in renuntiante
bonis d. consi. 121. column. 10. versic. sed praedicta
non obstat & consi. 135. col. 5. versic. Ceterum &
consi. 171. in prin.

Nisi feudum sit hereditarium d. consi. 135. col. 5.
versic. Ceterum.

Feudum an veniat in petitione hereditatis d. consilio
121. column. 10. versic. & quod talia bona deseran-
tur & consi. 171. col. 1.

Pena ademptionis hereditatis apposta heredi, non ob-
servant voluntatem defuncti circa feudum non ua-
let, consi. 186. col. antepe. iuncta col. antecedenti
& etiam sequen. sub versic. Ceterum.

Heres an quis necessario esse debeat defuncto, vel pri-
mo inuestito ut succedat in feudo, supra feudum ha-
reditarium q. non, nisi feudum sit hereditarium.

Et an sufficiens esse heredem pro parte ibi.

Heredum appellatione in materia feudali, intelligimus
de filiis consi. 121. col. 11. versic. & quod talia bona
deservantur & consi. 114. col. 4. versic. Quod si dica-
tur & consi. 136. col. 3. in fi. & sequen. versic. Et
primo & in d. consi. 136. generaliter loquitur
cum limitationibus.

Item an alii descendentes masculi in infinitum com-
prehendantur ibi proibi.

Heredum appellatione in materia feudali, non veni-
unt femine, nisi feudum sit pro masculis & feminis
concessum, consi. 114. col. pe. versic. si non obstat q.
si dicatur & consi. 115. col. pe. versic. Nec prodest.

Conventio de praestando p. hies singulis annis aliquid
concernens feudum dicitur, & coram heredibus, ac suc-
cessoribus etiam quibuscumque intelligitur de suc-
cessoribus masculis, & in feudo succedentibus d.
consi. 115. col. pe. d. versic. Nec prodest asserta con-
ventio iuncta versic. plus est q. et conventio pro he-
redibus et successoribus quibuscumque, non compre-
henderet feminas.

Heres cum beneficio inmentarii Et in feudo hereditario
non tenetur ultra vivere hereditatis defuncti, nec te-
netur de feudo eius onera supportare, consi. 122.
2. & 3. col. & per totum.

Et si non faciat inmentarii tenet stare alienationi feudi
factae p. defunctum ibi et consi. 135. col. pen. versic. ult.
ex quo et consi. 137. 4. col. ante versic. Et dici posset.

Heres in feudo hereditario potest impugnare alienatio-
nem feudi factam p. defunctum si conficiat inmentarii
d. consi. 122. col. 3. & 4. alias tenet stare dispo-
nenti defuncti circa feudum vel ad interesse d. consi. 122.
ci. fi. et d. consi. 135. col. antepe. et sequentibus versic.
ult. ex quo & consi. 137. 4. col. ante versic. p. allegatum
& dici posset, et consi. 186. 7. & 8. col. versic. Ceterum
non obstat. Et consi. 187. col. pe. vsq. ad fi. consi-
lium versic. 2. prin. ipaliter.

Heres in feudo hereditario non potest dicere q. non vult
esse heres defuncti ult. loco, sed primi inuestiti, se-
parando hereditates quae erant confuse, sed est sibi
consultum, capiendo hereditatem ultimi defuncti
quam dicit onerosam, cum beneficio inmentarii d.
consi. 122. in principio Et supra feudum aliena-
tur vel acquiritur.

Heres an possit impugnare factum vassalli defuncti cui
successit, Aut alienationem feudi renovare dicta.
consi. 122.

Heres promittens legatum legatario, intelligitur de-
ducta falcidia promittere, consi. 125. column. ult.
circa fi.

Heres gravatus restituere hereditatem deducit quar-
tam & ulterius id de quo est creditor dicta. consi.
125. col. ult.

Heres vendens hereditatem, nichilominus petere po-
test q. a defuncto habere debebat d. consi. 125. col.
1. versic. Sic etiam heres.

Refert an verbum heredibus proferatur ad concedente,
vel dicatur hereditarium, vel ab acquirente consi.
136. col. 3. sub versic. Et primo.

Interest nostra transmittere posse ad heredes consi.
136. in pe. col. versic. 3. monere.

Tater an censatur suppullari, vel acquirere, filio
vri

secundi voluminis.

ut filio, an uti heredi d. conf. 136.

Si acquiritur filio uti heredi, filius tenetur stare contra sui factum per patrem, & non acquirit nisi quatenus est heres d. conf. 136. col. 4. paulo ante vers. 2. moncor & conf. 121. vers. 4. 3. & 4. col.

Aduentitia uti acquiritur filiis uti heredibus, sed pro fecundia à patre, vel patris contemplatione prouenientia conf. 136. col. tertia vers. Et primo.

Hereditas pacto dari non potest conf. 135. 3. col. vers. Item quia hereditas.

Capiens ex testamento, quando dicatur approbare testamentum etiam in parte in qua disponit de feudo conf. 135. col. penultima & vltima in vers. Et in feudo iuncto vers. sequenti.

Heres sine beneficio innocentiarum, an teneatur prastare legatum factum de re feudali, conf. 186. col. septima vers. Ceterum & conf. sequenti eolum. pe. & fi.

Clausula siue heredibus, quomodo intelligatur consilio 1206. in fi.

88 Homines, homagium.

Conuentio & homines non possint astringi ad se impediendum de causis Dominorum, non impedit quin possint si velint conf. 115. in pen. colu. vers. postremo non obstat conuentio.

Homines obligati ad censum annuum Dominis, si filie alicuius ex dominis de consueti dicant se participare, vel aliqui ex Dominis iubeant ne aliis fiat solutio, & aliqui iubeant sibi solui quid facere debebunt, & an non prastando cadant in penam dist. conf. 115. per totum.

Homo subditus alicuius domicelli, an possit de homagio testari in ultima voluntate, aut inter vivos disponere quod sit inter suos & an in extraneos consilio 43. primo volumine & 121. prima columna.

De homagio nouo potest quis testari cum Domini consensu in prauinditum filiorum, & vnum de filiis seu nepotem alteri preferre, nisi quando contemplatione filiorum fuisset concessum, non patris tantum d. conf. 121. prima & secunda col. vers. secundo Adde Affli. Decisione 112. nu. 6. Bru. filius.

De homagio potest quis testari inter suos, sicut de aliis bonis hereditariis, & quando est hereditarium indifferenter dist. conf. 121. col. tertia & quarta

et vers. quarto multum, & 9. col. vers. Sed predicta cum sequen. col.

Pater an habeat vsumfructum in bonis filii, quatenus habet in homagium ab aliquo Domino d. conf. 121. col. pe. in fi. & fi.

Quando pater disponit de homagio, an sit necessarius Domini consensus, saltem si prauertatur ordo datus in concessione homagii dist. consilio 121. prima secunda & tertia eolum. incipiente in vers. secundo.

Filius consensiens patri dum disponit de homagio, aut qui approbat eius testamentum expresse, vel tacite, acceptando sibi relicta, an prauindet sibi in dispositione patris facta de homagio ad eius prauinditum d. conf. 121. 3. colu. vers. tertio contra Matheum.

Pater potest à principio stipulari homagium, pro se & altero filiorum d. conf. 121. 5. col. vers. Quinto & col. 2. vers. sed ad hoc.

Heres pro parte, seu in certis rebus tantum, an equaliter succedat in homagio d. conf. 121. 5. & 6. col. vers. Sexto facit.

Post ius quassitum filio in homagio, non liceret patri etiam cum Domini consensu facere filio prauinditum in homagio d. conf. 121. 1. & 2. col. vers. 2. contra iuncto, vers. sed ad hoc 4. & 5. col. vers. quarto multum & 5. colu. vers. Quinto contra ipsam.

Quando in homagii concessione est apposta clausula ad habendum tenendum & possidendum, & quicquid placuerit faciendum vel clausula & quibus dederit aut cefferit, vel data est licentia alienandi, cui uoluerit, an liceat alienare, & disponere in quoscunque d. conf. 121. col. 6. & septima vers. 7. contra.

Pater in dubio an videatur fuisse testatus, de bonis quatenus habet in homagium, & prohibendo aliquem filium plus petere, an intelligatur prohibuisse etiam de homagio d. conf. 121. col. 8. vers. pro matheo & col. sequen. vers. sed pradiata.

In generali alienatione, an ueniant bona, quatenus tenet in homagium & secunda generaliter d. conf. 121. col. 8. vers. pro matheo, adde Affli. Decisione 14. nu. 9. Bru. filius.

Quid in generali bipoteca, maxime si non interuenit Domini consensus d. conf. 121. col. 9. dist. vers.

Pro matheo.

Quid in bipoteca pro dote dum maritus uiuit d. conf. 121. col. 9. Paulo ante vers. Sed predicta.

Index Conf. 1127

- Renuntians bonis, censetur renuntiasse fundo, vel homagio, dist. conf. 121. col. 10. vers. sed pradi-
cta non obstant.*
- Quid in renuntiante hereditas d. conf. 121. ibi.*
- Homagium an dicatur in bonis, vel hereditate dist.
conf. 121. col. 9. & sequenti d. vers. sed pradi-
cta & vers. sequen.*
- Homagium hereditarium concessum pro se, & here-
dibus, regulatur prout alia bona hereditaria, d.
conf. 121. col. 9. vers. sed pradipta, & in colu.
seq. & supra eo. conf. vers. 4. nullam colu. 3. &
quarta.*
- Divisio quam facit pater inter filios est renocabilis, d.
conf. 121. col. antepen. & sequen. vers. Sed alio
non apparente.*
- Homagium an computetur inter bona adventitia, vel
quasi castrensia d. conf. 121. col. pe. & ultima in
vers. Nec confert.*
- Filius an teneatur petere novam investituram pro
homagio, quando pater fuit investitus & presti-
tuit iuramentum fidelitatis pro se filiis &c. supra
Investitura.*
- Et an nouo heredi Domini, habens homagium tene-
atur novum prestare iuramentum fidelitatis, quan-
do iurauerit Domino pro se & successoribus ibi in
verbo investitura.*
- Si pater facit divisionem inter filios, de bonis suis &
homagii potest illam renocare.*
- Nam divisio patris inter filios solum habet vim sup-
premi iudicii, d. conf. 121. col. antepen. & sequen.
vers. sed alio non apparente.*
- Dominus loci potest subditum suum ab homagio quod
ei prestat liberare, quando istud homagium, fuit
per eum, vel antecessores institutum, & non pro-
cessit a Principe conf. 170. per totum.*
- In tali homagio a Domino loci constituto procedit re-
gula q. homo hominis mei, homo meus non est d.
conf. 170. col. 1.*
- In tali homagio non procedente a Principe, sed a Do-
minis loci, possunt femine succedere, prout quid
in iurisdictione, cum ratione Dominiurum sit quid
allodial d. conf. 170. in fi. nec agnati possunt con-
tradecere ibi & conf. 127. col. 45. vers. Item
succedit femina in directio Domino & fundo de
quo fundo etiam habetur conf. 157. per totum
fere conf.*
- De tali homagio licet ad libitum disponere, licet non
possit de eo quod fuit sibi a Principe concessum,
d. conf. 170. & conf. 174. 2. col. vers. Nescio.*
- Homagio an possit invito Domino renuntiari conf.
126,*
- Non potest habens homagium compelli per Dominum
loci se liberare ab eo, & a servitiis, d. conf. 170.
col. ult.*
- Hominibus suis Domini qua precepta facere possint
infra preceptum.*
- Liberatus ab homagio, manens in loco, vel alia bona
retinens, remanet nichilominus subditus ratione
iurisdictionis, & tenetur ad iuramentum effecura-
tionis conf. 170. in fi. & conf. 157. in fin.*
- Filius an teneatur petere novam investituram pro ho-
magio, quando pater fuit investitus & prestavit
iuramentum fidelitatis pro se filiis & heredibus
infra in verbo investitura, & conf. 121. col. pen.
sub vers. Sed alio.*
- Et an nouo heredi Domini, habens homagium tene-
atur novum prestare iuramentum fidelitatis, quan-
do iuravit Dño pro eo & successoribus suis ibi in
verbo Investitura, & d. conf. 121. col. pen. d.
vers. Sed alio.*
- Homo tanquam dignior non accedit rei, consilio 168.
col. 3. sub vers. Et secundum And. de Iser.*
- Iura non permittunt quod res separatur ab homine, &
duret homagium conf. 174. col. 3. vers. Et iu-
ra resistunt iuncta colu. sequen. sub vers. Quod si
dicatur el primo.*
- Non tenetur ad servitia homo, vel vassallus, qui
commoda non percipit, d. conf. 174. col. 3. par-
lo ante vers. Quod si dicatur el secundo.*
- Homines locorum debent benigne, et paternaliter tra-
ctari, conf. 181. col. prima vers. Nam ut dici-
tur in S. talem.*
- Nova onera contra antiquam consuetudinem extorta
presumuntur iurpresina, conf. 282. 2. col.*
- In homagiis nulla novitas est inducenda, d. conf. 182.
col. 2.*
- Indebita servitia, per vim, & metum, presumun-
tur ab hominibus & subditis extorta conf. 182.
col. 3. in fi. iuncta col. 4. paulo ante vers. Quod
si dicatur.*
- In exactione homagii, vel fidelitatis, nulla debet in-
ducitur novitas, alias potest recusari prestari iura-
mentum fidelitatis, & si fiat presumitur per
errorem, vel per impressionem falli, infra in verbo
iuramentum.*
- Si quis sit obligatus ad homagium, & simul ad annu-
um censum, potest remittere homagium, & talem
liberare a tali subiectione & retinere censum conf.*

secundū voluminis.

127. col. 42. sub vers. sed quid in Rodiis in vers.
est bene verum.

Homines Dominorum castri tenentes bona in homagi-
um à Dominis ipsius castri, Non dicuntur feuda-
tarii Principis, d. conf. 127. col. 43. vers. Item
succedit semina in directo Dominio.

Homagia quæ Dominus loci habet in loco, non sunt
in dubio de pertinentiis feudi, & castri, ratione
prædiorum quæ tenentur in homagium, d. conf.
127. col. 42. vers. Sed quid in Rodiis in illis col.
sequen. & vers. sequen.

Pater qui fecit homagium uni ex pluribus Dominis lo-
ci, Quando filius alteri Domino fecit homagium,
An iuste possit recusare consensu filio conuenso
ratione sui homagii conf. 153. prima & 2. col.
Quid si pater pretendat homagium filii impugnare d.
conf. 153. 2. col.

Quid si homagium talis filii cedat in præiudicium aliò
rum Dominorum d. conf. 153. col. pe. & sequen.
vers. Quinimo.

Homagium patris an liget filium, & an pater possit
facere homagium alicui Domino, pro se, & filiis,
in præiudicium filiorum d. conf. 153. prima & 2
col. vsq; ad vers. Quinimo.

Pro iure pro quo, quis est alteri subiectus, si alteri
se subiiciat dicitur priori Domino facere præiudi-
cium d. conf. 153. col. pe. vers. Quinimo cum se-
quen. col.

Quis potest se facere hominem alterius, ex causa quod
ab eo defendatur, & sub pretextu qd nullum ha-
beat defensorum, & qd opprimatur d. conf. 153.
col. pe. vers. Quinimo Cum limitatione vt in col.
sequen.

Non licet homini subdito plurium Dominorum, se al-
teri, vel uni subdicere, vel censuale facere, sa-
ciendo aliorum conditionem deteriorem d. conf.
153. col. pen. vers. Quinimo in illa col. sequen.
nec alterare ius superioritatis ibi in fi. consilii, de
quibus etiam late habetur conf. 157. 2. col. maxi-
me in vers. & non obstat in illa col. sequen.

Homo vnus ex pluribus Dominis, potest cogi presta-
re aliis Dominis loci, iuramentum assecurationis
d. conf. 153. col. ult. sub vers. Quinimo & habe-
tur etiam de dicto iuramento conf. 157. circa fi.

Homo vnus ex pluribus Dominis, potest ab aliis Do-
minis habere in homagium aliquam rem, vel suc-
cedere in homagium quod quis tenet ab alio Domino
d. conf. 153. col. ult. & conf. 157. col. 2. & se-
quen. cum limitatione nisi fiat præiudicium iuri

prioris Domini, vel ponatur in periculo, vel nisi
subiiciat se inimico prioris Domini.

Quomodo quis possit se facere hominem plurium Do-
minorum d. conf. 157. 2. col. circa fin. vers. Item
certum est in illa col. sequen. sub. vers. & non
obstat & d. conf. 153. maxime in col. pe. & se-
quen. vers. Quinimo.

Homines & vassalli non possunt pignoriari, conf. 171.
col. 4. in principio vers. similiter.

Obligato castro, homagia non censentur obligata,
nisi hoc fuerit expressum d. conf. 171. col. 4. d.
vers. Similiter in illa col. sequen.

Homagia an sint alionabilia d. conf. 171. col. 5. vers.
& licet & conf. 162. per totum sere consilium.

Homines cum homagio quandoq; equiparantur astra-
pitiis, & censitis, conf. 162. col. 2.

Homagia an possint diuidi d. conf. 162. circa fin. &
conf. 171. col. pe. vers. Quod si dicatur.

Homagium quoad prædium, vel redditum, seu cen-
sum, potest inuita homine alienari, conf. 162. col.
ultima vers. & indubitanter.

Hominem suum inuitum an possit Dominus alienare
d. conf. 162. sere per totum conf.

Homagium maxime quoad fidelitatem, an possit pro
parte vel in totum alienari, siue cum Curia, &
territorio, ac Iurisdictione siue sine, & siue cum
vniuersitate siue in particulari conf. præallegato
162. per totum consilium.

Quid si quis ex necessitate alienet d. conf. 162. col. 2.
circa fi. vers. nec tunc puto distinguendum.

Homo vel vassallus alienatus, ad quid possit astringi
erga secundum Dominum dict. conf. 162. col. ult.
Paulo ante vers. Et idem est & conf. 157. col. pen. &
sequen. & conf. 175.

Homo inuitus non potest alienari in plures Dominos,
vel sic qd habeat plures Dominos, & potest dicere
qd Domini se inuicem concordent, vt non habeat
nisi vnum Dominum cui præstet iuramentum fide-
litas, d. conf. 162. col. fi. vers. & idem est siue
circa fin. consilii cum limitatione ibi posita in fin.
consilii predicti & conf. 168. col. 5. paulo ante
vers. 3. moucor.

Interest subditorum non habere plures Dominos dict.
conf. 162. col. ult. vers. & indubitanter & dict.
conf. 168. col. 4. vers. 2. & col. 7. paulo ante
vers. Et ex his in illa col. sequen.

Homagia an possint obligari conf. 163. in fi.

Homo meus, siue mei licentia non potest alienare ho-
magium, etiam in alterum ex meis consorribus
conf.

Index Conf.

consilio 174.
Homagium non licet alienare, in potentior alienantis licet non sit Domino potentior dict. conf. 174.

Consuetudo alternandi homagia unus ex Dominis, in alterum libere, an sit rationabilis dict. conf. 174.
Licet homo Titti destinatus esse eius homo, per alienationem homagii, Non tamen eximitur ex toto ab obligatione pristina, Quia nichilominus ipsi Domino debet reuerentiam, & ei non licet ipsum Dominum offendere conf. 175.

Si homo fidelitatis acquirit iurisdictionem in illo loco, an liberetur ab homagio, infra in verbo Subditi, & conf. 164. & conf. 155. 2. col. vers. Est verum vsq; ad vers. forte tamen.

Homicidium.

Hospitium hospes.

Non potest quis prohibere alteri ne faciat hospitium, ex eo quod prius ipse fecerat, infra in verbo Occupare.

Ex eo quod quis soleat aliquem hospitari non inducitur obligatio, ut teneatur semper hospitari infra obligatio & conf. 131. col. 3. vers. 2. moueatur.

Hypoteca.

De hypoteca castri, & bonorum feudalium, seu de pignore conf. 171. in col. 4. sub vers. In contrarium, & etiam 2. col.

In generali hypoteca, an nemiens bona que quis tenet in homagium maxime, Si non internecis Domini consensus conf. 121. col. 9. sub vers. Pro matheo.

In generali tacita hypoteca omnium bonorum quam habet mulier in bonis mariti veniunt bona feudalia donec durante mariti ibi.

Ignorans.

Incola.

Filii Dominorum castri sunt de loco, sed non subditi statutis loci conf. 118. col. vltima vers. &

consuluit Cardl.

Nobiles, & Magnates, solent dici esse de populo, vel vniuersitate, & eodem modo sacerdotes, conf. 139. col. 2. in principio.

Illustrissimi Domini Duces Ferrarie, quamvis sint Domini Ferrarie sunt etiam ciues eiusdem loci, conf. 139. col. 3. vers. cum secundum Cardl. sub vers. Tamen.

Inclusio.

Inclusio, vel concessio unius de prohibitis, facta vs in aliis remaneat prohibitio, Et quid econtra cōf. 186. col. 2. sub vers. Et breuiter in vers. & concessio vno casu, & col. sequen. vers. 2. respondeatur iuncto principio col. sequen.

Ignorantia.

Ingratitudo.

Inimicitia supra in verbo Exceptio, & infra in verbo vniuersitas, & infra in verbo velligal, ac etiam infra in verbo Vlla.

Inimicus patiens se describi in assimo, catalogo, vel registro, obligatur ad onera, nisi contra protestetur, conf. 188. prima col. & sequen. vers. & secundum Bar. & And. de Barru. & conf. 94. circa si primo vol. vide etiam Marran. Sicen. in tractatu de ord. Iudic. in sexta parte principalis sub vers. secundus altus principalis nu. 314. fol. michi 286. & Doctissimum Balb. in suo tractatu prescrip. in 4. parte quarte partis principalis in 30. questione 3. col. circa principium vers. Quod si quis habes privilegium, fol. michi 39. Bru. Fil.

Inimicitia non soluendi collectas quanto tempore prescribat, vide pulchre per Doctissimum Balb. in suo tractatu prescrip. in 2. parte quinte partis principalis questione septima vide etiam D. Iacob. d. Santo Georgio in suo tractatu de bonag. nu. 40. & sequen. vide etiam Bru. conf. 103. quod Nobiles & Domini Castorum sunt inimici a collectis primo vol. Bru. Filius.

Inimicitia concessa alicui sub aliqua qualitate, puta quia collonus ciuitatis & talis debeat habere maiorem partem bonorum sub illa qualitate conf. 127. secunda probatione seu presumptione col. 4.

Impossibile

secundi voluminis.

Impossibile.

Nemo censetur promittere sibi impossibile, nec dare dimidiam iurisdictionis cum alio indivisam conf. 171. col. pen. vers. Et ista coadiuvantur iuncto vers. antecedenti.

Iussa superiorum de Impossibili non ligant, infra in verbo preceptum.

Imperium supra in verbo Dominus potest, & de prebementia Dominorum, & supra in verbo Civitas.

Si quis habeat castrum de quo neminem recognoscat nisi Imperium, an ab eius sententiis, vel suis officialis poterit appellari, Et ad quem possit appellari vel recurri propter gravamina per talem Dominum vel eius potestatem subdito illata conf. 154. per totum.

Imperator.

Non valet prescriptio, vel privilegium, ne quis subdit Imperio seu Imperatori conf. 156. prima col.

Imperator est Dominus totius mundi scilicet ratione iurisdictionis conf. 118. col. 2. vers. faciunt notata in iuncta col. sequenti.

De Dominis qui non recognoscunt nisi Imperatori, seu Imperium, & remedium competat contra eos propter iniustitias quas faciunt, & gravamina que inferunt suis subditis, vide conf. 154. & sequenti.

Individuum.

Individuis, & inseparabilibus, possessio partis erabitur ad totum, infra in verbo possessio.

Iurisdiclio est indivisibilis conf. 171. col. 6. & antepenultima vers. Et certum est sub vers. Et licet iunctis duabus col. sequenti.

Iurisdiclio in feudis dignitatum est indivisibilis cōf. 173. in col. prima circa si. iuncta col. sequenti vide etiam supra in verbo Allodium.

Insinuatio.

Habens merum, & mixtum Imperium, Donando Rem, vel castrum, an dicatur simul insi-

nuare conf. 135. 4. col. vers. & etiam obstat, & col. 16. in vers. Nec etiam obstat deselus insinuationis.

Et an possit in causa propria insinuare ibi in hac materia vide etiam conf. 128. fere per totum consilium & conf. 147. vers. Non obstat & sequenti col. antepe. & sequen. & loquitur ibi in aliis voluntariis.

Et an possit habens merum & mixtum Imperium suum testamentum apud seipsum insinuare, vel in his qua sunt voluntarie iurisdictionis in proprio alii auctoritatem interponere, dicta. conf. 135. vers. Et etiam obstat col. 4. & col. 16. in vers. Nec etiam obstat deselus insinuationis & conf. 128. & 147. in locis supra proxime citatis in antecedenti vers.

Instrumentum.

De instrumento inuestiture abbreviato, & de eius fide & extensione, infra in verbo inuestitura.

Instrumenta antiqua probant bona esse feudalia, etiam si enunciative loquantur, & inter alias personas sint confessa, supra in verbo Allodialia.

Instrumenti particula non sufficit ut adatur, nisi totum instrumentum legendum parti exhibeatur cōf. 133. 1. & 2. col.

Potest quis dicere & non vult exhibere instrumentum in loco suspecto, sed tuto, d. conf. 133. col. 2. iuncta col. sequenti, & alias appellare, ut ibi.

Interpretatio, Intellectus:

Verba apposita in conventionem, vel materia feudali, seu feudum concernentia, interpretantur secundum naturam feudorum conf. 115. col. pe. Patrum de non petendo ab herede feudum tenente circa feudalia, intelligitur de herede masculino d. conf. 115. 3. col.

Promissio facta per homines Dominis, de dando eis, & eorum heredibus, & successoribus quibuscumque, certum quid annum, puta censum qui assignatur in signum superioritatis intelligitur de heredibus & successoribus masculis, d. conf. 115. col. 3.

Inuestitura simpliciter facta, intelligitur de iusto feudo

Index Conf.

- fendo, & salus iure tertii conf. 116. colu. 2. in fin. In glo principio col. sequen.
- Clausula ad habendum, tenendum, & possidendum, apposta in fendi concessione, vel inuestitura intelligitur secundum naturam contractus feudalis conf. 121. col. 6. & sequenti vers. septimo contra ipsum Matheum.
- Et an operetur licentiam alienandi sine Domini consensu dist. conf. 121. col. septima sub dist. vers. septimo.
- Quid de clausula & quibus dederit dist. conf. 121. col. 8. vers. 7. contra ipsum maxime in principio dist. 8. col.
- Licentia alienandi apposta in contractu emphyteotico intelligitur secundum naturam contractus ibi dist. conf. 121. d. septima colu. vers. 7. contra ipsum praallegato.
- Clausula Et Quibus dederit, & licentia alienandi an Equipollent d. conf. 121. col. 7. vers. septimo praallegato.
- Clausula apposte de consuetudine nottariorum, non afferunt praedictum, nec operantur d. conf. 121 d. col. septima d. vers. septimo.
- Setus de clausulis, quae sunt de natura contractus, & ex certa scientia nottarii apponuntur, non autem ex consuetudine, d. conf. 121. d. col. 7. vers. 7.
- In generali hypoteca, non veniunt bona feudalia d. conf. 121. 10. col. vers. pro Matheo.
- In generali alienatione non veniunt bona feudalia d. conf. 121. col. 8. & sequenti vers. pro Matheo.
- In generali hypoteca omniumq; bonorum non veniunt bona feudalia, nisi in dote veniente marito, cum ampliatione ibi d. conf. 121. 9. & 10. col. vers. pro Matheo.
- Clausula ita q. plus de bonis meis petere non possit, an trahatur ad bona data in homagium, emphyteotica vel feudalia d. conf. 121. colu. octava vers. pro Matheo.
- Capienda est interpretatio, qua fauet libertati testandi d. conf. 183. colu. 5. vers. Et praedicta coadiuvantur.
- Cui non conveniunt verba, etiam non convenit dispositio, d. conf. 183. col. 4. paulo ante vers. Et praedicta coadiuvantur.
- Dispositio dividi non debet d. conf. 183. col. quarta Paulo ante d. vers. & praedicta coadiuvantur.
- Vna determinatio respiciens plura determinabilia debet esse uniformiter, & aequaliter determinare ibi.
- Ambulatoria est hominis voluntas vsq; ad mortem, d. conf. 183. lht.
- Propter unum quod; qnon tale, & illud magis conf. 200. pen. col. vers. & quando Princeps iuncta col. seq.
- Propter Quod unumquod; non tale & illud multo minus conf. 201. 3. col. sub vers. sed praemissis.
- Præcepta & proclamata superiorum, sunt civiliter, non rigorose, & inciviliter intelligenda, conf. 204. col. prima vers. Verum.
- Ex adiunctis declaratur, & ampliatur dispositio cōf. 171. col. prima circa h. vers. Cum ex verbis adiunctis.
- Et verba adiuncta si non conveniunt, faciunt dispositionem transire in alium contractum, cui conveniunt, d. conf. 171. col. 2. vers. 2. est advertendum iuncta col. sequenti & in si. consilii.
- Præter propositum non oritur alio, nec obligatio, dist. conf. 171. secunda col. sub vers. secundo est advertendum.
- Vbi verba non conveniunt, non etiam convenit dispositio, d. conf. 171. col. 5. sub vers. Et licet in si. vers.
- Arguimus a toto tenore instrumenti simul sumpto, conf. 186. col. 6. vers. 6. respondetur.
- Arguimus a coniunctione duorum capitum, ibi.
- Dispositio alterius commemorativa secundum commemoratam regulatur, & interpretatur, conf. 143. col. 3. in principio sub vers. Nec obstat.
- De clausula prout Genitor tuus, & antecessores fuerunt inuestiti d. conf. 143. col. 2. & sequenti in vers. Nec obstat.
- An simile legis, vel Iuris feudalis sit attendendum conf. 127. col. 5. sub vers. Quid si affirmamus illam probationem & conf. 136. col. 2. in si. iuncta col. sequenti.
- Arguere de feudo ad emphyteosim licet, ibi consilio 127. col. 5. circa si. sub vers. Nunquid autem argumentum de feudo ad emphyteosim & d. conf. 136. col. 2.
- Arguere de minori ad maiora, & de vtili Dominio ad plenum non licet ibi d. conf. 127. col. 5. sub vers. Quod si assumamus.
- A castro, & Iurisdictione, ad pradia non valet argumentum conf. 127. col. 13. 7. consideratione, & colu. sexta vers. Nec dicatur iuncta colu. sequenti.
- Privilegium non dicitur interpretari, vt sit superfluum, quando emanat ad tollendum dubitationem.

secundi voluminis.

Ne potius debet esse superfluum, quā quod alicui datum indebite patiat. Sic etiam statutum, *conf. 133. col. 5. vers. Item secundum Panor.*

Non est sumenda interpretatio, quod quis velle sit in eodem contractu corrigere, Sed una clausula, potius intelligitur aliam limitare, quam corrigere, Et concessum per unam clausulam, in eodem contractu, non intelligitur per generalem clausulam sublatum, sed generalis clausula, vel exceptio intelligitur nisi de his quae continentur in contractu, *conf. 135. in col. 23. & sequen. sub vers. Nec etiam obstat renuntiatio hereditatis, vsq; ad vers. sequens inci. etiam, nec etiam obstat, supra etiam in verbo clausula.*

Feudum de quo multum plene potest disponi, equiparari solet bonis allodialibus, Quamvis dici soleat, quod feudum in aliqua parte alteratum, in reliquis retineat communem naturam feudorum *conf. 136 col. 3. circa principium Paulo ante vers. Quibus non obstantibus.*

Refert an verbum aliquid proferatur, puta pro heredibus ab acquirente, vel concedente d. *conf. 136. 3. col. vers. quibus non obstantibus iunctis col. duabus se. iunct. & aliis.*

Non est sumenda Interpretatio, quod ille qui voluit providere, in devolutione feudorum certo modo, voluerit ipsa devolui alieno arbitrio, d. *conf. 136 in 4. col. sub vers. & primo, & etiam secundo siue sequen.*

Interest nostra transmittere posse ad heredes nostros *conf. 136. 5. col. vers. 3. moveor.*

Quando masculi & femine ponuntur sub distinctione, & dnteris capitulis discretive, tunc masculinum in una parte positum, non concipit femininum, d. *conf. 136. col. fi.*

Cause feudales sunt secundum consuetudines locales terminande *conf. 137. col. secunda vers. secundo & conf. 191.*

Cause feudales, ubi non est specialis determinatio, sunt secundum Ius commune decidende *conf. 137 col. 15. sub vers. 4. moveor.*

Communis usus utendi attenditur, ad declarandum mentem contrahentium, vel consortium, & licet arguere ab eo, quod fuit inter conforse observatum *conf. 149. prope fi. consilii & conf. 151. col. prima & sequen.*

Quod attendi debeat communis usus loquendi, & communis observantia ubi domini habent facultatem prohibendi extractionem naturalium, & du-

bitatur quid veniat appellatione naturalium, vel frumentum, *dist. conf. 151. col. prima & 2.*

Contrahentes super aliqua materia censentur se submittere legibus de ipsa materia loquentibus *dist. conf. 151. col. 2. vers. 3. circa fin. paulo ante vers. Nec est dicendum.*

Patella, & concessiones feudorum, sunt intelligenda secundum naturam feudorum, mentemque iuris, & patrie consuetudinem, *conf. 186. col. 4. circa fi. in vers. 4. iuncta col. sequen.*

Non est sumenda interpretatio, quod feudum reddatur inutile, per generalem permissionem alienandi, d. *conf. 186. col. 6. vers. insuper.*

Ex declaratione seu vel facta super feudi alienatione permessa, sit praeinditum pro tempore futuro, *dist. consilio 186. col. sexta d. vers. Insuper.*

Concessio licentie, ab alienatione qua sit recipit interpretationem ibi.

Inuentarium,

AN heres iussu ultimo loco defuncti conficiendo inuentarium releuetur ne teneatur eius creditoribus, & legatariis, ultra vires hereditatis, *conf. 122. 2. & 3. col. & per totum, & supra verbo feudum hereditarium.*

AN tunc ineludatur feudū ad sustinendum onera defuncti, d. *conf. 122. col. 2. & 3. ac col. ultima vers. Et dato sub vers. Nec obstat.*

AN saltem teneatur heres in quantum lucretur ut heres in observando alienatione feudi factam per defunctum, d. *conf. 122. col. 3. in vers. Nec obstat & ult. circa fi. d. vers. & dato.*

Inuentarium si faciat heres, non tenetur stare contrahenti, vel dispositioni defuncti super feudo vel circa, feudum, supra heres.

Heres non faciens inuentarium, censetur approbare alienationem feudi factam per defunctum *conf. 137. in col. 4. circa fi. in vers. quod etiam toleravit ipse D. Tomas paulo ante vers. & dici posset, & late supra in verbo Heres.*

Insufficientia Ex quo tenetur ad descriptionem, vel Inuentarii confessionem an possit heredi opponere de non confesso inuentario, d. *conf. 186. col. pe. vers. Item enim ipsa Domina secundina.*

Inuestitura simpliciter facta, intelligitur salvo Inre tertii, supra interpretatio.

Item de iusto feudo ibi, & *conf. 116. col. 2. circa fi. iuncto*

Index Conf.

- In iusto principio col. sequen. in vers. Quinimo inuestitura, sub vers. secundo.**
- Quando pater suis inuestitus, & prestavit iuramentum fidelitatis, pro se & heredibus, non exigitur nova inuestitura secundum aliquos.**
- Nec contra quando quis prestavit iuramentum fidelitatis alicui Domino, & suis successoribus, conf. 121. col. pe. paulo ante media col. vers. sed alio non apparente.**
- Inuestitura alicui facta salvo Iure Ecclesie, non tribuit Ius Ecclesie nisi de eo constet conf. 127. col. 25. in decima consideratione paulo ante vers. Itē non obstat.**
- Concedens in feudum quicquid iuris habet nichil agit, nisi constet de Iure quod habet conf. 127. consideratione decima col. 23. in vers. Item non obstant assumendo verba illa.**
- Quando inuestitura continet recognitiones diversis modo factas, & partim plus, partim minus continent, non pot. ex eis colligi probatio, nec coniectura veritatis, & attendere potius debemus quod minus est conf. 127. vers. ceterum in decima consideratione col. 31. in fi. iuncta col. sequenti.**
- Et tunc presumuntur sit ex stillo cancellariorum, magis quam de consensu vassallorum supplicantium, & petentium se inuestiri tibi, Adde Grammaticum Virum Doctissimum Decisione 62. nu. 22. & ante & post, Brunus Filius.**
- Et maxime si contineant res qua non sunt in territorio forte fluminis, Aquatica, Molendina, cum ibi non sint, ibi.**
- Verba recognitionum non sunt diuidenda ibi in 33. col. in principio vers. ceterum.**
- Si inuestitura sit recepta pro se, & fratre, & non constet de mandato fratris, confessio inuestiti, non praeiudicat fratri ibi dict. col. 33. vers. Item iste inuestituræ.**
- Dato q. mandatum de petendo inuestituram enontietur in inuestitura, per hoc non probatur ad praedictum eius qui dicitur mandasse d. conf. 127. col. 33. d. vers. praallegato.**
- Inuestitura abbreviata, rogata à notario qui decessit, debet per Iudicem extendi; & non per alium notarium etiam de commissione Iudicis, Quia ista facultas committi non potest, d. conf. 127. col. 33. & vers. praallegato.**
- Et minus valet extensio, si non constet de commissione data per Iudicem, Estio quod notarius extendens illam attestatur d. conf. 127. d. col. 33. in praallegato vers. Item iste inuestituræ iuncto vers. sequenti inci. Item prout dixit Pan. de ca.**
- In Extensione inuestituræ abbreviate, non possunt apponi clausule insolite d. conf. 127. col. 33. & sequenti vers. praallegato Item prout dixit Pan. de Ca.**
- Si notarius de secessit qui scripsit Inuestituram abbreviatam, reperitur diverso modo alias inuestituras scripsisse, non potest certa fieri, vel coniecturari extensio d. conf. 127. col. 34. vers. praallegato Item prout dixit Pan. de Ca.**
- Quando aliqua particula, vel clausula, reperitur in inuestitis per diversos notarios diversimode poni non potest fieri extensio clausule abbreviate, Quia non potest dici adesse consuetudo nisi sit uniformis d. conf. 127. vers. ceterum col. 32. & in d. vers. Item prout dixit Pan. de ca. col. 34.**
- Quamvis aliqui Doctores dicant, in tali diversitate debere fieri extensionem inuestituræ abbreviate secundum ultimam qua reperitur per notarium; decessum excusandumque esse ultime consuetudini d. vers. Item prout dixit Pan. de ca. col. 34. Vel servari quod minus est ut in d. vers. ceterum col. 32.**
- Si noue inuestituræ, reperiantur aliter facte quam antiquæ, quod est intelligendum in proposito in damnata vassalli presumuntur ita facte per errorem, vel impressum d. conf. 127. in dict. vers. Item prout dixit Pan. de ca. col. 34. in fi. & conf. 210. col. prima in fi.**
- Clausule insolite appositæ in inuestitura presumuntur in fraudem positæ, d. conf. 127. col. 34. in fin. praallegato vers. Item prout dixit Paul. de ca.**
- Pro renouatione inuestituræ nichil est capiendum, Nec Laudemium prestandum, quando sit ad postulationem superioris, & consuetudo contraria presumitur metu indulta conf. 210. prima col. & sequenti facit quod habetur conf. 182. col. 2. cum sequentibus.**
- Inuestituræ fieri debent gratis, dict. conf. 210. col. prima.**
- Gubernatores, & Advocati fiscales, ac alii, nichil capere debent pro Inuestitis d. conf. 210. col. 1. & per totum consilium.**
- Quando Episcopus, vel prælatus acquirat feudum, à vassallo suo, seu Ecclesie sue, per quem fiet inuestitura consilio 128. col. quarta versiculo, Sed maior.**
- Standum est veteri inuestituræ, Nisi ubi de consensu**

secundi voluminis.

eorum quorum interest daretur noua forma, cōf. 130. in fi. vide in hac materia D. Bru. cōf. primo col. vltima & cōf. 11. col. 2. vers. Redeo ad primum primo vol. Adde Affli. Decisione 195. sub nu. 5. & 6. Bru. filius.

Consuetudo loci in petenda inuestitura attenditur cōf. 135. col. 27. Paulo ante vers. vltimus.

Consuetudo Domini in inuestiendo attenditur, Et secundum illam in dubio praesumitur falsa concessio feudi ibi.

Et si constas de consuetudine Domini inuestiendi, aliter, quam pro se, & heredibus, illa attenditur d. cōf. 135. col. 28. vers. Et ubi constaret de consuetudine.

Vassalli an cogi possint exhibere suas inuestiuras, & de illis fidem facere cōf. 211. col. 3. vers. 2. dubitatur iunctis col. sequen.

Dominus an possit cogere vassallos ad se inuestiendum, & iuramentum fidelitatis praestandum ante annum & diem & tempus iuris abbreviare d. cōf. 211. col. prima cum sequen. vsq; ad versiculum secundo.

Sequens inuestitura, Improprie dicitur Inuestitura, cōf. 143. col. 2. vers. Nec obstat.

Noua inuestitura non facit censeri feudum esse nouum d. cōf. 143. col. 2. vers. Nec obstat.

Tenor inuestiturae etiam in feudo desoluto, potest operari, quod feudum desolatum non fiat nouum d. cōf. 143. col. 3. vers. Nec obstat el secundo iunctis col. aliis sequen.

De multis clausulis, an Importent & feudum antiquum censeatur nouum d. cōf. 143.

Inuestitura falsa sub commemoratione antiquarum, puta prout genitor tuus, & cui antecessores fuerunt inuestiti, non dicitur noua d. cōf. 143. col. 2. cum sequen. sub vers. Nec obstat cum versiculis sequen.

Noua inuestitura non dicitur per quā uetus cōfirmatur d. cōf. 143. col. 3. vers. Nec obstat el primo.

Reliqua ad hoc de noua inuestitura supra feudum antiquum.

I V D E X infra in uerbo officialis, & infra in uerbo Territorium, In dubio debes sequi equitatem, & secundum illam pronuntiare cōf. 135. in col. fi.

Index in dubio pronuntiare debet in fauorem Inuamenti ibi d. cōf. 135. in fi.

Consuetudo potest inducere, & quis sit Index in causa sua uel suorum cōf. 142. in principio.

Consuetudo multum operatur in danda iurisdictione, & potest conferre iurisdictionem non habenti, & iurisdictionem ampliare, & extendere, Et dare alicui officiali iurisdictionem citandi extra territorium d. cōf. 142. prima & secunda col.

An sua sit iurisdiclio ipse Index cognoscit d. cōf. 142. 1. col. circa finem.

Qui non potest causam fiscalem exequi, non potest in ipsa causa fiscali esse Index d. cōf. 143. col. 2. in principio.

Potestas constituitur per Dominum, potest esse Index stante consuetudine, in causa Domini & confiscationis sibi applicande ex defectu registrationis bonorum d. cōf. 142. col. prima cum sequentiibus & 146. ubi an saltem talis potestas possit dici suspectus, maxime si sit subditus Domini Et infra.

Si sint in loco duo Domini qui ponant duos potestates uidelicet unum pro quolibet, cum habeant homines separatos. non potest unus ipsorum iudicium se intrinsecare de his que spectant ad alterius iurisdictionem d. cōf. 142. 2. & 3. ac 4. col.

Plures modos habendi diuersos Iudices in uno & eodem loco, seu territorio d. cōf. 142. cola. antepa. Paulo ante vers. sic etiam uidemus iuncta col. sequen.

Subditi possunt adire superiorem Dominorum loci, quando Domini uolunt deputare subditis, Duos uel plures Iudices d. cōf. consilio 142. col. penultima.

Esse & aliquis possit esse index in causa sua uel Episcopus in causa Ecclesie, melius est propter suspicionem capi adiunctum, d. cōf. 142. col. pe. in fi.

Bonum esset, & Domini locorum, quando constitunt unum potestatem in loco, etiam constituerent bonum consultorem Doctorem, sine cuius consilio, nullus actus praeiudicialis fieret, d. cōf. 142. in fi.

Iudices uillarum, & sepe Domini locorum inclinant in unam partem, cui fauores praestant d. cōf. 142. in fi.

In dandis confidentibus in singulo articulo, cause protelantur, & sepe fraudes committuntur d. cōf. 142. in fi.

Index subditus Domini an possit dici suspectus in causa Domini sui cōf. 146.

f Dominus

Index Conf.

Dominus an possit per subditum via reconuentionis conueniri coram potestate ipsius Domini d.conf. 146.col. prima.

Dominus an possit se submittere Iurisdictioni sui potestatis & eius Iurisdictionem prorogare d.conf. 146.col. 1.& conf. 147. 1.& 2.col.cũ sequen.

Dominus Duorum locorum an possit de causis hominũ vnus ex dictis locis, in altero de dictis locis cognoscere cõf. 150. maxime 1.versus facti ad fidiã.

Rex Anglie, Tunc Dux Guasconie, an possit de causis Guasconie in Regno, ac extra Ducatum cognoscere, An vero per suos vicarios in Ducatu q non extra ducatum, nisi quando Ducatus esset Regno vnus d.conf. 150. circa fi.

Index incompetens, potest adiri, in defectum Indicis competentis conf. 154. per totum consilium.

Index Ecclesiasticus, potest adiri, in defectum secularis Indicis d.conf. 154. in secunda columna, & sequenti.

Priores loci, Decuriones, & consilium possunt adiri, vbi deficit Index, vel indicis copia, dicto consilio 154.col. secunda sub vers. Sed stat dist. scilicet.

Potest vnus ex Dominis loci, submittere se iurisdictioni consorts, conf. 146.col. 1.& cõf. 147. col. 1.& sequentibus.

Vnus consortium, & Dominorum loci, ac par, in parem, non habet imperium, conf. 155. in principio cum limitatione, nisi consors committat delictum ex quo statim amittat iurisdictionem, & administrationem vs in crimine lese maiestatis ibi dict. col. 1.

Etiã si vnus consortium, turbet alterius iurisdictionem non potest turbatus, turbantem punire dict. consilio 155. col. prima in fine inuolto principio col. sequen.

Falla diuisione inter fratres, si unum castrum, vni & alterum alteri obueniat, si vnus eorum delinquat, in castro alteri obuenio, poterit per eum puniri, d.conf. 155.2.col.

Si vnus consortium vendat partem suam iurisdictionis, remanens subditus aliorum, d.conf. 155.col. 2.vers. est verum.

Si subditus acquirat partem feudi, & Iurisdictionis, non definit esse subditus, & sub iurisdictione consortium dict. consilio 155. secunda col. dict.vers. Est verum.

Si duo consortes in eodem sine loco, vnus vassallus alterius ratione diuersarum rerum, Erit vnus sub

Iurisdictione alterius dict. conf. 155. in 2. col. d.vers. Est verum.

Causa in quibus vnus consortium potest in alium cognoscere, & iurisdictionem exercere dict. conf. 155. col. 2. dict.vers. est verum inuolto col. seq.

Ac quando nullum recognoscunt, Et vbi deficit copia superioris, & pro defensione sui subditi, vel si periculum sit in mora, vel nisi ratione maioria administrationis dicto consilio 155. columna secunda versiculo Forse dici possit inuolto columna sequenti.

Majoritas administrationis potest tribuere iurisdictionem in consortes, d.conf. 155. col. pen.vers. vel nisi secundum Bal.

Capitaneus an possit esse index, inter consortem, & subditum, dict. conf. 155. col. pen. & sequen. sub vers. vel nisi.

Alii consortes tanquam pares curie, seu curia, an possint esse indices, inter consortem, & subditum, tam in causa civili, quam criminali, Et de spolio factio per consortem subdito inspicere, Et consortem feudo priuare d.conf. 155. col. pen. & vltima.

Trahens aliquem coram Indice non suo, An & qua pena sit puniendus, consilio 160. per totum.

Dominus ville, an possit existens extra territorium, Ville causam extra territorium, vel in ciuitate delegare conf. 165. per totum & in fi.

Dominus ville existens in Ciuitate potest de causis hominum sic existente consuetudine in ciuitate cognoscere d.conf. 165. maxime in col. fi. seu in fi. consilio.

Alia falla extra territorium, de commissione Domini ville, quando valeant, dict. 165.

Timor Rixe, & mine aliquorum Dominorum, Que fiant potestati, sunt iusta causa, vt possit potestas alicuius loci iurisdictionem extra territorium exercere, conf. 166.

Inditium nullum ratione defectus iudicis iurisdictionem non habentis, an & quando possit ratificari, d.conf. 165.

In Curia, & Auditorio Principis retinende sunt cause magni valoris, vel momenti conf. 200. col. 11. in fi. inuolto principio col. sequen. vers. Cum de iure.

Vbi deficit, iustitia in foro seculari, potest ad Indicem Ecclesiasticum, seu Papam recurrere, d. cõf. 200. col. 17. & sequen. sub vers. Quo ad quartum

secundi voluminis.

Et colum. pen. vers. & quando Princeps & conf.
134. col. 1. cum. seq.

Iuramentum

Iuramentū in litem deffertur, ubicunq; quis conuin-
citur de dolo secus si de culpa couis. l. 17. col. pen.
circa si. vers. & si has condemnatio & col. si.

De iuramento quod deferitur agnatis cum. xli. sacra-
mentalibus. consi. 127. 15. consideratione colum.
39. & seq. uers. Quod si constaret, prope fin. diste
15. considerationis & eodem consi. 127. col. 6.
uersi. Et ista præsumptio qui est post versiculum.
Ceterum.

Iuramentum fidelitatis an possit per patrem prestari,
pro se, & heredibus, seu filiis & successoribus, &
an tunc excusentur filii aliter non prestantes, &
sufficiat, & non exigatur noua inuestitura couisil.
121. colum. penul. versiculo. Sed alio non appa-
rente.

Quid si quis praestet Iuramentum alicui Domino re-
cipienti pro se, & suis successoribus, & tunc sus-
ficiat, absq; eo q. praestetur successori Domino.
& absq; noua inuestitura d. consi. 121. colum. pe-
n. vers. sed alio non apparente.

Iuramentum non transiit ad heredem nec illum ligas
d. consi. 121. colum. pen. d. uers. Sed alio non ap-
parente.

In exactione iuramenti fidelitatis, siue fidelitatis &
homagii non debet induci nouitas, & si inducatur
potest Vassallus recusare prestare iuramentum fi-
delitatis. d. consi. 127. consideratione decima cir-
ca fin. colum. 34. in fine cum princip. sequen.
consi. 120. colum. 2. in princ. & consi. 182. col.
secunda.

Nouitas indulta in iuramento fidelitatis præsuntur
per errorem, vel impressionem facta, d. consi. 127.
consideratione decima prope fin. colum. trigesima-
quarta. & videantur etiam alia consilia in an-
tecedenti versiculo allegata, in locis ibi ci-
tatis.

Iuramentum an fortificet, & corroboret pactum de
succedendo, maxime in Feudis. consi. 135. col. 7.
Paulo ante uers. Secundo moneor, Cū alias noua
leat pactum, etiam iuratum ibi. col. 2. in fi. iuncto
princip. colum. sequen. sub. versiculo & prima
facie.

In dubiis opinionibus est pro iuramento indicandum

d. consi. 135. col. 7. in fi. iuncto princ. col. seq. Pau-
lo ante uers. Secundo moneor, & etiam in col. ult.
in fi. eiusdem consilii.

Iuramentum facit ualere actum omni meliori modo
quo potest couis. 135. col. 9. in fi. cum prin. seq. sub
uers. 3. moneor.

Iuramentum operatur ut donatio qua alias esset cau-
sa mortis, censetur inter uiuos ibi.

Iuramentum censetur habere clausula derogatoriā
ad contrarium actum vel contrariam dispositionē.
d. consi. 135. col. 13. uers. Quinto moneor.

Iuramentum facit ualere donationem inter patrem,
& filium d. consi. 135. col. 15. sub uers. Præte-
rea isti.

Iuramentum supplet defectum infirmationis d. consil.
135. colum. 16. in versicu. Nec etiam obstat
el primo.

Iuramentum facit ualere penam appositam in contra-
ctu, ne dicatur in fraudem iuratum promissa d.
couis. 135. colum. 18. sub uersic. Item ubi agitur
de parte bonorum.

Iuramentum quod seruari potest sine interitu salutis
aeterna, est seruandum; & in dubio est pronuntiā-
dum in fauorem iuramenti. d. consi. 135. colum. si.
circa fin.

In feudo non gratuito, ut quia quis accipiat Feudum
sub annua pensione, Quis non tenetur prestare iu-
ramentum fidelitatis, nisi tenor concessionis repu-
gnet. consi. 137. col. 17. uers. Quinto mouet pro-
pe finem versiculi. Et supra Feudum non gra-
tuitum.

Iuramentum fidelitatis pacto remitti potest. consilio
156. col. 3. sub uers. Refert.

In iuramento fidelitatis quod praestatur secundo Domi-
no. An sit necesse reseruare fidelitatem Prioris
Domini. couis. 157. colum. antepenult. versiculo.
Quod si dicatur el secundo iuncto principio colū.
sequentis.

An quis cogi possit iurare fidelitatem pluribus Do-
minis d. consi. 157. col. 2. cum. seq.

An Dominus possit hominem suum quo ad fidelita-
tem alteri uendere. consilio. 162. per totum con-
siliū.

Possunt subditi recusare facere fidelitatem pluribus
Dominiis, & dicere q. Domini se concordent in
uno d. consi. 162. circa fi.

Aliud est iuramentum, quod quis praestat ut Vassal-
lus, aliud quod quis praestat ut subditus. cōs. 170.
in fi.

**Iurisdicção, Multa supra
Iudex.**

Ville de iure cōmuni non habent iurisdiccionem, sed subsunt ciuitatibz in cuius territorio subsunt infra Villa.

Quid de ciuitatibus supra ciuitas.

Si potestas ad sit in loco, Qui habeat exercere iurisdiccionem, an iurisdicção dicatur esse Principis, an vniuersitatis dicti loci, & an ad heretere Ville, nel territorio infra Villa.

Habita iurisdicção per Villā, nel Ciuitatem, au ueniant emolumenta iurisdiccionis, prout pene, dicitur de cōsuetudine, & an Regalia infra Villa & supra Ciuitas.

Habent iurisdiccionem, an dicatur habere Fiscū, & infra Fiscalia infra Villa, & supra Ciuitas.

Cōcessione Principis, cōsuetudine, Privilégio, nel proscriptioe, Aut per statuta à Principe cōfirmata, possunt acquiri Regalia & pradiata infra Villa, & supra ciuitas, & multa de his conf. 120. colum. 3. & seq. vers. ex quibus.

Regalia etiam nō intelliguntur acquisita, nel cōcessa, nisi expresse concedantur d. conf. 120. 4. col. sub. ner. Et secundū Bar. & inf. Regalia ac inf. Villa, Vel nisi consuetudine, & modis proxime allegatis d. conf. 120. col. 4. d. ner. ex quibus.

Aliud est cum sit concessio iurisdiccionis per modum Feudi, aliud iure magistratus. Quia primo casu pene, multā, & cōfiscationes sunt feudatarii, Cui videtur concessa emolumenta Feudi & iurisdiccionis d. confil. 120. colum. quinta versicu. & non obstat.

Quomodo pcedat id quod dicitur, quod Princeps pōt iurisdiccionē perimere, mutare, & separare, Nec non Castrū iurisdiccionis ciuitatis submissum alicui alteri in feudare, d. conf. 120. col. 4. vers. & ex hoc etiam apparet in iudicā col. 1. iurisdicçãoe Castrū in feudatū, non potest Princeps sine causa tollere, & alteri concedere.

Licet secus sit in Castro Ciuitati submisso d. confilio 120. colum. fin.

Quousq; constat exerceri iurisdiccionem, Eousq; se procedit Territorium, infra Territorium & confilio 127. septima consideratione, colum. decima materia.

Et locus qui paret officialibus alterius loci, & ibi non

nera subit, dicitur de districtu, pertinentiis, & iurisdicçãoe loci cui paret d. 7. consideratione circa fin.

Iurisdicçãoi Paris, nel inferioris, non priuati, potest quis se subicere, etiam Papa vel Imperator, tam tacite, quam expresse conf. 146. & seq.

Episcopus, vel superior Ecclesiasticus, non potest se submittere iurisdicçãoi potestatis Laico. Vnde ipsi Episcopo, nel Ecclesiastico, subiecta, quamuis Villa sit de terris Ecclesie confilio 147. colum. prima.

Papa an possit se submittere Imperatori seu Casarce iurisdicçãoi ibi.

Submisso iurisdicçãoi alterius etiam Paris nel inferioris potest expresse consensu ante ceptum Iudicium, vel tacito litigando coram eo fieri d. confilio 147. 2. col.

Submisso iurisdicçãoi alterius, an possit per penitentiam retrahari d. confil. 147. col. 2. & in conf. antecedenti.

Archiepiscopus an possit se submittere iurisdicçãoi Episcopi sibi suffraganei d. conf. 147. col. 3. Pan. lo ante vers. Non obstat.

Si superior mentione vnus Ville cōstrabat, nel de linquat in alia Villa mea, de qua ipsum non recognoscam, sed alium superiorem, an efficiatur de foro & iurisdicçãoe mea d. conf. 147. 2. col. vers. & vel si me habent duo Castra.

Si facta diuisione Ville, seu Castrū, Confors meus detinquat in parte nichil obueniat, an efficiatur, de foro & iurisdicçãoe mea d. conf. 147. col. 2. vers. & vel si confors meus.

Ea qua sunt uoluntarie iurisdiccionis, ut manumissio, emancipatio, constitutio actoris per tūorem fidei, an possint per condominum loci fieri, eorū condominio, seu collega, nel coram potestate loci d. conf. 147. columna 3. & sequen. versiculo. Non obstat.

Comes Palatinus an possit filium suum legitimari facere per alium Comitem d. conf. 147. 3. colum. d. vers. Non obstat.

An Dominus loci possit penes seipsum adoptare, manumittere, emancipare, autorem si sit tutor, vel se in tutorem constituere, & esse auctor in causa propria, in his qua sunt uoluntarie iurisdiccionis, alijsq; similes alius pōt se ipsum exercere, An vero coram condominio vel collega, suo, nel coram eorū potestate, d. conf. 147. col. 3. cum sequen.

secundi voluminis.

- Comes Palatinus an possit proprium naturalem legiti-
mizare d.conf. 147. colum. 3. versiculo. Non
obstat.**
- Donatio excedens summā quingentorum aureorum,
vel alius actus exigens insinuationem factā, seu
factus, per Dominum loci, an possit penes eum insi-
nuari vel pro insinuata haberi cōf. 148. per totū,
& conf. 147. col. 3. versicu. Non obstat. Iunctis.
col. sequen.**
- Mulier non potest officium iudicandi exercere d. cōf.
147. columna fin. versiculo. Nec obstat lo vlti-
mo.**
- Mulier etiam vidua, non potest iurisdictionem, quæ
erat mariti exercere, d. conf. 147. ibi. colum. fi. d.
vers. Nec obstat.**
- Mulier Tutrix filiorum habentium Iurisdictionem
Feudo annexam, vel in Feudo Iurisdictionis suc-
cedens, potest iudicare et iurisdictionem exercere
d. conf. 147. in fin.**
- Dominus loci habet iurisdictionem in quibuscunque
bonis sitis in territorio & finibus, siue feudali-
bus siue allodialibus conf. 118. col. 2. Paulo ante
versiculum facit. & infra in verbo subdita.**
- Et an in locis exemptis vel Ecclesiarum, vel Clerico-
rum ibi, & infra in verbo subdita.**
- An in bonis exceptis de venditione, & concessione
sibi facta de territorio consilio 168. per to-
tum.**
- In terris Ecclesie omnis iurisdicō, & omnis distri-
ctus est Pape, etiā in Fendi cōcessione, conf. 129.
2. col. circa fin.**
- Potest universitas esse vna, & eadem, seu populus, &
idem consilium & corpus, & populus sua nego-
tia simul tractare, & iurisdicō Dominorum es-
se diuisa. consilio 142. columna secunda &
tertia.**
- Iurisdicō potest in eodē loco esse diuisa, per species,
ac portas, & Quarteria, & vnus superior habere
cognitionem causarum criminalium, alser ciuiliū,
d. conf. 142. col. 2.**
- Plures modos habendi Iurisdictionem separatam, d.
conf. 142.**
- Plures Parochie habentes diuisos rectores coniun-
guntur, ad faciendum vñ corpus, & plures vniuer-
sitates, ad faciendum prouinciam, d. consil. 142.
colum. pen.**
- Quando Domini ponunt, duos vel plures officiales,
seu Iudices subditi possunt propter eorum interes-
se se opponere, & Domini coguntur vnum tantum
deputare. d. conf. 142. colum. pen.**
- Subditi an possint impedire diuisionem iurisdictionis,
Inter Dominos d. conf. 142. ibi. col. pen.**
- Dominus vnus loci, an possit de causis alterius loci,
Ibi, & extra territorium, seu alibi cognoscere,
conf. 150.**
- Rex an possit, de causis Ducatus non vnito Regno, co-
gnoscere in Regno, & extra Ducatū d. conf. 150.
in fine.**
- Prescribi non potest ne quis sit subiectus Imperio, vel
Pape, conf. 156. col. 1.**
- Iurisdicō spectans Imperatori tanquam uniuersali,
Domino prescribi non potest d. conf. 156. col. 1.**
- Licet quis possit habere Castrum liberum, & Allodia-
le, cum Iurisdictione, non tamen potest habere il-
lud tanquam nullius iurisdictioni subiectum, vel
ab omni superioritate liberum, nec quominus sit
sub imperiali iurisdictione. d. cōf. 156. col. 1. &
2. cum seq.**
- Ex eo quod cōtās aliqua capiat in Fendū d. Marchio-
ne nemora, quæ ipse Marchio habet in alieno ter-
ritorio, seu finibus diſſe communitatis, per hoc cō-
munitas nō dicitur se subicere Iurisdictioni Mar-
chionis, & preiuditiū facere iurisdictioni Domi-
norum suorum. conf. 157. 1. col. cum seq.**
- Iurisdicō pāssis priuatorum conferri non potest d.
conf. 157. 2. col. in prin.**
- Fendum aliud Incorporale, vt Iurisdictionis. Aliud
corporale, vt fundorum d. conf. 157. col. 2.**
- Feudatarii fondorum dicuntur vassalli extra curtem,
& extra iurisdictionem d. conf. 157. 2. col. iuncta
col. precedenti.**
- De feudo Iurisdictionis ibi remissue.**
- Etiā Rusticus habet Iurisdictionem in Feudo d. se
concesso, & potest sententiam super feudo latam
exequutioni mandare, Dominus Ias. in prellu. Feu.
in 19. col.**
- Trabens aliquem extra Iurisdictionem, & coram iu-
dice non suo, an dicatur Turbare Iurisdictionem,
Domini loci. conf. 160.**
- Qua pena puniatur turbans alienam Iurisdictionem
d. conf. 160. vbi quod agi potest actione iniuriarum,
per Dominum & per partem vexatam dicto
conf. 160.**
- Vexans aliquē corā Iudice non suo per falsam sug-
gestionem, & obreptionem, punitur crimine falsi,
d. conf. 160.**
- Iurisdicō an sit alienabilis, ac possit obligari, &
an sit in commercio, consilio 163. & consilio**

Index Conf.

antecedenti col. prima & secunda, & conf. 164.
Iurisdictionis est publici Iuris, & illam habere est dignitas d. conf. 163.

Subditus Dominorum loci potest ibi acquirere Iurisdictionem nec definit esse subditus secundum quid, Et tunc fallit regula quod par in parem non habet Imperium d. conf. 164. & conf. 155. col. 2. sub vers. Est verum, Et infra in verbo subditus, Dominus velle potest existens extra territorium, causas ad eum per appellationem devolutas delegare, conf. 165.

Et an possit delegare causas cognoscendas extra territorium, vel ipse de causis extra territorium cognoscere d. conf. 165. & conf. 150.

Consuetudo valida gestis extra territorium, d. conf. 165. in fi.

Indicium nullum ratione defectus Iurisdictionis, an possit ratificari d. conf. 165. ante fin. vers. Nec michi displicet.

Rixa, vel differentia inter consortes, est iusta causa quod possit Index Iurisdictionem extra territorium exercere, conf. 166.

Venditio pradio per Dominum non videtur precepta nec venditio Iurisdictionis, quam Dominus habebat in fundo, Nec merum, vel mixtum imperium, Bal. in l. procuratore C. manda. Alex. in l. 3. in principio 8. col. in fi. ff. de acqui. pos.

Vassallus Principis qui non comprehenditur in generali concessione feudi facta de illo Castro & territorio, An dicatur saltem de Iurisdictione huius in feudati de toto territorio, saltem ratione domicilii conf. 168. col. antepe. & sequenti sub vers. Et ex his.

Item an fortiasur forum ratione delicti, rei scite, vel contractus, sicut alii non subditi, vel an habeatur pro totaliter exempto d. conf. 168. col. pe. & fi. sub d. vers. Et ex his & conf. 169. per totum maxime in 1. & 2. col.

Potest princeps concedere privilegium, & non conveniatur nisi coram ipso Principe d. conf. 168. col. fi. in principio, nisi in praeiudicium vassalli de feudo inuestiti, d. conf. 169. per totum maxime in 1. & 2. col.

Refert an exemptio concedatur personis & rebus d. conf. 168. col. antepenultima in fine inuncto principio col. sequenti an vero rebus tantum ibi.

Quando possit Princeps aliquem eximere a Iurisdictione sui superioris late dist. consilio 169. per totum consilium.

Potest Princeps Iurisdictionem ordinariam suspendere, vel ordinario adimere; non tamen vassalli d. conf. 169. col. prima.

Militia non eximit militem a Iurisdictione ordinarii dist. conf. 169. colum. 2. vers. Nec prodest istis exemptis.

Iurisdicio an veniat in concessione, vel pignoratione castri, supra in verbo castrum, & conf. 171. col. 2. & sequenti & an possit pignori ibi col. 3. vers. in contrarium.

Pignoris bonis feudatibus an censeatur pignora Iurisdicio supra bona allodialia.

Iurisdicio non est in patrimonio d. conf. 171. col. 4. dist. vers. in contrarium Et est publici Iuris ut ibi.

Iurisdicio non venit appellatione bonorum, nec rerum, nec substantie, cum sit qualitas territorii, d. conf. 171. col. 4. sub vers. In contrarium, Et Quid de consuetudine ibi 5. col. vers. Et licet.

Subiectum Iurisdictionis est territorium, non autem pradia, d. conf. 171. col. 4. in vers. in contrarium ac homines ibi.

Iurisdicio formaliter & active dicitur esse in Magistratu, materialiter & passive in personis subditis, & ratione situs in territorio ibi.

Iurisdictionem habens, potest deputare officiales, Et Iurisdicio consistit in creandis magistratibus, & dicitur inesse in territorio & Magistratu dist. conf. 171. col. 4. & antecedenti sub vers. In contrarium inuncto vers. & quia, qui est precedens versiculus.

Iurisdicio non transfertur in eum, cui assignatur regimen castrorum d. conf. 171. col. 4. d. vers. in contrarium.

Iurisdicio an possit alienari, vel pignori, aut obligari d. conf. 171. per totum maxime in d. vers. Et licet col. 5. & conf. 162. 163. & 164.

Iurisdicio est indivisibilis, Et non venit in materia, in qua tractetur de feuda divisione per assignationem bonorum feudatium dist. conf. 171. col. 5. vers. Et licet inunctis col. sequenti & an Iurisdicio sit divisibilis, vel ne, vide plene conf. 173.

Iurisdicio simul cum castro dividitur, Et venit in actione communi dividundo d. conf. 171. col. 3. sub vers. His premis & col. quinta vers. Quod si dicatur el 1. & supra in verbo Diviso, vide etiam d. consilium 173.

Iurisdicio, Quo ad homagia an sit divisibilis d. conf. 171. colum. pe. vers. Quod si dicatur el 2. inuncto vers.

secundi voluminis.

vers. sequen.

Iurisdictio an possideatur seu quasi, & an possit dici traditi, disto. consil. 171. in fine. & infra pos-

sessio.

*Qui utitur parte possessionis, tota vi censetur, & an quasi possessio partis, faciat acquiri, vel retine-
re possessionem totius, & multa alia, infra in ver-
bo possessio.*

Iussus, infra in verbo Pre- ceptum.

Iussus vnus ex Dominis, ne quid prestetur alteri Domino per homines, in re non liquida, an excuset homines à mora, & Pena, Et Quid generaliser de Iussu consil. 115. prima. & secunda colum. & per totum.

Iussa superiorum possunt sperni, vbi vnus plus altero, vel plus debito grauatur consil. 181.

Iussus superioris excusat facientem consil. 190. col. 5. sub vers. 2.

Ius commune, seu publicum & etiam Feudorum.

Ius commune, seu publicum factis seu pactis priuatorum tolli non potest consil. 115. colum. 3. sub vers. tum quia adde. Ius publicum cum sua materia ibi tradita per scriben. ff. de pact. & limita etiam prout ibi per scriben. prefatos traditur.

Vassallus indebitum detentorem feudi spoliatus de facto perdit ius suum, & cui applicetur ius vile au Domino an agnatis consil. 192. cum limitatione tam ibi posita.

Ius commune desert successionem tam masculis quam feminis, consil. 137. col. 7. vers. Nec etiam obstat si dicatur el 2.

Feudum simpliciter concessum de cuius concessione non apparet censetur concessum secundum communem naturam feudorum consil. 191.

Ius acquisitum etiam per remedia iuris civilis per Principem tolli non potest consil. 131. colum. antepenultima, paulo ante versiculum. Quod si dicatur.

Laudemium.

AN Quando alienatur Feudum. Cum pacto recatandi vel resolutivo, vel sub conditione celebrato solui debeat laudemium, & an Duplex, videlicet tempore alienationis, & tempore recati consil. 124. per totum consilium, & de Laudemio an solui debeat pro quolibet contractu vide Dr. consil. 41. primo vol.

Gabella soluenda an sit etiam de distractu d. consilio 124. col. 2. nec. et possent addi qua dieis Firmia, in tract. Gabellarum.

Laudemium soluitur propter consensum quem Dominus praestat d. consil. 124. colum. vltima versum.

Laudemium soluitur propter consensum Domini. Laudemium non debetur pro alienationibus, quae sunt inter agnatos in investitura prima cõprebendens d. consil. 124. secunda col. vers. Istud autem de licentia quicquid sit & col. seq.

Laudemium non debetur pro renouatione investiturarum consil. 210.

Laudum.

Legatum an fieri possit uxori Vusufructus bonorum Feudalium, & etiam an ei legari possint bona feudalia, vide supra late in verbo Femina, n. 3 de etiam supra in verbo Feudum alienatur, vel acquiritur.

Lex.

Lex statui potest ne quis extra territorium negotietur, vel portes vicinalia, vel apud hostes cõs. 131. septima colum. Paulo ante versum. Quod si dicatur.

Lex, vel statuto induci non potest, ut quis nadas ad Molendina publicae relictis priuatis, esto quod tractetur, de publica utilitate consil. 131. 7. colum. in principio.

Leges transgredi licitum est Dominis locorum qui habent merum & mixtum imperium ex causa, consil. 167. & consil. 132. in fin. & causa non debet esse lenis ut ibi.

Et an liceat potestati Dominorum qui in ras seruare statuta ibi.

Lege

Index Conf.

Lese Maieſtatis.

Conſors comitens tale delictum, per quod ſtatim amittas adminiſtrationem. & iuriſdictionem, eo caſu alius conſors poteſt cognoscere, ut in crimine Lese Maieſtatis conſil. 155. in prima, & ſecunda columna.

Legitima.

Legitima debetur in & ſuper feudis, de quibus quis poteſt teſtari, vel diſponere, ita quod competat querella inofficioſe donationis, vel teſtamenti inofficioſi conſil. 135. colum. 5. & 6. verſ. ultimo alias non ibi. columna. 24. & ſequen. verſ. item quia, ut dicitur in ſto verſ. ſequen.

In Principibus & Feudis dignitatum, non habet locum legitima nec l. 2. c. de inoffi. don. nec habetur ratio legitime. d. conſil. 135. col. 24. ver. item quia ut dicitur.

Approbatio teſtamenti paterni, in dubio non praeiudicat in legitima, etiam ſuper Feudo debita, diſto conſil. 136. columna ſexta, ſub verſiculo ultimo.

Et tanto minus quando tendis ad conſequendum feudum ibi.

Liber ſtatutorum non autenticus, & de antiquo probat ſi conſtet de obſervantia, ut per Felli. poſt alios in cap. cum cauſam in principio de proba. & ſatis eſt quod probetur de obſervantia aliquorum ſtatutorum, per ea quae dicuntur de libro mercatoris ut probet, quando verificantur aliquae particulae, ut per Doſto. & Dominum laſ. in l. Admonendi. ff. de iur. iuran.

Libertas.

De iure communi, ſeu gentium, data eſt unicuique libertas, & facultas, aedificandi in ſuo, ac faciendi artificia, Quam non poteſt tollere Princeps conſil. 131. colum. ſeptima verſiculo ultimo monetur.

Legem tamen vel ſtatutum tolli poteſt, vel reſtringi ex cauſa naturalis facultas, ne quis negotietur extra territorium, vel ponat viſualia, vel ne apud boſes deferat, ibi.

Princeps cenſetur concedere in feudum res liberabiles ab alia obligatione ſalva Feudi obligatione coſil. 168. columna antepenultima in principio, verſiculo, & hoc videtur indubitatum ſub verſiculo. 3. monetur.

Res praſumitur vendita, vel permutata libera, diſto conſilio 168. colum. antepenultima in principio verſiculo & hoc videtur indubitatum ſub d. verſulo. 3. monetur.

Licentia.

De licentia alienandi late ſupra Feudum alienatur, & etiam ſupra in verbo conſenſus & in verbo Dominus conſenſit, & infra in verbo Locatio.

Licentia alienandi Feudum, ſi de eius tenore non apparet praſumitur talis, qualis reperitur ſubſcripta alienatio, ſupra Feudi alienatio.

Licentia alienandi Feudum conceſſa patri trahitur ad filios, & cenſetur filij conceſſa, ut per Alua. in c. primo in principio. 8. colum. verſ. Quero an Vaſſallus qui habuit &c. poſt Andr. de iſter. de probi. ali. Feu. per Fre.

Et licentia alienandi Feudum in patrem an tranſcat in filium conſil. 184. in prin.

Vaſſallus cum licentia Principis poteſt de feudo teſtari infra teſtamentum & conſilio 137. columna finali, verſiculo. In tantum, ſen circa finem conſilij.

Dominus terrarum, qui ex conuentione poſſunt prohibere extractionem viſualium, an poſſent imponere Gabellam pro habenda licentia conſil. 151. col. 2. verſiculo. Nec eſt dicendum in illa columna ſequen.

Licentia deputandi certum officialem, cauſat quaſi ſi poſſeſſionem eligendi, infra in verbo Poſſeſſio.

Linea, & Deſcendentia, vel Genealogia. An & quomodo ſit probanda per volentes ſuccedere in Feudo infra in verbo Probatio, & conſil. 137. col. 18. cum ſequen. verſiculo. Item debuit probare lineam.

secundi voluminis.

Lite pendente.

Lite pendente super iurisdictione, Castro, vel articulo iurisdictionis, quis sit in possessione tuendus infra in verbo possessor, Nec licet aliquid innovare ibi.

Lite pendente super iure & quasi possessione eligendi officialem alius non potest in preiudicium litis pendentie eligi conf. 119. 2. columna. vers. Secundo moueor.

Idem pendente appellatione, d. conf. 119. 2. colum. vers. secundo moueor.

Si quis litigatus sit depositus ab officio, vel dignitate, de quibus litigat per sententiam, a qua appellet, & interim alius subrogatus sit loco illius per partem vel iudicem, aut tertium, vigore ipsius sententie dicitur fieri innovatio, & subrogatus est remouendus.

Est enim litigiosum ius illud de quo litigatur dicto consilio 119. secunda colum. d. versum. Secundo moueor.

Non dicitur fieri per iudicem a quo innovatio, in preiudicium litis vel appellationis, quando prouidet super possessore, & litigatur super petitorio dicto consilio. 119. secunda columna, versiculo tertio.

Innovari dicitur, ubicunque quis utitur possessione alio modo, quam prima veretur, vel iudicem quid, aut dolosum facit, in preiudicium adversarii dicto consilio 119. colum. 3. versiculo 4. moueor.

Per clausulam constituti transfertur quasi possessio iurisdictionis ibi.

Appellatione pendente non licet adversarium spoliare possessione, vel quasi dicto consilio. 119. versiculo quarto, columna secunda in fine iuncto principio col. sequen.

Appellatione pendente inter easdem personas ex certa causa, potest fieri noua instantia coram iudice a quo ex diuersa causa cons. 119. colum. penul. versic. Et dato iuncta col. sequen.

Intervenit nunc persone ad quā non trahitur inhibicio iudicis ad quem, facit dici nouam causam, de qua Index a quo potest se intromittere. consilio. 119. columna. pen. in d. versic. Et dato, cum col. sequen.

Quando appellatus turbatur in possessione per appellantem, potest Index a quo adiri ut prouideat

consilio. 119. columna ultima sub versiculo. Et dato.

Index a quo potest inhibere parti appellanti, ne id faciat, propter quod appellauit consil. 119. colum. suū sub d. versic. Et dato.

Et Quid iuris si ipsi consortes diuersos elligant potestates ibi.

Lite pendente super uniuersali iurisdictione in una curia, nō licet super particularitate in alia curia agere, nisi in tempore perituris & certis casibus consil. 119. in col. 1. & 2.

Si inter aliquos consortes litigetur super iure deputandi vel remouendi officialem in suprema curia per viam appellationis, dicente parte appellante quod ei spectat ius in solidum deputandi.

An Index a quo si pars appellans deputet nouum officialem, sine alia parte appellata poterit de ista causa cognoscere, consil. 119. per totū & in col. pe. in versic. Et dato cum colū. sequen. & vide supra proxime in versic. interueniens, qui in idem tendere videtur, & etiā supra proxime versiculum si quis litigant.

Et an hoc fieri possit lite pendente consilio. 119. in d. versic. Et dato d. col. pen.

Lite pendente inter Dominum, & agnatum, an Fendū sit nouum, vel antiquum, agnatus est in possessione, manuteneat cons. 143. col. pe. versic. Et saltem.

Lite pendente super usu aque, Quis est interim in possessione tuendus consil. 149. in fin.

Lite pendente inter uxorem Vassalli defuncti vsu fructuariū, & agnatos, an bona sine Feudalia vel allodialia, quis stare debet in possessione consilio 203.

Item an possint fructus, maxime de principis mandato sequestrari d. consil. 203. in fin.

Quid si altera partium, iam cepit possessionem dicta consil. 203. columna ultima versiculo antepenultimo.

LOCATIO ad longum tempus dicitur alienatio, & an sit necessaria licentia sic locandi, & an sufficiat apponere pactum quod de nouennio in nouennium debeat fieri renouatio locationis, & si dicatur quod tot sint locationes, Quot essent anni, an sit necessaria licentia de bonis feudalibus sic vsupra locatis.

Quid si in tali locatione ad longum tempus apponatur pactum expresse, & per talem locationem, vultū vtile dominum transferatur in dominum condu-

Index Conf.

ednctores, an ualebit talis locatio etiam sine dominorum consensu facta, conf. 161. 1. column. cum duabus sequen. vers. Breuiter.

LOCVS, supra habitatio, ubi multa.

LOCVM TENENS, infra procurator & infra in verbo VICARIVS.

DIACELLI Emolumenta, vide supra in verbo FEMINA.

Mandans.

Mandans alias facturo non tenetur de damno consilio 190. sexta columna, versiculo 3. pro ipso.

Maritus.

Maritus qui ex forma statuti tertiam partem Dotis lucratur, si simpliciter promittat Dotem restituere intelligitur dedita tertia conf. 125. circa fin.

MATRIMONIUM, vide etiam supra in verbo Homo.

Promissio quae fit respectu & contemplatione matrimonii alicui, puta per patrem marito, seu filie, de omnibus bonis, seu Principatu, & Marchionatu, vel alia re quem effecimus foriatur consilio 135. column. 6. & sequen. vsq; ad versiculum. Secundo moueor.

Mater, vel ascendens.

Mater, vel ascendens, an possit in Fendo Femenico & hereditario succedere, conf. 114. column. pen. & fin.

Melioramenta.

Femina succedit in iure petendi melioramenta, & adficia quae sui antecessores fecerunt in Castro, conf. 127. columna. 46. versiculo. Item succedit in iure petendi melioramenta, & ibi videntur de eis.

Exort an in melioramentis factis in rebus Feudalibus per maritum sibi competere possit actio, pro conse-

quendis alimentis & pecuniis sibi legatis, puta pro vitibus per maritum plantatis, & adficiis factis, consilio 106. pr. vol. D. Bru.

Metus, vel vis.

Non omnia contra antiquam consuetudinem extorta praesumuntur impressiva, & metu, vel vi extorta, conf. 183. column. 2. & infra in verbo OMNIS.

Instrumentum fidelitatis contra consuetum, vel debuit extortum, praesumitur per errorem, vel impressivum, ac metum vel nimis sic extortum, supra in verbo Instrumentum & infra in verbo subditi.

Indebita seruitia praesumuntur a subditis per vim, & metum extorta, conf. 182. col. 4. in principi. paulo ante vers. Quod si dicatur.

Mine, supra metus.

Mine sunt in ista causa, quod possessio loci possit iurisdictionem extra territorium exercere & 72. filio 166.

Milles.

Domini Castellorum non debent esse iniqui fauendi a principibus, quam milites, consilio. 169. col. penultima paulo ante versiculum. Pnium bene Credo.

Milites an debeant per subditos alimentari, & multa de his supra in verbo Bellum, & conf. 183. col. 2. in principio in illis aliis columnis sequentibus.

De damnis datis per Milites, supra in verbo Damnum.

Minor.

Minor qui iuravit in disisione, quam fecit pater, inter filios de Fendis, non potest contravenire, consil. 133. columna vnderima; in ista columna antecedenti circa finem sub versiculo tertio moueor.

secundl voluminis.

MOLLENDINVM supra verbo *Aqua*,
Mollendinum super suo facere unicuique licet conf.
131. colum. secunda versiculo. Et primo mo-
ueor.

Item super flumine priuato d. conf. 131. colum. se-
conda. Paulo post distum uersiculum. Et primo
moueor.

Item etiam si alteri noceat, Aut emolumenta alio-
rum primorum Mollendinorum minuant d. conf.
131. colum. secunda circa finem vers. Et primo
moueor.

An liceat in flumine publico facere Mollendina sine
Principis licentia. conf. 131. col. 5. vers. Quarto
moueor.

An in praiudicium illorum, Qui primo habuerunt in
Flumine publico Mollendina. d. conf. 131. in col.
2. vers. Et primo.

IPS habendi Mollendinum in Flumine publico si-
ne Principis licentia acquiritur spatio tanti tem-
poris quod non extet hominis memoria in contra-
rium d. conf. 131. colum. quinta versicu. Quarto
moueor.

Paucius; licet mollere ubi uult conf. 131. col. 2. uer.
Et primo moueor.

Principi non potest inbibere subditis ne accedant ad
alia Mollendina, quam sua, licet, ad publicam uti-
litatem possit forte d. conf. 131. col. 6. vers. Vlti-
mo moueor.

Lege, uel statuto, an induci possit, ut quis vadat ad pu-
blica Mollendina, relictis priuatis, ibi. dist. consil.
131. colum. septima sub versiculo. Vltimo mo-
ueor.

Princeps nō potest aliquem cogere ad Mollendinum,
uel accedendum ad eius Mollendina pro Mollen-
do d. conf. 131. colum. 3. & sequē. vers. Secundo
moueor.

Ex eo quod quis solitus sit ire ad Mollendina Prin-
cipis, per hoc non est obligatus de nouo ire si non
uult, etiam si per mille annos ipse, & antecesso-
res iuerint. Quia iuri mere facultatis non prae-
scribitur disto conf. 131. colum. 3. vers. Secundo
moueor.

Fallit nisi precedat actus Principis negatiuus, seu
prohibitiuus, ne subditi uadant ad alia Mollendi-
na quam Domini. Cum cursu temporis habili ad
praescribendum. Nec sufficeret cōuetio cum con-
dutoribus, quod illi de loco ibunt d. conf. 131.
col. 4. uers. 3.

Princeps si cōuenit cum subditis de mortura, & red-

ditu, alicuius Mollendini, tenetur stare cōuentio-
ni. d. conf. 131. colum. 4. in fi. iuncto princ. colū.
seq. vers. & in super.

Et si uellet compellere subditos ad eundem ad alia
Mollendina, contrasacere diceretur disse cōuen-
tioni, quōd non liceret ibi.

Ius habendi Mollendinum solus, uel quod omnes te-
neantur venire ad meum Mollendinum, potest prae-
scribi, & minori tempore, quod sit illud, quod non
extet hominis memoria in contrarium d. cōf. 131.
columa quinta & sequen. versicu. Et est in dubi-
tatum.

Ius habendi Mollendina praescriptione quaesitum, an
infringi possit ex causa, seu tempore necessitatis
dist. conf. 131. colum. antepenultima versiculo
Vltimo.

Libertas & facultas faciendi in suo artificia, & adifi-
cia, est de iure communi, & gentium, Quod ius
tollī non potest per Principem, d. conf. 131. colū.
antepe. sub d. uers. Vltimo.

Est quod per statutum ex causa tolli possit ibi.

Minus potest Princeps statuere quod subditi vadant
ad sua Mollendina, Quando ipsi subditi impensa
viatici nimium granarentur puta pro modico gra-
no d. conf. 131. in fin.

Minusq; potest, quando subditi habent Mollendina
etiam a brachiis, uel alia d. conf. 131. col. 5. vers.
Quarto moueor.

Et maxime, quando habent Mollendina cōuentiona-
ta cum Principe, in eorum territorio d. conf. 131.
col. 4. in fi. iuncto principio. col. seq. vers. Et in-
super.

Mollendina esse possunt iuris priuati, sicuti Furni, &
ius furnandi, conf. 127. col. 46. vers. item succe-
dit in furnis. Ita quod in ipsis succedat femina
ut ibi.

MODI quibus tenet dispositio, quam facit Vassal-
lus de Fendo in praiudicium successorum, Et
an Vassallus possit disponere de Fendo antiquo,
uel nouo.

Item an Vassallus possit disponere per suum testamen-
tum, quod in diuisione etiam bonorum Feudalium
debeat eius filii uni eorum dare optionem.

Et an intelligatur etiam quod in feudis detur optio
conf. 205. per totum.

Mors.

Index Conf.

Mulctę infra penę,

Mulctę an acquirantur ville, vel vniuersitati, in qua est potestas exercens Iurisdictionem, an officiali, vel Principi infra penę, & infra villa, & conf. 120. maxime in tertia col. vers. Ex quibus infertur iunctis col. sequen. proximis, Vassallis autem acquiruntur, tanquam emolumenta iurisdictionis ei spectantia dist. conf. 120. col. 5. vers. Et non obstat.

Causa colorata excusatur à mulcta, & à contemptu Iudicis, consil. 153. colum. pen. vers. Quod si dicatur,

Multas vnus Dominorum sine alio remittere non potest conf. 173. col. 5. sub vers. Quo ad secundum.

Vassallus contumax in parendo sententie, potest multari pecuniarię, vel in amissione feudi, conf. 178.

Pręcepta multantis possunt sperni impune, Quando vnus plus debito, vel plus altero granatur conf. 181.

Mulctę ac penę, & confiscationes bonorum cui applicantur videlicet an communitati loci, an Principi an Domino loci siue vassallo, conf. 120.

De multis seu penis vide conf. 179. vbi habetur an Dominus terrarum possint facere proclamata penalia contra dampnum dantes in eorum pradiis & etiam videatur consilium 189.

Mulier.

Mulier dicitur non habere vnde se Alias, quando deficiunt redditus, Ita qd nō teneatur vendere Dotes, annulos & mobilia, pro se alendo conf. 209.

Muri supra edificium, & supra etiam in verbo fortalitium.

Naturalis ratio, infra Ratio.

Naturalis comoditas nemini debet auferri conf. 149. col. penul. vers. Quia naturalis comoditas,

NECESSITAS non habet legem, & in generali insensatione, vel concessione feudi, Ex necessitate facta, veniunt qua alias non venirent conf. 168. col. 6. sub vers. 3. moneor.

Causa necessaria in concedente feudum dicitur quando concedens alias non posset percipere debitas utilitates, dist. conf. 168. d. col. 6. sub d. vers. Tertio moneor.

Necessitate urgente aliquid permittitur cōtra legem quod alias non liceret conf. 190. col. 3. in principio.

Negligens.

Vide de hoc supra in verbo Inuestitura.

Notarius inuestituram notarii mortui an extendere possit, Quę extensio an fieri potuit per alium, quam per Iudicem, si de Iudicis commissione constat, conf. 127. col. 33. cum sequenti vers. Item prout dixit Pan. de Ca. & col. antecedenti Paulo ante vndecimam considerationē. In tali extensione an sit necessaria citatio partis pretendens interesse ad videndum extrahi ibi.

Si alicui sit data commissio de extendendis instrumentis, ac autenticandis, ex protocolis, notarii mortui, non creditur tali exemplo, & autentico nisi exhibeatur originale seu protocolum, Aut nisi pars pretendens interesse, fuerit citata ad videndum extrahi dist. conf. 127. d. col. 33. cum sequenti in d. vers. Item prout dixit Pan. de Ca. vide etiam de hac materia late per cagno. in l. Si librarius ff. de Reg. Iur. Br. Filius.

In extensione instrumenti Si ad sunt clausule insolite presumitur Fraus d. conf. 127. col. 34. d. vers. Item prout dixit Pan. de Ca.

Nullitas,

A Nullato, vel rescisso contractu, aut si effectum non habuit principalis dispositio nec confessio, nec aliqua clausula in eo apposta valet conf. 184. col. si. vers. Item ex quo.

Contractus non debet pro parte valere, Et pro parte non d. conf. 184. circa si.

Nullitas

secundi voluminis.

Nobilitas sententiae infra in verbo sententiae.

hospitium d. conf. 131.1. column. d. vers. Et primo monetur.

Oblatio:

Officium Iudicis.

Officialis.

OBLIGATIO supra contractus, & infra Patrum.

Ex eo, quod quis sit solitus ire ad Domini, vel alterius Mollendinum, non inducitur obligatio, quod semper ire teneatur. conf. 131. column. 3. vers. secundo monetur.

Ex eo quod quis sit solitus hospitari in domo mea, non inducitur obligatio, ut de cetero teneatur ipsum hospitari, & recipere dicta. confil. 131. columna tertia circa finem, versiculo Secundo monetur.

Ex eo quod rusticus soleat in festis Natalibus singulis annis dare unum par Caponum, non inducitur obligatio, ut de cetero dare teneatur si non vult, ibi.

Ex actu gratuito, ac mere facultatis non inducitur obligatio, nec praescriptio, nec consuetudo dicta. confil. 131. column. 3. vers. Secundo monetur circa principium.

Gallis nisi interveniat alius prohibitus, & negativus, ne subditi vadant ad alia Mollendina quam Dominorum, cui subditi non contradicant, cum cursu temporis habili ad praescriptionem dicta. confil. 131. columna quarta versiculo tertio si dicatur.

Obligatio inter patrem, & filium, non oritur propter patriam potestatem, Fallit in Gallis Francigenis, qui non habent filios in potestate, & in causa dotis, & ubi adest iuramentum. conf. 135. columna 15. versicu. praeterea isti Marchiones inuncta columna sequen. cum aliis limitationibus, ut ibi habetur.

Occupare.

IN faciendo Mollendina, an sit locus praecupationi, ut qui prius fecit, vel habet Mollendinum, possit nollenti post se facere inhibere & non. confil. 131. secunda columna versicu. Et primo monetur inuncta column. sequen. & confil. 149. column. antepe. in fi. cum seq.

Nec est locus praecupationi in faciendo domum, vel

Appellatione, vel lite pendente inter Dominos loci super iure eligendi officialem, non licet alium eligere in prauidium litis vel appellationis, & si eligatur est remouendus. conf. 119. colli. secunda versicu. secundo monetur & supra in verbo lite pendente.

Item non licet alio modo possessione eligendi uti, quā prius, nec dolosum quid, vel iniquum facere, alias retractabitur, confil. 119. column. tertia versiculo quarto.

Si non constet de possessorio, vel quasi, iuris officialis eligendi de quo contenditur, inter Dominos ille, Presumitur officialis fuisse ab omnibus deputatus. conf. 119. columna tertia versiculo quarto monetur.

Deputatio officialis ab omnibus Dominis fieri debet. d. conf. 119. column. 4. in principio in vers. quarto monetur.

Si litigetur inter consortes Castellri de remouendo aliquem officialem, quem aliqui nollunt remoueri, & nollentes alium deputent, sit est finita. d. conf. 119. col. 4. vers. non obstat cum seq.

Causa noua dicitur super remotione potestatis, quando alius deputatur, & ex interuentu noue persone. d. conf. 119. col. 4. vers. & dato.

Quando elligitur officialis per aliquos ex Dominis, ne glaciis alijs, iam officialis, quam elligentes dicitur turbare neglectos in sua quasi possessione eligendi, d. conf. 119. col. ult. vers. Et dato.

Possessione seu quasi, eligendi, seu constituendi officialis, non dicitur spoliari neglecti aliqui ex Dominis, ex eo quod alium constituerunt potestatem, d. conf. 119. sub vers. Et dato col. fi.

In hac discordia dominorum potestatum electorum inter condominos loci, necesse est quod superior partes suas intromittat. d. confil. 119. col. fi. in fine.

Ex eo & quis se gerit pro Iudice seu officiali plurium, ipsi scientibus, & patientibus, praesumitur ab omnibus constitutus. d. conf. 119. col. 3. & 4. vers. 4.

Per clausulam cōstienti trāsfertī quasi possessio iurūm.

Index Conf.

- dicto consilio 119. columna tertia versiculo Quarto.
- Officialibus an spectent multe an ville, vel Principi conf. 120. col. tertia quarta & quinta vers. Ex quibus vsq; ad vers. Sed quia dubitari contingit, Et infra in verba villa.
- Si villa, vel civitas habet officialem ex privilegio, qui debeat ibi exercere Iurisdictionem, & non alius, An offendantur privilegia & statuta loci si Princeps causam ibi deleget, sive alicui quis de loco sine extraneo & an possit hoc Princeps facere, d. conf. 120. col. antepe. vers. Sed quia dubitari contingit.
- Princeps concurrens in Iurisdictione, cum quolibet ordinario, Et censetur quo ad se illam concedere accumulative non privative d. conf. 120. col. 2. & 3. in vers. & sic Iurisdictione, & pulchre col. pe. sub vers. Et ex hoc etiam.
- Quando villa, vel civitas, habet proprium officialem, non potest superior magistratus se intromittere, nec praestit aliquid de villa panis imo debet delinquentem ad potestatem de villa remittere, d. conf. 120. col. 3. sub vers. Et sic Iurisdictione, & col. antepe. vers. Sed quia.
- Datio specialis iudicis in loco, quando derroget habenti ibi generalem Iurisdictionem, d. conf. 120. col. antepe. vers. Sed quia.
- Princeps quando, & quomodo possit vetare officialem, ac Iurisdictionem territorii annexum immutare perimere, & separare, & castrum subditum civitati alteri concedere d. conf. 120. col. pe. ac ultima & antepe. vers. Et ex hoc.
- Si Civitas habet potestatem ex privilegio, coram qua debeantur cause civium trahari, An liceat Principi, causam alteri ibi delegare conf. 133. col. 3. & 4. vers. Secunda difficultas.
- Illi de villis subditis Padue, si habeant proprium officialem non possunt coram potestate Padue primo loco conveniri d. conf. 133. col. 5. sub vers. 3. Paulo ante vers. Et si dicatur.
- Onus, supra in verbo collecta
vbi multa.**
- O**mnis conducendi Arceglariam, non debet excedere fines cuiuslibet loci, conf. 181.
- Ad onus conducendi Arceglariam, censetur Et Bubulci Principis, Et Dominorum loci d. conf. 181.
- Si quis plus debito in oneribus gravetur, potest impune spernere preceptum d. conf. 181.
- Debet fieri equalitas, Quando prius in oneribus fuit plus altero gravatus d. conf. 181. & conf. 182. col. antepe. circa si. vers. Et si dicatur adhuc obflare quod dixit Salli. & ante & conf. 190.
- Dominus potest gravare subditos, Quando exercitus Imperatoris transiit per loca sua conf. 182. col. 5. prope si. sub vers. Quod si dicatur & conf. 190. 2. col.
- Domini terrarum an teneantur ad onera personalia, vel intellus conf. 188. in fin.
- Dominus terrarum vbi excusantur eo qd dicantur Indies loci, non excusantur, nisi exerceant ipsi Iurisdictionem conf. 188. in fin.
- Domini terrarum, ac Pontifex, & pradia Principis, tenentur ad onera patrimonialia d. conf. 188. col. si. vers. 3. moucor.
- Pradia Principis, & Dominorum loci, tenentur contribuere, pro redditu militibus assignato solvendo & pro tranibz conf. 182. col. penultima vers. Item, & conf. 188. vers. 3. moucor col. finali.
- Item pro necessitatibus & stipendiis militum, cessat privilegium dict. conf. 182. col. pe. in vers. Item si obligentur.
- Item ad refectionem annonae Principi debet, & consimilium omnes tenentur, dict. conf. 182. col. penultima.
- Item ad refectionem viarum & pontium omnes tenentur d. conf. 182. col. pe. & conf. 188. col. ult. vers. 3. moucor.
- Item ad onera ordinaria, & ordinarias praestationes etiam pradia Principis patrimonialia tenentur, d. conf. 182. col. penultima.
- Collectam promissam tenentur promittentes solvere, d. conf. 182. col. penul. circa si.
- Qui tenentur solvere, non potest solum repperere d. conf. 182. col. pe. circa si.
- Conventio Dominorum, & hominum, super solutione onerum, An trabatur ad casum guerre d. conf. 182. in fi.
- Subditi conventionati, cum passione vt teneantur ad certa onera, non possunt in plus gravari, dict. conf. 182. in principio.
- Non onera contra antiquam consuetudine extorta, censentur impressa d. conf. 182. secunda. col. & col. 4. in principio paulo ante vers. Quod si dicatur.

secundi voluminis.

In homagiis nulla nonitas est inducenda, disto conf. 182. columna secunda & conf. 189. columna tertia sub vers. & Insuper iunctis col. duabus sequentibus & consilio 210. columna secunda in principio.

Non subditi non possunt per Dominos locorum oneribus granari, disto. conf. 182. col. secunda circa medium.

Princeps quando possit propter bella, vel milites suos, vel ob aliam causam granare subditos laze d. conf. 182. per totum, & supra in verbo, Bellum.

Domini locorum, non possunt dicere, quod subditi sunt soliti sustinere onera militum, vel alia insolidum, ad que Domini tenentur saltem contribuere, Quia presumitur, & subditi hoc fecerint violenter d. conf. 182. 3. & 4. col. & consilio 210.

Subditi non tenentur satisfacere Dominis onera per Dominos supportata circa militum hospitium, & expensas disto. conf. 182. col. antepenultima & sequen.

Nec satisfacere damna Dominis illata per milites disto. conf. 182. col. 6. circa principium.

Granantes indebite Rusticos puniuntur disto. conf. 182. col. antepenultima circa finem. Et granantes indebite

Licet si vnus Rusticus, vel subditus de villa granatur propter expensam militum, & non alter, vel vnus plus alio, possit fieri temperatio, & moderatio, Ex hoc non inferitur quod Domini loci qui fuerunt granati, non soliti cum subditis contribuere possint petere recompensam, Quia istud procedit inter solitos simul, & inuicem contribuere disto. conf. 182. col. antepenult. & sequen.

Pro damno vel onere publico, quod Domini, vel particulares sustinuerunt, an communitas teneatur d. conf. 182. in fin. & videantur ad hoc tres col. ult. d. consilii.

Dammum, vel onus publicum, vel priuatum, quando dicatur ut communitas teneri possit d. conf. 182. in fi.

Quando Exercitus Caesaris transit, & tempus non patitur providendi pro rata registri, habentes modum subueniendi, ut ditiores cognatur subuenire, & onus sustinere, Demum sit tales, pro eis satisfaciendo Quae talia aequalitatis appellatur conf. 190. col. secunda & conf. 182. col.

ante pen. in fi. in nullo principio col. sequentis vers. & si dicatur de qua in cons. antecedenti videlicet 181. in fi. habetur.

In casu Improniso, & celeritatem exigente, granatur qui commodius subuenire possunt, Demum isti ab aliis releuantur ibi in distis locis in consiliis in precedenti vers. ciuitatis.

Imperator debet onera sustinere propria bursa, Et ea euacuata, potest imponere collectam, conf.

190. col. secunda in principio, & disto. conf. 182. col. 4. vers. Quod si dicatur, & infra in verbo Princeps,

Princeps pro bono pacis, potest granare subditos suos, ut subueniant alieno exercitui, consilio 190. columna quinta & sequenti in vers. 2. pro ipso.

Si nassallus amittat commoditatem fendi propter spoliolum, in penam ipsius spoliantis, vel quia detur insolentum, Quis teneatur ad seruitutem Domino conf. 192. prima & secunda col.

Successor singularis feudi habens causam à nassallo, etiam si sit Princeps, tenetur ad onus, vel granamen, vel seruitutem imposita feudo, per talem nassallum, infra in verbo successor.

Pro custodia Castri, tenentur contribuere Domini loci in castro non habitantes, nec in eo adificia habentes, quia occupato castro, etiam Ins istorum occuparetur, conf. 212.

Habens ius seruitutis in castro, vel turri, tenetur contribuere in Custodia ibi.

Ecclesia tenetur cum laicis in oneribus contribuere ubi agitur de onere pro defensione, à communi periculo, ibi d. conf. 212.

Ordinatio, infra in verbo statutum, & infra in verbo victualia,

Pactum, supra obligatio, & supra contractus.

Palla, & conuentiones, in concernentibus feudum & ius inferioritatum sunt intelligenda secundum naturam feudorum, ac interpretanda, supra interpretatio.

Pactum de alienando feudum, appositum in feudo g 2 concessione

Index Conf.

- concessione an intelligatur secundum naturam feudorum ibi & conf. 121. col. 6. & sequenti vers. septimo.
- Patium resolutiuum appositum in alienatione feudi, an operetur, q. non sit necessaria Domini licentia, vel consensus, & q. non sit soluendum laudemium, & quod contractus sit retronullus conf. 124. col. 1. & sequen.
- Patium de succedendo in feudis an valeat, etiam ob causam Dotis conf. 135. col. 3. vers. Et prima facie, Et primo dubio per totum videlicet septima col. vers. Et moneor iuncta octaua ac sequen. col. Vbi de dote.
- Et an saltem sit reuocabile ibi 2. col. & sequen. vers. & prima facie.
- Patium de succedendo, Quo ad filios primi matrimonii in feudo, An contineat, virtualiter pactum de non succedendo quoad filios secundi matrimonii, & contra d. conf. 125. col. 6. & sequen. sub vers. Et moneor quia speciale, paulo ante vers. 2. moneor.
- Si aliquis Baro, accepit filiam Regis, cum pacto, q. filii ex ea nati ipsi patri succedant in feudis, & non ex alio matrimonio nati, Ita quod alias non contraheret matrimonium filia Regis cum eo tale pactum ualet, Et est honestum dict. consilio 135. col. sexta & sequenti sub dict. vers. Et moneor.
- Hoc fuit inter Marchionem Mantue, & Ferrarie, ibi.
- Quid si in tali pacto interuenit iuramentum d. conf. 135. col. septima in fin. paulo ante versiculum 2. moneor.
- Valet pactum de succedendo, Quando non est de vniuersali successione dict. conf. 135. 8. col. cum sequen. vers. 2. moneor.
- Pactum, successio, vel hereditas, an dari possit d. conf. 135. col. 16. vers. Nec etiam obstat & vers. sequenti & vers. secundo moneor columna octaua & sequenti.
- Patium factum inter certos Duces, vel Marchiones quorum feuda certo modo deferantur, & ad masculos non autem ad feminas, valet, nec tollit liberam testandi facultatem, Quia possunt de aliis bonis disponere d. conf. 135. col. 8. vers. 2. moneor.
- Patium quod primogenito bona deuoluantur, ligat Principes cum sit de iure naturali, seu gentium dict. conf. 135. col. nona vers. secundo mo-
- ueor, in fi.
- Alienatio, facta in preiudicium pacti de succedendo facti super certis bonis non ualet, stante maxime Hypoteca honoris dict. conf. 135. col. 8. sub vers. 2. moneor.
- Conuentio habens annexum pactum de succedendo, Et donationem, saltem valet ex capite donationis d. conf. 135. col. 9. vers. 3. moneor.
- Patium continens votum captande mortis non est semper reprobatum dict. consilio 135. col. 19. & sequenti vers. Non obstat quod hoc pactum inducat.
- Consensus praestitus paciscentibus de hereditate sua, Quare & quando sit reuocabilis, dict. consilio 135. columna 19. vers. Nec obstat textus, & col. sequen.
- Patium eximens Vassallum a legibus penalibus feudorum valet, Dummodo dolum futurum non remittat conf. 156. col. secunda Paulo ante vers. refert.
- Pactum remitti potest iuramentum fidelitatis, Et omne Dominium castri concedi, dict. conf. 156. columna tertia circa principium sub vers. Refert ergo.
- Pacta facta inter consortes, super administratione Iurisdictionis indiuise, perueni facta diuisione, Item per abusum, & malam administrationem, conf. 173. col. pe. & sequen.
- Pacta vltima, primis derogant conf. 180. col. 6. vers. Sed in contrarium.
- Pacta contraria viciantur in feudis d. conf. 180. col. 6. d. vers. Sed in contrarium.
- Tenor inuestiure, & concessionis, in feudis est ante omnia attendendus, dict. conf. 180. col. 6. sub d. vers. sed in contrarium.
- Pactum quod pro operis, praestetur pecunia per subditos valet, conf. 185. circa fi.
- Pactum per quod pro Feltonia, quis teneatur prestare pecuniam, etiam usq. a principio valet, d. conf. 185. circa fi.
- Pacta inter aliquas personas facta, aliis non nocent conf. 199. columna tertia paulo ante vers. Et predictis.
- Sed an noceat singulari successor, Qui habet causam a paciscente, infra in verbo successor q. sic etiam in feudo.
- Habens vnicam filiam, & eam maritat, & marito promittit omnia bona sua post eius mortem, an valeat ipsa promissio, conf. 135. col. 7.

secundi voluminis.

Paulo ante uersiculum secundo moncor.

Papa.

Papa potest omnia feuda ecclesiarum, etiam si spectent ad collationem Episcopi inf feudare, supra feudum à quibus concedatur.

Papa potest tollere Episcopo facultatem concedendi Feuda, ibi.

Omnis iurisdicção ecclesiastica, est in Papa, Et Papa concurrens cum omni pralato in iurisdicçãoe supra iurisdicção.

Prinilegium nel prascriptio, ne quis subsit Pape, nel Imperatori, non ualent conf. 156. col. 1. in fine iuncto principio col. sequent.

Verbis narratis Papa, dicentis castrum, ad Ecclesiam Romanam spectare ac credatur, infra in uerbo probatio.

Pater.

De inuestitura filii, scilicet uino patres, supra filii, & supra inuestitura.

Pares curie.

Vbi non est usus parium, succedit ordinarius conf. 128. col. ultima & de paribus Curie habetur etiam columna penultima, quod si oriatu lis inter consortes & agnatos uenditorum, & Episcopum respectu rei feudalis uendite Episcopo, quis erit Index, & dicitur ibi quod pares Curie.

Subditus an possit Dominum Conuenire coram paribus curie, nel curia, conf. 155. col. penultima & sequenti in uers. uel nisi, & in hac materia uide dictum consilium per totum uidelicet quando unus consortium habeat Iurisdictionem in alio, ex causis ibi recitatis.

Pedagia, & uelrigalia.

Pedagia & uelrigalia censentur feudalia, sicut & Castrum, ac Dacia conf. 127. col. 7. uers. Et ea ratione & conf. 203.

Pedagia, & uelrigalia, fuerant introducta, propter onus custodie territorii, quod incombit Dominis ad fugandum latrones, & praeseruandum transseuntes cum mercibus, & rebus, ita quod uelrigal exigentes teneantur damnum passis, ad emendam d. conf. 127. col. 7. & sequenti sub d. uers. Et ea ratione.

Principes Qui percipiunt fructus Regni, & habent regalia, demania, uelrigalia, Tributa, & alia debent uigilare pro custodia territorii, & malefactores punire, alias tenentur restituere subditis, quod per latrones furripitur, Et male faciunt Principes, qui faciunt constitutiones, quod Ville, uel uicini, teneantur damna euicare, Quia custodia territorii spectat Dominis ibi.

Pedagium pro securitate praestatur, in tantum quod solui non potest capi pro represaliis, ibi.

Velrigal praestatur ratione publici soli ibi.

Princeps concedendo castrum cum iurisdictione, & uelrigalibus, nel pedagis, censetur remanere uassallo onus custodie territorii ibi.

Pene.

Pene, multe, & confiscationes, an applicentur Principi, an ciuitati, nel uille, in quibus exerceatur Iurisdicção, an magistratus infra nulla, & supra ciuitas, ac supra iurisdicção, & supra multe, et satis plene conf. 120. col. 3. & duabus col. sequentibus uers. ex quibus inferitur usque ad uersiculum Sed quia dubitari contingit.

Vassallo autem acquiruntur, tanquam emolumenta Iurisdictionis sibi spectantia d. conf. 120. 5. col. uers. & non obstat.

Si non ualeat pactum, non ualeat pena adiecta, conf. 135. 2. & 3. col. sub uers. Et prima facie cum limitatione ibi posita, & pactum ualeat.

Fallis ubi adest iuramentum ibi col. decima octaua, in fine sub uers. Item ubi agitur, Paulo ante uers. Nec obstat.

Item fallis nisi appositus sit pena, loco euictionis, nel interesse, d. conf. 135. col. 18. sub d. uers. Item ubi agitur circa finem.

Promittens feuda filie, nel genero pro dote, nel scuta centum millia, ubi filia feudum habere non possit.

Index Conf. 1

- An illa forma scutorum centum millium dica-
tur appositae loco pene, vel cussionis, & solle-
re obligationem ac actionem ad secula ibi in dist.
vers. ubi agitur circa fi.
- De pena amissionis feudi, vel fidelitatis conf. 178.
post dominum Iacobum a Santa Georgio in sua inue-
stitione feudali vers. Qui quidem inuestitus promissa-
runt, recognoscere dictum feudum 4. & quinta
col. vers. Insuper quero, & conf. 190. 2. col. vers.
facti, & etiam ibi in col. 3. & sequen. ante vers.
2. pro ipso,
- Non observatis mandata principis non incidit in pe-
nam publicationis bonorum conf. 132. col. finali
in principio.
- Ex causa licitum est iudici legem transgredi, Et non
debet esse lenis d. conf. 132. in fi. & conf. 167.
Subditus autem Passalus contumax, an possit feudo,
vel bonis privari conf. 190. 2. col. cum sequen.
vsq; ad vers. 2. pro ipso & conf. 178. per totum
ipsum consilium.
- Pena contumacis in parendo Domino ibi.
- Si assertens se commissarius Dominorum, vel capitanei
& procedens ad aliquam executionem facti, vel
captionem personarum, requiratur de commissio-
ne sua fidem facere, & nollit, propter quod in-
surgat excommunicatio populi, An & qua pena eris
talis commissarius puniendus, conf. 141.
- Faciens saltem contra legem incidit in penam arbi-
trariam ibi d. conf. 141.
- Pena ademptionis hereditatis appositae heredi, qui
non observat voluntatem defuncti, circa feudum
non valet, & mandata iniuncta testatorum non
valent, conf. 186. col. antepen. sub vers. Ceterum.
- Penalia statuta an possint fieri, vel proclamata, per
Dominos Terrarum, conf. 179. & 189. per to-
tum; Et infra in verbo statutum, Ac infra in
verbo proclamata, & conf. 101. 1. col.
- Penam iuris an alterare possint Domini terrarum d.
conf. 179. & 189. per totum.
- Ubi pena est arbitraria, an Domini terrarum, pos-
sint certam penam, per proclama, vel statutum
proferre d. conf. 179. & 189. circa fi. maxime
in vers. breuiter.
- Excusatur a pena, qui pro sua salute aliquid facit,
vel colligit, propter quod aliquis occiditur, Aut
saltem pena mittigatur, Quia minus deliquit,
conf. 190. col. 6. sub vers. 3. pro ipso.
- Dominus exiens in manibus hostium, si faciat ape-
riri eis castra, vel consentiat qd locus saccoma-
netur, an incidat in penas, & teneatur ad dam-
na d. conf. 190. col. 6. & antecedenti vers. 3.
pro ipso.
- Excusatur nassidus, qui pro lare suo thucendo ali-
quid facit, propter quod alias feudo privaretur,
re quia contendat Dominum esse servum suum d.
conf. 190. col. 7. circa principium sub vers. 3. pro
ipso in fi. vers.
- Excusatur occidens aliquem iussu superioris, qui
alias eum cui iussu occidisset d. conf. 190. col. 6.
in fi. vers. 3. pro ipso prope fi. vers.
- Penam non meretur, quod sit lege permittente dist.
conf. 190. col. 2.
- Ad executionem pene proceditur non obstante ap-
pellatione, ubi periculum est in mora conf. 190
col. 3. vers. Cum ubi periculum.
- Qui iussu principis, vel superioris facit, excusatur
a pena d. conf. 190. col. 5. & antecedenti vers.
2. pro ipso, & supra in verbo iussus.
- Dominus contraveniens obligationi, quam habet erga
subditum, non incidit in penam, si subditus non
observat suas obligationes erga Dominum d. conf.
190. in fi.
- Domini locorum, an possint de penis delictorum gra-
tiam facere, conf. 194.
- Domini locorum an possint de delictis, & penis com-
positionem facere d. conf. 194.
- Domini locorum an possint penam exilis, vel relega-
tionis remittere, vel renovare d. conf. 194.
- Quid de pena infamie ibi.
- Domini locorum an possint minuire, vel moderare
penam d. conf. 194. maxime circa fi.
- Pena per Dominos imposita damnum dantis in eo-
rum prediis, vel cos iuriansibus, Si fuerit ex-
cessiva est per superiorem Dominorum refrenanda
d. conf. 189. col. 4. & 5. vers. Breuiter.
- Si sit consuetudo, qd pro damnis danti in prediis Do-
minorum solvatur tantum, est observanda, dist.
conf. 189. col. 5. sub d. vers. Breuiter.
- In penis arbitrariis, in quibus non est limitata certa
pena, ut in actione iniuriarum, vel alia, illa cen-
setur ordinaria pena, quam consuetudo taxavit
col. pe. & sequen. sub d. vers. Breuiter.
- Pena in rebus Dominorum potest esse Dupli. d. conf.
189. col. fi. vers. Ultimo.
- Pena consuetudinaria si adsit, cessat arbitraria,
& si excedat consuetudinaria, dicitur modus
excedi dist. conf. 189. col. pe. in fi. Paulo ante
vers. Ceterum.

secundi voluminis.

Pena quam aliis Domini imponunt, ligat eos iure re-
torquitionis, Cum moderamine, q. maior sit iniu-
ria, qua fit Domino conf. 189. colum. pe. & seq. in
uers. ceterum iuncto uers. seq.

Pene delictorum videntur debere subditis imponi ad
commodum reipublice, & ad publicam iudiciam,
non ad commodum imponentis, d. conf. 189. col. 4.
vers. Item pro subditis.

Non decet, nec licet iustificationem habenti, inuenire
nouas obligationes, seu illaqueationes, à lege non
inductas, Minusq; licet Dominis locorum, qui re-
ciprocas habent obligationes erga suos subditos in
ipso ihuendo, & ab iniuriis defendendo d. conf.
189. colum. 4. in vers. Item pro subditis.

Multam imponere alterando ius commune, & facien-
do legem generalem, non possunt nisi maiores Ma-
gistratus puta qui fecerit tale quid puniatur in
tanto d. conf. 189. col. 4. Paulo ante vers. Item
pro subditis.

Ab iniusto excessu in multando est appellandum, &
proclamata si non fiant secundum iudicium, non
transfunt in rem iudicatam, d. conf. 189. col. 4.
Paulo ante vers. Breuiter.

De pena trahentis aliquem coram Iudice non suo, &
quod agi possit contra eum actione iniuriarum.
Per Dominum loci, & verum. conf. 160.

Pena falsi tenetur, qui per obreptionem aliquem ne-
xat coram Iudice non suo d. conf. 160.

Pena maior, quam ius commune disponat vel statuta,
Potest ex causa imponi, puta ne quis furetur de
rebus peste infectis, vel suspectis conf. 167. &
conf. 189. colum. 3. Paulo ante versiculum &
insuper & conf. 189. & contrarium col. 4. Paulo
ante vers. Item pro subditis Inferens quod Rebo-
res ciuitatum, non possunt modum multarum ex-
cedere, Nec imponere penam quarti Pluris, ibi
d. col. 3.

Potesat qui iuratus seruare statuta, an possit trans-
gredi ex causa penas à statutis limitatas dicto
conf. 167.

Pene ex causa an possint mitigari ibi, dicto con-
fil. 167.

Penam interdictionis loci, an possint Domini locorum
imponere, conf. 177. col. 2. & seq.

Domini locorum qui tenent feuda à Principibus, an
possint cognoscere de delictis, in viis publicis, &
Regalibus, ac sinuibus, vel Ecclesiis, ac in pala-
tis, aut in prediis Ecclesie commissis conf. 177. col.
pe. & sequen.

Pena amissionis Fendi puniri potest Vassallus contu-
max in parendo Domino, & rei indicate, con-
fil. 178.

Penam confiscationis bonorum An possint Domini
terrarum imponere, conf. 179. circa principium,
& conf. 172. maxime in colum. 2. & sequenti, &
conf. 189. colum. 1. & conf. 190. colum. 2. circa
fin. Iuncto principio colum. sequen. uers. & quia
Domini locorum habentes merum & mixtum Im-
perium.

Multare an possint Domini terrarum, conf. 179. in
princip. & conf. 189. 2. col. in prin.

Quelibet causa etiam colorata excusat à contemptu
Iudicis, multa, & pena, conf. 153. col. 3. uers. Nā
ut dicit Spe. sub ver. Quod si dicatur, & conf. 204
col. si. sen in si. consilii.

Pene impositae Vassallis per intra feudalia, possunt pa-
llo remitti, Dummodo dolus de futuro non remita-
tur, conf. 156. col. 2. Paulo ante versiculum
revert.

Voluntas contraria, & mandatum Principis excusat
à Pena etiam priuationis hereditatis, conf. 187.
in si. & loquitur quando testator grauatur heredem,
sub pena priuationis circa feudum, & Princeps nō
vult consentire tali dispositioni.

Domini terrarum possunt corporale Bannum dare, &
forbannire, consil. 189. colum. 2. in princip. &
conf. 179.

Ingrediens Fondum Domini sui, vel alienum, contra
voluntatem Domini predii an puniatur pena iniu-
riarum, conf. 179. in si. & conf. 189. col. 2. uers.
Et ratio & col. seq.

Vbi pena est pecuniaria quis uenit mediante fideius-
sione relaxandus, conf. 204. in si.

Modica transgressio non puniatur, nec flagellatur, seu
vituperatur, conf. 204. colum. secunda versicu-
lum.

Vbi cessat Finis constitutionis penalis, transgressor nō
puniatur d. conf. 204. d. vers. verum colum. 2. in
principio.

Ex mora modici temporis quis non videtur punien-
dus, dicto conf. 204. colum. fin. sub dicto versiculo
verum.

Factum bona fide, bene factum censetur, & penam nō
meretur, d. conf. 204. circa fi.

Non parens precepto propter difficultatem excusa-
tur à Pena d. conf. 204. col. 1. in fin. uers. uerum
praelegato.

Pena debet esse commensurata delicto, & non exce-
sua.

Index Conf.

fin. conf. 207. eolum fin.

Nō debet imponi maior pena in delatione armorum, quam pro percussione cum armis, d. conf. 207. col. fi. vers. ceterum.

Pena delationis armorum, en confondatur cum vulne re. diff. consil. 207. column. fin. diff. versicu. Ceterum.

Pena si imponatur excessiva non valet, etiam in ea summa que est licita, nec tunc maiori summe minor inest d. conf. 207. in fi.

Pena deferentium arma qualis sit, & quanta, d. cōf. 207. col. 1. & seq.

Per non usum legis penalis, tolli potest pena, sed ne de lista remaneant impunita, remanet pena arbitraria d. conf. 207. col. 2. cum seq. sub vers. Sed consi derata.

Permutatio.

Permutans Feudum, censetur dare in rem liberam salua Feudi obligatione conf. 168. col. 6. in fin. iuncto principio colum. sequen. sub versicu. tertio in uer.

Et permutans tenetur de vitio rei, d. conf. 168. loco allegato.

Et permutatio similis est menditioni, d. conf. 168. loco praallegato.

Ex contractu permutacionis enitio debetur, d. conf. 168. loco praallegato.

Pertinentie.

Vendito Castro cum pertinentiis, veniunt nemora, pascua, mollandina, & omnia alia, que uondens tanquam Dominus sub illa uniuersitate tenebat. consil. 120. column. 5. Paulo ante, versiculum. Et nō obstat & infra eo.

Privilegia, uel iura quasita ex post facto, possunt dici de pertinentiis castri conf. 127. col. 7. & seq. sub vers. Et ea ratione, quod facit ad pedagiū privilegio, uel consuetudine antiquissima post feudi concessione quesitum, ut non sit necessario de pertinentiis castri, de quo ibi.

Quousq, exercetur iurisdiclio, dicitur de pertinentiis Dominorum, & castri, d. conf. 127. col. 13. in 7. presumptione.

Locus qui paret officialibus alterius loci & ibi mune-

va subis, dicitur de pertinentiis illius loci cui paret, d. conf. 127. d. column. 13. d. 7. presumptione circa fi.

Predia Dominorum loci, non sunt pertinentie castri, iurisdiclionis, nec territorii, d. conf. 127. column. 6. vers. Item est contra & in 10. consideratione. vers. Item non obstat assumendo uerbum cum pertinentiis. col. 26.

Ille qui recognouit per se & suos antecessores in feudum Castrum, cum iuribus, iurisdiclionibus pertinentiis per multa tempora si habet pradia, & annuos redditus, de quibus propter notitiam temporis non habet instrumenta, non presumitur ex hoc recognouisse pradia, & annuos redditus dicto conf. 127. d. column. 26. in consideratione 10. diff. vers. Item non obstat assumendo uerbum cum pertinentiis.

Si quis habet in territorio pradia a castro separata, et vendat Castrum cum pertinentiis, non censetur uendidisse pradia, nisi, quatenus qualitas precii sua deat ibi d. column. 26. in fin. iuncto princip. colum. sequen.

Verba cum iuribus, iurisdiclionibus, & pertinentiis non probant, nisi quatenus limitate, per alias probationes probetur de eis ibi.

Vnum pradium, non dicitur de pertinentiis alterius, ex eo solo, quod sine sinuā comparata uno precio, nisi ex usu Domini appareat quod habuit tāquam pertinentia ibi, col. 27. in prin.

Sedimina que sunt inser. Castrum, & Villam, an sint de pertinentiis castri, supra in uerbo Allodium alias bona allodialia.

Concessio facta de Castris, cum Villis, locis & territoriis, ad ipsa Castra pertinentiis, non comprehendit Villas, quamuis iuxta uel subtra Castrum constructas & existentes, nisi probetur, quod sint de pertinentiis dicti castri d. conf. 127. col. 27. 10. consideratione sub vers. Item non obstat assumendo uerbum cum pertinentiis.

Quicquid est intra fines Regni, uel Ciuitatis, uel Comitatus presumitur esse de Regno, Ciuitate, uel Comitatu, seu de eius pertinentiis, conf. 156. col. pen. vers. Nec obstat.

Recognoscens Castrum cum pertinentiis seu allodialibus Castro, uel Principi uel sibi spectantibus, non facit bona sua uel aliorum esse Feudalia. cōf. 184. col. pen. & sequen. in versicu. Nec obstat cum sequentibus.

Quid ueniat in concessione castri, uel Ville supra Feudum

secundi voluminis.

di quantitas.

Predia se continentia cum Castro, prout nemo retro
castrum, & viridarium, presumuntur Feudalia et
esse de pertinentiis Castri, d. conf. 127. col. 7. vers.
Es forse ad effectum deferendi iuramentum agna-
tis, ut ibi.

Pestis.

Pestis est causa legitima faciendi ordinamenta po-
nenda etiam ultra taxam iuris communis, vel sta-
tutorum, conf. 167.

Ordinamenta que sunt, propter evidentem pestis co-
tagionem sunt licita, d. conf. 167.

POTESTAS supra verbo Index, & supra ver-
bo Officialis.

Petitorium, & Possessorium.

Possessio.

Quando est questio, quis Dominorum vel alte-
rius, vel persone possideat, vel litte pend-
te debeat possidere, vel nesciunt quis possideat,
Ille est in possessione tuendus, vel penes eum res
ponenda, qui habet iuris presumptionem pro se conf.
115. 2. col. circa fi. vers. tum quia & conf. 119.
col. 3. vers. 4. iuncta col. seq.

In dubio quis sit possessor Index summam cognoscit,
d. conf. 115. column. 2. circa fin. sub d. versicu-
lum quia.

Solutio censur per homines fieri debet illi Domino
qui habet presumptionem iuris pro se, quando est
contentio eius sit facienda d. conf. 115. column. 2.
circa fin. dist. versic. Tum etiam sub dist. versicu-
lum quia.

Stante dubio, quis sit possessor vnius partis territorii,
existentis in consuebus si una partium erigat ibi
furchas, altera pars poterit illas eripere, conf. 116.
in fi. vers. 7.

Appellatione pendente super iurisdictione, vel arti-
culo iurisdictionis, non licet appellanti turbare
appellatum, nec e contra, in possessione iurisdictionis
de qua litigatur, nec aliquid innovare, confil.
119. column. 2. in fin. vers. Quarto moucor iuncta
pinc. col. seq.

Et dicitur fieri innovatio si quis possessione utatur
alio modo quam prius viceretur, aut illicitum vel
dolosum quid faciat d. conf. 119. col. 3. in princ.
vers. quarto moucor.

Possessor, sine sit questio de Dominio Castri, & uniuersalis
iurisdictionis, sine de particulari specie iuris-
dictionis licet pcedat, potest uti iuribus Castri seu
illius particularis speciei dicto conf. 119. prima
column. cum principio column. sequen. versiculo.
Et moucor.

Possessio, vel quasi iurisdictionis, & Castri, transfer-
tur, per consilium eius qui est in quasi possessio-
ne d. conf. 119. column. 3. in fin. versic. Quarto mo-
ueor, Et consilium etiam ligat heredem consti-
tuentis d. conf. 119. col. 3. circa fin.

Possessione seu quasi elligendi, seu constituendi Of-
ficialem, non dicuntur spoliari neglecti aliqui ex
Dominis, ex, eo quod alium constituerunt pote-
statem d. conf. 119. columna ultima versiculo.
Et dato.

Pendente controuersia super usu aque, quis est inte-
rim in quasi possessione tuendus consilio 149,
in fine.

Possessio Castri an capi possit ante habitam inuestitu-
ram, vel Domini consensum circa alienationem, conf.
42. pr. volu.

Possidere se inuicem dicuntur Domini, Qui sibi inui-
cem sunt Vassalli, per iuris fictionem, Cum posses-
sus ab vno alius vere possidere non possit sicut plu-
res sibi inuicem possunt seruire, conf. 173. col. 2.
vers. Et in Feudo.

Iurisdictioni quamvis incorporalis dicitur quasi possi-
deri, & eius possessio, ac eorum incorporaliu,
per patientiam acquirunt, conf. 171. in fi. versic.
Ceterum.

Potest impediri emens Feudum a non habente nisi
vnam filiam per agnatos, ne capiat possessionem,
Quado emptor est ita potens, quod non esset spes
recuperationis, Cum esset in talem non firpermissa
locatio, ut voluit Bald. in l. manumissiones, 2.
column. ff. de iust. & iur. & Felli. in cap. qua in Ec-
clesiarum in 33. column. in fin. versiculo secundus
casus de constitutio, & alibi in hoc Reper-
torio.

Possessio Feudi dari non debet extraneo emptori, Qui
versimiliter possit cauillare restitutionem pos-
sessionis successoribus de iure in Feudo secundum
Bald. consil. 410. incip. Ad euidentiam quarto
volumine.

Turbati

Index Conf. 1

Turbari dicitur in quasi possessione eligendi potestatem, ille qui non fuit vocatus tam per officialem electum, quam per eligentes, supra in verbo Officialis.

Vniuersitas, uel villa an possideat, & qua, infra in verbo vniuersitas.

Per recognitiones hominum de Villa, seu vniuersitatibus, probatur possessio, consil. 158. colum. 3. in fin. cum colum. sequen. sub versiculo. Circa primum.

Civitas qua possedit Villam post tempus pacis constanter, non presumitur ex pace constanter possedisse, supra in verbo Castrum.

Lite pendente inter Dominum dicentem Feudum esse bonum, & sibi deuolutum, et agnatum dicentem esse antiquum, agnatus debet stare in possessione, consil. 143. columna penultima versiculo. Et saltem.

Possessio civilis impedit, ne naturaliter possidens praescribat, infra in verbo praescriptio.

Iurissolutio an possideatur seu quasi, consil. 171. in fine.

Licet permessa sit Feudi alienatio ex Feudi constitutione, sine Domini alio consensu, non tamen potest transferri vel capi possessio, sine Domini consensu, consil. 186. colum. sexta versicul. Insuper prope fin. vers.

Nemo debet autoritate rescripti possessione privari, Et puniatur impetrans, consil. 203. in fin.

PRECEPTUM supra in verbo inffus, & infra in verbo Proclama.

Præcepta superiorum iniusta, possunt impune sperni, per subditos, consil. 181. & consil. 211. col. 3. sub vers. Quo uero.

Iusto autem præcepto, uel dubio, est parendum Bald. consil. 159. incip. super eo. 4. colum. 3. volu. vltima stampa.

Dominus potest præcepta subditis exasperare, & non seruare iuris solemnitates, ubi periculum est in mora, & ubi celeritatem requirit, consil. 190. maxime in 3. colu. circa medium vers. Cum ubi periculum est in mora, & aliquid in col. 2.

Item ubi non est modus consulendi peritiores d. consil. 190. col. 3. vers. Nec poterat.

Præcepta superiorum sunt civiliter, non rigoroſe, uel inciviliter intelligenda, consil. 204. col. 1. in fi. ultimo principio col. sequen.

Precium, supra Estimatio.

SI Dominus detrahat tertiam, uel certam partem de alienationibus quas faciunt subditi sui, de bonis suis in territorio, An detrahet etiam quando ipse emit à subdito supra in verbo Gabella, & consil. 125.

PRESCRIPTIO supra in verbo consuetudo.

Prescriptione 30. annorum induci potest, quod valeat alienatio rerum Feudalium consil. 127. consideratione 4. colum. 11. Paulo ante quintam considerationem.

Prescriptione bona allodialia possunt effici Feudalia supra in verbo allodialia.

Per actus difformes, aut contrarios, Qui nunc uno modo, aut per aliquos aliquo modo, nunc alios aut per aliquos alio, non inducitur praescriptio, consil. 131. quarta colum. in princ. vers. Et tanto fortius, & supra in verbo consuetudo.

Prescriptio non inducitur per actus grauitos, & mere facultatis, nisi iustici nudent ad mollendina Domini, uel gratis dent per caponum festis Natalibus, uel aliquis solitus sit hospitari in domo alienus d. consil. 131. colum. 3. in uers. secundo & consil. 137. colum. 9. circa medium uers. predicta cum probantur cum 2. colum. seq. & 12. columna ubi ponitur declaratio quedam in uersis. Et per predicta.

Fallit nisi præceptum, uel ordinatio superioris prece-dat cui non contradicatur quod illi de loco teneantur ire ad mollendina Dominorum d. consil. 131. colum. 4. vers. 3. si dicatur & d. consil. 137. colum. duodecima sub vers. Et per predicta.

Item nisi inducatur desuetudo, uel contrarius usus implicatur d. consil. 137. colum. 11. uers. Nec etiam obstat quod dicta solet.

De praescriptione tanti temporis, quod non extet hominis memoria in contrarium, & quod per ipsum acquiratur regalia.

Et quod habeat uim privilegii, & tituli.

Et quod possit tantum, quantum Imperator infra in verbo tempus, & d. consil. 131. colum. quinta vers. quarto.

Potest praescribi, quod ego solus habeam mollendinum, uel furnum, uel macellum uel quod omnes ueniant ad meum mollendinum. 30. uel 40. annis, uel forte

secundl voluminis.

forte minori tempore conf. 131. praallegato vers. & est indubitatum col. 5. inf. & sequen. & conf. 137. col. 12. vers. & per praedicta.

Prascribi potest & vendi non possit nisi in loco meo ibi.

Prascribitur nefandum reddimi possit ab agnatis, vel filiis conf. 137. col. 10. vers. Eadem videmus, & col. 11. Paulo ante vers. & per praedicta etiam apparet.

Per alius negatim putat quod quis non possit ire nisi ad meum molendinum, vel furnum, vel facere macellum, aut vendere victualia alibi quam in solo meo, non inducitur consuetudo, vel praescriptio, & nisi teneretur inhibito, vel contraditio, qua effectum habuerit, etiam si transierit tantum tempus, & non extet hominis memoria in contrarium, d. conf. 137. col. 12. vers. Et per praedicta.

Praescriptio acquiri non potest, & quis habeat castrum, nullius Iurisdictioni maxime Imperiali subiectum, vel Pontificis conf. 156. col. prima in fi.

Suprema auctoritas Imperialis praescribi non potest puta ne quis sit subditus Imperio, vel Papa, vel sub eius Iurisdictione, vel res sue ibi.

Praescriptio tanti temporis, quod non extet hominis memoria in contrarium cessat, ubi de contrario constat per instrumenta, conf. 158. col. penultima, vers. 2. quia, iuncta col. sequen.

Praescriptio per tantum tempus, & non extet memoria in contrarium, habet vim tituli, & privilegii, Et facit praesumi concessionem conf. 156. in col. fi. & conf. 158. col. 4. vers. 2. dubium.

Praescriptio tanti temporis, & non extet hominis memoria in contrarium laicus acquirit, & praescribit castrum contra Ecclesiam etiam Romanam dist. conf. 158. col. quarta dist. vers. secundum dubium.

Tenens castrum sub annuo siltu, donec praeium eius contentum soluerit, nullo tempore praescribit d. conf. 158. col. 4. in fi. vers. Due occurrunt, iuncta col. sequenti, maxime si teneat ab Ecclesia ibi.

Fama, & publica vox, causat malam fidem, per quam impeditur praescriptio dist. conf. 158. antepenultima col. paulo ante vers. 2. quia.

Fama & publica vox causat bonam fidem dist. conf. 158. col. antepen. Paulo ante versiculum secundum quia.

Malefidei possessor, nullo tempore castrum praescribit d. conf. 158. col. antepenultima paulo ante d. vers. 2. quia.

Tempus de cuius iussu, & contrario non extet hominis memoria, non inducat praesumptionem iuris, & de iure, d. conf. 158. col. pe. vers. Quod si dicatur.

Malefides in praescribente causari potest, per denunciationem sibi factam, quod castrum indebita possideas d. conf. 158. col. fi. vers. ceterum.

Malefides in facto arduum, & contra praescriptionem castri, praesumitur continuata in heredes d. conf. 158. col. fi. d. vers. ceterum.

Rippatica, & Alluviones, quae acquiruntur de iure habent prope illa pradium, Negligentia, & Taciturnitate, saltem triginta annorum amittuntur conf. 159.

Non nocens, & ignorans, non dicitur negligens, Nec ignorans, ubi alius, vel Ellectio has, supra in verbo negligentia.

Præses, supra in verbo officialis.

Præses generalis non potest punire hominem de castro provincie, quando castrum habet suum potestatem, sed debet remittere malefactorem ad ipsum potestatem castri, conf. 120. col. 6. sub vers. Sed quia in fi. vers.

Presumptio.

Dominus, vel ille ex Dominis, aut alius qui habet Iuris praesumptionem pro se, debet lue pendente possessionem rei habere, seu in ea stare, supra possessio.

Praesumitur delictum factum, vel damnum datum culpa Domini loci, qui tenetur territorium custodire & potest prohibere, conf. 117. col. 2. vers. secundo & tertio iuncta col. sequenti & supra in verbo Damnum.

Praesumitur damnum datum ab illis de ulla, & a magis suspectis de ulla, dist. conf. 117. col. 3. vers. 3.

Praesumitur damnum datum ab inimicis, concurrentibus fama, vel aliquibus aliis inditiis d. conf. 117. col. 3. vers. 4.

Item

Index Conf.

Item *presumitur contra receptatores malefactorum*
d. conf. 117. col. 3. vers. 5.

Presumitur damnum datum contra frequentantes dā
na dare d. conf. 117. col. 3. vers. 6.

Item *presumitur contra concersantes tum damnum*
dantibus d. conf. 117. col. 3. vers. 6.

Presumuntur sciri damna, & excessus ab officialibus
quando maior pars universitatis hoc sciebat, vel
quando notorium erat per contrariā d. conf. 117
col. 3. vers. 3.

Presumitur mandatum inimici concurrentibus indi-
citis aliquibus circa damna data, d. conf. 117. col.
3. vers. 4.

Officialis presumitur in dubio ab omnibus Dominis
electus conf. 119. 3. col. vers. 4. mouet.

Qualis presumatur feudi concessio, quando de ori-
gine non apparet supra feudi qualitas, & negata.

Presumitur talis precessisse licentia quando de eius re-
more non constas qualis sequuta fuit alienatio, su-
pra feudum alienatur.

Presumitur talis fuisse feudi, vel castri concessio,
qualis reperitur possessio & tenus conf. 156.
col. 3. sub vers. Refert circa medium.

Presumitur esse de Regno, vel comitatu, castrum,
& quicquid est intra eorum fines, conf. prealle-
gato 156. col. pen. vers. Nec obstat ubi limitatio
iuncta col. sequenti.

Quis non potest dicere, & cepit prius habere molle-
ndinum, aut hospitium, vel Domum, supra
verbo occupare.

Presumptionis effectus tollitur, data instantia, ut si
inveniatur intra marchiam multa castra, qua non
sunt de marchia, Nam cessabit illa iuris Presump-
tio, & quicquid est intra fines marchie, vel co-
mitatus, sit de eius pertinentiis, d. conf. 156.
columna penult. vers. Nec obstat iuncta columna
sequenti.

Non presumitur necessario, & castrum concessum
alicui, potuerit de iure concedi, seu quod fuerit
concedentis, dist. conf. 156. columna pen. &
sequenti.

Instrumentum tamen recognitionis facte per homines
probat illum esse Dominum, non confitit & illo
tempore alius esset Dominus, conf. 158. col. 4.
paulo ante versiculum secundum dubium.

Presumitur & arnigeri tractassent male unum locū,
ex eo & soliti sunt, sic in aliis facere, conf. 185.
col. 2. vers. 3. & conf. 190. col. 5. circa fin-
iuncta col. sequenti vers. 3. pro ipso.

Prior Prioritas.

Quis non potest dicere & cepit prius habere mol-
lendinum, vel facere hospitium, vel Domum
supra in verbo Occupare.

Primogenitus.

Conuentio & fenda, vel hereditates primo geni-
tis deferantur, ligas principes, cum suis de iure
gentium, conf. 135. col. 9. vers. 2. mouet in fi-
versiculi.

Testamentum Marchionis, in quo primo genitus in-
stituitur in Marchia non valet, infra in verbo te-
stamentum.

Nepos ex filio an dicatur primo genitus, scilicet &
excludat patrui antiquiorem, An vero patrui
dicatur primo genitus, vide de hoc per Marti-
de Lan. in tractatu de primogenitura, vide ad
saturitatem Gramma. decisione prima & late etiam
per Tiraquel. in tractatu de primogenitura,
vbi. filius.

Rex an possit preferre in Regno secundogenitum pri-
mogenito d. conf. 135. col. 13. vers. 6. faciunt &
Martini. de Laud. in tractatu de primogenitura, &
supra in verbo Dinisio.

In materia primogeniture videatur Mart. de Lan. in
tractatu de primogenitura, & Tiraquellus in suo
tractatu etiam de primogenitura, & Grammat.
d. decisione prima.

Princeps occurrat in iurisdictione cū quocūque suo pre-
fide, & potestate nisi privilegia & statuta, son-
ant in contrarium conf. 120. col. pe. in fi. vers. Et
ex hoc etiam apparet.

In Principe est omnis iurisdiclio, ita ut possit conce-
dere alicui castrum alienius civitatis, tamen hoc
non procedit, ubi princeps iurisdictionem alteri,
seu ipsi civitati concessisset in perpetuum dist. conf.
120. col. pen. in fi. d. vers. Et ex hoc etiam ap-
paret.

Princeps ligatur ex contractu conf. 131. col. 5. vers.
3. in fi. vers.

Princeps non potest tollere libertatem, nec facultatem
alicui edificandi, vel faciendi artificium in
suo, d. conf. 131. col. 7. vers. ultimo.

Princeps

secundi voluminis.

- Princeps non potest astringere subditos, ut nudent ad suum molendinum, supra in uerbo molendinum, & d. conf. 131. col. prima secunda, & tertia, cum sequen.**
- Princeps non potest tollere, Ius prescriptione, vel consuetudine questum, nec alio remedio iuris civilis, d. conf. 131. col. antepe. vers. Et tanto minus, paulo aute vers. Quod si dicatur.**
- Et hoc sine causa, qua causa esse debet publica hoc est publica utilitas ibi.**
- Princeps an possit pro se retinere, Quod alteri per privilegium concedere potest d. conf. 131. col. penultima vers. Quod si dicatur & conf. 128. col. prima cum sequen.**
- Putat qd solus habeat molendinum, vel locum, in quo carnes aut utilitalia nudantur d. conf. 131. col. pe. d. vers. Quod si dicatur.**
- Super iure questio princeps non dispensat derogando, Secus super querendo d. conf. 131. col. pe. in fin. inuila col. m. sequen. sub vers. Quod si dicatur.**
- Principes perpetui in eorum territorio, possunt ea, que potest Imperator in uniuerso conf. 135. col. 14. vers. praterea isti Marchiones.**
- Donatio facta per Principem, ex certa scientia filio, vel uxori ualeat, ibi d. vers. praterea isti Marchiones.**
- Princeps potest concedere ut fiat alienatio in pranditum agnatorum, & derogare dispositioni iuris feudorum conf. 137. col. pe. vers. ultimo, & col. sequen.**
- Princeps potest preiudicare iuri tertii, ante ius quaesitum, & hereditati deferende, & etiam delate, antequam sit adita ibi d. conf. 137. col. fin. vers. ultimo.**
- Princeps potest alterare constitutiones feudales, Et illis derogare.**
- Et concedere qd quis possit de feudo testari, d. conf. 137. col. penultima d. vers. ultimo, inuila col. sequen.**
- Princeps non potest eximere subditum a iurisdictione sui iussu, etiam militem conf. 169.**
- Papa & princeps possunt aliquem eximere a iurisdictione ordinarii, & quatenus se extendat, talis exemptio d. conf. 169. col. prima & conf. 168. col. ante pen. & sequenti.**
- Princeps potest iurisdictionem ordinario suspendere, vel adimere d. conf. 169. col. m. prima circa fi.**
- Princeps potest subditum ab homagio & seruitutis liberare d. conf. 169. col. 1.**
- Princeps in iurisdictione insensata non concurrens nec se intromittere potest, nisi nia appellationis, aut querelle, d. conf. 169. col. pen. circa princ.**
- Princeps ex causa, potest nullui rem alienam dare, vel assignare d. conf. 169. col. pen. sub. vers. Nec prodest.**
- Princeps eo casu quo potest rem alienam donare, tenetur satisfacere precii Domino rei, d. conf. 169. col. fin. sub d. conf. vers. Nec prodest, circa finem versicali.**
- Princeps quando possit gravare subditos, propter bella, uel militiam, uel aliam causam conf. 182 col. 4. vers. Quod si dicatur inuila col. sequenti & supra in uerbo Bellum, ubi qd non potest, nisi quando deficiunt redditus, nec potest ad libitum, nec pro suis immoderatis expensis, & conf. 190. col. prima & 2.**
- Princeps pro habenda pace, potest donare res subditorum d. conf. 190. col. 5. vers. 2. pro ipso.**
- Princeps pro publica utilitate, potest bona subditarum capere d. conf. 190. d. conf. 5. d. conf. 2. vers. 2. pro ipso.**
- Princeps pro utilitate publica & bono pacis, potest facere qd subditi sui subueniant propriis sumptibus exercitui alieno, d. conf. 190. col. 5. vers. 2. pro ipso.**
- Quod mandat princeps, uel saltem indicat est seruandum d. conf. 190. col. 5. vers. praallegato secundo pro ipso.**
- Qui iussu principis facit, a pena excusatur d. conf. 190. col. m. a quinta d. conf. uersiculo secundo pro ipso.**
- Cause magni momenti, uel ualoris, sunt retinende in auditorio principis conf. 200. col. 11. in fin. inuila principio col. sequen. vers. cum de iure ista causa.**
- Princeps subicitur legi honestatis d. conf. 200. col. 16. circa fi. vers. Quo ad Quartum.**
- Princeps de gratia potest audire supplicentem contra sententiam qua transiit in rem iudicatam, d. conf. 200. col. 17. in fi. inuila princ. col. seq. vers. est uerum quod aliquando.**
- Princeps si sit puer, potest iudicare, & iurisdictionem exercere, d. conf. 200. col. 21. & sequenti in uers. postremo.**
- Marchiones solum sunt speciales conf. 201. col. 3. uers. Sed speciales prope fi.**

Index Conf.

Princeps potest diuidere villas gratia commodioris vsus, & facere q si vna villa habet plura quarteria, constituantur vnus iudicem, in quolibet quarterio, videlicet non remouendo Iurisdictionem à vassallis de quo supra in verbo diuisio facit etiam ad propositum consilii 142. col. antep. & sequen. in principio.

Priuilegium.

Priuilegii vim habent statuta à Principe confirmata conf. 120. col. antepen. vers. Et qd.

Si ciuitas vel villa potest sibi eligere potestatem, vel habeat ex priuilegio ordinariam officialem, qui ibi debeat Iurisdictionem exercere, An dicantur offendi priuilegia eorum, si Princeps ibi vel alibi causam deleet, d. conf. 120. col. 6. vers. Sed quia dubitari contingit.

Quando ex priuilegio debet esse in loco subito immediate principi, potestas habens merum & mixtum imperium, ac omnimodam Iurisdictionem, an constitutiones spectent principi, vel communi illius loci, ac iura fiscalia, an vero vassallo dist. conf. 120. prima & 2. col. cum aliis sequentibus vsq; ad vers. sed quia dubitari contingit.

Priuilegio acquiri possunt ex post facto pertinentie ad castrum, supra in verbo pertinentie.

Priuilegio concedi potest, vt quis solus habeat molendinum in aliquo loco, vel locum in quo carnes vendantur, aut vidualia, & an Princeps possit hoc ius per se retinere Conf. 131. col. pen. vers. Quod si dicatur.

Priuilegium contra rem publicam non valet dist. conf. 131. col. pe. in fi.

Quod non potest fieri per statutum, pariter fieri non potest, per priuilegium, vel rescriptum, d. conf. 131. col. fin. vers. ceterum.

Quo ad potestatem disponendi procedunt a pari statutum, Rescriptum, & priuilegium, d. conf. 131. col. si. d. vers. Ceterum.

Priuilegium fori, alicui vi reo competens, non debet ei competere vt aliori, & verba priuilegii sunt per prius intelligenda, non per posterius conf. 133. col. quarta vers. secundo non obstat.

Priuilegium debet potius intelligi, ut sit superfluum, quam in damnum tertii indebit, sicut statutum, supra in verbo interpretatio, & d. conf. 133. col. 5. vers. Item secundum panor.

Nec dicitur superfluum, Quando emanat gratia dubitationis tollende ibi.

In priuilegiis semper subim intelligitur clausula quod salua sit iustitia, Quia presumuntur concessa sine lesione tertii, & voluntas principis Presumitur esse salis, qualis de iure esse debet, ita qd priuilegium, nichil iniquum, vel absurdum contineat, Et debemus priuilegium aequitati, ac iuri conformare, etiam si verba hoc non patiantur, nec debemus priuilegium tenaciter ad corticem interpretari, dist. conf. 133. col. antepenultima vers. 5. circa fi.

Priuilegii vim, habet prescriptio tanti temporis, q non exeat memoria in contrarium, conf. 156. col. fi. in fi.

Priuilegium emanans contra ius, Ac ad correctionem inris communis non tenet, sine clausula non obstante d. conf. 133. col. pe. vers. 7.

Priuilegii verba concedens, non inferior habet interpretari d. conf. 133. in fi. vers. ultimo.

Probatio.

Quando damna inferuntur per personas alienigenas, vel aliter ita qd difficultus sit probatio, & generaliter in his que sunt difficultis probationis, sufficiunt leuiiores probationes, etiam, per coniecturas & versimilia conf. 117. col. pe. vers. ultimo.

Probationes que non sufficiunt in causa criminali ad condemnandum cum debeant esse luce meridiana clariiores, sufficiunt ad peccuniariter & ciuilitate condemnandum d. conf. 117. col. pe. vers. ult.

Ex presumptionibus quis non est criminaliter condemnandus, d. conf. 117. col. pen. vers. ult. Coniungende sunt probationes facte in causa criminali, cum factis in causa ciuili dist. conf. 117. col. pe. d. vers. ult.

Vbi quis condemnatur conuictus de dolo fieri potest probatio per iuramentum, secus si quis condemnatur ex sola culpa dist. conf. 117. columna penultima in fine, vers. si fiat condemnatio, & col. si. An quis sit in dolo vel culpa debet haberi recursus ad circumstantias, d. conf. 117. in fi. conf. vers. & si fiat condemnatio.

Per fama, & generalem opinionem probantur ciuitates spectare Ecclesia, dato qd de illis Ecclesia nō habeat instrumenta conf. 127. 6. consideratione col. 2.

secundi voluminis.

& conf. 158. col. 3. ante medium sub vers. circa primum.

Papa per samam probare potest se esse Dominum ciuitatum Ecclesie ibi conf. 127. 6. consideratione seu declaratione col. 1. 2. & conf. preallegato 158 col. 3. ante mediū sub vers. allegato circa primum.
Verba narrativa principis probant, conf. 156. col. pe. vers. Nec obstat lo ultimo, & conf. 158. col. 2. vers. circa primum ubi an probent verba pape narrantis castrum teneri ab ecclesia, & illi spectare.

Per samam, & publicam nocem, probatur Genologia & quod quis sit de linea, & agnatione in antiquis conf. 137. col. 18. vers. Item debuit probare lineam Que genologia etiā probatur per instrumenta antiqua & per inuestituras successivas & per testamenta successiva, & per iudicia, & coniecturas ibi.

Antiquum quomodo dicatur d. conf. 137. col. 11. sub vers. Item debuit probare lineam paulo ante vers. 7. ultra.

Quod quis sit de linea, & agnatione, quomodo probetur, & quot modis d. conf. 137. col. 18. & sequenti d. vers. Item debuit probare lineam, & ibi q. in fendo antiquo collaterales presumuntur esse de linea descendantium qui in infinitum succedunt.

Etiam uideatur ad hoc vers. precedens ad dictū vers. Item debuit.

Succedens in fendo tanquam antiquo, An & quando debeat probare, fendum esse antiquū, d. conf. 137 col. 18. ac seq. vers. Item debuit.

Per samam, & publicam nocem, et in antiquis probatur q. fendum sit antiquum, & anitum, d. conf. 137. col. 18. & sequenti in d. vers. Item debuit.

Literis Papa narrantis castrum ad ecclesiam romanā pertinere an credatur, in preiudicium laici, conf. 158. col. secunda consequenti. & sic in vers. circa primum concurrentibus aliis adminiculis, & coniecturis, & supra in uerbo princeps ubi plene.

Liber censualis, an probet pro ecclesia dicta. confilio 158. columna secunda circa finem sub d. vers. circa primum.

Modos probandi dominium directum, in fendis, d. conf. 158. col. 3. & sequenti remissive sub dicta. vers. circa primum.

Per instrumentum recognitionis fuisse alicui tanquā Domino suo, per communitatem aliquam, probatur illum fuisse Dominum, & sic Dominum, non

apparente, q. illo tempore aliquis fuerit Dominus d. conf. 158. in 3. col. & seq. sub d. vers. circa primum. Non presumitur necessario q. inuestiens sit castri Dominus conf. 156. col. pe.

Per instrumenta antiqua probatur Dominum, etiam enuntiatue prolatum conf. 158. col. 3. sub vers. circa primum ante vers. secundam dubium.

Per instrumentum recognitionis, & confessionis hominum loci, q. sint subiecti Ecclesie, probatur ecclesie possessio & Dominum conf. 158. col. 3. in fi. innato principio col. seq. paulo ante vers. secundam dubium.

Quod quis teneat castrum, sub anno filii, Donec eius praeium soluerit, in antiquis, probatur per nocem & samam, d. conf. 158. col. 4. in fi. vers.

Due occurrunt responsiones iuncta col. sequenti.

Subiectio probatur per solutionem tributis, conf. 182. col. 2.

De probatione Negatiue, infra in uerbo testis.

Proclama, supra in uerbo præceptum.

Domini terrarum an possint fieri sacre proclamata penalia conf. 179. per totum, conf. & conf. 189. per totum, ubi est repetitum in ampliore forma.

Protectio.

PROCURATOR, infra socius, & supra in uerbo locumtenens, & supra in uerbo Domini plures. Prohibitis alienare intelligitur quo ad extraneos non autem quo ad agnatos & ad eos qui sunt de Genere ita pulcre Rippari responso 179. num. 26. & copiose per ueniz. conf. 62. num. 36. & sequenti. & alienatio feudi quando sit proximiori nel remotiori de agnatione non dicitur proprie alienatio Sed refutatio nide D. Brn. cūf. 124. col. 3. vers. & pari ratione, & nide supra alienatio feudi Brn. filius.

Publicum publicatio.

ONUS, nel damnum, respiciens Rempublicam quando dicatur, supra in uerbo Onus.

Index Conf.

De publicatione bonorum, supra in verbo Confessio.

Q U E R E L L A, Supra in verbo Princeps, Et etiam supra in verbo Donatio, Et etiam supra in verbo legitima.

Quitatio.

Ratificatio.

Ratificatio iudicii nulli, propter defectum interdicti, ut quia, sit processum extra territorium, an retrotrahatur, & reddat indicium validum conf. 165.

Ratio.

Ratio naturalis habetur pro lege conf. 168. col. 5. vers. 3. moncor.

Rebellio infra in verbo subditi.

Receptare.

Prohiberi potest per Dominos loci receptatio factum, nisi primo configentur, conf. 204. Receptatione prohibita, non est prohibita falsem taliter receptatio affinitum d. conf. 204. 2. col. vers. verum considerato.

Recognitio.

Recognitio feudi indiscreta, & re & verbo incerta, non probat concessionem, ut dudum factam, & non nate nec preiudicat conf. 127. col. 31. vers. merito dicit in illa col. sequen. in 10. consideratione, & in d. 32. col. & antecedenti in d. consideratione 10. in vers. Ceterum, & ante ipsum vers. Multa de recognitione indiscreta in d. conf. 127. in decima consideratione per totam, & supra Feudi quiditas & quantitas, & supra feudi recognitionis.

Recognitio non facit esse feudalia, Ea que constat, esse allodialia, Quia confessio non inducit dispositionem, licet indicat presumptionem quoniam constat de contrario d. conf. 127. in 12. probatione, & col. 29. sub consideratione decima vers. Item predicta, & conf. 184. col. 2. vers. Quo vero, in illis col. sequen.

Si dicam volo istam rem tenere a 10. 1 feudi, non paratur preiudicium veritati, licet secus sit si dicam confiteor velle habere talem rem in feudum a te, vel ipsa: esse tamen & quod volo eam a te in feudum tenere d. conf. 127. col. 29. in fin. in illa principio col. sequentis decima consideratione vers. Item predicta.

Est necesse ut recognoscens predia allodialia in Inuestitura esse feudalia sibi preiudicet, & sciens allodialia ex certa scientia faciat, ea feudalia, ibidem d. col. 29.

Recognitio qua non sit ex certa scientia non transfert Dominium ibi, col. 30. sub vers. Et sic ex ipsis.

Recognitio facta de nro non trahitur ad aliud d. conf. 127. d. col. 30. sub d. vers. Et sic ex ipsis.

Recognoscens ea qua in futurum acquireret in loco tenere in feudum, si intendit recognoscere tanquam sint Domini feudi, non acquiruntur Domino feudi iure Directi Dominii, licet secus sit si intendat recognoscere, tanquam futura sint ipsius acquiruntur, Quia censetur donare, & demum recognoscere, d. conf. 127. col. 30. circa fin. in illa col. sequenti in consideratione decima.

Recognitio facta per verba enuntiativa, videlicet cum terris, pratis, gerbis, pertinentiis &c. non probat, ubi contingit principaliter, dispensari de hoc, d. conf. 127. col. 31. in principio in consideratione 10. vers. Insuper.

Nec inter alias personas non enuntiantes ibi d. vers. Insuper.

Nec preiudicat illi qui venires ex alio capite, quam ex capite inuestitura in qua continetur talis recognitio, ibi d. vers. Insuper.

Recognitio bonorum allodialium, in feudalia, non tenet in preiudicium legitime filiorum d. vers. Insuper ibi & certum est &c.

Si in recognitionibus fondorum, reperiaturs plura in una, & minus in alia, Et expressum de Fluminibus & molendinis, & similibus de quorundam aliquibus nichil sit in territorio, Est signum quod talis recognitio est facta magis de stilia secretariorum

secundi voluminis.

secretariorum, quam de consensu petentium se inueſſiri d. conf. 127. col. 31. vers. ceterū iuncta col. sequen.

Ex recognitionibus que reperiuntur false difformiter puta quia in aliquibus dicitur de terris, in aliquibus de aquis, non de Terris, & in aliquibus plus, in aliquibus minus, non potest fieri certa determinatio quia talis variatio, non permittit adesse consensum d. conf. 127. d. vers. ceterum d. col. 31. & sequen.

Recognitionis qua fit de castro, terris, gerbis, nemoribus &c. Quando castrum habet talia pradia, se cum eo continentia restringuntur ad ea, & non intelliguntur, de aliis d. conf. 127. col. 31. vers. Insuper paulo ante vers. ceterum in d. 10. consideratione videatur etiam d. consiliū 184. 2. col. vers. Nec obstat el. 2.

Recognitionis feudi, vel fidelitatis, si exigatur prater solitum, & anteriores recognitiones, potest recusari impune prastari, & falsa presumitur per impressionem, vel errorem falsā, supra in verbo Iuramentum.

RECATATIO, seu recuperatio, vel redemptio, vide supra in verbo Laudemium, & etiam supra in verbo pactum.

Regalia non censentur concessa, supra feudi quantitas.

Regalia ac confiscationes ex bonorum publicationes, non censentur comprehendi in concessione vel habitu Iurisdictionis, nisi specialiter cōcedantur vel prescriptione, aut consuetudine acquirantur vel competant vigore statuti à Principe confirmari, infra villa, & supra ciuitas et i. conf. 120. 4. col. cum aliis sequentibus vers. Ex quibus infertur iunctis vers. sequen. vsq; ad vers. Sed quia & cōf. 127. col. pe. vers. y. ubi habetur q. concessio regalium presumitur subreptitia nisi fiat ex certa scientia, & expresse ac nominatim concedantur.

Regalia que erant pueri ciuitatem habentem dominium, translata censentur in principem cui ciuitas se submisit simpliciter, supra ciuitas.

Regalia longa consuetudine, et prescriptione possunt acquiri conf. 120. col. 3. in fi. iuncto principio col. sequen. vers. ex quibus, videatur etiam Alex. conf. 6. primo vol. & D. Isf. in l. Imperium ff. de Iuris. omni. iudi.

Regalia vrie, & flumina dicuntur de territorio, Adeo, q. ibi delinquentes puniri possunt, per Do-

minum loci, & territorii, conf. 177. col. pen. & fi. vers. Quinto.

Bona vacantia sunt de regalibus conf. 159. col. fin. vers. vide ista.

Ripparica an sint principis, vel de regalibus saltem consuetudine, & talis consuetudo an sit periculosa, in foro conscientie d. conf. 159. in fi.

Regalia quanto tempore acquiruntur, & Domini quando sunt inueſſiti cum mero, & mixto imperio ac omnimoda Iurisdictione cum Regalibus. an ad ipsos Dominos spectent pene, & emolumenta, ac cognitio causarum, conf. 23. primo vol. Bra.

Regimen,

Cui conceditur regimen castrorum, non dicitur concessa iurisdicō conf. 171. col. 4. sub vers. in contrarium.

Registrum, supra in verbo collecta, & etiam supra in verbo onus.

Religiosus,

Ingressus religionem metu, Et professus durante metu, si data opportunitate recessu, & ad vitam laicalem reuertatur, per hoc non redditur incapax Feudi, maxime quando suis pronuntiatus per commissarium Apostolicum pro laico, & per metum professus, Et per religionem tolleratus ut se pro laico gereret, conf. 143. col. fin. vers. Nec obstat.

Regula.

Regule standum est, Quousq; constat de contrario, conf. 201. col. 4. vers. praterea regula Et multa de regula ibi.

Regula est generalis, quod ex quibus causis vassallus priuatur feudo erga Dominum committendo vel delinquendo, ex eisdem Dominus erga vassallum priuatur feudi & homagii iure in vassallum committendo conf. 176. col. 3. circa prime. vers. & est generalis regula.

Relatio.

Si vna inueſtitura vel infundatio ad aliam se referat supra in verbo clausula, & conf. 143. col. secunda & tertia in vers. Nec obstat & cōf. 94. primo vol.

Renuntiatio.

Feudo an renuntiari censeatur renuntiando bonis, supra Bona,

Index Conf.

An renuntiando hereditati, ibi, & verbo hereditas primo.

An pater possit feudum, vel homagium filiis renuntiare sine Domini consensu, conf. 121. col. pen. vers. Sed alio non apparente.

Renuntiare an possit subditus vel vassallus feudo, vel homagio, inuito Domino conf. 126.

Filia renuntians bonis hereditatis, Castro &c. mediante certa summa an dicatur vendere conf. 171. col. 2. vers. secundo iuncta col. sequenti.

Si soror iunior renuntiet feudo seniori, qua non erat copax propter incestus nuptias, per eam contrahat, non preiudicabit sibi renuntiatio, ex quo facta fuit, contemplatione sororis antiquioris, conf. 135, col. 2. vers. Nec etiam obstat renuntiatio hereditatis.

Renuntians feudum agnato, eo mortuo sine filiis nichilominus succedit ibi.

Filia renuntians feudis contemplatione filii masculi, eo mortuo sine filiis, potest non obstante renuntiatione in feudis succedere ibi, & col. sequenti.

Renuntiatio successioni paternae, & maternae, valet etiam in feudis ex consuetudine ibi.

Renuntiatio modificata, recipit restrictionem à modificatione ibi, & col. sequenti.

Licitum est partibus à feudi renuntiatione recedere ibi col. 22. d. vers. Nec etiam obstat renuntiatio hereditatis.

Renuntiare non censetur feudo, per generalem clausulam, de quo fit specialis reservatio & Exceptio ibi col. 22. iuncta col. seq. d. vers. Nec Et obstat.

Renuntiatio & expressio quæ sit causa limitationis derogat generalitati, & generalitas qua habet specialitatem in contrarium, non trahitur ad specialitatem ibi.

Reservatio

Reservatio supra in verbo Exceptio.

Quæ specialiter non reservantur, veniunt in alienatione castri & ville simpliciter facta supra feudi quantitas.

Clausula salvo iure tertii supra clausula.

Clausula salvo Domini consensu, vel iure, supra clausula.

Res.

Rem meam appellatione, an neniens homines, & vassalli mei, supra bona feudalia.

Rescriptum.

Ripatica; supra Alucus,

Ripatica, seu Alucus, se habens per modum Rippe, an sit eius, qui est Dominus pradii contigui, an Principis, vel universitatis loci conf. 159. per totum.

Consuetudo faciens ripatica esse Dominorum, vel principum est periculosa in foro conscientie dist. conf. 159. in fi.

Retro feudum,

Rixa.

Timore Rixe aliquid permittitur, quod alias non permitteretur, pnta q. iuristictio extra territorium exercetur conf. 166.

Rixe timor est causa probabilis, sicut ipsa Rixa, d. conf. 166. circa fi.

Rusticus.

Si Rusticus conveniatur per Dominum coram possente ex improviso, & non declinet forum, vel non alleget suspensionem, succurritur ei, adversus Iuris errorem, quem vult reparare, habita copia iurisperiti, conf. 146. in fi. reliqua in præfenti materia vide supra in verbo Feudum quibus concedatur Et per quos acquiratur, Et infra subdita, subiecta, vel exempta.

Salarium.

SEDMINA, quæ sunt inter castrum, & villam cuius sint supra bona allodialia, alias supra in verbo Allodium.

Scuator

secundi voluminis.

Senator, Senatus.

Senatorum antiquorum potestas, & preeminentie, conf. 200. 2. & 3. col. cum sequen. & col. pe. & fi. in vers. ad predicta, & conf. 201. 3. col. vers. Sed premissis.

Senatores bodierni, non sunt sicut antiqui, Nec eiusdem potestatis & authoritatis d. conf. 200. 2. col. vers. Sed in contrarium iuncta col. sequenti in fi. eiusdem consilii sub vers. Ad predicta ac conf. 201. col. 3. vers. Sed premissis.

Senatores principum Italie, esto quod principes sint vicarii Imperiales, non sunt propterea sicut antiqui d. conf. 200. col. 3. vers. & non obstat q. ipse D. Marchio.

Senatores Moderni, seu principum Italie, Non equiparantur praefectis pratorio nec Regibus d. conf. 200. col. 3. vers. Nec insuper iuncta col. sequen. A sententia lata per senatum saltem Principum licita est appellatio d. conf. 200. col. 4. d. vers. Et non obstat q. ipse D. Marchio.

SENTENTIA, infra in verbis vassallus in iudiciis, & supra continmax, & supra Dominus in iudiciis, seu litigans.

Sententia per quam declaratur quis metu professus religionem lata per Ecclesiasticum facit, ut talis succedere possit in fendo, Esto q. Dominus feudi, non fuerit vocatus ad talem sententiam conf. 143. in fi.

Sententia inter aliquos lata super fendo, vel cum patre, an vocatis filiis vel aliis, infra vassallus litigans.

Vassallus continmax in parendo sententie, potest detineri, muldari, vel ut hostis & male versans, fendo primari, conf. 178. per totum.

Sententia lata, super subiectione contra unam personam, an alteri noceat, infra in verbis vassallus litigans.

Sententia nulla, non transit in rem indicatam, conf. 200. col. 12. in fi. vers. Et certum est quod sententia nulla.

Nullitas sententie deuoluit eius cognitionem ad superiorem, d. conf. 200. col. 13. paulo ante vers. Quo ad tertium.

Princeps potest de gratia audire contra sententiam, que transit in rem iudicatam, d. conf. 200. col. 17. in fi. iuncto principio col. sequentis, vers. est verum q. aliquando supplicatio.

Princeps cognoscit vt Deus, & coram eo non attenduntur sollemnia Iudiciorum d. conf. 200. col. 20. in principio vers. Insuper.

Sequestrum.

Pendente lite, an bona sint feudalia, vel Allodialia, Inter uxorem vassalli defuncti relictam vsufructuariam, & agnatos, An possint fruendi sequestrari, maxime de mandato Principis, conf. 203. in fi.

Simile.

Infendis an valeat argumentum a simili iuris communis, vel simili feudalis consuetudinis consilio 127. 2. presumptione 5. col. vers. Et michi placeat & ante iuncto vers. Nonquid autem argumentum & ibi vide etiam ante remissiones & cōs. 136. 2. col.

An liceat arguere de feudo ad emphiteosim a simili & e contra ibi d. conf. 127. d. vers. Nonquid autem argumentum col. 5. & d. conf. 136. 2. col. post medium & conf. 183. vers. 2. moueor circa fi. col. 7. in fi. Paulo ante vers. 3.

Socius.

Socius rem suam, cum parte socii recte emisse dicitur, conf. 125. col. 1. circa principium vers. In contrarium facit.

De parte college qui habet esse debitor, & creditor, ratio haberi debet ibi d. conf. 125. col. prima circa principium vers. Et quia de parte college.

Inter Duos consortes, & consequenter rei socios, debet esse commodum, & lucrum aequale, conf. 140. col. 2. vers. ceterum.

Socius de commodum quod percipit debet reddere rationem d. conf. 140. col. 2. d. vers. ceterum pra-allegato.

Quomodo intelligantur iura que dicunt, q. quis potest uti re communi, in pluri, vel insolidum, in absentia d. conf. 140. col. 3. prope fi. consilii & cōs. 149. col. 2. & fi.

Socius potest uti aqua communi ad usum destinatum, etiam

Index Conf.

etiam iunio socio, *conf.* 149. in 2. col. & sequentibus.

Solutio.

Subditus solvens alteri quam creditori iussu superioris an liberetur *conf.* 145.

Quid in collono, qui cogitur solvere pro Domino communitati d. *conf.* 145.

Quando est questio inter duos super censu; Cui eorum sit praestandus, solutio fieri debet, vel si qui habet iuris praesumptionem pro se, vel est expectanda iuris declaratio *conf.* 115. col. 2.

Species, specialis, supra Genus.

Spolium.

Vassallus spoliatus detentorem feudi possessione, perdit ius suum, & commoditatem feudi, contra spolio applicanda, *conf.* 192. prima col.

Fendum amissum in penam spoliantis cui applicetur d. *conf.* 192. col. prima & sequenti.

Et quis tunc teneatur ad servitium d. *conf.* 192. col. secunda.

Spoliatus non est restituendus ante omnia, quando agitur de castro, cuius recuperatio post restitutionem esset impossibilis d. *conf.* 192. col. pen. vers. Nec obstat.

Licet sibi iudicare propria auctoritate, ubi non potest esse succursus via superioris d. *conf.* 192. col. pe. in fi.

Aut licet spoliante spoliare possessione Castri, d. *conf.* 192. col. si. sine in fi. consilii.

Statuta supra in verbo preceptum.

Statorum confirmatio habet vim privilegii, quando continens aliquod privilegiatum, quod privilegio solet acquiri *conf.* 120. col. 6. vers. & gr. hinc est extra nostrum propositum.

Statuta an ligent Dominos loci, supra Dominus potest, & *conf.* 189. col. si. vers. ceterum.

Statuta propter evidentem contagionem pestis sunt licita, *conf.* 167.

Et possunt maiores pene talibus ordinamentis imponi etiam si excedantur pene iuris communis, vel statutorum d. *conf.* 167. & supra in verbo pena, & *conf.* 179. col. si. vers. Brevis videtur.

Statuta vel decreta, an ligent bona feudalia, *conf.* 183. col. 5. vers. 2. moncor.

Statuta laicorum, non ligant clericos etiam prime consue, d. *conf.* 183. col. si. vers. 5.

Domini locorum an possint facere statuta maxime penalia & in praedictum subditorum *conf.* 179. & *conf.* 189. per totum, & supra Domini possunt, & supra etiam in verbo pena.

Domini locorum an possint facere statuta, ordinamenta, vel proclamata, contra damnum dantes in eorum praedictis d. *conf.* 179. & 189. per totum.

Statuta ambitiosa, vel irrationabilia, vel minus gratiosa, facta per Dominum loci, non valent dici. *conf.* 189. col. 4. sub vers. Item pro subditis facit paulo post dict. vers.

Proclamata si non sunt secundum iudicium, non transeunt in rem iudicatam, ibi.

Decreta super appellacionibus, an ligent in auditorio principis *conf.* 200. col. 11. post principium sub vers. Ex praedictis & late *conf.* 201. col. 5. vers. Item appellatio.

Constitutiones, decreta, vel statuta per que contingit iniustitiam fieri, vel iustitiam denegari, aut audientiam, & sententias revideri cum sint iniusta non valent, d. *conf.* 200. col. 17. in principio sub vers. quo ad quartum.

Tempora statutoria, an succedant loco temporum iuris communis *conf.* 201. col. 6. vers. praterea col. 9. & sequen.

Tempus decreti minuens tempus appellatorium, intelligitur succedere loco primi fatalis d. *conf.* 201. col. 6. sub vers. praterea & col. sequen.

Si in volumine statutorum velle continetur, & ubi desunt statuta sua non providentia, habeatur recursus ad statuta, alterius ville, illa statuta alterius ville, habentur pro insertis, in volumine ville sic statuta, *conf.* 207. in principio.

S V B D I T A subiecta, vel exempta, infra Rodie, & infra villa.

Bona Dominorum de familia Domini loci, scita in territorio Dominorum sibi agnatorum, an dicantur subiecta ipsis agnatis *conf.* 118. in principio.

Item an saltem dicatur in eorum iurisdictione & ratione iurisdictionis subdita dict. *conf.* 118. in principio.

secundi voluminis.

Allodium, non excludit iurisdictionem eius, qui habet in territorio superioritatem dicti, conf. 118. col. 2. circa principium.

Aliud est habere Dominium ratione proprietatis, aliud ratione Iurisdictionis, d. conf. 118. 2. col. circa principium.

Dominii locorum inuestituram mero & mixta Imperio ac iurisdictione, habent iurisdictionem tam in suis propriis feudis feudalibus et allodialibus quam in allodiis alienis d. conf. 118. col. 2. circa principium.

Ecclesia seita in diocesi, ex hoc est de iurisdictione Episcopi, nisi probetur exempta d. conf. 118. col. 2. paulo ante vers. facit.

Delinquens in loco exempto, vel proprietate Ecclesie, & clerici, seito, vel seita, in Iurisdictione alicuius Domini illius provincie, vel territorii nulle, vel civitatis in qua sunt seita ipsa loca, & proprietates, sit de iurisdictione Domini illius provincie ville vel civitatis, Nisi talis locus sit exemptus ratione loci, & personarum aut habeat iurisdictionem de per se d. conf. 118. 2. colum. vers. facit etiam.

Bona seita infra territorium, possunt esse non subdita ratione exemptionis maxime rei & persone concessae, Item si habeant iurisdictionem separatam d. conf. 118. col. 2. d. vers. facit etiam & conf. 35. D. Brn. 2. dubio per totum dubium primo vol. vide etiam conf. 168. in ultimis col.

Item si excipiat de venditione, vel concessione feudi, & territorii, d. conf. 35. 2. dubio.

Filie semine castri, vel de familia Domini loci, an dicantur subdite Domino d. conf. 118. col. pen. in fi. caus sequen. vers. persona.

Quid si sint nupte extra locum & territorium ibi. Villam subiectam civitati, an possit princeps alteri insubdere, conf. 120. col. penult. circa fi. in nota col. sequenti.

Subiectio probatur per solutionem tributi, conf. 182 col. 2. circa fi.

Mulier nupta extra territorium, non desinit esse de loco originis conf. 193. col. 2. in fi. vers. Item in mulieribus.

Femine aut sunt subdite Dominorum loci, sicut masculi, d. conf. 193. col. prima & sequen.

De actione, vel iudicio, aut sententia, super subiectione infra vassallum litigant.

Subditi plurium Dominorum faciendo se alterius ex eis, specialem, & passionatum, vel consensalem

hominem, potest alius Dominus dici facere preiudicium conf. 153. col. pe. in fi. & finali sub vers. Quinimo.

Quid sit talis subditi facere preiudicium, in superioritatis alterando, & Et in inre aliorum, unum solum recognoscendo d. conf. 153. col. pe. & sequenti.

Subditi si conveniat Dominum suum, Et coram paribus, vel curia, an sit necessaria petitio venia, & que reverentia sit adhibenda, conf. 155. col. pe. & fi. in duobus ultimis versiculis.

Subditi si acquirunt Iurisdictionem in loco, non desinit esse subditi d. conf. 155. col. 2. vers. Est verum & sunt alii casus, & conf. 164.

Vassus confortum, si vendat iurisdictionem quam habet in loco alteri, remanet subditi aliorum d. conf. 155. col. 2. in d. vers. Est verum & sequen. & conf. 174. col. pe. vers. Quod si dicatur el secundo in nota col. sequen.

Si ex duobus Dominis unus emat vassallo partem, efficitur pro illa parte subditi college sui, conf. 161. col. prima & 2.

Ratione eiusdem feudi, quis potest esse Dominus, & vassallus d. conf. 161. 1. col.

Plures Domini possunt innicem esse vassalli supra Domini plures, & conf. 164. & conf. 174. col. pen. sub vers. Quod si dicatur el secundo & conf. 155. col. 2. vers. vel si duo confortes.

Si duo confortes sint in loco, & unus sit vassallus alterius ratione diversarum rerum, dicuntur subditi unus alterius d. conf. 155. col. 2. vers. vel si duo confortes & conf. 174. col. pen. & sequen.

Subditi debent defendi per Dominos suos, tam contra confortes, quam contra alias personas, & contra patrem Domini conf. 155. col. 3. sub vers. forte & conf. 189. col. 4. paulo ante vers. Brevisiter.

Adde Grammaticum Decisione 104. nu. 17. & sequen. Brnns filius.

Si Rusticus acquirat partem feudi, & Iurisdictionis in loco, in quo est subditi, est ratione aliorum Rusticorum condominus, Et ratione prime subiectionis subditi d. conf. 155. in 2. col. vers. est verum & sunt alii casus & conf. 164. per totum.

Vassallus, vel homo, olim subditi ratione feudi, vel homagii, alienatione, vel aliter ab eo liberatus, nichilominus tenetur, tali priori Domino ad reverentiam, & non licet ei ipsum Dominum offendere conf. 175. per totum.

Subditi si offendantur, & verberentur a Domino, potest

Index Conf.

- testi se defendere *conf.* 176. col. prima in principio. Nec dicitur facere contra iuramentum fidelitatis ibi prima col. in principio.
- S V B D I T I** an possint expellere Dominum, eos in tollerabiliter opprimentem, vel ei obedientiam denegare, *conf.* 176. col. fi. & *conf.* 169. col. fi. verum bene credo.
- Subditi in discordia Dominorum, quid facere debeant, supra Domini plures, & supra in verbo homines, ubi de multis questionibus.
- Si bona subditorum, sunt subiecta 3. venditioni, an habeat hoc locum, quando subditus vendit Domino, ut debeat detrabere, tertiam partem precii *conf.* 125. per totum, & supra in verbo Gabella.
- Subditi alicuius Domicelli, an possint renuntiare bonis, que ab eo tenent in homagium *conf.* 126.
- Subditi debent benigne, & paternaliter tractari a superioribus *conf.* 181. col. prima in fi.
- Subditi an possint astringi ut habitent in civitate, loco, vel territorio?
- Et an possint contradicente Domino mutare Domicilium, *conf.* 132.
- Quid in vassallis ibi, *d. conf.* 132.
- Civis qui non vult habitare in civitate, non gaudet eius privilegiis, nec civilitate ibi *d. conf.* 132.
- An possint cogi ire ad molendinum Domini *conf.* 131 per totum, & supra in verbo Molendinum, ac supra in verbo princeps.
- Item an possint cogi, vendere carnes, vel victualia, certo loco, supra Princeps, & supra privilegium & *d. conf.* 131. col. 5. vers. & est indubium in iuncto principio col. sequen.
- Item subditi an possint astringi exercere certam, vel solitam artem, vel honestam exercitium, ne vivant ociosi, *conf.* 132. col. 1.
- Item ad non negociandum extra territorium, puta ne portent victualia extra territorium, vel apud hostes *conf.* 131. col. 7. sub vers. ultimo moueor.
- Subditi possunt instigare, ne Domini dent eis plures potestates, alias possunt pro eorum interesse recurrere ad superiorem Dominorum *conf.* 142. col. penultima sub vers. Sic etiam videmus circa principium.
- Subditi non possunt impedire diuisionem Dominorum suorum *d. conf.* 142. col. pen.
- Superiores tenentur subditos defendere ab oppressio- nibus, & bene gubernare & tractare, alias priuantur iure superioritatis, *d. conf.* 142. d. col. penultima.
- Subditi si cogantur per Dominum soluere alteri quod creditori, an liberetur.
- Et quid in collono, qui cogitur soluere communitati pro Domino *conf.* 145. per totum.
- Consuetudine, vel prescriptione, acquiri non potest ne quis sit subditus vel subiectus, Papa, vel Imperio, *conf.* 156. col. 1. in fi.
- Aliud est habere castrum subditum iurisdictioni Imperiali, quod potest esse etiam in castro allodiali, aliud feudum francum, *d. conf.* 156. prima 2. col. & sequen.
- Priuegium nequis subdit pape, vel Imperio non uales *d. conf.* 156. 2. col. circa principium.
- Aliud esse subditum ratione iurisdictionis, Aliud obligatum, ratione feudi, *d. conf.* 157.
- Subditus unius potest effici subditus alterius, non praedicando Iuri prioris Domini, vel non subi- ciendo se eius inimico, *conf.* 157. col. 2. iuncta col. sequenti.
- Differunt esse hominem, aut subditum, vel vassallum *d. conf.* 157. in fi.
- Subditus an possit iniuris alienari, *conf.* 162. per totum, & *conf.* 168. col. 3. in fi. iuncto principio col. sequen. paulo ante vers. 2. moueor, & col. 5. vers. 3. moueor.
- Subditorum interest nō habere plures Dominos, Et an possint dicere Dominis, quod se inuicem concor- dent, & unum tantum habeant Dominum *conf.* 162. col. fin. & *conf.* 173. col. 9. vers. Item non obstat dissensus subditorum, iuncta col. sequenti.
- Quod intelligerem, nisi Domini uellent providere nia diuisionis, ut in *conf.* 142. col. pe. & *d. conf.* 173. in d. vers. Item Non obstat col. 9. & seq.
- Subditorum interest, non habere plures officiales *d. conf.* 173. in d. col. 9. vers. preallegato, Item non obstat dissensus subditorum iuncta col. seq.
- Subditorum interest non mutare Dominum *conf.* 168. col. 3. paulo ante versiculum secundo moueor & *conf.* 162. per totum.
- Rex an possit ciuitatem, iniuris subditis in alium tran- sferre, *conf.* 168. col. 3. in fi. paulo ante vers. 2. moueor, Et licet *conf.* 12. in primo uol. meorum consiliorum feudalium.
- Subditi non tenentur soluere debita Dominorum *conf.* 182. col. 6. circa principium vers. Nec enim sub- diti.
- Subditi non tenentur rescarcire damna illata Dominis etiam per armigeros, *d. conf.* 182. ibi.

secundi voluminis.

Subditi an teneantur defendere castrum Domino suo;
& consummates possint puniri, seu multari, conf.

185. per totum, & in principio.

Subditi non sunt sicuti serui, d. conf. 185. 2. col. vers.
tertio quia.

Subditi non sunt sicuti liberti. Ibi.

Subditi, ac Vassalli teneantur seu possunt; propriam
salutem, saluti Domini preponere, d. conf. 185.
col. prima circa fi. consequent. d. vers. 3. qv.

Excusatur subditus, quando Dominus petit ab eo ser-
uitium, quod fieri non potest, vel cum difficultate
vel quod honeste fieri non potest.

Aut quod factum, ledit pietatem, astimationem, uel
est contra bonos mores d. conf. 185. col. 2. sub d.
vers. 3. quia, in illis uerbis, Nam excusatur sub-
ditus,

Obligatus ad seruitia, non censetur obligatus ad eni-
dentem iniuria d. conf. 185. col. 2. circa fi. d. vers.
3. quia.

Dominus tenetur vassallo, seu subdito, pares redde-
re vices, alias proprietate feudi, & superioritate
primatur, d. conf. 185. col. pe. vers. in super Do-
minus tenetur subdito suo, in uita col. fi.

Non licet Domino subicere homines suos morti,
quando verisimiliter impossibilis est defensio dicti.
conf. 185. circa fi. sub d. vers. in super.

Opere subditorum possunt pecunia redimi, & con-
nerri, in pecuniam, d. conf. 185. in uers. in su-
per praallegato, circa fi. consilii.

Feilonia ex pacto potest pecunia redimi etiam à prin-
cipio d. conf. 185. in fi.

Si post praeceptum factum subditis, pro assistendo de-
fensionis loci, & castri, Domini componant cum
inimicis.

Et subditi soluant compositionem, censetur actum, q-
talit solutio, liberes subditos, ne contra eos pro-
cedi possit, quasi pecunia succedat, loco obliga-
tionis & defensionis, d. conf. 185. in fi.

Nona onera, a subditis praesumuntur per impressio-
nem extortia supra in verbo onus.

Non licet Dominis locorum inuenire novas obliga-
tionem à lege non indulas, cum Domini habeant
reciprocas obligationes versus subditos in ipsos
Tuendo, & ab iniuriis praeservando conf. 189.
col. 4. uers. Item pro subditis.

Subditi pertinaces in parendo Dominis in licitis pos-
sunt compelli manu militari, conf. 190. col. 2.
circa medium uers. Et tanto magis quia subditi.

Item tractari vi hostes, & pro hostibus habentur, d.

conf. 190. col. 2. sub d. vers. Et tanto magis.

Subditi etiam non requisiti tenentur Dominum in-
uare, quando uident eum in periculo, d. conf. 190
col. 7. vers. 4. pro ipso, & infra vassallus tenetur.
Subditi etiam ratione iurisdictionis, & incolatus
tantum, tenentur vitam Domini praeservare, &
illi in discrimine, & periculo uice constituto,
aut amissionis membri, uel honoris succurrere, d.
conf. 190. col. 7. in fi. d. uers. 4. pro ipso in u-
ita col. sequen.

Subiti an teneantur exponere, de propriis facultati-
bis pro salute Domini d. vers. 4. pro ipso.

Reliqua infra vassallus tenetur.

Subditi ratione iurisdictionis, an teneantur Domino
propria impensa seruire, uel operas prestare dist.
uers. 4. pro ipso.

Subditi loci an possint fortalicium in suo facere, supra
in uerbo castrum.

Substitutio.

Substitutio fieri potest etiam per contractum, & stip-
 ulationem, tam in feudo, quam in alia mate-
 ria conf. 136. in fi.

Quilibet suppositus dicitur substitutus, d. conf. 136.
in fi.

Quando Domini succedunt hominibus ab intestato
decedentibus, & sine liberis, an excludantur per
substitutum per fideicommissum, pro parte fidei-
commissario spectante, conf. 206.

Item an excludantur à successione pupilli, cui pater
prouidit de substituto, d. conf. 206.

Submissio.

Successor, Successio.

Verbum successoribus seu clausula pro successoribus
 in inuestitura uel concessione feudi apposi-
 ta intelligitur de universalibus, nisi adiciatur
 verbum quibuscumque; supra clausula pro successoribus
 & clausula pro heredibus.

Successor etiam singularis, ac Princeps, capiens seu-
dum ex dispositione vassalli, tenetur ad seruitutem
& onera, per ipsum vassallum feudo imposita, cōf.
196. per totum ipsum conf.

Index Conf.

Fendum defertur ex successione, non ex contractu, conf. 137. in fin.

Mortuo vassallo, successor dicitur capere feudum à Domino, infra vassallus potest.

Vassalli ius extinguitur eo mortuo ibi.

Pater potest à principio, & ante ius questum, non post, stipulari pro uxo, vel à quibus ex filiis, & ille succedet in feudo vel homagio conf. 121. col. 5. vers. 5. contra ipsum Matheum.

Successio bonorum vacantium, vel Alluvionis, aut Glaree à nullo occupata, vel rippacie, cui deferatur, an communitati, an Domino loci, conf. 159. per totum.

Domini habentes ias successoniam, an succedant, in donibus mulierum conf. 193. per totum.

Et quid si ad sit statutu qd maritus lucretur Dotem, d. conf. 193. col. 2. paulo ante versiculum Item.

Domini habentes ius successoniam hominibus suis, sine liberis, & ab intestato decedentibus, Quid erit, si a sit substitutus p s. de legitimis conf. 206. Item an succedant pupillo, cui pater providit de substituto d. conf. 206.

Itē quomodo intelligatur clausula si aliquis homo decesserit sine heredibus legitimis ibi cōf. 206. in fin.

Succesio feudi, Quibus deferatur, vel non.

Non heres an succedat in feudo, & an heres praeforatur non heredi, etiam si sit femina, in feudo concessio pro masculis & feminis supra clausula pro heredibus, & successoribus, & in verbo feudum hereditarium, & conf. 121. col. 4. in fin. iunct. sequenti vers. 4. multum ubi late.

Quid si sit adiecta clausula secundum naturam antiqui aucti & paterni feudi ibi, & in verbo clausula iure antiqui aucti, & paterni feudi, & in verbo feudum antiquum.

Quando feudum dicatur hereditarium, Et quando simplex, & non hereditarium, in dicta clausula pro heredibus & successoribus Et in verbo feudum hereditarium ubi plenius.

Mortuo vassallo agnati sunt in possessionem mittendi, supra possessio, & supra agnati.

Successor feudi regulariter nō tenetur ad debita defuncti vassalli, conf. 206. col. prima circa principis ibi licet alias ad onera non tenetur & 180

col. 3. vers. Quod fortificatur videtur etiam conf. 122. col. 2. & conf. 18. & 104. primo uol. Brn. ubi habetur an successor feudi teneatur ad onera contracta per vassallum defunctum agnatum cui successit.

Et an in praedictum successoris possit feudum obligari, vel super eo onus imponi ibi.

Femina an succedat in feudo, & ubi succedit quando masculis possit praferri, & an mater concurrat cum sorore nel succedere possit supra femina. Ascendentes an succedat in feudo conf. 114. col. pe. vers. Item non obstat existentia matris.

Et quid si sit concessum feudum, secundum naturam antiqui aucti & paterni feudi d. conf. 114. col. prima & secunda & in sequentibus eola, usq; ad vers. Nec obstat.

Frater seu sorore praferuntur in successione feudi ascendentibus, & favorabilior est successio collateralium quam ascendens d. conf. 114. col. pe. circa 5. vers. Item non obstat existentia matris iuncta col. sequenti.

In successione feudi feminei soror defuncti praferitur matri seu illam excludit d. conf. 114. col. pe. circa 5. d. vers. Itē non obstat existentia matris iuncta col. sequenti.

Frater in feudo aovo, non succedit fratri, nisi sit expressum, conf. 180. col. 1. vers. Prima est difficultas.

Frater succedit fratri in feudo novo, concessio secundum naturam antiqui d. conf. 180. col. 1.

Succesio, feudi vnde & qualiter deferatur.

Patet an feudi successio deferatur, & an valeat pactum de futura successione consilio 135. columna 2. 3. & sequenti ac primo dubio per totum, & col. 16. 17. & sequenti sub vers. Nec etiam obstat iunct. vers. ad nobis sequenti. & supra in verbo pactum.

Si contemplatione alicuius matrimonii, feudum acquiritur, Nati ex tali matrimonio, praferuntur natis ex alio matrimonio d. conf. 135. col. 7. circa medium paulo ante vers. 2. moneor.

Potest quis pacisci, & si decedat sine liberis, aliquae sue res, vel feuda, perveniant in talem, supra in verbo pactum, & conf. 135. col. 12. vers. 4. moneor

secundi voluminis.

moueor, iuncta colu. Sequen. & col. 9. 10. & sequen. uers. 2. moueor.

Rex potest inter filios, de regno disponere, Et quid de inferiore principe d. conf. 135. col. 13. & seq. uers. 6. Faciunt.

Quando Quis potest ad feudum venire ex contractu, Ac etiam ex ultima voluntate, presumitur ex contractu venire, d. conf. 135. col. 28. uers. Qua Domina Anna.

Frater ad feudum, & successionem fratris, in feudo nemit, ut successor, non ut heres, conf. 180. col. 3. uers. Quod fortificatur.

Succedere prætendens in feudo, an debeat probare quod sit antiquum, supra in verbo probatio.

Item an debeat probare, & ipse sit de linea, supra in verbo probatio.

In feudo emptio extranei, ac secundum multos Doct. etiam femine & inhabiles alias, succedunt d. conf. 137. col. 16. & sequen. uers. Quinto moueor, & supra Feudum emptium.

In feudo dato sub annua pensione, uel alias non gratuito, extranei, femine, muti, surdi, & alias inhabiles succedunt, nisi tenor concessionis repugnet, conf. 137. colu. 17. sub uers. 5. moueor paulo ante uers. sexto moueor, Et supra feudum non gratuitum.

In feudo franco Ecclesia succedit, conf. 156. 2. col. paulo ante uersiculum refertur ergo, circa media col.

Si Domini prætendant in successione, an succedant in dotibus mulierum, & in nominibus debitorum conf. 193. per totum.

Si Dominus loci, succedat decedenti ab intestato, An excludat substitutos per fideicommissum, ei qui decedit intestatus, conf. 206.

Quando Domini habent ius succedendi, hominibus, qui ab intestato decedunt, an excludantur per substitutos pupillares d. conf. 206.

In feudo paterno, auito, ac antiquo, agnati qui ab eodem stirpe, & primo inuestito descendunt, succedunt in infinitum, consilio 143. secunda columna.

Professus, qui declaratus fuit, per Iudicem Ecclesiasticum, fuisse metu professus religionem, & rediit ad uitam laicalem, succedit nichilominus in feudo, d. conf. 143. col. ultima uers. Nec obstat.

Quando quis habet feudum, pro quo iurauit Domino fidelitatem contra omnem hominem, An pos-

sit succedere in feudo paterno, quod pater tenebat ab alio Domino sub simili iuramento conf. 157 col. pe. uers. Nec dicis potest.

Suspectus,

Si Dominus est suspectus, eius potestas etiam est suspecta, conf. 146.

Dominus in causa sua, uel suorum familiarum est suspectus d. conf. 146. & conf. 138. in fi.

Si praeses, Gubernator, uel caput consilii, sunt suspecti, consilium est suspectum conf. 200. col. 8. sub uers. Et ex quo ipse & conf. 201. col. 6. in fine uers. Quia quando caput.

Non est alienum à iure, & una patria possit esse suspecta d. conf. 200. col. 8. circa medium sub uers. & non est absurdum.

Testium Examinatio si fiat in loco suspecto, infra in verbo testes, & supra in verbo locus.

Si quis citetur, uel inueatur habitare in loco non tuto, uel suspecto, supra in verbo locus.

T A L E A, supra in verbo collecta.

Tempus.

Tempus, de cuius initio non extat hominis memoria in contrarium, Est sufficiens ad inducendum acquisitionem Regalium, Et quod quis mollere non cogatur ad mollendum principis, quando alias fuisset obligatus, conf. 131. col. 5. uers. 4. moueor.

Tale tempus habet vim tituli & privilegii ibi.

Tale tempus tantum potest, quantum Imperator ibi.

Tempus non currit, dispositione super aliquo articulo pendente conf. 201. colu. 7. in princ. uers. preterea iuncta col. sequen.

Memoriam extare probatur per instrumenta Alex. conf. 75. in pe. col. in fi. uers. secundo potest 4. nolumine.

Tenor, supra in verbo pactum.

Tenor concessionis, & inuestiture, est ante omnia attendendus conf. 180. col. pen. circa medium sub uers. Sed in contrarium.

Index Conf.

Territorium.

Bona Scita in territorio Domini, causentur sibi ratione Iurisdictionis subiecta, siue sua etiam feudalia, siue Dominarum castri etiam alibi nuptiarum, siue clericorum, siue aliter, nisi probentur exempta, vel Iurisdictionem habere separatam conf. 35. 2. Dubio & per totum primo vol. Bru. Et conf. 118. per totum & latius supra in verbo subdita, & subiecta.

Territorii custodia spectat principibus percipientibus redditus regni. Nec non Dominis locorum, qui habent emolumenta Iurisdictionis, & maxime exigentes vestigalia, seu pedagia, qua ad effectum custodie predictae, & praeservandi transiunt a latronibus sunt instituta supra pedagium, & supra damnum, ubi & alias tenentur satisfacere de suo damnum passis.

Territorii in dubio se extendit quousque probatur Iurisdictionem exerceri conf. 127. 7. consideratione col. 13. & supra Iurisdictione.

Locus qui paret officialibus alterius loci, & ibi inuenera subit, dicitur de territorio & pertinet illius loci cui paret d. conf. 127. 7. consideratione praallegata in fi.

De territorio inuestitus potest officiales deputare, supra officialis.

Testamentum, supra successio.

AN quis possit testari de feudo et homagio conf. 121. 1. et 2. col. & 180. col. 2. & 3. & 187. col. 2. & 3. & conf. 205.

Et an de feudo nouo cum Domini consensu, etiam in prauiditium filiorum d. conf. 121. prima & 2. col. & conf. 105. in pri. vol. Bru. & d. conf. 205.

Quid si feudum sit concessum filiorum contemplatione ibi d. conf. 121. 2. col. vers. 2. contra ipsum Matheum.

Quid si Domini consensus superueniat, post feudum, vel homagium delatum, d. conf. 121. 2. col. vers. Sed ad hoc posset responderi.

In feudis ius patris extinguatur eo mortuo, d. conf. 121. 2. col. circa medium d. vers. Sed an posset responderi.

Si testator instituat unum ex filiis in certis rebus, Ita & plus de bonis suis petere non possit, Et alium

heredem vniuersalem, an intelligatur institutus in certis rebus exclusisse a bonis feudalibus, vel datis in homagium, aut emphyteoticis, vel a iure patronatus d. conf. 121. col. 8. cum sequenti vers. pro Matheo, et 9. col. vers. sed predicta 9. col. et seq. Multi casus in quibus ualet dispositio patris de feudo, vel alterius vassalli, conf. 205. per totum.

De homagio potest quis testari inter suos, etiam in prauiditium alterius ex suis d. conf. 121. prima col. in fin. inuncta sequen. vers. 2. contra ipsum Matheum & conf. 43. primo vol. Bru.

Maxime autem de homagio nouo cum Domini consensu, etiam unum filium alteri preferendo, nisi sit contemplatione etiam filiorum concessum d. conf. 121. 1. & 2. col. praallegata in vers. 2.

Et in d. conf. 121. 2. col. praallegata habetur & si Domini consensus accedat, non tempore quo quis de homagio disponit, sed post successionem delatam, ac ius quaesitum.

Consensus Principis non est necessarius, ubi vassallus testatur de feudo inter alias successores, conf. 205. col. 3. fi. vers. Quod si dicatur inuncta col. seq.

Testari licet de feudo concessa pro heredibus quibuscumque, ac legari, & sortiri quando adest clausula pro successoribus, quibuscumque, conf. 187. col. 4. vers. Naturalis licentia sub vers. Tamen inuncta col. sequen. & conf. 186. 2. col. paulo ante vers. Nec obstat iuncto d. vers. Nec obstat, col. 3.

& etiam col. sequen. & supra verbo heres & conf. 180. col. 5. vers. circa tertium ac infra eo. & conf. 205. col. 2. & seq. sub vers. Tamen in presenti.

Testator de feudo hereditario, aut de homagio censetur fuisse testator, sicuti de allodialibus conf. praallegato 121. col. 11. vers. Sed predicta.

Clausula & plus de bonis suis peti non possit trahitur ad feudum hereditarium col. 9. & sequenti vers. Sed predicta.

Item ad homagia dicta col. 10. & antecedenti.

Testator per clausulam in omnibus bonis suis censetur etiam de feudalibus sensisse, supra in verbo bona, & conf. 205. prima & secunda col. & fin. & c. 121. col. 12. paulo ante vers. & quia bona, in generali dispositione an ueniant feuda dicta, conf. 205. prima secunda & fi. col. & supra in verbo bona, & dicta conf. 121. col. 10. supra proxime allegato.

Heres sine beneficio inuentarii, an teneatur prestare legata de feudo facta, conf. 186. col. 7. & sequenti.

secundi voluminis.

- sequenti in vers. ceterum, & supra late in verbo heres.
- Testatori an liceat de fructibus feudi disponere, cōf. 180. in fi. & late supra feudum alienatur, & etiam supra in verbo fructus.
- Non potest feudum, etiam pro anima legari, cōf. 186. col. 7. sub vers. ceterum.
- Paterna dispositio, Eſto quod concipiatur ut qñs in per viros, potest valere in vim ſupremi iudicii, puta diuiſio, vel Diſtributio feudorum, vel alia per patrem facta, cōf. 135. col. 4. in fi. paulo ante vers. ceterum, limitando vi ibi in 11. col. in vers. Et praſuppoſito inſta col. ſequenti An per verba conſuet, & voluerit pater inter viros, & per modum donationis diſponere.
- Diſpoſitio teſtatoris penalit priuam heredem hereditate, quando non obſtruat voluntatem teſtatoris circa feudum, tanquam iniuſta non valet, cōf. 186. col. antepe. ſub vers. ceterum et primo, ibi merito non habes locum ademptio ſecundum Bal. &c. & maxime ſi princeps diſcetit diſpoſitioni, cōf. 187. in fi.
- Heres non Implens voluntatem deſuncti non priuatur feudo, d. cōf. 186. col. antepe. circa mediam ſub d. vers. ceterum et primo in fi.
- Mulſi modi cognoſcendi, an pater diſponens de feudo, vel de alia re, aut inter filios diſtribuens cenſetur hoc facere per diſpoſitionem irrevocabilem, & inter viros, An per viam vltime voluntatis, & reuocabilem.
- Et quid de confeſſione facta in teſtamento cōf. preallegato 135. colum. 11. paulo ante vers. & praſuppoſito, cum multis col. antecedentibus, & ſequen. d. verſiculis & praſuppoſito.
- Facultas diſponendi de feudo intelligitur in capaces natura cōf. 186. col. 2. vers. Et Breuiter & col. 4. vers. 4. reſpon. deſur.
- Rex an poſſit de Regno diſponere, maxime inter filios & preferre ſecundogenitum primogenito, Marti. de Lau. in tractatu de primogenitura, & cōf. 135. col. 13. vers. 6. faciunt, & ſupra in verbo diuiſio.
- Diſpoſitionem factam de feudo, vel circa feudum, non potest ſucceſſor heres impugnare, ſed tenetur illi ſtare, vel ad intereſſe ſupra in verbo Heres & cōf. 135. col. antepe. & pen. vers. ultimo.
- Filius granatus reſtituere feudum, ſi adeat hereditatem ſimpliciter, & ſine beneficio inuentarii & ſine proteſtatione tenetur reſtituere d. cōf. 135. pe. col. in fi. vers. ultimo.
- Si vaſſallus moriens ordinet, & filius antiquior admittret, & filii ſine inuentario ſe immiſceant here- diat, tenentur ſtare pradiſſe ordinationi d. cōf. 135. col. penultima in fi.
- Capiens ex teſtamento, quando dicatur ſe obligare ad obſeruandum teſtamentum etiam in ea parte in qua diſponitur de feudo, cōf. 135. col. penult. Inuſto principio col. ſequenti & ſupra in verbo heres.
- Teſtari quis potest de feudo cum licentia principis, cōf. 137. vers. ultimo.
- Quod procedit in primo acquiſitare, cōf. 180. col. 3. ſub vers. Breuiter, & cōf. 205. col. 2. vers. ſuperest.
- Teſtamentum in quo dominus feudi, vel Marchio inſtituit primogenium d. cōf. 180. col. 2. vers. circa ſecundam.
- Poteſt per contractum, ac ſtipulationem, dari in feudo, & generaliter ſubſtitui cōf. 136. in fi.
- Quilibet ſuppoſitis dicitur ſubſtitutus, d. cōf. 136 in fi.
- Frater, inſtituens fratrem in feudo, non poteſt eum granare, Quia non venit ad feudum iure diſpoſitionis fraternae, ſed iure conceſſionis feudi, & nō ut heres, ſed ut ſucceſſor cōf. 180. col. 2. & 3. ae ſequen. ſub verſiculis circa ſecundam & ſequenti.
- Inſtitutio facta de feudo, alias ad inſtitutum denouendo eſt nulla d. cōf. 180. col. 2. 3. & 4. inci. in vers. circa et pri. inuſtis verſiculis ſequentibus.
- An vaſſallus poſſit teſtari de feudo, faciendo conditionem feudi meliorem, d. cōf. 180. col. 4. vers. pradiſſa comprobantur inuſta col. ſequen. uſq; ad verſiculum circa tertium.
- Feudum pro ſe hereditibus, ae ſucceſſoribus quibſcunq; conceſſum, an poſſit legari, d. cōf. 180. in col. 5. vers. circa tertium inuſta col. ſequen. & cōf. 187. col. 4. ſub vers. ultimo etiam, & ſupra eo.
- Permiſſa feudi alienatione in contractum, vel conceſſione, licebit legare, vel de eo teſtari, cōf. 186 col. 3. vers. Nec obſtat inuſta col. ſequen. & per totum ipſum conſilium & Alex. cōf. 155. inci. illud aſſeram col. fi. 4. volumine.
- Valet diſpoſitio de feudo nono, facta per vaſſallum, in teſtamento, cōf. 205. in 2. col. vers. ſuperest.
- Item ſi ſiat de feudo hereditario, d. cōf. 205. col. 2. vers. tamen inuſta col. ſequenti.

Index Conf.

Item si heres simpliciter adeat hereditatem, d. conf. 205. col. 3. vers. Tum quia.

Consensus principis, non est necessarius, nisi quando quis disponit de feudo inter extraneos d. conf. 205. in 3. col. vers. Quod si dicatur iuncta col. sequen.

Testator potest de feudo disponere, etiam quando sit salum heredis, ubi tenet dispositio, ut in locis, praedictis proxime & d. conf. 205. col. fin. in principio vers. Insuper.

Testis.

Traditio.

Incorporalia, ut Iurisdiclio non traduntur, sed patientia habetur pro traditioe consilio 171. in fine.

Transactio.

TREBELLANICA, an detrahatur super bonis feudalibus conf. 135. col. 25. in fin. iuncto principio col. sequen. sub vers. Quod si dicatur legitimam.

Turbata possessio.

TUTOR An possit transigere cum agnatis dicentibus bona esse feudalibus sine aliqua probatione, & praedictare filie, supra in verbo femina.

Et an saltem possit praedictare, ne possit implorare, beneficium possessorium, ex dispositione feudorum concessum ibi.

Vaccantia bona, supra bona vaccantia.

Valor.

Vassallus potest de Feudo, & Vassalli ius.

Si Dominus interpellatus vassallum mollestatum su per feudo negligit defendere, potest vassallus bona fide sine Domini licentia transigere, & causam concordare conf. 116. col. fi. vers. Quinto.

Et an possit vassallus compromittere firmam in verbo compromissum per quos vers. 18.

Vassallus potest instare ut Dominus designet sibi fines feudi, licet vassallus teneatur ostendere, quia bona recognoscat, Et sic teneatur vassallus ostendere quid, Et Dominus quantum d. conf. 116. col. fin. vers. 6.

Vassallus in feudo iurisdiclionis acquirit penas, multas, & confiscationes supra iurisdiclio, & supra confiscatio.

Ius feudatarii eius morte finitur, & mortuo patre vassallus dicitur capere feudum a Domino conf. 121. vers. 5. contra ipsum col. 5.

Vassalli ius extinguatur eo mortuo d. conf. 121. 2. col. sub vers. 2. contra ipsum Matheum intelligendo in bonis feudalibus ut ibi.

Vassallus an possit disponere vel testari de feudo, sine antiquo sine nouo maxime cum Domini consensu, conf. 105. in primo vol. & d. conf. 121. maxime in 2. col. cum sequen. & supra testamentum & conf. 186. col. 6. vers. in super & in col. sequen. & conf. 187. col. 3. paulo ante vers. tamen.

Consensus Domini an valeat, si interveniat post ius quassitum & successionem delatam d. conf. 121. 2. col. & 3. sub vers. 2. contra ipsum Matheum & conf. 137. col. fi. sub vers. ultimo.

Vassallus an possit remittere filius feudum in uita, & an Domini consensus exigatur d. conf. 121. col. penultima sub vers. Sed alio non apparet, usque ad vers. Nec confert.

Vassallus an disponere possit de feudo hereditario, supra feudum alienatur, & supra feudum hereditarium.

Pater an habeat usumfructum in bonis feudalibus filii dicto consilio 121. col. fin. seu in fine conf.

Vassallus acquirit.

Differunt multum emere, vel acquirere feudum Dominum, & Emere ab alio vassallo conf. 116. vers.

secundi voluminis.

vers. 2. secunda col. maxime quoad emptionē ibi.
Refert an vassallus habeat feudum à Domino titulo
oneroso puta Emptionis, vel recompense An
gratis.

Vassallus alienat.

Supra feudum alienatur.

Vassallus succedens, supra heres.

IN feudo hereditario quis non potest separare hereditatem ultimi defuncti, ab hereditate primi, inuestiti quando sunt confuse, *conf. 122. 1. & 2. col. circa medium, & supra feudum hereditarium, sicut quando dicatur feudum hereditarium d. Dec. conf. 185.*

Vassallus succedens in feudo etiā hereditario, quando facit inventarium, non tenetur ultra vires hereditatis supra in verbo inventarium, & supra feudum hereditarium, & supra heres.

Vassallus disponit.

Vassallus an possit de feudo testari supra testamentum.

Vassallus amittit:

Supra Dominus tenetur, & supra Dominus amittit & supra feudum amittitur.

Subditus vassalli, potest eximipr Principem à inrisdictione vassalli ex culpa vassalli conf. 178. col. fi. vers. 3. prope fi. consilii ac etiam in princ. sine col. 1. & conf. 169. circa fi. in vers. vñ bene credo, Et conf. 166. col. 2. in fi. et seq. vers. Tū qd. Superior male tractans subditos, si monitus non desistat perdit superioritatem d. conf. 169. col. fi. vers. vñ bene credo & conf. 176. col. 2. vers. Tum quia sunt decisiones iuncti. col. sequen. vsq; in finem d. consilii & supra Dominus amittit, & dicit. conf. 178. per totum & conf. 190. col. 2. vers. facit quia vassallus, & infra eo.

Subditus non tenentur parere Domino eos male tractanti d. conf. 169. circa fi. in d. vers. vñ bene

credo, & d. conf. 176. col. 2. vers. Tum quia & col. pe. & fi. Ac laze supra verbo Dñs amittit. Superior si requisitus non descendat subditum, amittit superioritatem in eum, d. conf. 169. in fi. in d. vers. vñ bene credo, & d. conf. 176. col. 2. in princ. fere vsq; ad fi. d. col. in vers. eo quia Dominus tenetur homini suo.

Multa de his supra in verbis Dominus amittit, & Dominus tenetur, & in verbo subditi.

Heres non udimplens voluntatem defuncti, nō amittit feudum, conf. 186. col. antepen. in fin. in vers. Sed pro hoc, sub vers. ceterum.

Vassallus contumax & inobediens potest pena amissionis feudi multari, d. conf. 178. per totum, & conf. 176. col. antepen. vers. Quod si dicatur & col. vltima.

Vassallus propter iniustitias & iniurias quas facit in territorio potest priuari feudo, saltem monitus, d. conf. 176. per totum & maxime in col. umsepe. sub vers. Tum quia, & in fi. d. consilii & d. conf. 178. col. fi. vers. 3. videtur.

Fellonia etiam vsq; à principio pecunia redimi potest, vel in pecuniam pecuniariam conuerti, conf. 185. in fi. & conf. 186. col. antepen. in medio vers. autem prouiso, sub vers. ceterum.

Vassallus pertinax in parendo Domino suo, & qui dicit, se velle Domino suo parere, & qui non vult permittere qd Dominus iustitiam faciat, in concorrentibus feudum feudo priuatur.

Et cum sit euident & manifestus contumax, non est necessaria alia monitio in priuatione feudi, conf. 190. col. 2. vers. facit quia vassallus, qui dicit quod,

Vassallus qui pro defensione sui iuris, aliquid facit, propter quod alias feudum amisset, vt quia contendit Dominum esse suum seruum excusatur dicit. conf. 190. col. 7. in principio sub vers. 3. pro ipso in fi. d. vers.

Vassallus qui pro sua salute damnificat subditos, non amittit superioritatem nec feudum d. conf. 190. col. 6. vers. 3. pro ipso.

Vassallus spoliatus de facto detentorem feudi, amittit ius suum, & feudi commoditatem, qua spoliato cum vassallo applicatur, consilio 192. in principio.

Feudum amissum in penam spoliantis, an applicetur Domino vel filiis, aut agnatis spoliantis dicit. conf. 192. in secunda columna versiculo Et licet aliqui.

Index Conf.

Amittens commoditatem fendi, vel feudum ad vitam an teneatur ad servitium, an possidens, diff. consilio 192. col. secunda in dicto versiculo, & licet aliqui.

Et delicto vassalli bona feudalia cui applicentur, an Domino, an filiis, an agnatis, huius late in sua practica criminali, sub titulo de publicatione bonorum sub numeris 53. 54. & sequen. & etiam in titulo de crimine lese maiestatis, & etiam supra in verbis Dominus amittit ubi habetur ex delicto seu culpa Domini, seu vassalli homicidium, seu ius superioritatis amittitur,

Et cui applicetur, de quo etiam late habetur consilio 176. col. 2. vers. & posset, in dictis col. sequen.

Vassallus tenetur, vel non.

Liste pendente super feudo inter vassallum possidentem, & alium, Nichilominus vassallus, ex quo fruitur & possidet tenetur ad servitium cōs. 116. 1. col. circa principium.

Vassallus an teneatur offendere Domino titulum, & feudum, & de quo, Et quanto eum recognoscat, & an alias presumatur de omnibus bonis quae tenet recognoscere cōs. 116. col. vlt. vers. Sexto & cons. 127. col. 15. vers. Quod si noniam assumamus considerationem & cons. 211. per totum & maxime col. pe. & vlt.

Vassallus tenetur Dominum ad omnem sui requisitionem recognoscere d. cons. 127. in col. 15. 9. consideratione.

Vassallus an teneatur Domino exhibere instrumenta fendi ibi d. cons. 127. col. 17. d. 9. consideratione & late cons. 211. vers. 2. dubitatur col. 3. & sequen. & d. cons. 127. col. 15. vers. Nam si sit feudum d. 9. consideratione.

Et si non potest exhibere, quia amisit, vel non habet sufficiens probatio per famam, & communem opinionem, d. cons. 127. consideratione nona per allegata col. 15. d. vers. Nam si sit feudum pro quo solvatur pensio, & d. cons. 211. col. antepen. & sequen. vers. Arbitror ubi late de hoc.

Vassallus qui commoda non percipit, non tenetur ad servitium cons. 174. col. pc. paulo ante vers. Quod si dicatur cl. 2.

Vassallus alienatus, nichilominus tenetur priori Dño ad reverentiam, Nec de iure potest, priorem De-

minum offendere, cons. 175.

Vassallus tenetur ire in exercitum cum Domino, vel Auxilium prestare pecuniarium, aut partem fructuum, cons. 182. col. 6. in princ. vers. Ita q. dicti possit sub vers. Quod si dicatur.

Vassallus tenetur innuere Dominum, etiam non requisitus, Quando videt eum consiliatum, in discrimine vite, & ei consilio in periculo vite, amissionis membri, vel honoris succurrere, cons. 190. col. 7. & sequen. in vers. 4. pro ipso.

Vassallus sciens Dominum inclusum, tenetur eum liberare, alias feudo prinatur, d. cons. 190. col. 7. in d. vers. 4. pro ipso.

Vassallus an teneatur Domino succurrere, et auxilium propria impensa, d. cons. 190. col. penultima in d. vers. 4. pro ipso.

Vassallus an teneatur servare, vel prestare Domino operas propria impensa, d. cons. 190. ibi.

Vassallus cuius Dominus est in vinculis, culpa vassalli tenetur suis expensis Domino succurrere, cum aliis duobus casibus d. vers. 4. pro ipso col. pe. in fi.

Vassallus an teneatur allere Dominum agentem, diff. cons. 190. d. vers. 4. pro ipso col. pe. in fi.

Vassallus nō potest cogi solvere debita Domini d. cōs. 190. col. pc. sub d. vers. 4. pro ipso.

Vassalli subiectio.

Vltra ea quae habentur supra vassallus tenetur. Dominus an possit alienare vassallum, vel hominem suum innitum, cons. 162. per totum ipsum consilium.

Vassallus alienatus, ad quid teneatur 2. Domino d. cons. 162. col. si. vers. Ad quod faciunt sub vers. Et indubitanter.

Plures Domini possunt sibi innicem esse vassalli supra Domini plures.

Vassallus litigans.

AN Vassallus litigans vel convectus possit nominare Dominū directum in Dominū & instare, q. causam defendat, vel liti assistat, supra Dominus in iudiciis.

Quando duo contendunt de castro feudo & Infratraditione, vel articulo infratraditionis Quis debeat litte pendente possidere, supra verba possessor.

Appellatione

secundi voluminis.

Appellatione pendente inter litigantes de feudo, castro, vel iurisdictione, quis debeat possidere supra verbo possessor.

Lite pendente super iure eligendi officialem, inter nassallos, Non licet aliam electionem in praudivitum litis pendente facere, & facta non valet, sed est retrahenda conf. 119.2.col.vers. 2. moncor & supra lite pendente,

Vassallus procurans favorem alterius ex Dominis in litigando an amicitia causam, supra in verbo iudex Sententia lata contra patrem, & bona sint allodialia, an noceat filiis, vel agnatis conf. 199. 3. & 4. col. vers. & pradiis omnibus non obstantibus Et conf. 127. in 13. consideratione col. 37. & sequen.

Sententia per quam pronuntiatur predia Dominorum loci esse feudalia, inter aliquos ex ipsis Dominis lata, non nocet aliis etiam fratribus non vocatis, nec filiabus seu feminis non vocatis, conf. 127. in 13. consideratione d.col. 37. & sequen. & videatur etiam conf. 199. per totum maxime in 2. col.

Si aliquod feudum erat antiquum, & litigabatur cum nassallo de aliqua re feudali qui succumbat, illa sententia non nocebit aliis agnatis ibi 13. consideratione col. 37. & sequen.

Sententia lata contra aliquem non nocet consorti, vel eius successori nec correo, nec fratri ibi.

Sententia lata contra nassallum an praudivitet Dño ibi. Nassallus an possit sibi inficere propria auctoritate, ubi deficit remedium superioris, conf. 192. in fi. & per totum ipsum conf. maxime in duabus ultimis col.

Unus ex Dominis agens super subiectione hominis Ville, potest formare libellum contra ipsum hominem, necnon contra consortem, qui praudivit hominem esse sibi subiectum, conf. 197.

Sententia lata super subiectione, vel exemptione contra unum, puta subiectum, vel praudivitem super eo superioritatem, An alteri noceat, Et quid in exemptione, di. conf. 197. & conf. 199. col. 2.

Sententia lata pro ingresso religionem, & professio, & metu fuerit professus, praudivicat omnibus, & Domino feudi. Ad effectum ne talis dicatur inhabilis ad feudum, conf. 143. circa fi.

In feudis, an sententia lata contra unum, noceat alteri, d. conf. 199.

Si duo privati contendant de iurisdictione et territorio in q. dicatur loci delicti, vel rei sitae, esse de

uno territorio, vel iurisdictione, contrarium dicente alio, sententia lata non nocebit Domino territorii, vel iurisdictionis, nec in petitorio, nec in possessorio d. conf. 199. col. 2. in prin. vers. Ad q. facit.

Idem si duo contendant aliquem locum esse suum, quia sententia non nocet tercio d. conf. 199. col. secunda.

Sententia super aqueductum, lata inter duo castella, non praudivicat ei cui Princeps postea dei alterum ex illis castellis d. conf. 199. col. 3 paulo ante versiculum & pradiis.

Consuetudo inter ipsa castella, praudivicat ei, cui datur alterum ex eis, d. conf. 199. 3. col. paulo ante vers. & pradiis.

Non tamen patitur, ut ibi.

Sententia lata cum marito, super castro dotali, nocet uxori, d. conf. 199. col. 3. in fin. sub vers. & pradiis.

Sententia lata cum eo, qui dum vivit est Dominus, nocet successori, puta in feudo d. conf. 199. col. 3. & 4. in vers. & pradiis.

Sententia inter alios lata, prodest in possessorio, & causat praesumptionem pro sententia scilicet aliqualem, d. conf. 199. col. pe. in fi. iuncta col. seq. seu in fine ipsius consilii.

Remedia contra sententiam inter alias personas latam, quando solet aliis praudivicare, adversus collusionem, vel iniustitiam.

Et an liceat tercio post inbimationem appellare, d. cōf. 199. columna penultima in versiculo Quod si dicatur.

Vassallus homo, vel subditus in iudiciis.

Vassallus qui patitur controuersiam super feudo, an possit agere, an vero Dominus conf. 116. 3. col. vers. 3. dubitatur.

Sententia lata contra nassallum, an praudivicat Domino d. conf. 116. 3. col. vers. 3. dubitatur.

Vassallus an possit nominare dominum in iudicio, & cogere dominum ad suscipiendum litem, Aut saltem ut assistat, pro suo interesse & dirrēcti domini d. conf. 116. col. 3. & 4. vers. 4. dubitatur & vers. antecedenti.

Si Dominus nassallum cui mouetur controuersia, vel molestati nō defendat, pōt nassallus cām sine fraude cōcordare, d. cōf. 116. col. fi. vers. 5. q. rē et supra Vassallus

Index Conf.

Vassallus potest de feudo.

Vassallus an teneatur exhibere instrumēta feudi, vel fidem facere de feudo & eius quantitate, & finibus, supra vassallus tenetur.

Vestigal, supra pedagium.

VENDITIO, supra Estimatio, & supra precium & supra Alienatio.

Quando bona subditorum sunt subiecta tercie venditioni, an hoc locum habeat, si subditus vendat Domino conf. 125. & supra verbo Gabella.

Stante pacto, q. filia fruatur bonis renuntiatis, si masculi, vel heredes deficiant in termino soluere summam; pro ipsa renuntiatione promissam, an erit venditio, vel pignus, & Dominium retro transferatur conf. 171. col. 2. in vers. 2. est aduertendum.

Vendere an dicatur filia, qua castro, bonis, & hereditati mediante certa summa renuntiat, supra in verbo Renuntiatio, & d. conf. 171. col. 2.

Verbum potest.

Potest verbum an & quando importet necessitatem conf. 135. prima & 2. col. ac col. 20. potissime & sequen. vers. vii. non obstat.

Verba narrativa principis probant, conf. 156. col. pen. circa medium vers. Et quia verba principis narrativa probant, & supra in verbo probatio.

Verba narrativa Papa dicentis castrum teneri ab Ecclesia, & illi spectare an probent conf. 158. col. 2. vers. circa primum.

Via.

Via publica est de Regalibus conf. 177. col. pen. in fi. vers. 5. iuncta col. sequen.

Dominus loci, an possit alicui prohibere ingressum sui territorii, esto q. talis solum uelis sacre transactionem per viam publicam d. conf. 177. col. penul. vers. 4.

Via publica, flumen, & Ecclesia, dicuntur de territorio, esto quod duo priora dicantur de Regalibus, qua non censeantur per se in feudum concessa, d. conf. 177. col. fi.

Delicta commissi in via publica possunt puniri, per feudatum, de villa, Territorio, & iurisdictione, d. conf. 177. col. pe. in fi. vers. 5. iuncta principio col. sequen.

Vle publice non sunt vnus populi, sed omnium populorum, et nostra Itali etiam Anglis sunt publice d. conf. 177. col. penultima d. vers. Quinto.

Vicarius, supra in verbo locumtenens.

Victualia.

Prohibitio, de non extrahendo grano, extra territorium, non ligat volentem extrahere, de vno loco ipsius territorii, ad alium locum eiusdem territorii, conf. 150.

Stante tali prohibitione, an possit vassallus habens duo castra extrahere de uno suo castro, ad aliud d. conf. 150.

Prohibitio pradicta, si sit localis, An possit vnus ex Dominis loci communis inter plures, extrahere granum, & ad proprium suum castrum transferre, d. conf. 150.

Si Domini habeant ex conuentione facta cum hominibus facultatem prohibendi extrahere victualia Quid veniat appellatione victualium, Et an casitane conf. 151.

Quid veniat appellatione frumēti, d. conf. 151. col. 1. In his attenditur communis vsus loquendi, ibi.

Et communis vsus vtendi seu obseruantia, dict. conf. 151. prima col.

Prohibitio extrahendi victualia extra territorium, debet esse rationabilis, & pro euitanda carestia, & praeseruanda abundantia, d. conf. 151. 2. col. vers. 3. debet.

Habentes arbitrium super abundantia, non possunt aliquid facere, q. licet pertineat ad abundantiam Tamen redundaret in maius damnum publicum prout esset prohibitio extrahendi vinum, vel castaneas, cessante causa legitima, d. conf. 151. col. 2. vers. 3. debet.

Dominus loci, non possunt Gabellam imponere, pro habenda licentia extrahendi d. conf. 151. col. 2. & 3. vers. Nest est dicendum.

VILLA, supra castrum, & infra vniuersitas. ville

secundi voluminis.

Ville non habent de iure cōmuni iurisdictionem, & subsumt ciuitati in cuius territorio sunt scituatē, conf. 120. in prin.

Ville de consuetudine quandoq; reperiuntur habere iurisdictionem d. conf. 120. in principio.

Aut ex privilegio d. conf. 120. col. 3. & 4. vers. ex quibus inuolūto vers. sequenti.

Si villa possit sibi deputare potestatem, an dicatur ipsa, vel potestas habere iurisdictionem d. conf. 120. col. 2. circa fin. inuolūto principio col. sequen. vers. & sic iurisdīctio.

An eo casu iurisdīctio dicatur adherere territorio d. conf. 120. ibi.

Si Principi teneatur ex privilegio deputare potestatem in villa aliqua, vel ex conuentione, iurisdīctio est alīcui penes Principē, & passus penes vniuersitatē, vel nullam, & in territorio d. conf. 120. 2. col. d. vers. & sic iurisdīctio inuolūta col. sequen.

Vbi populus elligit officialem, & superior confirmat populus non dicitur habere iurisdictionem, Sed superior confirmans d. conf. 120. 2. col. d. vers. & sic iurisdīctio.

Iurisdīctio est Imperatoris, & ipse est qui illam tribuit Magistratus creando, vel confirmando, vel auhoritatem creando, & confirmandi praestando d. conf. 120. col. 2. in fine d. vers. Et sic iurisdīctio.

Si consuetudo prouidet in loco, de aliquo Iudice, vel ibi solet esse iudex specialis, apud illum censetur esse iurisdīctio, non apud superiorem d. conf. 120. col. 3. in principio in d. vers. Et sic iurisdīctio.

Quod intelligitur nisi superior deputet potestatem, quo casu censetur iurisdīctio esse passus in territorio ibi.

Item intelligitur ad effectum, ne superior magistratus vel generales iudices, & commissarii possint se intromittere de causis in ipso loco versantibus ibi.

Villa qua habet potestatem vel iurisdictionem, an habeat iura fisci, d. conf. 120.

Item an emolumenta iurisdictionis ac pene, multae, & confiscationes spectent principi, vel tali ville.

Item an Regalia, vbi de his omnibus dicitur q non spectant ville, nisi habeat ex privilegio, consuetudine, vel concessione seu prescriptione dicta. conf. 120. col. 3. & 4. cum sequentibus d. vers. Ex quibus vsq; ad vers. Sed quia dubitari contingit.

Si statuta loci d' Principe confirmata, determinant penas oēs vel aliquas cōitatū applicari sunt obser-

uanda, quia habent vim privilegii, d. conf. 120. 6. col. circa principium vers. Et q.

Ciuitas, vel locus, qua habet dominium, & Regalia recognoſcendo simpliciter aliquem in superiore transfert in illum iura fiscalia, ac palacium potestatem emptum per eam nomine camere d. conf. 120. col. 5. in principio vers. Ex quibus inferitur

Quando ex privilegio debet esse in loco, vel nulla subdito, seu subdita immediate principi, potestas habens merum, & mixtum Imperiū & omnimodam iurisdictionem, an confiscationes spectent Principi vel communi illius loci, ac iura fiscalia, an vero vassallo d. conf. 120. col. 3. & 4. cum seq. vers. Ex quibus vsq; ad versiculum Sed quia dubitari contingit.

Illi de villis subditi Padue, non possunt trahi coram potestate Padue si habent, propriam potestatem, conf. 133 col. 4. in fi. cum seq. Paulo ante vers. & si dicatur.

Violentia, vis, supra Metus.

ULTIMA VOLUNTAS, Supra in verbo testamentum.

Vniōes, congregationes, conuenticule, admanzie hominum, ac conspirationes, an & quomodo in iure plecentur conf. 117. col. 2. vers. & primo circa fi. & Bosi. in suo tractatu criminali, sub tit. de crimine lese maiestatis, & quomodo quis plestatur quando Congregatis hominibus percussus vide Gram. Decisione 17. nu. 3. Bru. Filius.

Vniuersitas.

Domini terrarum ac eorum familia, & filie femine, an dicantur de vniuersitate illa, & loco, seu populo, conf. 139. col. 3. circa principium vers. tamen pro veritate.

Familia Dominorum potest facere vnum corpus per se, d. conf. 139. ibi.

Magnates et Nobiles ac etiam persone Ecclesiastice solent dici de vniuersitate, & populo, d. conf. 139 in principio 2. col.

Ad hoc ut dicatur eadem vniuersitas, expedit ut per sone regantur per eosdem administratores, & quod publica negotia simul tractentur d. confilio 139. col. 3. sub dicto vers. Tamen pro veritate.

Index Cons.

Quia Dominorum etiam filiabus spectantia, si non fuerint retroposita in registro loci, & hominum de bonis uniuersitatis, & loci, non possunt ab uniuersitate grauari, d. conf. 139. col. 2. & 3. in uers. tamen pro ueritate, limitando, ut in fin. consilii uidelicet in col. si. uers. concludendum.

Ad constituendum uniuersitate inspicitur animus, & uoluntas hominum, in loco commorantium, d. l. conf. 139. colu. 3. in fin. paulo ante uers. Nec ex eo.

In eadem ciuitate possunt esse plures, & distincte uniuersitates, Quia potest esse una ciuitas diuisa per portas, uel per quarteria, ita q. quolibet quarterium habeat proprios iudices, Et erit uniuersitas per se d. conf. 139. col. 3. in fi. Paulo ante uers. Nec ex eo.

Diuersa est subiectio familie Dominorum, & hominū loci, d. conf. 139. col. 3. uers. Et q. non dicantur esse eadem uniuersitas facit.

Domini ferrarie sunt ciues Ferrarie, d. conf. 139. col. 3. uers. cum secundum Cardl.

Eslo q. una sit uniuersitas, Domini tamen possunt esse diuisi, ac superioritar & Iurisdiclio ita quod habeant plures indices, conf. 142. colu. secunda cum sequen.

Subditi diuersorum Dominorum unius loci Nichilominus possunt esse unum corpus; unus populus, & eadem uniuersitas. Sicut plures parrochie habentes diuersos rectores, faciunt unum corpus, & plures nationes coniunguntur ad faciendum unam uniuersitatem, & consilium d. conf. 142. col. 2. cum sequen.

Dominus loci infundendo alicui de bonis, qua habet

in illo territorio, censetur hoc feudum ab uniuersitate bonorum qua habebat separare, conf. 168. col. 2. & 3. sub uers. & primo & col. antepen. & sequen. sub uers. Et ex his remanet.

Forenses habentes pradia in territorio in dicantur de populo, conf. 177. col. 2. uers. 2.

Subditi non dicuntur illi, qui non sunt inclusi in infundatione, Eslo quod ratione domicilii, uel see, contractus, aut delicti ibi possint conueniri, conf. 168. col. antep. cum sequen. sub uers. Et ex his.

Facultas faciendi nullam, uel locum, adificia, & fortalicia est de iure gentium permissa.

Et ampliandi nullam, Et cuius tunc sint muri, antiqui supra edificium.

VSVS FRUCTVS, uide supra late, in uerbo femina, & etiam in uerbo legatum ac in uerbo, fructus, & etiam disjuncte supra in uerbo Feudum, alienatur, uel acquiritur.

Voluntas facti non minus quam uerbis demonstratur, Imo sepe magis conf. 121. col. pe. paulo ante uersicul. Nec conserit, Adde in hoc proposito Neut. in sua filia nuptiali sub Rubrica in dabo quomodo Indicandum col. primo fol. 25. in priu. uers. qua mens non solum declaratur ex uerbis.

Pxor supra late in uerbo femina, ac etiam supra in uerbo Dot, ac etiam in uerbo legatum, & etiam supra in uerbo feudum alienatur uel acquiritur ac in uerbo supra ususfructus.

F I N I S

Tertium & Quartum volumen Consiliorum Feudalium eiusdem Clarissimi

I. C. D. Alberti Bruni, Authoris praesentis secundi voluminis Deo dante, quam primum in lucem addetur, cum aliis voluminibus Consiliorum ac tractatibus admodum solemnibus eiusdem, opera praefati Mag. I. C. D. Io. Baptistae filii dicti Magnifici Domini Alberti.

SECUNDVM VOLVMEN CONSILIORVM FEVDALIVM

PREFATI DOCTIS. ET ECCELLENTISS.

I. C. D. ALBERTI BRUNI PATRITII ASTENSIS

felicitèr incipit in cons. 114. secundum veterem impressionem primi voluminis eiusdem Clarissimi D. Alberti. Et secundum novam dicti primi voluminis impressionem prefati D. Alberti Initium facit in cons. 123.

ET DEO OPT. MAX. QVE DVCE CLARISSIMI I. C. D. IO. BA-

ptiste Bruni filii vnici dicti D. Alberti authoris impressionis dicti secundi voluminis, suum agit principium in dicto cons. 114. Suntq; in presenti volumine aliq; additiones dicti D. Io. Baptiste filii prefati D. Alberti.

SVMMARIVM.

Consilium cxliiii.

SOROR an preferatur agnatis in feudo, nouo fratri concessio in feudum nobile antiquum autum & paternum pro se et heredibus ac successoribus masculis & feminis, quando frater decessu intestatus, & sine liberis, cui successerunt mater & soror etiam stante Inuestitura & concessione feudi, & mortuo tali fratre sine liberis, mater habeat dum vixerit vsufructum talis feudi.

Et quid operentur illa verba iure antiqui auti, & paterni feudi.

Et quid operentur illa verba pro heredibus et successoribus.

Et an operentur & femina heres primi inuestiti, etiam pro parte excludat agnatum, qui non sit heres in feudo femineo,

Et an mater, vel ascendens, possit de iure in tali feudo succedere,

MNI POTENTIS DEE

& Gloriose Virginis Marie, Nominibus & presidio inuocatis, Visis inuestituris de castro meladri factis Do. quondam Iohanni de Falle-

tis, & hiis à quibus causam habuit, Ex quo ipse Dominus Iohannes, & hii à quibus causam habuit, fuerunt inuestiti de feudo predicto, in feudum antiquum. autum, & paternum, pro heredibus & successoribus masculis & feminis, Debeamus circa successionem ipsius feudi dicere, ac si ipsius Domini Iohannis Pater, auus, Proauus &c. fuissent pro se, & descendentibus masculis & feminis inuestiti 2. Bal. in c. prim. §. Hoc quoq; in fi. com. men. de succel. seu. Vbi numerat personas, Qve vocantur in feudo concessio iu-

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

re paterni feudi & in c.p. de alie. feu. pater, vbi et marti. de laude, & D. prepositus ac coiter feudiste, & i c.p. penult. col. an agna. vel fil. defun. & Andr. de iser. in c.p. de contro. apud par. terminan. & Iaco. Alua. post Iaco. de Belui. ardizo. i c.p. col. fina. de val. decrep. eta. cu concor. de quibus p Alex. conf. 30. incip. Qm. in 3. col. prim. vol. Repetito in conf. 2. quinto vol. & col. 55. inci. perspectis penult. col. 4. vol. & Franciscus Curtius senior conf. 49. max. in vers. 5. & fortius coadiuuatur, & Soci. col. 67. & 165 & Dñum meum Iaso. in prelu diis feudoru i 30. col. & sic ex hac clausula soror vocatur ipsius Dñi Iohannis, & dici esse de cõprehensis in inuestitura, & concessione facta ipsi Do. Iohanni, perinde ac si patri ipsius D. Iohannis, & forori, facta fuisset concessio predicta pro masculis & feminis, Attẽto q nullus ex paterna linea superest, masculus c.p. §. qn et in tit. epif. vel abba, & c. pri. de eo q sibi & heredi. suis mascu, & femi. & merito Bal. in d. c. pri. de aliena. Feu. pater. dixit feudum taliter concessum assumere naturam feudi paterni, Quod et pater & late probant moderni in locis pre allegatis,

Quod si dicatur, ex quo istud feudum censetur proauitum & antiquum, & perinde ac si proauo vel attauo, & antiquioribus fuisset concessum, & q ad sunt masculi, qui ex ipsis auo proauo & Attauo descenderunt, Qui videntur huic forori preferendi, cum Iura disponant, q Donec superest masculus, in feudo succedere valens, femine nõ admittantur, d. c. prim. de eo qui sibi & here suis mascu. & femi. & c. prim. §. filia de success. feu. cum concordantibus de quib, per Alex. conf. 219, inci. qm abunde pen. col. vers. Fortificatur. prim. vol. & conf. sequenti 3. col. Rñdetur q cum istud feudũ sit hereditarium, Ad ipsum non admittuntur, nisi habentes illam qualitatẽ, q sint heredes, vnde oportet vt ex quo concessum fuit Do. Iohanni & suis heredibus sci licet ipsius Do. Iohannis, q quis sit heres Do. Iohannis acqisitoris, vt dici possit de nominatis in Inuestitura, seu cõcessione, & nullus reperitur habere has qua-

litates, preter hanc Dñam sororem, vt volunt Iacob. de Beluis. in d. c. prim. de eo qui sibi & here. suis, vbi et Alua. & Andr. de Iser. in c. prim. §. Hoc quoq; de success. feu. & in c. pri. an agna. vel fil. def. vbi Bal. in 3. col. post Bar. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liberti. & Alex. conf. 10. inci. ponderatis vbi ita plenẽ & subtiliter consuluit, 3. vol. & conf. 19, inci. super eo prima col. iunct. his que dix, col. 26. 5. vol. & D. meus Ias. in l. si non sortem §. libertus in fine, commen. ff. de condi. inde. Et ita vidi consultum & obtentum in ardua causa per prestantiores Doctores Italie, Inter quos ita consuluerunt, D. Bartholomeus Soci. conf. 10. inserto in consiliis meis impressis 3. col. prim. vol. & Do. Iohannes Campezius, vbi D. Soci. notabiliter dicit, q illa verba in feudum antiquũ autum & paternum & c. solum operatur respectu personarum pro quibus reperitur recepta inuestitura, per nota p Alex. in d. conf. 10. 3. col. tertio. vol. & Ita et consultuit D. Cultius Iunior conf. pri. in 2. dubio in 9. alias 8. col. & sic pro hiis tantum qui sint acquirentis heredes, ex quo acquirens, pro suis heredibus eis tantum voluit stipulari vt etiam declarat Iacob. de Beluis. in d. c. prim. in fine commen. de eo qui sibi & here. suis vt etiam Aluaro. vt sic heredes primi & veri acqisitoris, preferantur heredibus acqisitoris, interpretati, tanquam primo loco nominati, & vocati, argumento l. cum ita. §. In fideicommissio. ff. de leg. 3. Et notatorum in l. si cognatus. ff. de reb. dub. Cũ secundũ Andre. de iseru. in d. c. pri. in prin. vers. & licet 2. col. in titulo an agna. vel filius defun. quis presumatur cogitare de herede sui ipsius, non de alio, prout istud in presenti casu verba sonat, & ita in proposito isto etiam inuenio fuisse consultum per Pau. de ca. conf. 156. inci. istud feudum in antiquis, maxime in fin. conf. vbi dicit illa verba iure antiqui, & paterni feudi, non trahi, Nec trahi debere seu posse ad agnatos, qui non sint heredes stipulatoris, Ita quod si tale feudum cõcedatur etiam pro feminis tunc femine heredes stipulatoris pferant agnatis

agnatis, qui non sint hæredes. Vt ibi latius per Pau. de Cast. qui decidit præsentē casū, quod si dicatur i materia feudali, appellatione hæredū venire descendētes tm̄, & nō collaterales heredes prout est soror, ut habetur in c.p. & tñ diētulus p illū tex. de aliena. scū. cum concor. de quibus per Alex. & Moder. in l. Gallus. §. Et si parēte. ff. de lib. & posth. & per Doctores in c. in præsentia, vbi Feli. in xi. colūm. de proba. & Corneum. conf. 6. inci. Aperta. 2. col. in fin. p. vol. & per D. meum. Iaso. in d. l. si nō fortem. §. libertus col. fin. ff. de condit. inde. post notabilem ad hoc decisionē Paul. de Cast. in l. ex facto. §. fin. ff. ad Trebellia. constituentem differentiam an eōcedatur feudū. pro liberis. & heredibus. An vero pro hæredibus, ut tunc filii veniant esto q non sint hæredes prout ēt dicit Bald. in c. 1. in fin. cōmē. de eo qui sibi & herē. suis mas. & femi. quē sequit Aret. in l. quod dī in penul. col. ver. vnde dicit. ff. de verb. ob. quīs Alex. ibi in 20. & 37. col. nihil super hoc velit firmare, quod ēt tener Zaba. cōf. 64. inci. q. D. Nera post mediū dicēs q nō hæres succedit, maxime in marchia & ducatu. Respōdet q ista Do. soror vocatur ex eo q feudū habeat naturā paternā, & auiti feudi, & ex eo q illud vērbum hæredibus, operet, q agnati, qui nō sunt hæredes non vocent. sed illi demū qui sunt hæredes acquirentis, prout est ipsa Do. soror, valet. n. argumentū a cōfūctione duorū capitū. l. gallus. §. ille casus ēt ibi notatis. ff. de lib. & posth. & illa decisio Paul. de Ca. nō procedit quo ad agnatos quominus debeat esse heredes sū eū, & D. meū Iaso. in d. §. libertus in fin. quīs cōmunis opinio sit, q ubi-
cunq; sit mentio hæredū in feudū dicat hæreditarium, ut per Bald. & cōiter Doct. in c.p. in princ. an agna. vel filius defun. & p Bar. in d. §. si liberi. & Bal. in c. 1. in princ. 3. col. de prohib. alien. fen. per Frē. & Alex. ac Doctores in l. apud. iulianum. §. si quid alicui. ff. de leg. 1. cum concord. Illud autē verbum successoribus ēt nō facit ad rem, Quia intelligit de vniuersali. Nisi dictū fuisset successoribus quibuscunq; ut habetur p Doct. in l. quādam. §. nihil, vbi Alex. in

p. col. ff. de æden. & per Imol. in l. quod dī vbi ēt Alex. in vltimis cartis. ff. de verbo. oblig. & p Moder. in d. c. in præsentia maxime Feli. in xi. col. vult. in proposito Alex. in d. conf. 10. in 3. col. vērū. & per prædicta, & ita vidi etiam quo ad hoc consultū per præstantiores Doctores Italig, maxime præallegatos. vult Corn. confil. 16. incip. aperta 3. colum. p. vol. vbi etiam dicit etiā posse intelligi de successoribus in feudo, qui sint hæredes.

Et quia isti agnati non possunt dici successorēs in bonis & hereditate ipsius Iohānis, si cut nec eius hæredes pariter remanent ēt ex hoc capite exclusi p prædicta, & p notata per Alex. in d. conf. x. loco præallegato.

Nec obstat si dicatur, q ista Domina soror habeat matrem cohæredem. Quia sufficit q sit hæres pro parte, ut per Barto. in d. l. ut iurisiurandi. §. si liberi. ff. de oper. liber. & Alex. in d. l. quādam. §. nihil. p. colū. ff. de æden. cum vulg.

Item non obstat q si dicatur q appellatione hæredū in materia feudali, nō veniant femine, ut per Bal. in c. 1. quib. mod. feu. cōstitū. potest & Corn. confil. 65. inci. Nobilis Domina, & Calde. in cōf. 15. in tit. de ver. signi. Quos refert & sequitur Feli. in d. c. in præsentia xi. col. & plenē Corn. d. confil. 16. 2. colum. Quia illud procedit in feudo quod non est femineum secus in femineo, ut in titulo de eo qui sibi & hæredibus suis masculis & feminis, & hic femine expresse uocantur. Ideo in certis, locus nō est coniecturis l. continuus. §. cum ita in fine cum glo. ff. de uerborum obliga. & l. ille aut ille. §. cum in uerbis. ff. de legat. tertio.

Item non obstat existentia matris, & q sū aliquos in feudo concessio pro se & hæredibus, succedere possent ascendentes, ut per Feli. in d. c. in præsentia vndecima colum. Quia respondetur hoc non esse verum, ut habetur in c. primo de natu. success. feud. & per Corn. d. confil. 16. in secunda colum. & quod ex pacto hic matri fuit promissum, quod succedat in solo vñusu fructu, & inclusio vñusu fructus est exclusio in reliquo. l. cum prætor in princip. ff. de

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

Judit l. maritus C. de procu. & tale pactū, arguit successionē sororis, fortius debere admitti, cum favorabilior sit successio sua que est collateralis. vt in d. c. pri. cum ibi not. de natu. suc. feu. nam si de quo minus videtur in esse, & inesse ergo & de quo magis Autentico multo magis vbi Bal. C. de sacrosan. ecle. cum vulgaribus Ex quo cōcludo, q̄ ista soror succedit fratri in feudo predicto, quod est hereditarium, & femineum, & prefertur agnatis, saluo vsu-fructu matri, iuxta tenorem prime cōcessionis, & acquisitionis, Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus,

Tante educatione, Inter Dños et homines de prestando censum Dñis, si filie dicentes, se ad censum admitti, iubeant illam sibi prestari. Et alter Dñorum iubeat, non prestetur, quid habeant homines facere. Et an non prestando, cadant in penam; Et quid si ex pacto, homines non habeant se intrinistere de differentiis Dñorum, Et an in feudo concessio pro heredit. et successoribus quibuscumq; femine succedant.

CONS. CXV.

MMNIPOTENTIS DEI & Gloriosissime Virginis Mariæ nominibus & Presidio invocatis, Visis processibus agitatīs cōtra syndicos scagrelli, & conuentionibus, que sunt inter

D. & hoīes, nichil michi occurrit, & q̄ grauet ipsos syndicos, & faciat ipsos posse dici cōtrauenisse, iuri superioritatis, vel Dominorū, ex quo vnus Dominorū phibet, & iussit nō solui aliis, censum petiitum,

Et prim. moueor p̄ illam vulgatam regulā, q̄ in re cōi, aut i pari causa, vel in dubio melior sit cōditio prohibentis, vt in l. fabinus. ff. cōi. diui. & in regula in pari, de reg. iur., & dixit florīa, in d. l. fabinus prope finem, commen. q̄ super federi debet, Quousq; superior se interponat, quando socii sunt, discordes in casu rei communis, vbi allegat bona iura.

Secundo Moueor quia. vbi sunt duo cōpetitores, eiusdem rei, quis non tenetur alteri tradere, nisi iussu iudicis, ut notū in d. l. is à quo fondus de rei vendi.

Tertio moueor q̄ pōt iuberi, p̄ eū, q̄ inter se p̄tendere pōt, ne creditori, soluat, vt p̄ Ang. Imol. & Doctores in l. heres. ff. ad tre bel. vbi Alex. prope finē cōmenti, dicit q̄ iussus superioris excusat à pena, & à mora quod maxime p̄cedit secundū cum post Pau. de ca. vbi ius partium nō est ligdum.

Quarto moueor, q̄a. quando q̄s habet duos dños si vnus vult obsequiū, ab ipso subdito, & Pariter alius, ita q̄ impossibile sit vtriq; gratificari, potest subditus cui vult parere, vt p̄ prepo. in c. fina. prope si. commen. in tit. hic finitur lex, in vsibus feudorū, vnde multo magis, potest subsistere à solucione debiti, de quo D. duo cōtendūt.

Ex p̄dictis patet, q̄ non potest eis aliquid imputari, dum dixerunt dominabus censum prestari de iure non posse, tamquā in capibus feudi, tum per predicta,

Tum q̄ hoc dicit ius, et dixerunt ad suā defensionē, & ad demonstrandū, q̄ dubiū est i solucione, Seu q̄ debitiū quo ad eas nō sit ligdum, iuxta notā in d. l. heres, tum quia neminē ledit, & nulli facit iniuriā, qui iure cōi vtiut, l. fina. C. de in integ. resti. tū ē q̄ est cōueniens, q̄ sint habilitate ad feudum, & q̄ faciant hoc constare si volunt, censum Feudalem exigere, arg. l. fina. C. de rei vendi. & q̄ hoc pendente possessio stare debet penes eum, pro quo stat, iuris presumpcio, c. sunt per lone §. penult. & fina. de priuileg. in 6. & §. coges in autentica de manda. princi. collatione 3. cum ibi not. per Bar. et Doctores, vult Bar. in Liure. ff. ad municipa. vbi in fine dicit, q̄ si dubitetur Quis sit possessor, iudex coram quo agitur formatim cognoscat, & penes Reum, l. lute C. de libe. cau. item non possunt ipse Domine de iure cōi incapaces, dicere sibi contrateniri, ratione trāsfactionis inite cum Dñis loci, nisi faciant cōstare, q̄ sint de Dominab. & capaces, & consequēter, q̄ sint de cōprensus in inestitura, & conuentione facta cū Dominis alias cōuētio dicit res inter alios acta, l. si vnus

§. Ante

§. Ante oīa cū ibi nōti. ff. de pact. & l. 2. et 3. & per totum C. res inter alios acta. Nec prodest asserta conventio Do. Iohanni. quia illa non pōt feminas facere capaces feudi, cum factū priuatorū, ius cōe tolere non possit, l. nemo pōt. ff. de leg. prim. et l. priuatorū C. de Iuris. omni. iudi. cū concordantib. maxime aliquo ex agnatis insurgente, contra ipsas Do. prout facit Do. Io. Antonius. Et licet cōuentiones de prestando cēsū sint facte. cū Do. p. eis et eorum heredibus, et successoribus, tamē ex quo sunt facte cū D. Castrī tanquā superiorib. & feudatariis, et nō tanquā cū priuatis psonis, et tanquā cum quolibet, sed i consequentiā feudi, ac p re feudali, Intelligitur de heredib. & successorib. I feudo, et habilibus ad successionē feudi, et sic de filiis et descendentibus masculis, c. p. §. & si clētulus de alie. feu. cū ibi notatis facit q dixit Aluaro. post alios in c. fina. si de feu. fue. cōtro. & l. c. p. vers. plures. n. de gradib. succel. in feu. q pactū de nō petēdo, feudū ab hērede, intelligitur sūm. naturā feudorū de herede masculo, facit c. primū. §. Hoc quoq; de succel. feu. q pactū q femina succedat in feudo, Intelligitur deficientibus masculis, Nec pōtuisset aliter fieri cōuentio, sine licētia superioris, vt in c. p. in prin. de succel. feu. Ibi nulla ordinatione & c. cū ibi nōt. plus est q et conventio pro heredib. & successoribus quibuscunq; nō comprehendet feminas, feudū Bal. in c. p. §. donare 2. col. vers. sed dubitari, qualiter olim feu. ali. pote. & Alex. conf. 30. incip. qm omne datum circa 4. col. pri. vol. Postremo non obstat conventio in qua dicitur, q si cōtingat oriri differentiā, vel discordiam inter Do. & eorū heredes, Homines non teneantur, Nec cōpelli possint se intromittere. Quia vt dictū fuit oporteret constare, q iste Do. mulieres sint de heredibus in feudo succedere valentibus, et ad successionē habilitatis. Itē illud caplum non prohibet quominus possint se intromittere si velint, licet phibeat, ne astringi possint, vel ex obligatione teneātur se intromittere, vnde nō fuit dictū, q nō debeat, seu non possint se intromittere, sed q

non teneantur, nec astringi possint, argumentol. inuitus C. de procu. & aut. matri & auie C. quādo multi. tude. offi. fong. pos. & q notat. Bar. de verbo pōtest in l. p. ff. de iniust. rupt. & in l. Gallus in prin. ff. de lib. & post.

Postremo dato aliqui cōsulerunt Bonū esse vt deponant partem dubiam, vel totum, si non sit in eorū facultate diuidere, forte non erit nisi tutum, & ita laudarem, licet sit materia d. l. Is a quo fondus, que consu lit expectari sentētiā, Laus Deo & Virgini gloriosissime.

Albertus Brunus.

Ominis loci in cuius territorio Illi de loco vicino plantarunt furchas, et hominē suspenderunt, pretendentes talem locū loci esse de eorū territorio, An possit eripere furchas de tali loco propria autoritate.

Vassalus lre pendente de iurisdictione, & territorio, cum alio subdito superioris sui, an teneatur Dominio ad seruitia.

Dominus an teneatur vassallo de emptione, pro feudo empto ab alio vassallo, propter consensum quem prestat alienationi.

Et confirmatio de Novo Feudo, nil noui affert, & intelligitur, salvo iure tertii.

Mota controuersia vassallo super re, de qua fuit inuestitus, vti feudali, per alium pretendentem allodialē, & de suo territorio, Dñs. an teneatur suscipere Iudicium, vel possit interpellari, ad defensionem, vel ad informandum vassallum, de iure feudi, & de defensionibus, Aut ut ad sit in Iudicio, vel sit locus nominationi.

Dño interpellato ad defensionē rei feudalis, An possit vassallus transigere, vel causam cōcordare, sine Dño. Vassalli an possint instare, ut Dñs eis designet, & stendat fines territorij, & feudi.

CONS. CXVI.

IN PRESENTI Casu Furcharum erectarum, & hominis Ibi suspensi per illos de Poduarino, in Territorio q Do. Turris Vallis gorrerie,

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

pretendunt esse suum, & ab eis possessum. **Primo** est videndum An pendente litte cū istis de poduarino, Qui dicunt locū predictum in quo fuit ille homo ad furchas suspensus, esse de territorio, & iurisdictione poduarini, isti Domini vassalli Turris uallis gorrerie teneantur Domino Duci ad seruitia, & videtur q̄ sic, eo quia fruuntur feudo Et ante euictionē non agunt de euictione, vt per Bal. in c. prim. in principio vbi etiam aluaro. tangentes vtrūq; fundamentum, de inuesti. de re alie. fa. et fortius si Dominus non teneatur de euictione, de quo insequenti questio dicitur.

Secundo Videndum est, An Dominus teneatur de euictione, in qua materia puto aduertendum, q̄ isti Domini vassalli non habuerunt causam a Domino nisi per modum consensu, & inuestiture, & eorum vtile dominium principaliter acquisierunt ab aliis personis, que prius ipsum feudum tenebant, vnde videtur, q̄ non habeat locum tex. in c. prim. in principio de inuesti. de re alie. fac. iunctis pulcre traditis per Panor. conf. 30. inci. princeps quidam p totū 2. vol. Et intrepide dicendū videtur, q̄ isti venditores, sint illi qui tenentur de euictione. Aut stante ignorantia ad interesse, vt voluit Iacob. de Belui. in c. p. I. prin. q. fina. seu penul. qui feu. dar. pos. & per notatam per Bal. Alua. & doctores in c. si vassallus feudum in tit. si de feu. fuer. cōtro. int. Domi. & agna. & in c. primo de controu. inter domi. & empt. feu. et per Bal. in c. prim. in prin. 5. col. vers. quero an Vassallus possit transigere, De prohib. alie. feu. per frede. vbi hoc tenent alii scriben. post. glo. cum sint diuersa & diuersi effectus, emere feudum a Domino, & emere a Vassallo, vt per Doctores in c. prim. vbi Alua. in 2. col. de bene. fratris, et per Iacob. de Belui. in c. prim. §. notandū in fine commenti, qui feu. dar. pos. Dominus autem licet consenserit alienationi & fecerit inuestiturā istis Dominis emptoribus, Non tamen fuit auctor vendicionis. Nec promisit manutenere res, tamq; feudales. Quinimo inuestitura simpliciter facta intelligitur facta saluo iure tertii,

& de iusto feudo, & confirmatio de hāuo facta, nil noui affert, sed roborat quod inuenit, vt per Docto. & Bal. in c. prim. in prin. vbi Aluaro. in 3. col. 2. notab. p qnos fiat inuestitū. Quod si dicatur Dominum consentientē alienationi, haberi pro vendente per ea que dixit Bal. in c. si facta in princ. commen. si de feu. fuer. controuerf. vers. sed quid si vendidisset &c. vbi dixit, q̄ tunc emptor succedit in feudo ex persona Domini, & cum Bal. Ibi transeunt Moderni, Respondetur q̄ ex hoc non est auctor contractus, cum non recipiat precium, rei vendite, sed vendens, Ideo Bal. ibi dicit vendentem nisi sequatur traditio teneri ad interesse, Non Dominum, Bene fateor q̄ tenetur defendere esse feudum, vt infra in 4. fundamento dicitur, & dixit Bal. in l. si plures 2. col. C. de condit. infer. q̄ Dominus qui promisit simpliciter rem traddere, non tenetur pro fructibus non perceptis, secus si promisit vacuam vel plenam possessionem.

Tertio Dubitatur an Dominus agere debeat, An Vassalli, Dico q̄ vassalli agere possunt & conueniri pro iure vtili feudi, seu pro iure suo c. prim. §. prim. de inue. de re alie. fa. & ibi notatur de denontiatione domino facienda & c. prim. de cōtrover. inter vassa. & alium de bene. & c. si vassallus de beneficio suo si de feu. sue. contro. sed tunc stat questio. An iudicium Domino non vocato factum ei preiudicet Quod late deciditur in locis preallegatis, & per Docto. & Alua. in c. si vassallus losi. si de feu. sue. contro. & per Alex. in l. sepe. ff. de re iud.

Quarto dubitatur An Dominus interpellari possit ad aliquid, & ad quid interpellatus teneatur, Alua. in §. fina. de not. feud. sentit q̄ sic, sed Bar. in l. 2. prim. col. C. vbi rem actio. Dicit q̄ feudatarius qui in quietatur in suo vtili dominio, debet illud ipse defendere, nec potest ut se liberet a iudicio Domini nominare sed ad ipsum Vassallum solummodo informandum de suis defensionibus, Bal. autem ibi dicit nominationi esse locū, vt tam Dominus quam Vassallus adfint in iudicio propter
omnium

omnium interesse & ius, Quia tractatur hic de faciendo ista bona esse allodialia, & consequenter de iure & interesse principis, ac eius directi domini. Ego in hoc passu dico, q. potest interpellari, vt iuditio assilatur pro suo interesse vt ibi per Bar. & Bal. & late per cano. in c. quoniam frequenter. §. q. si super vt lit. no. conte. Et vt queatur ius feudi, si vult tamquam de feudo recognoscere per notata in d. c. prim. de inue. de re. alie. fa. & in d. l. 2. & d. s. quod si super Dum ibi dicitur, q. ius directi domini debet per ipsum Dominum defendi, Quinto Queritur An Domino non defficiente possint vassalli concordare tex. est q. sic in d. c. primo de controu. inter domi. & empto. & in d. c. si Vassallus de suo beneficio, si de seu. fuer. cōtrou. q. bona fide fieret concordia & transactio vt ibi.

Sexto potest dubitari, An isti domini Vassalli possint instare, vt Do. sibi ostendat & designet fines feudi, seu ipsum feudum Alua. post alios tenet q. sic i. c. illud quoq. pen. col. de prohib. alie. feu. per Frede. & bene quamuis aliquando vassallus teneatur ostendere que bona recognoscat in feudū vt ibi habetur & per Bal. in c. prim. in princ. prim. col. de vas. qui cōtra constitut. L. hōta. cum cōcordantibus De quibus per D. m. cum Iaso. in l. 2. in 13. questione in col. 70. prime impressionis C. de iure emphi. quādo scilicet de hoc est questio inter Dominum & Vassallum,

Septimo Dubitatur, quia facta fuit per aduersantes erectio furcharum suspensio ibi homine in loco, Quem Domini turris presuponit esse de eorū feudo territorio & iurisdictione An possint Domini Turris propria autoritate furchas tollere, & inuenio q. sic, stante dubio, quis sit possessor, vt est Deciso Bal. in l. pri. C. vt nemi. lic. sine iussu iudi. signa &c. Et tātō magis, quia isti Do. turris p̄suponunt se quasi possessores iurisdictionis et territorii illius loci vbi fuit ille homo suspensus, Et hec dicta sunt sine pompa allegationū, sola fundamenta attingendo. Laus Deo, & Virgini gloriosissime.

Albertus Brunus.

Apocales, Nec non congregantes Gentes, tenentur de delicto saluum gentium.

Dominum locorum, & publici officiales tenentur de delictis in eorū territoris ipsi scientibus commissis, Nisi exhibeant malefactores, quando prohibere potuerunt, Aut perquirere, malefactores, quando delictum est notorium, et quādo dicantur Domini, vel vniuersitas scire delicta commissi.

Villa & illi qui sunt magis suspecti de loco Ac inimici presumuntur damna dedisse.

Iniquus presumitur mandasse damnum in ferri, concurrentibus iudiciis.

Receptatores, Malefactorum, tenentur pro damnis per eos illatis.

Contra conuersantes, & frequentantes cum malefactoribus presumitur.

In his que sunt difficilis probationis, maxime que sunt contra expulsos, & per externos, ab expellendis receptatos, sufficit probatio per coniecturas, & verisimilia.

In civilibus, Esto q. conuenti, sint in criminali causa absoluti.

Coniunguntur probationes facte in causa criminali, cum factis in causa civili.

Inuentum in litere defertur, si quis ex dolo conuincatur non si ex presumptionibus.

Conf. cxvii.

VLTA suadent, q. sit in fauorem Magnificorum Dominorū Phebi & Lazarini, ex marchionibus Ceue, Tunc expulsi de Marchia, pro incendiis rebusq. ablatis, De populationibus & damnis eis datis, pronuntiandum contra Quere llatos, ac reos conuentos, maxime contra Commarchiones, Et Bonifaciū Clauellum Syndicum loci Ceue.

Et primo Quia isti conuenti erant caporales istorum malefactorū, & caporalis tenetur de damno dato, Non tantum a se, sed etiam per gentem suam Cui est caporalis secundum Bar. in l. 2. §. si quis non homi-

nem,

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

nem. ff. vi bon. rap. & Bal. in l. prim. 3. col. vers. sed quero qui ergo dicantur principales C. de seru. fugit. vbi dicit q. caporalis tenetur de eo, quod tota familia sua fecit, textus est etiam in l. fin. vbi Docto. et Sali. tam in tribuno Duce, & preside, quam alio C. de his qui latro. occult. Ad quod etiam textus in l. quoniam multa C. ad leg. Jul. de vi, Que vult Caporalem pro solido teneri, & dicit Ibi Bal. in prim. notabili, q. totum malum quod contingit imputatur caporalli sequitur Innoc. in e. sicut dignum vbi Felli. in col. fina. de homicid. & innocen. in c. fi. quod met. cau. & dicitur caporalis vel principalis, qui solet mandare & precipere secundum Bal. in d. l. prim. in 3. col. C. de serui fugi. & Bar. in l. in hoc. ff. de ser. corru. & dixit text. & ibi Docto. in l. Pretor ait la. 2. in principio iuncto. §. si quis aduentu. ff. vi bon. rap. q. congregans gentem, etiam si non dolose, Nec ad hoc congregauerit tenetur de damno dato, per tales sunt enim prohibite tales gentium adunantie, vt in c. prim. §. couenticulas et ibi prepo. de pac. iur. firm. & per Bar. in l. fina. in 2. q. in fin. ff. de colleg. illi. cum vulgaribus.

Secundo moueor, Quia isti publici Domini & officiales tenentur ciuilitex ex delicto sue familie, pro excessibus factis in territorio, cui pre erant, & in qua prelacionis officio sonebatur, vt late per Bar. in l. ne quid prima q. in fin. 2. cum sequen. ff. de incen. rui. naufr. & late etiam per Panormi. in c. prim. 2. col. in vers. Quo ad primum ibi & ideo si aliquis de resti. spo. & tanto magis ex quo poterant prohibere vt ibi in versad 2. & per Bar. in d. l. Ne quid 2. col.

Tertio facit, Quia in isto Notorio crimine debuissent isti conuenti perquirere malefactores, & ipsos retinere, vt per Bar. in d. l. Ne quid, & facit in l. prima. §. Quod nouissime. ff. de publica. vbi Bar. met q. Dominus & publicus officialis ciuilitex conueniri potest pro damno dato, & q. tenetur de suo satisfacere, nisi exhibeat malefactorem, Idem & latius tenet Bar. in d. l. ne quid 1. q. cum sequen. & Panor. post

Ant. de Butr. in d. c. prim. de restitu. spolia. cum concordantibus de quibus per preceptorem meum Do. Iaso. in l. si quando 2. 3. col. in fi. in primis impressis C. unde vi vbi dicit presumi etiam contra villam prodato damno, & contra illos, de villa que sunt magis suspecti, & censentur Domini conuenti Ac villa & officiales habuisse notitiam malefactorum, Ex eo q. fiebant ita palam, q. maior pars vniuersitatis hoc sciebat vt declarat Bar. in d. l. ne quid 2. q. in fi. vel secundum Bar. in d. l. p. §. p. ff. de receptato. quando notorium erat per contratam, & q. Do. Castri non debeant in suo territorio pmittere, stare malefactores Notat Bal. in c. prim. §. si Iudex de p. tenen. facit l. congruit. ff. de offi. presi.

Quarto facit Quia damnum presumitur ab inimico datum, vt per Bar. in l. fina. 2. col. ff. de questio. & moder. in l. prim. §. preterea 8. col. ff. eo. vbi exigunt simul concurrere Famam, que in hoc calu concnrit, Et subiungunt presumi mandatum inimici, concurrentibus aliquibus aliis inditiis, vt ibi. Ad quod faciunt notata p. Bal. & Imol. in l. fina. ff. de here. institu. & aliquid dicit Ang. aret in suo tract. malef. in clausula fama publica circa 10. col. cum additione ibi posita per august.

Quinto presumitur contra istos conuentos, tamquam receptatores malefactorum, Cum de iure contra receptatores malefactorum presumatur, vt per Bar. in d. l. p. §. p. ff. de receptato, & Bal. in d. §. couenticulas 5. notabili de pa. iur. fir. & Sali. in l. pri. in fi. comen. post Cyn. ibidem C. de his qui latro. occult. & Bar. in l. Qui furem. ff. de furt. & facit l. metrodororum vbi Bar. ff. de penis cum suis concordantibus.

Sexto presumitur etiam contra istos conuentos, ex eo q. Iura presumunt contra frequentantes talia damna dare, Iuxta regulam Iuris Qui semel malus semper presumitur malus, & quia etiam presumunt contra conuersantes cum damnum dantibus, vt per Alex. conf. 2. 17. inci. visis et opportune consideratis 3. col. 2. vol. maxime in vers. comprobantur predicta, & in vers. ex predictis, cum sequenti repetito conf.

conf. 50. primo volumine.

Ultimo in talibus que sunt difficilis probationis prout hec que facta fuerunt mediantibus personis alienigenis contra Dominos phebun & lazarinum fratres abentes & expulsos de marchia, sufficiunt leuiore probationes etiam per coniecturas & verisimilia, vt per Bar. & docto. in l. pretor ait S. an vero heredi. ff. de eden. cū concordatibus de quibus per Alex. conf. 53. inci. viso themate secundo volumine. Qui etiam aliquid dicit de hoc in d. conf. 217. versiculis preallegatis, & licet in causa criminali, ex talibus presumptionibus maxime propter purgationem factam ad torturam, non fuerint condemnati, sed absoluti. Nihilominus in hac causa ciuili tales presumptiones sufficerent ad condemnationem vt per Alex. in d. conf. 50. in tertia col. vers. comprobatur & sequen. primo volumine repetito in d. conf. 217. in secundo volumine & in conf. 24. inci. ponderatis 2. col. post pet. de Ancha. conf. 217. inci. Nos Bertholomeus circa medium, Ideo dicimus q. presumptiones que sufficerent ad condemnandum in ciuilibus, Non sufficerent in criminalibus, in quibus probationes debent esse luce meridiana clariores, iuxta l. fina. C. de probatio. vt volunt Innocen. & hostien. in c. Quia verisimile de psumptio. & Panormi. in c. secundo & c. quanto eo. tit. & Roma. in l. prima. S. si quis in Villa. ff. ad fillala & aliquid Balan d. l. fina. col. fina. cū concord. de quibus per Alex. conf. 15. inci. viso processu inquisitionis formate quarta col. primo. vol. & per felli. in c. Afferte de psumptio. Et coniungende erunt probationes facte in causa criminali, cum factis in causa ciuili, propter reproductionem earum, Et quia ipsi Domini Phebun, & Lazarinus fecerunt partem in causa ciuili, p ea que vult Panormi. in c. causam que de testi. & Docto. in l. 2. C. de eden.

Et si fiat condemnatio ex dolo istorum conuentorum certum est q. iurari potest in li tem de quantitate damni & incendii ac rerum furto subtractarum & de populatarum iuxta l. si quando C. vnde vi & c. fina.

cum vtrobiq. notat. quod met. cau. & notata p Bar. in l. prima S. prim. ff. si fami. sur. se. di. Quod si presuponamus Dominos conuentos & Bonifacium sindicum, tene-ri de sola culpa & negligetia, ex facto aliorum, prout supra dictum fuit, tunc non poterit iurari in litem, vt per Bar. in d. l. Nequid tertia questione. ff. de inced. rui. neufr. iunctis his, que dixit in d. l. prim. S. prim. in fi. commen. ff. si fam. sur. feci. dica. cum concordantibus de quibus per Doi. lasso. in d. l. si quando 13. col. & debet haberi recursus ad circumstantias, de quibus ibi maxime per Bar. in d. l. prima. S. primo in fine commenti, Et hec succiure dicta sunt propter temporis breuitatem, Et Q. non licet instruere mineruam, sed aliquas decisiones solum pro forma adducere. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Illia Domini Castri que successit in bonis, An sit subdita, & bona an sint de Iurisdictione Domini.

CONS. CXVIII.

LICET bona ista allodialia, que erant alterius ex Dominis loci deuerint in filiam, ex successione Iuris communis, & iuxta c. inter filiā alias 2. si de seu. sue. cōtro. inter Dominiū & agnā. & c. primū si de seu. sue. cōtrou. inter mas. & femi. Et non possint Domini sibi ipsis iudicare de ipsis Bonis vt in l. prim. C. ne quis in cau. propri. & in l. Qui Iurisdictioni cum ibi notatis ff. de iurisdictione omni. iudi. vbi plene de materia. Ex hoc non possunt negari. Quin sint de Iurisdictione Dominorum & Dominis subdita, cum sint in territorio eorum, & non sint exempta, per notabilem decisionē Alberi. de Rosa in l. si familie C. famil. her. post hostien. in c. Nimis de Iure Iuran. per textum in c. ad hoc de pa. Iur. firman. Et idem vult, ipse Alberi. de Rosa. in

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

in Dictionario, in verbo Allodium Dicēs vtrobiq; q; licet Allodium dicatur quasi aliunde, Non recognitum sed liberum, proprium & purum, prout etiam notat. in d. §. ad hoc vbi Bal. in prima col. Non tamen excludit Iurisdictionem vel superioritatem alterius videlicet qui in loco habet iurisdictionem, quod etiam vult Panor. in d. c. nimis, & in c. si diligenti, secundo notabili de prescrip. faciunt notata in l. Bene azenone C. de Quadri. prescrip. q; imperator sit Dominus mundi, scilicet ratione Iurisdictionis licet dominium & proprietates singularium rerum sit aliarum personarum, Cum aliud sit habere Dominium rerum Aliud iurisdictionem, vt dicit etiam Bal. in c. primo §. final. Quibus mo. feu. amit. & Docto. ac Alua. in d. §. Ad hoc Et consequenter Domini inuestiti de territorio. Cum mero & mixto imperio habent iurisdictionem tam in suis propriis fondis & Allodijis, quam in alienis & feudalibus facit l. Pupillus. §. territorium. ff. de verb. signi. Sic & ecclesia seita in Diocesi. ex hoc est de iurisdictione Episcopi, Nisi probetur exempta, c. cum dilectus de relli. do. cum ibi notat. eum concordantibus.

Facit etiam quod dicimus de delinquente in loco exempto, vel ecclesie, Aut clerici, vt fiat de iurisdictione Domini illius provincie, vel Territorij, in quibus est talis locus exemptus. vel ecclesie. Nisi talis locus habeat Iurisdictionem separatam de perse, vt per Bar. in d. l. si cui, §. fina. in prim. questione. ff. de accusa. Et Doctor. in l. Si quis in hoc genus per illum textum. C. de Episc. & Clerici. & in c. Fina. de immuni. Ecclesi. cum concordantibus de quibus per Ang. areti. in tractatu malef. in clausula in scalis Santi petronij, & est de mente Hostien. & Panorm. in d. c. nimis, Nisi exemptio esset data loco et persone vt per Bart. in l. fina. post medium commen. ff. de constituto. princip.

Persona autē huius Domine mulieris Non potest dici subdita, Tum quia est nupta extra territorium, quo casu, non est quoad personam amplius de Illa iurisdictione

adeo q; si esset origine de Villa. Pro ut est de Castro, Non posset astringi ad onera personalia. l. prim. vbi Bar. C. de mulierib. & in quo loc. lib. 10. habetur Pulchre per Pau. de Cast. in cons. 195. Inci. posset quis in antiquis. Post notata per Barto. in l. penul. §. idem rescripserunt. ff. ad municip. & in l. prim. C. de mulier. & in quo loco lib. 10. & per l. cum quadam puella. ff. de iurisd. omni. iudi. cum similibus. Tum quia est de familia Dominorum Caltri. Quæ distat à subditis, & est diuersa species, vt per Bald. & alios in c. prim. vbi bonus tex. quali. Vassura. debe. fidelita. & facit. l. qui iurisdictioni. ff. de iurisdic. omnium iudi. & consulit Card. consil. 2. dicens q; sunt de loco, sed non sunt subdite statutis loci, Et licet sit nupta extra familiam nō eo minus definit esse de familia nec perdit privilegia originis, ut per Bar. in d. §. idem rescripserunt & Pau. de Cast. d. consil. 195. & Docto. in l. voluntas. vbi Dominus Ias. in princip. commen. C. de fidei commis. & D. Ias. in l. prim. in fine commen. ff. de constituto. princip. & Alex. cons. 55. incip. ponderatis 3. volumine cum concordantibus. Laus Deo, & Vergini gloriosissime.

Albertus Brunus.

*I*nter aliquos consortes litigetur super iure deputandi, vel remouendi officialē in suprema curia, per viā appellantis, Dicente parte appellante, q; ei spectet ius in solidum deputandi.

An iudex à quo, si pars appellans deputat nouum officialem sine alia parte appellata poterit de illa causa cognoscere.

Et an hoc fieri possit iure pendente.

Et per clausulam consuetudini, transformatur quasi possessio iurisdictionis.

Et an potestas an domini cum in solidum deputantes dicantur alios consortes turbare.

Et quid iuris si ipsi consortes diuersos eligant potestates.

Conf.

CONS. CXIX.

In hac materia vide Bru.conf. 93. & 98. prim. volumine, & Soci. conf. 165. 187. & 273. Bru. Filius.

ESTO q in curia Gratianopolitana pendeat lis super remotione Bernardini potestatis Ferreriarum, per Appellationē partis aduerſe Quem antea nos renouauimus in

curia Gubernii Astenſis, Dicentibus aliis confortibus noſtris, q ius habent in ſolidum eligendi ſine nobis. Curſu temporis inductum & cauſatum, Nihilominus, ex quo ipſum Bernardinum nunc remouerunt, Et alium potestatem nomine Albertum in potestatem ſine nobis inſolidum conſtituerunt, Debet Mag. D. Vicarius Gubernii Aſtenſis providere, & inhibito nem penalem Quam ipſi Alberto, & ipſius Alberti locum tenenti fecimus confirmare, & Validam declarare, Que inhibito eſt, q ex quo Domini de malabaylis, Antonius de Bertonis, & ego condomini Ferreriarum Deputauimus Bertolam Brunum Agnatum meum pro potestate dicti loci Quo ad partes Noſtras, Non debeat ipſi Albertus, & locumtenens eius, ſe de hominibus & partibus noſtris intromittere,

Et moueor quia in Curia Gratianopolitana, Non eſt queſtio de totali iuriſdictione inter nos confortes Quo caſu, Vbi eſſet de vniuerſali iuriſdictione queſtio ſecundum Bar.in l. ſi poſt litem. ff. de exceptio. verſ. ſed quero, particularis queſtio Iuriſdictionis non poſſet regulariter inter nos intentari, Ne preiudicium fieret Queſtioni iuriſdictionis vniuerſali Niſi inſpectantibus ad iuriſdictionem & quæ ſint tempore peritura, vel niſi in caſibus infra dicendis, ſed queſtio illa eſt particularis, quo caſu ſecundum Bar. Ibi poſſeſſor in omnibus iuribus Ipſius particularis queſtionis, poſſet vt ſua quaſi poſſeſſione, Ita vt ſecun-

dum Bar. Ibi ſi ſit queſtio de Dominio Caſtri inter plures cōfortes, poſſeſſor in omnibus iuribus caſtri poſſet vt iuribus Caſtri pendente Iudicio per l. pen. ff. de aqua quotti. & æſti. Ad quod videri etiam poſſunt dicta innoc. in loco ibi per Bar. ſeu uerius per Ang. allegato.

Secundo moueor, Quia lite pendente ſuper iure, & quaſi poſſeſſione eligendi officialem, Et electionis facte, Non licet aliam electionem facere, in preiudicium litis pendente, & facta eſt nulla. c. primo & 2. cum ibi notatis vt lit. pen. in 6. & late tangit Io. Andr. in c. Non ſolum, col. ſi. de Appel. in 6. vbi etiam alii, maxime Philippus Franchus, volentes q ſi aliquis litigās ſit deſiſtus à dignitate vel officio, per ſententiam, à qua appellauerit, & pendente lite, ſeu appellatione, Alter ſit eius loco ſubrogatus, per partem, vel iudicem Aut tertium, vigore ipſius deſiſitionis et ſententie dicatur innouari, & attemptari in preiudicium litis, & appellationis ita q ſubrogatus ſit remouendus, Eſt enim litigioſum ius iſtud de quo litigatur ſecundū Glo. in verbo litigantibus in d. c. primo vt lit. pen. Ita q ſicut res litigioſa nō poſſet in tertium alienari, Ita nec de alio licita ſit electio, ſecundum mentem d. glo. facit regula l. prime. ff. Nil noua. q appellatione pendente nil. ſit inouandum, & c. non ſolum cum glo. & ibi notat. de appel. in ſeſto & memini alias conſuluiſſe in hac materia q preualeat electio, que à iure concommittitur. De qua materia tradidit per Innoc. & Docto. in c. 2. de reſti. in integ.

Tertio moueor, Quia cum diſputeretur in curia gratianopolis de cauſa petitorium concernente, videlicet remotionem Bernardini, & trademus hic de poſſeſſorio, Ne in poſſeſſione turbemur, vnum iudicium nō dicitur alteri preiudicium facere, vt plenē tradidit in l. naturaliter §. Nichil commune. ff. de acquire. Poſ. & infra patebit in verſ. ſequenti,

Quarto moueor, Quia eſt expreſſum in c. cū teneamur de appel. & in c. An ſit co. tit. cū ibi plene traditis, q appellatione pendente, vel cauſa appellationis Non liceat turbare,

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

bare, vel spoliare partem appellatam. sicut nec partem appellantem & secundum glo. in d. c. nō solum in gl. si. in medio, utens possessione alio modo, quam prius videretur, vel illicitum aut dolosum faciens in preiudicium aduersarii dicitur innouare tali innouatione, que est retractanda, cū predecessores a nobis in ipso officio fuerint confirmati, Aut positi fuerint de licentia nostra, & se nominatim gesserint pro officialibus nostris, Dicendo ego talis officialis, positus vel deputatus, a Dominis ferrierarum videlicet Do. de malabailis Do. Georgio Bertono autore Do. Antonii Bertoni Alberto Bruno, &c. vel hoc modo ego potestas Dominorum Ferreriarum, videlicet talium & talium, ut constet per processum inquisitionum factos per ipsum Bernardinum, Ita quod ista deputatio Alberti noui potestatis, Aliter & alio modo fieret per alios condominos ius deputandi in solidum contra veritatem pretendentes, Et Presupposito, qd de suo vel nro possessorio & modo deputandi, non fiat aliter fides, presumitur officialis fuisse ab omnibus deputatus, cum factum aliquid presumatur ab eo, Qui facere de iure debet, & qui habet titulum, & prout titulus de iure dicat, per notata in l. cum seruus. ff. de verb. oblig. per Bar. & in l. 2. C. de acqui. here. & alias consului in ista materia Item de nostra possessione satis constat per instrumenta alienationum per aduersantes in nos factarum, cum clausula constituti, ut per Bar. in l. Quod de mco in principio col. fina. ff. de acqui. pos. vbi dicitur existens in quasi possessione castri, si constituat se possidere, nomine meo transferre in me quasi possessionem iurisdictionis cū quo ibi transeunt Doctores maxime Alex. dicens eo casu statim transferri possessionem alia patetia eorum non expectata, Que patientia bene esset necessaria vbi homines se constitueret quasi possidere nomine alterius, faciunt notata p. Bar. in l. ab emptione col. 2. cum concordantibus ibi traditis p. D. Ias. in 6. & 7. col. ff. de pact. & idem in herede constitutus, ut per Pau. de ca. in l. Neq; in fin. cōmenti C.

de vsufr. cum vt alias consului & dixit Pau. de ca. in l. vie in fin. cōmen. ff. de seruit. generali, deputatio officialis fieri debet per omnes Dominos Ita qd etiam pro nobis sit ius commune quod disponit. ut lite pendente possidere debeat. Qui habet ius commune pro se, c. cum persona, §. primo & fina. de priuileg. in vi. & alias consului in hoc casu.

Non obstat qd obicitur de lite pendente, in curia grationopolis, Quia cum ageremus in curia gubernii Astensis, de remouendo ipsum Bernardinum, & ab interlocutoria fuisset ex aduerso ad curiam grationopolitanam appellatum, vbi retenta est causa in Negotio principali & fuerunt aduersantes assignati ad probandum quod ius deputandi solcant exercere in solidum per tempora de quibus ibi, nobis contrarium articulantibus & probantibus.

Et lite & appellatione pendente fuerit ipse Bernardinus remotus. lis est finita per eius remotionem, & alberti nouam deputacionem. §. fina. in l. de perpe. & tempo. actio. Nisi quo ad expensas, ut ibi per Iohannem Fabri.

Et dato quod duraret lis. Ibi inter nos, & alios consortes aduersarios; Ista noua deputatio per aduersantes facta, de alio videtur facere nouam causam ex interuentu noue persone, secundum Ang. in l. ubi patetum secunda colum. C. de transactio. cū quo transit Alex. in l. naturaliter. §. nichil commune in 31. colum. ff. de acqui. possess. Et quia est causa possessionis concernens, quousque causa grationopolis super iure deputandi fuerit terminata. Dicta litis pendencia non obstat quominus hæc causa sit hic tractanda secundum Alex. Ibi in 30. colū. & dictum fuit supra, maxime quicquid ista esse finitura speratur secundum eum. Ideo dominus præpo. in c. cum teneamur tertia colum. in fin. de appellationib. dixit, qd etiam inter easdem personas potest fieri ex diuersa causa super eadem materia noua instantia appellatione non obstante & inchoari, & tãto magis ex interuentu noue persone ad quam nō trahitur inhibicio curie grationopolis sic indi-

eis ad quem, vt per D. Philip. Francum & D. preposi. in dict. cap. cum teneamur volentes quod contra eum, possit adiri Iudex à quo, quod fortificatur Quia si inhibitiones & precepta que fecimus Bernardino non ligant istum Albertum necessario est noua causa, Cum & tandem, Vbi appellatus turbatur in possessione, vel spoliatur potest adiri Iudex à quo vt prouideat per textum & notata in d. cap. cum teneamur & in cap. an sit de appel. & secundum glo. in cap. secundo in glo. 4. de matr. contra. contra inter. eccle. Iudex à quo potest inhibere parti appellanti ne faciat id propter quod appellauit, vel quod sequitur ex eo, puta ne cum alia contrahat matrimonium lite & appellatione pendente super matrimonio à quo appellauit, Sequitur Ibi Pandrmi. Post alios dicens ex hoc quod appellatio non tuerit appellantem, vt facere possit id propter quod appellauit, Nec obstat quod iste nouus potestas, Qui non reperitur nominatus in Curia grationopolis non sit attendendus, sed factum deputantium, Quia licet hoc non tollat quominus Iudex à quo possit vt supra adiri tamen certum est quod imo ipse Albertus est qui nos turbat procedendo etiam pro parte nostra, vt dixit Bar. in l. prima §. huius autem in fin. commen. ff. vt posside. Quamuis etiam per Dominorum electionem, & diffamationem dicamur turbari Vt ibi per Bar. in prima & secunda questione post Innoc. in cap. secundo de in inte. re. vbi alii, licet non dicamur possessione spoliari, ex eo quod alium constituimus etiam nos potestatem, Vt per Bar. in dict. §. huius autem secunda questione alias penul. circa finem, Quo fit, vt sit necesse quod superior, in hac discordia Duorum potestatum electorum inter nos partes suas intromitat vt per Ang. Alex. & Barba. in l. secunda §. Ex his ff. de verb. oblig. & Panor. in cap. si. secunda col. vltimo notabili de re iudi. Cum quo Felli. & alii transeunt, & memini in isto casu alias consuluisse & patet in consiliis meis impressis & c. Laus Deo

& Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Quando ex Privilegio debet esse in loco subdito, immediate Principi, potestas habens merum & mixtum imperium, & omnimodam iurisdictionem, An confiscationes spectent Principi, vel communi illius loci, ac intra Fiscalia, an vero Vassallo.

Et Quid si adsit Ibi Vassallus,

Et an si princeps committat causam spellantem Potestati loci hoc possit non Violatis privilegiis loci, Cuius in territorio est annexa iurisdicção, & non aduolatis statutis loci disponentibus quod eius potestas de causis cognoscat per principem confirmatione.

Et Quid confirmatio statutorum loci habeat vim privilegii.

Et Quid in preside, an se intromittere possit de priuatis causis locorum habentium iurisdictionem, & propriam potestatem.

Et an Ciuitas vel locus se submittens principi, vel recognoscens ex iurisdictione, transferat in principem intra Fiscalia, ac Palatinum potestatis, & mendentina communitatis.

Et an iurisdicção annexa territorio, possit separari, periri, & mutari, per principem.

Et an Castrum ciuitatis, possit in feudum dari, vel inf feudatarius discedere per Principem.

CONS. CXX.

VM Queritur an Bonorum confiscatio, spectet Principi, An vero Communitati loci, stantibus Capitulis & Priuilegiis, & Princeps in loco debeat ponere Potestatem,

Qui habeat merum & mixtum imperium ac omnimodam iurisdictionem. Premito & de iure ista loca non habent iurisdictionem pariter nec castra, licet de consuetudine quandoque habere reperiantur, & subsunt ciuitati in cuius sunt territorio, seu verius Iudici Ciuitatis. Vt per Bar. in l. p. §. Cum vrbem. ff. de offi. pref. vrb. & in l. prima

B. R. de

D. Alberti Bruni consilia feudalìa.

quarta col. de iudit. Vel premitto quod ex istis priuilegiis confertur iurisdicção. Que coheret Passiue territorio huius loci, ex quo potestas Ibi habet potestatem terrendi l. pupillus §. Territorium ff. de verbo. signi. & l. final. C. vbi & apud quem, vbi Bar. Bal. & scriben. Que iurisdicção, Non competit communitati Quia ipsa nõ habet potestatem iudicendi, & potestatem deputandi d. §. Territorium & l. prima §. Cum urbem cum ibi notat. ff. de offi. prese. urb. & not. Innoc. in cap. cum accessissent de constitu. & Iaco. de Belui. in aut. de defen. Cui. in §. primo in 3. questione.

Et sic iurisdicção adue est penes Principem, & passiue penes hanc vniuersitatem, & in territorio huius vniuersitatis, & loci, Quamuis ex priuilegio, iuxta notata per Bar. in l. prima col. fin. ff. de Iur. omni. Iudi. vbi alii, & per moder. max. D. Iaso. in col. fina. & pulchre per Alex. in cons. 3. inci. visio processu cause vertentis inter communitatem Serzane prima col. quarto volumine & per Bar. in l. prima in fi. commen. ff. de dam. inse. & in d. §. cum urbem vers. Item allegatur in argumentum in fi. vers. vbi etiam dicit quod quando in loco est ordinarius. Ibi dicitur iurisdicção adherere territorio, Nam vt dicit Bar. in d. l. prima in fi. commen. ff. de Iur. omni. Iudi. Iurisdicção nõ dicitur esse penes Castrium, vel ciuitatem. Nisi ipsi sint qui deputent potestatem in ipso loco, & Tunc est Questio An ipse populus, An vero officialis sit ille. Qui habeat iurisdicçãoẽ vt ibi per Alex. & Dominum meum las. in fin. commen. Vbi autem populus, non deputat officialem, esto, quod eligat, indubitanter populus non dicitur habere iurisdicçãoẽ, sed superior confirmans, vt per Bar. in auten. de defen. Cui. §. iusiurandum, prope fi. commen. col. tertia & Iarius, p. Alex. vbi supra. prope fi. comen. Qui subdit q. ois iurisdicção est imperatoris. Quia ipse est q. Iurisdicções tribuit magistratus creando, vel confirmando, vel prestando auctoritatem creandi, vel confirmandi, per iura per eum allegata, & sic

non obstat que dixit D. prepo. in c. prim. §. ad hec, prima col. de pac. iura. firman. post archi. in c. si Episcopus de offi. ordi. in 6. q. si consuetudo prouidet in loco de alio quo iudice, vel ibi solet esse spiritualis Iudex, quod apud illum censetur esse iurisdicção, & non apud superiorem, Quia intelligitur. nisi superior deputet potestatem Quo casu intelligitur esse passiue in territorio, Item intelligitur quoad effectum, Ne generales Iudices & commissarii se possint, de causis in ipso loco vertentibus impedire prout loquuntur Docto. in d. c. si Episcopus intelligendo dictum Doctoris secundum iura allegata per eum, iuxta notata per Bar. in l. non solum §. si liberationis verba. ff. de lib. leg. & Pau. de ca. in l. Nemo de iuris. omni. Iudi. & infra dicitur. Cum regulariter princeps concurrat in iurisdicçãoẽ cum magistratibus inferioribus, vt late per Felli. in c. pastoralis de offi. ordi. Dicens quod iurisdicção. censetur concessa accumulatiue non priuatiue quo ad ipsum principem vt etiam infra dicitur.

Ex quibus infertur quod cum iurisdicção adue sit penes principem. Qui deputat potestatem, Emolumenta iurisdicçãois ac confiscationes spectent ipsi principi per notata per Bar. in l. Item veniunt §. ait senatus. ff. de peti. here. & Dominum meum Iaso. post alios in l. Imperium sexta col. ff. de Iuris. omni. Iudi. & per Bar. in l. prima prope fin. commen. cum additione Ibi posita C. de bon. Vac. lib. 10. in vers. Quero vtrum, pro delictis, & quod talia loca non habeant Iura fisci, Nec fisci priuilegia, Vult Bar. in Rubrica C. de Iure fisci libro decimo. Et pulchre Bal. in Rubrica C. de priuilegiis fisci. Et dixit ad propositum Bal. in l. secunda in fin. commen. C. Commu. de vsuca. quod etiam ciuitates non habent ius confiscandi, Nisi habeant regalia, Quod et vult Bar. in Repetitione l. prime col. fina. C. de Sõm. trini. Dices q. ciuitates Italie non habent fiscum, Nec iura fiscalia, Nec possunt bona publicare propter delicta, per d. l. primam. Nisi secundum Bar. Ibi hoc habeat, ex priuilegio vel prescriptione

prescriptione, seu antiqua consuetudine prout et dicunt Docto. in d. Imperiū vbi Dominus meus las. in 9. col. in vers. sed videndum est quod de prescriptione & consuetudine etiam sequitur Alex. cons. sexto inci. viso in fi. primo vol.

Et secundum Bar. in l. secunda in fi. cōmen. ff. de iure fi. Ad hoc vt bona possint ex delicto deferri loco vel ciuitati, Debet ei concessum fuisse merum, Vel mixtum Imperium cum regalibus. Vult idem Bar. in l. prima C. de excu. mu. libro decimo in fine commen. Dicens quod pene & milite non debentur rectoribus, vel Presidi, sed ei qui in loco habet ius fiscale. Et quia sunt de regalibus, Talia non veniunt nisi expresse concedātur per cap. primum in titulo que sint rega. de quo etiam per Antonium de Butrio in cap. per venerabilem qui fil. sint legi. Et Bal. cons. 110. incipit Antiqua versiculo sed hic est aduertendum primo volumine penultima impressione, vbi dicit quod Imperator ex Pace Constantie. Non censetur ciuitatibus Italie Regalia concessisse, licet concesserit merum & mixtum Imperium, vnde in presenti casu dico qd si appareat de consuetudine, vel de legitima prescriptione huius cōmunitatis, H. Consequendi confiscationes aut alia emolumenta iurisdictionis sit standum consuetudini ac prescriptioni cum talia possint consuetudine acquiri & prescriptione per predicta & notata per Bal. in cap. primo in principio vbi alii hic finitur lex, & per Bal. in d. l. 2. C. commu. de vsuca. & late per D. meum laso. in d. Imperiū in 11. & 12. col. & per Felli. in c. cum non liceat vltima carta de scriptio. & in c. Quo ad de offi. lega. Alias autem non video quomodo possint Huic vniuersitati, & populo. H. spectare confiscationes, Et publicationes bonorum ex delicto. Vel contumacia etiam ex dispositione statutorum prouenientes, cum non determinetur statuta quod applicentur loco & vniuersitati predictæ, Nec addunt de hoc priuilegia, et sic remanemus quo ad hoc in dispositione iuris cōmunis. I. si cum dotem in prin.

cum ibi not. ff. solu. ma. & l. si extraneus ff. de condit. ob cau. & c. cum dilectus vbi textus & Docto. de consuetu. glo. & Doctores. in l. secunda C. de noxa. facit quod voluit Panorm. in cons. 93. inci. in questione, secunda col. secundo volumine qd Ciuitas que habebat Dominium & regalia, recognoscendo simpliciter aliquem in superiore transfert in illum iura fiscalia ac palacium potestatem emptū per eam nomine Camere & idem Dicit Bal. in cap. primo tertia col. de capi. qui curi. vendi. in molendinis que talis ciuitas habebat vt publica & non iure priuati, vt transferat in Dominum, cui se submitit simpliciter, & consuluit Corneus cons. 321. inci. in hac quarta col. & sequenti quarto dubio quarto volu. quod vendito Castro cum pertinentiis, veniunt nemora pascua mollendina, & omnia alia que vendens tamquam Dominus sub illa vniuersitate tenebat, & ibidem possidebat.

Et non obstat quod talis potestas habens merum, & mixtum imperium possit ad confiscationem, & publicationem bonorum deuenire, vt per Glo. & Docto. in l. prima. C. ne sine ius. prin. & per Lucam de penna. in l. prima in octaua col. in principio C. de priuili. schol. libro duodecimo & ad Bannum, vt per Bal. & Docto. in capitulo primo in principio in tit. hic finitur lex vbi Dominus prepo. in tertia col. Quia de hoc non est questio, Sed an principi, vel vniuersitati, dicti loci, publicatio bonorum applicetur que non applicatur vniuersitati prout supra Bene fateor, quod si esset Vassallus inuestitus cum mero & mixto imperio ac omnimoda Iurisdictione quod utilitas mulctarum, & penarum, & bonorum publicationis ei spectaret, per ea que dixit Bal. in Rubrica ff. de rer. diu. vers. 43. & alii consului in cons. inserto inter mea consilia feudalia, cons. 31. inci. in causa Dominorum maxime circa finem consilii in primo vol. & est de mente Bar. in l. prima. C. de excu. mune. lib. decimo & aliquid dixit Dominus meus, Iacobinus a Santo

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

Georgio, me sub eo audiente & scribente in sua inuestitura feudali, in clausula cum mero & mixto imperio 1. col. post medium & Bal. conf. 205. inci. Distinguendum cum sequen. 4. vol. pe. stampa, & Do. las. preceptor meus in l. Imperium .ff. de iuris. omni. iudi.

Et quia istud est extra nostrum propositum, latius non attingo, vnum tamen circa predicta non putavi omittendum, quod quatenus statuta loci à Principe confirmata determinant penas, vel aliud communitati applicari illud est obseruandum secundum Bal. in d. conf. 110. vbi dicitur confirmationem statutorum habere vim priuilegii.

Sed Quia dubitari contingit etiam. An dicatur offendi priuilegia loci, ex quo facta fuit per principem commissio alteri, quam potestati, Dico quod si facta fuisset delegatio vni de loco esset minus Dubium per l. tam collatores vbi Bar. in fin. commen. C. de reb. milli. lib. 12. Dicens quod quando fit specialis commissio subdito alicuius habenti Iurisdictionem vniuersalem, Non dicitur ledi Iurisdicio talis iudicis minus quod territorii, Cum in territorio exerceatur, per predicta, Verum quia facta fuit delegatio extraneo & ulterius priuilegia & statuta dicunt, quod Iurisdicio in territorio illo vel loco debeat per potestatem ipsum exerceri, ex hoc videtur quibuscunque aliis à superiore seu à principe deputandis denegata, per eaque habent in l. cum preor in principio .ff. de iudi. & facit l. maritus cum concordantibus C. de procura. Facit quod dixit Bal. in l. fina. penultima col. versiculo Quero quidam .C. si a non compe. iudi. vbi dicit quod preces generalis, non potest punire hominem de Castro prouincie, Quando castrum habet suam potestatem, Sed debet remittere malefactorem ad ipsum potestatem Castri, vult Pau. de ca. in l. Nemo C. de iuris. omni. iud. facit quod dixit Bar. in l. iudicium soluitur. ff. de iudi. & Alex. in l. contra pupillum .§. primo .ff. de re iudi.

Et ex hoc etiam apparet responsum ad id quod

dicat Bar. in l. studentibus C. de offi. prefe. vrb. cum concordantibus de quibus per Alex. in l. testamenta pen. col. in fi. C. de testa. & per Felli. in cap. pastoralis. secunda col. & in c. irrefragabili de offi. ordi. Dum dicunt, quod datio specialis officialis in loco. Non dicitur derogare iurisdictioni, habentis ibi generalem iurisdictionem Quia verba cantant quod Iurisdicio sit exercenda per ipsum potestatem in territorio, seu loco deputatum, & tanto fortius ex quo potestas preuenit in iurisdictione l. ex eo tempore vbi Bar. C. de appella. & quod habetur, in l. si quis posteaquam .ff. de iudit. Et si dicatur quod princeps potest inmutare, perimere & separare Iurisdictionem annexam territorio, vt per Bald. in l. Data opera decima col. C. qui accu. non pos. & quod potest ordinarium vetare, vt in §. & Iudicare in autentica de deffensorib. Cui. et habetur in c. vt vestru de appellationibus & in dict. l. iudicium soluitur, & in cap. studuisti de offi. leg. cum concordantibus traditis per Alexan. in l. contra pupillum §. primo in fi. commen. ff. de re iudi. & vult Bal. in l. prim. in questione final. & penul. C. quom. & quando Iudex, & aliqua dixi etiam in consiliis meis feudalibus prim. voluminis impressi conf. 92. Respondeo quod in isto casu hoc non potest nisi cum preiudicio & offensione priuilegiolorum, & statutorum loci, & contraria procederet, vbi princeps simpliciter, & remota concessione priuilegii, ac remotis statutis loci ab ipso principe ad preces communitalis confirmatis, que de potestate, & eius officio loquuntur, prouidisset ipsi territorio de iudicente, nec essent in statutis vel priuilegiis verba repugnantia delegationi, vel commissioni per Principem alteri faciente, Cum bene verum sit, quod princeps concurrat in iurisdictione, cum quocunque suo prelide & potestate, nisi priuilegia, vel statuta sonent in contrarium, per Decisiones & Iura preallegata, & vult Bal. in cap. primo in principio prope fin. commen. de natu. seu. vbi dicit, quod licet omnis iurisdicio

Iurisdictio sit in principe, Ita vt possit concedere alicui castrum alicuius ciuitatis. Tamen hoc non procedit vbi princeps Iurisditionem alteri, seu ipsi ciuitati concessisset in perpetuum, & notatur in cap. Pastoralis preallegato, & per Iohannem de ana. consl. 81. iunctis his que habentur in consiliis meis feudalibus impressis in primo volumine consl. 47. & in consl. primo quinta col. vers. Et quia prope finem versiculi Quæ consuecum sint impressa non transcribo ibi dicta, licet secus sit in castro in Feudum concessio cum Iurisditione &c. à quo nō pōt tōli Iurisdictio, nec sine causa in feudum alteri concedi, aut fieri non feudale, vt per Bal. in l. Qui se patris pen. col. C. vnde libe. & Pau. de ca. consl. 156. inci. vilo & examinato in fi. in antiquis, & Felli. in c. Que in ecclesiastiarum 20. col. vers. Demum in hoc secundo de constitutio. quicquid in contrarium dicat Lucas de penna in l. possesores 2. col. C. de son. Pa. & in l. prediorū 20. col. cum sequen. C. de loca. predio. ciui. lib. 11. Laus Deo, & Virgini gloriosissime.

Albertus Brumus.

A Possit quis de homagio, vel feudo testari inter suos vel extraneos.

Et an de feudo nouo, vel de homagio nouo, cum Domini consensu.

An talis consensus sit necessarius in viza testamentis, & ante ius questum, & in testando inter suos.

Et an in feudo nouo possit vassallus, Nepotem Filio, vel vnum filium alteri preferre vel in eo vnus apponere.

An liceat successoribus, sicut acquirenti, de feudo testari.

Quid si filius in sui preiudicium consentiat testamentum.

In feudo concessio pro se & heredibus, potest acquirens vnum filium alteri preferre Secus si pro se & filiis, Non appositio verbo heredibus, Nisi de

mini consensus interneciat, Vel tantundem filio lesorelinquatur.

Potest acquirens feudum vel homagium à principio pro altero tantum filiorum stipulari.

Mortuo Vassallo, successor ex persona Domini, an Vassalli acquirat feudum vers. quarto in fi. & sequen.

Heres in certis rebus an succedat e qualiter, in feudo vel homagio, cum bevede vniuersali.

Ille vel Agnatus per quem non fiat quominus sit heres, an succedat in feudo.

Quid si sit apposta clausula ad habendum tenendum & possidendum & quicquid sibi perpetuo placuerit faciendam.

Habens bona in feudum, vel homagium, pro se & quibus dederit, vel pro se, & quibus cedere voluerit, an possit de ipsis testari, vel ipsa sine Domini licentia alienare.

An censetur quis de feudo, vel homagio fuisse testatus cum aliis bonis.

Testator prohibens filios quibus certas partes assignauit, Ne plus petant, An censetur prohibuisse etiam de bonis feudalibus vel datis in homagium.

In generali alienatione, vel obligatione, non veniunt bona feudalialia.

Hereditatis appellatione an veniant fenda, Et an Bonorum appellatione, ita qd testator loquens de bonis, videatur de feudalibus sentire.

Concessio feudi, vel homagii, pro se & filiis vel pro se & heredibus, An intelligatur pro descendentibus in infinitum.

Et an renuntians hereditati, aut Bonis, censetur feudo renuntiasse.

Si pater diuisit feudum, vel homagium inter filios, an possit aliter in testamento disponere, & diuisionem illam reuocare.

Inuestitura noua non est necessaria, Nec nouum inueniendum, vbi quis fuit inuestitus, & iurauit pro se & heredibus.

Et quid à contra si finis iuratum Domino, pro se & successoribus.

Fenda & homagia, an dicantur bona quasi castrensia, & an pater in eis habeat vsumfructum.

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

CONS. CXXI.

MINIPOTENTIS DEI,
& Gloriosissime Virginis
Marie matris Verbi incar-
nati in uocato presidio,
Viso processu agitato in-
ter Dominicum de Gava-
ciis ex vna parte, & Ma-
theum eius fratrem ex alia, Pretextu bo-
norum in homagiū per alterum ex Dñis
Cortafoni concessorū Gullielmo eorum
patri pro se & suis heredibus, Dicente
Matheo non valere testamentum patris
quo ad ipsa bona in homagium concessa,
Dum Gullielmus Pater instituit Domini-
cum & Matheum heredes, in certis bonis
& filios Dominici heredes vniuersales.

Contra matheum facit, Quia vt alias consul-
ui in cons. 43. inserto in primo vol. consi-
liorum meorum feudalium, potest pater
de talibus homagiis inter suos testari, &
disponere, in vltima voluntate, vel inter
vivos, & ibi apparet de natura talium ho-
magiorum post specu. in tit. de feudis §.
Nunc aliqua vers. Decimonono circa fi-
nem, vbi paulo ante dicit circa hoc, & alia
attendi consuetudinem loci ac regionis &
dicta in illo cons. non repeto, ex quo sunt
impressa & multi illa habent. Licet de me-
ro feudo, etiam inter filios, Quis testari
non possit secundum Andr. de Iser. in c. p.
in principio de suc. feu. cum concordanti-
bus aggregatis per Barba. inter cōf. Alex.
cons. 55. col. fi. in princ. quarto vol.

Secundo contra ipsum matheum facit, Quia
potest pater cum Domini consensu de feo-
do nouo & per eum acquisito, vnum de
filiis in tali feudo alteri preferre, cū Do-
mini consensu, ac inter vivos, cum ante-
dicto consensu etiam in extraneum, alie-
nare secundum And. de Iser. in c. prim. de
alie. feu. pat. vbi etiam Aluaro. in col. pe. &
fina. & Alex. in cons. 12. inci. perspectis
his in quinto vol. & in cons. 18. inci. super
primo dubio 2. col. vers. & potuit cum se-
quenti iuncto etiā vers. ibi preceden. eo-
pol. Quod etiam sequitur Dominus meus

Ias. in l. 2. col. fi. C. de Iuremphi. & Barba.
in d. cons. 55. col. fi. Quod limitat Bal. in l.
2. col. fi. C. de lib. & eo. lib. & Barba. in d.
cons. 55. col. fi. post Pau. de ca. in cons. ibi
allegato, & Aluaro. in d. c. primo de alie.
feu. pat. Nisi filiorum contēplatione fuisset
concessum prout latius infra dicitur &
maxime valuisset testamētum de tali ho-
magio sicut & de feudo attento Do. con-
sensu per predicta, iunctis his que dixi in
cons. 105. in primo volumine consiliorum
meorum feudalium impresso, vbi tetigi
an pater possit in feudo nouo apponere
onus, vel grauamen, vel de illo testari.

Sed ad hoc posset responderi, q̄ iste consen-
sus domini superuenit post ius quesitum
Matheo, hoc est mortuo iam Gullielmo
patre & testatore, Quo casu non videtur
posse ipsi Matheo preiudicare vt per alua.
in c. primo in principio ante pen. col. vers.
Quero an consensus de prohib. alie. feu.
per fre. vbi etiā alii, & est de mente Alex.
cons. 106. inci. viso Themate vers. pen. &
fi. 4. vol. iunctis his que dixit Bal. in l. Item
videndum §. Nunc videamus. ff. de peti.
here. Dum dixit q̄ in feudis ius Patris ex-
tinguitur eo mortuo. Ad quod facit, quod
etiam dicitur infra in 5. fundamento. licet
Bal. in c. primo §. donare in principio com-
men. Quali oli. feu. pote. ali. dicat consen-
sum Domini post testamentum, & mor-
tem testantis validare ipsam dispositionē
testatoris circa feudum, sed intelligo dictū
Bal. quantum sit ad preiudicium Domini
per predicta.

Quod si replicetur Domini consensum non
esse necessarium in alienatione feudi, que
sit inter suos, & inter illos q̄ sunt de com-
prehensis in concessione iuxta notata per
Bal. in c. p. in princ. 4. col. vers. Quero an
inter agnatos, vbi et D. prepo. de prohib.
alie. feu. per fre. & Bal. in cons. 415. inci. pro-
ponitur 4. volumine penultima stampa et
Prepo. in c. prim. §. sed & res, per quos fiat
inuesti. Respondetur q̄ in alterando or-
dine, concessio est necessarius Domi-
ni consensus, ex quo cum eius consensu
talis ordo fuit datus, per notata per Bar.
& Docto. in l. Qui Rome §. Flauius. ff. de
verb.

verb. oblig. per l. tertiā vbi Bar. ff. de seru. expor. & infra dicetur, & Bal. ac Docto. loquētes de alienatione, que fit inter suos de feudo sine Domini consensu, Dicunt illam non tenere in aliorum preiudicium, nisi in vita alienantis, vt ibi per eos & tex. in d.c. primo de ali. feu. pa. exigit Domini consensum, Quamuis in homagiis, vbi nō est exp̄sus ordo ista cessent in quibus licet testari inter suos, vt dictum fuit, & licet acquirenti sit permissum cum Domini consensu, de nouo feudo testari, Non tamen licebit aliis successoribus acquirentis, vt declarat Alex. in d. conf. 106. circa fi. 4. volumine & Barba. d. conf. 55. col. fi. post Bal. in d.c. prim. quarta col. vers. Que ro vtrum pater de prohi. ali. feu. per fre. & Alex. conf. 89. inci. vtrum pe. col. 4. vol. & 8. inci. visis 4. col. circa principium 3. vol. post Bar. in l. Qui rome. §. Flavius in fi. commen. ff. de verb. oblig. p. l. 3. ff. de seru. expor.

Tertio contra Matheum faceret. si consensisset testamento, Quia quando feudatarius non potest testari de feudo, Nichilominus succedens in feudo, si consentiat testamento, sibi prejudicat, vt per Alex. d. conf. 12. vers. accedit ad confirmationē 5. vol. & Bal. in c. primo. §. Donare quali. oli. feu. po. ali. & Dominum Iacob. à santo Georgio in sua inuestitura feudali in clausula & cū pacto q̄ possint testari 2. questio ne in fi. cum sequen. & Bal. in c. primo in principio 5. col. vers. Quero vtrum pater possit assignare, de prohi. feu. alie. per fre. Sed ex quo presupponitur, iste Matheus disensisse, Non est circa hoc aliter insistendum, & potest dici etiam consentire Qui agnoscit relictum, vt per Alex. d. conf. 89. inci. Vtrum col. fi. 4. vol. & in conf. 8. inci. visis 4. col. 3. vol. vbi dicit vtrubiq; q̄ talis consensus non nocet in legitima.

Quarto multum contra ipsum Matheum facit, Quia istud homagium Gulielmo Patri concessum, fuit, ipsi Gulielmo concessum pro se & heredibus quo casu, dicitur hereditarium, & potest acquirens vni filiorum suorum vel descendencium qui sit heres prelegare, & alios priuare, & est

ratio, Quia tale feudum non admittitur, Nisi quis sit heres, & ex consequentia heres, tenetur stare facto defuncti, vt per Bal. in d.c. primo in principio 5. col. de prohi. ali. feu. per fre. vbi allegat Andr. de liser. et ita tenere, & late per Alex. in l. apud Iulianum, Quam legit cum l. cum seruus §. si quis alicui. ff. de leg. primo vbi etiam Franciscus de are. & Dominus meus Ias. & plenius per ipsum D. Ias. in l. 2. penul. col. iunctis hisque dixit in tribus cartis Precedentibus. Cade Iur. emphi. & in l. si non fortem §. Libertus in penul. col. & fi. ff. de condi. indebi. & Alex. cōf. 124. inci. consideratis secunda col. in fin. vers. fortius & sequen. quinto vol. & conf. 12. circa fine. vol. & late ac pulchre per Dominum prepo. in d. c. prim. in principio 7. col. de prohi. ali. feu. per fre. ex cuius Domini prepo. dictis eliciuntur multe limitationes que non faciunt ad propositū licet quando cōcessio fuisset facta pro se & filiis, non apposita mentione heredum communis opinio sit, q̄ pater nō potuisset tunc vnū ex descendencibus alteri preferre, vel vni plusquam alteri, relinquere, nisi accedente Domini consensu, vel nisi data compensa equalēte, filio lēso, vt p̄ Bal. in d.c. primo in principio 5. col. post Andr. de liser, & per Alex. Et Docto. in d. §. si quis alicui, & Alex. dict. conf. 124. & conf. 8. in princ. 3. vol. & D. Prepo. in d.c. prim. 7. col. & D. Ias. in d. §. libertus pe. col. & fi. et in l. 2. C. de Iur. emphi. col. pe. cum multis precedentibus, & Alex. late in d. conf. 106. 4. vol. vbi prope finem consilii dicit non valere Domini consensum post mortem vassalli, seu post ius questum præstitum, & per Maria. in conf. 25. in 4. & 5. col. propter notata in d. l. Qui Rome. §. Flavius per Bar. & scribentes post eum. ff. de verb. obliga. & hoc 2. casu procedunt ea que dixit in proposito Dominus Iacobinus de santo Georgio in sua Inuestitura feudali, in clausula & cum pacto q̄ possint testari prim. col. Nec primo casu quando feudum est hereditarium, & acquirens vult vnum filium, vel Nepotem alteri preferre exigitur Domini consensus,

Quia

D. Alberti Bruni consilia feudalja.

Quia hoc facit natura concessionis, Ita q. Domini consensus adfit in ipsa concessione secundum docto. preallegatos maxime D. prepo in d.e. primo & maria. in d. conf. 25. & est de mente Bar. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi prim. questione. ff. de oper. lib. Cum vt dicat Docto. maxime Alua. in c. prim. 6. col. vers. Quero ab extra de eo qui sibi & here. suis, & in cap. primo in principio an agna. vel fil. de. feudum hereditarium acquiratur ex pacto facto cum Domino & proueniat mediante hereditate primi inuestiti, & acquirantis.

Quinto contra ipsum Matheum facit Quia potuit à principio Gullielmus, stipulari homagium pro altero ex filiis tantum c. primo de fil. nat. ex mat. contracto ad morganicam. habetur per Bal. in l. prima in 38. quest. ff. de re ludi. ergo pariter potuit alteri filiorum solum relinquere, sed respondetur prout respondet Barba. dict. conf. 55. in pe. col. in fi. & Dominus meus Ias. in l. 1. in vltimis verbis. C. de iur. emphi. q. istud procedit à prin. ante lus aliquod quesitum filiis, cum mortuo patre, vassallus dicatur capere feudum à Domino vt ibi per Barba. post Bal. in l. mortis causa capitur. ff. de dona. cau. mor. cū ius feudatarii eius morte finitur, vt per Bal. in l. item videndum. §. Nunc videamus. ff. de peti. here. cū concordantibus & in d.e. primo in princ. 4. col. de prohi. alie. seu. per frede. est textus in c. prim. §. donare quali. olim seu. po. alie. & latius habetur in Decisionibus in preccedenti vers. allegatis, & etiam in secundo fondamento.

Sexto facit contra ipsum Matheum, quia fuit heres institutus, in certis rebus, & in feudo hereditario, & in his que non transeunt de sui natura ad extraneos heredes, Non succedit heres in certis rebus, sed solum heres vniuersalis, vel pro quota prout tenet Alex. in l. quardam. §. nichil 2. & 3. col. ff. de eden. post multos alios per eum relatos, sed quia iste passus est disputabilis, & plures tenent contrariam opinionem vt per Dominum meum Iaso. in d. l. 1. in 77. col. vers. 4. querit hic fili. C. de iure emphi. & Alex. in l. Gallus. §. etiam. ff. de

lib. & posthu. & in conf. 8. inci. visis prim. & 2. col. in 3. vol. & 124. 2. col. 5. vol. & Felli. in c. in presentia 1. 1. col. de proba. nō insitam super hoc fundamento & soleo tenere cum Bar. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. ff. de ope. liber. q. etiam heres in certis rebus succedat, in feudo vel emphiteosi ad extraneos non transitoria & equaliter, vt per Docto. in c. prim. in principio de suc. feu. & Bar. in d. §. si liberi & Alex. in d. conf. 8. prima. col. 3. volumine & d. conf. 89. inci. vtrum pe. col. 4. vol. Quamuis Alex. conf. 124. inci. consideratis 2. col. vers. fortius 5. vol. & in l. Quod dicitur pe. col. ff. de verb. oblig. dicat q. defertur secundum quotas hereditatis, nisi aliter testator disponit, & est de mente Bal. in l. liberti liberteq. 7. col. vers. sed quid si est statutum & seq. C. de ope. lib. pro qua opinione solet aduci per aliquos quia agnatus per quem nō stat quo minus sit heres in feudo hereditario nichilominus succedit, vt per Bal. in l. cum secundum circa finē comen. C. de fideicom. & per aliquos maxime Alua. & prepo. in c. prim. in prin. an agna. vel fil. de sun. Quod fundamentū non habeo ad propositū pro cōcludenti videlicet quādo sunt agnati heredes, & alii non heredes, per ea que dicta sunt supra in 4. fundamento & sepe consului & obtinui q. agnatus etiam remotior, heres institutus primi inuestiti, preferatur in feudo hereditario agnato proximiori non heredi.

Septimo contra ipsum Matheum facit Quendam clausula apposita in concessione homagii ad habendum tenendum & possidendum, & quicquid dicto Gullielmo & heredibus placuerit perpetuo faciendum &c. per notata maxime per Bal. in c. prim. per illum textū de feu. non habent. propr. natu. feu. vbi dicit q. facta concessione feudi alicui & quibus dederit potest talis de feudo testari etiā in extraneos, Ad quod faciunt multe alie Doctorum Decisiones ad hoc propositum relate per Alex. conf. 30. inci. Quoniam col. fi. vers. Ad 7. prim. volumine & D. Philip. Deci. conf. 193. inci. & protenui 2. col. & prope fi. & per D.

Curtium

Curtium Iuniorem cons. quarto inci. super controuertia, & D. meum las. in l. fina. in tertia col. vers. 2. iuxta C. de iur. emphi. sed non obstant predicta, Quia ista generalis clausula ad habendum &c. Non videtur equipolere illi clausule, & quibus dederit, seu quibus iura sua cedere voluerit, De quibus loquuntur, textus & Docto. in locis preallegatis, & ista generalis clausula videtur intelligenda secundum naturam contractus, prout in simili dicunt Docto. de pacto, & licentia alienandi cuiusque voluerit appositis in instrumentis emphiteoticis, vt per specu. in titulo de loca. §. Nunc aliqua vers. 94. & Alex. dict. cons. 106. inci. viso Themate prima, & secunda col. 4. vol. Quamuis contrarium teneat & melius Dominus meus las. in d. l. fina. primo notabili 2. & 3. col. C. de iur. emphi. vbi alias verba similia nichil possent operari, & q non importet talis clausula, facultatem alienandi sine Domini licentia, Nec equipoleat clausule, & quibus cesserit, vel Quibus dederit, vt verba ipsa sonant. Etiam moueor, Quia est clausula generalis solita apponi de consuetudine notariorum fere in quibuscunque instrumentis, Quo casu non debet operari. Nec asserre preiudicium concessionis homagii, vt per Bal. in l. si. in fi. comen. C. de fideiul. & Bar. in l. prima in 6. questione in fi. ff. de iur. codi. & Felli. in c. solite col. fi. de maio. & obe. & Roma. cons. 79. in 2. col. & Alex. cons. primo in 5. col. in fin. vers. & licet §. volumine & Barba. cons. 52. posito inter cons. Alex. in 6. col. 4. vol. & in cons. 58. in 9. col. primo vol. & 42. in 10. col. & 48. in 8. col. etiam primo vol. & cons. 16. prim. col. & 60. prim. & 2. col. 2. volumine licet aliter sit in aliis verbis & clausulis, Que ex natura contractus, & ex certa scientia notariorum magis quam ex consuetudine apponuntur, per notata per Bar. in l. si cu. fondum ff. de verb. sig. & in l. Qui filius ff. de testa. tu. & in l. fina. §. Idem quesit ff. de condi. indeb. & in l. si de certa 2. col. C. de transactio. Item predicta verba, etiam non obstat, Quia precise non sonant in licen-

tiam alienandi, per notata in l. veteribus ff. de pact. & in l. Quicquid astringende in principio cum concordantibus ff. de verb. oblig. vbi verba dubia, vel obscura interpretatur contra eum, qui se fondat in illis. Pro Matheo autem facit, Quia ipse Gullielmus pater & testator non videtur fuisse testatus, de ipsis bonis sibi in homagium concessis sed de reliquis, que erant pleno iure sua, secundum Bar. in d. l. vt iurisiurandi §. si liberi vers. secundum dubium ff. de oper. liber. per illum textum qui vult q licet pater possit, vni ex filiis libertum assignare, tamen si vnum ex parte heredem instituat, & alterum ex filiis faciat heredem vniuersalem, institutus in modico propterea non repellitur, Quin cum aliis ad ius patronatus admittatur, cum sufficiat etiam ex modicissima parte filium institui, Vt consuetur ei ius patronatus in libertum l. sed si ex modica. ff. de bon. liber. & non obstant secundum Bar. in d. vers. secundum dubium verba illa, q tam Matheus quam Dominicus debeant esse contenti, bonis eis assignatis ita q de bonis Gullielmi testatoris plus petere non possint, Quia debent dicta verba intelligi, de bonis hereditatis ipsius Gullielmi non de feudalibus vel emphiteoticis, & consequenter, nec de datis in homagium argumento l. si patronus §. si quis non mala mente & sequen. ff. de bo. lib. Dum ibi dicitur q exheredatus non excluditur a iure patronatus in libertum, Nisi sit exheredatus malamente, quod in dubio non presumitur, & dixit textus in d. §. si liberi, q filii quamuis inaequaliter instituti, Nichilominus equaliter succedunt in tali iure patronatus, ex quo Bar. ibi dicit idem in feudis cum concordantibus in 6. fundamento allegatis, Ad quod etiam facit. Quia in generali alienatione non veniunt bona feudalia c. in generali si de feu. sue. c. otro. int. Domi. & agna. & vult Bal. in c. primo prima col. in fi. de capi. qui cur. ven. cum concordantibus de quibus per Alex. cons. 16. inci. viso dicto themate in fi. 2. vol. Et idem in generali obligatione bonorum, vt in ea non veniant bona feudalia secundum specu.

II D. Alberti Bruni consilia feudalia.

specu in tit. de pigno. §. prim. vers. sed non quid adhuc feudum, Et Bal. in c. imperiali in principio de prohib. alie. feud. per sic. & in l. intestamento C. ad leg. fal. & Alex. conf. preallegato, & latius per Alex. conf. 2. in principio 4. volumine ubi hoc extendit etiam si virtute statuti Bona Feudalia cedat in obligatione bonorum accedente Domini consensu, Quia, nisi, concurrat, vel antecedat Domini consensus bona feudalia non venient sub generali hipoteca, De quo etiam aliquid tradidit Dominus meus Ias. in l. si in 28. col. & sequenti secundum primam interpretationem, vers. subdit etiam Sali. & vers. sequen. inci. stat ergo &c. C. de iur. emphi. ubi ex hoc reprehendit Bar. in Repetitione l. si constante in principio in tertia questione tertie principalis. ff. solut. matri. dicentem quod in tacita generali hipoteca omnium bonorum quam habet mulier in bonis mariti, veniunt bona feudalia donec durant mariti. Et tanto fortius quod institutio talis de feudo, videretur ferre de vento, cum quis censetur testari de iure quod habet prout est et si sit morte finitum ut usufructus, l. si domus. §. ff. de leg. primo & l. vxor. patui C. de lega. prout etiam est feudum in quo ius quod habet defunctus finitur eo mortuo, ut dixi supra post Bal. in l. Item veniunt. §. Nunc videamus. ff. de peti. here.

Sed predicta non obstant, Tum quia ut dixi in principio presentis consilii, potest quis de talibus bonis in homagium concessis testari & disponere inter suos, maxime acquirere iuxta plene dicta supra in 6. Fundamento, tum quia Bal. in l. liberi liber 4. teq; in 7. col. vers. secundum dubium C. de oper. liber. animose dixit, quod testator de talibus bonis que concessa sunt pro se & heredibus, censetur fuisse testatus. Et quod prohibitio, ne de bonis ipsius testatoris plus peti possit trahitur ad talia bona, que cum sint concessa pro se & heredibus regulantur ut bona hereditaria, tam in acquirendo quam in renuntiando, puta si fuisset renuntiatum hereditati paterne, prout per multa iura comprobat Domi-

nus meus Ias. in d. l. si non sortem. §. libertus in penultima col. & h. ff. de condi. in de. Quod procedit clarius in proposito, Quia testator in particularibus institutionibus, quas fecit de Dominico & Matheo eius filijs disposuit expresse de aliquibus ex predictis bonis in homagium datis, & fecit prohibitionem, Ne de bonis suis plus petere possent faciendo institutionem generalem per hec verba, In omnibus autem bonis suis cum certum sit quod sub expressione, & vocabulo bonorum talia bona etiam feudalia comprehendantur secundum specu. in tit. de loca. §. Nunc aliqua vers. 156. in fi. & per Dominum meum Ias. in prelu. feudorum in 17. col. vers. Circa tamen, & in auten. unde si parens 2. & 3. col. C. de inof. test. & in l. Gallus. §. prim. pe. col. ff. de lib. & posth. & in l. 2. in ante pen. carta seu precedenti vers. 3. querit Sali. C. de iure emphi. ubi ex hoc inferit post specu. loco proxime allegato, cum concordantibus per eum allegatis, quod filia capax Feudi, vel alius renuntiando paterne hereditati, non censetur renuntiasse feudo, secus vero si renunciet bonis paternis prout etiam dixit ipse D. Ias. in d. l. si non sortem. §. libertus penul. col. & h. ff. de conditione indeb. ubi allegat multas auctoritates.

Et quod talia bona deferantur ut hereditas vult Bal. in d. c. primo in principio quinta col. de prohib. ali. seu. per Fre & Clarius voluit etiam Bar. in d. l. ut iurisiurandi §. si liberi, prima questione. ff. de ope. libertorum & Alex. d. conf. 124. in 2. col. 5. vol. cum multis aggregatis per Dominum meum Ias. in d. §. libertus pe. col. & h. & in dict. prohemio feudorum in 16. col. cum seq. Dum examinat illum passum, An Feudum veniat in petitione hereditatis, & in restitutione fideicommissi, Item Bal. in l. Quoniam nouella prope si. commenti, tertia questione C. de inof. testam. intelligit dictam questionem Bar. in d. §. si liberi, In vers. secundum dubium. procedere quando pater fuit stipulatus emphiteosim, & pariformiter homagium filijs ut filijs, Non autem ut heredibus, Cum in casu nostro

pro heredibus fuerit appellatus; & licet heredum appellatione in materia feudali intelligatur de filiis c. primo §. & si clientulus de alie. seu. & habetur in l. gallus §. etiam si parente. ff. de lib. & posthu. maxime per Allex. Nichilominus etiam intelligitur de nepotibus, & aliis descendentibus ex linea masculina, c. primo de eo qui sibi & heredi. suis, vult Bal. in c. que in ecclesiarum vltima charta de constituto. Et Dominus meus Ias. in l. 2. in 77. col. in vers. sexto quero C. de Iure emphi. in prima stampa, & Bal. in d. c. primo secunda col. de alie. seu. vbi de verbo heredibus, & Allex. in d. l. gallus §. etiam, & §. instituens, & late Dominus meus Ias. in l. De quibus 6. col. cum sequentibus ff. de legi. concludentes q. in feudis appellatione heredum vel filiorum veniunt descendentes masculi, in infinitum, ex masculina linea, sed vt dixi supra verbum heredibus exigit q. quis sit etiam heres primi inuestiti, vt etiam declarat Dominus Iaso. in d. §. libertus in fi. commen. & Allex. in d. l. Quod dicit 16. col. & 20. ac 25. post Imo. ff. de verb. oblig. & D. Preposi. in c. primo in principio 2. col. cum 2. sequentibus in rit. an agna. vel. fili. defun.

Item pro Matheo facit, Quia Gulielmus pater ante testamentum diuilit ista bona in homagium concessa sibi & heredibus, Inter ipsos Matheum & Dominicum eius filios, quod fieri potuit, vt per Bal. in l. p. in 15. questione ff. de rer. diui. & in d. c. p. in principio 5. col. in medio de prohi. alie. seu. per fre. & in c. p. §. Item sacramenta 5. col. de pac. luram. firman. & est tex. in c. p. de vas. decre. 22a.

Sed alio non apparente, Non puto hoc fundamentum obflare, Quia diuifio quam facit pater inter filios est reuocabilis, Et solemmodo habet vim suppremi iudicii vt per Bal. in locis proxime allegatis per l. si filia §. si pater inter filios ff. fami. hercis. p. quem textum Bal. in d. c. primo. §. item sacramenta 5. col. vers. Questio fuit de facto de pac. lur. fir. post Oldra. Dixit q. diuifio regis Aragonum facta per patrem inter filios, Quorum vni assignauit regnum

aragonum, Alii maioritarum potuit per patrem reuocari, Non obstante q. filii iurassent talem diuisionem ratam habere, Ad quod faciunt que dixit Dominus Baptista de Santo Seue. in repetitione l. frater a fratre in 21. questione cum sequen. ff. de condi. inde. Et ad c. primum de vas. decrepite etatis respondeo q. oportet constare, quod pater renuntiasset ipsi homagio. cum Domini consensu, ad effectum vt filii illud haberent, vel quod saltem ex actibus gestis, Hoc actum tacite constaret scilicet quod pater abdicasset a se ipsum homagium, & q. filii loco patris fuissent tacite a Dominis ad homagium admissi, & recepti. Cum inuestitura noua non sit necessaria. Nec iuramentum nouum quando pater, fuit inuestitus, & prestitit iuramentum fidelitatis pro se & heredibus. Vt per Bal. in l. prim. §. Excepto C. de Cadu. tol. & Allex. conf. 79. inci. circa primum col. si. primo vol. Sicut e contra potest iurari alicui & successoribus suis, Abiq. eo q. iterum iuretur fidelitas successori, vt est tex. & ibi Docto. in c. veritatis de Iur. Iuran. & not. specu. in tit. de Feudis §. quoniam super homagiis pe. col. vers. hoc etiam nota Quamuis contra primum dictum faciat notata in d. c. veritatis, Dum ibi dicitur. quod iuramentum non transit ad heredem, Nec illum ligat, Et factis voluntas declaratur non minus quam verbis, Imo sepe magis l. de quibus cum concordantibus ibi allegatis maxime per Dominum meum Iaso. in septima col. 4. notabili ff. de legib.

Nec confert huic Matheo consideratio, an hoc homagium computetur inter quasi Castrensia bona. vel aduentitia, Quia p. veritate non est quasi castrense, cum non possit dici, ex publico acquisitionum, & datum non sit ex probitate Belli, iuxta notata p. Iacob. de Belui. Nico. de neap. Bal. & Docto. in c. p. de duob. fra. de no. benefi. inue. Vbi Alua. in 3. col. vers. Opponitur, cum glo. & in 5. col. vers. Accedamus, vbi in col. fin. tangit an pater in eo habeat vfumfructum, si sit filio concessum, de quo etiam per And. de Iser. in c. primo in principio

21 D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

principio vers. Valuasores ante fi. com-
menti, qui seu. dar. pos. de quo per Bal. in
1. si vxorem in fi. commenti C. de condi.
infer. Et Quia hoc non facit ad rem, cum
valida obligatio, non oriatur inter patrem
& filium, ratione, patrie potestatis, vt late
habet in d. l. frater à fratre. Que ratio mil-
litat etiam in casu isto, vt per Bal. in d. S.
Item sacramenta. Laus Deo, & Virgini
Gloriosissime.

Albertus Brunus.

 Vis non potest in Feudo antiquo seu
proauito concessio pro se & heredi-
bus succedere nisi sit heres primi in-
uestiti, & eius qui vltimo loco de-
cessit, quo mediare sit heres proau-
i. Inuentarium an releuet vassallum heredem ne tenea-
tur creditoribus defuncti.

Et ut possit factum defuncti impugnare.
Aut alienationem Feudi reuocare.

CONS. CXXII.

In materia huius consilii est decisio Neapoli-
tana 140. Dec. conf. 390. in 3. col. & fi. in
3. vol. & 395. 2. col. cod. vol. & 193. in 3.
col. primo vol. & 208. 4. col. 2. vol. & plene
conf. 185. & 445. 2. col. 2. vol.

Iste Dñs Petrus vult as-
pirare ad predictū Feu-
dum antiquum seu pro-
auitum, & concessum p
se liberis & heredibus,
non potest dicere, q̄ vult
esse heres proauī dimis-
sa hereditate patruī, vi-
delicet separando hereditatem patruī, ab
hereditate proauī. Attento quod aliter nō
potest probare, se esse heredem proauī l.
sed si plures. S. filio. ff. de vulg. & pup. per
ea que consuluit in proposito Alex. conf.
13. inci. prospectis penul. col. 5. vol. & cōf.
124. inci. super primo quesito 2. col. vers.
postremo in 4. volu. vbi pulchre loquitur
cuius dicta non transcribo, & faciunt.
Que dixit Alex. conf. 8. inci. visis 2. col.

3. vol. Et Quia dubitat Dominus Petrus
ne hereditas Patruī sit sibi onerosa, erit
sibi consultum hereditatem Patruī cū in-
uentario adeundo, Vt per Alua. & Domi-
num Prepo. in c. p. in principio an agna.
vel fili. defun. & Alex. conf. 19. inci. super
eo prima & secunda col. 5. vol. Et Alua. in
c. prim. in antepen. col. vers. Quero ab ex-
tra in fine questionis de eo qui sib. & here
de. suis mascu. & fem. & Alex. d. conf. 124.
vers. postremo 2. col. & 26. inci. pôderatis
his in 2. col. vers. & hoc vltimo & pe. col.
vers. Nec obstat etiam 5. vol. post Bal. in
l. Qui se patris 6. col. vers. Item queritur si
vassallus C. vnde libe. & secundum Alex.
in d. conf. 124. vers. postremo si sit minor
& lapsū sit tempus conficiendi inuenta-
rium, Iste talis minor poterit restitui, ad
conficiendum ipsum inuentariū vt ibi per
eum licet Alex. d. conf. 19. inci. super eo 2.
col. vers. & subdit & 3. col. cū sequen. vers.
non obstat si contra velit post Andr. de
Iser. in c. p. an agna. vel fili. defun. q̄ predi-
cia procedant in Feudo non hereditario
& q̄ in feudo hereditario concessio pro se
filiis & heredibus, vel in dubio, Quo ca-
su presumitur hereditarium, Non profit
inuentarium, Cum necessario quis debeat
esse heres & confondatur hereditas pri-
mi inuestiti, cum alia successoris, & con-
sequenter quis necessario se astringat ad
onera defuncti vltimo loco, Ita quod te-
neatur eius creditoribus intelligendo pro
viribus hereditatis inclusio lure feudi in
hereditate vt p. Alex. ibi in fi. consilii iun-
cto eo quod dixit in pe. col. vers. Non ob-
stat etiam si in contrarium &c. Vbi tangit
de effectu q̄ feudum sit hereditarium, &
q̄ corpus feudi nō est quid hereditarium,
sed ius vtile, Quod etiā tenuit ipse Alex.
in cōf. 28. Inci. causa & litte. 4. col. vers.
Accedit circa finem vers. & vers. confirmo
5. vol. vbi dicit q̄ alienatio feudi heredita-
rii, Quamuis paterni & antiqui, non pōt
reuocari per heredem, etiam cum benefi-
cio inuentarii, & q̄ factum patris vel de-
functi nocet heredi, eo quia non potest
plus heres, quam defunctus si viueret.
Qui contra factum suum venire non pos-
set

feri. si ab eo. c. de libe. cā & l. cum a matre C. de rei vendi. & l. que a patre geruntur C. de libe. cā. Que dicta non credo vera in feudo antiquo licet in feudo nouo feus sit, videlicet q̄ heres teneatur stare factō defuncti per ea que patent in cons. 18 in penultima col. vers. Quinto & cōf. 105. in cōsiliis meis feudalibus primi vol. impressis cum enim ex pacto primi inuestiti cuiuslibet heredum ius queratur licet mediāte additione eius hereditatis, vt ibi dicitur, certe ius competens ex illo pacto cōferatur per cōfessionem inuentarii l. si. §. si vero & ipse C. de iur. delib. facit glo. 2. in principio in l. Debitori C. de patris vbi Bal. dicit q̄ faciens inuentarium potest petere separationem hereditatum seu rei proprie sibi spectantis aliunde, ab hereditate defuncti, Et q̄ hoc facit effectus inuentarii, quod sequitur Ang. Arc. in §. extraneis penultima col. vers. Quero quā forma Instit. de here. quali. & disse. Et sic illa necessaria confusio, que facta fuit de hereditate eius q̄ vltimo loco decessit, ad effectum vt quis possit esse heres primi inuestiti, propter Beneficium inuentarii, capiet separationem & cōseruationē iuris talis heredis. Fingitur enim secundum Bal. & Alex. in d. l. debitori quando tradatur de p̄iudicio heredis, q̄bi fecit inuentarium hereditas esse iactēs Nec esse adita, & actiones non esse confusas, & separatio causatur.

Nec obstat l. cum a matre C. de rei vendi. & glo. in l. finā. §. in computatione, quam cōmūniter sequuntur Docto. C. de iure delib. volentes q̄ si testator legauit extraneo rem heredis, q̄ heres non releuetur ab hoc legato, per cōfessionem inuentarii. Quia ex qua persona quis iurum sentit eius factum debet approbare, vt in regula iuris ex qua persona. ff. de reg. iur. Facit quod dixit Bar. in l. vnum ex familia. §. sed si vno ff. de leg. secundo Ita videntem dicendum videatur, q̄ heres grauari possit in feudo carēnus, saltem quatenus ipse heres cōmodum de hereditate percipit, Quia vt voluit glo. Et Docto. in l. l. eius ff. solu. matri. d. l. cum a matre Et d. l.

ex qua persona procederent in factō, & dispositione defuncti validis, & alienatio feudi non potest per testatorem fieri valida, cum exigatur consensus superioris c. prim. in princ. de prohibiti. feud. per Fre. & c. prim. §. Donare quali. olim seu. pote. alie. & c. prim. §. hoc quoq; de succes. seu. & c. primo in principio de alie. sen. pater, cum cuneordatibus copiose allegatis per Alex. d. cons. 104. 3. col. in preallegato vers. postremo, Et dato casu q̄ accederet Domini consensus saltem beneficium inuentarii operaretur Ne talis heres ad obseruantiam voluntatis testatoris, vel ad grauamina eius teneretur vltra vires hereditatis, Et vltra lucrum excluso ab hereditate ipso feudo, quod capitur ex promissione primi inuestiti seu acquiritoris, vel operaretur q̄ posset fieri separatio feudi, ab hereditate huius vltimo loco defuncti Ipsa hereditate sola sustinente onera defuncti, vsq; ad eundem hereditatis vires, faciant que notabiliter dixit Bal. in d. c. p. in principio 3. col. vers. Quero vtrum pater possit, cōiuncta questione precedenti de prohib. alie. seu. per Fre. vbi vult filium heredem patris, & per patrem grauatum in feudo teneri ad interesse, Non autem ad obseruandum voluntatem defuncti, super feudo, Nisi feudum esset nouum & Domini consensus in feudo nouo accederet vel nisi in feudo etiam antiquo, Filius paternę voluntati cōsensisset, vel illam ratificasset videatur etiam ad hoc propositū per me dicta infra in cons. 187. in antepenultima col. & in materia etiā huius consilii est Decisio afflicti 140. & Dec. cons. 390. in 5. col. & signa. in 3. vol. & 395. 2. col. eo. vol. & 193. in 4. col. prim. vol. & 208. 2. vol. quarta col. & quando dicatur feudum hereditarium Dominus Dec. cons. 185. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Bruhus

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

Diviso & alienatio Feudi, inter fratres est permissa, sine Domini Consensu, Etiam si totum Feudum vni assignetur, vel in partem obueniat.

CONS. CXXIII.

Sti Fratres de passanis potuerunt inuicē diuidere bona que habent Guarene, & in loco Poduarini, assignando Francisco in solidū bona Guarene, & Iohanni Bona Poduarini, Non obstant-

te quod inter bona Guarene sint aliqua que in feudū tenebant ipsi omnes à Mag. Comite Domino Iohanne Rottario, Diti loci Domino, etiam quod non interuenerit, in ipsa diuisione consensus ipsius Domini Comitis p. c. omnes si de feud. controu. int. Domi. & agna. Et Quia ex quo istud feudum est antiquum, & paternum, Ita quod portio defensionis potest alteri eorum accrescere, Non fuit necessarius in diuisione Domini cōsensus, quoad feudalialia Licet in Feudo duobus fratribus concessio & sic nouo, & in quo non esset locus Iuri accrescendi, esset necessarius consensus Domini, vt per Alex. in l. si Domus §. fina. ff. de leg. prim. & in cōf. 189. inci. viso & mature secunda & pen. col. 2. vol. Et Dominum meum Iaso. in l. fina. in col. 39. & sequen. secundum primam impressionem, vers. sexto quero, & vers. septimo quero in fi. C. de Iur. emphi. Vbi late examinat hanc questionem. vult Bal. in fortioribus terminis in c. primo 4. col. vers. quero an vassallus de prohi. alie. feud. per Fre. & facit quod dixit Ibi Bal. 3. col. vers. Quero an inter agnatos, volens q̄ inter eos sit licita alienatio sine consensu Domini, Et ita late concludit Felli. in c. Ecclesia Sancte Marie in 35. col. in 8. conclusionē, de constit. alias est antepen. col. vbi late examinat materiam huius questionis.

Albertus Brunus.

Licentia Domini an exigatur, vbi Feudum alienatur cum pacto redimendi, Et quid si alienatio fit in agnatos Vassalli, & tunc an possit fieri sine Domini consensu, Et Laudemium an solui debeat de alienatione cum pacto recatandi, & an duplex laudemium.

CONS. CXXIII.

In materia huius consilii vide D. Bru. in cōf. 44. in primo vol. suorum consiliorū feudalium Bru. filius.

Vm Queritur an solui debeat laudemium, quando venditur vel insoluitur datur pars feudi, et iurisdictionis, cum pacto recatandi seu redimendi, vel licentia à Domino peti, Breuiter dicendum puto, ex sententia Alber. de Rosa. Pau. de ca. & Domini Iaso. preceptoris mei in l. Ab emptione ff. de pactis loquentium an de tali cōtractu debeat solui Gabella, vbi Pau. de ca. insert ad Nostram questionem, q̄ si apponitur clausula resolutoria, Vt ex nunc reddens contractum retrouellit & pro infecto, puta do insoluitum, Cum pacto infra tale tempus redimendi, ita q̄ redemptione sequuta, contractus sit nullus, & habeatur pro infecto, non debetur laudemium, Nec fuit nec est necessaria petitio licentie, Quasi contractus non sit celebratus, Aut sit sub conditione celebratus si non recatauerit, vt Ibi p̄ eos volētes vbi non esset appositā talis clausula Duplex debere solui Laudemium, Et necessariam esse licentiam. Et vt declarat Ibi Pau. de Ca. Pactum resolutum etiam si non habeat verba adeo pregnantia, si apponitur tempore contractus vel post, eo q̄ à principio sic actum esset, facit contractum censeri retrouellum, vt ex tunc tempore ipsius contractus celebrati, Non autem resolui, vt ex nunc tempore recati, vt ibi etiam per alios, secus si apponatur ex intervallo, absq̄ eo q̄ a principio hoc actum fuisset, Quod si vchitio appareret pura & resoluenda sub conditione recati

recari, tunc necessaria esset licentia & Duplex solui deberet laudemium ut per Alex. in l. statuliber prope finem cōmēti lūctis his que dicit in principio cōmēti, & in l. si a me ff. ad leg. falc. per iura, & rationes ibi allegatas, & est de mente Doctō. in d. l. ab emptione videlicet Albe. & Pau. de ca. ad quorum dicta se remittit Dominus meus las. in l. si. 15. col. 11. questione C. de iure emph. Vbi tangit hanc materiā. Et possent addi que dicit Firmā. in tractatu Gabel. 15. parte primē partis principallis Quinta Questione. Dōm tangit an solita Gabella de contrāctū sit soluenda etiam de distracto. Istud autem de licentia. Quicquid sit non habet locum in proposito. Quia ista gesta sunt inter confortes in prima Inuestitura comprehensos. Ut per Bal. in c. primo in principio tertia col. vers. Quero an inter agnatos de prohib. alie. seu. per Fre. & in cons. 415. incip. proponitur quarto vol. pe. stampa. & Alex. in l. si Dominus. si. si. per. col. ff. de leg. primo vbi ponit vnam limitationē, que non nocet in casu isto. & Prepo. in c. primo §. sed & res in titulo per quos fiat inuestit. Et Felli. in c. Ecclesia Sancte Marie ante pen. col. septima conclusionē de constitū. Et ita transeunt Alberi. Bal. Pau. de ca. & communiter scribentes in l. voluntas C. de fidel. commiss. Vbi limitant. Ut non procedat in Fendo Nouo. & Ita etiam voluit Bal. in c. primo secunda col. de alie. seu. vbi dicit se vidisse cōsilia Collegij Mediolani & Bononie. & in cap. primo §. hoc quoque vers. septima conclu. de success. seu. & in l. Fina. C. de suis & legi. & in c. Que in Ecclesiarum 6. col. de consi. & in c. Sane 1. col. de renū. & in c. prim. vbi etiam And. de Iser. de alie. seu. pater. & Sali. in l. fina. 1. col. C. de iure emph. Sic etiam Patronus potest. suum lus patronatus alteri compatrono donare sine Episcopi licentia. ut probat textus iuncta glo. 2. in verbo libere in Cle. 1. de iur. patro. Et est text. secundū vñū intellectū in c. Ex insinuatione eodē tit. in decretalibus. & glo. in c. cōmēti 16. questione 77. ubi

Et partitione dici potest non esse tractandum de laudemio. Quando sit alienatio inter eos qui sunt de agnatione. quia si sit proximior non est proprie alienatio sed refutatio. ut per Bal. in d. c. primo in principio tertia col. vers. Quero an inter agnatos de prohib. alie. seu. per Fre. & habetur in locis preallegatis. & si fiat in remotiorem pariter videtur Ex quo nō venit ut extraneus. sed de voluntate alienantis. laudē cōsensu. saltem tacito proximiorū per c. primum §. Titius si de feudis. cōtrō. inter Domi. & agna. & c. primum §. Porro quali olim seu. pot. alie. Et quod cōsensus in prima inuestitura non teneantur ad laudemium. pro alienationibus inter eos factis. Vult Sali. in l. fina. in 3. col. Ibi ex verbo Ne auaritia. Vbi Dominus tūctis las. in 12. col. vers. 1. Iuxta proximam C. de iur. emph. & est de mente glo. 2. in verbo dēntur prope si. C. de Sacro San. Ecclesi. Nam ut dicit Alberi. de iur. in l. quod si vñō ff. de in diem adie. & in d. l. si. col. si. C. de iur. Emph. post Odof. vbi Et D. las. in 12. col. vers. 3. Quero. Laudemium soluitur propter consensum Domini. Et si ut dixi nōn exigitur cessat effectus c. cum cessante de appel. l. Adigere §. Quamuis. ff. de iur. patro. E contra Autem seruari dicit in Regno And. de Iser. in c. primo §. sed & res. 2. & 3. col. per quos fiat inuesti. q. Releuū soluitur. pro successione Feudali. Non pro alienatione vbi multa dicit. Que Bona sunt. Ceterum in eo qui est de comprehensis in prima Inuestitura. Non dicitur Nouum Feudum. Nec noua Inuestitura. per notatā in c. primo in principio per quos fiat inuesti. Et in c. primo §. preterea si quis infudatus de prohib. alie. seu. per Fre. & in c. primum in principio quo temp. nil vbi dicitur renouari inuestitura seu iterari. Laus Deo & Virgini Gloriosisime.

Albertus Brunus

D. Alberti Bruni consilia feudalia

An si Dominus Qui habet subditos ad tertiā venditionem, Emat a subdito, possit detrabere tertiam pretii sibi debitam, & quam possit detrabere, quando alteri facta fuisset venditio.

CONS. CXXV.

Stat conventio vel consuetudo, qd si subditus Vendat predium. Terram partem pretii habeat Dominus, & Quibatur an hoc procedat etiam si Dominus

emat, a subdito, & videtur quod non argumento eius quod dicimus, de Laudemio, vt si Dominus emat ab emphiteota non possit petere Laudemium, vt per Alberti. de Rosa. in l. qd si vno. ff. de in diem adiectio, & in l. si. col. fina. post Aldra. C. de iure emphi. vbi D. meus las. in 12. col. vlt. tertio Quero Idem firmat. Quasi rem suam vel partē Dominus emisse non censetur l. Rei sue ff. de cotrahe. emptio. In contrarium facit Quia rem suam cum parte socii. Quis recte emisse dicitur, vt est textus in d. l. qd si vno vbi Bal. & scribentes. ff. de in diem adiectio. Et Quia de parte college, qui habet esse creditor & debitor ratio haberi debet l. ab omnibus. S. si actio vbi Docto. inferunt ad multa conferentia ad propositum, ff. de leg. primo. Que videri possunt. Facit l. Qui heredi S. si. ff. de conditio. & demum. & l. si alii ff. de vsufru. Sic etiam heres vendens hereditatem, Nichilominus petere Potest quod a defuncto habere debebat l. 2. S. eū quis, qui est. S. Penult. ff. de heredi. vel actio. Vendi. Sic & emeus a Episcopo. tenetur ad vendigal. qd soluit Episcopo. licitatio. S. si. ff. de Publica. Non obstat quod dicitur de emphiteota Domino vendenti vt non teneatur ad laudemium. Quia tunc cessatio laudemii que est pro noua inuentione & Noua receptione Noui emphiteote. Nō sic in istis tertiis venditionibus. Que vt re ipsa apparet videntur fondate in maiore prerogatiua. Quam habet Dominus in subditum talem, quam in emphi-

teotam. Ita qd concurrat Dñs. in Rē, & in pretio rei. Facit qd si mutans cōmunitati debet habere. Quinque pro cētenario; ex forma vnus statuti, & ex forma alterius de peccunia soluēda per ciuitatem debet solui Gabella, debet solui de illis quinque secundū Imol. Alex. & cōiter Doct. in l. Nefennius apollinaris. ff. ad leg. fal. siue istam tertiam venditionē, equiparemus quarte Curialisi iuxta notata in l. p. C. de impo. Lucra. descript. & in l. si. C. de pred. curial. & l. p. & per totum C. quādo & quib. 4. pars debet. lib. 10. siue tertie patrono inst. de success. liber. S. sed nostra & l. p. in princ. ff. si quid in frau. patr. siue dicamus deberi vt gabellam. Et Ad pñdicta induci etiā posset illa Decisio, qd si Dominus locet gabellam. Non teneatur soluere pro contrahibus per eum factis Gabellario, Gabellam, vt per Barin l. licitatio. S. Fiscus ff. de publica; Item facit Quia videmus qd habere grauatus. restituerē. hereditatem deducti quartam & vltimus id de quo est creditor l. Lepius S. maritus. ff. ad trebell. cum concordantibus & heres promittens legatum legatario intelligitur deducta falcidia promittente, vt per Bal. in l. fina. C. ad leg. falcid. vbi Idē dicit de marito Qui luatur ex forma statuti tertiam Dotis vt simpliciter promittendo; restitueret. intelligitur deducta tertia qd pñi quāritas sit minus tertia est presumendū qd sit deducta; per glo. in l. cohert dñbus Cu ad leg. fal. Ita qd non possit deduci. Lausi Deo & Virgini Gloriosissime.

Sed si Dominus Emat a subdito, possit detrabere tertiam pretii sibi debitam, & quam possit detrabere, quando alteri facta fuisset venditio.

CONS. CXXVI.

Habeo pro certo qd isti homines qui tenent homagium de quibus factus est sermo videlicet pñia pñibus prestant singulis annis summam grāni, & faciunt rotas et pñ-

stant fidelitatem ad quod facit l. Neflorius apollinaris ff. ad leg. fal. & prestanti Capones

Capones, non possint, ipsis prediis & obligationibus renuntiare & habui in facto, & q non possit fieri talis renuntiatio copiose examinatur Felli. in c. Que in Ecclesiis in 31. col. per regulam affirmatiuam cum quinque fallentis de constitutio. cuius dicta non refero & Dominus Ias. in l. 2. 7. siue 8. col. C. de iur. emph. Laus Deo.

Albertus Brunus.

Fendum de cuius concessione non apparet, qualiter presumatur fuisse concessum.

Et in quibus bonis femina succedat, si ante contentione, Inter eam, & agnatos.

Et que bona presumantur feudalia, & que allodialia, latius hic quam alibi.

Et An per nouam inuestituram alterentur antiquae inuestiture aliter se habentes.

Et an in breuiatura inuestiture de qua Notarius mortuus fuerat rogatus, possit extendi & qualiter.

CONS. CXXVII.

In materia huius Consilii que bona dicantur siue presumantur esse Allodialia, Et que Feudalia Bru. vide conf. p. primo vol. suorum consiliorum feudaliu, & conf. 203. eo. vol. 2. & conf. 233. imprimendo etiam late 3. vol. & D. Natam concitum & collegam nostrum conf. 466. 2. vol. Bru. filius.

Omnipotētis Dei & Gloriosissime Virginis Marie nominibus & p̄sidio inuocatis, Dum dubitatur in quibus bonis possit Argentina vxor mea succedere Mag. Dñō q. Bernardino collone ex Dñis Baldiferii, locero meo, Premito q ex quo nō apparet de prima inuestitura & Feudi acquisitione presumatur facta fuisse Dñis de Collona in feudatio pro masculis tñ c. p. l. si. de duo fratri. à capi. inue. Q. presumitur i dubio Feudū concessum secundū consuetudinē feudorum, vt per Iacob. de Belui. in c. p. quemadmodum Feudū semi. perti. & secundum

dum cōem nām Feudorum, tam quo ad successionem mulierū quam quo ad alia vt late p Aluaro. in c. p. §. si. p. notabili qd sit inuestit. & Bal. ac Alui. Marti. de Lau. & scribentes in c. p. in prin. de capi. contradi. & q. alteratio, ac exceptio est probanda c. p. §. si. quid sit inuesti. & l. in exceptionibus in prin. ff. de proba. vbi textus vult probari debere pactum quod sit contra regulas iuris, & c. p. §. filia vero de success. Feud. cum pro regula sit in dubio iudicandum secundum Bal. in c. p. 2. col. de alie. ludi. mu. causa fā. & quod dixit Felli. in c. p. 4. col. 6. ampliatione de re iudi. cū similibus, vnde q. regulariter Femine à feudi successione priuantur, c. p. §. hoc autem notandum in tit. qui feu. dar. pos. & d. c. p. §. filia vero de success. feu. & c. pri. §. Ad filias. de gradi. suc. in feu. & c. p. §. pri. in tit. Epif. vel Abba. & c. p. de alie. feu. pa. & c. vnico an mar. suc. vxor. & idem videtur in privilegio immunitatis dato ali cui generi posterisq. suis l. p. l. ff. de iur. in mu. & idem sit in exercitio iudicandi, et consequenter exercende Iurisdictionis, cum preter §. Non autem ff. de iudit. & l. femine cum cōcordantibus ff. de reg. iur. Cum in multis melior sit conditio masculorum quam seminarum. l. in multis ff. de sta. homi. vbi Alberici latius aliis &c.

Tamen in his que dubitatur an sint allodialia vel feudalia Argentina debet stare in possessione, tam contra Dominum, quam contra agnatos, Quousq. cognatus sit an sint feudalia, vel allodialia vt est textus & ibi plene Docto. in c. p. §. defuncto, & §. inter filiam, si de feu. sue. controu. inter domi. & agna. & textus cum glo. & ibi etiā Docto. in c. primo de controu. de benefici. inter masculu. & femi. & notatur in c. p. §. si contentio, de capi. qui curi. vendi. Attento maxime q agnati habuerunt terminum, per modo constat modo agatur Docendi quod predia rustica & Urbana extra castrum existentia sint Feudalia iuxta notata in d. §. inter filiam, maxime per Martin. de Laud. & Dominum Prepo. & per And. de iser. in c. primo in principio co. tit. si de feu. sue. cōtro. inter

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

Domini. & agna. & non probarunt, sed solum exhibuerunt Quasdam inuestituras Que non probant aliquid in eorum fauorem vt infra demonstrabitur, Quinimo probatum fuit, per ipsam filiam de multis acquisitionibus factis, per antecessores predicti Domini Bernardini Soceri mei iure allodii, & pariter de alienationibus, Iure allodii factis, ac pmutationibus adeo qd sit definitiue pronuntiandum prædia existentia extra continetiam Castri, Baldiferrii, tam vrbana, quam Rustica fore allodialia, & ipsi Argentine spectare Iure paterne successionis, siue nos couertamus ad predicta, siue ad species probandi, & Presumendi an bona sint Allodialia, vel Feudalia que possunt ad presentem casum & materiam accommodari quæseuntur.

Et si assumamus iuris presumptionem generalem, ipsa stat pro Argentina. Cum de iure omnia bona presumantur allodialia, nisi probentur Feudalia. Vt per Hostiens. Panor. & Docto. in c. nimis de Iure Iurando, & Panor. in c. si diligenti in prin. commen. de prescri. & Bal. in c. Ceterum in fi. commenti de iudit. & Bal. ac Docto. in c. primo de vassa. qui contra constitu. Loth. & Docto. in c. primo. §. Vassallus si de feu. sue. controu. sequitur Alex. conf. 136. inci. viso secunda col. vers. sed premisiss prim. vol. dicens qd alleganti aliqua prædia, fuisse in feudum, suis antecessoribus concessa incumbit onus probandi, vult Franciscus de aret. conf. 15. inci. Reuerendissime 3. col. cum concordantibus de quibus per Alex. conf. 119. inci. Ponderatis in principio primo vol. & conf. 15 in principio 5. vol. & per D. Iacobinum à Santo Georgio in sua inuestitura Feudali in clausula & promisserunt recognoscere 4. col. Vers. subsequenter quero, Cum Feudum sit species seruitutis. Et quilibet res presumatur libera, l. alius cum vulgaribus C. de serui. & aqua. Conueniens est vt quilibet res presumatur allodialis, non feudalis, secundum Docto. preallegatos, & stat simul qd corpora locorum sentiantur Iure priuato, & a Nullo reco-

gnoscantur, sed sint allodialia, Et Iuridictio iure publico teneatur & recognoscatur in Feudum, Vt declarat Pan. de Ca. conf. 163. inci. in causa, penultima col. in Principio 2. Dubio in antiquis & Docto. predicti maxime Hosti. & Docto. in d. c. nimis, est textus in c. p. §. ad hoc, de pat. Iuram. firman.

Quod si assumamus illam probationem, que se habet, quod ratione partis feudalis cetera presumantur feudalia, per textum cum glo. h. in d. c. primo de controu. int. mascul. & feml. in lib. feudorum Quam glo. Ibi sequuntur Iacob. de Belui. & communiter Docto. Ea maxime ratione, Ne ipse res diuerso iure censcantur, contra l. cum qui ædes. ff. de Vscapio. secundum Docto. preallegatos maxime Marti. de lau. Et qd si caput est feudale, cetera presumenda videntur talia, c. prim. de consecra. Ecclie. vel alta. & c. si ciuitas de senten. excomm. eo. lib. Respondetur quod non sumus in casu, Quia hoc haberet locum, quando maior pars prediorum esset feudalis, & dicitur maior si excedit dimidium, secundum Andr. de Iser. in d. c. primo vbi est Aluaro. & alij de controuer. inter mascul. & feminam, Ad quod facit quod dicimus de immunitate concessa sub aliqua qualitate, puta quia Collonus ciuitatis, qd talis debeat habere maiorem partem bonorum sub illa qualitate, vt late consuluimus Alex. conf. 108. in prin. 4. vol. Sed hic non constat, Nec quod maior pars prediorum, tam vrbano-um quam rustico-um, Nec etiam minor, sit Feudalis, sed de penitus contrario, & secundum Bal. in d. c. primo in c. commen. quem sequitur Ibi Marti. de Lau. oportet ad inducendum istam presumptionem de parte feudali, ad aliam, quod etiam sit feudalis, qd esset vnum integrale puta podere vnum vnium, seu vnus mansus vel grangia, cum maior pars, euidenter probaretur esse feudalis, Nam vbi sunt prædia separata, sicut ex possessione vnus, Non dicitur quis aliud possidere, l. 3. §. incertam ff. de acqui. pos. c. Ibi notatis. Sic ex vno feudali non infertur ad aliud, qd sit feudale

le, cum vbi est quid integrale, ex possessione partis, totum possideri censeatur, d. S. incertam, cum ibi notatis & in l. locus eo. tit. & licet hanc distinctionem non sequantur Andr. de Isser. Alua. & D. Prepositi. in d. c. primo tamen habet magnam rationem in se, & illam sequi videtur ipse Bal. in c. primo §. cum autem secunda col. de controuer. inuesti. vbi etiam D. Prepositi. eam sequitur in col. fi. Dicentes speciale esse in Feudo, vt totum integrale presumatur feudale, ratione partis Feudalis, & dictus §. cum autem allegatus, contra distinctionem predictam Bal. loquitur in aliis terminis, & in alio casu multum diuerso, videlicet qd si probetur pars feudi possessi esse de feudo paterno, totum presumatur paternum, & michi placet qd potius in hoc casu recurrere debeamus, ad simile iuris communis, quam ad predictum simile iuris Feudorum. Eo quia in d. §. Cum autem fit extensio de vno feudo ad aliud, & de vno vtili dominio, ad aliud vtile, Ita qd sit argumentum à pari, Et arguendo de Vna re, vel parte Feudali, ad aliam Que solet censerì allodialis, qd presumatur Feudalis, est arguere de minori ad maiora, & de vtili Dominio ad plenum continens tam directum, quam vile, qd non licet, per notata in autem. multo magis C. de Sac. Sanctis Eccle. De qua materia, An simile legis vel iuris feudalis sit attendendum tradunt Docto. in c. p. in principio de Cogni. Feu. Et Ang. in l. De quibus. ff. de legib. cum concordantibus de quibus, per D. meum Ias. in l. p. in 1. col. cum sequenti. prime statim p. C. de Iur. emphi. in vers. Nunquid autem argumentum de feudo ad emphiteosim, & e contra sit validum, vbi concludit, simile legis esse potius attendendum, Quam simile iuris Feudalis, Quod in casu nostro indubitanter videtur verum, Quia dictus §. Cum autem, est magis dissimilis, quam similis casus, Et merito Alex. in conf. 29. inci. Perspectis col. fina. vers. Dum autem in fi. 5. vol. dixit qd si in concessione aliqua bona specificentur, vt feudalia. Nichilominus ea que vassallus habet non spe-

cificata presumuntur allodialia. Ceterum oporteret constare de possessione istorum agnatorum, & quod possiderent maiorem Partem, quam constare facerent esse feudalem, Vt alia predia presumereut feudalia, Quia sola maior pars nisi possideatur, non operatur istam presumptionem in aliis partibus, Vt volunt Iacob. de Belui. Andr. de Isser. Alua. & alii in dict. §. p. de contr. inter masculu. & femi. & textus & Docto. in casu d. §. cum autem.

Et ista presumptio, non faceret probationem, sed est sufficiens ad deferendum iuramentum masculis, & est elidibilis secundum Docto. in d. c. primo etiam de tali sacramento loquentes, De quo etiam habetur in d. §. inter filiam & in d. §. si contentio maxime per And. de Isser. & late in c. primo §. sacramentum, de consue. rect. seu. Que presumptio eliditur ex quo constat de maiori parte quod sit allodialis per instrumenta.

Nam vt dicit Andr. de Isser. in d. c. primo §. Quidam tamen alias vers. prim. col. si magna pars prediorum apparet non feudalis sed libera, omnia predia presumuntur libera.

Nec dicatur quod si caput tanquam caput est feudale; ergo & predia, Quia in hoc aliter dicit D. Prepositi. in preludiis feudorum 17. col. in 15. diuisione seu vers. Dicens qd principale puta domus vel castellum, potest esse feudale & accessorium puta ortus erit allodium.

Item est contra communes Decisiones, qd Castrum sit caput ad predia, Cum Castrum nichil corporale de iure cohereat secundum Oldra. conf. 121. inci. ad primam primò Dubio, & Docto. in c. cum ad sedem Vbi Panor. in 3. col. de restitu. sponsa. vbi volunt qd predia non sint de pertinentiis Castri, De quo latius, infra dicetur, & etiam habetur per Io. And. Gemi. Phili. & communiter Docto. in d. c. si ciuitas, de senten. excommu. in 6. licet factò hominis, vel consuetudine possint castrum corporalia coherere, vt per Bar. in l. si quando C. de bo. vac. lib. 10. & Bal. in c. primo

DI D. Alberti Bruni consilia feudalia.

e. primo. §. si in fi. commenti, quibus mo-
feu. ami. & in c. primo in principio in fi.
commenti, de controu. inuesti. cum con-
cordantibus in locis proxime allegatis.
Et forte dici posset, q. predia de continentia,
cum Castro, prout nemus Retro castrum
exhibens, & viridarium rationibus predi-
ctis, habeant presumptionem q. sint feu-
dalia, sicut castrum, videlicet ad effectū
deferendi iuramentum agnatis, prout
supra.
Et ea ratione dici posset q. vectigal seu ped-
gium censeatur feudale, & simul cum ca-
stro in feudum concessum, tanquam pars
similis & conformis castris, & iurisdic-
tioni per predicta, & ne iura Dominorū con-
familia diuerso iure censeantur, contra l.
cum qui edes ff. de vsuca. & est de mente
Imo. & Are. in d.l. 3. in principio ff. de ac-
qui. pos. in tantum vt ex vno talium feu-
dali, posset bene aliud censi feudale, iux-
ta iura preallegata, & per notata per Pa-
nor. in d.c. cum ad sedem 3. col. post In-
nocen. in c. ex literis de iure pa. vbi vi-
detur velle dacita esse eiusdem iuris eu-
di & castra, & bene, cum a superiore ac-
cipi ea necesse sit, quod non cadit, necessa-
rio in prediis, Quia potuerunt aliunde
haberi, prout constat, De multis, que ac-
quisita fuerunt a personis priuatis, licet
pedagium acquiri possit ad partem, &
prout in multis locis videmus possit spe-
ctare alii, quam Dominis, puta commu-
nitati ex superioris concessione, vel si ten-
tum sit per tantum tempus, quod homi-
nis memoria non extet in contrarium, c.
Super quibusdam §. preterea de verb. si-
gnif. & q. copiose consuluit, Alex. in cōf.
6. primo vol. in tantum quod secundum
Bal. in l. prima §. Excepto in medio com-
menti C. de cadu. tol. ius passagii, vel vec-
tigalis cedi possit & transire ad heredes,
& est de mente Bal. in l. a procuratore C.
manda. ac Imo. Alex. & Modernorum in
d.l. 3. in principio. ff. de acqui. pos. & for-
tificatur hoc dictum de pedagio, Quia
constituuntur pedagia ad effectū, vt sol-
uentes transeuntes per ipsum territorium
mediante custodia exigentium non detra-

robentur in illo territorio, & tunc pertran-
scāt Et sic propter onus custodie territo-
rii, quod principaliter incombis Domi-
nis & superioribus. In tantum vt exigen-
tes pedagia teneantur transeuntibus der-
robatis, & damnificatis, vel malefacto-
rem exhibere, vel ablata restituere, seu
satisfacere de damnis passis secundū Ar-
chi. in c. si quis peregrinos 24. questione
secunda & Bal. in §. conuenticulas 2. col.
vers. vltimo Illicitas, per illum textum de
pac. iur. fir. & in c. primo 3. col. vers. extra
quero nunquid isti comites, qui feudar.
pos. & in l. fi. C. de capti. vbi alii, Hostien.
in somma de cēsi. §. ex quibus, Odores, in
auten. habita, C. ne fili. pro patre Flori. in
l. scientiam. ff. ad leg. acqui. & in l. prim. §.
in summa. ff. de his qui deie. vel effu. & Ce-
pola in tractatu seruitutum rusticarū sub
Rubrica de seruitu. vic 25. questione &
sub Rubrica de aqueductu 8. questione
& in l. eum qui vectigal. ff. de verb. signif.
Et Paridē de puteo in Tractatu de singi.
verbo robaria circa principium vbi satis
plene, & Felli. in c. licet causam 9. col. vlt.
notabili de pba. & pulchre And. de Isser.
in §. prouincie in tit. de statutis & cōsuetu-
dinibus contra libertatem Ecclesie Dicēs
q. Principes qui percipiunt fructus regni
& habent regalia demania vectigalia tri-
buta & alia, debent vigilare pro custodia
territorii, & malefactores punire, & q. re-
nantur restituere subditis quod per latro-
nes surripitur, Et quod maleficiūt prin-
cipes qui faciunt constitutiones, q. ville
vel vicini teneantur damna emendare, Et
dicit Bal. in titulo Que sint regalia, in pri-
ma col. q. pedagium pro securitate pre-
statur, in tantum q. soluens non possit
capi pro prefealiis subiungēs q. vectigal
prestat ratione publici soli, & secundū
cōmunem opinionem speciali iure, vel
priuilegio quēta etiam ex post facto dici
possunt esse de pertinentiis, vt per Ho-
stien. Imo. & communiter Docto. in d. e.
cum ad sedem vbi Imo. in secunda col. et
facit in proposito nostro c. primum §. ex
cōtrario de inue. de re alie. sac. Quicquid
in contrarium teneat Ant. de Butr. in d.
c. cum

cum ad sedem volens q. privilegia, vel speciali iure quæta, non sint de pertinentiis castris; Quod procederet quando diverso iure & forma quæta fuissent, & quod custodia territorii spectet Dominis etiam voluit Bar. in l. Nequid Prima col. 2. & 3. questione ff. de inoen. rui. naufrag. cum cuncordantibus Ibi per Alex. in ap. postillis allegatis, Que custodia cū emolumento Iurisdictionis & pedagii, censetur per Dominum ipsius Vassallis. & domicellis remissa per prædicta, Ita vt pedagium de feudo, & concessum à Principibus uniformiter simul cum castro & Iurisdictione Non autem disformiter, nec diverso iure censetur per prædicta, & hoc forte est quod voluit Bal. in d. c. primo §. cum autem 2. col. de controu. Inneff. quod in Feudis, indivisibile; quod est in vno extremo generat presumptionem indivisibilitatem in alio extremo licet Dominus Prepositi in col. b. dicat istam rationem non accommodari, ad propositum Alius textus: c. 1. §. 3. in l. 1. §. 3. de v. omni. Quid si aliam, & certam assumamus presumptionem, que à Iure consuetudinis traditur in discernendo, an bona sint feudalia vel allodialia; que est in consideranda qualia sint prædicta circumstantia, Quam considerationem tradunt Domini Neapolitani, & optimi Feudistarum Dominus And. de Iseran. d. c. prim. §. illas vers. Quidam tamen patrum col. de controu. in uesti. & habetur in decisionibus Neapolitanis Decisione 223. in primis dubiis, Ita q. si vicina prædicta sint feudalia alio non apparente, Ista Domini Bernardini in talia vicina consentiant censentur feudalia, & contra censentur allodialia, si vicina sunt allodialia. Adhuc presumptio fiat p. ipsa sita cum vicinis prædicta, & c. de iur. iur. ca. cohereda, tam urbana quam rustica, & tam Domus quam arce sint allodialia ac hominum solitatem & venditi liberata & allodialia, & a Nullo Domino recognosci soleant; Nec in venditionibus & alienationibus eorum soleat haberi, vel referuari superioris Beneficium; Nec iurisdictione capi de eis soleant. col. 1. in 1.

Quod si quartam assumamus considerationem, que est in inspicendo id quod est consuetum communiter observari & fieri de talibus bonis & prediis Dominorum Urbanis & rusticis, in villa & finibus, Bal. discreti constituit, per ea que notat, & consuluit Alex. conf. 136. inci. viso prima col. primo vol. & plene in proposito Bal. conf. 446. inci. villa in primo vol. in penultima impressione dicens q. ubi dubitatur, que sint & fuerint tempore facte emptionis castrorum pertinentiis, dicte pertinentie, est recurrendum ad usum subsequentem, Quia ex eo quod fuit posterius factum, presumimus quod fuerit prius actum, & quia posterior qualitas possessionis declarat quid in principio fuerit dubie interionis, vt ibi laus per eum, Ideo Pau. de ea. in d. conf. 163. in tertia col. in antiquis dixit quod qualis fuit usus & patientia, talis presumitur precessisse feudi concessio, Adeo quod si vassallus solet de feudo testari, presumitur hoc in concessione dictum, Ad quod faciunt notata per Bal. in l. si certis annis tertia col. C. de pactis, ubi etiam Ang. & D. Jac. in fi. commenti, quod talis presumitur fuisse concessio emphiteosis, qualis per effectum demonstratur, & prout solitum est fieri, seu qualis posterior declarat eventus, & hoc ubi non potest constare de origine, ad quod faciunt que dixit Alex. col. 107. prima col. primo vol. & conf. 113. Inci. viso, & diligenter considerato pe. col. & si quarto vol. & Fulgo. conf. 131. Hinc secundum Bal. in c. prim. circa finem commenti, in tit. Quid iuris sit si post alie. val. seu recu. talis presumitur precessisse licentia, qualis subsequuta fuit alienatio, seu qualis posterior declarat eventus, & facit l. si ventri §. fi. de priuile. credi. & c. officii. cum cuncordantibus, in glo. allegatis de electio. Ad quod etiam facit quod dixit Barba. conf. 18. inci. preclare 21. col. 2. vol. post Bal. in d. c. inter filiam quod inspicendum sit, Qualiter ipse Dominus Bernardinus pater ipsi bonis uteretur, Quia talia presumuntur bona fore penes successorem, Qualia fuerunt penes

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

nes cum cui successit. Certe hac consideratione attēta dicemus ipsa pcedia esse allodialia, Quia per Dominum Bernardinum, & per Dominos & homines soliti sunt, & fuerunt vendi & alienari, vti allodialia, Vt patet ex instrumentis exhibitis & patere potest ex informationibus sumendis, per que instrumenta apparet, qd ipsimet agnati qui insurgunt, contrāstiliam emerunt & vendiderunt vt allodialia, Ideo dixit And. de Iser. in c. prim. Si seu vers. Quidam tamē, in principio commentii, de contro. int. mal. & semi. q. etiam si verba concessionis & inuestiture feudali possent comprehendere predia, & sit consuetudo prescripta vendendi libere possessiones, quod predia presumuntur allodialia, Nisi aliunde, quam per verba concessionis Dominus pbet esse feudalia, Et fortius volunt gl. & Docto. aliqui in d. c. primo §. primo de capi. Contra quod potest prescribi, prescriptione excedente tempus 30. annorum quod valeat alienatio rerum feudalium quod non attingat ius, Cum non sit presentis speculationis.

Quod si Quintam assumamus considerationem videlicet morem regionis & vulgarem sensum, que etiam sunt in presenti difficultate considerata secundum Bal. in d. conf. 446. & facit l. si Seruus, plurimum §. si. ff. de leg. prim. & vult Socii conf. 47. 2. col. in si. primo vol. & specu. in titulo de loca. §. Nunc aliqua vers. 59. Dico qd et hoc respectu presumuntur allodialia, Quia mos regionis habet, vt Domini castrorum, magis communiter habeant predia, que possident in castris, pro allodialibus, & emanant ac vendant vti allodialia, & sicut fit de allodialibus, licet consuetudo loca illis loci Baldifertii preponderet, Et sit attendenda, vt per Bal. conf. 33. inci. ad euidentiam post medium primo vol. penultima stampra, & in c. primo prima col. de cognitio. feu. & Panor. in c. Quod clericis de for. compe. & Marti. de Lau. in c. primo in principio primo notabili periculum textum quali. olim feu. pot. alie.

Quod si sextam attendamus considerationem

quem que est an fama, & communis opinio sit quod sint feudalia, vt per Bal. in d. conf. 446. & Alex. pulchre conf. 15. inci. visis Narratis, prima col. 5. vol. & Bal. in l. conuenticulum 4. col. C. de epif. & cleri. volentes quod in factis multum antiquis opinio generalis. Dummodo sit vniuersalis, Habeatur pro veritate, Et inferentes quod licet Ecclesia, Non habeat instrumenta de suis Ciuitatibus. Si tamen habet generalem opinionem, sufficit pro plena probatione, cum cunctantibus de quibus per Barba. in d. conf. 18. inci. proclare in 25. col. vers. preterea adduco quod in facto 2. vol. Aret. q. videatur conf. pe. 3. col. Deci. conf. 269. inci. consultus 2. col. Adhuc dicitur ceteri allodialia, Quia fama & communis opinione alienantur, vt allodialia, quod et patet per instrumenta, que instrumenta secundum loc. And. & Docto. in c. primo de Prescrip. in §. & Alex. conf. 16. inci. in causa & lute, 4. col. vers. confirmo hoc Quinto vol. & Bal. Alua. & Docto. in c. primo §. Vassallus et primus si de feu. feud. controu. scilicet cessare famam, & communem opinionem & probationem, quo fit ex eo, quod communis hominum memoria non sit in contrarium, tamquam memoria extet propter instrumenta, & contrarium appareat, per euidentia facta cum in illis antiquis, tam ad presumendum quod sint feudalia quam quod sint allodialia, vti in instrumentis inter alias personas concessa, & etiam enuntiatione dicentia ipsa bona esse feudalia, vel allodialia probent & inducant famam, & communem opinionem, vt habetur in l. cum aliquis C. de lute delib. & lute per Barba. d. conf. 8. 2. col. & sequenti & dixit Roma. in l. 2. §. Idem habeo fido aqua. plu. arc. q. Papa potest probare, se esse Dominum Ciuitatum Ecclesie per famam.

Quod si septimam assumamus presumptionem in ista materia. Que est, quod quando feudum conceditur limitatum, Illud quod est intra limites, presumitur feudale, & quod reperitur extra limites censetur allodiale, vt dixit And. de Iser. in d. c.

d.c.primo §. seu vers. Quidam tamen prima col. de controu. int. masc. & femi. ad quod facit textus in l. in agris. ff. de acquir. domi. Istud non conuenit ad casum nostrum, Quia hic non fuit facta aliqua assignatio prediorum limitata, vel non limitata que appareat, Et ut dictum fuit in secunda consideratione, concessio castri & Iurisdictionis, est quid diuersum ab infeudatione prediorum, & ad prediis, & optime declarat Pau. de ca. d. conf. 163. pe. col. in principio vers. & ista possint in antiquis, & Panorm. in c. si diligenti, 2. col. 2. notabili de prescriptio. Vbi optime loquitur, & ex diuersis non inferitur, ut ibi dictum fuit, & patet in l. Papinianus exuli. ff. de mino. c. si similibus, & ista questio posset cadere, si dubitaretur quousque se protendat territorium quod est quid diuersum à proposito, hoc est potestas terrendi, & Iurisdictionem exercendi. pupillus §. Territorium. ff. de verb. sig. & l. si. c. vbi & apud quem, cum ibi notatis, & quod dixit Archi. in c. cum Episcopus post principii commenti, de offi. ordi. in 6. cum cuncordantibus, & q. notatur in l. bene Azenone C. de quadri. prescrip. & in c. nimis de Iure Iuran. & p. Panor. in cons. allegato, & in d. c. si diligenti secundo notabili quod res quoad Iurisdictionem sunt sub Dominio superiorum & quo ad dominium sunt possessionum, Nam Vbi non est limitatio excludens quousque, exercetur Iurisdicchio dicitur de territorio, vel pertinentiis Dominorum, vel Castri, cui sint annexa Iurisdicchio & territorium secundum Imol. & Docto. in d. c. cum ad sedem de resti. spolia. & Imol. ac Docto. in d. c. si ciuitas de sent. exto. in texto & And. de Iser. in c. p. in principio quid sit inue. & Oldra. cons. 10. & Bal. in c. p. 3. col. de capi. qui Curi. ven. & Alex. cons. 23. inci. Viso processu 7. col. vers. Item respondeo quod locus quinto vol. vbi dicit quod locus qui parit officialibus, alterius loci, & ibi sub ibi munera dicitur de pertinentiis illius loci cui parit, per d. l. Pupillus §. territorium & textum in auten. si quis igitur ex

qualibet, in auten. quib. mo. natu. effi. sui, & declarat Bal. in l. data opera 16. col. C. qui accu. non pos. & facit quod notat idem Bal. in l. 3. per illum textum. C. de natu. lib. & vult Panor. in cons. 62. in 6. col. 2. vol.

Quod si assumamus octauam circa talia considerationem, que est qualiter directus Dominus utebatur ante predictam concessionem, factam ipsis Dominis collationibus, seu verius venditores ipsius seu di utebantur, Iuxta notata per Bal. in d. cons. 446. primo vol. pe. stampa, Istud scire est impossibile, propter antiquitatem, nisi per instrumenta parte filie ostensa, que demonstrant, quod utebantur non ante infeudationem sed post bonis allodialibus, & Non constat de originali acquisitione, que fuit perita propter bella, licet publica vox & fama sit, quod antecessores ipsius Domini Bernardini soceri mei, & consortium, acquisiuerunt ipsum feudum & multa alia titulo emptionis, Cū essent comites, summarippæ paterni, Et vidi in instrumentis initis inter antecessores predictos & communitatem Baldisseri, Nam ut fama est, propter factiones venerunt ex vrbe Romana ad has partes, annis ducentum, & forte Tricentum decursis, Quorum Initium non habemus, Et audiui à Reuerendo decretorum Doctore Domino Marcho de Vida Archipresbitero nostre Ecclesie maioris Astensis Nuper defuncto, quod viderat in scripturis, Ecclesie nostre, seu nostri Episcopatus Astensis Fuisse quendam episcopum astensem Origine Romanum, de gente Sabella habentem sororem nuptui in Vrbe traditam in domo & familia Illustris. Dominorum de Collonis ex qua natus erat filius, Qui Episcopus propter factiones, Vrbis in hac Astensi Ciuitate, & in suo Episcopatu moram trahens, suasit predicto nepoti ex sorore ut cū alio ipsius Episcopi nepote ex fratre, venderent bona que habebant in partibus romanis, & castra in istis partibus acquirerent, prout acquisiuisse reperitur, & quod familia masculina illius nepotis ex familia sabel-

ja deficit, ex qua descendisse se dicebat ipse Dominus Marchus, Et merito ipsi Domini Baldiserii cognomen de Collo- nis retinentes, & insignia ac colores per omnia retinent & deferunt, sicut Illustris, Domini Collone Romani & vtuntur hoc dicto ac inscriptione super eorum iusigni videlicet Prole sum natus Romane Col- lumne maioris, & in hac consideratione esset aduertendum, an essent omnia pre- dia simul cum castro in feudum concessa, vt per Imo. & Arcti. in l. 3. in principio ff. de acqui. pos.

Quod si Nonam assumamus consideratione que est Nūquid Vassallus teneatur osten- dere Domino de quo sit vassallus, & fi- nes feudi, Et an alias quicquid habet pro sumatur feudum, etiam ista questio non facit ad propositū, Quia procedit quan- do quis constituitur se vassallum vt dicit Bal. in l. 2. C. quomo. & quando iud. Di- cens quod tunc vassallus tenetur titulum & feudum ostendere, & etiam probatur in §. vassallus el primo si de feu. sue. con- trou. Et Dominum ad omnem sui requisiti- onem recognoscere, vt per Bal. in l. plus- res apocis C. de fid. instrum. sed filia ista non prætendit se feudatariam, sed dicit Bona de quibus agitur censeri allodialia, & se in illis succedere patri, Et habet de- cisiones apertas pro se in d. §. inter filiam, & in d. §. Defuncto, si de feu. fuer. con- trou. cum concordantibus supra in prin- cipio consilii allegatis, licet alias sint opi- niones secundum casuum diuersitates, Nam si sit feudum, pro quo soluantur pen- sio, Bal. in cap. primo in d. §. Vassallus el primo questione si si de feu. sue. con- trou. videtur velle quod Vassallus cogitur exhi- bere instrumenta. Nisi iuret se illa nō ha- bere, Quibus non apparentibus, si factū sit ita antiquum, & non extet memoria hominis, & consequenter testes haberi non possint, Dicit esse recurrendum ad communem hominum memoriam & sa- mam seu communem opinionem, Que si haberi non possit, Dicit omnia bona pre- sumi esse eo casu feudalialia, & obnoxia ad censum, & hec opinio tenetur communi-

ter per Docto. in simili in emphiteosi, vt per specu. in tit. de loca. §. Nunc aliqua ver. 62. & 40. cum sequen. & Alberi. de pos. in l. si certis annis C. de padis & in l. Plures apocis C. de fid. instr. cum euneor- dantibus de quibus per Dominum meū Ias. in l. 2. in 13. questione col. 70. secun- dum primā impressionem C. de iure em- phi. De qua materia etiam habetur per Bal. Philip. & Modernos in c. significanti- bus de appel. Et Alberi. de Rosa. in l. Ti- tius ff. de actio. emp. vbi etiam Fulgo. lo- quentes etiam in feudo, & Bal. in l. 2. C. quomo. & quando iudex, & cum predi- cta opinione videtur transire Alua. in d. §. Vassallus ver. Quero si vassallus prestitit, dicens quod Vassallus nisi ostendat pro qua re in feudum concessa, Prestiterit ser- uitia presumitur pro omnibus suis bonis prestitisse, Quam opinionē late tenet D. Iacobinus à Santo Georgio proceptor- meus Taurinensis in sua inuestitura feū- dali, in clausula dictiq; Vassalli promisse- runt recognoscere d. col. cum 2. sequenti- bus Ver. Nunc quero de quotidiana, qstione. nisi quando Vassallus pndit in- stam, & probabilem causam ignorantie, vel quando negaret se vassallum, Ibi per- eum in fine questionis Andr. vero de Iser. ja ei primo de contro. inter mas. & femi- in 2. & 3. col. quem refert Ibi & sequi vi- detur Alua. in 3. col. dicit quod si constet maiorem partem esse feudalem, reliqua bona presumantur feudalialia, alias quod spectat Domino ostendere fines feudi, & secundum And. de Iser. ibi poterit Vassal- lus dicere ego solus; pro isto predio, nisi quantitas census repugnaret, vt ibi latius per eum Et cum ista opinione tranfit D. Prepo. in d. §. Vassallus el primo si de feu. sue. con- trou. col. si. vbi plene loquitur, & allegat alias auctoritates, Bal. autē in c. primo prima col. de Vassa, qui cohera constituit. Loria. Loquens quando Vassal- lus est priuandus parte feudi propter alie- nationem quam fecit in contemptū Do- mini, sine eius licentia, Nunquid Vassal- lus teneatur ostendere quantitatem feudi post Iacob. de Ardisio. in somma in titulo Quib.

Quib. mo. seu. ami. Sub Rubricella si dubitatur. Quid & quantum sit feudum. Dicitur primo qd totum presumitur feudum, & postea distinguendo dicit qd si Dominus agit tenetur probare quantitatem feudi, & si conuenitur Vassallus, agens tenetur probare. Et Idem esse dicit si sit questio cum tertio. Et cum ista opinione in emphyteosif transiunt Philip. & Moderni in d. c. significantibus, de appel. volentes qd Dominus agens ad caducitatem teneatur probare quanta sit emphyteosis, & quod quantitas pensionis, semper in dubiis attendatur, & quod omnia non presumantur in dubio feudalia vel emphyteotica tenuit Barba. conf. 59. in 9. col. prim. vol.

Et tandem illa opinio qd Dominus generaliter teneatur ostendere fines seu confines ac quantitatem feudi videtur magis cõis quam tenuit ipse Andr. de Iser. in c. primo §. Illud quod q. 3. col. & ibi etiam Alua. in pe. col. de prohib. ali. seu. per fre. Dicentes cautum esse debere Vassallum, circa hoc. Quia poterit Dominus, vel dicere, quod modica res sit feudalis, vel qd quicquid tenet Vassallus est feudale, & ideo, melius esse vt tempore inuestiture fiat declaratio.

An autem Vassallus cogatur ostendere lura que habet in Castris & instrumenta sua, & inuestituras, & possit Princeps facere Citationes, vt Vassalli sub pena ostendant, communis opinio videtur quod nõ vt per Bar. & Aud. de Bar. in l. prim. per illum textum C. de conductio. & procu. predio. ff. libro 11. vult Bal. in l. secund. da C. quom. & quando Iudex, & Bal. Andr. de Iser. Alua. & scriben. in d. §. Illud quoq. de prohib. alie. seu. per fre. cum concordantibus de quibus per D. Preposi. in d. c. Vassallus el primo col. fi. si de feu. sue. contro. & per D. Ias. in d. l. secon. da in 15. questione col 71. prime impressionis C. de iur. emphi. quamuis Bal. in l. Instrumenta C. de fideico. aliter dicat & D. Iacob. de Santo Georgio in dicta clausula Qui Vassalli, promississent recognoscere §. col. Et tenetur Vassallus

Dominio interrogante an aliqua res sit Feudalis respondere Vt in §. Vassallus el 2. si de feu. sue. contro. & ibi, ac in §. Vassallus el primo traditur de pena negantis contra veritatem, rem esse feudalem, Et quid si dubitet. aut indebite negans reuocet suam negationem que non attingo, Quia sunt extra propositum.

Quod si decimam assumamus considerationem in. dignoscendo, an ipse res, ac ipsa predia sint allodialia, vel feudalia, Que est in considerando recognitiones & alias inuestituras, Attento quod prima non potest inueniri, Cum vt dictum fuit supra in quarta consideratione, sequentes actus & effectus, faciant presumi qualis fuerit precedens concessio, per lura ibi allegata, & notatur per Bal. in dict. conf. 446. Vbi etiam adducit illam vulgaram regulam quod qualia sint subiecta predicata demonstrant, Et quia ex futuro, & ex eo in futurum gestum est, presumimus in preteritum, vt habetur in l. Non est necesse vbi late Floria. ff. de proba. & in l. & persona vbi Bal. supra eo. & in l. hi qui, vbi tex. Bal. & Docto. C. de adult. cum similibus, Cum mutatio voluntatis & alia non presumatur, l. cum hic status in principio vbi Bar. ff. de dona. inter Vir. & Vxor. & quod dicit Bal. in l. fina. ff. fin. regum. cum similibus, & facit bonus textus in d. c. officii de electio. cum concordantibus Ibi per Glo. allegatis, & certum, est quod recognitio probat Rem recognitam, teneri in feudum esse feudalem vt per Bal. quem alii sequuntur in c. fi. de feu. guar. & Bal. in l. Fontiones, C. de Dona. & Ang. in l. Qui rem propriam C. loca, & Bar. ac Docto. in l. si rem aliquam, Vbi plene de materia, ff. de acqui. pos. & Bal. in cap. primo. §. sciendum, in tit. de feu. cogni. Vbi dicitur quod talis probatio dicit fieri per indirectum, ex quo non apparet de infeudatione & Roman. conf. 123. & 68. & Barto. in l. legata inutiliter. ff. de adim. leg. & in l. cum tale. §. Falsa. ff. de condin. & demon. Vbi etiam Io. de Imo. & late Specu. in

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

tit. de loca. §. Nunc aliqua vers. 52. cum duobus sequentibus cum cōcordantibus infra allegandis, Nisi recognitio fieret p clericum, Quia presumetur, q clericus subiecisset rem temporale Ecclesie laico seu Domino temporali quod nō potuisset c. 2. de reb. Eccles. non alie, prout etiam dicit ipse Dominus Iacobinus, in sua inuestitura feudali, in tractatu de hominibus 4. col. 4. questione dicitur enim in Inuestituris, q ipsi Domini de Collonis, antecessores Domini Bernardini, ac ipse Dñs Bernardinus petierunt se inuestiri, & q fuerunt inuestiti, & renouati, de castro feudo territorio & Iurisdictione Baldiserii pro dimidia, Cum terris pratis Gerbis Nemoribus, & aliis ad ipsum castrum & Feudū pertinentibus, Que verba expressse loquuntur de pradiis per eos possessis, & probant primo respectu verborum expressorum parte ipsorum exponendum, & supplicantium l. Cum precū, C. de lib. cau. cum ibi notat, & l. si. cum glo. C. de ingenu. manu. Quam singularem dicit Bal. in d.c. inter filiam si de seu. sue. contro. inter Domi. & vassā. Volens q si quis in libello, dicat se esse libellarium, succumbat postea dicendo allodium, Cum impetrans rescriptum, videatur fateri omnia contenta in eo secundum Io. Andr. Quem alii sequuntur in cap. si. de Iure Iuran. in 6. & Panormi. in c. Examinata de Iudici. cum concordantibus de quibus in proposito per Barba. d. cōf. 18. in 14. col. vers. Capio alium articulum huius consultationis secundo vol. Ibi vers. Ex quibus apparet &c.

Secundo respectu verborū Principis inuestientis, Dum inuestiuit de terris pratis nemoribus &c. Nam vt consuluit Alex. in d. cōf. 13. inci. Visis narratis 2. col. vers. sufficeret etiam si probaretur &c. 5. vol. ista verba Principis quantumcūque reperirentur enuntiative prolata, quod bona, & predia essent feudalialia probarent per textum vulgare, & notata in Clemen. prima de proba. cum concordantibus; Et Quia non est verisimile quod Illustri personā mentietur, vt dixit Glo. in l. Ti-

tio fundus ff. de condit. & demōstra. cum cōcordantibus ad hoc allegatis, p Barba. d. cōf. 18. 23. col. vers. Et si quispiam opponat 2. vol. Item vt dicit And. de Iser. in c. p. §. Alias vers. Quidam tamē post principium cum menti, de contro. int. mascu. & femi. de benef. Si princeps dat in Feudum curiam Castrum cum hominibus & pertinentiis oībus, Sic ut est forma priuilegiorū Regni Sicilie, oīa que sunt intra territorij presumuntur sic scilicet Feudalia nisi probentur ex emptā, Aut nisi tenētes, vēdant libere possessiones suas, Qr. tunc incombet pbatio Dño feudi, q predium sit feudale, Aut si vicina p̄dia erunt de allodio, qr. pariter incōbet pbatio Dño, q sint feudalialia, Et Idem si vicina, sint feudalialia, Qr. p̄sumunt bona vassalli feudalialia, nisi contrarium probetur, Et dixit Specu. in tit. de loca. §. Nunc aliqua vers. 59. q si Ecclesia concessit alicui rem in emphiteosim in hunc modū, Ego Hēricus Abbas talis monasterij, concedo tibi Petro atq; confirmo, omnia que habes & tenes de Iure dicti monasterij, In Castro vel villa tali, & multis annis post decursis, vertatur q̄stio inter emphiteotam, seu eius heredes, & Ecclesiam, Cum emphiteota multa possideat, in castro, & dicat Ecclesie proba, Quid de Iure monasterij habeo in dicto, Castro, Et concessio fuit facta de his que de Iure monasterij tenebamus, ergo nil est concessum, Nisi concessum probetur, Qr. de incertis nulla est obligatio l. Triticum. ff. de verbo. oblig. cū concordantibus p specu. allegatis; Et Ecclesia dicat q oīa q habuerunt antecessores emphiteote sunt monasterij, propter verba predicta concessionis, que sunt expressa determinatiue nō causatiue, Nam dicit Specu. q vterq; deliquit in non specificando, res, Et tandē in hoc dubio refidet, q Iudex hēat cōsiderare morē regionis illius, Et cōsuetudinē Ecclesie cōcedentis, Ne Ecclesia Iure suo priuetur, & emphiteota cū aliena iactura locupletet, cōtra, c. sua d. penis, Et dicit insup esse cōsiderandā q̄ritatē p̄sonis, vt secundū illā q̄ritas res cōcedat seu qualitas possit cōmēsurari, & nō peior nec melior

sed mediocri. Et sic Specu. non vult, quod ipsa verba sint saltem ex toto sine effectu operandi, ad quod facit quod dixit Bal. in Rubrica C. de contrahen. emptio. in 9. questione cum similibus. Ad quod etiam facit quod dixit idem specu. in d. 8. Nunc aliqua ver. 76. Dum dicit quod Si Ecclesia concessit tibi in emphiteosim omnia que pater tuus habuit, & possedit in tali loco, Et tu postea per longum tempus dicas, quod omnia que habes non fuerunt paterna, & consequenter quod non fuerunt ab Ecclesia concessa. Et Ecclesia dicat constare, quod quatenus ex paterna concessione tenes. Qui pater habuit ab Ecclesia omnia, prout in instrumento continetur. Unde que habes presumis ab Ecclesia habere, nisi aliunde habuisse probes, argumento: si siue possideris C. de proba. Et Quia qui accipit possessiones emphiteoticas iure, Nec exprimit quas, illas quas habere accepisse videtur. In qua opinione tanquam vltima, ipse specu. resideri videtur, videlicet quod omnia presumantur emphiteotica nisi contrarium probetur, videntur etiam tradita per Are. cons. penultimo circa principium. Et quod recognitio castri & pertinentiarum trahatur ad predia voluit Dominus meus las. loquens in concessione castri cum pertinentiis in l. 3. in principio col. fi. ff. de acqui. pos. & sentit Et. in l. Quomodo in 10. questione ff. de Flumi. volens quod tunc in concessione veniant molendina que alias non venirent, quod ante vultus est velle, Bal. in d. e. primo secundum col. de capi. qui Cur. vendi. & cum hac opinione videtur transire Dominus Franceschinus Curus in suo tractatu feudorum in 3. parte in 6. questione. **Certe predicta non obstant assumendo si gillatim verba recognitionis, Et primo dum recognoscitur Castrum, Quia recognitio castri ad Predia predicta se non extendit imo nec ad territorium, ut per Odra. cons. 13. in col. ad primam pti. Dubio & Bal. in c. p. alios de Capi. q. Cur. vendi. & Docto. in c. cu ad sedē ubi Panor. in p.**

col. de resti. spol. Dicentes quod castro nichil corporale à iure reperit deputatū, Sed quod solent consuetudine ab hominibus & eorum statutis Castro certū territorium assignari quod sibi iurisdictione & dactis debeat respondere, in tñ. vt secundum Bal. in c. p. 8. ex contrario de inuelti. de re alie. fac. vnus possit habere castrū & alter iurisdictionē, & cum predicta opinione trāseunt Io. And. Gemi. Philip. & cōter Doct. in d. c. si ciuitas de senten. exco. Dicentes quod castrū pōt esse sine territorio ac districtu & iurisdictione cū possint Dñi feudorū se ambitu murali vallare l. provincias & l. p. C. de edif. pñ. Ex quo inferūt quod concessio castro, pñia que habet concedens, & quod sunt extra continentiā castri non intelligunt concessa, Quod Et voluit Imo. i. d. l. 3. i. prin. & ibidē Alex. in 8 & 9. col. ac Franciscus de Aret. pen. col. & fi. ff. de acqui. pos. & Dominus meus las. in l. fi. in 3. col. ff. de cōstitu. princ. Et hoc verum intelligunt Imol. & Are. ubi supra quando predia non fuerunt acquisita simul cum castris, quod in dubio presumendum puto, cum quilibet presumat, acquirere argumento l. Si defundus C. de bl. tutel. Et quod dicenti incōbit onus probandi l. a. ff. de pbario. & vult Alex. col. 16. inc. in causa p. col. 5. vol. cū cōcordantibus infra post 16. considerationem allegandis. Dum tangā an Quindecima seu decima que datur ex prediis Dñi Castri censetur Feudalis Et propterea Bal. in d. c. p. 6. col. de capi. qui curi. vendi. in vers. sed Io. And. dicit quod territorium nō censetur concessum, Castro concessio, Quando non constat quod territorium eodem. tit. cum castro possidetur, & dicit Imol. in c. ex literis de iure Patro. quod castrū vel villa, in se continent iurisdictionem Honorem districti & ius patronatus, Nec dicit quod contineat predia, Imo sentit contrariū, Et ex consuetudine que solet, vt dictum fuit, valia castra deputare, Et res ista videtur decisa, vt sepe dictum fuit, quando est contentio cum filia vassalli defundi in d. e. prim. 5. Inter filiam & sequen. si de feu. sue. contro. iunct. notat. per glo. & Docto. in d. c. primo de controuer. int. male. & femi.

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

Et quia saltem solet dubitari, An concessio Castro Veniant Iurisdictione & Territorio ut in locis preallegatis, cum concordantibus de quibus per Alex. & Moder. in dict. l. tertia in principio. ff. de acqui. pos. & per Docto. & Alex. in l. prima vbi Dominus meus Ias. ff. de Iurisdictione omni. Iudi. post Bar. in l. si quando C. de bo. vac. lib. decimo cum concordantibus Ibi per Alex. Allegatis, Res ista videtur clara in recognoscence, Qui vt infra dicetur in dubio non tendit ad aliquid noui inducendum vel submittendum,

Itē non obstat assumendo verba illa cum prediis & Iuribus ad castrum, & ad ipsum feudum pertinentibus, Quia aliud est, quod Domini dicant recognoscimus Iure feudi, Quicquid in recognoscence, vel Iura que habemus i Castro Villa, & territorio Baldiserii, Quo casu posset probabiliter dubitari, an contraria opinio procedat, & teneri quod sic, per notata per Innoc. & Docto. in d. c. ex literis de Iure patro. & Specu. in tit. de actio. & peticio. §. sequitur 12. col. vers. Quid si peto quicquid habes & possides, cum concordantibus de quibus per Signor. cons. 60. inci. Magnus Dominus Loisius, pri. col. vers. Redeo ad primā Quo casu loquitur Specu. in locis in contrarium allegatis, videlicet in d. §. Nunc aliqua vers. 76. & 59. & Bal. in d. c. primo 6. col. de capi. qui Curia vendi. Et aliud est dicere recognosco predia vel Iura, ad ipsum feudum vel ad ipsam partem feudi spectantia, Quo casu est necesse dicenti spectare ad feudum vel castrum hoc probare, per pulchre notata per Bar. in l. Si sic §. primo in finalibus verbis. ff. de leg. prim. cum quo transeunt, Ibi communiter Docto. maxime Bal. Ang. cum Cuna. Imol. Pau. de ca. & Alex. Dicentes quod si Rex vel Comes concedat michi quicquid Iuris habet in tali loco vel Castro istud nichil operatur, nisi appareat de Iure concedentis, Ideo prout ibi inter ceteros dicunt Dyn. Bal. Cuna. & Pau. de ca. ex tali concessione

seu modo loquendi, non transfertur titulus nec possessio, Nec consequenter prescribendi facultas. In tantum quod secundum Docto. Ibidem maxime Ang. & Alex. ac Alberi. de ro. in l. Locu. ff. de acqui. pos. ad effectum quod acquiratur ius ex tali concessione, sit necesse articulare & probare de Iure sic concedentis, Et idem vult Bal. in l. cum hereditatem, ff. de here. vel. actio. vendi. vbi Salli. dicit, quod tunc non dicitur pure concedere, vel loqui, sed conditionaliter, videlicet si quod ius habeo quod etiam vult Bal. in d. l. Si sic §. prim. post Dyn. Dicens quod hec verba omne ius quod habeo, exponuntur si quod ius habeo, Et ita, quod nisi probetur de Iure concedentis operetur vt nec Titulus, Nec possessio nec facultas prescribendi acquiratur per textum in d. l. Si sic §. primo & in l. Legauit ff. de libe. lega. & in l. quod si in venditione, Et in l. quod si sit. ff. de here. vel actio. vend. & in l. Locu. & in l. 3. §. Incertam ff. de acqui. pos. & in l. Emptor Fondi vbi Bar. Pau. de ca. & alii ff. pro empto. Nam idem & multo magis est in recognoscence per predicta, Et quia Vt dictum est & infra dicetur recognoscens non tendit ad aliquid noui inducendum maxime in sui iacturam, ex natura recognitionis, Et cum ista opinione que est vera & communis transit Oldra. cons. 163. alias 164. inci. viso priuilegio, Et si bene aduertamus Specu. in d. §. Nunc aliqua vers. 59. Dum sentit contra Ecclesia. ita concedentem nisi consuetudo regionis ac concedentis aut alie inconstantie per eum tradidit, possint, declarare obscuritatem & incertitudinem, Et licet vendens quicquid Iuris habet in fondo, teneat iura que vendit demonstrare l. Titius la 2. ff. de actio. emp. propter obligationem quam habet Virtute precii reciproce recepti, Hoc non nocet recognoscenti, qui non querit acquirere aliquid noui, Domino vt infra dicetur, & sepe dictum fuit, Imo per illam legem, videtur onerari concedens in Feudum sicut vendens,

Et

Et facit q̄ dicitur in d.l. q̄ si sic, q̄ vendens quicquid iuris habet in hereditate, non prestare & manutene, quod sit heres, Nisi dato dolo venditoris. Vt ibi per Sali. & Docto. & expresse patet ex illo textu Vnde minus tenetur recognoscens, & pro ista opinione consuluit in proposito casus nostri Alex. in consilio 53. incip. Prospectis in fin. quarto volumine quod etiam voluit in d.l. tertia in prim. in octava columna. ff. de acq. pos. & dicit Inno. in c. dilectus de Capel. mo. q̄ clausula cū oibus suribus. nō prodest, nisi quo ad iura que sunt per leges deputata, in tantum quod pacto vel consuetudine pertinentia non subintelligat in libello sed sint specificanda, vt ibi latius per eum habetur & per Docto. in d. c. cum ad sedem. Quod autem recognoscens non censetur velle iuri suo derogare, nec aliquid de suo submittere, vel concessionem in sui iacturam alterare, vel de nouo facere, voluit Bal. in d. c. p. 7. col. vers. item Oldra. de capi. qui cur ven. & in l. prima pen. col. 7. vers. Sed quid si Dominus C. quan. non peten. dicens quod recognitio non tendit ad feudum de nouo inducendum, & Bar. ac Doctores in d.l. Si rem aliquam ff. de acqui. pos. Et simile est secundum Alberi. de rosa. in d. l. Locis ff. de acqui. pos. in confirmante alicui quicquid iuris habet in tali loco, Quia intentio confirmantis non est aliquid dare, & ideo confirmatio nichil operatur nisi appareat de prima concessione, dicens ita fuisse iudicatum in Curia Romana, Ad quod faciunt quæ dixit specu. in titulo de instru. adit. §. Nunc autem vers. secundo & Bal. in c. primo in principio 2. col. per quos finuestitu. Et dixit Alex. conf. 14. secunda col. secundo vol. quod inuestitura facta alicui saluo iure Ecclesiæ, non tribuit ius Ecclesiæ, nisi constet de eo per notata in d. l. Si sic §. primo Et dixit Roma. inter Ceteros in d. l. Locis quod in istis taliter, seu ita in confuso loquentibus, vel promittentibus, est semper parata via dicens vel opponendi res ista non est de promissis, vel de comprehensis in tali pro-

missione, vel sermone, Et reliqua supplebuntur in sequenti vers.

Item non obstat assumendo verbum cum pertinentiis ipsius feudi. Quia hoc non potest trahi ad predia, Cum principalis concessio sit Castrum Iurisdicção & territorium, & predia non sint de pertinentiis castri, minusq̄ iurisdicçãois, & territorii q̄ idem sunt p ea q̄ supra dicta sunt, et voluit docto. in d. c. Cū ad sedem vbi Ant. de Butri. in 8. col. & Panorm. in prima de resti. spo. Et Io. And. gemi. Philip. & Docto. in d. c. si ciuitas de senten. Excom. in 6. & Innoc. in c. ex literis de iure patro. ac Imol. Are. & Alex. in dict. l. tertia in principio ff. de acqui. pos. & Bal. in d. c. primo in quarta col. & sexta de capi. qui Curi. vendi. & Oldra. in d. conf. 12. 1. & Bal. in d. conf. 446. inci. Villa primo vol. prima impressione vbi notabiliter loquitur & D. meus Iaf. in d. l. si, in tertia col. de consti. princi. cum cuncordantibus supra allegatis & infra allegandis, Ideo Alex. in d. conf. 55. inci. prospectis in fi. quarto vol. consuluit, q̄ ille qui recognouit per se, & suos antecessores iure feudi, castrum cum iuribus Iurisdicçãoibus & pertinentiis &c. per multa tempora, si habet annuos redditus & bona stabilia, seu predia, de quibus non habet instrumenta, propter vetustatem, Non per hoc presumitur recognouisse predia & annuos redditus, sed ipsa Nichilominus presumuntur allodialia. Quia illa verba cū iuribus Iurisdicçãoibus & pertinentiis non probant, Nisi quatenus limitate per alias probationes probetur de eis per d. l. si sic §. p. ff. de leg. p. cum ibi notatis per Dyn. & Docto. & quia bona in dubio presumuntur allodialia, vt ibi per eum, & per Dominum Prepo. in preludis feudorum 17. col. vers. 15. Ideo Io. de Imo. in dict. l. tertia in principio. ff. de acqui. pos. dicit quod si quis habeat in territorio, predia à castro separata, & vendat castrum cum pertinentiis, Non cessabit vendidisse predia, Nisi qualitas precii aliud suadeat, & cum hac de cisione transe ibi Alex. & Are. Qui limitat, Nisi

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

quando vendens ipsa predia cū Castro simul acquisiuisset, Cui limitationi obstat l. prediis. §. Titio vbi Bar. ff. de legatis tertio vbi patet quod vnum predium nō dicitur de pertinentiis alterius, ex eo solo q̄ sint simul comparata vno precio, Nisi ex vsu Domini appareat, quod habuit tanquam pertinentia, & cum hac conditione transit etiam Dominus meus lasi in proposito casus nostri in d.l. fina. 3. col. ff. de constitu. princ. pro qua etiam consuluit Alex. in d. conf. 43. inci. de Celerima in principio primo vol. vbi consuluuit quod concessio facta de Castris, cū villis, locis & territoriis ad ipsa castra pertinentibus, non comprehendit villas, quamuis iuxta vel subtus castrū constructas, & existentes Nisi probetur q̄ sint de pertinentibus castris, seu tali Castro, Nam vt sepe dictum fuit, hoc fortius procedit in recognitione, Ideo Bal. in d. c. p. in septima col. de capi. qui Curi. ven. post Oldra. in loco per eum & per me supra allegato dicit q̄ recognitio indiscreta, & re ac genere incerta, Non probat concessionem, vt dudum factam. Et ex his patet quod etiam non obstant illa verba, Cum pratis terris, nemoribus ad ipsam partem feudi ac castrī, pertinentibus, & q̄ talia verba nō probant, quod aliqua predia sint feudalialia, Nisi aliter probetur, vel nisi quando fuissent specificata, p̄ predicta, & per ea que consuluuit Alex. d. conf. 43. in principio & 55. in fi. & Bal. d. conf. 446. & ita etiam voluit in effectu, Pau. de ca. conf. 17. inci. in causa decimali, primo vol. in Nouis, Dum dicit quod si stāte inuestitura facta de decima fructuum, & de pratis terris redditibus &c. prout antecessores fuerunt vsi vel inuestiti nō apparet certitudo, & esset probandū que sint illa, quod si appareat ex verborum explicatione Illa censentur in feudum concessa, & dici apparet, quando euidens est dispositi certitudo, secundum eum, puta quando est talis specificatio, vel generalitas, que habet tam certam determinationem, quod ex alia probatione vel relatione, declarationem percipere non ha-

beat, & loquitur in casu, quando quis fuit inuestitus de decima fructuum, facta specificatione de terris pratiis, Quo casu dicit Pau. de ca. contineri decimā Feni, Quia est certa & determinata, tam ex generalitate decime fructuum, determinate expressa, quam ex specificatione de pratis facta, Ita quod non sit necesse probare quomodo vsi fuerint antecessores, Nisi probaretur quod antecessores non fuissent vsi, decima feni, seu q̄ non fuisset solui consueta, Et dicitur non apparere certitudo, secundum Pau. de ca. Ibi si Dominus inuestiuisset de omnibus, de quibus antecessores fuissent vsi, vel inuestiti, Nam sic est cum quis inuestitur de terris & pratis, ad feudum vel castrum pertinentibus, Quia ex tenore inuestiture, non potest consistere, que terre, & que prata, Castro vel feudo pertineant, nisi hoc probetur, Merito dixit Dominus Prepo. in c. primopost medium cōmenti, vers. ex predictis in quib. cau. seu. amita. post Oldra. conf. 133. inci. factum tale est, Dominus, quod concessio feudi, vel recognitio indiscreta, vt est taliter generalis, non preiudicat nec valet, & idem dicit in recognitione sine causa, ac extraiudiciali, Et dicit Bal. in c. p. in prin. in fi. cōmenti, quod si Princeps alicui concedat in feudum annis id quod Titio concesserat, q̄ non valet concessio, si non constet quid fuisset Titio concessum, quia deficit subiectum & substantia.

Et ex istis apparet responsum ad contraria contra hanc partem facta.

Et in specie non obstat quod dixit And. de Iser. in d. c. primo §. seu vers. Quidam tamen circa principium commentū, de contro. inter masculu. & feti. Dum dicit quod concessio Feudo cum curia hominibus & pertinentiis omnibus, omnia que sunt intra territorium erunt feudalialia, Nisi probentur exempta, per l. primam §. cum vrbem. ff. de offi. prefec. vr. & c. omnes basilice 17. questione septima Quia Nomen curia comprehendit tam iurisdictionem quam Dominium prediorum vt late declarat Francisc. de aret. conf. 15. inci.

Reue-

Reuerendissime prima col. primo Dubio, Vbi in 2. & 3. col. dicit debere constare quod Dominus tempore cōcessionis oīa predia tenuisset, Item quia vt demōstrāt iura per ipsum And. de Iser. allegata loquūtur quando omnia erant concedentis in feudum, cum dictū Docto. debeat intelligi secundum iura allegata per eum, vt per Bar. in l. Non solum §. si liberationis ff. de libe. lega. cum similibus Et ita ē tenent tali casu Imol. & Franciscus de are. in d. l. tertia in principio de acqui. pos. & eadem concessio diuerso iure censeatur, vt ibi per eos. Et ita etiam procedant dicta ibi per D. meum Ias. quem aliter saluare nescirem, & per Bal. in d. c. primo 2. col. de capi. qui cur. vendi. & per D. meum Iaso. in l. Quominus 20. questione ff. de sumini.

Item predicta non obstant in casu isto in quo constat per ipsos Dominos Baldise-riū & eorum antecessores multa predia fictis & similia fuisse acquisita, & solita vendi permutari & alienari, tanquam al- lodialia, & hoc ab annis ducentū & quin- quaginta & Ultra, & per ipsa tempora, vt patet ex innumerabilibus quodammo- do instrumentis. Cum vt dixit And. de Iser. in d. §. alias vers. quidam tamen in principio commenti, tunc quando pre- cessit consuetudo prescripta vendendi p al- lodialibus, tales clausule non faciant presumi quod sint feudalia; nec etiam quando vicini habent predia circumstan- tia, que sunt al- lodialia vt in casu isto, pro- ut plenius supra fuit probatum, Hinc dixit Cardi. in elem. Vnica §. fi. 15. notabili de Iure Iuran. quod recognitio non facit esse feudalia Ea que constat esse al- lodia- lia, Quia confessio non inducit dispositi- onem per l. Traditionibus C. de pactis, & l. cum falsā C. de Iur. & fac. igno. & no- tat in c. si cautio de fi. instrum. Ad quod faciunt notata per Bar. in l. legata inuti- liter, ff. de adim. lega. & per Alex. conf. 124. vol. & Socin. conf. 265. prima par- te, q. non probetur Dominium Domini directi, per tale instrumentum, & dixit Specu. in tit. de confes. §. Nunc videndū

pe. col. vers. quid si confiteor tuam esse q. si dicam volo istam rem in feudum te- nere a te, Non paratur, preiudicium ve- ritati, Licet secus sit, si dicam confiteor velle habere talem rem in feudum, a te, vel ipsam esse tuam, & quod volo eam a te in feudum tenere, & ibi Io. An. in ad- ditione inci. l. prima & 3. An talis cōfessio facta alicui pro se & fratribus absenti- bus prosit fratribus.

Et sic ex ipsis instrumentis infertur q. ipse recognitiones posito & non concesso, q. conuenerent bona Domini Bernardini, et ea assererent esse feudalia, Nichilomi- nus non preiudicarent ex quo constaret per multa instrumenta de contrario, Nisi constaret de certa scientia recognoscen- tium, videlicet q. scientes ipsa bona esse al- lodialia, vellent ea constituere feudalia licet interim presumātur feudalia, Vt per Bal. & alios, in §. fi. de feu. guar. & castal. & Bal. in l. Non iccirco C. de Iur. & fac. igno. & in l. Fōdiones C. de dona. & Bal. & Ang. in l. qui rem propriam C. loca. & plene, per Bar. ac scribentes in d. l. si rem aliquam, ff. de acqui. pos. & Alex. in cōf. 29. inci. perspectis, col. fi. vers. Dum autē 5. vol. & 136. inci. viso col. fi. primo vol. Dicentes non transferri Dominium ex tali recognitione, que non sit ex certa sci- entia, plus voluit Oldra. d. conf. 121. inci. ad primam prim. dubio quod recogni- tio facta de vno non trahatur ad aliud & accessorium, Nisi cōmunis vsus loquen- di modus vel actus inducerent contrariū & predicta etiam sunt de mente Pau. de ca. conf. 153. inci. super primo quesito primo dubio in antiquis alias 10. vel 11. in Nouis 2. vol. vbi fortius dixit ipse Pau. de ca. videlicet quod recognoscens ea que in futurum acquireret in loco, tenere in feudum, si intendit tanquam sint Do- mini feudi recognoscere. Non acquiren- tur Domino feudi Iure directi Dominū licet secus sit si intendat recognoscere, tanquam futura sint ipsius acquirētis q. censetur donare, & demum recognosce- re, iuxta distinctionem Bar. in d. l. si rem aliquā pe. col. & fi. cum quo aliis scribea-

22 D. Alberti Bruni consilia feudalia.

tes transeunt. Insuper ex his quæ dictæ Alex. in. d. consilio 136. pe. colum. & fin. primo volumine colliguntur alie respon- siones ad prædictas seu tales recognitiones, & maxime in penultima colum. ver- siculo nõ etiam obstat quod in inst rumen- to in fine cum versiculo sequen. Dum di- cit quod verba enuntiativa recognitionu, Prout sunt ista, cum terris prætis gerbis & aliis pertinetiis &c. prolata circa recogni- tionem rerum Feudaliu non probat si contingat postea principaliter disputari, an ille res sint Feudales per notata per Inno. & Ant. de But. in c. Illud de præ- sumpt. vbi alij & per textum in vulgata. l. optimam. C. de contrahen. & comitten. stipul. cum concordantibus per cum alle- gatis, & dum Alex. ibidem vult, quod il- la enuntiatio quo ad alias personas non enuntiantes non præiudicat; ut est text. in d. l. optimam cum concordantibus de quibus ibi, & per D. Franciscum Curtiũ in tractatu Feudorum secunda parte sex- ta questione in fin. & dum Alex. in con- silio & loco præallegato in versiculo suc- cessive sequenti, etiã vult qd esto quod re- periret alicui facta recognitio, uel inuesti- tura de bonis tanquam Feudalibus, non fieret præiudicium illi qui ueniret ex alia capite, quã vigore talis inuestitura, Quæ fundamenta latius attingere, & de eorum veritate dicere non expedit, & certum est quod in præiudicium legitimæ filiarũ nõ teneret recognitio per ea quæ dicit Fulgo. consilio 128. incip. Antonius de Moran- do prima colum. in fin. cõ sequenti quod postea multis medijs comprobare, in- super illa verba cum terris gerbis &c. pos- sent in casu isto habere aliquid in quo ve- rificentur, videlicet nemus retro castrum existens viridarium & alia simul cum sedimine Castri coniuncta & coheren- tiata.

Ceterum ex istis recognitionibus cum sint diffformes non potest fieri certa determi- natio. l. seio. §. medico. cum ibi notatis. ff. de annu. lega. & l. semper in stipulationi- bus. ff. de reg. iur. & per Bald. consilio 301. incip. in bonis circa fin. tertio volumine

pe. stampa. & in l. prima versiculo quæ- ro quid significetur, C. de verb. signifi. ubi dicit seruari quod minus. Et Nam talis ua- riatio non permittit adesse, consensum. l. tertia. ff. de vscap. & iuribus præallega- tis, & notat Angel. consilio ix. incip. pro- euidentia cum ininitis concordantibus, ideo Bar. in. l. 2. in principio in fin. cõmen- ti. ff. solu. matr. dicit, qd si in ciuitate fuit di- uersimodè instrumenta non causatur ali- qua consuetudo. sed redimus ad ius com- mune, & sic esse debet in hac diocesi re- cognitionum. Merito dicit Bal. in. l. cõ- penticulam quarta colum. C. de Episc. & Cleri. quod generalis opinio probat in fa- ctis antiquis, dummodo sit uniformis. fa- cit quod dicunt Bal. Imo. & Alexan. in. l. Gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & po- sthu. De notariorum consuetudine circa extensionem, quæ non est uniformis, ut non possit tunc fieri extensio secundum talem consuetudinem, facit quod dicit Bal. in. l. Male agitur post medium com- men. C. de præscrip. trigin. vel quadrag. anno. Et tanto magis quia dicitur in ali- quibus inuestituris & recognitionibus, cum nemoribus gerbis, non cum prætis terris, & in aliquibus dicitur cum molen- dinis & fluminibus & piscationibus, cum in territorio Baldiferri, non sint flumina nec mollendina, Ita quod ex quadã con- suetudine secretariorum, & præter verita- tem, ac præter mentem ipsorum Domi- norum Baldiferri, sint verisimiliter talia verba apposita, & ita esse euidenter ap- pareat, taliter qd non præiudicent, ut per Bar. in. l. prima sexta questione in fin. ff. de iur. codi. & Bal. in. l. fin in fi. comen. C. de fin. instru. & Roma. consilio 79. in secun- da columna & Alex. in consilio primo quinta columna versiculo & licet quinto volumine & 32. octaua columna quarto volumine & Barba. consilio 58. in nona colum & 42. decima columna & 48. in 8. columna primo volumine & 16. prima columna & 60. prima & secunda columna secundo volumine & Curtium senioreum consilio 49. in 13. columna & 66. in sexta columana cum cõcordantibus per eos al- legatis,

tis, Et quia ex adiunctis fit coniectura voluntatis, l. sed si adiciatur. ff. pro socio cum similibus, vel talia verba dicuntur nugatoria, vt per Bar. & Imol. in l. Si fandum per fideicommissum. §. primo. ff. de leg. primo. Et non debet confessio Vassalli circa feudum diuidi, vt per Bal. in c. primo §. cum autem de controu. inuetti. & per Glo. Alua. And. de lser. & Docto. in c. prim. de milli. Vas. qui contu. est, Vbi Dominus Prepo. in pen. col.

Item iste inuestitura nichil probant, Quia in inuestitura Dñi Petri desit mādātū Domini Bernardini, quod non presumitur etiam spacio mille annorum secundū Bal. in l. seconda C. si ex fals. instru. & in l. p. C. de reb. alie. non alie. & Alex. in l. l. c. endum §. col. vbi etiam moderni. ff. de verb. oblig. Et sepe consulendo & Felli. in c. sicut 20. col. vers. 6. aduerte de re Iudi. & licet in ipsa enuntietur mandatū, per hoc non probatur vt per multa lura probat Dominus meus Ias. in l. lunf. gentium. §. Quod fere prima col. ff. de pactis. Et alia inuestitura minus probat, Quia quidā notarius illam extēdit mortuo iam notario rogato, que extensio non nisi per Iudicem fieri potuit, consideratis aliis consimilibus instrumentis, vt per Bar. & Docto. in l. Gallus. §. idem credendum, ante f. commentum. ff. de libe. & posthū. Cum commissio Iudici per legem non possint alteri committi, vt per Bal. in l. prima §. Ne autem C. de Cadu. tol. Et non constat de commissione facta ipsi notario, per notata in d. §. quod fere. & in d. l. sciendum cum concordantibus allegatis, Nec de protocolis ad que fit relatio, per notata in auten. Si quis in aliquo, C. de æden. & constat de inuestituris aliter factis ergo &c.

Item prout dixit Pau. de ca. conf. 162. circa id quod secunda col. vers. circa secundū de quo queritur In antiquis procurator sine speciali mandato Non potest mutare solitum modum inuestiturarum, Et posito q̄ valuisset commissio facta Notario de extendendo ipsam imbreuiaturam, Notarii mortui, & quod de com-

missione constaret taliter, & prout illam valere dicunt Docto. maxime Alex. in dicto §. Idem credendum, & Bal. in c. cū Iureperitus quinta col. de offi. delleg. & in l. Argentarius in principio vbi etiā Dominus meus Ias. ff. de edendo Non potuisset talis commissarius apponere clausulas prout sunt he que fuerunt apposite, si data insuper diuersitate inuestiturarū, Et recognitionum, Non potuit certa fieri, vel coniecturari, extensio secundum Bal. in d. §. Idem credendum vbi etiam Imol. Et Alex. & si verum esset quod dixit Bal. in d. §. Idem credendum, post Cyn. q̄ standum esset vltime consuetudini, vel generali, ipsa filia habet suū intentum, Quia vltima inuestitura aliter cantat, quam illa extensa, Prout etiam extrant, alie aliter cantantes, Insuper in tali extensione fuisset necessaria Citacio ipsius D. Bernardini Socii mei, secundum Ang. Imo. & Alex. in d. §. Idem credendum, Ad quod faciunt, que dicuntur in auten. Si quis in aliquo C. de eden. quod si alicui sit data commissio de extendendis instrumentis, ac autenticadis ex protocolis notarii mortui, Non creditur tali exemplo & autentico, nisi exhibeatur originale seu protocolū, Aut nisi pars pretendens interesse fuerit citata ad videntum extrahi, de quo etiam tradidit in l. publicati C. de testam. Vbi etiam D. meus Ias. & in l. si in principio secunda col. 3. notabili C. de edic. diu. Adr. tol. Et ex quo in ipsa extensione adsunt clause insolite, presumitur fraus, vt patet ex multis ad hoc agregatis, per ipsum D. Ias. in l. testamentum 2. col. C. de testam. Item ex quo antique inuestiture aliter se habēt, dato & non concesso, quod iste facte fuissent, prout reperitur in ipsa extensione, presumētur fuisse ita facte per impressionem, vel errorem secundum Bal. in c. prima §. si vero vbi etiam D. Prepo. in 2. col. de feu. Gua. & Alua. in c. p. in 4. col. quali. vas. iura. deb. fidei. cum non debeat in exactione fidelitatis vel homagii induci nouitas c. dilecti de maio. & obedi. Et c. cum consuetudinis de consue. vult

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

Vult Alua. in c. primo prope ff. commenti de for. fide. dicens quod alias potest vassallus recusare, prestare iuramentum fidelitatis, post specu. in tit. de Feudis. §. Quoniam de homagiis vers. Et Not. quod non debet col. fi. & facit c. sane de exec. prela.

Quod si vndecimam consideremus presumptionem in cognoscendo an bona sint Feudalia, vel allodialia, que consistit in professione, & registro, Non puto de hoc tractandum, cum non credam seruari in Dominio Marchionali Saluciarum, talem modum, licet in Dominio Sabaudie, & Pedemontium seruetur, Circha quod & dictas professiones, & registra aliquid dicit D. And. sicu. in cons. 18. inci. preclare 23. col. vers. modo in proposito; 2. vol. prima impressione, & D. meus Iacobinus à Santo Georgio in tractatu de homagiis 5. col. vers. Item probatur homagium, per professionem, vbi tangunt an preiudicet tertio vel extraneo, De quo est per Alex. cons. 16. 2. col. vers. 2. principaliter 5. vol. & per Docto. in c. cum causam de probatio. Vbi Hostien. 10. And. Et Panor. loquuntur de Episcopo, in cuius libro, scriptum reperitur, castrum ad suam Ecclesiam pertinere, & per Bal. in l. exemplo C. eo. & in Rubrica C. de fid. instr. in fi. & Flor. in l. Censu ff. de probat. & Felli. in c. ad audientiam 4. col. de Prescrip. & Alex. in multis alijs suis consilijs, & in l. Precia rerum 3. col. ff. ad l. falci. et Barba. cons. 8. in 5. col. 2. vol. Et Romaz. cons. 165. & Franciscus de are. cons. 65. in 2. col. & per Docto. in l. Censualis C. de dona. & in l. solemnibus vbi Bal. inter alios C. de rei ven. cum infinitis concordantibus.

Quod si duodecimam assumamus probationem que potest esse de instrumentis Et probationibus, inter alias personas confectis, & de confessionibus aliorum, quam ipsius D. Bernardini forte affectantibus, & ipsa bona esse feudalia, in preiudicium Creditorum vel seminarum, Certum est quod instrumenta inter alios confecta alijs non preiudicant, l. prima 2. & 3. seu fi.

vbi Bal. in Rubrica C. res inter alios acta Vbi lex. in l. fi. dicit quod etiam factum fratris, vel instrumentum cum fratre confectum non preiudicat fratri, in tantum quod asserta supplicatio & Inuestitura Domini Petri, Fratris Domini Bernardini, presupposito sed non concessio, & diceret predia esse feudalia, Non preiudicaret filie Domini Bernardini, quod etiam voluit Alex. in d. cons. 136. penul. col. vers. Non obstat & sequen. primo vol. vbi vult tales confessiones alijs non preiudicare, & Idem vult in confessione Dominus meus Thaurinensis, D. Iacobinus à Santo Georgio in suo tractatu de homagiis in 5. col. vers. Item probatur Homagium per professionem, vel confessionem, Et faciunt notata per Docto. in c. pe. vbi Felli. antepe. col. de re ludi. & per Alex. in l. sepe antepe. & pe. col. ff. eo. late examinant an confessio vnus alteri preiudicet, & idem in pacto vel transactione, d. l. prima 2. & 3. C. res inter alios acta, Cum concordantibus de quibus per Felli. in d. c. pe. antepe. col. Et Idem de probationibus inter alias personas factis, dicit Franciscus de are. d. cons. 15. in 3. col. Pacit quod non noceret sententia, Vbi sequenti consideratione dicitur, vnde nec confessio per Noticia in d. l. sepe & in d. c. penultimo Predicta limitabat Barba. in d. cons. 18. inci. preclare 23. col. 2. vol. Nisi essent instrumenta de antiquo, etiam inter alias personas facta enuntiata ipsa bona esse Feudalia, per notata per Bal. & Sallic. in l. cum aliquis C. de iure deli. cum multis alijs concordantibus per Alex. Ibi allegatis, Et per Barba. in cons. preallegato, & per D. meum Iac. in 2. Repetitione L. admonendi in col. 91. & sequen. prime impressionis vers. tangit et hic remisisse Bar. ff. de iure iur. cum his que dicit Bal. in autentico quas actiones questione fi. C. de Sac. Sanct. Ecclie, vbi inter alia dicit, quod in factis antiquis, sufficit presumptiva probatio, Et idem est de confessione antiqua, seu in his que sunt de antiquo Quod probant. Vt per Bar. & Docto. in d. l. admonendi & pulchre per Franciscum de are.

In cons. 15. 3. col. & 36. inci. casus talis est
2. & 3. col. dicens q. tunc habet vim ple-
ne probationis, Sed quia per instrumen-
ta antiqua non apparet de hoc. Imo de
contrario, videlicet quod sint allodialia,
vt in superioribus apparet, igitur cessat
in isto casu ista 1. consideratio.

Quod si Decimantertiā considerationē
assumamus, que consistit, super eo, quod
sit aliquando de prediis ipsorum Domi-
norum iudicatum. Cum Ili agnati dicāt
fuisse alias iudicatum predia Dominorū
Baldiserii esse feudalia, licet non reperia-
tur; pro veritate sic esse, Dixi, & Dico, q.
talis sententia, que vt ipsi dicunt, fuisse
lata inter Dominos, Ludouicum Obertū,
& Carolos cum Dominos Baldiserii, pro
alia dimidia & quosdam extraneos, Non
habuisset preiudicium facere aliis confor-
tibus, Nec Domino Bernardino, vel eius
filie, per vulgatam & picallegatam 1. Se-
pe ff. de re Iudi. & c. penultimū seu quam-
uis eo. tit. vbi Felli. in vltima col. refert &
sequitur dictum Anst. de Iser. in c. p. §. Si
Vassallus, si de seu. tue. controuerſ. int.
dom. & agna. quod si feudum antiquum
erat apud Vnum de agnatione, cum quo
litigabatur, super illa re feudali, & lata
fuerit sententia contra eū. Talis sententia
nō p iudicabit agnatis; ad quos deficiēte
pmo seu p dīcto agnato erat feudū reuer-
surum. Nisi Illi sequentes agnati fuerint
citati, vel sciuerint causam agitari, cum
ipso agnato, & sequitur Francisc. de are. d.
cons. 15. 3. col. & patet etiam ex his que
dicunt Panor. Bal. & Docto. in d. c. quam-
uis, seu penultimo & Bar. Alex. & alii in
d. l. sepe de sententia lata contra vassallū,
an preiudicet Domino & e contra, & q.
fortius est scientia Domini Bernardini,
Seu verius Domini Aquareti eius patris
in hoc casu illis non preiudicaret, Imo
nec scientia coheredis, vt dicunt textus
& Docto. in d. l. sepe, & Docto. in d. cap.
Quamuis vbi Bal. in principio commenti
assignat differentiam, inter scientiam co-
heredis, & consequenter consortis, ac
auctoris & successoris & Ideo textus quē
ad hoc notat. Bal. in l. si. C. res inter ali-

acta, vult q. sententia lata contra fratrem,
non noceat alteri fratri. Sicut sententia
lata contra vnum ex correis alteri nō no-
ceret, vt per Bar. in l. ex duobus 4. col. 4.
questione 2. membro ff. de duo. re. decla-
rando vt Ibi, & in d. c. quamuis & in d.
l. sepe per Docto. & facit l. prim. 2. & si. C.
quibus res iudi. non noc.

Quod si decimamquartā assumamus con-
siderationem que solet causari, ex prescrip-
tione; puta quando nobilis prestitit
seruitia, vel gessit se pro vassallo pro tali
re, seu illius, etiam pretextu tanquā feu-
dalis per spacium annorum triginta, cum
esset emptā & acquisita per vassallum iu-
re allodii, tali casu efficiantur feudalia vt
dicunt Docto. maxime And. de Iser. Al-
tia. & Dominus Prepo. in c. primo §. ex
contrario de inue. de re alie. facta & Do-
cto. in c. primo §. si vero vassallus. quid
sit inuesti. & Docto. in l. si rem aliquam
Sepe allegata. ff. de acqui. pos. & Alex. in
d. cōf. 136. in principio primo vol. & Bar-
ba. d. cons. 18. inci. preclare 2. vol. & Do-
minus Prepo. in prelū. feudorum 17. col.
15. diuisione, Seu vers. 15. vbi vult q. ex
sola prestatione seruitiorum non presu-
matur feudalis, nisi in certis casibus ibi
expressis & maxime nisi constet de alia
causa, propterquā sint prestita seruitia, p
notata in l. cū de in rem verso ff. de vsur.
& in l. si certis annis C. de pactis, Adhuc
ista consideratio non quadrat ad propo-
situm, Quia non apparet de istis circum-
stantiis ac requisitis, sed totum in oppo-
situm, ex instrumentis exhibitis, & pos-
sunt fieri multe alie responsiones, ex his
que dicta fuerunt circa Decimam con-
siderationem;

Quod si ad decimanquintā nos conuertamus
considerationem, que est ratione
possessionis, & quod ea ratione sit capi-
enda presumptio pro possessore, Ita quod
agnatis possidentibus presumantur forte
feudalia, l. p. ff. de superfi. & §. commodū
insti. de interdict. & l. si. C. de rei vendi, &
quod habetur per glo. & Docto. in l. Cum
res & in l. Siue possideris C. de proba. &
per Bar. in l. Quidam in suo ff. de conditi-
insti

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

Insi. cum concordantibus. Quam opinionem videntur tenuisse, Bal. in c. p. prima col. de vass. qui contr. constit. l. otha. Dum in hac materia vult onus probandi incombere auctori, Respondetur, quod etiam hoc non obstat, Quia textus expresse vult Filiam esse collocandam in possessione quousque cognoscatur & decidatur an bona sint allodialia vel feudalia, Et sic presupponit quod filia non esset in possessione, ut patet in d. c. p. §. inter filiam, si de feudi. fue. controu. & hoc expresse vult Glo. prima cum qua transeunt ibi Docto. in c. prim. de controu. int. maf. & femi. de benef. & hoc operatur qualitas possessionis paterne, que qualis fuit in patre, debet esse in filia, secundum Bal. post glo. in d. §. inter filiam, per d. l. siue possidetis 2. responsio & per l. fina. C. quo. bono. Nec enim possessio, facit presumi feudum esse, Nec possessorem esse Dominum d. l. eū res & d. l. fi. C. de rei Vendicatione & d. §. commodum, licet velint ipsa iura absolui reum, auctore contra possessorem, suam intentionem non probante, esto quod constet ipsum possessorem non esse Dominum, & Ideo filia ad plus, habet probare possessionem paternam per iura preallegata, Et qui pater presumitur possedisse pro suo & allodiali, Ut dixit Alex. d. conf. 136. 2. col. vers. sed premisssis primo vol. Iunctis his que dixi supra in prima, consideratione, & que dixit Alex. conf. 16. inci. in causa prima col. in 5. vol. maxime in vers. Et tanto magis, Et hoc redditur in facto clarum, per instrumenta exhibita.

Quod si constaret, quod pater possedisset tanquam Feudalia, prout non constat, Sed de contrario apparet, tunc ex mente Bal. in d. §. inter filiam cessaret prouisio illius textus quod filia esset interim in possessione collocanda, Quousque iudicium esset determinatum, Et hoc clarius decidit Barba. in d. conf. 18. inci. pclare 21. col. vers. Et si quispiam 2. vol. Dicens tunc presumi quod essent feudalia, Et hoc est quod dicit Bal. in c. primo de controu. seu. inter maf. & femi. vers. Quero que

est ratio quod qualitas antike possessionis, reddit fauorabiliorem conditionem agnatorum, Quam femine, & Domini, Sicut econtra videmus, quod facit fauorabiliorem conditionem femine, Et hoc casu quando fuissent bona possella, pro feudaliibus alio non probato per filium Deueniendum esset ad 12. sacramentalia de quibus in ipsis l. iuribus, & maxime in d. c. primo de controu. inter maf. & femi. & in c. primo §. Sacramentum de consue. sec. scilicet circa quam materiam latius me non extendo, cum non constet quod tunc fuerint ipsa predia, tanquam feudalia, Sed ut dixi constet de contrario, & ad hanc distinctionem, Videatur Dominus meus Iacobinus a Sancto Georgio in tractatu de homagiis 6. col. in principi. Dum tractat an Dominus teneatur probare, quod quis sit homo suus an econtra, Dixit Tamen Franciscus de are. conf. 15. in 3. col. quod si constaret Principem aliquando rem aliquam possedisse, presumetur de feudo, Cuius contrarium sentit Alex. in d. conf. 16. prima col. in 5. vol. vers. sed certe dicens quod ciuitas que aliquando tenuit Villam post tempus pacis constantie, Non presumitur ex pace constantie, illam habuisse.

Quod si ad decimas sextam considerationem nos conuertamus, Que est an ista bona, Se habeant, Ut accessiones & augmenta, Feudi, Dicendum est quod non, Quia predia non sunt de pertinentiis. Nec de accessionibus castri, Ut in 2. consideratione dictum fuit, & latius in Decima, Et quia non dicitur acquisitum ut augmentum Feudi, id quod per se stare potest, ut per Bal. Et Docto. in c. primo. §. ex contrario de inuesti. de re alif. fac. Vbi Bal. Alua. & Docto. dicunt in proposito nostro, predia acquisita in loco, quem Vassallus tenet in Feudum, non effici feudalia, Nisi per 30. annos tenuerit ut feudalia, Ut dixi in 14. consideratione, Idem vult Bal. in l. prima 6. questione. ff. de re iudi. Vbi tangit in sequenti questione Quid iuris, si propter antiquitatem, non possunt discerni termini rei feudalis, ac rei iuxta feudum

dum p vassallū aeq̄ sit, de quo ē tradit̄
 p Docto. maxime Alua. in d. §. ex cōtrario
 Et dicit Bal. in d. §. ex contrario, q̄ si quis
 solummodo haberet, Castrū, seu eius edi-
 ficiū & menia in feudū, & postea emeret
 iurisdictionē, iurisdicō nō accederet ca-
 stro, q̄r. possunt hec stare separata, & vnus
 habere iurisdictionē, Alius Castrū, quod,
 prodesset Qr. iurisdicō haberetur vt fe-
 udū emptitium, q̄ non est per omnia sicut
 feudum propriū & gratis concessum, vt
 per Bal. in l. Si quam C. de ope. lib. & in l.
 Qui se patris 7. d. l. v. H. c. scias C. vnd.
 lib. & per Docto. in precludis feudorū vbi
 Dñs meus lasin 5. col. vers. ex istis, & per
 Bal. Alua. & Docto. in c. p. i. prin. de benef.
 Pa. & quali. fra. & per Glo. & Docto. in
 c. p. in princ. de feu. da. in vi leg. com-
 mis. cum similibus, & dicit Io. And. in
 c. cum venerabilis 2. col. de relli. do. q̄
 vniuersitas hominum potest esse alicuius
 Castrī quo ad socrū banna & iurisdicō-
 nem, & ibi dat formam petitionis, Vbi
 autem esset quid concretum, Non discre-
 tum, aut quid indiuisum, & inseparabile;
 vt si fieret domus vel edificium in castro,
 seu castrum in fondo feudali, quo casu di-
 citur quid concretum, tunc tale edificium
 vel castrum est feudale licet debeat per-
 mitti, tolli vel refici expensa heredis de-
 fonsi secundum Bal. in d. l. prima 8. q. ff.
 de re iudi. & idem est in seruitute acqui-
 sita fondo feudali, d. §. ex cōtrario; vbi Do-
 cto. ex quo inferitur ad rodias, Que presta-
 banē Dño Bernardino, & ad multos alios
 redditus, an sint accessiones feudi, de qui-
 bus oīs infra separatim dicere contin-
 get Ratio aut̄ quare allodialia nō sint ac-
 cessiones feudi, et̄o q̄ ad vsum feudi disti-
 nenē p vassallū emptorē cū secus sit de al-
 lodiali ad allodialle l. scie. §. tirānus ff. de
 fon. instr. & l. p̄diis ff. de leg. 3. est secundū
 Bal. i. d. §. ex cōtrario, Difformitas Domi-
 nii, & ex his apparet aperte, q̄ Domus &
 ortus qui & que sunt in loco Baldiferri, &
 Area, cū Columbario & alia predia cam-
 pestria, tanquā allodiallia, spectant filie, &
 q̄ saltem est in possessione ponēda, Quo-
 usq; sit super eis pronuntiatum, Idem q̄

est in annis redditibus, Decimis, & Quin-
 decimis, & sicutibus seu p̄diis, ex q̄bus ho-
 mines Baldiferri sicut p̄stabant ipsi Dño.
 Bernardino, siue tertiā siue quartam partē
 fructū, siue decimā prestent, siue aliter,
 vt p Alex. in cōf. 136. inci. vñ & exami-
 nato 2. col. vers. sed premisssis primo vol.
 post Bal. in l. liberti liberteq; col. fi. vers.
 Itē nota quod instrumentum C. de ope.
 lib. & in c. si cautio in fi. commen. de fi.
 instr. cum aliis concordantibus per ipsum
 Alex. allegatis, qui Idem etiam tenet d.
 cōf. 55. inci. prospēctis col. fi. vers. circa
 aliud 4. vol. & D. Iacob. de Santo Geo-
 rgio in tractatu feudorum, in clausula Et
 cum pacto, q̄ dictū inuestiti p̄stent singulo
 anno vnum ensem vers. aduerte tamen,
 & ita fuit iudicatum in parlamento Nea-
 politano q̄ Bona redditicia Dñis Castri
 censcantur allodiallia, vt in Decisionibus
 Neapolitanis D. Mathei de Afflictis De-
 cisione 129. primo dubio, Et tanto ma-
 gis ex quo predia Vicina prediis redditici-
 tiis Castri sunt allodialia, & solita vendi,
 & alienari, ac acquiri, vt allodialia, per
 ea q̄ dicta sunt supra in tertia cōsideratio-
 ne, & quia videmus p instrumēta p̄dicta
 fuisse acquisitos redditus sicut Decimas
 & similia, Annis centū & quingenta ela-
 psis seu 200. maxime a Dño Aimoneto d.
 Sā Fredo & monasterio paterni, & cōstat
 D. Bernardinū, & ātecessores multa corū
 predia concessisse sub talibus sicutibus.

Nec obstat q̄ quī decima pars oīum fructū,
 & p̄diorum, q̄ prestā per homines, Dñis
 fuit Dominis p̄missa, eo q̄ Domini remi-
 serunt vt dicitur hominibus successione
 quam habebāt in bonis & ius tertie ven-
 ditionis, & sic cōnexa videtur cum feudo,
 & ab ipso depēdens, & inseparabilis c. p.
 §. ex cōtrario cum ibi notatis de inue. de
 re ali. fa. Et forte hoc introducū fuit, ex
 quadā similitudine bonorum curialū ex
 quibus si vendebant quarta debebat cur-
 rie, vt habet p Glo. primā & Docto. in l.
 Sācimus la 2. C. de Sac. San. Eccle. q̄r. Et
 puatis pōt talis facultas successionis & ter-
 tie rēditionis cōpetere, vt patet, in bonis li-
 bertorum, insū. de successio lib. & ff. de

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

bo.lib.cū multis aliis titulis. ff. & C. de materia loqntibus. maxime in tit. si quid in fra. patro. in C.l.p.& 2.& in ff.in l.p.in princ. vbi quarta debetur patrono facit q habet de qnquagesima precii pstanta, ex re emphiteotica, vendita, in l. ti. C. de iur. emphi. q pōt augeri vt per Alex.conf. 14. in 5. vol. & conf. 5. eo. vol. Ideo iure merito Docto. proxime allegati dicūt q annui redditus & predia reddētia caltro cēsent allodiallia, q cūprobat in casu presenti, q si pda fuissent feudalia, Nō disposuissent Dñi. de illis i homines, sine Principis beneplacito vti de allodiallibus, Nec fuisset cōcessum hominibus, q ipsa pda possent, sine alicuius licētia, & ad eorū beneplacitum alienare & de illis testari, c. p. in prin. de succēss. feu. & c. p. S. donare quali. olim feu. pot. alie. & c. p. in prin. de capi. Contra. & c. p. in prin. de probi. alie. feu. per Fre. prout alienant & testātur etiā ex longia consuetudine, quo casu censentur allodiallia, vt dixit And. de lser. in c. p. S. Quidam tamen, in prin. cōmenti, de controuer. inter mas. & femi. & supra i 4. consideratione dictū fuit, & ex Instrumentis multarū acquisitionū exhibitis tollitur illa allegatio, q a principio, oīa bona existentia in territorio Baldiferrii essent Dominorū. q allegatio nō cōcludit, q acquilita vel habita fuissent simul cum caltro & feudo, imo hoc alleganti incōberet onus probandi. vt vult Alex. d.conf. 136. in 2. col. vers. Sed premis p. vol. cum concordantibus allegatis supra maxime in p. & 10. consideratione & vult Franciscus de are. d.conf. 15. in 2. & 3. col. & Alex. conf. 16. in prima col. 5. vol. Quamuis Dominus Franciscus Curtius, in tractatu feudorum, in 1. parte in 6. questione in finali ter eos referat.

Sed Quid i Rodiis et operibus quas prestāt homines Dñis & censu annuo, puto q ēt in illis sicut in redditibus annuis, femina succedat, & Pariter in censu. si verum est, q occasione liberationis facte a successione & a tertia Vēditione, que est tertia pars precii rei vendite, danda Dominis fuerūt talia pmissa, Quod patere pōt ex cōuen-

tione

tione facta cum hominibus Baldiferrii, cū & priuatis, vt dictū fuit, possint opere prestari, vt ff. & C. de op. lib. & late habetur in l. Si non sortem §. libertus ff. de condi. inde. & patet in l. in stipulationibus. S. operarum iunctis notatis in l. stipulationes non diuiduntur in prin. & in l. 2. S. p. ff. de verb. oblig. & videmus obseruari in collonis, & emphiteotis, Quia cum ista acquisitio ex pacto non sit inseparabilis, a feudo est vt quid allodialle, per textum & notata in d. c. p. S. ex contrario de inuesti. de re alie. fa. Et quod dictum fuit supra in 16. consideratione. Est bene verum, quod si census pecuniarius vel opere prestarentur, in signum superioritatis, puta ratione incolarum, & Domicilii, tunc res esset clara, quod esset Quid feudale d. S. ex contrario, & vbi quis alteri fecit homagium, tunc in dubio opera presumitur ratione homagii prestita, & vt superior illum defendat, vt dicit Specu. in tit. de feudis §. Quoniam super homagiis vers. quarto circa medium & vers. quinto in fi. & vers. Nono, circa principium Et his casibus quis census, vel opera prestatur ratione feudi habiti per hominem a Domino seu homagii & fidelitatis, quod & quā prestat & facit Domino, q ipsum postea thueri debet, tunc si remittitur homagium, & subiectio pacto, retento cēsu, vel opera vel Princeps, capiat homagium solum ad manus suas ex causa, q simul stare possunt, vt notatur in c. cū dilectus de rellig. Domi. vbi potest subiectionis vinculum remitti censu retento; pōt ēt probabiliter dubitari an femina, in tali censu vel opera succedat, Nam si fiat pacto puto q sic q, perinde, ac si opera vel census ex conventionem, non ratione subiectionis, sed gratis fuisset promissa, q si Princeps capiat homagiū, Dimissis operibus ipsis vassallis, Tunc credo, q opere retineāt naturam suam, & sint feudales, tanquam Domini sint inuestiti de operibus, & non de homagio, cum quis possit de parte Iurium Caltri inuestiri, & de parte non, vt dictum fuit, supra in 16. consideratione, & patet in tit. de feu. Guar.

Item

Itē succedit femina in directo dñio & feudo q̄ fecisset Vassallus, de suis p̄dñis q̄ in feudum seu homagiū dedisset alicui de Baldi serui, vt in c. p. §. Femina per quos fiat inuesti. vbi Bal. Alua. & Docto. & in c. beneficiū si vass. serui. domi. offe. Qr. sicut femina p̄t dare in feudum Ita & renouare vt per Alua. in d. §. femina, & Dñm Prepo. in li. commenti, Non tamen habebit Iurisdictionem in tales, Qr. iurisdictione in homines Baldi serui est vassalorū masculorū, qui illam à Principe recognoscunt, vt dictum fuit in principio huius consilij, & nō acquiritur ex tali concessione in homagiū Cum illā a tēpore cōcessionis facie ipsi Dñis de Collonis, de castro loco & iurisdictione Baldi serui iam haberent in quoscunq; incolas dicti loci, & in oēm rem scitam in ipso territorio, faciunt q̄ dicta sunt in cons. 8. penul. col. vers. Decimotertio prope si. in p. vol. meorum consiliorū feudalium impressorum vbi probatur q̄ isti homines nō dicuntur de feudatariis principis. Differunt .n. Iurisdictione & districtus ac dominiū prediorum Ita q̄ et non habens Iurisdictionem in loco possit ibi habere Vassallos p̄ re p̄uata infeudata, vt p̄ Bal. Alua. & Docto. in §. fi. quib. mo. feu. amiel p. cum etiā Rusticus possit dare in feudū secundū Bal. in c. p. §. Marchio. in ti. cōmēti qui feu. dar. pos. cum concordantibus de quibus per D. Franciscū curtiū in tractatu suo feudorum 2. parte 4. q.

Item differunt secundum Alua. & Docto. in d. §. Feminam, Querere an femina in feudo patri concessio, & antecessoribus, succedat, an vero, ipsa possit dare in feudum, & iam datum renouare. Et facit ad predicta quia potest femina in feudo pro quo non iuratur fidelitas succedere secundum Bal. in c. primo §. est & alia, que fuit prima cau. bene. amit. & Roma. cōf. 347. & Prepo. in c. p. §. & qr. 16. col. vers. 7. fallit qui feu. dar. pos. vbi ponit alios casus, Et pro rebus propriis, & quas Dominus Bernardinus dedisset in feudum, vel antecessores sui, non iurabatur fidelitas vt in c. nimis de iure iur. & in c. primo quali. Vass. iura. debe. fide. ergo filia

in illis succedit. Ad idem facit, Quia femina succedit in Castro habente iurisdictionem quod Imperator vt proprium, vel pleno iure concessit, vt per Bal. cons. 301. inci. in bonis seconda col. tertio vol. & Ang. cons. 242. inci. super poncto prim. in fi. vbi loquitur de Alpius montibus, & eorum iurisdictione, & Alex. cons. 24. in quarta col. vbi plene loquitur quinto vol. & D. Philip. Dec. cons. 31. licet regulariter femina non possit habere iurisdictionem Vt ibi per Alex. & Alua. ac Docto. in d. §. Feminam, Nam annexam Feudo potest habere vt ibi, vnde multo magis, succedit in istis bonis propriis Domini Bernardini, & antecessorum, quamuis per eos in feudum datis dimissa iurisdictione agnatis.

Itē succedit in iure petendi melioramenta, et aedificia, q̄ fecit Dñs Bernardinus, & antecessores in Castro videlicet p̄ rata, successione paterne, quo ad antecessores, vt per Docto. in c. p. §. p. & §. si vassallus, in ti. hic fin. lex. & in l. p. 8. questione ff. de rer. di. & in l. prima col. fi. C. de iur. emphi. & p̄ Docto. in l. Diuortio. §. impendia vbi Alex. & Moder. ff. solu. matri. & solet notari in l. 2. C. de iur. emphi. vbi de emphiteosi dicitur.

Item succedit in furnis, ac iure furnandi, q̄r. talia esse possunt iuris priuati sicut, & molendina, Ideo videmus multas communitates habere ius furnandi, Ad quod faciunt notata in c. Significante de appell. & q̄ habetur per Cepo. in tractatu serui. Vrba. l. Rubrica de sur. 2. q. & D. meū Iacob. de Santo Georgio in sua inuestitura feudalij in clausula & cum mollendinis & per Bar. in l. Quominus. ff. de fluminibus, & per Soci. cons. 272. vol. p. & memini me consuluisse cons. 56. inci. in questione furnorum in p. vol. idem volunt Cyn. & Bal. in l. p. C. de serui. & D. Prepo. in d. c. significante & D. Iaf. in d. l. Quominus 5. col. cū sequen.

Et Idē est de colūbaria, vt patet ex his q̄ dicit Cepo. in preallegato tractatu seruitutū vrbanoꝝ penultima Carta sub Rubrica de Columbaria, & hoc nisi agnati, pro-

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

hærent Ius furorum ipsi Iure superiori-
ratis spectare, ex pacto forte, vel Prin-
cipis tale Ius habentis concessione, Aut
alio titulo legitimo, Iuxta notata in locis
preallegatis.

Item succedit in emolumentis macelli, quod
habent Domini de Collonis, in loco Bal-
diferii siue ex pacto acquisierint d. cap.
primo. §. ex contrario de Inue. de re alie.
fac. Cum sit quid separatum à feudo &
Iurisdictione per ibi dicta, Siue ex lon-
gha consuetudine cum etiam clericis, &
priuatis acquiri possit sine Principis con-
cessione Ius circa macellum vt in d. c.
Significat est expressum & Ibi plene ha-
betur per Docto.

Et licet dixerim supra me putare qd filia in
pedagio succedere non possit, cum vt di-
cit Panor. in d. c. cum ad sedem 3. col. de
reli. spoli. Iurisdiclio Dacita, & confimi-
lia, soleant castris spectare, & quia à Prin-
cipibus solent concedi quibus spectant,
vt in tit. que sint regalia, & in l. prima §.
primo. ff. de publi. & in l. prima C. noua
vctig. consti. non posse, cum aliis con-
cordantibus in 2. cõsideratione post prin-
cipiũ huius cõsiliũ allegatis, Cum vt dicit
Bal. in titulo, que sint regalia pri. col. vcti-
gal prestetur ratione publici soli, in quo
filia Ius non habet, tamen redditus pe-
dagii pendentes, & aliarum rerũ feuda-
lium Dñi Bernardini, spectant ipsi Argen-
tine pro rata temporis, vt per Cuma. cõf.
99. iuci. quedam possessio & Pet. de anch.
conf. 194. inci. Subtiliter & Alex. ac Do-
minum meum Ias. in d. l. Dinortio, in
principio ff. solu. matrimo. & memini me
alias plenius consuluiffe.

Potuissem tãgere de Iure patronatus si fuis-
set constitutũ & son datũ de bonis ipso-
rum Nobiliũ de Collonis, Quo casu non esset
de spectantibus Castro, sed hereditariũ, et
non obstarent que dicit Innoc. in c. ex li-
teris de Iure patro. Vbi dicit qd Villa &
castrum continent Iurisdictionem hono-
rem districtum & Ius patronatus, prout et
vult lo. And. in c. ad q̃stiones in fi. com-
menti de rer. permu. Sed quia à possessio-
ne ceciderunt. Vanum puto, circa hoc

insulare an Argentina succedat.

Vltimo fit difficultas circa mobilia Castri,
an possit in eis, filia succedere, Quamuis
enim regulariter mobilia nõ sint feudalia
vt est textus in c. prim. §. si de feu. cogni.
tamen secundũ eos videtur qd bona mo-
bilia existentia in castro sint de eius perti-
nentiis & feudalia Sicut Castrum, Sed qd,
non constat quod fuerint simul cum ca-
stro concessa, Et impossibile videtur, qd
tantum durare potuissent.

Item quia non sunt adheretia & annexa Ca-
stro, certum est qd in eis filia succedit, vt
per Bal. in cons. 233. inci. Femina, 3. parte
penultima stampa, & Dominum Franciscum
Curtium alterum ex promotoribus
meis, tempore quo assumpsi gradum, si-
ue Lauream Doctoratus, in suo solemnĩ
tractatu Feudorũ p. parte 6. q. 3. col. ipsi-
us questionis Vbi etiam allegat duo con-
silia Bal. que sunt in penultima stampa,
Et si fortius dicatur quod saltẽ Arteglia-
ria & munitiones, pro tubitione castri,
& ad perpetuum Vsum Caltri destinate
censeantur feudalia, per notata ad hoc
per Bal. in c. primo §. si quis de manso,
vers. Certe hic est de Controu. inue. Cũ
multis concordantibus ad hoc adductis
per Dominũ preceptorẽ meum D. Ias. in
l. fi. 2. col. ff. de Consti. Prin. Respon-
detur qd procedunt ipsorum dicta quo ad
preiudicium principis Castri cõcedentis,
vt videatur etiam tales munitiones con-
cessisse, Quando constat qd Princeps illas
habebat in castro, Et nos sumus in alio ca-
su, Qd nõ constat, qd Princeps aliquas mu-
nitiones habuerit, Nec qd iste munitiones
essent Principis, cum quilibet psumat-
ur acquirere l. si defunctus C. arbi. tutel.
Et qd fortius est constat qd fuerunt emptẽ
iste munitiones tẽpore Belli vltimi, Illus-
trissimi & Eccellentis Dñi Ducis Sabau-
diẽ cõtra Illustriß. D. Marchionẽ Salucia-
rũ, moti circa annum 1486. corrente nũc
anno 1520. & sic annis 34. decursis vel
circa, & pro hac decisione adduci pos-
sunt, multa alia, que in prin. huius consilii
& per discursum dixi, de prediis & mul-
tis redditibus, quod tamquam allodialia
spectent

spectet filie, videlicet Argentine vxori mee.
Et Qr. dictū fuit supra q̄ iste successiones &
terrie vditiones possunt cōpetere Et pri-
uatis psonis, p ea q̄ videmus in libertis &
emphiteosif, vt si Dñi distribuāt, corū pre-
dia, que vere vel psumptiue sua sunt ple-
no iure & allodiali venientibus
ad habitandum, vel hominibus loci, cum
pacto succedendi morientibus, sine libe-
ris, & habendi q̄. partem p̄clii, totiens
quotiens venditur, est aduertendum q̄
ista non est proprie successio, sed deuolu-
tio, seu bonorū obuentio, cū successiones
& hereditates pacto deserti non possint l.
hereditas C. de pactis q̄. & l. obuentio,
iuncta l. verba cōtraxerūt gesserunt ff. de
verb. sig. & declarat Bar. in cons. suo. 212.
incl. promito tibi, cum etiam Fiscus pro-
prie non dicatur successor, vt habetur in l.
Nō intelligitur. Sic̄ ex causa ff. de iur. fil.
& in l. p. C. de bon. vac. lib. 16. & in l. p. C.
Vnde vir & vx. In illis autem successioni-
bus que desertuntur fisco per legē. Quan-
do nullus est agnatus cognatus. Nec vir,
vel vxor, certū est q̄ femina non succedit,
Quid est de regalibus & nō succedit in eis
nisi iure superioritatis vt per Bal. in l. p. C.
de here. decu. & Alex. in additiōe in d. l.
p. ante ff. C. de bon. vac. lib. 16. & cons. 31
2. col. p. vol. Omissio illo dubio, An nobilis,
An princeps eo casu succedat, de quo ha-
betur in locis preallegatis, & per D. pre-
ceptorem meum Dominum Iacobinum
à Santo Georgio in sua inuestitura feu-
dali in clausula cum mero & mixto imperio,
Laus Deo. Et Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

AN Episcopo possit Feudum vendi, de quo Episcopus
vel sua Ecclesia recognoscitur, Alterius
superioris consensu non obtento.
Et an possit sibi ipsi consensum prestare, & se ipsum
inuestire.
Et an alienatio Feudi ad amulationem facta valeat,
Et an Landemium hoc casu ipsi Domino Episcopo per
vendiorem debeatur.

CONS. CXXVIII.

Euerdisimus Dominus
Astensis Eps, à me quo-
sunt, an ipsi possit emere
de feudis sibi subditis
proprio nomine, Non
Ecclesie, videlicet, pro
se & eius heredibus, si-

ne alicuius consensu, Ex quo alienationes
Feudorum, sunt cum ipsius consensu, Et
Glo. in Cle. ff. s. si Episcopus in verbo
mense circa medium de reb. Eccle. non
alie. Velle videtur quod non, sed quod sit
necessarius consensus Archiepi, vel Pape,
Nē sit auctor in causa propria, p iura Ibi
allegata, & notatur in l. prima ff. de au-
tho. tuto. Dicit. n. Glo. in d. verbo men-
se. q̄ si laicus habeat Decimā in feudū ab
alia seu aliqua Ecclesia, nō pōt illam Epō.
Donare, Ne auctorizetur ī facto proprio,
licet bene possit capitulo suo donare, cū
Ipsius Epi consensu & auctoritate, cum qua
Glo. transire videntur ibi Doctō. maxi-
me Imo, in 5. col. Dicens non posse pro
ipso consensu habendo recurrere ad Archie-
piscopum, sed esse recurrendum ad Papā,
Et predictam Decisionem sumpsit Glo.
preallegata ab Hostiense in somma de De-
cimis, s. & vtrum 9. col. 12. q. vbi fortius
vult q̄ si laicus cōserat Epō decimā, con-
sentiente capitulo, ex quo requiritur au-
thoritas Episcopalis, Nō sufficit auctoritas
talis Epi in causa propria, sed sit recurren-
dum ad superiorem, plus dicit Imo, in cle.
27. col. vers. Querit Guil. de reb. Eccle.
non alie. quem sequitur Felli. in c. Que in
Ecclesiis col. fina. de constitu. q̄ si Vaf-
sallus Episcopi alienet feudum, in eius
Capitulo exigetur consensus Pape.

Predicta coadiuvant ex his que dixit Glo. in
verbo clericorum in c. p. in prin. Si de in-
ue. inter Do. & Vassilis ori. Quam sequitur
Ibi Alua. in 14. col. vers. Quid autem si
ipse Clericus dicentes quod prelati dum
administat, Non potest sibi feudum ac-
quirere, l. Non licet ff. de cōtrahen. empt.
licet saltem de consuetudine possit con-
sanguineis & affinis concedere, & illos

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

de feudo Ecclesie inuestire, Quando scilicet est solitum concedi, vt Ibi latius per eos, & alios scribentes, facit quod voluit Ang. in §. yconomus in Autética de alie. & emphi. quod iconomus non possit in seipsum consentire licet in alios possit, Simile patet in c. fi. de insti. vbi quis non potest sibi ipsi beneficium conferre, & in c. per vestras de iure patro. Vbi patronus Non potest seipsum presentare, & in l. si mandauero .§. si tibi centum .ff. manda. Vbi Iustus dare cui vellit, Non potest pro seipso retinere. Et quia nemo potest seipsum eligere, vt per Glo. & Docto. in c. Cum in iure peritus de offi. deleg. Contrarium puto verius, per ea que vult Bal. in autentico Hoc ius porrectum 3. col. vers. iuxta hoc queritur C. de Sacro San. Eccle. iuncto c. 2. de Feudis & iunctis notatis in c. primo in principio qui Feu. dar. pos. Dum Ibi habetur quod Episcopus, vel prelatus potest in feudum concedere, Et consensum superioris concessioni prestare, Ad quod faciunt multa que dixit Oldra. conf. 182. inci. licet de victoria, vbi voluit Episcopum posse de mensa donare, vnionem facere, & dignitatem ex causa tollere, faciendo actum simul, & consentiendo, Ad idem facit, Quia stante constitutione quod res immobiles Ecclesie non possint alienari, sine licentia Episcopi sub pena, talis constitutio non habet locum, Quando venditio fit Episcopo, Quia contrahendo videtur consensum prestare, vt per Io. And. late in regula qui tacet de reg. iur. in 6. in Mercu. & Panor. in c. cum in veteri quarta col. de elect. & in conf. 12. post principiu 2. vol. Et Quia potest quis vna & eadem persona, Duplici officio fungi, in his que sunt voluntarie iurisdictionis partis, videlicet & iudicis, & consul apud seipsum adoptare l. si consul iunctis his que Ibi tradunt Bar. Bal. & Docto. ff. de adoptio, & fongi officio persone publice, & priuate, vt ibi, & notat Cu. & Alex. inter ceteros, in l. prima §. quesitum, col. fi. ff. ad trebel. Et Quia cōsensus quem prestat Dominus in alienatione feudi, fit ad con-

seruandum ius Domini, & ne videatur contemni, Vt per Iacob. de ardzio. in somma feudorū in Rubrica Vtrum valfallus amittat feudum Si clericus efficiatur in fi. & secundum Ang. in d. l. prima .§. fuit quesitum si ad trebell. cuius opinio est communis secundum Alex. Ibi col. fi. licentia vel consensus que non prestatur ad integrandum personam, satis est quod presentur per superiorem simul contrahentem, vult Bal. in l. Si quando .§. Imputari C. de inof. testa. & sequitur Felli. in c. edoceri antepe. col. vers. Omittitur, maxime in fi. vers. de rescrip. Vbi aliqua Cumulat, pro & contra in hac materia, Insuper licet in facto proprio illi cuius consensus requiritur illum prestare, vt p Bal. in d. §. imputari, & Io. And. & in d. Regula qui tacet, & Panor. in d. c. in veteri, & in conf. 12. & Bal. cōf. 33. i 3. siue 4. vol. & Bal. in l. pactum 21. questione C. de collatio. Alex. conf. 106. prim. vol. & Bal. 289. in 3. vol. Bar. in l. Cum pater §. Libertus .ff. de leg. secundo Bal. in l. fi. C. ad mace, & in l. Cum filius C. de peti. here. & Bal. ac Roma. in l. pri. C. Vnde vir & vxor, & Bal. in l. Bonorum la 2. C. qui admi. & Soci. in conf. 147. in 3. col. in fi. cum sequenti inci. visa facti, & latissime conf. 112. inci. multum abunde p. volumine vbi post Bal. in conf. 142. inci. premitendum ibi allegato, Dicit quod consensus requisitus non ad solemnizandum actum, Nec ad auctorandum, seu ad integrandum personam gerentis actum sed solum ad voluntatem accommodandum, potest prestari, in causa propria, Et ad proprium commodum, quod etiam voluit Ang. in d. l. prima .§. fuit quesitum ff. ad Trebbel. & Alex. Ibi ac communiter Docto. Et ex predictis apparet responsum ad Cle. fi. de reb. Eccle. non alie. Quia loquitur in consensu requisito, in actu ad auctorandum, Vt declarat Alex. in d. §. Quesitum pe. col. in principio & secundum Io. An. in d. regula Qui tacet in fi. commenti, dicta Cle. fi. loquitur quando Episcopus cōtrahit cum alia Ecclesia, quam sua, Et hic contraheret cum suis.

suis subditis, Et licet in veritate sint circa intellectum illius Cle. difficultates, Tamē illa Opinio, quod consensus qui prestatur ad solum voluntatem accommodandum, vel pro suo interesse, & commodo, possit prestari in actu proprio, est vera & communis.

Ad illud quod Episcopus non possit feuda sibi acquirere, Respondetur quod illa iura loquuntur in feudo aperto, vel deuoluto ad ipsum Episcopum, & in laico. contrarium deciditur vt per Glo. preallegatā in d. vers. in clericorum in c. p. in prin. si de inue. inter Domi. & Vassillis oria.

Sed maior est difficultas circa inuestituram que infra annum & diem petēda est cum iuramento fidelitatis. Et in ea bene puto ad eundem esse Pontificem per predictā, & iuxta notata per Glo. & Docto. in d. cle. si. & in d. l. Si consul. Cum sit incompatibile quod ipse sibi met. prestaret iuramentū fidelitatis, & seipsum inuestiret. Nam triplex hic cōcurrit cōsideratio, Primo materie subiecte que potest hoc impedire per ea que dixit Bal. in d. l. Si consul. de iudice donante, & penes se insinuare volente, Itē ne quis sit Iudex in causa propria, per ea que dixit Bal. in l. Sancimus 2. col. C. de dona. & Alex. & Moderni in l. Omnium C. de testamen. de Domino Castri donationem suam, vel suū testamentū. insinuante Itē an quis possit duplici persona fongi, & sibi auctorari, de quo dictum fuit supra.

Insuper fortior est difficultas, an possit ista alienatio sustineri, si dicatur quod facta sit ad emulationem consortium, pro sustinendo subditos, cum aliquibus Vassallis litigantes, quorum preterea etiam est lis inter ipsum Dominum Episcopum, & aliquos ex Vassallis, stantibus venditoribus feudi pro ipsis subditis, ac pro ipso D. Episcopo.

Et arbitror quod lite durante, non valeat, alienatio, tanquam ad emulationem facta presumatur, per notata per Bal. in l. p. in pe. questione C. qui testa. fa. pos. vbi dicit quod si fratres habent Castrum commune, & vnus vult partem suam donare ad alterius emulationem alicui magno

Principi, quod non potest, pro quo facit quod notat Bar. in l. Cum allegas per illū textum, cū quo transeunt ibi Pau. de ca. Fulgo. Alex. & Moderni C. ne sit vel respu. vbi dicit quod si ex duobus fratribus habentibus Castrum commune, quorum vnus alium expulit, expulsus partem suam vendat Ciuitati propinque, vel alicui Principi, seu donet, vel sua iura cedat talis venditio, donatio, vel concessio, est nulla, quia presumitur ad emulationem facta, & dicit ibi Pau. de ca. quod ita vidit in facto Florentie.

Vltima sit difficultas, an si oriatur lis inter consortes & agnatos venditorum, & ipsum D. Episcopum, preterea dicte venditionis, Quis erit Iudex, & breuib. dico quod Pares Curie, per c. p. de controu. inter Vaf. & Epif. & c. prim. de controu. seu. apud Pa. ter. & quod notat. Bal. in c. Ceterum p. & 2. col. vbi etiam alii de iudiciis.

Et quia non decet Episcopum esse Iudicem in causa propria, vt pulchre per Bal. in l. p. in pe. q. 6. si. C. ne quis in cau. propria, cum concordantibus.

Et vbi non est vsus parium, adeūsus est ordinarius superior, per notata per Bal. & alios in d. c. Ceterum, Qui potest esse Archiepiscopus, vel Papa, vt per Bal. in d. l. pri. Ne quis in sua cau. propria, ac glo. & Docto. in d. Cle. si. de reb. Eccle. non alie. & Hostien. in summa de Decimis, vers. Et vtrum 12. q. in fi.

Laudabile tamen puto, quod ipse D. Episcopus maxime attenta lite, quam habet cū maiore parte Vassallorum, desistat ab ista emptione, quam fecit. Aut quod expectet finem litis, & amicabilem hec pertrahet, impetrato ad cautius agendum, consensu Papæ, cum Commissario pro habenda inuestitura, & iuramento fidelitatis prestando, vt sic multi euitentur circuitus, & litis occasio euitetur.

Post scripta, Circa Casum predictum etiam dubitatur, An ipse Reuerendiss. D. Episcopus possit de emptione per eum facta, petere laudemium, Et videtur quod non, per ea que in simili dicuntur de Domino

ementē

82 D. Alberti Bruni consilia feudalia.

emiente ab emphiteora, per Alberi. de
ros. in l. q. si vno. ff. de in diem adiectio.
& in l. fina. col. fina. Post Odofr. ubi etiam
Dominus meus las. in 12. col. vers. tertio
quero quia iste C. de iure emphi. & me-
mini me alias consuliisse in Diversa ma-
teria. Que prima facie videretur similis.
Laus Deo & Virgini gloriosissime ac Di-
vo secundo Tutellari Nostro, 1520. die
20. Septembris.

Albertus Brunus.

*Feudo concessio duobus fratribus
& patrulibus, pro se, & eorum ac
cuiuslibet eorum filiis, & Nepo-
tibus, habet locum ius accrescendi.
Et fortius quando Papa illud confir-
mans, & ad cantellam de novo concessit.
Et Papa potest omnia Feuda Ecclesiarum conferre.*

CONS. CXXIX.

Verba concessionis facte,
de Domo & pdiis San-
cti Iohannis de Barce-
lerio, in Feudum Mag-
quondā Domino Ber-
nardino de Ruere, suo
& nomine Magnifici
Equitis Domini Io. Francisci & de Ruere,
Dñi. Bestagni, Monasterii, & Cisterne, sic
iacens, Reuerendus Dominus prior prio-
ratus Lombardie Hierosolomitane Reli-
gionis, Inuestiuit Dominum Bernardinū
de Ruere presentem, & acceptantem, eius
proprio nomine, ac Nomine & vice Do-
mini Io. Francisci, eius fratris patrullis,
Et pro ipsis Domino Bernardino & Io.
Francisco & eorum, & cuiuslibet ipsorum
filiis, & nepotibus oibus ex eis, & quoli-
bet, seu altero ipsorum, in perpetuū de-
scendentibus masculis legitimis & natu-
ralibus tantū, Vnde ex quo decessit Do-
minus Bernardinus, relicto Domino Gu-
lielmo eius filio, qui etiam decessit sine li-
beris, portio ipsorum Dominorum Ber-
nardini patris & Gulielmi filii, spectant
iure accrescendi ipsi Domino Francisco;

Ut consuluiit Alex. cons. 30. incip. Quoni-
am in 4. col. prim. vol. Cum multis con-
cordantibus aggregatis per Dominū pre-
ceptorem meum Dominum las. in Re-
petitione l. Re. coniuncti in 17. charta in
prima eius col. ff. de leg. 3. post Bal. in l.
prima 11. q. ac Sali. in 12. q. C. quando nō
peten. par. & licet Alex. cons. 13. incip. Per
speculis his col. si. 3. vol. post Pet. de Ancha.
in cons. lbi per eum allegato, velit quillud
distributuū quilibet, quando non potest
Salua ratione recti sermonis attribui nisi
alteri ex primo inuestitis, non possit opo-
rari effectum iuris accrescendi, tamen in
casu nostro secus est, Quia ad omnes re-
fertur expresse, Dum dicitur & eorum,
& cuiuslibet ipsorum filios Ita vt etiam si
vera esset decisio predicta. De. de Ancha.
ac Alex. in d. cons. 13. col. 3. Non habeat
obstare. Et tanto magis ex quō illa con-
cessio feudi fuit per summum Pontificē
approbata, & sub eodem tenore, Autho-
ritate Apostolica de nouo data, Cum in
Feudo à suppremo Principe concessio, vel
ab Imperatore, vel Rege, habeat locū ius
accrescendi, vt per multas auctoritates com-
probant, Alex. in d. cons. 30. in 3. col. in fi.
& latius Dñs meus las. in d. l. Re. coniuncti
in 16. charta in 3. & 4. eius col. Et eertū sit
q. Papa cōcurrat in quolibet feudo, & cu-
iuslibet feudi Ecclesiastici cōcessione eū
omni prelato & possit oia feuda Ecclesia-
rū in feudare secundū Bal. in e. p. circa pñ-
cipium qui seu. dar. pos. & in e. p. prim. col.
quis dica. Dux. Mar. Co. & in e. Nisi, de
offi. lega. & in cons. 190. in principio 2.
vol. penult. stampa, Et Pau. de Ca. cons.
158. incip. Viso 2. col. Vers. Restat, in an-
tiquis, Vbi Dixi, quod Papa potest con-
ferre, & in feudare feuda, quorum col-
latio spectat Episcopo. Et quod fortius
est, adimere potestatem conferendi Epif-
copo, De qua materia etiam tradidit Do-
minus Franciscus Curtius in suo tractatu
feudorum prima parte 10. questione Et
Dixit Bal. in e. primo in fi. in titulo que
sint regal. quod in terris Ecclesie, omnis
Iurisdictio, & omnis districtus, est Pape,
Faciant que habentur in e. Pastoralis de
offi.

off. ordi. Vbi late Felli. quod Papa con-
curat in iurisdictione, cum quolibet or-
dinario, Laus Deo, & Virgini Gloriosi-
sime.

Albertus Brunus.

Aucto censu, Qui prestatur pro feudo dica-
tur Nouum Feudum, Et noua concessio.

CONS. CXXX.

Memini hunc passum, An
Aucto censu per Domi-
num Priorē Lombardie
de Predijs Sācti Iohan-
nis de Barcellate, Nobili-
bus de Mulacijs, i Feu-
dum antea concessis di-
catur nouum feudum, vel noua conces-
sio, tetigisse in tractatu de Augumento in
4. conclusionē principali in 4. eius col.
vers. Facit ad predicta, vbi conclusi, q. nō
post Alex. cons. 80. inci. circa primum
pe. col. primo vol. per regulam, in illa
conclusionē examinatam, quod nichil
additum tale, facit desinere rem esse ta-
lem, Quam multis medijs ibi comproba-
ui, Faciunt que dixi in ipso tractatu in 3.
conclusionē principali in 2. eius conclu-
sione subalterna circa mediū In vers. ex
his, vbi tenui contra Alex. quod si anti-
que concessioni addantur predia, Non
dicatur Noua concessio, Cui conueniunt
nonnulla, que in ipso tractatu aggregaui,
in 5. conclusionē principali tractando de
Marchionatu aucto, vel castro, vt augu-
mentum non mutet naturam, sed regu-
letur secundum naturam sui Principalis,
ad quod faciunt que dixi in dicto tracta-
tu in 10. conclusionē 3. & 4. col. quod
aucto numero Dominorum non augea-
tur ius eorum, nec obligatio, & quod dixi
ibi in 11. conclusionē quod aucto nu-
mero Vassalorum, vel hominum, Non
augeatur obligatio, Declarando vt ibi li-
cet pensio vel canon possit augeri feudi
aucto, vt ibi dixi in 13. conclusionē prim.

col. & etiam in prima limitatione, Et in
14. conclusionē 3. limitatione, Que om-
nia sunt intelligenda, Nisi vbi de consen-
su eorum quorum interest, daretur Noua
forma, in sequenti inuestitura, vt per Bal
in c. primo de feu. non habente propri-
nat. feu. & in l. Quotiens secunda col. C.
de suis & legi, & etiam dixi in ipso tracta-
tu de Augumento, in 3. conclusionē prin-
cipali in 4. subalterna in 2. col. vers. ad
corroboracionem, tenendo quod in dy-
bio sit standum veteri inuestiture, & me-
mini sepe consuluisse Laus Deo & Virgi-
ni Gloriosissime.

Albertus Brunus.

A possit Princeps subditos suos rui-
ni territorij cogere vt vadant ad
mollendina ipsius Principis loci ibi
vicini.
Et Quid si ipsi ita compulsi, habeant
in eorum territorio Mollendinum,
ex conuentione commune cum Principe,
Et insuper habeant in loco Mollendina priuata et pro-
pria singularium personarū molentia sibi & alijs
de loco cum brachijs & bestijs, per tempus quod
non exeat memoria hominis in contrarium.

CONS. CXXXI.

In Finibus Montiscalui,
super torrente, colobri,
Adest mollendinum, In
quo Princeps ex cōuen-
tione participat pro ter-
tia parte, que est soluenda
Principi, etiam ipso
mollendino non maci-
nante, Negligentia communis Montif-
calui, & alie due tertie partes, sunt ipsius
Communitatis, Item in ipso loco, sunt
multi habentes mollendina, in proprijs
Domibus, seu sediminibus, Cum Besti-
is, vel cum Brachijs hominum macinan-
tia Dominis ipsorum mollendinorum, &
alijs ibi macinare. volentibus, Nunc au-
tem dicitur, quod agentes pro camera
ipsius

ipſus Principis, videlicet Illuſtriſſimi Domini Marchionis Montisſerrati, Hoc eſt Magiſtri intratarū, volunt cōpellete homines Montifcalui, vt accedant ad mollendina Principis exiſtencia in territorio loci Pontifture, Qui locus, eſt confinans loco Montifcalui, Ita quod nō liceat hominibus Montifcalui habere mollendina propria, & eorum priuata, prout ſupra, Et ipſi Domini intratarum dicunt ita licere, propter Principis commodum, & quia ita promiſſit conductoribus mollendinorum pontifture, quod dicti de Montecaluo, & quidam alii, ad ipſa mollendina pontifture accederent, ad macinandum, Nunc queritur quid iuris.

Omnipotētis Dei, & Glorioſiſſime Virginis Marie nominibus & preſidio Inuocatis Arbitror quod non liceat Principi predicto, aut quod ſaltem non deceat ſue Excellentie Prohibere antedictos ſuos ſubditos, ne vtantur dictis ſuis propriis mollendinis, & iubere quod ipſis d. miſſis accedant extra territorium, ad mollendina Pontifture, Quamuis ſint Principis.

Et primo moueor, Quia licitum eſt vnicuique ſuper ſuo, & in ſuo facere mollendinum, & molleſe vbi vult, vt per Bal. in c. ſignificante primo notabili vbi etiam alii de appella. & in conf. 76 inci. in quaſtione p. vol. pe. ſtampa, vbi dicit hoc fieri poſſe, etiam in Flumine priuato, & in conf. 129 inci. quatuor 2. col. verſ. Et notandum 2. vol. eadem ſtampa, vbi idem dicit in domo, vel hoſpicio, eſto quod alius haberet ſuper ſuo anteriſus Hoſpitiū, & Signoro. conf. 56. inci. caſus talis eſt, commune & homines de Villa Francha, inſerto inter conf. Bal. in 3. vol. etiam penultima ſtampa, concludentes quod eſto quod p. talia mollendina diminuerentur redditus anteriorum mollendinorum & numerus accedentium ad ipſa alia anteriora mollendina, Hoc non obſtat Quominus priuate perſone in ſuo poſſint facere mollendina, licet quando fierent ſuper flumine publico paſſim hoc non liceat, vt lare habetur in l. Quominus per Bar. & Repeſcentes de ſumi. Et per Bal. in conf. 145.

inci. in quodam circa medium pri. vol. penultima ſtampa, cum ſuis concordantibus, & ad conprobationem predictorum, continget, multa alia iura, multasque deciſiones infra adducere.

Secundo moueor, Quia & ſi aliquando ipſi de Montecaluo acceſſerint, & accedant ad mollendina pontiſturi; per hoc nō eſt acquiſitum ius Principi, quod accedere teneatur, & quod propriis mollendinis vti non poſſint, Quia cum tale ius eundi ſit mere facultatis, & gratuitum, Non inducit obligationem, cōſuetudinē vel preſcriptionem, etiam per ſpatium mille annorum, vel tanti temporis, quod nō extet hominis memoriā in contrarium, per l. primam vbi Cyn. Bal. in 2. col. & alii in propoſito loquentes, C. de ſerui. & aqua, Et Bal. & Docto. in d. c. ſignificante vbi Philip. Fran. plenius aliis in primo notabili & Panor. in c. Quod translationem 2. col. de offi. lega. vbi loquitur etiam de tempore mille annorum & in conf. 6. inci. in quaſtione que vertitur inter Reuerendum patrē 3. col. 2. vol. & Dominū laſ. in Repetitione d. l. Quominus in 6. col. 3. q. & Cepola in tractatu ſerui. Vrba. in Rubrica de Furno 3. quaſtione & Dominum Iacobinum de Santo Georgio in ſua inueſtitura Feudali, in clauſula, & cū mollendinis 2. col. faciunt notata per Bar. in l. cum de in rem verſo ff. de Vſur. & per Innoc. & Cano. in c. cum Eccleſia Sutrina de cauſa poſ. & proprii. & per Cyn. in l. 2. C. que lit long. conſue. & per Io. An. in c. Iohānes de clerici. coniūga. & Panor. & Docto. in c. peruenit de cenſibus de eo qui ſuit hoſpitatus aliquem Diu. vel de Ruſtico, qui diu preſtitit Domino par caponum, Vt non inducatur obligatio, ex hoc actu gratuito, facit textus in l. Altius C. de ſerui. & aqu. & Glo. in l. Qui luminibus, cum ibi notatis ff. de ſerui. Vrba. predio. & c. poſſeſſiones l. 6. quaſtione p. cum concordantibus.

Et tanto fortius, Quia cum ipſi de Montecaluo ſemper vſi fuerint, ralibus eorum propriis mollendinis, pro ſe, & aliis, non potuiſſet cauſari preſcripio, vel conſuetudo

suetudo eundi ad mollendina Principis, in loco Pontisture, per notata per Bar. in l. 2. in principio in fi. commenti, vbi etiā Alex. in fi. commenti & alii .ff. solu. matrimo. dicentes quod ex actibus difformibus, Qui nunc vno modo sunt, nunc alio vel contrario, Non causatur prescriptio, vel consuetudo, prout etiam dicunt Bal. & alii in l. Si certis annis, C. de pactis, facit Glo. in l. Nemo, S. Temporales ff. de reg. iur.

Tertio Si dicatur quod ipsi de Montecaluo accesserunt ad mollendinū, in loco Pontisture, ad mollendina Principis, ex ordinatione facta cū Emptoribus, seu conductoribus reddituum mollendorum Pontisture, promittente Principe q̄ ipsi de Montecaluo, & multi alii ex circumstantibus irent ad ipsa mollendina Pontisture, que ordinatio videtur potuisse ligare ipsos de Montecaluo subditos, Respondetur q̄ debuisset interuenire actus negatiuus & phibitiuus, prohibens ipsos de Montecaluo alibi macinare, quam in ipso loco Pontisturie, & quod ipsi de Montecaluo, virtute talis prohibitionis acquieissent per spatium sufficiens ad inducendum consuetudinem, aut prescripionem, scilicet triginta annorū secundum Bal. Panor. & Docto. in d. c. significante primo notabili & Bal. in d. l. prima C. de seru. post Cyn. vbi etiam alii, & Panor. in c. Abbate 3. col. de verb. sig. vbi dicit sufficere prohibitionem etiam extraiudicalem, cum concordantibus de quibus per Cepol. in d. tractatu serui. Verba. In Rubrica de furno, secunda questione & Dominum Iacobi. de Santo Georgio in sua inuestitura feudali, in clausula & cum mollendinis in secunda col. & per Dominum Ias. in Repetitione d. l. Quominus in 6. col. 3. questione & Soci. conf. 272. inci. non prosequendo in 4. col. pri. vol. Et in casu michi proposito constat de expressis contradictionibus & renitentia & de contrario vsu, prout etiam dictū fuit in fundamento precedenti.

Et insuper tales conuentiones fieri non possunt Nec prohibitiones propter con-

uentionem quam habent ipsi de Montecaluo, de mollendino eorum, scito in eorum territorio comuni cum Principe, cui Principi promississent tertiam partem redditus, etiam pro tempore quo nō macinaret ex negligentia ipforum de Montecaluo, Quam conuentionem Princeps, non posset infringere Iuxta notata in c. p. de proba. & in l. Digna vox C. de legib. & in c. que in Ecclesiarum de consti. Dum ibi dicitur quod Princeps ligat lege contractus irreuocabiliter, habetur etiam de hoc late in consiliis meis feudalibus impressis in primo vol. conf. 12. in 6. col. & etiam 5. cum infinitis concordantibus ibi allegatis.

Quarto moueor, Quia ex quo ipsi de Montecaluo soliti sunt macinare ad eorū mollendina cum bestiiis. & ad Brachia macinantia pro se, & volentibus ibi mollere, per tantum tempus, quod non est memoria in contrarium, est eis ex hoc acquisitū Ius irreuocabile, etiam in preiudicium principis, & contra eius regalia, c. Super quibuldā S. pretere de verb. signi. & l. Hoc iure S. Ductus aque vbi Bar. & scribentes .ff. de aq. plu. arcen. Et solet, etiam notari, in d. c. significante Vult Bar. in Repetitione d. l. Quominus, in 2. questione Vbi etiam Dominus meus Ias. in 8. col. Dicentes, quod per tantum tempus acquiritur Ius, habendi mollendinū in flumine publico in quo sine Principis concessione habere non liceret, Et faciunt q̄ in Ciuitate Casalis cōsultit de tali tēpore Alex. conf. 6. primo vol. Hec enim consuetudo tanti temporis habet vim tituli, Vt tradunt Panor. & Docto. in d. S. pretere, Et vetustas tanti temporis, tantum potest, quantum Imperator cum causa, secundum And. de Iser. in tit. que sint regal. super verbo Fluminibus secunda col. quem refert & sequitur Dominus Ias. in d. l. Quominus.

Et est indubitatum, quod etiam consuetudo minoris temporis valet, & quod minori tempore possit prescribi, quod Ciues nō possint mollere, nisi in meo mollendino, vel quod omnes teneantur venire ad me-
um

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

um mollendinū, vel quod ego solus habeam mollendinum, & quod non possit aliud construi, in mei piuditium & idem de furno & victualibus, vel carnibus q nullus possit vendere, nisi in loco aliquo, qui sit meus, etiam si sim clericus, secundū Hostien. lo. And. Pano. Bal. & Docto. in d. c. Significante, loquentes de predictis omnibus, & Bal. in l. Item lapilli 2. & 3. questione, dicens de 30. annis. ff. de rer. diui. & Cyn. & Bal. in d. l. prima C. que sit long. consue. & Bal. in l. De quibus 12. col. ff. de legib. etiam in Flumine publico secundum Bal. in d. c. significante & Dominum las. in d. l. Quominus 6. col. tertia questione loquentes de mollendino, & facit, Glo. in l. sane ff. de iniur. & simile est in iure piscandi, Quia si quis solus fuerit pluribus annis in certo loco, potest alios prohibere, l. si quisquam ff. de diu. & tempo. prescrip. vult Rei. de forli. in d. l. sane, loquens in Gulfo Venetorum & Bar. in l. Iniuriarū §. si. ff. eo. tit. & Ang. cons. 289. inci. circumspēcta pactorum serie 2. col. & late lo. de Ana. in c. 7. de cleri. vena. Nam tale ius est magni commodi, & valoris secundum Docto. in d. c. Significante Que consuetudo etiam minor tanti temporis quod non extet memoria in contrarium videtur sufficiens ad tollendum ius Principis, Vbi ante eam de eo constaret, Ex quo reduceret nos ad ius cōmune secundum Quod vt predicti licet vnicuiq; habere mollendinū, & macinare, Vbi quis vult, Quia consuetudo que nos reducit ad ius commune perficitur spacio annorum Decem, secundum notata communiter per Docto. in c. fin. de consuetu. & est Glo. in c. si. eo. tit. in 6. cum cōcordantibus de quibus per Felli. in c. cum accessissent in 17. col. in 7. limitatione de constiui.

Vltimo moueor, Quia vltra consuetudinē in precedenti fundamento allegatā Que etiam obstat contra Principem, vt dictū fuit, Non videtur licere Principi ad proprium commodum prohibere, Ne quis accedat ad talia mollendina, quam sua, licet forte ad publicam hoc est, populicā,

utilitatem posset, vt concludit preceptor meus Dominus Iacobinus à Sāto Georgio, in dicta sua inuestitura feudali in loco preallegato. Qui refert Bal. ita tenuisse, in quodam suo cons. inci. Vtrum Dominus, Ad quod facit quod cōsultuit Petr. de ancha. cons. 299. Inci. in territorio, maxime prope si. & cons. 12. quod lege vel statuto induci non possit, Vt quis vadat ad mollendina publica, Relictis priuatis, Esto quod tractetur de publica utilitate. Quod etiam est de mente Bal. in d. l. Item lapilli 3. col. 3. questione ff. de rer. diui. Dum dicit ius habendi mollendina prescriptione acquisitū, posse infringi tempore publice necessitatis, Quali sentiat quod non alio tēpore, Cum de iure gentium, sit instituta facultas faciendi in suo edificia, & attificia vt patet in l. ex hoc iure vbi Bar. in 4. col. ff. de iusti. & iur. & l. prima C. de Monopol. iuncta l. Altius C. de serui. & aq. & in l. Re mandata C. manda. & inducuntur sint commercia, Vt ibi notatur, in d. l. ex hoc iure, & patet in l. prima in principio ff. de contrahen. emp. Quod ius tolli non potest, per Principem Vt late habetur in c. primo. de probatio. & in c. Que in Ecclesiarum de constitu. & in l. Digna vox. C. de legib. & in l. si. C. si cont. ius vel vtili. publi. Esto quod lege statui possit oppositum ex causa, puta ne quis extra territorii negotietur, vel portet victualia, vel apud hostes, l. si. C. de decre. decu. & notat Bar. in l. Relegatorū §. interdicere. ff. de inter. & relega. & Salli. in l. mercatores C. de commert. & mer. Et tanto minus hec libertas & facultas, ex quo ius istorum de Montecalpo, est stabilitum consuetudine, & prescriptione, longissimi temporis, vt predictum fuit. Quod vltra iura preallegata per principē tolli non posset etiam ex eo, quia ius acquisitum, etiam per remedia iuris Cluilis per Principem tolli non potest, vt per Bar. in d. l. ex hoc iure 2. col. & per Cano. in d. c. Que in Ecclesiarum vbi Felli. copiose, in 19. col. vers. secundum casus, vbi in effectu concludunt quod tolli non potest sine causa, & quod causa debet esse publica

publica hoc est populi utilitas. Et 9 ubi subesset talis causa, dari deberet Iesui debita recompensa iuris quesiti.

Quod si dicatur posse priuilegio concedi, ut quis solus habeat mollendinum in loco aliquo, vel locum in quo Carnes vendantur, aut victualia, secundum Panor. & communiter Docto. in d.c. significante, super glo. fi. & Bal. in d.conf. 119. Inci. quatuor in 2. col. vers. & notandum in 2. vol. pe. stampa. cum concordantibus, maxime cum clausula non obstante, secundum Imo. in d. c. significante & 9 si licet Principi hoc concedere, licitum etiam est ei pro se retinere, ut notatur in c. prim. in principio super Glo. in verbo in clericorum si de inuesti. inter Do. & Vas. lis ori. Vbi Jacob. Alua. in 13. col. & Alii, & Quia nemo dat quod non habet. l. Tradditio ff. de acqui. re. do. & in regula iuris Nemo plus iuris in alium transfert, quam ipse habeat, Respondetur 9 hic tractatur de iure quesito ipsi hominibus de Montecalui, quod per Principem auferri non potest, ut dictum, fuit. Et hoc contrarium de Priuilegio posset citra ipsius veri preiudicium pcedere, quando Princeps similem concessionem faceret, ubi nulli adhuc esset ius tale qsitum, cu secundu textu in d. c. significante tale ius postquam alicui est qsitum, Non sit illud habenti auferendu, Nec et licet pendente, super talis iuris competentia ipse possessor in possessione, turbandus sit Cum princeps super iure nodum quesito prouisione iuris civilis licet dispset derogando, Non tamen potest dispensare super iure quesito, ut dictum fuit, & pulchre habetur per Alex. conf. 87. inci. visis codicillis 2. vol. & per Docto. in l. Gallus. S. & quid si tantum. ff. de lib. & posthu. & in d. c. Que in Ecclesiis, ubi Felli. maxime in 19. col. vers. secundus casus preallegato Et hoc fortius procedit, Quia priuilegiu esset contra rem publicam Montiscalui, Quo casu non valeret, iuxta textum in d. l. fi. C. si con. ius vel uti. publi. Est enim Princeps Dominus vniuersalis quo ad Iurisdictionem, Non quo ad bona, vel iura subditorum, ut habetur in l. Bene azenone, C.

de quadr. prescrip. & i. c. nimis de iur. iur. cum concordantibus, Ceterum sicut non valeret statutum, et in beneficium reipublice, 9 dimissis mollendinis particularium personarum, homines de ipso loco, tenerentur ire ad mollendina communis, ut late consuluit Pet. de Anc. d. conf. 299. & conf. 12. & fortius quando ipse particulares persone, Longissimo tempore habuerunt ipsa mollendina, ut in d. conf. 299. col. fi. in principio Non valeret pariter rescriptum principis, vel priuilegiu super hoc, cum a pari procedant quo ad potestatem disponendi secundum Panor. in c. fi. 3. col. de constitu. & Bal. in l. Quecunq; in fi. comenti, C. de fi. instru. & iure ha. fi. lib. 10. & Alex. d. conf. 87. pe. col. in fi. vers. Rursus in 2. vol. & Sic non licet arguere 9 sicut potuisset priuilegio concedi possit Princeps pro se istud velle, cum & multa liceant propter alium, Que pro se non licent, Ut per Glo. in verbo Inclericorum in c. p. in prin. Si de inuesti. inter Domi. & vas. lis oria. & tex. cum glo. fi. in l. Aristo. in fi. ff. que res pig. obli. po. & l. folent. S. fi. ff. de offi. procu. & l. fi. in empione S. fi. ff. de contrahe. emp. cu similibus. Preterea minus hoc licet, Quia principaliter lederentur pauperes, qui pro modico grano cogerentur cum Bestiis, & sua impensa ire extra locum & territoriu Montiscalui, & pernoctare per Diem vel ultra. Contra textu & notata in l. p. C. quando impera. inter pupillos & viduas ubi etiam patet, 9 pauperes sunt sub protectione sui Principis, Non tantum Dei, Quod quidem rigorosum videretur, ut Principis mollendina per Viatica pauperum, cum Bestiis & somptibus pauperum fienda auferrentur in Redditu, & contra textum in l. Nauiculariorum, C. de Nauicula. lib. 11. & l. fi. C. de exacti trib. lib. 10. & c. cum ex officii circa fi. de prescrip. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

Dominus an possit precipere subditis, & veniant
habitationum locum.
Et an possit cogere subditos, vt exerceant artem,

CONS. CXXXII.

Receptum factū per Magnificum Dominū commissarium, Seu Gubernatorem, & omnes Ciuues veniant infra Triduū Ciuitatem habitatū &c, Licet prima facie valere

videatur, vt cōsultuit Roma. cons. 59. inci. ad discutiendum & per textū in autētica de questore in §. Si vero liberi, & seqnti vbi possunt prouinciales venientes habitare ciuitatē cogi redire ad habitandum prouinciam, vbi etiā dicitur, quem posse cogi solitam artem exercere, vel honestū exercitiū ne viuat ociosus facere, vt not. Ibi Bar. Distinguendo inter subditū & extraneū. De quo habetur in l. pri. C. de mend. uali. lib. 1. & ita tenet Martin. de Lau. in Rubrica De officialibus Dñorum vers. 46. & videtur de mēte Bar. in l. incola. ff. ad Municipa. & specula. in tit. de feudis §. Quoniā 8. q. & Bal. ibi in additione, & vult Paris de puteo in tractatu Sindicatus in Rubrica de excessu Baronū. §. excedūt etiam Barones &c. 3. col. cum 2. sequentibus Vbi aliter dicit in Vassallis, Tamen quicquid dicat ipse Roma. in princ. cōs. non videntur posse astringi volentes alibi habitare p l. Nichil & l. Libertus. §. patris iunq̄is not. per Bar. post Glo. in l. de iure ff. ad municipi. vbi habetur q̄ Ciuis etiā in Ciuitate existens non potest astringi ne alibi vadat ad habitandum, nisi ex promissione astrictus videretur, vt in Ciuē p contractū, vel per priuilegium, vt ibi aparet vult Glo. in l. Origine. C. de municipi. & origina. lib. 1. 10. Dicens q̄ quis potest renuntiare incolatui, per d. l. Incola,

Item ipsum preceptum, nō potest astringere Vassallos Principis intendētes stare ipso tempore guerre, & suspēdo in eorū Castris, & ipsa custodire, ad quorum custodiam de iure astringūtur, & ex natura seu-

dorum, ac tenoribus inuestiturarū dictorum Vassallorum, vt per Ang. in l. fi. C. de litigio. & Bal. in c. p. §. Quid ergo, de inue. de re alie. fa. vbi Bal. i. vers. extra nota plus dicit, videlicet, q̄ Dñs inuito Vassallo, posset tempore Guerre vel necessitatis assumere sibi custodiam Castri, Quamuis in feudum concessi, vult ipse Bal. in l. fi. ita §. Dñs ff. de vsu & habita. Dicens quod in omnibus terris in quibus quis habet Iurisdictionem potest licite mittere milites ad ipsarum terrarum custodiam.

Quod si dicatur Dñm posse astringere vassallos, ne extra territorii habitent ppter seruitia ei p vassallos debita, vt late p paridē de puteo in loco pallegato. Hoc non obstat, q̄ stant nō in Ciuitate, sed in territorio & in castris q̄ habet a Dño in feudum p eorū cultodia, & non fraudatur p hoc Dñs ipsis seruitiis, cum non debeat licere Domino, q̄ teneat Vassallo ad reciprocas vices, c. p. in fi. de no. for. fideli. cū similibus, grapare vassallum, vt stet in Ciuitate, cum maiore sumptu, & Duo forsitan teneat Domicilia cū geminato sumptu, plus Dixit Roma. singulari § 22. inci. pōt ne Dominus secūdm nouā imp̄ssionem sol. 1. 3. 1. & secundum veterē, siue antiquā § 16. Quod vt Dominus vel Ciuitas possint astringere ciues ad habitādum in Ciuitate, vel extra territorii nō mercandū, expedit q̄ nullum superiorem recognoscat l. fi. in fi. de decre. ab or. facien. & Soci. cons. 272. in prin.

Nec habeo premisiss cessantibus p expedito, id q̄ dicit Roma. in cons. preallegato, Presupōnēdo valere penam cōfiscationis appositam, in ipso tali precepto, per ea que dixit Bal. in c. p. quarta col. vers. sed Quero de pac. tenen. q̄ Iudices in penis Arbitrariis, non possint deuenire ad cōfiscationem, nec etiam ad Bannum, vt dixit Bar. in l. Illicitas §. Qui vniuersas, in fi. cōmenti ff. de offi. presi. esto q̄ qui habet merū & mixtū imperiū possit pēnam bonorum cōfiscationis apponere, vt per Glo. & Doctō. in l. prima. C. ne sine ius. Princi. & Ang. in tractatu malleficiorū, in verbo Bona publicamus, Esto q̄ et habet merum

Inerum imperium possit etiam relegare, seu confinare secundū Bal. in l. Quicquid, 5. col. vers. sed dubitatur, C. de ser. Fug. Qr. aliud est q̄ ei competat potestas imponendi talem penam. Aliud est, q̄ sumus in casu, in quo talis pena, saltem a Principio admittitur, vel non sit excessiva, concordando opinionēs predictōrū Doctōrū. Nam vt dixit Marti. de Lau. in tractatu de Princip. vers. 185. inci. consuevit Non obseruans etiā mandata principis, non consuevit puniri pena mortis, vel confiscationis Bonorum sed pro qualitate persone.

Illud fateor q̄ ciues nollentes succurre. Ciuitatē, pro posse eorum perdunt Ciuitatē & privilegia Ciuitatis, vt per Bal. in l. yniquisq; C. de infan. expost. & in l. 2. in fi. C. de Captiuis tenetur enim Ciuis proprie Ciuitati succurrere, & illam defendere, l. postlimonium, §. filius ff. de Capti. & postli. reu. maxime si prodest & sibi nō nocet Bal. conf. 158. inci. proponitur 2. vol. vltima stampa. Illud ergo preceptum meo iudicio, habet procedere, quoad nollentes venire in contemptum h̄ qui sint nulla rationabili causa subsistente, q̄ nunc in ciuitate stare recusent, quam alias starent, per notata, per Panor. in c. Quoniam cōtra vltimo notabili cū concordantibus Ibi per Felli. in 7. col. allegatis de phatio. iunctis not. in c. Nam concupiscentiam vbi Felli. in 3. col. 4. fallentia de constitu. vel quando starent in loco Principi suspecto, Et c̄llo q̄ Iudex, ex causa possit legem transgredi. l. Quid ergo, §. pena grauior ff. de infamib. cum concordantibus latissime cumulatim per Felli. in c. primo 12 col. 7. fallentia, de consti. Tamen vt ibi apparet, illa causa, Non debet esse levis, sed magna & vrgens, & que non tendat in nimiam lesionem subditorum Reliqua vide supra eo. conf. Laus Deo, Et Virgini gloriosissime.

Albertus Brunus.

Rescriptio an sit iudicialiter in totum exhibenda, & socius copia parti danda, vel parvis tantum de qua lingatur.

Privilegium Ne Ciuis ante primū sententiam, extra proprium tribunal seu sue Ciuitatis trahatur, An excludat appellationem, vel recursum ad Principem.

Item an excludat causę delegationem.

Et quid sit in talibus de iure commun.

Et multa an & que per statutum, vel privilegium, appellatio censetur exclusa.

Multa etiam de interpretatione privilegii, Ne censatur in absurdum, vel alterius grauiamen.

Et an in privilegio sit necessaria clausula Non obstat.

Et quis possit privilegium interpretari.

CONS. CXXXIII.

Dominus Dei, Et Gloriosissime Virginis Marię Nominibus, & presidio Nominibus, & presidio inuocatis, Vilo processu agitato inter Dominos Sindicos Ciuitatis Albe, ex vna parte & agentes, Ne liceat, illis de Guarena extrahere fructus, & frumenta, q̄ percipiunt in corū pdiis, q̄ ipsi de Guarena habent, super finibus Albe, Et Sindicos cōitatis ac Hominū loci Guarene, Reos conuētos ex Alia parte, Multas exceptiones contra Communitatem Albe adducentes.

Prima difficultas residet super appellatione ipsorum de Guarena, Qui dicunt se habere instrumentum transactionis, cū ipsa inclita ciuitate Albe, multa capitula contingētis, inter que adest vnum capitulum q̄ liceat ipsis de Guarena, dictos fructus impune extrahere, petētibus Dñis Sincis Albe q̄ detur copia totius trāsfactionis Dicentibus ipsis de Guarena, q̄ tenentur solum dare copiam concernentem capitulum Transactionis Fructuum, Et pro veritate textus est in c. contingit de instrum. & in c. Cū persone in principio de priuile. in 6. volunt q̄ totum instrumentum, sit iudicialiter presentandum.

D. Alberti Bruni consilia feudalla.

partu aduerse legendum, & quod solius particule, vel capituli, Negotium de quo agitur tangentis, Copia parti aduerse ædenda fit & danda, & Idem probat, textus in l. Argentarius. §. A Edi vbi Bar. & Docto. ita transunt, ff. de æden. & late habetur in Rubrica. ff. de oper. nou. nōt. cum concordantibus, Et Quia pars Albenſis nō requisituit pſentari ſibi ad effectum vt legi audiret, De hoc nō pōt eſſe queſtio cū ſuper nō requiſitis, Iudex ſuū officium non impartiat. l. 4. §. hoc autem Iudicium. ff. de dam. infe. Iunctis late, agregatis per Modernos in l. Vniuerſa C. de preci. imp. offere. Et minus poteſt eſſe Queſtio, quia ipſi de Guarena, ſub die ſexta Octobris anni preteriti 1519. Dubitantes de preſentando Albe, in preſentia Dominorum Sindicorū Albe, Nichilominus preſentarunt totum inſtrumētum tranſactionis predictæ, Dñō pſtati, & Iuſdicenti Albe, Qui illud legit integraliter, di miſſa copia in actis particule opportune cum originali collacionata, Qui de Guarena, ſub die octaua Nouēbris dicti Anni, Non habentes locum Albe pro tuto, ob tulerunt Iterum ſe preſentaturos ipſum inſtrumētū integrū in loco tuto & medio, que oblatio cū eſſet iuridica fuit admittenda c. Accepimus de ſi. inſtru. & in terminis eſt expreſſum in d. c. cum perſone in princ. vbi Glo. in verbo ſecuro, cū qua ibi tranſeunt Docto. dicit alias poſſe, per ita offerentem exhibere in loco tuto, appellari, p. c. accedens el ſecundo. Vt lite non conteſta, & c. ex parte el prim. de appella. cum ibi not. & ad idem facit Glo. in verbo ſecuro in d. c. accepimus. Vnde ex quo pars de Alba inſtabat totum inſtrumētum ſibi ædi, & in loco Albe. Et Dominus poteſtas, ſeu Iuſdicēs Albe Iuſſit q̄ Albe in loco notorie nō tuto ædere ſtantibus maxime oblationibus ipſorū de Guarena, licuit de iure ipſis de Guarena appellare ad Marchionalem Excellentiam tum quia ſura ſunt de hoc aperta, Tum quia iſtud grauamen erat irreparabile p̄ appellationem à ſententia diffinitiuā, per textum & notata maxime per Bar. in l.

ante ſententiam ff. de appel. recipi. & not. in l. Si quis prouocatione C. eo. & in l. intra vtile ff. de mino. & Cano. in c. vt debitus vbi Dominus prepo. in 19. col. de appel. Eſt enim certum q̄ æditio partis non ædende fortita fuiſſet ſuum effectum, irreparabiliter & pariter facta in loco non tuto, d. l. intra vtile & quod per eam dicit Bar. in d. l. ante ſententiam 2. & 3. oppo. & q̄ ibi dicit Bar. circa ſi. cōmenti, De probationibus admiſſis que admitti non debebant, q̄ pōt appellari, etiam ſi grauamē poſſit aliquid aliter reparari, ſed non perfecte facit, q̄ dicit Bal. in l. Arbitro ff. qui ſatisd. cogan. poſſe appellari, vbi cūq̄ interloquitoria preiudicat in ſacto principali vel negotii ſubſtantiam tangit.

Secunda difficultas reſidet ſuper priuilegio, Ciuitati Albe per Dominum Federicum Imperatorem ſecundum conceſſo Anno 1222. ſeu 1224. & p̄ Marchionalem Excellentiam Mōtis ferrati cōfirmato, Diſponente q̄ Ciues Albe extra tribunal & examē ſui pſtatis, vel Vicarij, Ante primā ſententiam trahi non poſſint ab aliquo ordinario, vel dellegato, Nec ob aliquā dellegationem, & c. & memini ſuper materia ipſius priuilegij alias conſuluiſſe, tangendo an ligaret Principem, Ne poſſet ſe, de primis cauſis Ciuium Albe intromittere, ſaltem ipſas cauſas in ipſa Ciuitate dellegando, Quo caſu non dicuntur extra territorium per dellegationem trahi, Quod videtur etiam de iure communi prohibitum eſſe, vt per Alberi. de Ro. in l. prim. C. ſi cont. Ius vel vtili. publi. cum concordantibus de quibus per Docto. in c. ſi. de Iudi. vbi late Barba. prima & 2. col. primo Notabili Concludens ſecus eſſe de Iure Cano. quod conſ. eſt inſerum in vol. prim. conſiliorum meorum feudalium impreſſorū, conſ. 47. Quod rogo, vt videatur, Quia multa ibi dixi, ad hoc propoſitum conſerentia que hic non tranſcribo.

Secōdo Non obſtat ipſum priuilegiū, Quod inſpecto, principio, fundamento, & origine iudicii, ſumus extra terminos ipſius priuilegij, cum ipſi de Guarena forenſes, ſine illi qui tractū fuerunt extra eorum territorium

torum, ad iurisdictionem Albe; Et verba privilegii sunt intelligenda; per prius, Non autem per posterius, l. Quilibetis. §. Hec verba, cum ibi not. maxime per Modernos. ff. de vulga. & Pupilla. & l. Hoc legatum vbi Bar. ff. de leg. 3. & l. Quamvis vbi etiam Bar. ff. de Auri. & argen. leg. & inspicit solet quod Principaliter agit, Non autem secundario, vel occasionaliter, vt per Bal. in l. p. §. p. in 2. col. ff. de iust. & iure, & per Doct. in l. i. quis nec causam in principio, vbi late Dominus meus las. ff. si eer. petat. §. Sic et in alterius iudicii veris non dicitur. si principaliter non veritur, secundum Gemina. in e. Quamuis de pactis in 6. cum concordantibus; allegatis in d. l. si quis nec causam Facit Quia privilegium fori, alieni vt reo competens, Non debet ei vtracq; competere, vt notatur in l. venditor in principio, ff. de iudic. & c. si Clericus laicum, & c. cum sit generale; cum concordantibus de for. compet.

Tertio ipsum privilegium nichil dicit de appellatione; Nec illam expresse prohibet, unde merito illam non remouet; Quia vt dicit Bal. in l. 2. vers. sed pone; C. de appell. Quem sequuntur Moderniores in Rubrica extra eo. Princeps nunquam videtur appellationem remouere; nisi nominatim hoc dicat & forte est sensus privilegii qd privilegium obtinuerint, Quia illo tempore Civitas Albe subiacebatur Presidibus Imperialibus, Et Ciuitates solum habebant defensores Ciuitatum; quorum iurisdicatio erat modica, respectu iurisdictionis per privilegium predictum collate; & conueniri poterant Ciues Albe coram presidibus, alibi in prouincia existentibus; prout quandoq; fuerunt in hac nostra Astensi Ciuitate conuenti coram presidibus; seu Vicariis Imperialibus, hic Ast residentibus iuxta l. Presides, cum ibi not. C. de Epis. audient. iuncto §. & iudicare & §. Audient. in autem de defenso. Ciui. iunctis his que latius deduxi in d. cons. 47. Ad quod facit l. Nemo, secundum Lecturam Bal. Quam Pau. de ea. ibi dicit eodem C. de iurisd. omni. Iud. Que dicit; qd de

iure quis non debet extrahi extra proprium tribunal sublungendo, Nisi grauatus appellet, vbi dicit qd illi de villis subditis Padue, non possunt ad Iudices Padue trahi, Nisi via appellationis.

Et si dicatur ergo istud privilegium nichil operabit, ultra ius cõe, secundum qd iuris Imperii, quis non potest trahi extra propriam prouintiam, & proprium tribunal, vt per Bar. & Doct. in l. p. C. quando Imper. inter Pup. & vidu. & in l. supplicare C. vt lit. per. cū concordantibus allegatis in d. c. f. de iudic. maxime per Barba. in primo notabili p. & 2. col. Respondetur qd satis operatur, Dum tribuit plenissimam iurisdictionem, et pleniorē quā haberent, vt predicti. cum vt dixit late Felli. in e. p. vers. privilegium continens de rescrip. in 2. Declaratione, satis fit qd privilegium, et in modico operetur. Item secundum Panor. in c. certificari p. col. vers. sed qd qd si in privilegio de sepult. privilegium satis dicitur operari, si emanat ea tollende dubitationis; Et ex quo hic agebatur de damno tertii, Quatenus appellatio vel recursus ad superiorem fuissent prohibita, Tali casu, non debet fieri interpretatio, qd opere ultra ius cõe, Sed est per oia interpretandū secundum ius cõe, et si redderet frustratorius vt late cōprobat Felli. loco. p. xime allegato, i prima declaratione per Notata p. Bal. & Doct. in l. si quando in prin. C. de inoff. testa. cum cōcordantibus qdibus p. Felli. vbi supra, & Dñum meum Iaso. in l. si. §. & 6. col. ff. de consti. prin. & est Glo. in l. si. §. licentiam vbi Doct. C. de iure delib. qd dicit qd potius debemus dicere qd statutū sit super ius, quā illud taliter interpretari, qd quis damnum indebite patiatur, ad quod faciunt c. cū dilectus, & c. ad audientiam vbi Ant. de Butr. & Imo. de ele. non refi.

Quarto presupposito, & non concessio, qd istud privilegium, vellet remouere appellationem; & dū dicit ante primā sententiā sentire de diffinitiuā, qd an sit verum examinat Panor. in c. Pastoralis in prin. 2. col. vers. Ite adde de appel. Dicens qd in dubio videtur remota appellatio a sententia diffinitiuā; Non autē ab Interloquutoria, de quo etiam

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

per Alex. in Rubrica. ff. de re Iudi. cum similibus Adhuc puto, quod non ligaret ipsum Principem appellationem recipientem qui non excluderetur, per tale priuilegium, vt voluit Bal. in d. l. 2. p. questione in fi. C. de Appel. & Panor. post alios, in d. c. Pastoralis in principio pri. col. tertio notabili co. tit. Et Ideo merito in priuilegio dicitur quod ciuis Albe non possit trahi ab ordinario, vel delegato; puta cui sit causa ante aliquā appellationē delegata, & an procedat in Principe à principio causam delegante teigi in d. conf. 47. & Ibi dicta multum conueniunt ad proxime hic dicta.

Quinto etiam dato sed non concessio, quod excluderetur generaliter appellatio ab interloquatoria per ipsum priuilegium, Attamen Non excluderetur appellatio, continens euidenter iniustum grauamen, vt in terminis priuilegii, vel statuti, tollētis appellationem, vel priuilegio persone, vel fauore iudicantis, Dixit Panor. in d. c. pastoralis, in principio 4. col. prim. questione in fi. vers. Tertius effectus, vbi etiā tradidit, quid iuris si appellatio remouetur ex conuentione, cum concordantibus per Dominum Deci. allegatis, conf. 49. in fi. vers. pe. Quia hoc priuilegium secundum Panor. videtur concessum, propter bonam presumptionem, que habetur de persona iudicis q̄ debeat facere iusticiam; ac propter bonam opinionem, quam habet Princeps de persona priuilegiata, vt ibi latius per Panor. Vbi supra, & tanto magis ex quo in isto casu grauamen esset irreparabile per appellationem à diffinitiuā, Quo casu statutum tollens appellationem generaliter, talem non tollit, vt consiluit Corneus conf. 35 inci. circa primum prima col. prim. vol. Quod comprobatur, Quia vt dixit Panor. in d. c. certificari pe. col. vers. preallegato, in priuilegiis semper subintelligitur clausula q̄ salua sit iustitia, Et quia presumuntur concessa sine lesione tertii l. prima §. merito, & §. si quis a Principe vbi Bar. ff. ne quid in lo. publico cum cōcordantibus, de quibus, Per D. meum Ias.

in d. l. fina. §. & 6. col. ff. de consti. Prin. & per Felli. in d. c. primo vers. priuilegiū cōtinens, prima declaratione de rescrip. Quod procedit etiam in priuilegio Populo concessio, vt per D. Ias. in loco preallegato, Et secundum Bal. in l. ex facto in principio ff. de vulg. & Pupi. voluntas Principis est presumenda talis, qualis esse de iure debet, ita quod priuilegium nō contineat aliquid iniquum, vel absurdum Et prout per multa Iura probat ibi Dominus meus Ias. ac in d. l. fina. §. & 6. col. Debemus priuilegium conformare equitati, & Iuri, etiam si verba hoc non patiantur, Nec tenaciter ad corticem priuilegium interpretari, In tantum, quod et si priuilegium sit motu proprio Principis & de sue plenitudine potestatis, per hoc non presumatur Principis intentio fuisse quod alius grauetur.

Sexto pro hac consideratione quod appellatio ipsorum de Guarena non sit exclusā, per antedictū priuilegium, facit textus in d. c. Pastoralis in principio de appel. Vbi per rescriptam concessum, cum clausula appellatione remota non intelliguntur exclusae appellationes à grauaminibus in iure expressis prout est in proposito, appellatio à grauamine. per appellationem à diffinitiuā irreparabili, vel loci non tuit, prout supra fuit probatum.

Septimo certi iuris est, quod non tenet priuilegium contra ius concessum, Ac ad iuris communis, correctionem emanans, Nisi adsit clausula, Non obstante, De qua tamen non apparet, in priuilegio producto per Dominos Ciues Albe, per l. fi. cū Ibi notatis per Bar. & alios C. si cont. Ius vel vtili, publi. & per. Cano. in c. Nonnulli vbi latissime Felli. de rescrip. cū suis concordantibus.

Vltimo data dubietate priuilegii, & non concessa, speciare potestas illud interpretandi Illustrissimo Domino Marchioni, seu concedenti, vt in l. fi. C. de legib. & in dicta l. ex facto in principio ff. de vulg. & pu. vbi solet notari de hoc; & maxime per Dominum meum Ias. in 3. notabili et non potest inferior illud interpretari, nisi

per probabilem rationem, secundum Bal. in c. cum venissent, in principio cōmenti de iudit. Que ratio si non apparet, est a d. ipsum Principem Qui concessit privilegium recurrendum. Qui habet illud ampliare, & restringere, vt ibi per Bal. Sed cum; Non tantum probabiles, Imo euidentes rationes, sicut pro ista appellatione illorum de Guarena, vt supra probatum fuit, debet indubitanter meo iudicio privilegium predictum interpretari, vt ipsam appellationem non excludat. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus

Instrumenta communia Dominorum Castri & Clauis Castri penes quem stare debeant.

CONS. CXXXIII.

In hac difficultate penes quem stare debeat Instrumenta & lura castri communia inter Dominos, Certum est qd stare ceteris paribus debent penes antiquiore,

vt est textus in l. fi. ff. de fi. instrum. & notatur in l. procurator C. de Eden. & in l. De instrumentis C. commu. vtriusq. est textus in l. Que cautiones & in l. 4. S. fi. ff. famil. her. & in l. Cum pater S. pater pluribus ff. de leg. 2. Et si iunior sit dignior debent stare penes eum, videlicet Digniores d. l. procurator, vbi habetur & notatur, quod si bona vnus ex fratribus proueniant ad Fiscum, debent stare instrumenta communia penes Fiscum, tanquam digniorem Nisi quando esset conuentio penes quem stare deberent, Et si alter esset maioris fidei, quam antiquior ac dignior, stare deberent, penes magis fidelem, vt declarant Docto. in d. l. vbi Floria. Et est de mento licet in d. l. de instrumentis, Dum dat, Iudici Arbitriū,

penes quem stare debeant, Et dicuntur communia que de communi fuerunt redempta, alias sunt eius qui redemit, vt p. Alex. in d. l. procurator. Et is penes quem stare debent, cauere debet de presentando, pro vtilitate Alterius, vt habetur in d. l. procurator ac in d. l. instrumentis, p. Glo. & in iuribus preallegatis, Et dicitur quis villior qui est conuictus de maleficio secundum Bal. in d. l. procurator.

Circa aliam difficultatē de Clauibus Castri, Docto. idem dicunt vt p. Bal. in c. Si duo fratres de duob. Fra. de Benefi. inue. in libro feudorū vbi dicit q. debet remanere penes primogenitū, & cōsequenter q. debeant stare penes antiquiore volunt Bar. & Docto. in l. cum pater S. pater pluribus ff. de leg. 2. & Bal. & Docto. in d. l. procurator C. de eden. & Bal. in tractatu scismatis 13. col. Quod late prosequitur Petrus de Vbal. in tractatu de Socie. in 11. parte decima questione 3. col. Laus Deo.

Albertus Brunus.

Patrum de succedendo, an sit etiam in feudis improbatum, Et an exigat infusuacionem.

Et Remissio Honorum an ad feudum trahatur.

In feudo alienabili, vel de quo pater potest testari, potest pretendi legitima, Et agi querella inofficiosi testamenti, vel inofficiose Donationis.

Valer in feudis pactum, quod non succedant nisi filii nascituri ex tali uxore.

Et pactum de succedendo in feudis, non tollit liberam testandi facultatem, Quia non est de vniuersali successione.

Clausula omni meliori modo, An faciat valere pactum, in vim vltime voluntatis.

Potest fieri pactum, q. aliquo moriente, res sue perueniant in talem.

Valer consuetudo, q. quis possit testari, & disponere de feudis.

Principes & Marchiones Perpetui, habent in suo territorio, potestatem imperatoriam.

Item & ad successores Transmissibilem.

Valer

42 D. Alberti Bruni consilia feudalia.

Valet pactum de succedendo in parte hereditatis, vel cum Clausula omni meliori modo.

Fendur a debetur pacto, & successione.

De cl. iusula q. succedere possit in feudo, an diforad e' iusula, q. succedere debeat.

In feudo Marchis vel Dignitatis, & non diuisibili & quod iure primogeniture defertur, non cadit legitimus.

Item in feudo Aduentitio.

Quid in hereditario.

Fecimus ex pacto, vel consuetudine possunt in feudo succedere.

In feudo hereditario, quis debet esse heres primogenitus.

Heres tenetur obseruato contractum saltem prius inuoluti, maxime si non fecit inuentarium.

Pater an censetur stipulari filio, vel filio, An vtriusq. iuri.

Ordo successioni datus in feudo, an possit alterari.

CONS. CXXXV.

OMNIPOTENTIS DEI ET Gloriosissime Virginis Mariæ Nomi- bus & presidio inuocatis,

Vobis Instrumento Dotium & matrimonii Illustris Domine Anne, Filie Illustris quondam Domini Ludouici, Marchionis de Trasio, matrimonio Copulate, Cum Il-

lustri Domino Iohanne de Foix, Domino Marche Vicecomite, & Barone, &c. Et conventionibus Initis inter ipsos Dominos Principes, in tractatu, & tempore dicti matrimonii Et inter cetera conventionione, q. ipso Domino Ludouico, Aut Illustri Domino Gasparde eius filio decedente sine heredibus masculis, ex eorum corpore procreatis, dicta Domina Anna possit succedere in Marchionatu Trasit & in pluribus Castris ac Villis ibi specificatis, Cassando quasconque contrarias dispositiones, & substitutiones Ita q. eueniente casu Quo non posset succedere, habeat scuta centum millia, Et

prout latius continetur, in instrumento super ipsa materia pacto confecto, in quo sunt inclusa pacta, inter ipsos Dominos Marchiones confecta, & propriis eorum manibus subscripta, Demum visa facti contingentiis, & q. decessit sine liberis ipse Dominus Gaspardus patre superstitis, Et postea ipse Dominus Ludouicus Marchio, sine liberis masculis suo condito testamento, in quo heredem suum vnuer-
salem, Et specialiter in dicto Marchionatu & castris, instituit Dominum Antonium de Grimaldis eius Nepotem ex filia videlicet domina Charabota, & ipsa Dominam Charabota instituit in Florensis centum & in dotibus ac bonis de sua hereditate procedentibus, prohibendo eam plus petere, Contingit dubitari, An Valuerit pacta predicta, Ita quod non poruerint per ipsum Dominum Ludouicum in suo testamento reuocari, Et taliter q. possit ipsa Domina Anna, in ipsis Marchionatu & castris succedere, Excluso ipso Domino Antonio, in ipso Marchionatu & castris peti Dominum Ludouicum instituto, Aut consequi ipsa scuta centum millia.

Et prima facie videtur quod non valuerint ipsa pacta, & quod reuocari poruerint eo quia pactum illud fuit de succedendo, q. est à iure reprobaturum, Quia est contra bonos mores, Et tollit liberam testandi facultatem l. Cum donationis C. de transactio. & l. ex eo C. de inutilib. stip. & l. stipulatio hoc modo concepta ff. de verb. oblig. Vbi late de materia, in tantum q. consuetudine vel statuto, non valideret secundum Alex. in l. pactum quod dotali C. de colla. & in d. l. stipulario hoc modo concepta, Vbi Alex. in 3. col. & Dominus meus Ias. Et etiam quia inducit votum, caprande mortis, l. si vbi late de materia. C. de pact. & l. de fideicom. misso, C. de transactio. & c. detestanda cum concordantibus de prebendis in 6. etiam si apponatur, in contractu matrimonii, & iuxta dotem d. l. pactum quod dotali C. de pactis vbi late p. Docto. Nec

iuramento

iuramento firmatur secundū Bar. Alex. & Docto. I d. l. stipulatio hoc modo concepta, & in d. l. fi. & Alex. ac Modernos in d. l. pactum quod dotali C. de pactis, cum concordantibus per eos Ibi & alibi allegatis, Et non valet etiam si dolose ipse Illustri Dominus Ludouicus sic promississet, vt posset matrimonium fortiri effectum in tantum vt nulla super sit actio, secundum Bal. in l. cum Archimodorum prope fi. cōmenti, C. vt in posset. leg. Nec etiā inter milites valet saltem irrevocabiliter licet cum Ibi notatis C. de pactis, & in tantum q̄ pena apposita & cōsequenter illa centum millia scuta promissa in defectum quod Domina Anna Marchionatum & dicta castra habere non posset, videantur non posse peti, vt late habetur in d. l. stipulatio hoc modo concepta. Vbi late Dominus meus Ias. prima & 2. col. Quod pactum etiam videtur in feudis improbatum, Nisi quatenus consuetudo approbaret talia pacta in feudis secundum Docto. in d. l. pactum dotali C. de Colla. & in c. primo §. moribus & §. filii nati, & §. mulier, si de feu. sue. cōtrou. inter Domi. & Agna. Et vbi fieri posset talis concessio videtur reuocabilis, d. l. fi. C. de pactis, & in l. licet C. eo. tit. etiam in Principe secundum And. de Iser. in d. §. moribus Qui in d. §. mulier Dicit q̄ vbi esset consuetudo approbandi concessionem feudi vacaturi per alterius mortē & sic habentem Annexū votum captandē mortis, non est obseruanda.

Item Quia hereditas in totum vel partem pacto dari non potest l. hereditas C. de pact. conuent. & d. l. cum donationis, & l. verba cōtraxerunt gesserunt ff. de verb. sig. & quod late consuluit Bar. conf. 204. inci. promito tibi, & Alex. conf. 83. in 2. col. 2. vol. cum concordantibus infra allegandis, & quia non fuit dictum q̄ deberet ipsa Domina Anna, in ipsis Marchionatu & Castris succedere. Sed dictum fuit, q̄ possit succedere, Quod verbum nō importat necessitatem, l. p. vbi Bar. ff. de iniur. sup. cum similibus.

Et quam obstat Quia deficit insinuatio, si di-

camus pactum valuisse, in vim donationis, vt per Bal. in l. sancimus in principio 2. col. C. de donatio. vbi dicit post Odofr. quod Dominus habens castra, valoris Decem millium marcharum, Et in illis merum & mixtum imperium ac omnimodam iurisdictionem. Si illa donet sine insinuatione, corrui Donatio, Vltra quingentos aureos, Nec dicitur facta, apud se ipsum insinuatio, Esto quod dicatur magistratus municipalis, Quia speciale est in Principe superiorem non habente, quod ipse sit iudex & donator, per illum textū Qui vult Imperialem donationem, Non egere insinuatione, & quia etiam actus voluntarie iurisdictionis exigens causę cognitionem, solum potest fieri apud seipsum, quando quis non habet superiorem, vt ibi per eum, & per Oldra. in conf. 231. inci. vt eius de quo queritur pri. Dubio, & per Io. And. in additione specu. in tit. de instr. addit. §. porro vltima additione & per Imol. in c. cum contingat, vltima carta, de iure iuran. & probatur ex notatis per Bar. & Docto. in l. p. ff. de offi. consu. Non obstante secundum Bal. in d. l. Sancimus in principio 2. col. q̄ Bar. & Franciscus tigr. consuluerint valuisse testamentum conditum per quandam Dominum de Vrsinis in quodam Castro, in quo habebat merum & mixtū imperium & omnimodam iurisdictionē, Achi esset apud superiorem insinuatum, eo q̄ esset apud eū auctoritas in hoc Actu voluntarie iurisdictionis ex eo q̄ habebat merum & mixtum Imperium, ac omnimodam iurisdictionem, de quo dicto meminere Docto. in l. omnium, C. de testam. maxime Alex. & Dominus meus Ias. in penult. col. Ideo autem dixi si presuponamus, valere istud pactum in vim Donationis, Quia paterna dispositio, potest valere in vim suppremi iudicii esto q̄ fiat, vt actus inter viuos, & est tunc indubitanter reuocabilis, l. filii & l. Quoties & l. si cogitatione ac l. fi. C. fami. her. & declarat Oldra. conf. preallegato 231. & Bal. in c. primo §. Item sacramenta 5. col. de Pa. iur. fir. vbi loquuntur in dispositione

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

fitione Principis circa Principatum.

Ceterum videtur obitare ipsi Domine Anne renuntiatio, Que inest ipsi conuentioni. Et facta videtur, non tantum de hereditate, sed etiam de bonis videlicet paternis & maternis, cum renuntiatio bonorum ad feuda trahatur, licet non renuntiatio hereditatis Nisi forte in feudo hereditario, vt per Dominum Ias. in preiudiciis feudorum 17. col. & in auten. vnde si parens 2. & 3. col. C. de inoff. testam. & in l. Gallus §. primo pe. col. ff. de lib. & posthu. & in l. si non forte §. libertus pe. col. & si ff. de condi. indeb. & in l. 2. Ante. pe. col. C. de iure emphi.

Vltimo saltem querella inofficose donationis videtur posse competere, Domine Genitrici Domini Antonij si superest, vel ipso Domino Antonio, qui teneret locum matris, iuxta l. secundam & l. si totas C. de inoff. dona. Cum in feudo maxime de quo pater potest testari, & disponere, filius, vel Nepos ex filio, & pater filia, vel Nepos ex ea possit pretendere legitimam l. omnimodo §. si putari, cum ibi vox maxime p. Bal. & Sali. C. de inoff. testam. & Bar. in l. prima §. Nec Castrense 2. col. circa fi. ff. de colla. bo. & vult Alex. in cōf. 27. inci. videretur prima facie prim. col. 7. vol. & Clarius cōf. 29. inci. perspectis, 2. col. vers. Sed vbi, & 19. inci. super eo col. si vers. comprobatur, eo. vol. habetur lute per ipsum Alex. in l. Si Patroni in prin. in 3. col. cum sequen. ff. ad trebbet. & nos presupponimus, 9. Istud feudum Marchie, & alia Castra Ponerunt donari & alienari alias intentio Illustris Domine Anne esset vana, Que consuetudo valet & in aliquibus Prouincijs seruatur, vt p. Mar. xinum de laude, in c. p. in principio in primo notabili vbi etiam Dominus Prepo. & per Docto. & Dominum Prepo. in §. porro quali. Olim seu. pore. alie. & latius dicitur infra in 6. fundamento. Nam si feudum alteratur, vt Pater possit ex patris consuetudine, de eo disponere & alienare etiam in extraneos, videtur etiam in consequentis alteratum, vt per Sorz. in l. Gallus §. etiam 2. col. 3. conclusionem ff. de

lib. & posthu. Nec approbatio testamenti preiudicasset ipsi D. Antonio in legitima predicta, vt per Alex. cōf. 8. inci. vius, 4. col. vers. Non obstat etiam predictis si diceretur 3. vol. & cōf. 89. inci. vtrum pe. col. in fi. cum sequen. 4. vol. cum multis concordantibus, per me aggregatis, in meo Tractatu de statutis exclusiuis feminarum, in 9. articulo principali 3. questione ad quos Breuitatis gratia me remitto, & quia ipsa approbatio tendit ad feuda, consequenda, vt de se patet.

Sed hiis Non obstantibus arbitror hanc Illustrem Dominam Annam ad successionem dicti Marchionatus, Dictorumq; feudorum admitti, debere, rationibus maxime infrascriptis, Quas quam breuius potero perstringam,

Et moueor q. speciale est i. feudis Vt in ipsis valere possit pacti de futura successione secundum Glo. & Docto. in l. Pacti quod dotali, C. de colla. vbi Bal. in 3. opposicione & volunt Pe. de ecr. quem refert & sequitur Bal. in c. prim. §. moribus si de seq. sue. controuert. inter Domi. & agna. Vbi potest quis inuestiri de feudo viuens quod speratur ad Dominum reuerti morte Vassalli, & patet in c. primo §. mulier vbi Bal. eo. titulo & in c. primo de sit. nat. ex matris ad morga. contra. in vltibus feudorum, Et licet prima facie in iuribus predictis, videatur contineri pactum de non succedendo, quo ad filios secundi matris moni, tamen vt dicit Bal. in d. §. moribus post Pe. de Cer. virtualiter includitur pactum de succedendo, Quoad filios primi matrimonij & hoc etiam patet ex textu in c. primo §. filia de succed. feudi, Vbi pater potest stipulari, 9. filie succedant in feudo, si mortuo, & patet etiam in tit. de eo qui sibi & here. suis mascu. & fem. & in tit. de inuest. quam Titius accepit a sempronio. predicta coadiuuatur per ea que dixit Bal. & post cum Alua. in d. c. p. §. filij nati, eo. tit. si de seu. sue. contra. vbi dicunt 9. si Marchio accipit filium, Regus, Que ei non numeret, Nisi hoc pacto 9. eius filij succedant in Marchionatu, & non alij de alio matrimonio, tale pactum est

rationabile honestum & tollerandum, in consequentiam attingendi honorem familie, inter Magnates & Principes, & ponit ibi Alua. similem questionem, que fuit de Marchione Mantue, qui dedit filiam suam filio Marchionis Ferrarie legitime non nato. cum pacto quod ipse filius succederet in Marchionatu Ferrarie, & ponit etiam Questionem e contra de quodā Marchione Qui acceperat quandā Marchionissam, cum pacto ne eius filii succederent in Marchionatu Ferrarie. Ex quibus inferitur, quod cum ista promissio, quod ipsa Illustris Domina succedere posset, in ipso Marchionatu, facta fuerit contemplatione ipsius matrimonii & erga ipsum Illu. Dominum Iohannem de Foiss Principem & Baronem de Regia stirpe, quod verisimiliter non fuisset alias contracturus, debeant talia pacta seruari. Ita q. Domina Anna in ipso Marchionatu Paterno succedat per predicta, & p. d. S. mulier, ubi Bal. dicens, quod si contemplatione alicuius matrimonii, feudū acquiritur Filii ex illo preferuntur natis ex alio, Nam eadem est ratio, quando feudum contemplatione alicuius matrimonii promittitur, & consequenter Idē lus esse debet, l. quāvis ff. de iure patro. l. illud ff. ad leg. acqui. & c. Secundo requiritur, cum similibus de appel. Et videmus qd. tolleratur donatio inter virum & uxorem alias a iure prohibita, minus Nobilis Dominat magis Nobili secundum notata per Bar. & Docto. in l. Si voluntate C. de dot. promiss. & dixit Alberi. de Ros. in l. Hereditas C. de pact. conven. q. si quis habet vnicam filiam, & eam maritat. Et marito promittit omnia bona sua, post eius mortem q. valet ipsa promissio, vnde fortius si promittit filie contemplatione matrimonii, Et fortius predicta procedunt stante hac promissione iurata, Qr. Iuramentum quod potest seruari, sine interitu salutis eterne ac si seruandum, c. quāuis de pactis in 6. & c. licet mulieres de iure iur. & c. quanto & c. debitor eo. tit. de iur. iur. in antiquis, in tantū quod etiam in dubiis opinionibus, sit pro

iuramento iudicandum vt per. Docto. in d. c. quāto & in c. petitio post Glo. eo. Tit.

Secundo moueor, Quia istud pactum non est improbatum, cum non sit de vniuersali successione, & consequenter non tollit liberam, testandi facultatem, cum solum sit de bonis feudalibus, vt per Bal. in l. fi. col. fi. C. de pact. ubi plus voluit q. valeat pactum de quotta hereditatis, licet vniuersalis hereditas non nisi ex testamentaria dispositione conferri possit d. l. hereditas C. de pactis conven. & l. cum donationis C. de transactio. & l. verba contraxerunt, gesserūt ac l. obuenire, ff. de verb. signi. Et hoc est q. voluit Bar. in cōf. 72. inci. ex facto pponit q. Nobiles in 2. col. Dum dicitur, quod pactum factum inter illos Duces, seu Marchiones, quod Feuda & Castra deferretur certo modo videlicet ad masculos & non ad feminas, Non impedit liberam testandi facultatē, Quia potest talis in aliis bonis suis, ac in sua hereditate, instituere quem vult, prout etiam dicit ipse Bar. in l. fi. 3. questione C. de pact. & cum ista sententia etiam transit Alex. in dicto cōf. 83. inci. Visa facti narratione, 2. & penultima col. maxime in vers. hanc opinionem late comprobatur Ang. & c. col. fi. vers. Nec etiam predictis obstat si diceretur, & vers. sequen. 2. vol. & post Oldra. cōf. 139. inci. ad habendam, & Ang. cōf. 181. inci. visis instrumentis. Idem vult Alex. in cōf. 59. Inci. super primo & in primo dubio, ac etiam in 2. dubio 5. vol. Subiungens non valere alienationem, in contrarium factam, stante maxime hipoteca honorum, & Idem voluit ipse Alex. cōf. 28. inci. ponderatis verbis in fi. 3. vol. ubi consuluit in casu, in quo partes vfe fuerunt verbo succedat, & cū predicta opinione etiam transit Dominus meus Ias. in d. l. fi. 3. col. 4. limitatione C. de pactis. Dicens valere pactum, q. certe res perueniant post mortem Domini earum ad aliu, & latius etiam si partes vtiū verbo succedat in d. l. stipulatio hec modo concepta, vltima causa sua ante. col. 8. q.

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

ff. ff. de verb. oblig. Vbi recitat nonnullos casus in quibus consuluit. In quorum, altero. Ego nouus Doctor fueram primus consultor, Et respondi nonnullis motiuis, que ad me transmisit soluenda Ipse Dominus meus Ias. que adhuc habeo, Ita q̄ meo iudicio ipsa materia fuerit bene tunc digesta, & hec sunt de mente Bar. ibi in 2. col. Et aliorum scribentium, & in l. fi. in 3. questione vbi etiam alii C. de pactis, Dum volunt q̄ Donatio omnium Bonorum, Si aliquid sit referuatum, Non impediatur liberam testandi factionem, Quod magis animose est sequendum ex quo vt dixit Bar. in d. conf. 72. in penult. col. Ius naturale vel gentium tali pacto non repugnant, & vidimus in esau q̄ ius primogeniture, & sic vniuersalis successionis Iac. patre viuente vendidit Iacob, eius fratri, vt etiam habetur p̄ Marti. de Lau. in tractatu de primogenitura, in principio. Quod ius inter Principes videtur seruandum l. Digna vox. C. de legib. iunctis his que dixit Bar. conf. preallegato, & fortius hoc est tenendum, Quia vt dictum fuit, in precedenti fundamento, in fi. Etiam in dubiis opinionibus, est pro iuramento iudicandum.

Tertio moueor Quia Ista conuentio, habet expressam & annexam clausulam, q̄ valeat omni meliori, modo quo potest, etiā secundum Iuris rigorem, & in vim Donationis, translationis hipotecæ, aut alterius modi Dictamine etiam sapientis, Cū vt dixit Alex. d. conf. 83. pe. col. vers. Non obstat, etiam predictis si diceretur. &c. Conuentio habens annexum pactum de succedendo, & donationem valeat, ex capite saltem donationis, Nam vtile per Inutile, Non vitiatur, vt in regula iuris vtile per inutile de reg. Iur. lib. 6. & l. grec. §. Illud, cum vulgaribus. ff. de fideiuf. Item cui Dubiū, q̄ ipse Illustis Dominus Ludouicus Marchio, per talia verba, censetur elegisse viam, que impugnari non possit, & tanto fortius ex quo suam dispositionem Iuramento firmavit, quod Iuramentum etiam si dictum non fuisset, facit valere actum, omni meliori modo quo

potest, l. cum pater §. Filius matrem, vbi Bar. & alii, ff. de leg. 2. cum concordantibus de quibus per Alex. col. 12. in fi. primo volumine Et per Felli. in c. cum super 4. col. cum sequen. de offi. dellega. Et q̄ iuramentum etiam facit vt donatio que alias esset causa mortis, Censetur donatio inter viuos, vt per Alex. conf. 78. inci. Visis prima col. vers. Item cum promittat, quarto vol. & Aluaro. in d. §. Item sacramenta pe. col. vers. Quero subsequenter de Pa. Iur. firman. & Dixit Alex. in d. col. 78. prima col. vers. preallegato post Bal. in l. 2. C. de iure Doti. q̄ vbi precedit causa promissionis, censetur Donatio inter Viuos, & secundum Bar. in l. inter mortem in fi. comenti ff. de dona. cau. mor. Quando capio causa mortis, transit in Donationem inter viuos, Non potest reuocari per l. cum maritus §. fi. ff. de pact. dota. Vbi est casus notabilis, Et ponderanda sunt vltius Illa verba, Que Dominus Ludouicus subiunxit, Videlicet taliter, q̄ hec mea intentio valida & firma, permaneat, Iuncta promissione de nõ contrahendo, cum renuntiationibus & obligationibus per se & successores, Que operantur q̄ dispositio, Cuius Robur Vigor & effectus differtur post mortem, habeat vim obligationis. vi ex tunc licet executio post mortem differatur, Et Que verba Donationem causa mortis & reuocabilem, resoluī in Donationem inter viuos, & irreuocabilem, vt per Bar. in l. vbi ita ff. de dona. causa mortis, cum concordantibus late traditis, per D. meum Ias. in l. Non omnis in principio in 3. col. ff. si Cer. pet. & Alex. in conf. preallegato 78. & plenius conf. 14. inci. circa primum primo Dubio per totum primo vol. maxime in vers. & dicit etiam Bar. &c. eum precedenti, & sequenti, post Ang. conf. 281. inci. In dei nomine, visis instrumentis, & Pau. de Ca. conf. 96. Inci. in Christi nomine notandum in Antiquis, & idem vult, Bal. in d. l. 2. C. de Iur. dot. & est etiam de mente Bar. in l. fi. pe. col. 3. questione C. de pactis. Ibi & primo examinemus an sit donatio causa mortis, & merito dixit, Oldra. conf.

281. in quadam Diuisione facta per Regē Aragonum de suis Regnis, inter filios, Quem refert & sequitur Bal. in c. 1. §. Itē sacramenta 5. col. de Pac. Iur. firman. Esse aduertendum an pater, Idemq; Rex, intenderet facere donationem, & eo casu est actus irreuocabilis, prout fuit in proposito, Quia dixit q; tanquam Dominus, & consequenter auctoritate Dominicali disponebat, etiam titulo donationis, vt predictum fuit, An vero Rex voluerit facere actum supremi iudicii, & tunc sit reuocabilis. Si cogitatione, & l. Quotiens & l. filii ac l. fi. cum ibi notatis. C. fami. her. cis. cum aliis concordantibus per Oldra. allegatis, plus dixit Iaco. Alua. in d. §. Item sacramenta, penultima col. vers., Quero subsequenter, quod quando iuratum est, in tali dispositione, per minorem Non posset etiam minor contrahere, Ad idem facit quod dixit Bar. in l. cum quis decedens. §. Codicilli, vers. Hec faciunt ff. de leg. tertio quod confessio debiti, que fit in vltima voluntate, de qua dubitatur, an valeat vt actus inter viuos & irreuocabilis, An vero vt actus vltime voluntatis & reuocabilis, si fiat Parte presente, Aut Nontio pro ea stipullante, valet vt actus inter viuos & irreuocabilis, Quod corroboratur ex eo quod dixit Iacob. de Ardizo. in sua aurea Somma feudorum. Nuper impressa, In Rubrica Vtrum Vassallus Vni ex filiis possit Feudum assignare, Dum Voluit quod talis assignatio, Non habeatur Vt legatum vel fidei commissum, Nec consequenter in Vim supremi iudicii per l. primam. §. primo & l. assignare. ff. de assigna. liber. & insti. eo. cum concordantibus per eum allegatis, Vbi subiungit, quod quando pater declarat, seu protestatur cuius vult esse feudum, dicatur facta assignatio.

Et presupposito ac non concessio, quod ipsa assignatio alias vim supremi iudicii habere posset, Tamen adhuc in casu isto secus est, propter Illa verba, quod valet etiam in Vim donationis translationis &c. Cum licet relictum vniuersalis he-

reditatis & successionis factum in vltima voluntate, Non possit resolui in Vim donationis inter viuos, apposita clausula, quod valeat seu possit valere, vt donatio inter viuos, Tamen vbi est relictum vel legatum certorum Bonorum Bene potest virtute dicte Clausule valere, vt donatio inter viuos, vt post multa concludit Alexand. in dict. l. Stipulatio hoc modo concepta prima & secunda col. ff. de Verborum obligation. post Roma. Ibidem, Qui idem tenet conf. 293. inci. presupposito, Primo dubio, Et est de mente Bal. in c. primo. §. primo circa fi. commenti, de feu. dat. in vi. leg. commisi & tanto magis ex quo adsumt alia verba importantia quod non sit actus supremi iudicii, seu quod resoluator vt actus inter viuos, & Iuramentum etiam adest quod facit valere actum omni meliori modo quo potest, & licet ista promissio Marchionatus, & Castrorum facta Domine Anne fuerit cōditionalis, Casu quo Dominus Ludouicus, & Dominus Gaspar eius filius decederent sine filiis masculis, tamen impleta conditione, censetur perinde acsi conditio nō fuisset adiecta l. Pecuniam ff. si cer. per. l. Cedere dicit ff. de verb. signi. Et ex quo Dñs Gaspar decessit viuente Dño Ludouico patre, perinde est ac si nūquam extitisset l. ex facto, §. si quis autem suscepit. ff. ad trebbel. & l. 1. §. pro secundo C. de Cadu. tol.

Quarto moueor, Qr. pōt quis pascisci de meo iure & cōi, q; si decedat sine liberis ali- que sue Res irreuocabiliter ad aliquem ipso mortuo perueniant, vt cōsultuit Oldr. in d. conf. 139. inci. Ad habendā aliquale Notitiā & sequitur Io. And. in additione Spec. in tit. de instr. xdi. §. porro, col. fi. vers. fuit alia questio, & Alberi. de Ro. sa. in d. l. fi. secunda col. C. de pactis Vbi ēt Sali. i. 3. col. & Roma. ac Imol. i. l. Aquilius regulus ff. de dona. & Alex. in d. cōf. 83. inci. visa facti narratione tertia col. i. fi. 2. vol. & d. cōf. 28. & D. meus lasin d. l. fina. 3. col. quarta limitatione C. de pactis & i. d. l. Stipulatio hoc modo cōcepta an-

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

tepen. col. cum sequen. & in l. licet pen. col. in fi. cum sequenti C. de pactis & Bar. in dict. l. fi. secunda col. tertia questione vbi dicit ac in dict. conf. 72. quod potest tunc quis de aliis bonis testari, & hec est communis opinio, quam ampliat Dominus meus las. in dict. l. stipulatio hoc modo concepta questione fi. vt procedat etiam si hoc pactum sit de omnibus bonis, cum possit tunc quis de iuribus testari, vt ibi latius per eum, De quo etiam dixi in 2. fundamento allegando iura & rationes.

Quinto moueor. Quia etiam vbi quis, & meo Iudicio pertinaciter instare velle, quod ista promissio foret ad instar supremi iudicii & reuocabilis, ita quod non data perseverantia voluntatis, fuisset per aliam contrariam dispositionem hoc est testamentum reuocata, iuxta notata per Oldra. in dict. conf. 231. & Bal. in dict. §. Item sacramenta quinta col. cum concordantibus preallegatis, tamen ex quo in hac promissione interuenit iuramentum talis promissio propter saltem iuramentum censetur habere clausulam derogatoriam ad contrariam dispositionem Vt vult Io. And. in regula Quod semel in fi. commenti de regu. iur. in sexto in Mercu. & Bar. in l. Si quis in principio testamenti in principio circa fi. commenti ff. de leg. tertio cum concordantibus ita quod testamentum in contrarium factum, sine derogatione expressa, ad precedentem contrariam dispositionem iuratum non valeat.

Sexto faciunt que dixit Bal. in prohemio decretalium secunda col. & Marti. de Lau. in tractatu de Princi. in vers. 418. quod Rex in vita sua potest determinare quis sit Rex, An primogenitus an secundo genitus, quod etiam vult Bal. in l. in quibus antepen. questione C. de secun. nupt. & Corsetus in tractatu de Regibus antepen. questione Cui Decisioni conueniunt dicta per Oldra. in dict. conf. 231. & per Bal. in d. §. Item Sacramenta quinta col. supra relata, Et si forte diceretur, quod

ipse Dominus Marchio non habuit auctoritatem Regiam in disponendo de Marchionatu, Sicut Rex de Regno, Cum Superiorem ac Regem Nostrum Christianissimum recognosceret, videretur michi quod eadem sit ratio in casu nostro, Ex quo ipse Dominus Marchio de consuetudine quæ Viget in Prouincia, habuit talem potestatem, & potuit disponere de Marchionatu & Castris, Que consuetudo valet, Vt per Docto. in cap. primo in principio vbi Marti. de Lau. & Dominus Prepo. ac in §. Porro, Vbi Dominus Prepo. loquens de consuetudine Prouinciarum ita obseruantium quali. oli. feu. pot. alie. Et dictum fuit supra in Ultimo fundamento partis contrarie, Et vult Bal. conf. 33. inci. Ad euidenciam prima parte penultima stampa, & Barba. conf. 55. annexo cum consiliis Alex. in col. fi. in quarto volumine & Dominus las. in l. de quibus 22. col. in fi. vers. Tertio ergo, ff. de legibus vbi idem dicunt de consuetudine testandi de feudo, ac legandi, & Bal. in c. primo in principio 3. col. de probi. alie. feu. per Fre. & Aluaro. in d. c. Porro, & Alex. conf. 2. in principio quarto vol. Vbi de consuetudine dandi in solum feudum ita quod liceat de consuetudine arguere ad Regis auctoritatem Vt in exemplo Bal. in d. l. in quibus in antepen. questione vult Ang. in l. Venditor §. Constat ff. commun. predio. & facit l. De quibus cum ibi notatis ff. de legibus Nam Consuetudo ante omnia attenditur in feudis c. primo in principio cum infinitis concordantibus de feu. cogni.

Preterea isti Marchiones, Et Principes perpetui in suo Marchionatu vel Ducatu ad heredes transmissibili, dicuntur habere potestatem Imperatoriam seu Regiam, vt per Bal. in l. Penultima. C. de donat. int. vir. & vxor. cum multis concordantibus per me cumulatim in tractatu meo de Statu. Exclu. femin. a successione in Decimo tertio Articulo principali in 2. q. in tantum, vt dici possit forte valere donationem talis Principis seu Marchionis, Quando sit.

ex certa scientia filio in potestate ac vxori, perinde ac si fieret à Rege, vel ab Imperatore, In quibus certum est ipsam valere, iuxta dict. l. penult. vbi Bal. & Docto. C. de donationibus inter vir. & vxor. & vult Oldra. in cons. 231. & Bal. in dict. S. Item sacramenta quinta col. & Roman. in autentica ex testamento secunda col. C. de colla. & in Repetitione l. Si vero. S. de viro in quarta charta. ff. solu. matri. & satis copiose Alexan. in l. quamquam prima & secunda col. C. de testam. cum concordantibus allegatis per Dominum meum Ias. in preludivs Feudorum octava col. de quibus non videtur expediens tangere in proposito, Tum quia predicta facta fuerunt, ob causam Dotis & matrimonii, quo casu valet Donatio, inter patrem & filium in potestate l. Pomponius philadelphus. ff. fami. her. & volunt Bar. in l. frater à fratre col. fi. ff. de condi. indeb. ac Dominus Io. Baptista de Santo Seuerino in Repetitione sua in 35. questione Tum quia donatio inter patrem & filium iurata in proposito valet, Itaq; ad specialia in principibus non sit recurrendum secundum communem opinionem Docto. vt per Bar. in l. si quis pro eo in fi. commenti. ff. de fideiuf. cum concordantibus de quibus per Alex. cons. 20. tertio vol. & Dominum meum Ias. in d. l. Frater à Fratre col. fi. ita quod non obstat quod hec pacta sint cum filia in potestate patris facta, Quod etiam non obstat, retenta illa opinione, quod Domini Francigene non habeant. Filios in potestate, iuxta Glo. in verbo Romanorum in §. ius autem in ff. de patr. pote. cum qua. ibi transeunt Docto. & Bal. in c. secundo de duo. fra. de no. bene. inue. & in c. primo an mar. suce. vxor. in bene. & Dominus Io. Baptista de Cacialu. in Repetitione d. l. Frater à fratre in 27. questione Cum patria potestas sit causa ob quam civilis obligatio non oritur, inter patrem & filium, vt per Glo. in d. §. ius autem, in Glo. pri-

ma & tradidit in d. l. Frater à Fratre, & pater in l. secunda cum similibus C. de inoffi. do.

Nec etiam obstat defectus insinuationis in Principe, vt per Oldra. cons. preallegato 231. & Bal. in d. l. Sancimus in principio 2. col. C. de donat. cum concordantibus allegatis supra in 6. fundamento, & Quia vbi adest iuramentum non exigitur insinuatio, secundum Frede. de Senis cons. 281. inci. statuto cauetur & Alex. cons. 4. 5. col. & 12. inci. viso 2. col. primo vol. & Corse. in Rubrica de iure Iu. in 26. privilegio, cum concordantibus per eos allegatis & maxime per Alex. in d. col. 83. in fi. 1. vol.

Non obstat etiā pactum de futura successione, ello q; fiat ob causam matrimonii, & animo decipiendi ac dolose non teneat, vt est textus & ibi Bal. ac Docto. in l. pactum quod dotali. C. de pactis, iunctis notatis per Bal. in d. l. cum Archimodora ante fi. commenti. C. vt in pos. leg. Quia Istud procederet, in pacto de vniuersali successione, quod tollit liberam testandi facultatem, vt dicunt Docto. in d. l. pactum quod dotali, & in d. l. stipulatio hoc modo concepta & in d. l. fi. & late fuit supra probatum, Et nos sumus in particulari dispositione bonorum, Ita q; restant alia bona, De quibus potuit Illu. D. Ludouicus Marchio testari, prout fuit testatus, Item vt dictum fuit talia pacta tollantur, quando fiunt inter Principes & Magnates occasione matrimonii & honestioris parentelle.

Nec etiam obstat q; successio non nisi ex testamento detur, vel per legem ab intestato, Non autem ex pacto, vt p. Bar. in cons. 204. inci. Promitto tibi & tu michi & Alex. in d. l. stipulatio hoc modo concepta p. col. & cons. 83. inci. Visa facti narratione p. Dubio 2. col. 2. vol. & Dominum Curtiu Iuniorem cons. 15. inci. circa pmissa, Quia fuit actum q; valeret prout melius posset, & vt donatio, Quo casu valet, Quando non est de tota hereditate, vt per Alex. in dict. l. stipulatio hoc modo concepta

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

prima & secunda col. vbi Bar. in l. fi. tertia questione C. de pactis & Bal. in col. fi. vers. Sed quid si donat dimidiam partem hereditatis, vt per D. lasin l. licet in col. pen. cum principio sequen. C. eo. cum concordantibus preallegatis, Tunc enim cum valet vt donatio, confertur obligatio, vt ex tunc, licet effectus post mortem diferatur. Ita vt cessent hec contraria facta per Bar. in d. cons. 204. cū sequentibus.

Item vbi agitur de parte bonorum cessat hoc contrarium, esto quod quis vtatur verbo succedat, Vt per Alex. dict. cons. 28. in fi. & Dominus las. in d. l. Stipulatio in penultima col. maxime in tercio casu Quod maxime tollitur in talibus Feudis, Vt fuit supra probatum, & patet generaliter in feudis in quibus potest quis stipulari successionem feudi, Filiis vti filiis, vel filiis vt heredibus, & quocunque casu valet pactum, & stipulatio, c. primo in principio cum ibi notatis an agna, vel fili. defuncti. & habetur per Imo. Alex. & Franciscum de are. in l. Apud Iulianum seu in l. Idem Iul. §. Si quis alicui. ff. de legatis primo. Et per Bar. in l. vt iurisurandi. §. Si libeci. ff. de oper. lib. & patet ex textu in dict. c. primo §. filia de success. seu. vbi est textus, quod valet pactum, quod filia succedat in feudis, & faciunt que dixi supra de pacto de succedendo in feudis appposito in contractu matrimonij quod valeat, cum etiam aliis casibus valeat pactum de succedendo, vt per Bar. in d. l. stipulatio hoc modo concepta in principio commentum in oppo. & in d. l. fi. C. de pact. Ita quod verbum succedat non vitiet pactum, Et tanto magis retenta illa opinione quod feuda non deferantur ex successione sed pacto, vt per Bar. in auten. post fratres C. de legi. here. & Calde. consilio 19. sub Rubrica de Feudis, licet secundum Dominum Sozi. in cons. 252. inci. Visis instrumentis col. 1. prim. vol. possit dari in eis successio & est textus in c. primo in fi. de seu. cogni. dicens seu-

dum deberi inuestitura, vel successione. Nam & in contrahibus est dare successores & alibi l. per luminum. §. adicitur. ff. de dam. infe. l. Quedam. §. Nichil. ff. de æden. l. aut pretor la secunda. ff. de iure iur. & l. meminisse cum concordantibus. ff. de offi. procun. & ex hoc etiam est responsum ad iura que dicunt quod hereditas pacto dari non potest iuxta l. hereditas C. de pactis conuent. & l. Cum donationis C. de transactio. Et Quia hic non agimus de hereditate que est successio in vniuersum ius, l. Nichil aliud. ff. de verb. signi. cum vulgaribus. Sed de parte bonorum, vt per Docto. in locis preallegatis, & Bar. in d. l. fi. tertia questione C. de pactis, vbi Bal. in col. fi. & Alberti. in secunda col. & Sali. in tertia & D. las. in d. l. licet pen. col. in fi. cum sequenti. & Alex. in d. l. Stipulatio prima & secunda col. post Bar. Ex quibus excluditur etiam obiectum Illud factum, quod sicut non valet pactum, pariter non valeat pena centum millium seuorum, que pro veritate non sunt promissa vt pena Sed in euentum euersionis. Et vbi contingeret feuda non posse, in Dominam Annam deuenire, Quamuis etiam vt pena valerent vt per Bar. in l. Stipulatio illa, §. Alteri. ff. de verb. oblig. & in l. fi. dictum in principio. ff. de euictio. cum similibus, Que promissio centum millium seuorum Non tollit promissionem Marchionatus, & Castroyum, Nisi vbi haberi non possent vt per Bar. in l. predia. ff. de actio. emp. & Docto. & Ang. in l. Rescriptum, §. Si pacto. ff. de pactis Que scuta centum millia tanto magis debita forent, propter Iuramentum per ea que consuluit Petrus de Ancharano cons. 146. in ci. Apud antiquos & Modernos, Siue dicamus ipsa promissa loco interesse, siue iure contractus, secundum eum, quem refert & sequitur Antonius Bauria in tractatu de effectibus Iuramenti in 73. effectus seu vers. ac in 71. Quod in fortiori Casu sequitur Dominus Alex. in d. §. Alteri, in 6. col.

& verſ. aduertendum.

Nec obſtat quod hoc pactum inducat voſſi captande mortis, & quod conſequenter non valeat iuxta l. ſi. cum concordatibus, C. de pactis, Quia vt dicit textus Ibi & Bar. in ſeconda col. 3. queſtione & Alex. in d. l. itipulatio hoc modo concepta 3. col. Hoc haberet locum quando fieret pactum hoc votum inducens modo prohibito. Hoc eſt inter duos ſine conſenſu eius de cuius ſucceſſione agitur, & hic ſecus eſt, Et aliter dicendo non valeret donatio, in qua quis reſeruaret ſibi vſumfructum, Nec donatio cauſa mortis. Nec aliqua obligatio, cuius exequio diſereretur poſt mortem, contra communes regulas Iuris, & Doctoru ſententias ſupra relatas, Nec fidei commiſſa, Nec acquiſitio feudi, pro ſe & deſcendentibus, Nec hiis ſimilia. Nec talis conſenſus eſt renocabilis quando tranſit in contractum factum cum tali, prout in propoſito fuit per predicta, & maxime per ea, que dicta ſunt de eo, qui partem bonorum ſuorum donat poſt mortem ſuam capiendam, Vel qui promittit vt pars bonorum ſuorum ad aliquem perueniat poſt ſuam mortem, Vt valeat pactum vel donatio Irreuocabiler, & fortius in feudis Principum, vt fuit dictum.

Nec obſtat textus in l. ſina. C. de pactis, Dum dicit Illud de cuius ſucceſſione agitur, Si conſentit paſciſcentibus de ſua hereditate, poſſe talem conſenſum mutare, Quia loquitur Ille textus. Quando tolleretur libera teſtandi facultas, Quia ne tollatur poteſt conſenſus mutari vt pulchre per Bal. in c. primo. §. primo ſeconda col. de ſeu. da. in Vie. leg. com. & declarat Ipſe Bar. in d. l. ſi. prima col. Et hic ſumus in caſu vbi non tolleretur talis libera facultas, teſtandi propter alia bona de quibus potuit Dominus Ludonicus teſtari, vt fuit ſupra declaratum. Ideo ſine omnium conſenſu reuocari non potuiſſet. l. Sicur C. de actio & oblig. & vult Alua. in d. §. filii nati in ſi. ac Bar. & Docto. in l. Qui rome §. Fla-

vius ff. de verbo. oblig. & Bal. in l. pro hereditariis in ſi. commenti C. de here. actio. vbi pulchre loquitur, Ita vt etiam Non obſtat quod dixit And. de Iſer. in d. c. p. §. mulier ſi de ſeu. ſue. contro. int. Domi. & agna. per predicta & quia loquitur in diuerſo caſu.

Vltimo non obſtat quod conuentum fuerit quod Domina Anna poſſit in Marchionatu & Caſtris ſuccedere, & ſic non fuerit promiſſio neceſſaria, vel neceſſitatem importans, prout ſi dictum fuiſſet quod deberet, Quia attento quod ſubietta fuit illa clauſula quod valeret promiſſio omni iure quo poſſet, ſue Donationis ſue aliter, iſtud verbum reductum eſt ad neceſſitatem, prout alias neceſſitatem importat, per notata per Bar. & alios in l. Gallus in principio ſeconda col. ff. de lib. & poſthu. & in d. l. prima. ff. de iniur. rup. & in l. ſepe ff. de offi. preſi. Inſuper hoc verbum appoſitum in contractu, importat neceſſitatem, poſt acceptatum contractum, vt per Bar. in d. l. ſepe, Et hic conſtat quod de ipſa promiſſione de qua conſtabat per apocham, factum fuit ſolemniter inſtrumentum, & quod promiſſio fuit acceptata. Ideo Bar. in l. ſi. ff. de ſerui. leg. & Pau. de Ca. in l. Lucius, ff. de ſerui. Vrb. predio. volunt quod per iſta verba concedo tibi, quod poſſis ire per fondum meum, acquiratur ius ſeruitutis & obligatio, eſto quod videatur data facultas, facit quod habetur per Ang. in tractatu maleficioꝝ in prima clauſula in 15. col. verſ. Quid ſi ſtatutum, Quod ſi ſtatutum dicat quod Iudex poſſit inquirere, nichilominus tenetur in ſindicatu, ſi fuit negligens in inquirendo.

Inſuper Iſta verba, quod habere ei liceat, vel poſſit, important iuris vinculum & inducunt obligationem, l. Emptorem. §. Qui autem habere licere, ff. de actio. empt. & l. Stipulatio iſta habere licere in principio. ff. de verbo. oblig. cum ibi notatis iuncto textu ibi in §. ſeu verſ. Hi qui, cum verſ. ſequenti, cum multis aliis ſ. ſequentibus.

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

Et non esset inciuile nec inuolidū, si actio ad Marchionatum & Castra fuisset posita in facultate ipsius Domine Anne, vt dicit Bal. in l. pe. que incipit in vendente in fi. commentū C. de contrahen. emp. vbi etiam dicit, quod substantia contractus, potest poni in voluntate, stipulatoris, licet non promissoris, per Glo. & notata in l. Sub hac ff. de actio. & obliga. & vult Bar. in l. A Titio §. si. ff. de verb. oblig. Dicens q. si in illa promissione, si volueris stipulator dicitur statim Velle. & Idem Bar. in l. Centesimis §. primo in prima oppositio- ne, vbi plene D. meus Iasū 3. col. vers. Imita nunc istum textum eo. tit. Item illa verba possit succedere, dato quod haberet tacitam conditionem, si vollet, valeret promissio, iuxta notata in d. l. A Titio §. si. & in d. l. centesimis, §. primo & per Bal. in d. l. pe. in fi. commentū cum simili- bus, licet etiam dicere possimus q. illa ver- ba possit succedere sint appōita ad re- mouendum obstacula & impedimenta, que sine tali dispositione fuissent, & suc- cessive ad faciendum quod ipsa Domina Anna haberet castra & Marchionatū vt declaratur in sequentibus argumento. I. si seruus pluriū. §. si. cum concordantibus ff. de leg. prim. Dum ex sequentibus, me- nis in precedentibus declaratur.

Nec etiam obstat renuntiatio hereditatis & Bonorum paternorum, & maternorum, que licet non iurata mero iure nō valuis- set, vt est textus in proposito in l. pactum dotali C. de colla. & in l. qui superstitis. ff. de acqui. heredi. tamen quia fuit iurata valet c. quamuis de pactis in 6. & habe- tur in d. l. si. per Bar. & alios, C. de pactis & in d. l. stipulatio hoc modo concepta ff. de verb. oblig. Quia respondetur q. cū sit facta contemplatione Domini Gas- paris, & quatenus superesset filiū mascu- li ex patre, & Domino Gaspare, Certe eis mortuis sine liberis, cessat causa re- nuntiationis, & cōsequenter eius effectus, ac ipsa renuntiatio, vt per. Sal. in d. l. si. C. de Pactis, & Imol. in d. c. quamuis, & no- tabiliter ac pulchre per Pau. de Ca. in d. l. pactum dotali 2. col. C. de colla. & faciunt

que dixit Bal. in l. Quotiens §. Si duo in fi. commentū ff. de here. insti. de filia insti- tuta in aliquo, Ita q. plus Petere non pos- sit, filio instituto herede vniuersali, Vt si Filius predecedat possit filia plus petere, q. censetur prohibita, fauore filii, & propterea consiluit Zaba. conf. 129. inci. Dubia principalia, in tertio dubio, quod si sorore iuniorē renuntiante secundum se- niori que non erat capax propter incestas Nuptias, per eam contractas, Non pre- iudicabit sibi renuntiatio, ex quo facta fuit contemplatione sororis antiquioris, ad quod allegat textum in c. Vnico de eo qui finem fecit agna. de seu. pater. Vbi re- nuntians agnato, eo mortuo sine filiis succedit, & quatenus potuisset valere re- nuntiatio successionis paterne & materne etiam in feudis ex consuetudine vt dicit Docto. in d. l. pactum dotali vbi Bal. in secunda oppositio- ne C. de colla. fuit modi- ficata, Quia fuit facta salua futura suc- cessione & iure de nouo querendo & sic non fuit pura sed conditionalis, vt per Glo. vulgarem in verbo pure in l. Item labeo §. primo ff. fami. herci. & per Ang. conf. 26. & 289. in tertia col. & Felli. in c. inter monasterium prima col. vers. Clau- sula saluo iure de re iudi. & Barba. conf. 18. inci. preclare 2. col. 2. vol. & consuetum in singularibus in verbo saluo iure Quod ius erat querendum in futurum ex euen- tu conditionis & defectu masculorum mediantibus pactis dotalibus inter par- tes contractis, & cum liceat partibus a ta- li renuntiatione recedere vt per. Alua. in d. c. primo §. filii nati, in fi. commentū, si de seu. sue. contr. int. domi. & agna. Et vult Bal. in d. l. pactum dotali in 2. col. in 3. questione Fortius est admitenda eius modificatio, Ad quod etiam facit Quia quod ademptum reperitur in eadem scri- ptura, datum non censetur. I. Si ita scriptū ff. de leg. primo & quia non est ambiguum q. generi per speciem derogetur, vt in re- gula Generi per speciem de reg. iur. in 6. & per Bar. in l. Questum §. si. ff. de fon. in- stru. maxime in pc. col. in fi. in 3. questione circa medium, Dum dicit quod expressio

Enumeratio que fit causa limitationis derogat generalitati Et Quia generalitas ista habet specialitatem in contrarium clausula generalis, non trahitur ad specificata vt laze per Alex. conf. 23. quarto volumine & per Felli. in c. prim. & in c. sedes apostolica de referip. Et amplectendo verum censum, ista renuntiatio non extenditur ad casum in eodem instrumento exceptum, sed fuit in eadem scriptura limitata, casu quo ipse Dominus Ludouicus ac Dominus Gaspar eius filius decederent sine filiis masculis, & limitata causa limitatum parit effectum, l. in agris cũ vulgaribus ff. de acqui. re. Domi. Nec. n. refert an clausula limitatiua ponatur in principio an in fine contractus, dummodo apponatur ante perfectũ contractum vt per Bar. in d. l. Si ita scriptum in princ. secundo notabili cum cõcordantibus ibi per Alex. & Modernos tradidit. ff. de leg. primo per l. contractus C. de fi. instru.

Et debemus sumere interpretationem, quod quis se statim non corrigat, & q̃ vna clausula potius limitet aliam quam cõtrarietur, vt patet in l. prima §. primo ff. quod vi aut clam Dum ibi dicitur nulla exceptio opponi possit, & ibi subaudiatur, Nisi exceptiones posite in illo titulo, ad qđ faciunt notata per Bar. in l. fi. §. idẽ quesiit ff. de condi. igdeb. in vers. Circha predicta, & in l. scripture C. de fi. instru. & per Cin. in l. in exercendis, secunda questione C. eo. & textum in c. Inter dilectos §. ceterum de fi. instru. & vulg. textum in l. Non ad ea ff. de condi. & demon. cum concordantibus de quibus p̃ Alex. cõf. 27. & 56. in 2. col. 2. vol. & 121. inci. visis p. col. 5. vol. 9. non p̃sumatur correctio vel cõtrarietas i eadẽ scriptura, sed limitatio.

Nec etiam obstat, quod in predictis Marchionatu Et Castris, saltem debita videatur, legitima Domino Antonio Nepoti ex filia vel ipsi Domine Genitrici sue si est in humanis, iuxta l. 2. C. de inof. dona. cum cõcordantibus supra in ultimo fundamento prime partis allegatis, Quia respondetur hoc nunc non est tractandum, & non est liquidatum quid & quantum

habuerit Domina Charabota p̃ dotibus vel aliter quod est in legitimam imputandum, l. Quoniam nouella & l. Omnimodo C. de inof. testa.

Item Quia vt dicit Martinus de Laude in tractatu de Principibus vers. 429. inci. Rex p̃ot & in tractatu de primogenitura, In Principe nõ habeat locum d. l. 2. C. de inof. dona. Circha ea que sunt de principatu, Nec ratio habetur legitime, Quod comprobatur ex eo, quod dixi supra posse Regem declarare, quem ex filiis suis, velit esse suum Successorem, Et Quia ista feuda dignitatũ, vt Ducatus & Marchia diuidi de iure non possunt c. primo §. preterea Ducatus, vbi plene de hoc de prohibali. seu. per Fre. & habetur per Iacobũ de Ardizo. in sua somma feudorũ in Rubrica An in feudo prohibeatur diuisio, Cum legitima sit pars de toto. l. Papinianus §. Quarta ff. de inof. testa. & autem. Nouissima C. eo. cum concordantibus, & ita vult Zaba. d. conf. 64. inci. q̃ Domina Nera in fi.

Quod si dicatur legitimam saltem deberi, in Castris, que non sunt de Marchia, Maxime ex quo licebat Illi, Domino Ludouico, saltem ex consuetudine prouincie de illis disponere, etiã in extrancos. per Decisionem Bal. & Sal. in d. l. Omnimodo. §. imputari C. de inof. testa. cum concordantibus supra allegatis, & de quibus p̃ Alex. conf. 27. prima col. 5. vol. vbi voluit deberi legitimam etiam in feudis. Et Qr. vt dicit Bar. in l. prima §. Nec Castrense in 2. col. ff. de Colla. bono. Ea que possunt vendi, vel ad heredes transmitti computantur in legitimam, per l. omnimodo in fi. C. de inof. testa. Respondetur q̃ Bar. loquitur in feudo quesito per patrem filio, in vita patris. Ita quod filius incepisset illud habere in vita Patris, Vt ibi per eum, Et nos non sumus in isto casu, vel secundum Bal. in d. §. imputari 2. col. vers. 3. est milita & late Alex. in d. l. Si patroni in principio 2. & 3. col. ff. ad trebell. Bar. loquitur quando agitur de conferendo feudo inter heredes, non autem de imputatione in legitimam. Item Bal. & Sal. in d.

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

In d. 5. Impetari, Dum volunt q̄ quando feudum est quesitum, Ita q̄ filius non veniat ad illud nisi mortuo Patre, & p̄ mortis causa capionem, Nichilominus ex eo debeat legitima, loquuntur in feudo p̄ patrem acquisito, Quia tunc videtur profectitium, Si enim foret per antecessores acquisitum, vt quia foret Auitū vel Antiquum & non a patre profectum, Nee per patrem acquisitum diceretur Aduentitium, Et consequenter ex eo non posset detrahi legitima que de aduentitiis non detrahitur, Sed de profectitiis l. scimus §. repletionem C. de inof. testa. & notatur per Bar. & alios in l. in quartam ff. ad leg. falci. & ita in effectu post multa concludit Alex. in d. l. Si patroni in principio 4. col. & conf. 89. inci. Vtrum prima col. Vers. Sed dubitandum 4. vol. Et latius super eodem casu in conf. 8. Inci. Visis subtilissimis p. 2. 3. & 4. col. 3. vol. Et Dominus Fabia. in Reptitione aut. Nouissima 9. questione principali 17. questione C. de inof. testa. & Alex. in d. consilii 8. & 89. respondet ad contraria, & dicit constanter q̄ nisi feuda a patre prouenerint, vel ipsius contemplatione, Non debeatur ex eis legitima, que in aduentitiis non debetur, Et in istis terminis consuluit Alex. in d. conf. 27. in 5. vol. licet incidenter adducat alia fundamenta, que reprobat in d. l. Si patroni in princ. Et licet Ang. in §. optime in aut. de Nupti. & in d. l. Si Patroni in principio vbi etiam Pau. de ca. Vellint q̄ si feudum vadit ad filios vt filios non computetur in legitimam, Et secus esset si vadit ad filios vt heredes, aut si veniret in restitutione fideicommissi, Tamen secundum Alex. in locis preallegatis verior est distinctio, An feudum dicatur profectitium, vel aduentitium, per rationes per Alex. in d. l. si patroni disuso tactas & in consiliis preallegatis. Et hanc opinionem dicit communem & veriorē Alex. in d. conf. 29. inci. prospectis 2. col. vers. & vbi cum vers. precedenti, 5. vol. vbi tradit etiam quid in imputatione Trebbianice & falcidie prout etiā traditur in d. l. si patroni in principio p̄ Ang.

Pau. de ca. & Alex. Et quia, etiam feudū hereditarium non regulatur, vt alia bona hereditaria, Cum filius inequaliter institutus succedat nichilominus equaliter in tali feudo hereditario, secundum multorum Doct. opinionem, vt per Bar. in d. l. vt Iurisiurandi §. Si liberi ff. de ope. lib. eum cōcordantibus de quibus per Alex. in l. Quedā §. Nichil 2. col. C. de æden. & in cōf. 89. inci. Vtrum pe. col. 4. vol. & Alua. ac Doct. in c. prim. in principio de success. feu. & Alex. in conf. 19. inci. super eo 4. col. vers. Non obstat etiam si in contrariū adduceretur 5. vol. & in d. conf. 8. pri. col. vers. Nec tunc dicatur licet ipse Alex. aliter dicat conf. 124. inci. cōsideratis 2. col. vers. Fortius 5. vol. Maxime quando testator disposuit, q̄ Vnus heres plus aliis habeat de feudis, cū qua opinione videtur transire, Dominus meus las. in l. Galus §. Quidam in fi. commentu ff. de lib. & posthu. & Alex. in l. Quod dicitur pe. col. ff. de verb. oblig. & per discensum & Bal. in c. primo in fi. commentu, de eo qui sibi & here. suis mascul. & fem. & in l. si tibi §. si pactus ante fi. commentu. ff. de pactis Quod comprobatur, Quia in feudo hereditario sufficit esse heredem primi acquisitoris, esto quod quis non sit heres sui descendētis vltimo loco defuncti; Qui ipsum feudum hereditariū tenebat; vt habetur in c. primo in princ. an agna; vel fil. defuncti & per Alex. conf. 26. inci. Ponderatis ante fi. vers. Nec etiam obstat 5. vol. & in conf. 30. inci. Quoniam omne 3. col. vers. Sexto, primo vol. & conf. 10. inci. cōsideratis pe. col. 3. vol. & late per laco. Alua. in c. p. §. & quia, qui feu. dz. pos. & facit textus in c. p. de na. suc. feu. & in c. p. in principio & §. primo de Natu. suc. feu. circa quam materiam me latius non extendo, Cum sicut in provincia est cōsuetudo alienādi feuda, forte possit esse consuetudo circha detractionem legitime, & alia concementia presentem calum, Que consuetudines valent, & sunt attendende, vt dictum fuit supra satis plene, & vult etiam Panor. in c. Quod clericis de for. compe. & Bal. in c. primo in principio

prima

prima col. ubi etiam alii de cogni. feu. Dicentes quod cause feudales sunt decedende secundum consuetudines locales & curie Regis Nam ut dicit Bal. in c. primo in principio prima col. de cogni. feu. consuetudo in feudis etiam irrationabilis est tolerabilis, si sit vsu approbata, Dummodo non sit contra ius diuinum, In tantum q. secundum Bal. in c. 1. §. notandum qui feu. dar. pos. consuetudo in feudis possit contrahi derogare, ideo femina ex consuetudine, non tantum ex inuestitura, potest in feudo succedere c. significasti de rescrip. & vult zaba. d. consilio 64. incip. q. Domina Nera. post medium, habetur per Alex. consi. 16. in 2. colu. §. volu. & per Dominum Ias. in l. de quibus 22. col. ff. de legib. & per Specu. in titu. de feudis §. nūc aliqua vers. 21. & p. Bal. cōf. 275. in 2. vol. vltima stampa, & dixit Oldr. consi. 159. in 2. dubio, q. concessio feudi videtur facta secundum consuetudinem patrie, & accipiens feudum simpliciter, cōsetur etiam quo ad feminas accessisse secundum morem patrie, ut per Andre. de Iher. in c. 1. quib. mo. feu. ami. & Felli. in c. ius generale 3. col. 1. distinct. ideo Bald. in c. 1. §. similiter de capi. qui. cur. ven. dixit, q. consuetudo etiam in feudis interpretatur pactum per illum textum, & secundum Alua. in c. 1. §. hoc quoq. penult. col. vers. opponitur q. immo de success. feu. consuetudine uel statuto induci potest, ut filia in feudo succedat, & pferatur agnatis, prout in Regno Apulie, idem est de consuetudine, q. aliqui masculi aliis pferantur, secundum Bal. & scribentes in c. 1. §. mulier si de feu. sue. corrou. int. Dom. & agna. sic etiam attenditur consuetudo loci in petenda inuestitura, ut per docto. & Aluaro. in c. 1. in prin. in quib. cau. feu. amira. Idē est de consuetudine Domini in inuestiendō, quia secundū illam in dubio presumitur facta concessio feudi, ut in c. 1. in prin. de capi. cōp. & infra dicitur, & hec pauca, hic volui cumulasse, ut si forte adsit aliqua consuetudo mihi incognita, possit ad decisiones predictas recurri, si ad casum accommodabuntur.

Uterius si diceremus psumendo ista feuda esse hereditaria, q. Domina Anna nō pōt succedere in feudis, cū ad feudum hereditarium, quis non admittatur Nisi sit in aliqua parte heres, ut per Bar. in d. l. v. iurisiurandi §. si liberi, 1. ques. ff. de oper. lib. & Iac. de Belu. Bal. And. de Iher. Alua. & docto. in cap. 1. de eo qui sibi & here. suis masculo. & femi. & Bald. ac docto. in c. 1. in princ. an agna. uel fil. defun. & Alex. in l. apud Iulianum, siue in l. idem Iulianus querit §. si quis alicui. ff. de leg. 1. & consi. 128. & 126. & 124. ac in multis aliis consiliis in v. vol. cum multis concordantibus per eū allegatis, & per D. Ias. in l. si nō sortem §. Libertus in col. fin. ff. de condit. indeb. & dicitur hereditarium in dubio, vel si apparet concessum pro se & heredibus, vel pro se filius descendentibus hereditibus, vel ubi nō apparet cōcessum pro se & filiis ut per Bar. in d. §. si liberi, ac Bal. in d. c. 1. in prin. an agna. uel fil. defun. & docto. in d. c. 1. qui success. tene. & Doct. in l. si tibi §. si pactus ff. de pactis, & in l. quod dicitur ff. de verb. oblig. & in l. Gallus §. 1. ff. de lib. & posthu. & in loci s. preallegatis, & late Alex. consi. 18. & 19. & 16. in 2. col. v. volu.

Qua Domina Anna succedente, dicitur approbari testamentum, & relictum factum Domino Antonio, per ea que infra dicentur. Respondetur q. ipsa venit ex cōtractu & ex alienatione inter uiuos. Que etiam potuisset fieri in extraneum ut psumitur iuxta notata in c. 1. in prin. ubi Marti. de Lau. primo notabili ac Dominus Prepositus & in §. porro maxime per D. Preposit. quali. olim feu. po. alie. cum concordantibus preallegatis.

Et ubi constaret de consuetudine Domini soliti aliter quam pro heredibus & iure hereditario inuestire illa argenderetur, l. vel vniuersorum. ff. de pigno. actio. & vult Alex. d. consi. 124. inc. Cōsideratis 2. col. vers. post predicta. §. volu. Ita q. potest ad uerti, an prima inuestitura dicat pro se & filiis non expresso verbo heredibus.

Et in feudo Marchie mero iure non cadit, hec difficultas, cum non recipiat diuisionem

D. Alberti Bruni consilia feudalialia.

nam, & consequenter non deferatur iure hereditario, Vt voluit Zabare. in d. cōf. 64. circa si. per textum & notata, in d. 5. preterea Ducatus, & dictum fuit supra tractando de legitima. Licet consuetudo Patrie sit vt dictū fuit ante omnia attendenda, vel posset Domina Anna protestari quod non intendit ex eo quod fiat heres iuxta tenorem testamenti paterni, approbare ipsum testamentum, vt p Alex. conf. 19. inci. perspectis 4. col. vers. Si tamen 5. vol. Tūtius tamen est, quod nec Adeat, nec repudiet, Sed stet in suspensio quantum potest iuxta. licet C. de iure delib. Quamuis succurri possit aduentum Beneficij inuentarii, vt Nunc dicitur,

Vltimo ex quo Dominus Antonius Adiuit hereditatem Domini Ludouici, tanquā heres vniuersalis tenetur ad obseruandū contractum factum per ipsum Dominum Ludouicum, Ante testamentum suum, Et vbi esset tale feudum quod non posset pactum obseruari, teneretur soluere Interest, Et consequenter soluere tenetur illa cētum millia scuta, promissa per Dominum Ludouicum, vbi Domina Anna Non consequeretur Feuda, per id quod in proposito voluit Bal. in c. prim. in prin. 5. col. vers. Quero vtrum pater et secundo de prohi. alie. seu. per fre. vbi dixit qd licet non teneat diuisio feudorum facta per patrē inter filios, tamen filius qui est heres patris tenetur illam obseruare alias tenetur alteri fratri ad interesse Idē vult And. de lser. in c. 1. de alie. seu. pater. & Bal. in c. 1. §. Hoc quoq; col. fi. vbi etiam Alua. & Iacob. de Belui. de succes. seu. & Io. de Imo. in c. ex parte de feu. in decima col. & est de mente Bal. in l. qui se patris 6. col. vers. Item queritur si vassallus Cui de lib. vbi vult qd vassallo renuntiante feudo, fiat preiudicium filio vassalli, si talis filius sit heres patris renuntiantis, videlicet sine beneficio inuentarii solemniter facti, & Clarius hoc tenet Alex. d. conf. 16. inci. ponderatis huius secūda col. vers. Et hoc vltimo, & pen. col. vers. Nec obstat etiam 5. vol. & conf. 124. inci. su-

per primo 2. col. vers. postremo 4. vol. vbi vult quod heres qui non confecit inuentarium, tenetur approbare contractum patris seu defuncti, quem fecit super feudo, vel alienationem de feudo factam, & maxime quando defunctus promissit de euictione, seu non contrauenire, cum in presenti casu Dominus Ludouicus ita promissit, ac pro euictione voluerit prestari scuta centum millia, Ad quod facit L. cum à matre C. de rei vendi. & l. Qui à patre C. de resti. milli. & l. 2. C. si quid in Frau. pat. vbi heres tenetur stare contraeui, & alienationi defuncti et de re heredis factis, & facit et l. vendicātē ff. de euictio. & ita et trāsit Alex. cōf. 10. Inci. circa primū col. fi. 3. vol. plus voluit Alex. cōf. 19. inci. super eo 2. col. vers. & subdit & 3. col. cum sequenti vers. Non obstat si contra predicta 5. vol. post And. de lser. in c. primo in principio an agna. vel fil. defun. qd in feudo hereditario, non profit inuentarium, Quia necesse est vt filius successor capiat illud tanquam heres, & consequenter qd sibi preiudicet factum patris, et sicut heres tenetur seruare contractū defuncti prout supra, pariter potest obligari ad obseruandum vltimam voluntatem, vt dixit Io. And. in additione specu. in tit. de loca. §. Nunc aliqua in additione inci. Questio non esset dubia, cum quo tranfit Alex. conf. 19. inci. perspectis 4. col. vers. si tamen 5. vol. vbi vult quod filius grauatus restituere feudum heres institutus si adeat hereditatē, simpliciter & sine protestatione, teneatur seruare voluntatē defuncti, & secundum tenorem testamenti, restituere, propter quod dicit Ibi Alex. Paulo ante & in d. vers. Si tamen qd ordinatio testatoris circa feudum, puta qd antiquior administret, vel Alia est seruanda per heredes, Qui hereditati simpliciter se interposuerunt, Quia censetur approbasse dispositionem testatoris & illam in eorum preiudicium validasse esto qd nō valeat ordinatio, & testamentaria dispositio circa feudum, & in c. prim. in prin. de succes. seu. cum concordantibus ita qd ipsa Domina Anna prout dictum fuit habet

beat circa hoc aduertere, Ne adeat, & adeundo hereditatem testamentum approbet, & ita tenendum puto maxime, Quia æquitas stat pro ipsa Illu. Domina Anna, Quam Iudex debet habere ante oculos & rigori preferre, iuxta l. Quod ephesi. ff. de eo q. cer. lo. & l. placuit C. de iudit. Cum sua materia, Que æquitas est validis fundamentis iuris comprobata, & consequenter dicitur equitas scripta, & eo magis ex quo sumus in actu iurato, Cum ut dictum fuit iuramentum quod seruari potest sine interitu salutis eterne sit seruandum prout potest istud Argumento eius quod dictum fuit supra de Iacob, qui emit à Fratre successionem paternam, & quia etiam in dubiis opinionibus esset in fauorem iuramenti pronuntiandum. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Pater an censetur stipullatus Feudum filiis ut heredibus.

CONS. CXXXVI.

Tante Donatione Castrorum de quibus in Themate facta per Magnificam Dominā Honoratam Illu. Domino Ludouico recipiēti pro se & suis liberis legitimis & naturalibus, cum

reseruatione Iurisdictionis & vsusfructus in vita Domine Donatricis, Pacto adiecto quod si contingeret Dominū Ludouicum & filios suos legitimis & naturales decedere sine liberis, & suos liberos, etiam sine liberis, quod substituēbat ipsa Domina Donatrix In castris & rebus donatis eius filias & eorum liberos, Constituyendo se tenere Nomine ipsorum Donatariorum.

Dubitarar primo an Dominus Ludouicus fuerat stipullatus filiabus & eorum filiis

ut heredibus; Ita quod non veniant ad Castra, nisi sint heredes Domini Ludouici, & pro illa parte pro qua fuerant heredes, & videtur quod sic per Glo. & notata in l. si tibi §. si pactus. ff. de pactis, vbi Glo. Bar. Bal. Ang. Pau. de Ca. & Docto. tenent, quod in dubio pater censetur acquirere & stipulari filio ut heredi, quando sumus in materia transmissibili etiam ad extraneos heredes, Idem volunt Bar. Cum quo transeunt cōmuniter scribentes, in l. Quod dicitur secunda & tertia questione. ff. de verb. oblig. & Bar. ac Docto. in l. Gallus §. primo ff. de lib. & posthu. Cum Simile sit in concessione feudi, ut in dubio censetur hereditarium, ut in c. primo in principio & ibi notatur An agna. vel fil. defun. & p. Bar. in d. l. Quod dicitur secunda questione vers. Idcirco cum multis concordantibus aggregatis p. Alex. conf. 26. inci. pōderatis his 2. col. & conf. 18. inci. super primo 2. col. vers. & patebit §. vol. ex quo inferunt in d. §. si Pactus, & in d. l. q. dicitur & in d. l. Gallus §. p. q. quia emphiteosis priuati, est transmissibilis ē ad extraneos heredes, pater videtur stipulari illam Filiis ut heredibus, licet secus sit in emphiteosi ecclesiastica non transitoria ad quosconq. heredes, Cum in partibus prouincie ut dicitur feuda sint transmissibilia ad extraneos, & alienabilia sicut emphiteosis a priuatis concessa maxime arguendo de feudo ad emphiteosim ipsi feudo magis similem, quod argumentum est validum, ut late per Dominum meum Ias. in l. prima in §. & 6. charta, In vers. Quinto & vltimo quero & c. & in vers. Nunquid autem argumentum à feudo ad emphiteosim C. de iur. emphi. & late examinat Dominus Io. Baptista de Santo Seue. in sua Repetitione c. primi de seu. cog. vult Alex. in conf. 5. prima col. 5. vol. & in l. Diuortio in principio. ff. solu. matri. Nam vbi in feudis casus non est decisus recurrimus ad Ius commune, d. c. primo in principio de seu. cogni. & Ibi Docto. & notant Bal. & Docto. in c. primo de gradi. suc. in seu. & Alex. dict. conf. 5. & prout concludit Dominus

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

Dominus Soci. in cons. 152. Quod incipit visis instrumentis concessionum factarum per Aragonum Reges, Antepe, seu pe.col. vers. Circha secundum, talia de quibus potest ita plene disponi, regulanda sunt secundum naturam allodialium, Quorum naturam sapiunt licet regulariter feudum in aliqua parte alteratum in reliquis sit secundum iura feudalia decidendum per notata per Bal. in c. prim. de feu. non hab. prop. nat. feu. & Alex. cons. 30. col. si. primo vol. & D. Decium cons. 193. Quibus non obstantibus contrarium puto de iure verius.

Et Primo Quia Iste Ordo & ista prouisio, Non prouenit ab ipso Domino Ludouico donatario, Sed ab ipsa Domina Honorata donatrice & concedente, vt de se patet, & iuxta l. Quotiens C. de dona. que sub modo in fi. & Docto. in d. §. si pactus loquuntur in acquisitione, que prouenit ex persona patris in filium & patris contemplatione, tanquam res profectitia, cum vt dicit Ibi Bar. aduentitia non acquirantur filio vt heredi, sed vt filio, vt ibi in vers. Quomodo autem & vers. sequenti expresse apparet & facit quod dixi in alio col. post Alex. in l. si patroni in principio ff. ad trebell. de feudo quod acquiratur filio ab auo vt dicatur aduentitium quo ad patrem, & refert multum, An verba proferantur à concedente an vero à recipiente, vt per Bar. in l. Gallus. §. primo vers. Quero ergo conceditur. ff. de lib. & post. cum quo alii transeunt vbi voluit quod etiam si exprimeretur à concedente verbum heredibus Dicendo tibi & tuis heredibus verbum heredibus intelligeretur simpliciter de liberis per l. ex facto. §. si. ff. ad trebell. quando scilicet resularet absurditas vt ibi per eum, Nam si verbum heredibus resoluitur in liberos ne resulteret absurditas fortius nõ sub intelligetur, ad quod faciunt etiam quæ dixit Alex. cons. 36. inci. viso themate, 3. col. 3. vol. vbi refert notabile consilium Ang. cons. 183. volentes considerare, an sumus in materia differenti, & quid congruat, materie subiecte, & an natura rei, Impossi-

bilitas absurditas aut Iniquitas tali interpretationi repugnet. Nec enim est verisimile, quod Domina Honorata, que voluit prouidere sue posteritati per pactum expressum, voluerit suam prouisionem pendere ab arbitrio Domini Ludouici, facientis quem vellent heredem, de quo paciscendo expresse, pro filiabus, Visa fuit Nolle confidere, l. 3. cum Glo. & Ibi notatis. ff. de seru. expor. & d. l. Quotiens cum vt dixit Bal. in d. §. si pactus & in l. liberti liberteq; septima col. vers. sed quid si statutum & sequenti C. de ope. lib. & Alex. in d. l. Quod dicitur pe. col. vbi est acquisitum pro se filiis & heredibus, quis non admitatur nisi quatenus sit heres, & pro ea rata pro qua est heres, Quamuis vt dixi in alio consilio, Aliqui aliter in hoc dicant Ideo Bal. & Docto. in d. c. prim. an agna. vel fil. defun. in principio & Bal. in d. l. liberti liberteq; 7. col. vers. Sed quid si statutum & sequenti. C. de ope. lib. & Alex. in d. cons. 26. in 2. col. 5. vol. & Bar. in l. vt iurifurandi. §. si liberi. ff. de ope. lib. volunt quod in concessione feudi vt Emphiteosis pro se & filiis, Non sit concessio facta pro filiis heredibus.

Secundo motior Quia vt dicit Glo. & Docto. in d. §. Si pactus cum concordantibus preallegatis, quod quis stipuletur sibi & filiis tanquam heredibus, vbi non est expressum, procedit in dubio, & vbi aliud non apparet, prout etiam dicit Bar. in d. l. Gallus, §. primo 2. col. vers. Quero quid in contractibus, Ita quod secundum Bar. & Bal. in d. §. Si pactus, ex verbis & verborum qualitate, & natura ipsius rei, & ex coniecturis possumus coniecturare de contrario, & in presenti casu extant verba sonantia contrarium, Quia in clausula constituti ipsa Domina Honorata voluit istos omnes ad suam prouisionem & donationem per eam vocatos esse donatarios, Constitutose se eorum nomine possidere, & sic acquisitio est contemplatione filiarum facta, facto & prouidentia Domine Honorate, & non ex prouisione Domini Ludouici, Quæ omnia, sunt consideranda, vt per Bar. in d. l. Gallus. §. primo vers.

vers. Quero quid in contractibus eū quod alii transeunt & facit Glo. cum ibi notatis in d.l. 3. ff. de seru. expor.

Tertio mouetur ex eo qd dixit Bal. in d. 5. Si patet in si. commentu qd presumitur in materia transmissibili ad heredes, quis stipulari, vt heredibus, quando est res que sumit griginem transmissionis à patre, Quia interest nostra transmittere ad heredes Nostros, vt ibi, Sed in casu nostro ista transmissio sumit originem à matre d. l. Quotiens C. de dona. que sub mo. & l. 3. ff. de seru. expo. cum vtr obiq; notatis, & late habetur in d. l. Qui Rome in d. 5. Flauius ff. de verbo. oblig. vbi velle videtur Alex. inter ceteros in 8. col. qd videtur Domino Ludouico donata commoditas Dum vixerit p. l. Aristo in principio vers. deniq; cū Glo. ff. de Dona. Ex quibus infero qd contraria procederent. Si simpliciter dictum fuisset Domina Honorata donauit Domino Ludouico eius filio stipulante pro se & filiis suis, castra sua, retento sibi vsufructu, & videtur ista prouisio facta quasi secundum formā iuris feudorum, vt primo ipse Dominus Ludouicus filius masculus, & eiusdē Domini Ludouici filii mascululi seu liberi succedāt, Deum filie, iuxta c. primum de eo qui sibi & heredi. suis Masculu. & femi. & c. primū §. quin etiam in titulo Episcopū vel Abba. & Ideo non licuit Domino Ludouico ipsam prouisionem Domine Honorate mutare, per d. l. Quotiens C. de dona. que sub mo. & l. tertiam ff. de seru. export. cum ibi not. & plene tradidit per Bar. & Doct. in d. l. Qui Rome §. Flauius ff. d. verb. ob. vbi Alex. maxime in antepe. col. 4. casu, & late Soci. 5. col. secunda conclusionē, & stante stipulatione in ipsa clausula etiam cum consensu Domine Donatricis reuocari non posuisset vt notatur in d. 5. Flauius vbi Alex. in pe. col. vers. Tamen conclusionem, & Sozi. in antepe. col. in 6. conclusionē.

Vltimo ipse Dominus Antonius non potest vt dicta inuestigatione, Quia non est heres Domini Ludouici, cum beneficio inuentarii, vt dictum fuit in alio consilio in

Quo tetigi Quomodo Domina Anna debeat versari. Ne approbet paternū testamentum, & consequenter reliquū factū Domino Antonio, Et Qd Dubitatur primo loco videantur filie Domini Ludouici; Imitari simul cum masculis, sub illis verbis, qd Castra mortua Domina Honorata peruenerint in Dominum Ludouicum & eius filios dico qd nō Qd facta fuerunt discretiue capitula masculorū & feminarū, Quo casu masculinū nō concipit femininū secundum Bal. in l. in multis ff. de ita. homi. & Dominum meum laso. in l. Si quis id quod in 4. col. tertia limitatione ff. de iur. omni iudi. Et nō miretur quispiam, de istis Dominabus vocatis verbis substitutionis, Qd & per stipulationem, & contractū sit substitutio. l. Si cui cū Glo. 2. ff. de dona. cau. mor. & quilibet suppositus, dicitur substitutus. l. Si duobus. ff. quib. mo. vsufr. ami. & Iudex appellationis dicitur Iudex prime instantie substitutus l. pe. ff. Iudi. sol. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Questio Alienandi feuda vales si sit vniuersalis.
Questio Quallis esse debeat.
Questio Et Quid si sit cōsuetudo vnius Castri Vel vnius familia.
Questio An exigatur contradictio agnatorum.
Questio An Feudum pro dote possit alienari.
Questio Quid si feudum sit emphyteum an possit alienari, vel opponi qd non sit alienabile.
Questio Quid habeas probare agnatus, volens feudum renouare.
Questio Quid si agnati de feudo, vt de re allodialli contraxerunt.
Questio An valeat privilegium Principis admissens filium ad feudum in preiudicium agnatorum.

D. Alberti Bruni consilia feudalla.

CONS. CXXXVII.

Mnipotentis Dei, & Gloriosissime, Virginis Mariæ Nominibus & presidio inuocatis.

In causa alienationis factæ per quondam spectabilem Dominum Io. Georgiū

de Braida, in spectabilem Dominū Gabriellem de Pelletis eius Generum, pro satisfactione Dorium spectabilis Domine Magdalene filie ipsius Domini Io. Georgii & vxoris dicti Domini Gabriellis, Multa suadere videntur, q̄ valeat dicta alienatio & venditio.

Et primo consuetudo patrie Astensis que se habet, vt feuda Cum Domini consensu vendi & alienari possint etiam in preiudicium descendendum & Agnatorum, Que de iure valet, & est obseruanda, vt dixit Marti. de Lau. in c. 1. in principio primo notabili vbi etiam Dominus Prepo. Quali. olim seu. pot. alie. & patet in .s. Porro eo. tit. vbi Dominus Prepo. loquens de consuetudine prouincie in alienando obseruanda, & Alii post Glo. primā Ibiq; loquitur de Ciuitatibus, in quibus obseruatur, q̄ vassallorū feuda vendantur creditoribus pro eorum creditis per vassallos debitores, sicut in isto casu, vult Bal. in c. 1. in principio 3. col. de prohi. alie. seu. p. Fre. vbi loquitur de consuetudine dandi feuda insolutum, cum etiam valeat consuetudo testandi in feudis, & illa legandi in preiudicium agnatorum & descendendum vt per Bal. conf. 33. inci. ad euiden- tiam post medium prima parte, pe. stampa & Barba. inter conf. Alex. conf. 55. col. fi. quarto vol. & Dominū Ias. in l. De quibus. 17. col. vers. Tertio ergo ff. de legib. Et valeat etiam consuetudo, q̄ sine Domini licentia possit feudum alienari, vt per Bal. conf. 9. Inci. factum tale est, pe. col. primo vol. Et Io. reinaldi in c. Imperiale s. habito circa 24. col. de prohi. ali. seu. per Fre.

secundum quam consuetudinem composimus q̄ fere omnia castra & feuda patrie Astensis, fuerūt alienata de vna & diuersa familia in aliam, Annis tricenū decursis, & vsq; in presens, Ita q̄ Alienationes irreuocabiler fuerunt obseruare & effectū sortite.

Secundo me mouet, & fortius, consuetudo Ipsius loci Corneliani alienandi in extraneos, in preiudicium agnatorum, & descendendum, quæ maxime est obseruanda secundum Marti. de Laud. in dict. c. primo in principio primo notabili vbi & Dominus Prepo. quali. olim seu. po. alie. & Bal. in d. conf. 33. Dicentes q̄ specialis consuetudo loci, in talibus alienationibus feudorum est obseruanda, Et q̄ derogat generali, cum feudales cause sint secundum consuetudines locales decedende, vt per Bal. & Docto. in c. primo in principio prima col. de cogni. seu. & Pator. in c. quod Clericis de for. compe. Cum similibus, Nam in ipso loco factæ fuerunt alienationes per cumdominos illius loci de aliis agnationibus, In Dominos de Mastorgiis, de Romagnano, de Rotariis, de Solario, & de Malabailis, in preiudicium agnatorum, & descendendum, ab annis centū citra 40. 30. 20. & 10. Nā secundū Bar. in l. de quibus, in Repetitione 6. col. vers. secundo videamus. ff. de legibus & in 8. col. & in 10. frequēs actus etiam extraiudicialis, in contractibus inducit consuetudinem contrahendi, & frequēs actus expendendi consuetudinem de qua moneta intelligatur Et frequēs actus ducendi aquam consuetudinem aque ducende, & licet ibi Bar. subiungat videlicet in 6. col. in fi. secunde questionis q̄ extraiudicialibus requiratur maior frequentia q̄ in iudicialibus in quibus sufficit binus actus vt possit colligi q̄ consuetudo processit ex tacito consensu populi prout etiam dicit & plenius Ibidem ipse Bar. in decima col. eo quia actus extraiudiciales nō ita innotescunt sicut iudiciales vbi & dicta talē consuetudinē probari posse p̄ instrumenta dūmodo pducatur tot instrumenta ex quibus colligat verisimiliter

militer tacitus consensus populi' subiungendo, q in probanda consuetudine testes debent deponere de cursu temporis, & actum frequentia, Tamen hoc nichil obstat, Quia in proposito constat de frequentia, q. vt dicit Bar. in Repetitione l. de quibus antepe. col. vers. Sed pone q testes probata actum pluralitate, est probata frequentia, Et hic constat de multiplici venditione, & q. lste alienationes erant ita Notorie, propter vsum comunem Iurisdictionis cu aliis iudiciis, & propter obedientiam eodem subditoru ac causas, & effectus successiuos quos & quas habet tales actus Iurisdictionales, vt transirent in omnium notitia, Quo casu et vnicus actus iuncto cursu tēporis posset sufficere pro ut dicit Panor. in c. fina. 10. col. Seprimo requisito de consuetud. vbi ponit exemplū de beneficio Seculari, quod confertur regulari, Q. si possidetur per regulare tempore habili ad inducendum consuetudinem, Ex quo illa vnica collatio habet actum successiuum erit inducta consuetudo, vt sit regulare & e contra, vel Si edificetur pons in publico cu hēt cam successiuam, Hinc dixit Pau. de ca. col. 163. inci. In causa 13. col. in anriqs q si Vassallus testatus fuerit de feudo in primo genitu excluso secundo genito & lapsi sint anni triginta, in terris Imperii, & 40. in terris Ecclesie, erit inducta consuetudo de tali feudo testandi, Et secundum Bal. in d. c. r. in principio prima col. quali. olim seu. po. ali. Sufficit ad inducendum consuetudinem de qua in proposito tempus triginta annoru intra quod frequentate fuerint tales alienationes, Aut habuerint effectum inter Vassallos corneliani Quem sequitur Alex. conf. 68. inci. & viso 3. col. vers. & clarum Iuris his que dixit in 2. col. vers. vel saltem 2. vol. vbi allegat concordantes, post Docto. in d. l. de quibus & in d. c. si de consuetu. & secundum Bar. in Repetitione d. l. De quibus 2. col. vers. Item quero q si infra decennium, & Panor. in d. c. fi. 10. col. in Octauo requisito de consuetu. vbi loquitur in Populo vel Collegio, sufficit q constet maiorem partem vassallo-

rum Corneliani alienationes fecisse, vel tacite ipsis per alios factis consensisse, admittendo emptores ad exercitium Iurisdictionis, & vt essent Conuassalli, per tempus habile de iure ad consuetudinem inducendam potest enim pars Populi, sicut & Collegium inducere consuetudinem, vt per Bar. in d. l. De quibus in test. in col. si. vers. Quero nunquid per vnā partem, Et patet in proposito de Vassallis inducentibus consuetudinem alienandi, ex notatis in d. cap. primo in principio Vbi Marti. de Lau. in primo notabili & etiam Dominus Prepositi. quali. olim seu. pot. alie. cum concordantibus preallegatis Quod fortius procedit, ex quo Populus Corneliani etiam non reperitur contradixisse, Quamuis de subditorum preiudicio non ageretur ex talibus alienationibus, per notata p Bar. in d. l. De quibus in Repetitione 8. col. vers. posset etiam opponi. Et predicta fortius procedunt ac sine scrupulo, ex quo ipsi de familia de Braida sunt hi qui frequentarunt tales alienationes, p tempus aptum ad inducendum consuetudinem in extraneos, in preiudicio suoru agnatorum & descendendum & inter ceteros pater ipsius Domini Thome, & aliorum alienationibus etiam in extraneos factis non contradixerunt, & ipsos extraneos in confortes tolerarunt, quod et tolerauit ipse Dominus Thomas, licet presenti alienationi Querat contrauincire Qui paterne hereditati se immiscendo, sine inuentario, & protestatione, de quibus non apparet, dicitur approbasse irrevocabiliter paternam alienationem, vt per And. de Iser. in c. primo de alie. seu. pater. & Jac. de Belui. Bal. & Aluaro. in c. primo. §. Hoc quoq. de suc. seu. & Alex. conf. 26. inci. ponderatis his secunda col. vers. & Hoc ultimo & pe. col. vers. Nec obstat etiam quinto vol. & conf. 124. inci. super primo secunda col. vers. postremo, cum simili. quarto volumine ex cuius actu tacito, videtur et ipsa consuetudo confirmata & asseuerata, Ita q et ipsi consuetudini consenserit, d. l. De quibus

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

vbi textus licet contradicere de iure non potuisset, vt supra probatum, est ad qđ et possent adduci not. in l. cum pater §. li bertis. ff. de leg. 2. & in l. p. ff. de his quib. vt indig. & in l. Auxilium in princ. ff. de de minori. quod non sit dignus lege, qui committit in legem, Nec admitatur ad reuocandum rem prohibitam alienari, Is qui alienauit, seu venit contra prohibitionem legis, vel hominis, de non alienando.

Et Dici posset, qđ nō tantum in patria Assensi ac in loco Corneliani, verum etiā in ipsa familia de Braida, sit ex frequentia alienationum & cursu tēporis inducta hec Con suetudo alienandi in extraneos, in preiudicium agnatorum & descendendum de ipsa familia, Cum etiā in vna familia habente merum & mixtum imperium, possit induci consuetudo; vt per Ang. in l. fi. C. de testament. & Alex. in l. fi non speciali C. eo. sicuti et valet statutū qđ feuda possint preiudicio agnatorū non obstatē alienari, vt p Bal. Alua. & Docto. in d. c. 1. in princ. quali. oli. seu. pote. alie. & Bal. in c. 1. de val. qui contr. consti. Lotha.

Nec obstant tenores inuestiturarum, Qr. ista consuetudo. pōt cōtractum, & feudi concessionem alterare, & tollere, secundū Bal. in c. 1. §. Notandum, qui feu. dar. pos. & Patet ex not. per Marti. de Lau. in c. 1. in principio primo notabili vbi etiā Prepo. in tit. qual. olim seu. pot. alie. cum cōcor dantibus Allegatis, & qđ plus est concessio & inuestitio intelligitur facta secundum Consuetudinē patrie, Non atēntis verbis cōtrariis saltem generalibus p Oldra. cōf. 159. 2. dubio, Ad qđ et facit qđ dixit Andr. de Iser. in c. 1. in princ. quib. mo. seu. ami. qm sequit Felli. in c. ius generale 3. col. 1. distinctione, qđ accipiēs feudū cēseatur res pectu filiarū se ad morē Patrie retulisse, Nam ea qđ sunt cōsuetudinis tacite agunt & insunt, et si nō exprimāt l. fi. cū materia C. de fideiuf. Ideo Bal. in l. 1. 3. col. 3. q. i. fi. C. pro Socio, Dicit quod societas censetur contracta iuxta consuetum faciunt quæ dixit Felli. in c. inter ceteras 5. col. de rescrip. in fi. cum concordantibus, & Signo.

conf. 120. & Ang. cōf. 133. in 2. col. & maxime quando non reperitur consuetudini expresse derogatū, per notata per Bal. in l. fina. col. fi. vers. quarta qđlibo C. si contra ius vel vtili. publi. & Panor. in c. fina. in fine commentū de consuetu. cum concordantibus de quibus per Alex. conf. 125. 2. vol. & Felli. in c. Nonnulli 10. col. vers. Amplia secundo de rescrip.

Nec et obstat si dicatur fuisse probandum, qđ agnati vel descendentes quandoq; cōtra dixerunt, & reuocare voluerint, & qđ non fuerint admissi Nec reuocauerunt, Qr. de iure veritas est in contrariū, cum ex adibus affirmatiuis absq; contradictione inducatur consuetudo, etiā extraiudicialis, vt Notabiliter Dicit Cyn. l. 2. 7. col. vers. 3. qđritur circa hoc & c. C. que sit long. consuetu. vbi tangit questionem nunquid sine contradictione inducatur consuetudo & concludit qđ sic, ad effectum, vt possint et alii in simili casu vti si volunt, inferēs qđ si sit in Ciuitate vltimarū & frequentatū qđ maior natu habeat totā hereditatē, & non reperiat qđ minores Natu cōtradixerint Nichilominus erit inducta cōsuetudo. qđ Aliis hereditatibus vel similibus casibus ligabit qđ primo genitus succedat in totū & cū Cyn. transit Bar. in Repetitione d. l. de quibus 8. col. vers. vtrum per abstinentiam, Dum se remittit ad dicta p Cyn. Qđ etiam tenet ipse Bar. in l. diutina, alias in l. cum de cōsuetudine ff. de legib. & Panor. l. d. c. fi. in 9. col. in 6. requisito, Addens bonam rationē, Qr. si fieret cōtradiccio esset necesse, qđ iustitia fieret, & ius seruaret, & nunq; induceretur, Nec inchoaretur consuetudo, facit qđ in simili dixit Panor. in c. Abbate pe. col. post mediū de verb. signi. qđ consuetudo iudicialis nō exigit iudicis decisionē, Qr. alias vix posset induci, Et ex hoc et apparet responsum ad iura quæ dicunt, qđ ex adibus negatiuis nō induciū consuetudo, vt per Io. And. & docto. in c. Iohannes de Cleri. coniuga. & Anto. d. Butri. & Cano. in d. c. fi. de consuetu. cum concordantibus de quibus per Alex. cōf. 196. inci. viso testamento 2. col. in fi. vers. Tamen non probatur alia ratione, &

136. inci. In causa & litte vers. preterea si Iacobus & sequen. 2. vol. Quia hic tractatur de consuetudine actus alienandi feuda, cum cursu temporis, Ita q̄ cōsuetudo non reuocandi nō sit attendenda sed inducatur consuetudo, ex cōsuetudine alienandi. Preterea q̄n actus negatiuus, habet implicitum actum affirmatiuū, tunc ex sic quētibz actibus negatiuis, bene inducitur consuetudo, vt per Io. And. in d. c. Iohannes vbi alii maxime Panormi. in fi. commentū, & per Alex. d. conf. 196. loco preallegatō, & D. meum Ias. in l. de quibus col. 8. & sequēti in 6. notabili. ff. de legib. & Felli. in c. 1. 2. col. in fi. cū seq̄n. vers. quarta Declaratio d̄ Treug & pac. inferentes q̄ quāuis Ius cōmune deferat successionem tam masculis quā feminis, tamen si consuetum est q̄ masculi succedāt erit inducta consuetudo, ex quo femine non sint vsē iure cōmuni, licet hāc propositio quod femine non sint vsē iure cōi sit actus negatiuus, cui implicitus sit actus affirmatiuus successionis masculorum, & Idem dicunt Io. And. & Panor. in d. c. Iohannes, & Alex. d̄. conf. 196. De consuetudine quod primogenitus succedat, Nam sic est in proposito imo fortius Qr. consuetudo nō reuocandi, hēt implicitum actum acquirēdi, & retinēdi feuda, per emptores, Et potius vidē dicendū, q̄ consuetudo alienandi, que est prima Et principalis, habeat implicitam exclusionē agnatorū & aliorū descendentiū, Quorum contradictio vt dixi non exigitur, ad inducendum consuetudinem, Et merito Bal. in d. l. de quibus 16. col. vers. Sed nunquid ex actibus &c. in prim. lectu. dixit q̄ ex priuationibus inducitur facilius consuetudo, quam ex meris negatiuis, Qr priuatio est actus contrarius. & hic est acquisitio extraneorum emptorū, & priuatio agnatorū & descendentiū, Quorum vno mortuo, saltē alienante, tendit ad oppositum alterius, & ponit Ibi Bal. quādam Pulchras conclusiones que possent adduci, An ex actibus negatiuis possit induci cōsuetudo, & maxime q̄ omīssio implicans cōtemptum legis causat cōsuetu-

dinem, prout in eo qui omīssit reuocare feudum, cui lex statuit terminū §. Ticius si de feu. sue. controu. & §. porro quali. olim feu. pot. ali. & per Bar. in l. qui Rome §. coheredes, in principio commentī. ff. de verb. signi. iunctis not. i. c. 1. §. Sed & si res per quos fiat inuesti. Dum ibi tradidit de exclusio tēpore post factam oblationē & cōtra quem admittitur p̄scriptio, vt per Glo. & Docto. in c. Ad audientiā de p̄scrip. cum concordantibus de quibus per Soci. conf. 266. inci. In causa que vertitur 16. col. vers. sed tamen primo. vol. Itē ponit Bal. in d. l. De quibus; 16. col. in loco preallegato etiam aliam conclusionem, q̄ Vbi lex et Homo simul nō sillent ex actibus negatiuis cōsuetudo inducitur, Nam in hoc casu si homo vel agnatus non reuocant. silet lex imponens terminum reuocationi feudi, & permitens p̄scribi non silet Idco Bal. in l. Rem non nouam in fi. commentū C. de iudit. cū quo transiit Dominus meus Ias. in d. l. De quibus, dixit q̄ si ex statuto mercatorū, Non valet sententia, nisi interueniant quatuor Consules, & extet consuetudo q̄ feratur in p̄tium erit derogatum statuto, per talem consuetudinem, Esto q̄ quis nunquā contradixerit, Et ideo puto q̄ decisio Alex. in d. conf. 196. q̄ si non fuit petita quarta debita Ecclesie parochiali per multū tempus à fratribz predicatoribus pro sepultura, q̄ fratres non p̄scribant non sit vera, Qr. hic adest actus negatiuus hīs implicitam affirmatiuā, eo q̄r. Ipsi fratres iure suo hoc faciebāt. Et per predicta est et r̄sum, ad illam iuris regulam, q̄ habet, q̄ p̄ non vsum legis, Non derogatur ipsi legi, vt per Cyn. & Bar. in l. fi. C. de iur. dor. impetr. & per Bar. in §. & cum antea in prohemio Digestorū cum cōcordantibus Qr hoc intelligitur de simplici & mero ac puro non vfu, Puta si nemo vnquā petiit sibi cauē de damno infecto. Aut Iurari per aduocatum de calumnia iuxta l. Rem non nouam C. de iudit. vt per Io. And. & Docto. in d. c. Iohānes de Cleri. cōiuga. & Docto. in c. 1. de Treuga, & Pace, & Alex. d. conf. 196. loco preallegato secus.

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

vero si deuietur, vel fiat diuersio à dispositione legis, & contrarium obseruetur per contrarium vsum, vt in casu nostro, & similibus preallegatis, puto etiam dixit Alex. conf. 132. incipiente super primo 2.col. vers. Non obstat q̄ per non vsum primo vol. Qui in sequenti vers. est corruptus, & debet dicere q̄ non requiritur, q̄ contrarius vsus sit in contradictorio iudicio obtentus, cum hic emptores iure suo retinerent feudum cessante consuetudine, agnatis & descendantibus ab alienationibus deuoluendum, & volunt Cyn. & Bar. in locis proxime allegatis & Bal. in d. l. Rein. nō nouam, & Panor. in d. c. 1. vbi Felli. in 5.col. vers. Et in proposito, & in vers. Intellige, hec plus dixit Pau. de ea in d. l. de quibus 2.col. ult. notabili q̄ habemus non vsum, qui est quando nō occurrit casus, & tunc non inducitur consuetudo, Item desuetudinē, quando occurrit casus, Et non fuit per tempora introducendi consuetudinem obseruatum, & tunc inducitur consuetudo, & contraria consuetudo, & tunc etiam fit consuetudo, predicta cum probantur ex eo q̄ dicimus q̄ licet in his que sunt mere facultatis non cadat prescriptio, Sicut est Iræ per viam publicam Quia. Si per mille annos non iuris semper poteris ire, l. viam publicam ff. de via publi. Tamen si aliquid posse tendit ad nouam iuris acquisitionem, vel ipsa facultas est sequella actionis iam formate & competentis, tunc bene cadit prescriptio, Ita volunt Bar. & Clarus Cyn. in l. Cum notissimi. §. fi. C. de prescrip. trig. an. concludentes q̄ iuri offerendi quamuis videatur facultatis bene prescribatur, prout etiā volunt Bar. Imo, & Docto. in l. pignori. ff. de vsucapio. & Bal. conf. 292. alias 294. in 3. vol. & signo. conf. 140. Roma. in l. Si finita l. postea autem. ff. de dam. infe. & late Ang. Aretinus Optime declarans hanc facultatem in §. Actionum in 32. col. cum sequen. in ff. de Actio. Ita q̄ licet aditio hereditatis videatur mere facultatis, tamē contra eam prescribitur tringinta annis l. licet C. de Iure delibe. vbi notabiliter Bal.

in proposito, in 3. questione in principio & fina. d. questionis, vbi facit differentiā, inter ius & facultatem agendi & volendi, & inter facultatem iuris quod alteri non queritur, & quod alteri queritur, ac publice facultatis, & priuate, seu proprie, vt Ibi per eum in discursu questionis, Idem in aditione ad supplementum legitime & in petitione hereditatis, licet petere sit facultatis. Hereditas C. de peti. here. & q̄ habet in l. Si quis filium in principio C. de inofi. testame. cum concordantibus de quibus per Alex. conf. 128. inci. consideratis 4. col. primo vol. Et idem videmus In iure retinendi, contra quod prescribitur spatio triginta annorum, Vt per Alex. conf. 119. inci. super disputatione in principio 4. vol. & Bal. & Signo. in consiliis proxime allegatis, & Roma. in dict. §. Postea autem, & Dominum Ias. in l. petens 4. col. C. de pactis & in l. fi. col. fi. C. de condi. insti. & Felli. in c. cum accessissent 12. col. de constit. & in proposito feudi in extraneos alienati pater in dict. §. porro quali. Olim. seu. pot. alie, & in d. §. titius si de seu. fue. controne. inter domi. & agna. Et ad predicta et facit, Quia licet per actus mere facultatis non inducitur ius consuetudo vel prescriptio puta eundo diu ad alicuius molendinum, vel furnum, vel per alterius fondum, existente via publica rupta, vel si quis longo tempore hospitetur in domo amici, vt p Panor. in c. suam de Simo, & in c. cum Ecclesia sutrina, de cau. pos. & propri. in 4. col. & in c. ex parte Añsis col. fi. de concess. preben. & in d. c. Iohannes in fi. commenti de cleri. coniuga. Tamen inducitur consuetudo, quando quis facit actum facultatis iure suo, Credens sibi de iure licere secundum Glo. & communiter Docto. in d. c. fi. vbi Anto. de Butra. in 10. col. de consuet. & Bal. in Rubrica C. que sit long. consuet. in vers. 4. Queritur videlicet si sit talis actus i quo venisimiliter presumamus fieri iure suo, vt in locis preallegatis, & habetur notabiliter per Innoc. in c. bone el secondo de postu. prela. & per Archidi. Gemini. Prepo. & Docto.

In c. consuetudo prima Distinctione.

Nec etiam obstat quod dici solet e contra, ad predicta, q per non vsum eius q est libere facultatis, non inducitur consuetudo, vel prescriptio, vt per Glo. pe. in fi. de priuileg. & Iohan. de lig. & Docto. in c. h. de consuetu. in 6. & Calde. in conf. primo de presc. cum concordantibus de quibus per Felli. in c. cum accessissent 17. col. in fi. cum sequen. vers. 10. limita de constitu. inferendo ex hoc, quod ista facultas agnatorum impugnandi alienationem factam in eorum preiudicium non tollatur consuetudine vel prescriptione, Quia responsio patet ex predictis videlicet quod hoc non procedat vbi induceretur desuetudo ex occurrence casus per predicta vel implicetur vsus contrarius, vt ibi per Felli. in 13. col. vers. tertia regula in c. Accedentibus de priuile. vult Dominus Philippus in d. c. primo in principio 3. col. vers. sed queritur de consuetu. in 6. & faciunt que latius supra proxime dicta fuerunt, vel secundum Felli. in dict. vers. limita procedit vbi est aliquid positum formaliter in mera facultate, vt quia dicatur si voluerit, Cum alius ex solo non vsu, vbi occurrit casus vtendi, amittatur Ius & priuilegiu, vt ibi late per Felli. 10. & 11. col. vers. secunda Regula & patet in l. p. ff. de Nondi. & ex his que in superius dicta sunt, & maxime ex textu in d. S. Titius & in d. S. porro, ubi feudatarius tempore excluditur a facultate redimendi, ex quo interuenit scientia superiorum inuestientium Istos extraneos & admittentium, facilius consuetudo Ista fuit inducta, & per pauciores actus puta duos vel tres vt per Docto. in d. c. primo de treug. & pac. Vbi Panor. in 3. col. in fi. & Felli. in 3. vers. lex noua, cum multis frequentibus & maxime 5. col. 5. declaratione, & in 7. col. vers. intellige 2. & 18. col. in 7. declaratione, licet scientia superioris non sit necessaria in inducenda consuetudine, vt per Panor. & Docto. in d. c. fi. in 8. col. in quarto requisito de consuetu.

Et per predicta etiam apparet responsum ad notata per Docto. in c. significante vbi

late Dominus Phil. Fran. in prim. notabili de appel. Dum dicunt quod per actus negatiuos, puta q quis non possit ire nisi ad meum molendinu vel ad alium furnum quam meum nec alibi facere macellum, vel vendere victualia quam in solo meo, non inducitur consuetudo Nec prescriptio etiam per tantum tempus, q non extet hominis memoria in contrarium. Nisi precesserit prohibitio Aduersarii, qua mediante fuerint predicta obseruata, vel contradicatio euntium Qua no obstat nichilominus accesserint & paruerint, tamen vltra alias responsiones supra datas, etiam responderi potest, q in casibus, & exemplis proxime dictis, Non implicabatur, vsus contrarius, vel alicuius priuatio, Cum vt ibi dicitur, sine ipsa prohibitione, Non causeretur in predictis casibus possessio, At in casu nostro apparet sine alio facto de possessione tenentium feudum emptum, & de priuatione non reuocantur, vt predictum fuit.

Et Nisi sic diceremus iste consuetudines alienandi feuda, vel dandi ea in solum, Aut de eis testandi, Que vt supra late fuit probatum de iure valent redderetur inanes & pariter redderetur Illusoria consuetudo, q femina in feudo succedat, Que de iure valet c. significasti vbi Docto. de rescrip. & notat. specu. in tit. de feudis S. Quonia sup homagiis vers. 21. & Bal. cons. 275. in 2. vol. vltima stampa, & Zabare. conf. 64. inci. q Domina Neta post mediu & Alex. conf. 10. in 2. col. 5. vol. & Dominus Ias. in d. l. De quibus 17. col. & Alvaro. in d. c. primo S. Hoc quoq; pen. col. vers. opponitur q imo de succes. seu. vbi dicit valere consuetudinem, quod femina preferatur agnatis, in successione feudi.

Tertio moueor Quia cum in diuersis Proinciis & ciuitatibus solerent ante legem Lotharii diuersimode feuda alienari in extraneos, vt in c. primo in principio & S. Porro quali. olim seu. pote. alie. possumus dicere q lex Lotharii superueniens que statuit non posse alienari, in tale preiudicium, non fuerit vsu recepta, in patria Alesu,

in

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

In qua patria p multa publica instrumen-
ta antiqua apparet de talibus alienationi-
bus in extraneos factis, per notata p Bal.
in auten. omnes peregrini, prope si. com-
menti. vers. pone casum C. comu. de suc-
cess. & Alex. conf. 132. primo vol. Cum vt
dicit Panor. in c. cum Ecclesia secōda col.
de ellectio. consuetudo onerosa, prout
est ista. quæ grauat emptores in amissione
precii, & Dominos feudorum ne possint
illa alienare, dato quod sit generalis, non
ligat illos qui fuerunt diligentes in non
admitendo talem consuetudinem, vult
Innoc. in c. si. de offi. Archi. facit q̄ dicit
Io. And. Butri. & Panor. in c. cum apo-
stolica, de his quæ sunt a prela. q̄ laicus
presumitur habuisse decimas ante concilium
prohibens illas dari, si eas diutissime
habuit, & facit quod dixit Alex. cōf.
39. in 3. vol. & in proposito Alberi. de
Rosa. in l. Si quis prioris 2. col. C. de secū.
nuptiis De lege feudali nō recepta in ali-
quibus locis, Nam vt Dixit Io. And. in c.
lator. vbi Dominus Preposi. in 5. col. vers.
Quero circa qui fil. sint legiti. Ius feudo-
rum est introductum à legibus Imperia-
libus, Nec non à consuetudine, & in eo
quod est contra ius commune, vel preter
& sic est consuetudinarium & locale, &
non ligat vltra illa loca, Idem dicit Do-
minus Preposi. in c. per Venerabilem 48.
col. vers. sed quero sub hac questione co-
rit. Nam ex his actibus presumitur retro
sic fuisse, l. Non est necesse vbi late Flori.
ff. de probatio. l. ex persona vbi Bal. C.
eo. & l. Hi qui vbi textus C. de Adulter. &
quia mutatio non presumitur l. cum hic
status in principio ff. de dona. int. Vir. &
vxo. Notat Bal. in l. si. cum concordanti-
bus. ff. si. fin. regum. Quinimo continuatio
magis presumitur quam Iteratio, vt per
Bal. in l. Eum qui §. in popularibus 2. col.
ff. de iure Dori. & hec sunt de mente Glo.
prime in d. §. porro Dum dixit quod in
aliquibus ciuitatibus, lex Noua Lotharii
omittitur & vetus consuetudo obseruatur
Quo casu dicit non esse veteri consuetu-
dini quæ specialiter non requiritur abro-
garum vel correctā detrahendum, Cum

vt dicit in proposito Bal. in d. c. primo in
principio prima col. eo. titulo quali. olim
feu. pot. alie. ista consuetudo non sit con-
tra ipsum statuentem, seu contra potesta-
tem Lotharii, Qui non introduxit con-
suetudinem, Nec prohibuit illam induci
posse de nouo; sed sit contra rem statutā.
Quo casu valet secundum Bal. Vbi supra.
Et euitamus illud contrarium An possit
induci consuetudo contra legis prohibi-
tionem de quo per Docto. in auten. Na-
uigia C. de furtis & per Bar. in dd. de qui-
bus vbi alii, & Panormi. in d. c. si. col. si.
Vbi alii de consuetu. cum similibus, Ideo
Bal. in auten. omnes peregrini, col. si. C.
Commu. de successi. dixit quod si est facta
reformatio statuti quæ nō sit vsu recepta,
nichil dicitur statuto derogatum, & ex
quo redimus ad ius comune, quod per-
mitit alienationem iuris Nostri. in preiu-
diciū, successorum, Vt patet ex notatis
in l. 2. C. de iure emphi. Vbi Dominus
meus las. in tribus vltimis chartis, predi-
cta consuetudo nō exigit tantam difficul-
tatem, sicut alie, Vt per Docto. & Felli. in
c. Veniens col. de prescriptio. & in d. c.
cum accessissent 16. col. vers. 7. limita
de constituto. & Dominum las. in l. si vnus §.
pactus ne peteret in 3. col. vers. Quinto fa-
cit ff. de pactis.

Quarto moueor, Quia ista alienatio facta
fuit ob causam Dotis, Quo casu multi
Docto. tenent quod possit feudū alienari,
Vt Hostiens. & Io. And. in c. ex parte de
feudis & Jacob. de Ardz. in somma feu-
dorum in Rubrica vtrum Vassallus possit
feudum dare in dotem pro filia sua. Cum
concordantibus allegaris per Alex. qui
etiam ita tenet in conf. 39. inci. in causa &
lite in si. 5. vol. Et si dicatur communem
opinionem esse in contrarium, vt p Do-
cto. in c. primo §. Donare vbi est tex. in
contrarium quali. olim feu. pot. alie. cum
concordantibus de quibus per D. Felli. in
c. Que in Ecclesiariū de constituto. post Glo.
& Docto. ibi & per Dominum meum las.
in Repetitione Auten. Res quæ in 12. col.
vers. an autem C. commu. de lega. Vbi
limitat communem opinionem duabus
limita-

limitationibus, Que sunt extra propositū nostrum potest forte responderi q̄ communis opinio procedit, propterea quia non potest vassallus propter ius Domini de feudo disponere, vt dicunt Bal. & Docto. in d. s. Donare vbi Bal. in principio commenti, vers. Quid si Dominus approbat, & clarius ipse Bal. eo. tit. in princ. circa si. commenti, assignantes hanc rationem, sed in preiudicium agnatorum secus esse videtur, Tum quia secundum regulas iuris cōmunis liceret de feudo disponere, sicut etiam de emphiteosi, vt per Dominum meum Ias. in l. 2. in tribus vltimis chartis C. de iure emphite. & Imol. ac Aret. & Alex. in l. Apud Iulianum, seu in l. idem Iul. scribit s. Si quis alicui ff. de leg. primo Tum quia etiam liceret consideratis specialibus dispositionibus iuris communis, vt in auten. Res que C. commun. de leg. Que vult bona subiecta restitutioni fideicommissi, posse in dotē dari, Que bona nō sunt ipsius grauati sed grauantes, Ita quod succedatur grauanti, l. Coheredi s. cum filie cum ibi notatis ff. de vulg. & pupil. Nam cause feudales nisi expressē in contrarium reperiantur decise, sunt secundum ius commune decidende c. primo vbi Glo. seconda Bal. & omnes de feu. cogni. & c. primo vbi Bal. de gradi. succe. in feu. & vult Bal. in l. seconda C. de suis & legi. & in l. cum oportet in principio in si. commenti C. de bon. Que libe. & Bal. & Ang. in l. De quibus ff. de legib. & D. Ias. in l. prima 14. col. vers. pro ista etiam parte C. de iur. emphi. Et merito videtur in aliquibus locis bona feudaliam cum principis licētia in dotem dari, etiam pro restitutione Dotum etiam quando alie alienationes non permittebantur, & etiam bona subiecta fideicommissio in dotē assignantur vt per D. Baptista de Santo Blasio in suo tractatu Dorium in priuilegio 356. quod si dicatur istud procedere vbi non sunt alia Bona, per notata per Iacob. de ardz. loco preallegato, & per textum & notata per Docto. & maxime per Dominum meum Ias. in d. Auten. Res que loco preallegato, & forte hic erant alia,

respondetur eo casu esse detrahendas dotēs vxoris Domini Iohannis Georgii, & postea considerandum fore, an essent tot bona nō feudaliam congruis dotibus equiualentia Et vidi obseruari alicubi, vt permitteretur alienatio partis iurisdictionis & feudalium que erant maioris valoris, & minoris redditus habentibus Allodialia, Vt habens filias posset ex allodialibus viduum consequi, & ex feudalibus Dotes filie prestare. Quamuis in casu isto predictę considerationes essent, super quibus non facio fundamentum, Attenta indifferenti consuetudine vendendi etiam extra casum Dotis.

Donationem autem propter nuptias mero iure de feudis fieri posse vult Bal. in d. s. Donare col. si. de quo etiam habetur per Iaco. de ardz. in somma feudorum sub Rubrica vtrum vassallus possit feudum dare in dotem pro filia sua q̄ non attingo pro nunc.

Quinto moueor Quia isti Domini de braida acquisierunt istud feudum data pecunia, Ita q̄ sit emptitium quod fieri potest, vt habetur in c. 1. in princ. per Glo. & Docto. de feu. da. in Vic. leg. commi. & per Glo. Bal. Alua. & Docto. in c. 1. in principio de bene. fr. cum concordantibus de quibus per Dominum meum Ias. in preiudici feudorum 5. col. vers. ex istis, & tunc non est proprie feudū secundum Bal. in l. si quā C. de oper. liber. & in l. Qui se patris 7. col. vers. Hec scias C. vnde libe. vbi dicit q̄ et si vtatur vendens verbis significantiis gratuitam concessionem, Nichilominus erit venditio non feudi concessio Dec. cons. 193. in 3. col. vers. Nec obstat, & infra Hoc codē vers. & vult Dominus meus Ias. in loco preallegato, volens vt tunc reguletur vtraliū contractus, & q̄ non possit ei renuntiari, & q̄ transeat ad quemlibet heredem, & ad feminam, quod etiā tenuit D. Frāsciscus Curtius Iunior in suo Tractatu feudorum in prima parte 5. q. principali 5. col. in si. vers. circa septimū, Iundis his quę dixit in 3. parte prima q. 4. col. vers. 6. limitate, Quamuis sint opinionēs in hoc, An in feudo emptitio femi-

D. Alberti Bruni consilia feudalia.

ne succedant, vt in d. 6. limitatione & per Bal. & Docto. & Andr. de Iser. in c. primo §. & quia vbi Dominus Preposit. in 16. col. qđ feud. dar. pos. Ad predicta facit qđ dixit Bal. in l. liberti liberteq; col. si. vers. Item nota qđ si instrumentum C. de oper. lib. & in tit. de pac. constan. in 10. col. vers. libellario in fi. & in c. si. prima col. de cau. pos. & propri. & Alex. conf. 136. inci. viso & examinato 2. col. & 3. vers. sed premissis & sequen. primo vol. qđ cum feuda soleant gratis dari, si dicatur concedo in feudo pro annua pensione &c. talis concessio non erit feudum, Nec tenebitur accipiens prestare iuramentum fidelitatis & transibit talis res ad quoslibet etiā extraneos, & ad mutum & surdum ac ad alias personas alias in feudis non successibiles, Nisi tenor concessionis repugnet, Non obstante qđ dicatur concedo in feudo, &c. Et merito ipsi de Braida iure alodii quandoq; de ipso feudo contraxerint, vt infra dicetur, Super quibus non facerem vim, quatenus emptum non esset ad feudi Domino sed a vasallo.

Sexto moueor, Quia non sufficit qđ Dominus Thomas, probet se descendisse ab eodē stipite ac a primo Inuestito, Nisi alio non apparente probet se primi stipitis heredem, eo quia in dubio omne feudum presumitur hereditarium, & pro se ac heredibus concessum, Ita qđ nisi quis probet se heredem primi inuestiti, non possit in tali feudo succedere, vt per Alex. cōf. 26. inci. ponderatis 2. col. vers. Quia ad hoc respondeo, & vers. sequen. inci. Nec etiam obstat 5. vol. lunctis his que dixit in cōf. 18. 2. col. & 13. inci. p. pectis, & pe. col. eo. vol. & cōf. 10. inci. Ponderatis pe. col. 3. vol. vbi Clare loquitur & cōf. 30. inci. Quoniam omne 3. col. vers. 6. primo vol; Ad qđ propositū possem allegare infinitas Decisiones & maxime Iaco. de Belui. & Alua. in c. 1. de eo qui sibi, & here. suis & Andr. de Iser. in c. 1. §. Hoc quoq; de success. feu. & Bar. in l. vi iurisuradi. §. si liberi in principio commenti. ff. de oper. libert. Item probare debuit Istud feudum ab ipso qui fuit primus stipites processisse, vt

per Alex. conf. 29. inci. perspectis in 3. col. vers. Quo ad tertium 5. vol.

Item debuit probare feudum fuisse antiquū respectu eius, Quia potest esse respectu aliquorum de Braida antiquum, & respectu eius nouum, vt per Alex. conf. 10. inci. Ponderatis prima col. vers. Non obstat & sequen. 3. vol. Dicentem presumi Nouum ex quo non est in possessione, facit qđ dixit Alua. post Bal. & alios in c. 1. 2. col. primo notabili si de feu. sue. contro. dicens possibile esse qđ respectu vassalli mortui, feudum sit antiquum, & respectu agnatorum insurgentium sit Nouum, Quoniam qđ per centum annos fuisset possessum, per Vassallum mortuum & eius lineam, Et etiam facit quod notant Docto. in c. 1. §. si. de gradi. succe. in feu. qđ si Dominus antiquum nō possidet presumitur Nouū, licet scūs sit Neutro eorum possidente, sed forte propter Antiquitatem presumetur etiam quoad Dominum Thomam Antiquum, vel pro possessore vt dicunt Docto. maxime Bal. Alua. & Marti. de Lau. in d. c. 1. in principio primo notabili si de feu. fuer. contro. & Alua. in c. pri. in principio de feu. mar. & Alex. in cōf. 15. inci. super primo prima col. vers. tamen si probatur & latius in 2. col. 5. vol. & qđ infra dicetur, & secundum Bal. & Aluaro. in d. c. primo §. Vassallus ei primo in fi. commenti si de feu. sue. contro. cum concordantibus de quibus per Alex. d. cōf. 25. in istis antiquis recurrimus ad famam & communem hominum memoriam, & secundum textum in c. 1. §. cum autē de contro. inuesti. ad esse & vt presumatur feudum paternum, vel antiquum, sufficit qđ feudatarius possideat partem feudi quod dicit antiquū vel paternū Item debuit probare lineam, & qđ sit de descendētib; ab illo primo Inuestito, per lineam masculinam super quo non facio magnam vim cum sufficiat probatio per Auditum & vocem ac famam, & per antiqua instrumenta, & successiue hoc est per Inuestituras successiuas & testamenta. successiua ac per indiria & coniecturas secundum Bal. in auzen. Quas actiones col. 6.

f. C. de Sacrofan. Eccle. & in l. cum super C. de rei vendi. est Glo. ordinaria in l. prima ff. de probatio. & vult notabiliter & plene Franciscus de Aret. conf. 37. inci. sequendo ordinem secundo dubio Vbi dicit fecus esse, quo ad illam probationem descendente, que non est antiqua, & Alex. conf. 187. inci. In hac causa 2. & 3. col. 2. vol. vbi consuluit etiam circa probationem bonorum, que de antiquo fuerunt alicui concessa, prout etiam consuluit conf. 116. inci. perspectis eol. fi. 5. vol. & secundum Alvaro. in d. c. 1. in primo notabili si de seu. sue. contro. & in c. 1. circa tertiam col. de seu. mar. vbi etiam Marti. de Lau. in feudo antiquo collaterales in infinitum succedunt, Quia presumuntur esse de descendentibus; qui in infinitum succedunt, Circa Quam descendentiam q. possit probari per famam, etiam consuluit Barba. conf. 41. inci. Illud offeram 1. col. primo vol. & dicitur de antiquo quando excedit centum annos vel tempus memorie hominis secundum eorum communem sententiam, Quamvis aliqui de 40. Annis, & aliter teneant, vt per Innoc. & Docto. in c. veniens de verb. sig. & Panorm. ac scribentes, in c. licet ex quadam de testib. & Anto. de Butr. in c. veniens el primo de testibus cum concordantibus de quibus per Alex. d. conf. 116. & 83. inci. viso themate 2. col. 3. vol. & 208. inci. viso summario pe. col. 2. vol. & in locis preallegatis.

Septimo vltra q. istud feudum sit censendum alienabile propterea quia dicatur esse emptium, Adest vnum instrumentum venditionis facte in presentia superioris, & aliud instrumentum permutationis, ex quibus apparet sicut ipsi de Braida de isto feudo iure allodii, & sic tanq. de re allodiali inter ipsos contraxerunt. Et consequenter ipsum habuerunt pro alienabili, prout allodialia sunt alienabilia, cum allodium idem importet quod liberum vt in tit. de allo. c. 1. in principio & in tit. si de seu. sue. contro. inter dom. & agna. 2. vbi Bal. & S. 3. & in tit. si de seu. sue. contro. int. mascu. & femi. & notant Ho-

Hen. & Docto. in c. Nimis de inmu. Eccl. & Albe. de rosa. il. si familie C. fami. here. & Prepo. in prelu. feudorum 17. col. 15. Diuisione, seu vers. 15. Cum non sit nouum, q. possit haberi castrum allodiale, vel franchum seu liberum, vt per Bal. in l. Ealege. 7. q. C. de condi. ob. cau. & in conf. 301. inci. in bonis 2. col. 3. vol. postampa, & Franco. de are. conf. 14. inci. viso in prima col. vbi dicit q. de tali Castro potest Vassallus testari, & illud alienare limitando vt ibi per eum in 2. & 3. col. Idem tenet Ang. conf. 242. inci. super poncho. in fi. & Alex. conf. 30. inci. Quotiam in fi. primo vol. Dicens q. pleno iure est accipientis, vt in locis predictis & per Dominu. Preposi. inc. 1. in fi. in quibus cau. seu. amita. & Femina succedit, vt per Bal. & Ang. in locis preallegatis, & transit etiam in Ecclesiam, vt per Bal. in l. si plures prima col. in fi. cum principio. sequen. C. de condi. infer. De quo etiam per Pau. de cal. conf. 163. incip. causa si eol. in antiquis, & Felli. in c. que in Ecclesiarum 29. col. vers. 2. limita. de constitu. post Bal. in c. primo col. fi. de capia qui Curi. Vendi. vbi dicitur q. si venditor in ultimo princeps seu Regia maiestas de plenitudine potestatis; voluit vt ista alienatio facta in ipsum Dominu. Gabrielem esset valida, derogando iuribus contrarium disponentibus, prout est lex Lotharii que emanauit ad hanc alienatione sine Domini consensu impediendam, vt dicit textus in c. 1. in princ. quali. olim seu. pote. alie. De qua modicum est curandum cum solus Domini etiam tacitus consensus Ipsam prohibitionem excludat, vt per Glo. in verbo promissione in c. 1. de prohib. alie. seu. per Loth. vbi Docto. & in c. 1. in principio de prohib. alie. seu. per Erede. Derogando etiam iuri agnatorum et i specie dispositioni Iuris feudalis de qua in c. 1. de alie. seu. pat. Dum text. ibi vult alienationem feudi paterni, etiam cum Domini consensu factam non preiudicare agnatis cum nemini dubium sit q. Princeps ex certa scientia potest iuribus derogare l. fi. C. si contr. Ius vel vtili. publici.

bli. cum ibi plene notat. & plene habetur in c. Que in Ecclesiarum de constitu. Et certum sit in iure q. Princeps ex certa scientia possit futuro iuri, vel future successioni alicuius derogare, ante illam delatam prout hic, Imo & post delatam, licet nodum aditam, vt per Docto. in l. Gallus; §. & quid si tantum vbi plene Alex. & Dominus Soci. ff. de libe. & posthu. post Pau. de ca. inter Ceteros & Felli. in d. c. Que in Ecclesiarum 18. col. in 5. declaratione de constitu. & Alex. cons. 87. inci. Visis codicillis 2. vol. vbi Idem dicit in hereditate adita ante apprehensam possessionem, vt Princeps possit derogare in tantum q. secundum Iacob. de ardizo. in somma feudorum, sub Rubrica Vtrum Vassallus possit iudicare pro anima, Vassallus cum licentia Principis possit testari de feudo, Nam licet sit questio an feudum ex contractu, an vero ex successione deferatur, tamen communis conclusio est q. ex successione, vt opportune disputat & concludit Do. Bartholomeus Soci. in cons. 252. inci. visis instrumentis 12. col. in fi. cum principio sequen. primo vol. & patet in titulis de success. seu. & de natu. success. seu. & de successione fratru, vel de gradi. succeden. in seu. Et ita alias consului, & fuit etiam consultum per prestantiores Docto. Italie, vt patet in primo vol. consiliorum meorum feudalium impresso, in primis consiliis, Ita q. frustratorum sit melius scribere, Laus Deo & Virgini Gloriosissime, 1520. de mense Iulii.

Albertus Brunus.

N Domini terrarum possunt pretendere ius in electione consilii, seu reformatione, & Cassandi aliquos sibi non placentes.

CONS. CXXXVIII.

Cecurrit michi in casu isto in Quo Magnifici Domini Montate sangi pretendunt inter cetera, q. facta Reformatione, seu Noua electione consilii, debeat deferri ipsis Do-

minis lista nominum electorum, cum facultate, q. Ipsi Domini possint aliquos quos putauerint minus Idoneos vel remouendos Cassare, Non mediocris est dubitatio consuetudine postposita, & merito iure communi considerato, Quia, electio consiliariorum a principio spectat ad populum conuocato Populo, saltem p. capita domorum seu per Arengam, auctoritate magistratus, Qui magistratus solum proponere habet, sicut sunt conuocati pro eligendo consilium, & consiliarios, & populus Consilium eligere habet, Qua prima electione facta, ipsi consiliiarii successiue, de tempore in tempus habent eligere Syndicos, & Officialles, com. unis, & Consilium reformare, & Magistratus Non habet auctoritatem, Nisi conuocandi & proponendi, Et hec omnia traduntur in l. Obseruare que est l. 2. vbi Bar. in principio & in fi. commenti, ac per discursum, & ibi latius per Io. de plate. in medio commenti, C. de Decurio, lib. 10. Et secundum Glo. in l. Pupillus §. Decuriones ff. de verbo. signi. prudentiores populi eligunt consiliarios, salua semper vt dixi consuetudine, vt ibi, & per Docto. in l. omnibus ff. ad trebbel. vbi Bart. & alii, vbi traditur q. Consilium habeat eligere syndicum & Officialles ac administratores Reipublice, vt etiam habetur in l. procuratores C. eo. tit. de Decurio. & hec probantur etiam ex dictis Bar. in Repetitione l. Omnes populi in 5. col. ff. de iusti. & iur. Dum tradat de modo condendi statutum per populum, facit quod vult ipse Bart. in l. Actor pe. col. ff. rem rat. habet. Vbi dicit q. qui potest remouere potest constituere, Vnde si Consilium solum habet

habet potestatem remouendi de antiquis consiliariis, sine superioris auctoritate, pariter habet potestatem ponendi alios, sine tali auctoritate, idem vult Bar. loquens de Sindico in l. prima in principio vers. *Quero* vtrum requiratur ff. quod cuiusq; vniuer. nomi. & licet Bar. in d. l. Obferuare in fine commenti dicat, q; vbi non est superior populus ab initio, habet consilium elligere, innuens q; secus sit vbi est superior Quamuis sumus extra hunc casum, p hoc Bart. nō sentit q; superior elligat primum consilium, sed tunc non est necessaria in cōuocatione, & propositione, alicuius superioris auctoritas, vt iura iuribus concordentur, Sed l. secunda in principio iuncta Glo. in verbo per sentētiā ff. de orig. iur. quam allegat Bar. in d. l. Obferuare potius innuit contrarium, videlicet quod Romulus diuiferit Romam, in triginta partes, & quod expediret per consilium cuiuslibet partis, Que expedienda occurrebant, Non autem dicit quod Romulus ellegit consilium Vniuiq; Partium, Et est regula generalis, q; ea que ad Reipublice administrationem, & administrandi necessitatem, vel utilitatem, pertinent, ipsa Respublica, seu consilium, possit per se, sine consensu Superioris expedire, vt per Bar. in d. l. Omnes populi in Repetitione in prima questione prime principalis. Et simile patet quando imponitur collecta, pro necessitate ville, Quia potest Consilium sine superioris consensu, & auctoritate imponere, secundum Bart. in l. i. § Quod si nemo ff. quod cuiusq; vniuerf. nomi. & Alex. in l. Quarta §. actor alias in principio quarta col. in tertia additione in fi. ff. de re iudi. Licet in conuocando consilio, vel populo, requiratur superioris, vel Magistratus auctoritas, vt predictum fuit. Et sit facienda propositio per Magistratum, vel eo presente, prout supra, lunctis notatis per Bar. in d. l. omnes populi §. col.

Predicta comprobantur, Quia si quis a nominatione in consiliarium, vellet ex causa appellare, ad Dominos, vel eorum po-

testatem esset appellandum, l. prima §. solent vbi Bar. & Docto. ff. quando appell. fit, vbi appellatur ad Presidem, cum Domini loci habentes metum, & mixtum Imperium, sint loco Presidis, per notata in l. fi. post Glo. in verbo l. deest C. de long. tempo. prescrip. & Bart. in dict. §. solent prope fin. commenti & Bal. in l. prima §. primo vers. Vterius nota, ff. de offi. procun. Dicens quod Abbates, & alii, qui habent terras, & iurisdictionem sunt vice Presidum, & vt Presides, ac Clarissimi, Idem quod Dominus Ville sit vt Preses, vult Bar. in l. prima in fine commenti ff. de dam. infec. Et si Domini haberent Potestatem, & auctoritatem in electione, & reformatione, non liceret ab eodem, ad eundē appellare, c. 2. de consuetu. in 6. & notatur in d. §. solent per Bar. & Docto., Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Ona vnus ex Dominis Castri, si promeruerit in filium, titulo Dotis, vel successionis an suis subiectis valeat, & collectis.

CONS. CXXXIX.

In materia huius consilii Vide D. Bru. cons. 245. Et additionem ibi vol. 3. Bru. Filius.

Mnipotentis Dei, & Gloriosissime Virginis Marie nominibus, & presidio invocatis, Arbitror quod Magnifica Domina Maria de Scarampis. Vxor Magnifici Domini Bartholomei de car-

retto, ex Dominis Sanctæ Iuliz, Non teneatur ad collectas, quas imposuit Cātras perleti, pro bonis sibi donatis, per

I Mag.

D. Alberti Bruni Consilia feudalìa.

Magnificos Dominos Antonium & Isfredum de scarampis, Quia licet Nobiles ac Magnates & etiam Sacerdotes dici soleant de populo & vniuersitate, vt per Oldra. conf. 32. inci. Questio est vtrum sacerdos, & est textus in §. lex vers. plebs autē Insti. de iur. natu. gentium & ciui. lunctis late traditis in c. Ecclesia Sanctæ Mariæ vbi late Felli. in 26. col. tertia questione & Moderni de constitu. & per Felli. in c. Rodulphus 11. col. vers. districtus de referri. cum infinitis remissionibus. Et videntur Domestici Dominorum subici iurisdictioni illius Territorii seu castri, vt notatur in c. 1. quali. vass. iura. debeat fidelit. pariter & hi qui sunt familiares, vt ibi per Bal. & Aluaro. in c. primo §. Si ministras secundo notabili de pac. tenen. Et in ipsis filiabus videatur vt non gaudeant beneficio immunitatis, quo Domini patres eorum, siue ratione iurisdictionis & superioritatis, iuxta ea quæ tetigi in consiliis meis feudalibus primi volu. cōf. 103 vbi tetigi Dominos terrarum posse habere excusationem à collectis, eo quia sunt Iudices loci, & Iudex excusatur à collectis, siue quia rector vniuersitatis etiam excusatur, licet non vice rector, declarando, Vt per Bar. in l. filius. ff. de legatio. & in l. prima C. de inmu. nemi. conce. lib. decimo & l. Curiales C. de decu. eo. lib. vbi de decurionibus & consiliariis, cum Domini terrarum sine locorum indubitanter sint eorum rectores, in quibus regimine & iurisdictione filie non succedunt, & quia mortuo patre expirat priuilegium iuxta notata per Bar. & Docto. in l. secunda C. de Epif. & Cleri. cum similibus.

Tamen pro veritate, ista bona nunquam fuerunt registrata in registro Communis Ipsius ville, nec in bonis ipsius ville seu hominum de villa, & vniuersitate predicta incorporata, Nec ascripta communibus oneribus ville, ita vti ipsius communis, non interfit querere ipsa bona grauari oneribus communis, per ea que consuluit Franciscus de are. conf. 132. inci. in causa quæ vertitur col.

fi. & que dixit Bar. in l. prima in fi. comenti C. de muli. & in quo lo. lib. vndecimo, cum nec ipsa familia Dominorum dicti loci, se gesserit vt pars dicte Vniuersitatis, Sed vt corpus diuisum, & separatum, Cum vt dicit Bal. in l. secunda §. Deinde cum esset. ff. de origi. iur. per illum textum, familie Magnatum & Nobilium possint facere vnū corpus de per se, & Plebei aliud per se, & Quia ad hoc vt dicatur eadem vniuersitas expedit vt persone regantur per eosdem administratores, & quod publica negotia simul & per eosdem tractentur, Vt per Bar. in l. Respublica C. ex quibus cau. maio. Quod non contingit in Dominis Castrorum & subditis de villa. Quod fortificatur quia statuta loci, non ligant illos qui sunt de familia Dominorum, Nec filias eorum, secundum Cardin. in conf. secundo & dixi plene, in tractatu de statu. excluden. semi. in sexto articulo principali secundo membro septima questione, cum secundum Cardina. conf. preallegato, Qui consuluit in Illustribus Dominis Ferrarie licet sint ciues, Non eò minus sunt Domini, & quod non dicantur esse eadem vniuersitas facit, Quia diuersa est familiarium, seu talium domesticorum subiectio, a subiectione hominum ville, vt per Bal. & Docto. in dict. c. 1. quali. vass. iura. debe. fide. & facit textus in l. Qui iurisdictioni. ff. de iuris. omni. Iudi. Et non est absurdum quod etiam in eadem Ciuitate, possint esse plures, & distincte vniuersitates, Quia potest esse ciuitas diuisa per Quarteria, & portas. sub diuersis iudiciis, Ita quod quelibet pars faciat ciuitatem per se, seu vniuersitatem, vt per Bal. in l. prima in fi. comenti C. Vbi Quis de curi. vel choar. in fi. comen. & secundum Bar. in l. prima in principio in vltimis verbis. ff. quod quis. iur. Ad effectum vt plures constituant vnā vniuersitatem attenditur eorum animus & voluntas, & probatur in l. secunda in principio ff. de orig. iur. dum ibi dicitur quod à principio vrbis Romulus illam diuisit in triginta partes, seu curias.

Nec

Nec ex eo q̄ Domina Maria sit extra famili-
am nupta, desinit esse de familia vt per
Docto. in l. voluntas vbi Dominus Ias. in
principio commenti. C. de fideicom. & in
l. in fi. commenti. ff. de cōsti. princi. post
Bar. in l. 1. §. Idem rescripserunt ff. ad mun-
icipal. cum concordantibus de quibus
per Alex. conf. 55. inci. Ponderatis 3. vol.
& Corne. conf. 55. primo vol. & Maria
in c. fi. in 8. questione principali, primo
casu circa h. de foro compe.

Concludendum igitur puto, q̄ Principe im-
ponente collectam in Territorio Illo, vel
tota patria, possit compelli ipsa Domina
Maria ad soluendum pro rata bonorum
suorum, omisso articulo, An privilegio
Nobilitatis possit excusari, iuxta ea quæ
dixi in d. cons. 103. Quia ratione Principis
est Idem territorium, vt pulchre per
Pau. de ea. cons. 134. inci. Notandū 3. col.
cum sequen. in antiquis, & per Felli. in d.
c. Rodolphus in 11. col. in fi. cum sequen.
vers. Districtus post mediū de rescrip. Et
qr. p̄ predia Patrimonialia Principis pro
collecta Ordinaria Principis tenentur l. 1.
C. de priui. dom. Augu. lib. 11.

Quo autē ad Onera, & Collectas, per ipsam
villam imponēdas pro suis necessitatibus
Iuxta notata per Bar. in l. prima. §. q̄ si
nemo ff. quod cuiusq; Vniuers. nomi. &
Alex. in l. quarta. §. Actor siue in princ.
l. in quarta col. tertia additione in fi. ff. de
re Iudi. Teneo quod non possit compelli,
Cum ipsa non sit de vniuersitate & popu-
lo, Nec bona ipsa sint de comprehensis in
vniuersitate predicta, rationibus prealle-
gatis, licet actiue sint in territorio & Iurisdic-
tione Dominorum Castri, vt in cōs.
meo 118. supra 2. vol.

Et Quia etiam predia patrimonialia princi-
pis, ac Clericorum, non excusantur pro
collecta imponenda, pro reparatione via-
rum, & pontium, l. pe. C. de priuil. dom.
Angu. lib. vndecimo & l. Ad instructio-
nem cum Ibi notatis C. de Sac. San. Ec-
cle. Pariter nō excusabitur Domina Ma-
ria, ex ordinatione legis, Non autē dicte
Ville, iuxta in simili notata in c. Non mi-
nus cū sua materia de inmu. Ecclesia. vbi

habetur de collectis ad quas Ecclesie, &
Clerici tenentur? Laus Deo & Virgini
Gloriosissime.

Albertus Brünus.

QUANTUM ex consortibus percipias aquā
nascentem in predio Consortini, An
illi in aliquo teneatur
Et an aliquis consors in furno Domi-
norum Quillocatur, possit gratis co-
quere pascim

CONS. CXL.

DVM dubitatur An aquā
nascentem in solo Ma-
gnifici Domini Thome
de Inardis ex Dominis
Sinfedi, & discurrentē
p̄ predia Magnifici Do-
mini Honorati de Rot-
tariis et ex Dñis dicti loci, liceat ipsi Dño
Honorato recipere, & illa vti, Absq; solu-
tione aliqua Domino Thome scienda, in
hoc non video dubium, Quin Dñs Hono-
ratus post q̄ ipsa aqua fluxit in sua predia
sit Dñs talis aque, & possit ea vti modo
suo, per ea q̄ dixit Bal. in cons. 109. inci. &
videtur primo vol. in pe. stampa, & pul-
chre in c. primo §. Si quis de manfo in vl-
timis verbis de controuer. inuelli. & in l.
quarta C. de seruitu. Et in proposito, &
plene D. Preposit. in d. §. Si quis de manfo
5. & 6. col. & Alex. conf. 108. inci. in causa
& litte in princ. 2. vol. post Bal. in c. Cum
omnes 5. col. vers. pone ex publico de
constitu. & Bar. in l. Quomodo vbiodeci-
ma questione Vbi etiam Dominus meus
Ias. ff. de flumi. Quam 12. questione etiā
tangit Cepola in tractatu seruitutū Rusti-
carū sub Rubrica de Aqeductu, 15. col.
vers. Quid autem, Nam qui est Dñs pdii,
est et Dominus Aquę ibi Fluentis, postq;
est ingressa ipsum predium, Et merito po-
test facere de ea quod vult, allegat l. primam
§. permittitur & l. Lucio ff. de
Aqua quoti. & astiu. & l. primam §. 2.
& de flumi. Naturaliter enim aqua ex
1 2 loco

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

loco superiori Fluit in inferiorem, Ita q non solum aqua fiat recipientis, sed & pinguedo, Quam secum habet Aqua, l. prima §. Sed & si vicinus cum §. sequen. ff. de aqua plu. arce. & cum predicta opinione etiam transit Bal. cons. 57. inc. Ad evidentiam in principio & medio consilii in 3. vol. penultima stampa vbi linitat, & Dominus Preposi. in d. §. si quis de manso 5. col. Sed an Dominus Thomas possit aquam diuertere, Ne solito more Fluat per predia Domini Honorati, non sit super hoc Questio, & late examinat Cepol. in Rubrica preallegata 19. col. vers. Sed est dubium de questione quotidiana, & Bal. in l. Item lapilli, 2. col. ff. de rer. diui. & D. Ias. in l. 2. in principio col. ff. sol. Matr. faciūt Notata per Bar. in d. l. Quominus 12. questione & per D. Preposi. late in d. §. si quis de manso 6. col.

Ceterum Dum queritur an D. Thomas possit coquere gratis panem ad eorum furnum communem, Quem habent in ipso loco Sinfredi, & percipere dimidiam partem eius quod pro situ prestat cōductor Furni, videtur quod non, Quia plus percipere dicitur ipse Dominus Thomas, cū Lucrum debeat in dubio inter socios esse equale §. primo & §. illud Insti. pro Soci. & l. si non fuerint, ff. eo. & q. Socius de commodo quod percipit ex re communi tenetur reddere rationem l. Socium qui, in principio. ff. pro socio, Aut desistere, Arg. l. si fondus ff. eo. est enim Certum quod ob hoc q percipit commodi Dominus Thomas, Furnus minori precio locatur, faciunt que dixit Bal. in dicto col. 109 q vsus aque communis debeat percipi parata, & sine preiudicio partis socii, Nec obstant notata per Rizar. malū. Bal. Ang. Pau. de ca. & Docto. in l. Duo fratres ff. de acqui. here. vbi potest, Quis vi re cōi in pluri quā socius, & etiam in solidum in absentia socii, ad quod etiam facit l. Sabinus ff. commu. diui. Quia istud procederet in re quæ non locaretur, & ad communem vsum retineretur vt ibi patet, Ideo dicebam quod aut soluat. vel tanto minus percipiat de pensione furni,

Quantum amplectitur commodum qd percipit pro dimidia, Aut patiatur quod ipse Dominus Honoratus submittat tot alias personas loco sui ad ipsum turnum coquentes. ad commodum ipsius Domini Honorati, Qui concurrant in portionē illius commodi quod percipit Do. Thomas, Et si constaret de consuetudine scilicet soluendi etiam pro pane ipsorū Dominorum locatione non obstante, res esset magis clara, Ad quod faciunt Quæ circa consuetudinē lociorum dixit Bal. in d. cons. 109. dicens q talis consuetudo habet vim pacti, vt ibi latius per cū Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

 Commissarius seu delegatus aliquorū Dominorum vel eorum Capitaneus, An teneatur de sua commissione fidem facere, Et an alias possit ei impune de facto resisti, Item si fiat populi concitatio, ex hoc an sit puniendus. & qua pena.

CONS. CXXXXI.

Videtur michi q potuerit resisti impune huic luenali, Quia de sua commissione seu Dellegatione quam dicebat se habere ab aliquibus ex Dominis, seu a capitaneo Dominorum, fidem nō fecit, quāvis foret requisitus, Et q capere per eum, potuisset impune à quolibet de eius manibus eximi via facti, vt voluit Ang. & Roma. in l. prima in principio & Ibi D. Ias. in §. 1. 3. col. in ff. ne quis eum Qui aperte loquitur, & volunt licere cōtra talem dellegatum resistere de facto. facit c. Cū in iure de offi. dellega. vbi nō conceditur Dellegato procedere, Nisi fidem faciat de commissione, & dicit ibi Panor. in prima questione, q antequā fidem faciat, dicitur i eo esse defectus iurisdictionis.

Item

Consilium cxli. & cxlii. mod. A. & i

Item ex eo, qd. Delegatus non potest missionem facere in possessione, Nec personaliter aliquem capere, vel realem citationem facere, vt per Alex. in l. 2. in 2. & 3. col. ff. de iuris omni iudi. vbi in 3. col. dicit, qd. non potest imponere multas. vltra Duos aureos seu taxā l. 2. C. de mō. multa. Sed debet requirere Brachium ordinarii pro facienda missione in possessionem, & executione, Quo ad penam huius pretensi Commissarii qui fecit ex hac concitatione in populo; Quamuis admoneretur ab altero ex Dominis videlicet à Magnifico Domino Franceschino qd. desisteret, & fidem faceret de mandato & commissione, Credo qd. sit pena arbitraria: p. textum in l. Capitalium §. solent iuncto §. siue vers. nonnunq. ff. de penis & per Glor. & Notat. in l. Nemo martires C. de Sacrosan. Eccle. Dum ibi dicitur qd. faciens contra legem saltem incidat in penam arbitrariam, Et cum michi persuadeatur qd. in veritate iste Iuuenalis habebat verbialem commissionem & dubitetur an possit contra eum procedi, ex eo qd. assumpsit officium Magistratus, & qd. vim publicā & concussionem fecerit ac populi concitationem Respondeo esse expectandum quomodo & prout iustificabit suam facultatem & commissionem, secundum quod fortius & minus punietur Ideo me latius non extendo, cum istud ex iustificatione sine percipi possit, & an iste Iuuenalis ex toto iuuenaliter processerit, Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

*Questas loci an possit cognoscere de causis Dominorum.
Et quando vniuersitas nō est diuisa an possint in loco plures potestates à diuersis Dominis poni,*

idv CONS. CXLII

In materia huius consilii qd. dñs possit esse Index in cā ppria capi. Decisione 124. & 137. huius filius.

Rbitror qd. sententia lata in fauorem iurisdictionis potestatis Plarormi Deputati per Magnificos Dominos Catherinam & Hieronimū de Rottariis, saltem antea

coluetudine de qua informationes sumende sunt iuxta ordinationem factam de iure teneat, qd. consuetudo potest inducere qd. quis sit Index in causa sua vel suorū vt per Alex. in l. Qui iurisdictioni Nona limitatione ff. de iuris omni iudi. Ita limitantē d. l. Qui iurisdictioni, cum quo ibi transeunt Moder., Et hoc etiam vult Bart. in l. Ex quacūq. in prima lectu. in 2. col. & Et in 2. lectura in 2. col. in principio sub nu. 3. in veraq. lectu. ff. si quis in ius voca. non ier. dicens qd. in talibus seruanda est consuetudo, & vult Iacob. de ardo. in somma feudorū in Rubrica de his q. feudar. pos. dicens qd. consuetudo multū operatur in danda iurisdictione, Ad quod facit Et Quia consuetudo potest cōfettere iurisdictionem, non habenti, vt est textus in c. eum contingat vbi Panor. in vlt. notabili de for. compe. & ibidem late Felli. & Panor. in c. Quo simul in 3. notabili p. illum, textū de offi. ordi. & Bar. Ang. & Docto. in l. Iniuriarum §. Si quis, alias §. Que iure ff. de iniur. & Bar. in l. more 2. col. ff. de iuris. omni. iudi. cum concordantibus allegatis per Felli. in d. c. cum contingat & in c. ex parte decani de rescrip. vnde multo magis potest iurisdictione extendere & ampliare, Hinc secundum Flori. in l. 3. §. si. per illum textum ff. de testib. consuetudo potest dare alicui officiali iurisdictionē citandi extra territorium & secundū Floriā. Ibi talia possunt pbari p. informationes sumendas à Iudice, cum an sua sit iurisdictione cognoscat ipse Iudex, & late p. Felli. in c. si p. literis in tribus vltimis chartis de rescrip. & tūto magis qd. agitur ad rem, que est de

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

Iurisdictione huius potestatis l. fi. C. vbi in rem actio & c. sane de fo. compe. & Dicit Bal. in l. procurator C. vbi cau. fisca. q. Qui causam fiscalem non potest exequi, Sicut est alter potestas, Non potest esse Iudex, Et ridiculum esset dicere, q. si bona forensis propter registrationem nō factam confiscata essent, q. agendum foret in loco originis, Vel domicili forensis, Cum isti quo ad Iurisdictionē huius potestatis sint forenses, id est de alieno foro. Nam quando in loco deputantur à Diuersis Dominis, Diuersi Iudices separatim, Quorum quilibet pro suis Dominis separatim Iurisdictionem exercet in loco, Non potest vnus Iudex se intromittere de his, que spectant ad alterius Iurisdictionem secundum Bal. in l. prim. in 3. col. 1. 2 questione circa finem ff. de offi. consu. et in l. prima in fi. commenti C. vbi quis de curia, vel Choar. & Franc. de aret. conf. 79. loquentes de iurisdictione diuisa per species, aut Quarteria, vel per portas. Et licet in terminis presentis confiscationis, ob non factam registrationem bonorum, possit dubitari, An Iudex causarum criminalium sit primo ad eundem quam ciuiliū vt tangit Bal. in l. 1. C. vbi cau. fisca. Quem impugnat Pau. de ea. Tamen hoc non facit ad rem. Quia isti potestates habent quilibet eorum Iurisdictionem pro Dominis suis, tam in criminalibus causis q. ciuilibus, Nec etiam obstat q. homines & vniuersitas Plarormi, Quantum sit in eis viuant sine partitione, & vt vnū corpus, ac vt vna & eadem vniuersitas, & simul faciant vnum & idem consiliū, syndicos, ac eorum ordinationes, cum etiam in vrbe Romana, Aliquando fuerint diuersi Magistratus, & tribuni plebis & militum, & Plebei, ac Magnates, vnum Populum facientes ac representantes, vt patet in l. 2. §. post deinde cum esset, vbi Bal. & p. discursus illius legis. ff. de orig. iur. & in §. lex & sequen. cū Glo. Insti. de Iur. nat. genti. & ciui. Ita q. non repugnet iuri q. vna sit vniuersitas, & diuisa sit superioritas, ac iurisdicōio superiorum per predicta, & vult Bal. in d. l. 1. ff. de offi. consu. lo-

co preallegato, vbi declarat plures modos habendi diuersos iudices in vno & eodem loco Sic etiam videmus q. plures Parrochie diuifos rectores habentes faciunt vnum corpus, vt per Docto. & Panor. in c. fi. de Parro. Et q. plures Nationes, ac plura Corpora coniunguntur, ad faciendum vnam vniuersitatem, & Concilium, c. scriptum vbi Panor. de elect. & Panor. in c. humilis vbi Felli. in principio commenti de maio. & obe. & Bal. in l. fi. ad scribatum in fi. commenti C. de appel. & quod habetur in l. fi. C. de iur. omni iudi. & in Auten. Habita C. ne filii. pro pat. & in c. ex literis de consili. Est verum q. in hac diuisione & diuersitate Officialium potest versari interesse hominum, & difficultas ac consilio, vt dicit Pau. de ca. in l. Si vni ff. de re Iudi. dicens q. possunt tunc Domini ad instantiam hominum, cogi per Superiorem, q. vnus tantum deputetur in loco Officialis, Quam opinionem memini dixisse procedere, quando homines nō essent diuifi, Cum non possunt subditi prohibere diuisionem, inter Dominos de feudo & iurisdictione, vt in libro meo primo consiliorum feudaliū conf. 93. in medio & fi. consilii. Et dictum Pau. de ea. posset generaliter procedere, Quando ex tali diuisa potestatum deputatione insurgeret scandalum, defectus iustitie, & grauis iactura subditorum, & vniuersitatis, ac hominum, cum superiores teneantur subditos defendere ab oppressiōibus, & Illos bene gubernare, ac bene tractare & alias priuētur iure superioritatis, c. p. quali. do. seu. proprie. priu. & c. 1. §. Domino committente si de feu. fue. contro. inter Domi. & agna. cum verobiq. notat. & c. 1. §. Si quis aduocatione de pate. vbi Bal. in §. pe. Et prout dicebat Bal. in l. prima C. Ne quis in sua cau. iudi. in questione An Episcopus possit cognoscere de causa Ecclesie, aut de re ad Ecclesiam suam deuoluenda, Bonum esset propter suspicionem capere adiunctum, vbi cognoscere potest Episcopus de causa, Et placet michi consuetudo quam vidi in aliquibus prouincijs seruari, q. Domini singulis annis

his capiant vnum probum Doctorem cū cuius consilio eorum Potestas Iustitiam gubernet, & sine quo nullum actum prejudicalem faciat, ad quem possint homines & subditi dictorum Dominorum recurrere pro illum informando, & quorū quo cause graues, & non modici prejudicii possint tractari, Tunc maxime quando potestas est parum expertus, vel causa est ita difficilis q̄ Doctorem exigar Iudicem, q̄ sit potestas. Et Laudabile esset q̄ fieret Decretum, super hoc prouidens, mandans in casum negligentie Dominorum, de tali consultore, per presidem prouincie posse prouideri, Nam in electione cōfidentium sunt multe fraudes, & cause nimīū diferuntur, in dando super quolibet Articulo prejudiciali cōfidentes, Et rare sunt cause, in quibus Potestates villarum alteri partium non faueant, & sepe Domini loci, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

I Feudo paterno, auito, vel antiquo, agnati qui ex eodem stipite descendunt, succedunt in infinitum.

Noua inuestitura, Non facis nouum feudum.

Inuestitura falsa, de feudo deuoluto, quando dicitur Nouum, vel antiquum feudum, sit an succedant agnati in eo.

Lite pendente auisit Nouum feudum, vel paternum; agnatus debet stare in possessione.

Igressus religionem, per meum, & declaratus denum Laicus, etiam non vocato Domino feudi, succedit in feudo.

CONS. CXXXXIII.

Nescio videre Quid obstat Domino Philipo, de carrecto Cur inuestiri non debeat de feudo Degi, & parte feudi Malarum de quibus fuerat inuestitus Dominus Iohan-

nes eius parruus, Qui decessit sine liberis, nulloq; relicto agnato sibi proximiorē q̄, sit ipse Dominus Philippus, attento q̄ ut sonat inuestitura Domini quondam Iohannis ipsa feuda saltē eiāt quoad ipsum Dominum Iohannem paterna, & q̄ quo ad ipsum Dominum Philippum sunt saltem auita, cum ipse quondam Dominus Iohannes & Dominus Philippus processerint ab eodem stipite, Qui fuit vni Patris, & alteri Aui, & attento q̄ per alias inuestituras apparet ipsa feuda esse antiqua, Ita quod ipsi, & eorum descendentes in infinitum possint in dictis feudis succedere c. 1. §. Hoc autem sciendum alias §. decedente vbi Bal. & alii in titulo qui seu. dar. pos. & c. primo vbi plene Doct. & Alua. de gradi. suc. in seu. & c. 1. vbi Et Doct. de success. seu. cum infinitis concordantibus.

Nec obstat q̄ inuestitura facta Domino Iohanni, nuper defuncto de cuius successione agitur dicatur noua inuestitura, Quia Inuestitura de nouo alicui facta, non facit dici nouum feudum, Nec operatur feudum antiquum, auitum, vel paternum, dicitur nouum, secundum Bal. in l. fi. in 2. col. C. de ius & legi. vbi allegat c. primum de val. decre. ata. per quem textū Ita etiam decidit Roma. conf. primo in fi. & facit textus in c. primo in principio per quos fiat inuesti. vbi And. de Iser. & Doct. vult Idem And. de Iser. in c. 1. vers. non de paterno in primis verbis de duobus fratris de ben. inuesti. Dicēs q̄ seq̄ns inuestitura improprie dicitur inuestitura & q̄ est quedam successio per tex. in d. c. 1. in principio per quos fiat inue. vult Alex. conf. 30. inci. Quoniam 3. col. vers. sed premis, primo vol. quod est repetitum in conf. 2. 5. vol. Ad quod alias multa adduxi in conf. 78. & sequenti impressis, in primo vol. meorum consiliorum feudalium, que possunt videri, Ceterum etiam ipsa inuestitura non potest dici Noua, q̄ in ea dicitur prout Genitor Domini Iohannis, & alii antecessores fuerunt inuestiri, Que verba non patiuntur, vt aliqua inuestitura dicatur Noua, vt in proposito dixit

dixit Alex. in d. conf. 30. in 1. col. vers. & ita etiam colligitur, vult Franciscus de are. in l. si michi & titio ff. de verb. obli. & & in conf. suo penul. in 4. col. Dicens q̄ quando sequens inuestitura sit sub commemoratione precedentis, aut precedentium, non dicatur noua inuestitura, Nam dispositio alterius comemoratiua, secundum comemoratum regulatur, vt habetur in l. Lucius §. Filium vbi Bar. & Doct. ff. ad trebell. Hinc dixit Bal. in l. prima 1. col. quarta questione. ff. de re iudi. q̄ nō videtur noua inuestitura, per quam veras confirmatur, & dixit Idem Bal. in c. prim. §. insup. el secūdo in finalibus verbis de probi. alle. seu. per Fre. q̄ exequio veteris feudi, non esset etiam in feudo deuoluto nouū feudum, nisi daretur noua forma; plus voluit Alex. conf. 80. inci. circa primum pe. col. primo volumine. q̄ licet augetur Canon, per hoc non dicatur noua concessio.

Nec obstat si dicatur q̄ Dominus Iohannes fuerit inuestitus de ipsis feudis, tanquam ad Marchionalem Excellentiam deuolutis, mediante sententia que dicitur fuisse executioni mandata, reducita possessione ipsorum feudorum ad manus Camere Marchionalis, Quo casu ista videt noua concessio & inuestitura, vt voluit Bal. in d. §. insup. el secūdo in fi. commenti, & Pau. de ca. conf. 156. inci. Quod istud in antiquis & Dominus. Preposi. in preiudiciis feudorum in quarta diuisione 13. col. & Bal. notabiliter in d. l. prima in 3. col. 15. questione. ff. de re. di. Volens q̄ reuersa possessione ad Dominum dicatur Noua inuestitura, vel noua concessio, esto q̄ Dominus remittat felloniam, Quia pars Domini Iohannis, & Domini quondam Bernardini, eorum fratris, nonq̄ fuit deuoluta, cum ipsi tempore asserte fellonie que dicebatur fuisse commissā, & tempore processuum essent absentes ā patria, ita q̄ nulla in eis reperta fuerit culpa, quamuis pro defensione aliorum etiam consuluerim, vt patet in d. vol. primo consiliorum meorum feudalium conf. 69. & sic quoad Dominum Iohannem non potest

dici facta concessio, vel inuestitura, tanq̄ de feudo deuoluto, cum non esset quo ad eum deuolutum.

Et insup. etiā in feudo deuoluto illa verba prout Genitor tuus ac Antecessores tui fuerunt inuestiti, Non patiuntur vt dicatur noua inuestitura, vt dixit Alex. d. cōf. 30. loco preallegato, & vult Franciscus de are. in locis preallegatis, cum etiam tali casu tenor inuestiture de claret an vt Noua concessio fiat secundum And. de iser. in c. 1. in 1. col. circa fi. de val. decre. etai vbi dixit inspicere tenorem inuestiture ad inuestigandum an princeps Indulgens criminoso intenderet vti de nouo feudo; An tanquam de non deuoluto inuestire, in tantum q̄ secundū eum etiam si adessent verba de nouo concedimus; Et Nūc Dominus adessent verba importantia restitutionem in pristinum, puta restitui mus reddimus &c. Non esset noua concessio.

Fortius voluit Bar. in l. Quod dicitur la prima prope fi. commenti ff. de Impensis in reb. dota. fac. q̄ in dubio cōcessio de feudo deuoluto, non sit censenda Noua concessio, Nec vti de feudo nouo, sed vti de antiquo, sequitur And. de iser. in c. si quis milles vers. Et si filius in fi. commenti in tit. Impera. Loth. Eug. Pape & Alex. in d. conf. 30. in 2. col. vers. Sed premissis & est de mente Bar. in d. l. Si michi & titio in fi. commenti. ff. de verb. oblig. & Bal. in l. vnica col. fi. C. quando non peten. part. & I no. 1. c. 2. 4. col. de feudis Licet, Bal. distinguat in d. §. insup. el secūdo in fi. commenti, & in d. l. prima in 15. questione ff. de rer. di. & Dominus Preposi. non audeat aliquā firmare in preliis feudorum in d. quarta Diuisione, super quo ponēto cum sit extra propositum, non expedit vterius insistere.

Et saltem ipse Dominus Philippus esset in possessione mitendus, stante hac contentione, An feuda ista sint Noua, vel paterna, propter possessionem Domini Iohannis, vt est textus in c. primo in principio vbi omnes scribentes si de scu. sue. cōtro. int. Domi. & agna. & tanto magis ex quo ipse

Ipse Dominus Philippus repertus fuit in possessione Castri Degi, mortuo Domino Iohanne. Antequam commissarius Marchionalis veniret captum possessionē & in eo erat, quando fuit capta eo invito. Nec obstat si dicatur quod ipse Dominus Philippus est incapax feudi, cū ingressus quandoque fuerit Religionem fratrum predicatorum, & ibi fecerit professionem, per notata in c. 1. de mil. vas. qui arm. bel. dep. & per Bal. in c. qui Clericus si de seu. sue. contr. int. Domi. & agna. cum similibus. Quia iste ingressus Monasterii cum predicta professione, & mansione in Religione fuit meticulousus. In tantum quod data opportunitate recessit à Monasterio, & ad vitam laicalem se transtulit; iuxta c. primum cum sua materia quod met. cau. Et fuit declaratus Laicus, & ipsa Professio meticulousa, per commissarium Apostolicum in vrbe, vocato procuratore religionis, & demum per religionem tolleratus pro laico, & vxorato, prout adhuc tolleratur, Que sententia super ipsa causa Monacationis, & status Laicalis, vel clericalis lata, facit ius quo ad omnes etiam non vocatos, secundum Bal. in proposito in l. ingenuum in prima lectu. in pen. col. in fi. ff. de sta. homi. Quem refert & sequitur Alex. in repetitione l. sepe in 21 col. vers. iuxta hoc queritur ff. de Iudi. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Domini Terrarum vel eorum potestates, An possint contra eorum subditos procedere, pro delictis in alieno territorio commissis.

CONS. CXLIIII.

In hac m̃a vide Hippo. marsil. in sua practica Criminali in §. Constante 2. col. Bru. Filius.

Vltra est m̃a & satis trita, An potuerint Magnifici Dñi Costigliolaiū, contra Romanum faracenū eorum subditum procedere, pro pretenis furto, vel rapinis, Que di-

cuntur facta per eum super finibus Neuelarum cum complicitibus, in qua Bal. in l. fi. pe. col. vers. pone cōsuetudo C. si a nō compe. Iudi. Dicit quod Generalis consuetudo est quod non possint.

De merito autem iure Bar. in l. Si cui §. fi. in fi. commentū, ff. de accusa. tenuit per illum textum quod non possint, Nisi quantum ad aggravandum delictum in territorio Dominorum commissum, puta si pro tribus furtis posset quis acrius puniri, forte furca Suspendi, Et in territorio Dominorum non commississet nisi unum furtum, & alibi duo furta; Licet ipse Bar. aliter tenuerit in l. prima C. de summ. trini. col. antepen. cum sequen. & in l. Relegatorum §. interdicere tertio notabili ff. de penis, ubi voluit quod etiā incolae possint puniri de delictis alibi commissis, Quod est forte dictum contra malefactores, Qui fugientes alibi incolatum contrahunt, cum ante incolatum contrarium, sit materia remissionis delinquentiū, de qua in authent. Qua in provincia ac in l. prima & 2. C. ubi de crimi. agi. oppo. pro quod facit quod dixit Bal. in c. prim. §. Si Iudex de pac. tene. Dum dicit quod Domini terrarum non debent receptare malefactores, & ibi in fi. commentū concludit, quod possunt si volunt inquirere contra subditos pro delictis alibi commissis, sed non compelluntur, Et licet in materia sint opinionēs, tamen communior opinio est, quod possit contra hunc Romanum procedi, ut per Panor. & Docto. in c. cum contingat ubi Panor. in 2. col. & late Felli. in princ. commentū & in c. fi. de for. compe. & Ang. cū additione Domini Augu. in tractatu male. in prima clausula pe. col. vers. querit hic Dominus Ang. secundum antiquā impressionem & secundum nouā inci. Ang. quero an indelictis commissis per subditum extra territorii antepen. fol. Nichilominus volentes, quod puniendus sit secundum statuta loci delicti, de quo etiā traditur in c. fi. de constituto. Qui articulus est etiam pulcher, licet predicta sit communis opinio, ut per Bar. in d. l. prima in Repetitione col. pe. C. de summ. tri. & Panor.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

nor. in d. c. cum edtingat & Moder. in locis preallegatis. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Remissiones de se patent. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Albertus Brunus.

Subditus alienius debitor, si per Dominum suum alteri solvere compellatur, an liberetur.

Domini terrarum an possint suos subditos conuenire, coram eorum potestate, & an subditus casu quo possit ibi conueniri per Dominum, possit allegare potestatem suspectum.

CONS. CXLV.

Nidetur q̄ Bartholomeus Genta non possit molestari, pro eo quod debebat Magnifico Domino Ludouico de carreto cum Domino Spigni ex quo Ipse pecunie fuerunt per Iudicentē

dicti loci sequestrate penes ipsum Bartholomeum, & per sententiam latam in loco Costigliolarum. Ipse Dominus Ludouicus declaratus fuit debitor, Magnifice Domine Marchionisse incise, & dictus Bartholomeus Iussu potestatis ac Dominorum, & Illustrissimi Domini Ducis Sabaudie superioris ipsorum Dominorum, coactus fuit soluere ipsum debitum dicte Domine Marchionisse vt est Decisio Bar. Imol. & Docto. in l. creditor in principio ff. de Soluci. & ita transeunt Pau. de ea. ac Dominus Phil. Corne. in l. si te bonis C. de Iur. delibe. Inferentes ad colonos, qui coguntur soluere communi partem quā soluere debent Locatoribus contra Bal. & Salice. Ibi, cum etiam in nominibus debitorum possit fieri executio l. Adiuo Pio §. In venditione cum sua materia ff. de re Iudi. & maxime quia Bartholomeus, predicta fecit intimari ipsi Domino Ludouico cui est imputandum, si non prouidit, Et licet possem multa adducere in proposito & generaliter pro excusatione eius quod sit per subditum, Iussu superioris, tamen predicta videtur sufficere, maxime Quia moderno tempore, Inuenio Articulo & ponēto questionis.

CONS. CXLVI.

In hac materia vide Iohannem de arnono in Problemate num. michi 36. & Marantā siculū in suo Tractatu de ordi. iudici. 6. parte principali vers. Secundus alius principalis u. michi 32. & sequen. Brunus Filius.

Ictet regula sit in iure, q̄ superior potest se submittere iurisdictioni iudicis inferioris, aut parisi vt in l. est receptum vbi Bar. & alii ff. de iurisd. omni Iudi. vbi dicunt Docto. hoc ēē procedere in Pa-

pa. & Imperatore, siue per viam expresse submissionis, siue prorogationis. Siue etiā secundum Bar. Ibi, cum quo alii transeunt per viam reconuentionis, Quo casu non est necessaria submissio, sed inuitus conuenitur, Que opinio est indubitata, tam apud Legistas, quam Canonistas, vt ibi habetur, & consequenter videatur q̄ Dominus Loci possit subditū coram potestate loci predicti conuenire, Qui potestas est iudex indubitatus in causis subditorum, licet non Dominorum, tamen infiriari non potest, quin potestas iste sit suspectus subdito, in causa Domini, vt per Imol. in c. Insinuante de offi. dellega. & Philip. Frachū in c. postremo vers. duodecima suspicionis causa de appell. Dicētes q̄ si Episcopus est suspectus eius Vicarius etiam est suspectus, facit quod dixit Bar. in l. Qui iurisdictioni circa principium commentū

commenti. ff. de iuris, om. Iudi. q. sicut Dominus in causa suorum familiarium est suspectus, pariter est suspectus ille quē Dominus dat pro iudice in ipsa causa, Et predicta fortius procedunt, ex quo iste potestas est subditus, vt voluit Alberi. de Rosa. in d. l. Est receptum, cum quo ibi transit Dominus las. in 3. col. Dicens q. in subdito, cui superior se submittit. semper militat causa suspitionis, Que non permittit tenere talem submissionē, Nec sententiam valere, Et si dicatur, q. iste subditus, forte consensit tacite in hunc iudicem, cum vocatus ex improviso non contradixerit persone iudicis, iuxta notata in l. prima ff. de iudit. & in d. c. postremo in Notabilibus, & per Panor. in c. significasti antepen. col. cum concordantibus de for. compe. & per Docto. in d. l. est receptum, Dico q. hoc presupposito, error excludit consensum, Nec patitur prorogationem l. Si per errorem. ff. de iur. omni. iudi. cum ibi notatis & declarat Panor. in d. c. significasti antepen. col. Et quia in rustico ex improviso coram potestate vocato, fuit tollerabilis error, & iuris ignorantia, saltem quousq. fuit sibi spaciū temporis, pro consulendo peritiores iuxta notata in l. Iuris C. qui admi. cū sua materia. Et propterea Zabare. alibi dicit q. in Rurali propter non repetitionem apostolorum, appellatio, non deferitur; Item Notoria suspicio reddit pro cessum nullum, esto quod non allegetur, secundum Bar. in cons. 121. inci. inquiri- tur in causa Domini Iohannis, sequitur Barba. cons. 38. inci. preclarē scripsit in quarta col. secundo vol. vbi in septima col. dicit q. evidens iudicis incompeten- tia potest quandoq. opponi & sequi- tur Dominus las. in l. prima §. Nontatio ff. de ope. nou. nontia. Laus Deo & Vir- gini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Apa, Imperator, & quinis Domi- nus loci, subicitur Iurisdictioni Iu- dicis paris, vel inferioris, ex expres- sa enumeratione, vel tacite patien- do se conueniri coram eis.

Et si Dominus delinquat in territorio vassalli de quo non recognoscant, sed alter superior. fortitur ibi forum, & subicitur Iurisdictioni sui f. assalli.

Et Tutor, vel Tutrix, pupilli de mini terre, in totum, vel pro parte, an possit constituere alioem, cum Decreto sui Officialis.

Et an Dominus loci possit emancipare filium, vel se, vel adoptare, aut manumittere coram se, vel suo potestate.

CONS. CXLVII.

AEC Magnifica Domi- na Tutrix filiorum suo- rum cundominorū Pri- oche potest meo Iu- dicio constituere actorē corā potestate Prioche, Quamuis ab ipsa Do- mina Urbana ponatur potestas pro parte, eo quia superior potest prorogare iurisdictionem iudicis paris, vel inferioris, licet non priuati inferioris, vel paris, vt est textus in l. est receptum ff. de Iuris. omni. Iudi. vbi late de materia, fa- ciunt que habentur per Anto. de Butr. & Panor. in c. sane el secōdo vbi latius Felli. de offi. deleg. Dum tangunt an possit se submittere confessori, & habetur in l. Ille a quo §. tempestiuum ff. ad trebbel. q. nō procederet in terris Ecclesie, si Episcopus superior, vellet se submittere Iudici infe- riori seculari, Puta laico potestati ville sue per c. significasti iuncto c. Si diligenti cū ibi notatis de for. compe. iunctis his que habentur per Docto. in c. Ecclesia Sancte Mariz de constitu. Dum tangit an Papa possit se submittere, Imperatori, vel iudi- ci laico, vbi Felli. in 2. col. Sicut etiam Im- perator potest se submittere iudicio infe- rioris vt ibi, & per Alex. & Dominum Iaso. in d. l. Est receptum cum concordan- tibus ibi allegatis per eos, & Dicit Bal. in d. l.

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

d.l. Est receptum, & sic fecit Imperator tempore pacis constantie. Et ista submissio potest fieri, vel ex expresso pacto, & consensu facto, antequam causa inchoetur secundum Cyn. Guil. Bal. Pau. de ca. & Alex. in d.l. Est receptum in principio commenti, iuxta l. primam in fi. ff. Si quis iurdi. non obtemp., & notatur in l. Si conuenerit. ff. de iurisd. omni. iudi. ubi tangitur, an eo casu sit locus penitentie, & dicendam est q non, vt per Bal. cons. 393. inci. Inter tres fratres tertio vol. Et eo q si submissio accedit contractui nominato, Non habet in ea locum penitentie, Et vidi in aliquibus locis Montisferrati seruari, q Nobiles, & Domini loci, litigant, in causis eorum, coram eorum potestate, Item potest fieri ista submissio tacite, patiente Domino loci, se conueniri coram suo potestate, vel Iudice maiore, coram equali, vel minore, non opposita exceptione incompententie iudicis, secundum Docto. preallegatos, iuxta l. fi. C. de exceptio, & l. Sed & si suscepit ff. de iudic. vel si me habente duo castra, superior meus. ratione vnius castri, contrahat, vel delinquat, in territorio. Alterius castri, de quo alium Dominum recognosco, Q ratione delicti, subiicietur iurisdictioni mee, per l. Heres absens § primo ff. de iudic. & notatur in d.c. Significasti, & notat Pau. de ca. in d.l. Est receptum in principio commenti, & Maria. in c. Postulasti § col. 1. questione de for. cõp. Cuius contrarium tenent, communiter Docto. in c. Cum inferior prima col. cum sequen. de maio. & obe. vel si confors meus facta diuisione Castri, & territorii, contrahat, vel delinquat, in parte michi obuenta, Quia ero Iudex suus, cum quilibet in suo territorio sit maior, per Glo. in l. Apud eum, ff. de manumif. titulo generali, secundum Pau. de ca. in d.l. Est receptum, ubi etiam ita tenent Alex. & Moderni cum concordantibus Ibi Allegatis per eos. Quamuis contrarium in hoc Ultimo, de duobus condominis, qui castrum diuiserunt, & territorium cum iurisdictione, teneat Bar. in l. Inter tutores in 3. col. ff. de admj. tu.

to., Nõ obstat quod dixit Alberi. de Rosa. in d.l. Est receptum, debere intelligi predicta in minore, sibi non subdito, vt Ibi per Dominum meum Ias. in 2. col., Ex quo infertur q Archiepiscopus se nõ possit subnitere Iurisdictioni Episcopi, sibi subditi, sed alterius, Quia textus & Docto. de materia loquentes aliter dicunt, vt patet ex predictis, Et Quia vt dicit Bar. in d.l. Est receptum, maioritas impeditiua prorogationis tollitur per cõsensum, Que verba non conueniunt non subdito. Non obstat si dicatur, quod licet superior, vel par, possit submittere se iurisdictioni inferioris, vel partis, In his que sunt contentiose iurisdictionis, Tamen in his que sunt voluntarie iurisdictionis, Hoc nõ est indifferenter verum, In tantum q non valeat emancipatio facta per aliquem iudicentem, coram Iudice collegæ, minusq; inferiore, secundum Bal. Pau. de ca. Alex. & Modernos in d.l. Est receptum, Reprobata opinione Dyn. aliter tenentis in d.l. Apud eum, cum quo transeunt Benedi. de Plonb. ibi, ac Imol. in c. p. & g. post medium commenti de offi. dele., Eo quia cum possit apud se ipsum emancipare, manumittere, & adoptare, l. 1. ff. de offi. consu. & l. 2. ff. de offi. presi. & l. Si consul. ff. de adop. salua honestate, & dignitate, sui Imperii, hoc fieri non potest apud collegam, vel inferiorem iudicem ab ipso emancipante, vel adoptante, vt per Bal. Ang. Alex. & Dominum meum Ias. in d.l. Est receptum, Ex quo inferrunt Marti. de laude & Dominus meus Ias. in d.l. Est receptum in medio commenti, q Comes Pallatinus habens ab Imperatore potestatem legitimandi, si legitimat per alium Comitem, filium suum, non valet legitimatio, cū ipse possit apud se filium proprium legitimare, per predicta, & vult Bal. in d.l. Si consul in 4. questione 2. col. propter quæ sorte idem dicendum videatur, in hac Domina volente Adorem constituere. Quia respondetur, q ardent opinione Dy. & Ang. ac Benedi. de plombi. in d.l. Apud eum, & Rey. & Cy. in d.l. Est receptum,

& Imo. in d. c. P. & G. post mediū com-
menti, de Offi. deleg. facilius debet posse
prorogari Iurisdicōio, in casu voluntarie
Iurisdicōionis, quā contentiose, Et q̄r.
cōtraria opinio dicitur esse magis Com-
munis, Iterum responderetur, q̄ illa ratio,
q̄ quis possit in his quæ sunt voluntarie
iurisdicōionis, actum per se facere, & esse
Iudex, ac iurisdicōionem exercere, non
millitat in hoc casu, Quia in datione Acto-
ris requiritur causa, que subrepticia, posset
causare nullitatem, vt per Bar. in l. Actor
2. & 3. q. ff. rem rat. hab. Quo casu, Quan-
do requiritur in actu, causæ cognitio, ille
actus non potest expediri, ab ipso habente
iurisdicōionem, coram se, vt plene ha-
betur per Bar. & Scriben. in l. Prima ff. de
Offi. consu. vbi Bal. in pe. questione & fi.
& tradidit in d. l. Si consul, maxime in
illa questione an habens iurisdicōionem,
possit insinuare donacionem, excedentē
Quingentos aureos coram se, Que causæ
cognitio, esset coram aliis Dominis, tan-
quam collegis, Non coram alio inferiore,
nisi ex expressa submissione examinanda,
Vt per Bal. in d. l. Prima pe. questione
ff. de Offi. consu. vbi etiam Bar. & ha-
betur in d. l. Si consul, verum q̄r. causa est
Euidens, Quia mulier, vt per Bar. in d.
l. Actor secunda questione, Ita vt, causæ
cognitio non sit necessaria, vel leuis, quæ
non tollit sibi iurisdicōionem l. Si pater la
Prima §. In arrogationibus, iuncta dict.
l. Si consul ff. de adop. adhuc videtur ob-
stare, quod non possit coram collegis,
vel potestate qui est inferior, aut saltem
collegas representat, Ex quō coram se
potest hoc facere verum quia exigitur
etiam cognitio causæ, circa Idoneitatem
persone, consulo vt ipsa, & potestas,
interponant auctoritatem huic dationi,
& quod Potestas causæ cognitionem ad-
hibeat, & quod dicatur hoc fieri, ex ex-
pressa submissione, ipsius Domine Tu-
trix, & circa predicta, potest etiam vi-
deri l. secunda, & fi. ff. de offi. Preto. & l.
secunda ff. de offi. Presi. cum concordan-
tibus, Vbi an quis possit se tutorem da-
re, adoptare, & adoptari, apud se ipsum,

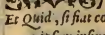
se ipsum Iudicem dare, manumittere, &
his similia.

Nec obstat si dicatur, quod ista Domina
Tutrix, non habeat iurisdicōionem, siue,
ex capite viri, cum vidua censeatur esse
in matrimonio, l. Filii §. Vidua cum con-
cordantibus ff. ad munici. Quoniam,
subditi mariti, non censentur esse, sub-
diti mulieris, Nisi largho modo, ista
quodd, vxor in eis iurisdicōionem non ha-
beat, vt habetur in c. Dilecti filii, Vbi Pa-
nor. in secunda col., quinto Notabili, de
arbi. siue, ex capite tutelle, eo quia mu-
lier iurisdicōionem, & Officiū iudicandi
de iure habere, & exercere non potest,
l. Cum Pretor §. fi. ff. de Iudi. & c. Mulier
est, in fi. 33. questione quarta, & habetur
in l. Femine. ff. de reg. iur. & in d. c. Dilecti
filii, cum concordantibus.

Quia responderetur, q̄ ex quo est tutrix, & ista
iurisdicōio, est annexa Feudo, potest, per
ipsam Magnificam Dominam exerceri,
vt per Ang. in d. l. Cum Pretor §. fi. & in
d. l. Femine, & Docto. ac Panor. in c. Si-
gnificauit, de rescri. & in c. Dilecti, de
maio. & obe. Et Alex. conf. Primo quin-
col. 5. vol. & notat Panor. in d. c. Dilecti
filii, in quarto, & quinto notabili, in 2. col.
Vbi patet, q̄ iurisdicōio, quæ est annexa
Feudo, potest in feminam transire, & per
feminam exerceri, Laus Deo, & Virgini
Gloriosissime.

Albertus Brunus.

 donatio, excedens summam quin-
gentorum aureorum, facta p̄ Do-
minum loci, sine Insinuatione, va-
leat, tanquam per eum insinua-
ta.

 Et Quid, si fiat coram consorte, vel eorum potesta-
te ipsam insinuantibus.

In hac materia, vide Plene Alex. conf. 152. in 2.
vol.

K Conf.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

CONS. CXLVIII.

AEc Donatio, facta, p alterum ex cōsortibus, & Cumdominis loci, alteri Conforti an valeat. Non caret dubitatione, ex quō excedit, summā Quingentorum Aureorum, in eō quōd excedit, Nam Bar. in l. Si consul, prima questione ff. de adopt. tenet q valeat, donatio facta per Iudicem, vltra Quingentos Aureos, coram se, seu ab ipso Iudice Insinuata, per Illam legem quæ vult q Consul apud se ipsum, possit emancipare, Esto, q emancipatio, requiratur causæ cognitionē l. Si pater, §. Fi. ff. eo. tit. Sicut & insinuatio, l. Data, C. de donatio. Vt Ibi per Bar. Qui in mea lectura est corruptus, Et pro Ista, opinione consuluerūt Bar. & Fræ. tigni, Quos refert, in l. Sancimus Bal. in principio, 2. col. C. de Dona. consuluisse, q valeret testamentū, Cuiusdam Dñi de Vrsinis, factum, in eius Castro, in Quō, habebat, merum, & mixtū Imperium, & omnimodam Iurisdictionē, sine insinuatione, quia Apud superiorem facta, eō quia iste esset actus, voluntarie Iurisdictionis, & apud ipsum restāte, esset potestas, & auctoritas, attento, q in Loco, habebat merum, & mixtū Imperiū, cum qua opinione, videtur Ibi transire Bal. & sequitur Alex. in l. Omnium pe. col. C. d. testam. vbi ē Dñs Preceptor meus Ias. in pe. col. & Vitalis i Tractatu Clausularū in Rubrica 124. An legibus insinuationē exigentibus, possit renuntiarī, q. col. Motus q. Levis causæ cognitio exigitur, Et q. solum fit, vt occurratur occasione, procurandi Donationē, dolo, vel metu, aut clā, Sed contrarium tenuit Odo. qm refert Bal. in d. l. Sancimus, loco preallegato, volēs, hoc esse speciale in Principe, superiōrē non recognoscēte, vt possit insinuare donationē, apud se ipsum, Et ita tenet ēr Bal. in d. l. Si cōsul, post Guil. d. cu. Ibi, Et q. minor apud se, non manumittit vndictā, propter causæ cognitionem necessariam, l. i. ff. de offi.

consul. cum qua opinione transit Oldra. cons. 23 t. inci. Vt eius de quō queritur, primo Dubio, & Io. And. in additione specu. in Tit. de Instr. edit. §. Porro vltima additione, & Imo. in c. Cum cōtingat antepe. col. vers. An autem, de Iure Iur. & Ant. de Cana. in Tractatu insinuationū 7. questione, Et Ita 2. opinio videtur æqui or. Qr. licet Ipsi Nobiles sint Magistratus, & habeant Iurisdictionem nō tamen cessat ratio legis, requirētis Insinuationem, Quando ipsi inuicem donant, vel alteri. Et q. vt consuluit Corn. cōs. 100. inci. videtur, primo vol. In arrogatione, nichil hic actum apparet, de insinuatione, Licet verum putem, q si adhibeant vnum ex eis, cui non fiat donatio, loco Magistratus, vel fiat coram eorū potestate, per modū submissionis, vel prorogate Iurisdictionis, q sufficiat, per notata in l. Est receptum ff. d. iuris. omni. Iud. vbi concluditur, q potest prorogari Iurisdictionē Paris, vel inferioris, etiam in his quæ sunt voluntarie Iurisdictionis, saltem in his, que per se ipsum expediri non possunt, vt Ibi latius p Docto. maxime Alex. & Dominum Ias. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

 Nus Consortum, an possit facere, & habere mollendina propria, & Illa super Flumine publico collocare, & Clusam in Flumine pro eis facere, consorti contradictione, Nō obstante.

CONS. CXLVIII.

In hac Difficultate, q orit̃ inter Magnificos Dños Rochete Tanagri, super mollēdinis, Que ibi habēt, Dum sunt aliqui eorum, volētes clusas facere, dicētibz aliis, q hoc nō licet, eis inuitis, cū Flumen, ac Alueus, & Aqua sint cōia ipsorū oīum Dñorum, Arbitror non posse istos Dños habentes mollendina

mollendina. Impediri. Quò minus faci-
ant Clusam, in loco ab aliis non occu-
pato, Quia vt dicit Bal. in l. Item Lapilli
2. col. vers. Sed pone qd istud Flumen est
commune &c. ff. de ser. diui. Quando
Flumen est commune, quilibet Confor-
tum potest facere quòd vult, de dimidia
parte Aque, si sufficit ambobus, Itaq; ex
mente Bal. Si sunt alia loca, In quibus
alii possint ponere mollendina, & facere
clusas, Non possint Domini predicti im-
pediri, Et hoc idem est de mente Bal. in l.
Si plures. prima col. vers. Item si dup C.
de condi. infer. vbi dicit, qd si Princeps,
concessit Aquam duobus, habentibus
mollendina iuxta Flumen publicum, pro
eorum mollendinis, quilibet, potest vti
Aqua pro suo mollendino, Si omnibus
potest sufficere; Et hoc etiam est de men-
te Bar. in Reptione l. Quòminus 2. col.
prima questione. ff. de Flumi. Dum dicit,
Quando pluribus per Principem est facta
concessio, habendi mollendina in Flumi-
ne publico, vnus non potest alium impe-
dire, Hoc est posterior priorem, Sed am-
bo, vti habent Aqua, ita qd posterior, prio-
rem non impediatur, Iunctis his quæ dicit
Ibi Bar. in 5. questione; Facit quia, Soci-
us potest vti re cõi, ad vsum destinatum,
etiam inuito socio, quando vterq; potest
vti, hoc est socius contradicens, habet etiã
facultatem vtendi, l. Arboribus §. Nauẽ
ff. de vsufr. vbi Glo. format exemplum in
Silua communi, & l. Cum duobus §. Itẽ
mella ff. pro Soci. l. Si ædes vbi Glo. ff.
communi diui. Floria. in l. Sabinus ff. co.
& Bar. ac Docto. in l. Serui electione §. Labeo
ff. de leg. primo Rizar. malum.
Bal. Pau. de ca. & Docto. in l. Duo fra-
tres ff. de acqui. here. cum concordanti-
bus quæ allegauit in conf. 49. in Primo
vol. Consiliorum meorum feudalium circa
fi. Ideo Bal. conf. 109. inci. Et videtur
ante medium, primo vol. prima impres-
sione, dixit, posse Socium vti Aqua com-
muni, Dummodo totum non vsurpet,
subiungendo, prope finem consilii, Quid
Iuris, si mollendinum destructum reficia-
tur, Quòd si dicatur, non videri, quòd

isti Domini, qui omnes descenderunt à
primo inuestito, habeant vnus, Potius
Ius, quàm alius, & quòd in isto Alueo
Tanagri, & Aqua communibus proindi-
uiso, sunt æquales, Itaq; quòd, omnis par-
ticula sit communis, l. Gaius ff. de leg.
secundo Et licere aliis Dominis dicere, qd
volunt eorum ponere mollendina, & clu-
sam facere, Vbi isti Domini posuerunt,
vel ponere, intendunt, Et qd licet, iste
vsum Aque, & Clusarum, pro mollendi-
nis sit diuisibilis, per regiones, & men-
suras, debuisset requiri, & fieri diuisio,
& quod alias durat Communio Aluei, &
Fluminis, per ea quæ decidit Bar. in d. l.
Quòminus in sexta questione vbi dicit,
qd si duo habentes ius mollendina, & clu-
sas, construendi super Flumine, concu-
rant ad volendum facere clusam, pro
mollendinis eorum, in eodem loco, vsum
Aque, vel est communicandum inter eos,
vel per mensuras, & tempus, &c. diui-
dendus, prout etiam sentit Bal. in d. cõf.
109. sicut etiam in Iurisdictione, quæ di-
uiditur per gradus, & tempora, vt per Bal.
& Docto. in c. Primo §. Præterea Ducatus
de prohi. alie. seu. per Fre. Quia predicta
procederent dato concursu, videlicet
quando vterq; Dominorum haberet pa-
rata mollendina, Quæ qualibet partium,
pararet ponere in vno met loco, Quo ca-
su si nõ esset alius modus cõcordandi par-
tes, forte esset dirimendũ qd in illo loco
esset pferendus, notatur per Bal. in c. Cum
oẽs 7. col. vers. Sed quid si sunt Duo vicini
de constitu. facit l. Quotiens C. de vsufr.
& l. Prim. & 2. C. quib. Quarta pars debe-
lib. 10. Prout et decidit in proposito, Dñs
meus l. f. i. Reptione d. l. Quòminus in
d. 6. q. in 1. col. in princ. Vbi autẽ, non est
talis cõcursus, secus est, qd vniciq; licet
Vti Aqua, & Alueo, sicut Silua, & alia re
cõi vtendo, ad vsum destinatum, vt dictũ
fuit, Hinc consuluit Bal. in conf. 56. in-
ci. Casus talis est Cõmune & homines de
Villafrancha 3. vol. pe. impressione 9. in
Flumine macre quod est cõmune pro in-
diuiso, Inter ipsos de Villafrancha existen-
tes ab vna parte, Fluminis, & cõitarẽ Lu-

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

fori, existentē ab alia parte, poterat utraq;
Cōitas versus Partē suam cōstruere mol-
lendina, esto q; illi de Villafancha preue-
nissent, & lucrum suorum mollendinorū
minueretur, est quo transit Signo, in cons.
Ibi sequenti, Dummodo. Illi de Lusorio
non transcenderēt medium fluminis, quo
casu non ædificarent super eōi, Sed super
proprio illorū de Villa francha, Ideo bene
dixit Bal. in d.l. Si plures prima col. vers.
Item si duo C. de condi. infer. q; si aliqui-
bus lus aque, pro mollendinis sit simul
q̄situm, put euenit, in pluribus heredibus
vnius Dñi, hñtis lus aque à Principe, in
flumine publico, Quilibet habet vsum
aque, si pōt omnibus sufficere, Et habens
mollendinum altius, primo percipit suam
utilitatem, & mollendinum primū in via,
vel in esse, est primum in frui, vt ibi latius
per eum, Qr. nālis cōmoditas, nemini de-
bet auferri, & prius in via, prius est in ter-
mino, Quod ēt est de mente Bar. in d.l.
Quōminus 2.col. 1. & 2.q., Et rigorosum
& contra ius, videretur dicere, q; si vnus
consortium faceret mollendinū, aliis non
curātibz facere, Non posset inuitis cōsor-
tibus illud in flumine collocare, Nec pro
eo clusam facere, Et Ita vidimus inter eos
fuisse obseruatū, Ante tempora trāsactio-
nis, inter ipsos inite, super cōicatione eer-
torum mollendinorum, Naturaliter cōis
vsum vtendi, debet attendi, vt per Bar. in l.
Labeo in 2.col. vers. 2. quero ff. de suppl.
leg. In qua trāsactione nolluerunt con-
uenire, q; mollendina in futurum ēt stenda,
deberent esse cōia, cōicatis expressis,
sicut de illis tempore trāsactionis existen-
tibus cōuenerunt, Qr. Si voluissent bene,
sciuisent dicere l. si seruus seruum §. Nō
dixit ff. de acqui. here. l. 1. §. Sin autem ad
deficientis C. de Cadu. tol. & saltem isti
Domini sunt tuēdi in sua quasi possessio-
ne secundum Bal. in d.l. Item Lappilli 1,
col. 7. conclusionē, Et q; quādo aqua om-
nibus sufficit, vnus alium impedire non
possit, faciunt notata in l. In concedendo
vbi Bar. ff. de aq. Plu. arc. & l. Quarta vbi
Bar. & Bal. C. de serui. & textus in l. Lu-
gio ff. de aq. quot. & rñi. Ita q; quilibet

possit capere commoditatem aque, in flum-
ine, pro vsu suo, ad quod Dominus
Ias. in d.l. Quōminus 5. questione multas
allegat concordantias. Laus Deo, & Vir-
gini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

*Prohibitio extrahendi granum, extra
territorium, an liget extrahentem
de vno loco territorii, ad aliud.
Nec non Vassallum, qui extrahit
de vno suo Castro proprio, vel cū
ad aliud.*

CONS. CL.

*Sta prohibitio de non ex-
trahēdo grano extra ter-
ritorium non ligat intra
Territorii, Hoc est vo-
lentem extrahere intra
Territorium de loco, ad
locum, vt de se Patet ex
verbis prohibitionis, fa-*

cit qd̄ dixit Bal. in l. Cetera §. Hoc sena-
tus ff. de leg. primo alias est §. Si duobus,
Dicēs q; Vassallus habēs duo Castra pro-
pria, potest transferre granū, de vno suo
Castro proprio, ad aliud Castrum suum
propriū, sequitur Alex. in l. Serui elle-
ctione §. Labeo 3. col. ff. eo. quod intelli-
go quando est intra territorium Principis
phibentis, Et subdit Bal. q; si prohibitio
esset Localis, puta facta in loco, vbi essent
multi Domini, seu Vassalli, & alter eorū
haberet Castrū vnum propriū, Non es-
set licitum transferre, granum de Castro
communi, in propriū, & secus esse, si
de proprio, in propriū; Et cum Bal. tran-
sit Ibi Pau. de ca. quod intelligo, quando
verumq; est in eodem Territorio, facit
ad predicta, Quia Dominus Duorum lo-
corum, potest de Causis hominum, vni-
us ex dictis locis, In altero ex dictis locis
cognoscere, secundum Bar. & Ang. in l. 1.
C. de

C. de metro. Berri. lib. 11. & Pau. & ca. Al-
lex. & Moder. in l. fi. vbi Dominus Ias. in
3. limitatione ff. de Iuris. omni. Iudi. con-
tra quod facit quod dixit Bal. in l. 3. ff. de
offi. Presi. de Rege Anglie tunc Duce Guaf-
conie, vt non posset in Regno suo ac ex-
tra Prouinciā Guasconie de causis Guaf-
conie Iudicare, Sed per Vicarios suos in
Prouincia Guasconie, ex quo ipse Duca-
tus est separatus a Regno Anglie, secus si
esset vnitus, Quod si esset Ordinatio ipso-
rum vassallorum, per quam seipfos liga-
rent sub pœna Non tantum subditos, tunc
de communi territorio, ad proprium ex-
trahendo, incidere extrahens in penam
indubitanter, Laus Deo, & Virgini Glo-
riosissime.

Albertus Brunus.

Prohibitio extrahendi victualia ex pacto fieri per-
missa. Quid contineat.
Et quando fieri possit, & quomodo.

CONS. CLI.

Omini Rocheouerani, ex
conventionem quam ha-
bent cum hominibus,
possunt phibere extra-
ctionem victualium, Et
dubitatur qd veniat ap-
pellatione victualium, &

licet de hoc verbo fiat mentio in c. Si Eps
vbi Gemi. & Moderni de offi. ordi. in 6.
Tamē attendēdū puto, primo & ante oīa
cōem vsum loquendi illius loci, per textū
& notata, in l. Librorū S. Quod tamē cas-
sius ff. de leg. 3. & in l. Labeo vbi Bar. ff. de
supel. leg. & in l. Cum de lanionis S. A sinā
ff. de fon. instr. cum infinitis concordan-
tibus de quibus p Felli. in prohemio de-
cretalium 2. col. cum tribus sequentibus
& alibi in innumerabilibus locis, Maxi-
me p Bar. in l. pri. S. de eo opere ff. de aq.
plu. arcen. vbi dicit appellatione frumen-
ti contineri quod secundum cōem vsum
loquendi coniunctur. Nec non puto at-

tendēdum cōem vsum Vtendi in talibus
Prohibitionibus, Vt Quia factis proclā-
matibus, ne extraherentur victualia, ni-
chilominus vinum, castanee, & fructus,
extraherentur, Quia cōmunis vsum vtendi,
etiam attenderetur, vt per Bar. in d. l. La-
beo vbi in 2. col. vers. 2. Quero, & in que-
stione precedenti, dat modum probandi
tam communem vsum vtendi q; loquen-
di facit l. Minime ff. de legibus, Que dicit
q minime sunt mutanda, que interpreta-
tionem certam semper habuerunt.

Tertio debet Ista prohibitio qñ fit, esse ratio-
nabilis, Nec potest passim fieri, sed p eui-
tāda charistia in loco, & pseruāda habun-
dantia, cum hoc pretextu fiant, & per-
mittantur tales prohibitiones, vt per Bal.
in l. Cetera S. Sed si quis ff. de leg. primo
vbi Francisc. de Are. in primo notabili
Hinc dicit Bar. in l. Ambitiosa in 5. col.
vers. secunda regula ff. de decre. ab or. fa-
ci. q habentes arbitriū super habundan-
tia non possunt statuere aliquid, quod
licet pertineat ad habundantiam, tamen
redundaret in maius damnum publicum
prout esset si cessantibus premissis vellent
prohibere extractionem castanearum aut
vini, quibus abundant, & quibus median-
tibus, emunt sibi ipsis granū, Sal, carnes,
& vestes ac alia necessaria Nisi esset tanta
penuria castanearum, & vini, vbi predi-
cta in capitulo instrumenti de prohibitio-
ne tali loquente comprehenderentur, q
vtilis esset prohibitio, Facit Quia cōuen-
tiones & contractus sunt intelligendi se-
cundum ius cōe, ita q contrahentes super
aliqua materia, intelligantur se subicere
legibus loquentibus de Illa, vt per Pau.
de ca. in l. i. S. A deo ff. loca.

Nec est dicendum hoc pactum fuisse factū,
in fauorem Dominorum, vt possint im-
ponere Gabellam, super extractione, In
Capienda licentia extrahendi, Quia hoc
non dicit instrumentum, l. si seruus seruū
S. Non dixit ff. de acqui. here. & l. vnica S.
sin autem ad deficientis C. de cadu. tol.
Et Quia presumptio est, q propter pu-
blicam populi vtilitatem factum sit il-
lud pactum, vt fuit supra probatum. Et

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

quia talis Gabella, sciret nouum vesti-
gal, & non esset de iure permissa, Et fa-
ceret Dominos Cadere in graues penas,
Iuxta l. 2. & per totum C. no. vestiga. im-
po. non posse. Ita vt Domini debeant su-
per hoc aduertere, & vt rationabiliter
dicta facultate prohibendi.

Et non omitto, q̄ de iure cōi Domini pre-
dicti, nō possent facere talem prohibitionem,
Quia non habent Iurisdictionē cū
administatione, Sed Iurisdictionē tan-
tum, vt per Bar. in l. Principalibus in fi.
commenti ff. Si cer. pct. cum Consilium
loci, & Priores, sint illi qui habent admi-
nistationem. Ita q̄ expediret, cessante
conuentione, intruenire consilium cum
Dominis propter penam, quæ concernit
Iurisdictionem, facit ad hoc decisio Bar.
in l. Nulli vers. Tutius est ff. q̄ cuius. vni-
uers. nomi. quod in his quæ sunt Iurisdic-
tionis itur ad Rectorem, Et in his quæ
sunt administationis, itur ad Priores, ad
quos etiam itur, vbi deficeret Rector, in
his quæ sunt Iurisdictionis, facit etiam l.
prima ff. de decre. ab ord. faci. quod etiā
Preses in concernentibus administratio-
nem Ciuitatis, vt conducere Medicū, nō
debet se intromittere, & circa ista sunt vi-
denda dicta Bal. in l. r. in principio 2. col.
ff. q̄ quis. Iuris, vbi ponit, quando popu-
lus dedit potestatem Magistratui, & quan-
do habeant concurrere, habens Iurisdic-
tionem, & Priores. & quando solus Ma-
gistratus possit, vel soli Priores, Et est ad-
uertendum, q̄ in Prouincia soli Presides
faciunt Banna, & deueta vniuersalia, Qr̄
ipsi habent vniuersalem Iurisdictionē, cū
vniuersali administatione, cum decreta
vnius Ciuitatis, non ligent alia loca non
subdita, Ideo negotia tangentia totā Pro-
uinciam, sunt per Presidem tractanda, ta-
liter, q̄ non obstat l. i. ff. de decre. ab ord.
faci. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

 *Endarius indebite tenens feudum,
an possit opponere. Domino, feudū
ab eō petenti, de iure tertii, & q̄
ei, non spectet ius agendi.*

CONS. CLII.

Placeat cōsiderare, In casu
Donationis causa mor-
tis, de hac re Emphiteo-
tica, vna cum aliis bonis
facte, Domino Gaspari
Luppo, per suum molli-
narium, Qr̄. presupposito

q̄ non valeat, seu non sit probata donatio
predicta causa mortis,
Et q̄ vltcrius amississet ius suum, ingredien-
do possessionem sine Domini licētia, Tam-
en ex quo presupponitur q̄ ipse molli-
narius habeat fratrem in emphyteosi predi-
cta succedentem, potest dicere, Domino
dirrecto, q̄ ei non licet agere ad ipsum
vtile Dominium, etiam contra ipsum
Dominum Gasparem, ius in Dominio
vtile, non haberem, Quasi satis sit, indebi-
to detentori Emphyteosis, vel feudi,
opponere Domino agenti contra cum ad
vtile Dominium. de iure tertii, & q̄ ipsum
Ius vile, non spectet Domino directo,
per l. Fi. vbi Pau. de ca. de hoc C. de rei
vendi. & norant Late Bart. & magis
Communitate. Scribentes in l. Indebiti S.
Sed si nummi ff. de condi. indeb., Et licet
multi teneant contrarium, tamen placeat
super hoc motuo cogitare, Quia Alex.
in d. S. Sed si nummi multum laborat, &
non se firmat, Laus Deo, & Virgini Glo-
riosissime.

Albertus Brunus.

 *Alter qui fecit homagium vni Domi-
norum loci, pro rebus, quas ab eō
accepit in feudum, An teneatur
consentire Iudicio, quod inchoatur
contra filium, Qui fecit se hominem
alterius consortis.*

*Et an Homagium patris, obliget filium.
Et an filius familiaris, possit se pro Homagio obligare.
Et An Homo vnus ex Dominis loci, teneatur omnibus prestare iuramentum fidelitatis.
Et An possit vnus ex Dominis loci, facere sibi ex hominibus loci, proprios, & Speciales subditos, in aliorum preiudicium.*

CONS CLIII.

Via Bartholomeus de Serra de loco Ferreriarum, accepit longo tempore iam decurso in homagium, à Domino quondā Georgino de Garretis, quedam predia, Quo-

rum pretextu, fecit Homagium, pro se, filiis, ac heredibus suis, ipsi Domino Georgino, ac eius filiis, & heredibus, promittendo operas, que solent promitti, & ei prestando iuramentum fidelitatis, pro se, filiis, & heredibus, &c. Et Iohaninus, alter ex filiis dicti Bartholomei, dicitur fecisse se hominem, cuiusdam alterius ex Dominis dicti loci, prestando ei iuramentum fidelitatis, & certas Operas ei singulis annis facere promittendo; Et recusante Iohanino facere ipsas operas, fuit conuentus coram aſſerto Iudicente Ferreriarū, ad illas prestandum, & dictus Bartholomeus pater, fuit monitus consentire iudicio moto, seu mouendo, contra ipsum Iohaninum filium, pro legitimanda persona dicti Iohanini, Quod cum facere negligeret ipse Bartholomeus, fuit multatus in penis Florenorum, 75. quas propter contumaciam dicitur incurriſſe, luxta notata in l. Non ſolum C. Neceſſitate per Glo. Bar. & Docto. C. de bon. quæ lib. Nunc dubitatur, an potuerit de iure multari, & an ſalua conſcientia poſſimus ipſas multas exigere, In qua materia placeat aduertere, Quia videtur q non. Nam ipſe Bartholomeus, requiſitus fuit, preſtare conſenſum, Iudicio agitando, pretextu fidelitatis, & homagii facti, per filium alibi, q; ſecerit ipſe pater; Qui pa-

ter fecit pro ſe, & filiis, ipſum anterieus homagium, Vnde ex quo pater, pretendit homagium filii impugnare, vel ſaltem ei contradicere, propter ipſius patris homagium, alibi, pro ſe, & filiis factum, videtur q non potuerit, eius conſenſus requiri, etiam ad hoc ſolum, vt legitimaretur perſona filii, per Glo. primam in d. S. Neceſſitate propeſi. cum qua tranſeunt ibi Bar. in pe. queſtione ac Scribentes.

Quod ſi dicatur homagium patris, non astringere, negligare filium. vt per Bal. in l. 1. C. de Patri. qui fil. diſtraxe. vbi etiam Pau. de ca. Respondetur, q hoc non eſt Ita ſimpliciter, Nec per omnia verum, vt per Specu. in tit. de Feu. S. Quoniā de homagiis 5. queſtione 4. & 5. col. & Dominum Iacobinum a Sancto Georgio Preceptorem meum in Traſtatu de Homagiis 2. col. in ſi. cū ſequenti, Nam vt dicit Specu. in tit. de aſſore, 1. col. verſ. Sed qd ſi pater in ſi. pater pōt excuſari, ne preſtet conſenſum filio conſulto, allegando iuſtam cauſam. Et inſuper, quelibet cauſa etiam colorata, excuſat à contemptu Iudicis, & a multa, vt per Glo. & Docto. in l. prima S. Fi. ff. ſi quis iuſdi. non obtēp. vbi Dominus preceptor meus Dominus Iaſ. in 4. & 5. col. Satis plene videatur etiā Bal. in auten. Quod locū prima col. verſ. Idem videtur quando pater nō vult conſentire C. de Colla.

Quinimo, Iſtud homagium, quod ſecit iſte Iohaninus filius, tendit in preiudicium noſtrum omnium cundominorum, Quia, ſe ſubmiſſit dictus Iohaninus tali Domino, ſub pretextu, q nullum habeat deſenſorem, vel proteſſorem, dicente Iohanino, q oprimitur à multis perſonis de loco, & à Dominis, de qua forma habetur p Specu. in tit. de Feudis S. Quoniā ſup homagiis 2. 3. & 4. col. & p Dominū Iacobi. de Sancto Georgio in d. Traſt. de Homagiis 3. col. cum omnes ſimūs in ſuperioritate pro rata pares, & non liceat alicui noſtrum taliter appropriare ſubditos in loco degentes, Nec liceat ſubditis facere, Dominorum conditionem deteriore, in ſe aliis ſubmittendo, & cenſua-

les faciendo. vt per Felli. in c. Dilecti 2. col. vers. hominibus de maio. & obe. & Dominum las. in l. Debitorum post medium commenti C. de pactis volunt Ant. de But. & Hostien. l. c. Auditis, vbi Panor. in 7. col. de prescrip. dicentes q si in iure pro quo est subiectus, alii se subicit fit pre iudicium, Et vt habetur in Decisionibus Delphinalibus Decisione 107. esto q aliqui teneant in homagium, vel feudum rusticum, aliquid, ab altero ex nobis, Nichilominus potest cogi ratione incolarum, prestare omnibus fidelitatem, per modum iuramenti affecurationis, iuxta textum & notata in c. primo quali. vas. iur. debe. f. deli. Quantumque magis sit astrictus ei, a quo, tenet predium in homagium, licet ergo filius hominis mei, possit ab altero habere feudum, & adhuc in paterno feudo, vel homagio, succedere, vt habetur in c. primo §. fi. de prohi. alie. seu. per Fre. vbi Dominus Prepo. & Specu. in tit. de feudis, §. Quoniam vers. 10. Bal. in l. 1. questione fi. C. de opel. lib. vbi pulchre. & habetur per Dominum Archiepiscopum Taurinensem quandoque meum preceptorum in Tractatu feudorum sub Rubrica Qui feudum accipere possint 3. col. in fi. & facit textus in c. Grandi de sup. negli. prela. Non tamen videtur q possit alterare ius superioritatis, quod equaliter & pariformiter habemus in loco, vnde attentio Notitium omnium notorio interesse, etiam non poterat astringi consentire iudicio, contra filium intendendo, faciunt Notata per Pau. de ca. & Alex. in l. Si cum in principio ff. si quis cautio. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Quis habeat castrum, de quo neminem recognoscat, nisi Imperium, An ab eius sententia, vel sui officialis, poterit appellari.

Et ad quem possit appellari, vel recurri, propter grauamina per talem Dominum, vel eius potestatem, subdito illata.

CONS. CLIIII.

Intento q Domini Princi de ipso Castro, Feudo, & Iurisdictione, Nullum recognoscunt, Sed ipsum Castrum immediate tenent ab Imperio, per hunc non est

sublatum remedium appellandi, Isti, pro grauaminibus, que pretendit sibi inferri, Quia vt dicit Maria. in c. Licet ex suscepto § 6. col. vers. tertius casus in fi. de fo. cōpe. Non reperitur iure cautum q non possit appellari ab istis Domicellis inferioribus, Qui non sunt Principes, etiam si non recognoscerent Imperatorem, Cum speciale sit in prelo pretorio, q propter suam summam Dignitatem, exploratamque fidem, grauitatem, & sapientiam, Que in electione Prefecti pretorio adhibetur, ab eorum sententiis non appelletur, vt in l. Prima ff. de offi. pref. preto. & in l. prima C. de senten. quæ a pref. preto. prof. Qui Prefectus Pretorio, Regibus æquiparatur vt per Bal. in prohemio Digestorum in 3. col. vers. Item Nota q est commune &c. Vbi ex hoc dicit, etiam a Regum sententiis non appellari, vt ibi per eum. Nam vt dicit textus in d. l. 1. ff. de offi. Pref. preto. q non minus iusta, ac si ab ipso Imperatore sententia ferretur, est censenda, Que ratio cessat, in proposito. Ideo videmus, quod ab aliis etiam in dignitate magna constitutis appellatur, l. A proconsulibus, & l. Et in maioribus C. de appell. & q plus est, etiam ab ipso Prefecto pretorio, potest saltem, per viam supplicationis, infra Biennium, ad Principem recurri, d. l. Prima C. de sent. Pref. preto. & predicta sunt de mente Panor. & Sribentium post eum in Rubrica de appell. in 5. questione in principio. Et faciunt quæ dixit Panor. in c. Per venerabilem 6. notabili 2. col. qui fil. sint legi. vers. Nota textum singulare Dum loquitur de Principibus, Iura Imperii habentibus, & neminem recognoscentibus, Et ista fortius procedit, data

data euidenti Iniustitia, quæ fiat huic in-
carcerato, Cum eo casu, recurri possit, etiã
a sententia Principis, ad Papam, vt p Pan-
nor. in Rubrica de appel. in d. 5. q. & Ibi-
dem Moder. . Et tanto magis procedunt,
in grauaminibus Illatis per Potestaté ho-
rum Dominorum, à quò licet appellare,
etiã vbi a Dominis non liceret, d. l. A
Proconsulibus cum ibi noratis, Cum po-
testatis, & Dominorum, sit idem tribu-
nal, Ita q non possit ad eos apellari, c.
secundo Cum sua materia de consue. in
6. Quamuis ad eos, dicitur fuisse habitus
recursus, & nolluerint super ipsis grau-
aminibus providere.

Sed stat difficultas, ad Quem hoc casu sit re-
currendum, cū Imperator, & eius Curia,
Non sint in partibus istis, Maria. in d. c. Li-
cet ex suscepto in d. 3. effectu, seu casu, vi-
detur velle, q ad Papam appelleretur, Qui
succedit loco Iudicis secularis deficientis,
vt ibi latius per eum, & in Penul. col. & fi.
dicit, quod existentibus Dominis, & alle-
gatis pro suspectis, q Episcopus detur ad-
iunctus, per autem. Si vero contigerit cum
materia sua C. de Iudic. Quòd de Episco-
po hodie non seruatur de consuetudine,
sed satis est, q vnus probus homo adda-
tur, vt notatur in d. autem. Si vero, vbi
Dominus meus Ias. i primo notabili pro-
pe finē, Aut Elligantur Arbitri, vt latius
trahitur in d. c. Licet ex suscepto, vbi
Maria. & in l. Cnm specialis C. de Iu-
dic. Sed Bar. in l. Vbi absunt ff. de Tuto,
& Cura. da. ab his, Cuius opinionem se-
quitur Panor. in Rubrica de appel. in 5. q.
Dicit appellandum ad Priores, Decurio-
nes, vel Consilium loci, Quòd non vide-
tur procedere in proposito, Qr. secundū
Panor. vbi supra, hoc procederet qñ Ius-
dicens fuisset ab eis creatus, vel prout la-
te probat ibi Felli. in d. 5. Questionē Qñ,
tales haberent Iurisdictionem, ac merū,
& mixtum Imperium, Quòd etiã vo-
luit Bar. in l. 1. §. solent circa medium
commenti, quando appel. fit & late Cor-
se. in singularibus in verbo appellatio
vers. septimo Ang. vero il. Si vaccatia C.
de bon. Vac. lib. 10. dixit, q cum Perusii

sint Iudices per portas Ciuitatis, Si est Pe-
stis in Ciuitate, Ita quod non adsit Nisi
Iudex vnus porte, aliis absentibus, Ille
poterit adiri, Per Illum textum, Qui vult
q vbi Abest Procurator Cæsaris, Qui est
Iudex inter Fiscum, & Priuatum, l. 2. C.
Si aduer. Fisf., potest adiri Preses Prouin-
cie, Qui est alias incompetens, Quòd et
voluit Ang. in Auten. vt Cleri. ap. Propri.
Epi. col. 7. Vbi Iudex Ecclesiasticus, non
potest clerico Iustitiam ministrare, potest
adiri Iudex Laicus, & secundum Ang.
ibi prope fi. commenti, Si Iudex Laicus
non facit iustitiam, potest adiri Ecclesia-
sticus in subsidium, Per §. Si quis autem
in Auten. de sanctis. Epil. col. 9., Ex quo
inferri potest q agentes pro isto incarce-
rato, Si vnus Dominorum cum grauat,
possunt ad alium recurrere, aut ad Magni-
ficum Dominum Vicarium Gubernii,
Adstentis, attenta aduerentia Quam ha-
bent Domini Frinchi, cum Regia Maie-
state, etiã si non sappiat subiectionem
per predicta, & fortius si sapiat subiectionem,
iuxta ea que dixit Bal. conf. 393. In-
ci. Inter tres Marchiones tertio vol. & post
eum Dominus Iacobinus a Santo Geor-
gio in tractatu de Adherentibus in 2. &
3. col., vel ad Episcopum, quem negare
non possunt Quin sit superior Iudex Do-
minorum, saltem in spiritualibus, Esto
q in ea specie sit alias incompetens, Saltē
in subsidium, ratione peccati, Ipse Eccle-
siasticus videtur competens per predicta,
& notatur in c. Nouit de iudic. Et de Epō,
est textus in auten. vt differentes Iudices
col. 9. in princ., volens q Epi habeant Iu-
dices seculares, & eos in Criminalibus,
ad Iustitiam faciendam compellere, vbi
etiã Ang. dicens q Epō, Negligente se-
culari Iudice, debet antequā causam re-
tineat, eum monere si fuerit negligens, &
dixit Ibi Iac. de Belui. q si abest vnus Iu-
dex, puta Epō, dandus pro adiuncto, da-
tur alter, Laus Deo, & Virgini Gloriosissi-
me.

Albertus Brunus.

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Nus consortium, maxime Capitaneus, an possit cognoscere, de delicto alterius consortis, Et quibus casibus liceat, Vel iudicare, inter Hominem, & alterum ex Dominis.

Et Dominus tenetur suum subditum, vel communem cum aliis consortibus; indebite oppressum, adversus consortes, ac etiam contra proprium Patrem ipsius Domini adiuvare.

CONS CLV.

VM queritur ad Quera possit recurrere iste Petrus de Moforti, pro his molestiis, Que sibi inferuntur, parte Magnifici Domini Fracisci ex Dominis Nouelli, & dicti Loci, superiore non habentis, nisi Imperatorem.

Primo Queritur, An possit adiri Capitaneus Ipsorum Dominorum, Quem constitutum singulis annis, Et videtur qd Non, Quia par, in parem, non habet Imperiū, l. Est receptum cum materia sua ff. de iur. omni. Iudi. & l. Ille a quō s. tempestivum cum concordantibus ff. ad trebel. l. Nam & Magistratus ff. de arbit. volunt Guli. de Cu. Bar. & Scribentes in l. Fi. ff. de rerum diui. vbi respondent, ad gesta per Romulum, in decapitari faciendū Fratrem, sequitur Bar. in l. Qui Iurisdictioni questione Fi. ff. de iur. omni. Iudi. vbi Dicit hoc verū, Nisi Consortes committat tale delictū, per quod statim amittat administrationem, & iurisdictionem; Quia eō casu consors potest cognoscere, vt in crimine lese Maiestatis, Secus si sit delictum, in quo administratio nō perdat, Nisi lata sententia, vt ibi per eum, Ex quo infer Bar. in l. 1. s. 1. in fin. comm. menti. ff. Si quis iurdi. Non obtem. qd etiā si vnus consortium, turbet alterius Iurisdictionem, Non poterit illum punire, & ista est communis opinio, vt per Pau. de ca. Alex. & Modernos in d. l. Est receptū reprehendentes Ang. aliter tenentem ff.

de iur. omni Iudi. & Felli. in c. Cum inferior secunda col. de maio. & obe. Quae secundum Bar. procederet, etiam si duo fratres per diuisionem habuissent, vnus vnus Castrum, & alter Aliud, Quia vnus delinquente in Castro alterius, adhuc cognoscere, & punire, cum non posset, secundum Bar. in l. Inter tutores in 3. col. ff. de admitt. & in l. Cum consil. s. inter duos ff. de aqua quot. Et resti. Quae tamē opinio communiter non tenetur, vt per Pau. de ca. Alex. & Modernos, in d. l. Est receptum, Nisi dicamus, qd Bar. loquitur in feudo Dignitatis, quod non est diuisibile, Nisi quod ad administrationem, & secus esse in feudo inferiore, quod est diuisibile, etiā quod ad ius proprietatis, & ita saluat Bar. Dominus Bal. inc. 1. s. Preterea Ducatus in secunda col. de Prohi. feu. alien. per Fred., De quo etiam Per Marti. de Lau. & Dominum Præposi. in c. Primo quali. vas. præsta. debe. iuram. fidei.

Est verum, qd sunt alii casus, in quibus vnus consortium potest cognoscere, de delicto alterius.

Primo si consors suam partē iam alteri vendidisset, vt per Dyn. & Nicola. de nea, in l. Cum ex oratione. ff. de excu. tut. vel si subditus acquisiuisset partem in Feudo; Quia, non definit esse subditus, vt ibi qd Dyn. & Nico. de nea. & Bar. in l. Caius ff. de iure patro.

Vel si Duo consortes, essent in eodem loco, vnus vassallus alterius, ratione diuersarū rerum, vt per Ang. in l. Eius col. fi. Vbi Dominus Ias. in vers. qd si stipulatus in 4. col. ff. Si cer. per. & Marti. de Lau. & Dominum Prepo. in c. Primo quali. vas. præsta. debe. iura. fidei., Sed ista sunt extra propositum.

Forte tamen dici posset, qd imō Capitaneus posset providere, per ea quae dixit Bal. in c. Primo in fi. cōmenti qualiter vassa. lura. debe. fidei. cū quod transit Marti. de Lau. Vbi dixit, in tribus casibus, vnū ex consortibus posse cognoscere de delicto alterius in eum commissio, Primo si nullum recognoscant, & hoc non procederet in casu

casu nostro, qui est diuersus, per notata in l. Fi. ff. de rerum diui. per Bar. post Guil. & cu. Sed in proprio casu sic, Cum defectu Superioris, liceat sibi ius, propria auctoritate dicere, Et idem dicit ibi Mar. de Lau. si ad sit Superior, ad quem, sit difficilis aditus, vel qui non possit resistere, vbi ad hoc allegat bona iura, vel nisi Capitaneus veniret, vt defensor Petri tanq. sui subditi pro eius rata, Cum liceat Domino, iniuri- am quæ sit subdito propulsare, Et teneatur ipsum indebite oppressum, et contra patrem adiuuare, vt habetur in c. Fi. vbi Aluaro. in 3. col. in tit. hic finitur lex, & Patet in c. 1. in fi. de form. fidei. Et in re cõ melior sit conditio prohibentis, l. Sabinus cum cõcordantibus, ff. cõmuni diuidun.

Vel secundum Bal. in d. c. Primo in fi. commententi quali. vas. iur. deb. fide. vbi inminet Periculum in mora, quod sequitur Dominus meus lasin l. De pupillo §. Si quis riuos ff. de ope. no. nontii.

Vel Nisi secundum Bal. vbi supra, Capitaneus infurgat ratione maioris administrationis, Quia maioritas administrationis, potest secundum Bal. tribuere Iurisdictionem, in Confortes, Super quod, esset consideranda facultas data Capitaneo: l. Non distinguemus. §. De Officio ff. de arbi. & l. Diligenter cum vulgaribus ff. manda. Considerabimus etiã an possit trahi Ast, virtute Adherentie, vel coram Ecclesiastico in defectum Superioris, de hoc dixi late in consilio Precedenti 154. Sed suadeo, vt conuocatis omnibus Dominis, Iste Petrus requirat eos, de modo habendi Iudicem, Quia forte suadebunt ipsi Domino Francisco, vt causam alicui partiũ confidenti remittat, vel se Potestati, aut eorum Capitaneo, vel alteri ex Confortibus submittat Quod ad hanc causam, iuxta d. l. Est receptum cum sua materia. Vel forte ipsi oēs tanquam Curia, & Pares Curie, quod ad Dominũ, erunt Iudices in hac causã verterente inter Dominum, & subditum, super rebus subiectis, & hominum suorum, per textum notabilem cum ibi notatis per Docto. maxime And. de l. ser. Bal. & Alua, in cap. Primo §. Primo de milli. Vas. qui

contu. est, vbi post Glo. t. necessaria petitio Veniz, & mandato facto do de in ius vocando, & cõsum, quod sit in electione, Vassalli, conueniant Fimimum, qui Vassallum feudo spõ. Et provel coram curia, de qua est ipse Doctus fa- vel coram Superiore ipsius curie, ratione, forte attemptari posset, q. Id. minus Capitaneus, qui de voluntate omni- nium, representat totam curiam, posset esse Iudex, per predicta, Licet vbi subditus conueniret Dominum, pro re non subiecta Dominis, seu que non esset de eorum Territorio, & Iurisdictione, seu homagio, curia non posset se intromittere secundum Innoc. & Docto. in cap. Ceterum de Iudic. & habetur in d. c. Primo §. Primo vbi Alua. in pen. col. vers. Quero quid si Dominus, Et de modo reuerenter requirendi istum Dominum Franciscum, & ad curiam recurrendi est Pulcher tex. in d. c. Primo §. Prim. copiose appositurus per Docto. cum questionibus opportunitis.

Et an sit Necessaria petitio veniz, etiam tradidit per Alex. in l. Generaliter ff. de in ius Vocan. & ibi etiam tradidit, maxime per Alua. in pe. col. vers. Quero an Dominus spolians &c. quod licet Ordinarius posset Dominum Criminaliter punire, materia subiecta hoc exigente, Non tamen poterit curia, subiungendo, quod si materia subiecta hoc exigeret, posset curia Dominum illo Feudo priuare, puta quando spoliat subditum, re in Feudum subdito data, & super damnia, & interese, ac Expenis, pronuntiare, super quod latius non insisto, cum non sit presentis hesitationis Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

N Possit Quis habere Castrum, quod
a nullo recognoscatur.
E Quomodo acquiri possit tale Ca-
strum & an per tempus, de cuius
Initio non extet memoria.
E Quid differat à Feudo Franchico, & libero.
E multa de Feudo Plaucho, & libero.
E aliqua de presumptione, cui subest Castrum intra
aliquos fines, vel intra alienum territorium con-
stitutum.

CONS. CLVI.

De materia Feudi Franchi, Vide Gramma. Decisione
103. nu. 134. & sequen. Brunnus Filius.

Utrum possit aliquis Domi-
nus habere Castrum, nō
iure Feudi, sed ex cons-
uetudine dominandi, ut
dixit Bal. in c. vno dele-
gatorum Prope fi. com-
menti de offi. dele.

Est iusd. Castrum Miodie, à Nullo recognos-
cat, certe est Castrum liberum, & Pa-
trimoniale, Ita q. isti Magnifici Domini de
Scarapis dicant; in eo secundum Quid,
Et tanquam Principes, ut etiam colligitur
ex verbis Bal. in l. Ea lege 7. questione C.
de conditio. cau. Ad quod facit qd. con-
sultuit Pau. de ca. in cons. 163. inci. In cau-
sa, in antiquis, ubi vult, q. pro tali Castro;
quod nō solet ab aliquo recognosci, Nō
fit prestandum Seruitium; nec Homagiū,
Nec iuramentum fidelitatis, & possit de
eo disponi, Sine alicuius licentia, Et se-
cundum Bal. Vbi supra, potest in eo fieri
per Dominum testantem prohibitio alie-
nationis, & de tali Castro solum recognos-
cit Imperator, tanquam vniuersalis
Dominus, non tanquam Dominus dir-
ectus talis Castri. Et non mirum Q. sup-
rema auctoritas Imperialis, vel Pape,
a nullo potest prescribi, videlicet, ne quis
sit ei subiectus, ut late habetur in c. Cum
nobis, ubi Felli. in prima charta de præ-
scr. & per Panor. in c. Ad audientiam in

fi. commenti eo. tit. Et late per Dominum
Ias. in l. Imperium 9. col. vers. Limita-
istam ff. de iur. omni. Iudi. Cum etiam
talis Iurisdictioni, Imperatori spectans, tan-
quam vniuersali Domino, vendi nō pos-
set, puta, si venderetur ipsum Castrum,
tanquam ab omni superiore liberum, &
nullius Iurisdictioni subiectum, seu, ut Iu-
risdictioni etiam Imperiali non subditū,
ut habetur in c. Primo §. Ad hæc de pac.
iur. Fir. ubi plene Dominus Prepositi. Cum
etiam nō valeat Priuilegium, Ne quis
subsit Papæ, vel Imperatori, secundum
Io. And. in c. Cum instantia de Censi. de
quo per Felli. in c. Ad audientiam; in fi.
commenti de prescrip. ubi distinguit. Et
Hoc Castrum, differt à Feudo concessio,
iure Franchi Feudi, Quia Ita concessum,
non est sine obligatione, secundum Bal.
in c. primo in fi. de capi. qui Cur. vendi.
& in Prellu. Feu. in 8. diui. & Ibidem Do-
minus Ias. etiam in Preludiis Feudorum
pe. charta 8. diuisione in 1. col. cum seqn.
& Alex. cons. 10. Inci. Viso instrumento
pe. col. vers. Et subdit 5. vol. post Bal. in
auten. Nisi rogati C. Ad trebbel. pe. col.
& in l. Si plures C. de condi. inser. Dicen-
tem, in eo succedere Ecclesiæ, & q. Feu-
dum honorificum, sit Franchum, Et va-
lere pactum, eximens Vassallum à legi-
bus penalibus Feudorum, Dummodo
dolum futurum non remittant, De quō
Feudo Franchico etiam habetur per Bal. in
c. Primo de milli. Vassa. Qui contum. est,
& per Io. And. in additione Specu. in Ru-
brica de rescrip. & per Dominum Iacobi.
à Santo Georgio in sua inuestitura feuda-
li. In clausula, Qui quidem inuestiti 19.
col. & p. Hostiensem Pulchre in sua som-
ma in tit. de Innu. Eccle. §. Item in quan-
tum, pe. col. & Dominus Ias. in prellu-
diis Feudorum, in secunda charta, ac etiam
in pe. in 8. diuisione Feudorum.

Refert ergo, an quis habeat ex concessione,
vel consuetudine, Castrum, & Villam,
cum Iurisdictione, & homagio, iure Feu-
di Franchi, & liberi, & tunc ex quō habet
iure Feudi, non potest esse sine obligatio-
ne, An vero habeat non iure Feudi, sed

ex consuetudine dominandi, vt dixit Bal. in c. vno delegatorum prope fi. cōmenti, de offi. delega. cum concordantibus pālegatis vel sit cōcessum simpliciter, & tūc dicitur Castrū allodialle, Quod pleno iure, & tam rōne directi, q̄; utilis Dñi, est possidentis, vel accipientis, sine vlla obligatio ne, secundū Bal. in cōf. 301. inci. In Bonis 2. col. 3. vol. pe. stampa. & Ang. cōf. 242. inci. Super pōcto in fi. & Dominū Prepo. in c. 1. in fi. cōmenti in tit. in quib. modis feu. amita. & Deci. cōf. 31. pōt. n. ex pācto, omne dominium concedi, sicut & fidelitas remitti, secundū Bal. in d. l. Si plures in 2. col. in princ. C. de conditio. infer. In dubio autem, an videatur Castrū concessum pleno iure, & cum plena proprietate, ponit Bal. in c. Significauit de rescrip. primo notabili Dicens q̄ comitatus, in dubio presumitur in allodium concessus, & tradit Dominus Iacobinus de Santo Georgio in sua Inuestitura Feudali in clausula de Castro in 3. col. & late examināt Dominus Ias. in prellu. feu. in 6. col. vers. Iuxta supra tradita, & Dec. cōf. 193 Quod non est p̄sentis inuestigationis, ex quō non constat de fundamento, & origine Iurisdictionis, & homagii, Dominorum Miolice, & suorum Auſtorum, Et Qr. in dubio est p̄sumendum, q̄ prout fuit tentum, & possessum, Ipsum castrū, tale fuerit initium, & talis fuerit Iurisdictionis cōcessio, videlicet cū pleno Dominio, & plena proprietate, Et sine alicuius obligationis vinculo, Cum fuerit pro tali annis Ducentū elapsis, ipsum Castrū, p̄ Dominos de Auria lanuens tentum, Et pro tali, Dominis de Grimaudis, per Ipsos de Auria venditum, sine alicuius licentia, & reservatione Iuris, alicuius Superioris, Et demum pro tali, in Dominos de Scarampis alienatum, & in dotem datum, Et successiue pro tali. Per Ipsos Dominos de Scarampis possessum, Nam qualis fuit possessio, & patientia, presumitur titulus talis precessisse, vt dixit Pau. de ca. in di. cōf. 163. in 3. col. vult Bal. in cap. primo circa fi. cōmenti, in tit. Quid Iuris sit si post aliena. Vassa. feu. recu. & Bal. in l.

Si certis annis 3. col. vbi etiam Ang. & Dominus Ias. in col. fi. C. de pāctis, cum infinitis concordantibus. Nec obstat, quod dixit Pau. de ca. d. cōf. 163. in quinta col. in principio, quod saltem Iurisdictione recognoscatur ab Imperatore. per fundamenta per eum relata, Quia fateor, tanquam sub eō pre-textu, quod Imperator sit vniuersalis Dominus, à quō Fluant Iurisdictiones, non autem iure feudi, vt supra fuit probatum. Nec obstat si dicatur, Istud Castrum contineri, in Infeudatione facta, per tunc Imperatorem, Marchioni Aleramo, & quod ipsum Castrum sit situm in Territorio, ipsi Marchioni Aleramo concessio, Quod casu, presumi videtur, esse de Illo Feudo Marchie, Quia, quicquid est intra fines Regni, vel Comitatus, presumitur esse de Regno, vel comitatu, secundum Specu. in titulo de Iuris. omni. Iu. §. primo vers. magis & Bal. in l. Inſule Italie ff. de Iudic. & Pau. de ca. di. cōf. 163. in quarta col. in secundo Dubio, & Sozi. in cōf. 166. in secunda col. Et quia verba Principis narratiua probant Cle. prima cum similibus de proba. Quia, cessant presumptiones, Vbi constat de contrario, l. Diuus ff. de in inte. resti. & c. Afferte cum similibus de presumpt. Et quia, multa sunt alia Castra huiusmodi, Que sunt nominata in dicta concessione, & Intermedia, sicut Ista, Nec pertinent heredibus ipsius Marchionis, Cum ad tollendum consequentiam, sufficiat dare instantiam, vt per Glo. in c. Sicut Vrgeri prima questione prima & in l. Manumissiones in verbo genera in fin. ff. de Iusti. & Iur. cum concordantibus, Et quia non sequitur, quod quis sit inuestitus de tali Castro, Et quod Castrum potuerit ipsi inuestito concedi, vt patet in c. primo & per totum titulum de Inuest. de re alie. facta, Cum in proposito, constet Istud Castrum fuisse illorum de Auria, & Illorum de Grimaudis, & illorum de Scarampis, & aliorum.

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Et saltem ex quò fuit tentum, pro castro Nulli iure feudi subiecto, per tantum tempus, q̄ non extet memoria in contrarium, & per annos Ducentum, & ultra, tale tempus, habet vim tituli, ab Imperatore, vel habente ius conferendi, concessi, ac priuilegii, dict. cap. Super quibusdam §. preterea vbi Glo. Panor. & Docto. de verb. sig. cum concordantibus de quibus per Dominum Ias. in Repetitione l. Quòminus 8. col. ff. de Flumi. & in l. Si certis annis, in decima limitatione. post Cyn. Ang. & Pau. de ca. C. de Pactis & Sozi. conf. 127. & Firmian. in Tractatu, Gabellarum in prima parte 6. col. & multis aliis, Laus Deo Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Homo meus, possit aliquid in feudum Capere, me infcio.

Maxime ab aliquo Principe, habente predia in territorio meo, seu in villa mea.

CONS. CLVII.

Isti Homines Miolie, potuerunt capere in Feudum à Marchionali Excellentia Montisferrati, partē p̄ Homines Miolie sue Excellentie donatā, de Nemoribus Deiuię, Non obstat q̄ ipse Dominus Marchio, in loco Miolie, In cuius Territorio sunt ipsa nemora, Nullam habeat Iurisdictionē, Et q̄ in ipso loco Deiuię, sit tanq̄ priuata persona, aut Forensis, Iurisdictionem non habens, cum secundum communem sententiam, et priuatus, ac Rusticus, possit proprietatem aliquam, vel fondum dare in Feudum, vt per Bal. in c. 1. §. Marchio prope fi. commenti Qui Feu. dar. pos. per c. 1. §. Noui vbi Bal. & Alii. per quos fiat inue. vult lo. Blanchi in Somma Feudorū sub Rubrica

De Illis qui possunt rem in feudum dare 3. col. ver. Item maior, Et Dñs Fraceschini Curtius in sua Somma Feudorum, in prima parte, secunde partis principalis. 4. q. p̄cipali, & latius, Dñs Archiepiscopus Thaurinensis, in suo Speculo Feudorum, sub antedicta Rubrica, Qui feuda dare possunt, pe. charta in fi. ver. 3. principaliter, vbi plenius ceteris quos viderim, examinat hunc passum, Nec per tale Feudū, dari dicitur Iurisdictioni aliqua ipsi Domino Marchioni, per ipsos homines Feudatarios, que pactis priuatorū conferri nō pōt. l. Priuatorum C. de Iuris. omni. Iudi. cum duplex sit Feudum, scilicet Corporale, vt lītud, & Incorporale, vt Iurisdictionis, seu decime Ecclesiastice, secundū Bal. in c. 1. §. Sacramentum, col. fi. de consue. recti Feudi, Et isti dicuntur vassalli extra Curtem, & extra Iurisdictionem secundum Alua. in §. Fi. 3. col. ver. Sed interdū qui, mo. seu. ami. Ita q̄, potestas cohercendi homines, non sit in ipso Domino Marchione, Nec Iurisdictionem supra homines exercendi, licet homines sint sue Excellentie pro feudo predicto, quòd nō est feudum Iurisdictionis obligati ad eā, que solent vassalli obligari Domino, Iurisdictionem non habenti, Cum aliud sit, esse subditū ratione Iurisdictionis, Aliud esse obligatū, rōne feudi, vt notatur in c. primo quali. vas. Iur. de fide. de quo Feudo Iurisdictionis aliqua dicit Soci. in cōf. 165. inci. Visis inuestituris 2. col. in ver. tertio premittendum primo volumine.

Et non obstat, q̄ ipsi de Miolia sint subditi, & homines, Magnificorum Dominorum de Scarampis, & q̄ non liceat homini meo, se submittere alteri Domino, in preiudicium Domini sui, secundum Innoc. in cap. Olim et tertio, de rell. spoli. & in c. 2. de rell. in integ. & Panor. in c. Cū dilectus post medium, de relligi. do. & Felli. in c. Dilecti in ver. Hōibus 2. col. de maio. Et obe. Qr. rīdetur, Iltud factū fuisse ex cā vtili, vt nemora à Vicinis tuherent, & sine Dñorum piuditio, Item Certum est, q̄ quis pōt esse vassallus duorū, vel plurium. c. 1. §. Illud quòque & Ibi notatur, de prohi. alie. feu.

per

per Fre. & est Glo. in cap. Ex ore, cum qua ibi transeunt Scribentes de Priuilegiis. & in Clemen. Pastoralis, in verbo ligius ubi et Docto. de re Iudi. vult Specu. in tit. de feudis §. Quoniam vers. 10. cum duobus sequen. facit tex. in c. 2. in princ. & prohi. Feu. alie. p. Lotha. vult Bal. in l. 1. §. ne autem, col. fi. C. de Cadu. tollen. & in l. Si plures prima col. in fi. C. de cōdi. infer. cum infinitis cōcordantibus, Quod intelligitur Dummodo Dominus Marchio, seu secundus Dominus, non sit Inimicus horum priorum Dominorum, secundū Specu. ubi supra, prout non est ipse Dominus Marchio, horum Dominorum Miolie.

Quod si dicatur, non licere homini meo, si ne meo consensu, se facere censualem alterius, vt p. Bal. in c. licet, quarta col. vers. Et sic argues, de proba. Quem refert, & sequitur, Felli. in d. c. Dilecti, secunda col. vers. Homines de maio. & obe. Respondetur, quod hoc procederet, ubi Ius Domini poneretur in periculo, & ei fieret, vel pararetur preiudicium. per predicta, & infradicenda, Ideo Panor. in c. Auditis septima col. de prescr. dicit, non fieri preiudicium Domino, Quando quis alium recognoscit, respectu iurium, quibus primo Domino non, est subiectus.

Quod si dicatur, debuisse in iuramento fidelitatis prestitito Domino Marchioni, excipere antiquioris Domini per Glo. secundam in c. 1. de nou. for. fide. & Glo. fi. in c. 1. §. Si. alias §. contra omnes, in tit. hic finitur Lex, Deinde consuetudines regni incipiunt ubi Bal. Respondetur, quod ipse Glo. non dicunt, quod sit necesse expresse, & specialiter excipere in secundo Iuramento, Ius prioris Domini, Quia Glo. in d. c. 1. dicit non esse absonum, q̄ antiquior Dominus, sicut Imperator excipiat, & d. Glo. fi. dicit, recte fieri si nominatim excipiat, & ita etiam videtur de mente Specu. in d. §. Quoniam vers. duodecimo, Sed sufficit in genere dicere, saluo iure alterius Domini, recte esse obligatus. vt per Bal. & Glo. in locis preallegatis, maxime in dict. §. Contra om-

nes, Et inuenio quod in mandato facto per Communitatem, fuit dictum, quod procuratores Communitatis faciant Fidelitatem, reseruatis reseruandis. Et propterea, esset videnda forma fidelitatis facte, Ipsi Domino Marchioni.

Nec dici potest obistere Decisionē Io. And. In additione specu. in Rubrica de Feudis De filiis familias, Qui recepto feudo, Iurauit fidelitatem concedenti, contra omnem hominem, Et demum patre mortuo, successit in Feudo paterno, Quod talem fidelitatem requirebat, Dum querit Io. And., post Pileum, An filius familias perdat Feudum paternum, Quia Io. And. & Pileus, videntur residere qd̄ admittatur ad secundum Feudum, reseruando Priorem Dominum, Nisi accepisset hoc primum Feudum in fraudē, per textum in c. Primo §. fin. de prohi. alie. feu. per Lotha. Et hic constat quod Communitas accepit in Feudum à Domino Marchione ex causa vrgenti, & probabili iuxta c. Ex parte de feu.

Et in concursu, tenebuntur isti homines seruire Dominis de Scarampis secundum Specul. in dict. §. Quoniam vers. duodecimo, & Bal. in dict. §. Ne autem, & in l. Manumissiones in fine commenti C. de oper. liber. & Paul. de ca. in l. In operis ff. Loca. & consil. 159. in primo volumine penultima Stampa, habetur maxime per Aluarotum in cap. primo. §. Preterea Ducatus, & in §. Illud, de prohibi. aliena. feu. per Frede., Et facit consilium Romani 47. incipi. Visi necessariis, Et circa predicta videri etiam possunt, quæ dixit Bal. in l. Secunda vers. Sed nunquid obtinens Castrum C. de oper. lib. & in c. Licet causam appositillando textum ibi, in verbo inceperint quarta col. de probatio. & Panor. in cap. Ex diligenti de Simo. & Dominum Prepositum in vrbibus Feudorum in preludiis, in quinta carta, cum sequenti, & in cap. primo §. Illud, prima col. & §. finali de prohibi. aliena. feu. per Frede.

Ceterum, non valet consequentia, quod aliquis sit subditus ratione

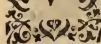
D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Iurisdictionis, vt quia habitet in loco Mili-
lie, & q̄ sit vassallus, & homo. Nisi constet
q̄ aliqua bona habeat in Feudum, & homagium,
a Dominis Mili- cum ra-
tione solius originis, & incolatus, quis
solum obligetur Domino Loci ad iura-
mentum assecurationis, vt habetur in d.
c. 1. quemad. vas. tene. preta. iura. Fide.
Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Erba Pape narrantis, Castrum tene-
ri per Ecclesiam, & illi spectare,
an probeat.

Castrum, & locus Ecclesie, subditus
immediate Romane Ecclesie, an
Prescribatur per laicum detentorem, spatio tanti
temporis, q̄ non sit memoria in contrarium.

Et de tali prescriptione, Quando concurrat mala
Fides.

Et mala Fides, an probeatur in antiquis per famam.

Et an in antiquis, titulus probeatur per famam.

CONS CLVIII.

Vm Queritur, An Reue-
rēdus & Magnificus Do-
minus Apostolice Sedis
Prothonotarius Domi-
nus Bartholomeus de
Scarampis ex Dominis
Charii, Prepositus, seu
Cōmendatarius Abba-

tie, seu Ecclesie Ferranie, possit agere ad
Castrum Calizani, qđ ex Priuilegio In-
nocentii Terti confecto Anno Domini
1210. Confirmante tunc Preposito ad
dictam Ecclesiam, quæ est de lure, &
proprietate Ecclesie Romane, cum pos-
sessionibus, & proprietatibus, & Castro,
Villa Calizani, & reliquis Ibi nominatis,
Nec non ex priuilegio Innocentii Quarti
facto de Anno M. CC. XL V. & alio Six-
ti Quarti predictorum confirmatorio,
de Anno 1483. facto, dicitur ad dictam

Ecclesiam pertinere, Constante etiam
publico instrumento, in quo continetur,
Sicuti Commune, Consilium, & homi-
nes Calizani, cum se subtraxissent ab
obedientia, & subiectione dicte Ecclesie,
fuerunt in lite, & demum fuerunt ipsi
homines Calizani censuris Ecclesiasticis
innodati propter dictam subtractionem,
Et tandem per transactionem absoluti
recognouerunt se subditos dicte Eccle-
sie, & sub eius Iurisdictione, ac mero,
& mixto Imperio, se fore declararunt,
& fuisse in preteritum attestati fuerunt,
per tantum tempus, quod non extaret
memoria in contrarium, & Prout latius
in ipso instrumento continetur confecto
de Anno 1300.

Dubium faciunt Duo, Et primo An per
Ista priuilegia & instrumenta sit proba-
rum Dominium & Iurisdictione Ecclesie
quam, & quod, habere dicebatur in Cas-
tro & loco Calizani. Secundo An quia
Istud Castrum cum Iurisdictione tene-
tur per quosdam Nobiles de Carretto,
Quos Commune & homines calizani ab
annis centum, & ultra, & per tantum
tempus, quod non sit memoria hominis
in contrarium recognouerunt in Domi-
nos, & non ipsam Ecclesiam Ferranie,
sit prescriptum, contra dictam Eccle-
siam.

Circa primum, licet sit magna dubitatio,
an debeat credi literis Pape narrantis ad
commodum Ecclesie Romane, Castrum
aliquod ad Romanam Ecclesiam pertine-
re, in preiudicium laici, Ecclesie non
subiecti, vt per Docto. in c. Ad audien-
tiam vbi Panor. in 3. col. & late Felli. de
prescrip. & per textum in c. Si Papa de
priuileg. in 6. vbi Videtur quod non, ta-
men concurrentibus Aliis probationi-
bus, puta libro censuali, & testibus, est
credendum, secundum Glo. Panor. &
cōiter Docto. Ibi in 3. solutione, Et hic et
adeft Instrumentum recognitionis facte
per homines, declarantes se ipsius Ec-
clesie subiectos, & quedam census exadio
in pergama, Et sic videntur probare
priuilegia predicta, coniunctis predictis
coniecturis

coniecturis, Quibus etiam, Vt sentio potest coniungi Fama, que in hoc multum prodest, & plene probat, vt per Innoc. in c. Veniens de verb. sig. & Bal. in autent. Quas actiones prope fi. commenti, C. de Sacrosan. Ecclesi. & in l. Cum super C. de rei ven. & in cons. 133. inci. Verba Laudi in principio & fi. Consilii primo vol. pe. stampa & Franciscum de aret. cons. 37. incip. Sequendo ordinem, cum concordantibus traditis per Dominum meum Ias. in secunda Repetitione l. Admonendi col. 91. secundum primam stampam vers. tangit etiam ff. de iur. iur. Facit quod dixit Bal. cons. 46. inci. Statuto Ciuitatis post principium vers. Considerandum primo volumine Adeo vt secundum Roma. in l. secunda §. Idem labeo ff. de aq. plu. arc. Papa possit probare per Famam, se esse directum Dominum Ciuitatum Quæ habet Ecclesia, Cum in antiquis Dominium probetur per Famam, vt Ibi pereum, & pulchre per Alex. in cons. quarto Incipien. videretur inspectis in quarta col. secundo vol. vbi dat etiam modos aliter probandi Dominium ad propositum viles, Ex cuius dictis apparet qd nullo alio apparente Domino tempore quo homines Calizani recognouerunt Monasterium, ipsum Monasterium censetur habuisse Dominium, & Iurisdictionem, vult Alex. cons. 75. inci. visis & ponderatis prima col. in quarto vol. vbi tangit etiam de hoc qd Fama in antiquis probet, & quod Instrumenta antiqua probent Dominium, etiam enotatiue prolatur, de quo etiam in l. Cum aliquis C. de iur. delib. cum concordantibus vtrobiq; per Alex. Allegatis & per Dominum Ias. in d. l. Admonendi, vbi etiam tradit de confessione facta etiam absente parte, quod probet in antiquis, vt etiam dicit Franciscus de are. cons. 36. inci. casus talis est, in secunda & tertia col. & cons. Pe. tertia col. vers. Est tamen aduertendum, Ex quibus consequenter insurgit, quod illud instrumentum recognitionis facte de Anno 1300. per homines Calizani, in quod consistatur se ho-

mines & subditos Ecclesie Ferrance, probet ipsius Ecclesie Dominium, & non tantum redditur probatum Dominium Ecclesie, verum etiam possessio, per ipsum instrumentum recognitionis, subiectionis & confessionis hominum, vt per Panor. in c. Cum nobis in tertia col. de prescrip. Et licet Innoc. in c. secundo prima col. in fi. de ca. mo. dicat quod Instrumenta confessionum, per que, homines consentunt se homines, & subditos alicuius, ac instrumenta fidelitatum, non probent possessionem, Hoc procedit, vbi constaret de alterius possessione vt per Flori. in l. Si sic constituta ff. quemad. serui. amit. cum similibus.

Secundum Dubium, Quia Isti Domini de Carreto tenuerunt locum Calizani spatium tanti temporis, quod de initio non extat memoria in contrarium per quod tempus acquiritur Castrum laico, etiam contra Ecclesiam Romanam, vt est text. in c. Ad audientiam de prescri. & in cap. Cum nobis eod. titulo & in l. Fi. C. De Sacrosan. Ecclesi. Cum Istud tempus habeat vim tituli, & acquisitionis, ac Priuilegii c. Super quibuldam §. Preterea de verb. signifi. in 6. vbi Panor. & c. primo in fin. de prescrip. etiam in sexto, & notatur in l. 2. §. Item labeo ff. de aqua plu. arc. vbi inter alios Pau. de ca. & per Alex. cons. 6. Primo vol. & cons. 74. inci. viso pondus in secunda col. & cons. sequen. prima col. cum concordatibus, in quarto vol. & multum in proposito cons. 16. inci. In causa & lite, in 2. col. vers. 2. principaliter 5. vol. in quo consilio multat dicit, que possent in hac materia tangi. Due occurrunt responsiones. Et Primo quia dicitur qd isti Domini de Carreto emerunt istud castrum, à Domino Preposito diæ Ecclesie, pacto adiecto, qd precium dicti castri, deberet conuerti in emptionem tot Proprietatum Ecclesie magis vtilium, ita qd quousq; soluisent integrum pretium, haberent ipsum castrum sub Fictu, & tenerentur soluere ad rationem de quinq; pro centenario singulo Anno, pro fictu prestandorum, De quo pacto est Textus

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

in l. Sicut §. Fi. luncta l. Sequen. ff. Locat. & in l. Serui emptor ff. de Peri. & commo. rei vendi. Et licet hoc probari non possit per instrumenta que non reperiuntur, Nec etiam per Testes, propter temporis antiquitatem, quod centum Annos excedit, Tamen dicitur quod probari potest per vocem, & famam, que in antiquis probat, vt supra fuit probatum, Et certum est q̄ conductor non prescribit. l. Male agitur vbi Bal. & Sali. & l. Competit cum ibi notatis C. de Prescr. trig. anno. Bal. & Sali. in l. Nemo C. de Viufr. Quod late examinatur per Dominum Balbū in Tractatu Prescriptio. in 4. parte, quarte principalis 1. questione, ideo me latius non extendo, Et maxime non prescribit Fictibilis Ecclesie l. 2. C. Ne rei domi. vel templo. & quod dixit Felli. in c. Illud col. Fi. vers. 11. Conclusio de prescrip. in antiquis vbi Io. And. & vult Philip. fran. in dict. c. 1. col. Fi. de prescrip. in sexto. Et predicta clare procederent, si aliquis Itorum de Carreto auctor horum modernorum, per testamentum, pro exoneratione conscientie, confessus fuisset, se tenere sub fictu, prout aliqui putant fuisse factam confessionem. Et que vox, & fama, causat malam fidem in istis Dominis de Carretto, secundum Bar. in l. Celsus 3. seu 4. col. vers. Requiritur etiam bona fides &c. ff. de vsuca. & Panor. in c. Si diligenti in 6. col. vers. 2. casu principali de Prescrip. & Felli. in c. Cum contingat 2. col. de referi. Sicut econtra potest causare bonam fidem, & titulum putatiuum, vt per Bar. in l. 1. §. Hec interdicto 3. col. vers. venio ad sequentem Glo. ff. de liti. actus priua, & Panor. in d. c. Ad audientiam per. col. vers. Sed quero & reuoco de prescrip. & in c. Cum Ecclesia Sutrina, Vbi etiam Anto. de Butr. Imo. & Alii de causa pos. & pprie. & Felli. in d. c. Cū cōtingat & in d. c. Si diligenti 4. col. cum similibus, Cū male fidei possessor nullo tēpore prescribat vt in regula possessor de reg. iur. in 6. & c. Vigilanti eo. tit.

Secundo quia. Ex quod apparet de Instrumentis, & Priuilegiis, q̄ iste locus esset

Ecclesie Ferranie, constat q̄ memoria extat in contrarium, vt dixit Io. And. in d. c. Primo de prescr. in 6. in nouella, & Ibi Dominus Philip. Franc. in col. fi. Dicentes per instrumenta probari posse memoriam extare.

Quod si dicatur, Istud tempus sequens causare presumptionem Iuris, & de iure, contra quam, non admittitur Probatio in contrarium, vt voluit Anto. de Butr. in c. Peruenit in 10. charta vers. ad tertium qualis sit ista presumptio, de censib. Quē refert & sequitur Felli. in d. c. Cum nobis quarta col. in principio vers. scias etiam de prescrip. Respondetur quod hoc procederet, quando esset Canonice, & absq; mala fide, decursa ipsa sequens contraria prescriptio, Quia ex ea, anteriores tituli, & anteriora instrumenta, quasi ex nouo contrario titulo eliderētur, vt per Docto. & Panor. in d. c. Super quibusdam §. Preterea, cum concordantibus.

Ceterum potuisset in istis Dominis de Carreto, causari mala fides, per denotiationem sibi factam, q̄ indebite ipsum Castrum possiderent, vt per Felli. in c. Illud col. fi. in 5. Limitatione de prescrip. lunctis his que Felli. dixit ibi in 5. col. vers. 3. declaratio & in d. c. Cum contingat, Que mala fides, maxime in hoc facto arduo, & tanti feudi, presumitur continuata in heredes, secundū Panor. conf. 3. in 16. questione secundo volumine Quem refert & sequitur Felli. in c. Si diligenti tertia col. de prescrip. & vult Bal. in d. l. Neque vbi etiam Sali. & Pau. de ca. C. de vsufu. & Alex. conf. 63. inci. Chalicacus 4. col. 4. vol. & habetur in l. Pomponius §. cum quis ff. de acqui. pos. & per Dominum Balbum in dict. tractatu. Prescriptio. in quarta parte quarte partis principalis 1. questione supra allegata, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Alluiones, Rippe, & Glaree, qua
non acquiruntur habentibus pra-
dia prope Rippam, An sint Prin-
cipis, seu Domini Castri.

An vero vniuersitatis, populi.
Et per negligentiam longissimi temporis, habentes
predia prope Rippam, amittunt ius acquirendi
Alluionem, & Glaream.

Et Bona vaccantia, spectant Principi.

CONS CLIX.

Quod Glarea, Quæ est su-
per finibus Gabiani, iu-
sta Flumen Padi, non
spectet Communitati,
sed Principi spectauerit,
et cōsequenter Magnifi-
co Domino Secundino.

de Incisa, Qui fuit de ipso Castro postea
inuestitus, probatur, quia siue Glaream
consideremus, quatenus se habet per mo-
dum Rippe, debuisset acquiri his, Qui
prope rippam predia possident, l. Rippa-
rum ff. de rer. diui. & s. Ripparum institu-
co. Siue illam cōsideremus, eatenus, qua-
tenus, est Alluio, etiam ipsis prope Rip-
pam predia possidentibus debuisset ac-
quiri, s. Preterea, ff. de acqui. rer. domi. & l.
Ad eo s. Preterea, ff. de acqui. rer. domi. & l.
lat e Bar. i suo Tractatu Tiberiadis, Vnde,
ex quo isti singulares, homines Non citra-
runt, sed neglexerunt ipsam Glaream eis
acquiri, non est, nec esse potest in eorum
Dominio; l. 3. s. Neratius & l. Quemad-
modum, & quod habetur in l. 1. s. 1. vbi
Dominus Ias. in ultimo notabili ff. de
acqui. pos. & quod notat Bal. in l. Item
Iapilli in 7. questione. ff. De rer. diui. &
Bar. in Repetitione l. Quomodo in 15. q.
ff. de Flumi. & q habetur per Bar. & alios
in l. Fi. ff. de vsucapio. Iuncta regula tex-
tus l. Sicur & l. Omnes C. de prescri. trig.
anno. & l. Licet C. de lure delib. & l. He-
reditatis C. de peti. here. quod iuri acqui-
rendi, & consequendi rem, ad quā com-
petit nobis Ius, & actio, preferbatur tri-
ginta annis, Et Quia negligentia sola, ius

amittitur, vt in l. Sequitur s. Si viam ff. de
vsucapi. & l. Si sic constituta vbi Bal. Ang.
& Docto. ff. quemadmo. Serui. amita. & l.
Si quis diuturno cum concordantibus ff.
Si serui. Vendi. Quod casu bona fides, vel
mala, aliterius possidentis non attenditur,
vt habetur ibi in maxime in d. s. Si viam.

Vnde, ista bona spectauerunt Domino Ca-
stri, tanquam vaccantia, in quibus bonis
vaccantibus, Fiscus succedit, l. prima s.
Diuus ff. de iure fil. & in tit. que sint Re-
ga. in verbo bona vacantia, vbi Iser, &
Alua. inter ceteros. Nec apparet de ali-
quod iure, Quod mediante, possit commu-
nitas in eis ius pretendere, Ex quod istis
singularibus hominibus bona ipsa habe-
re negligentibus, deuoluebantur, vt vac-
cantia, ac deuoluta fuerunt Fiscò, Ita-
etiam ex priuilegio, Communitati defer-
ri non posset, l. ius occupandi bona vac-
cantia, vt in l. prima cum ibi notatis C. de
bon. vac. lib. 10.

Et predicta, in Rippaticis procedunt, pre-
supposito, q per consuetudinem, Rippa-
tica non forent, Domini predii, contigui
Rippe, Quamuis talis Consuetudo,
in Foro conscientie, reperiretur pericu-
losa, Vt per Andr. de iser. in d. c. primo, in
verbo Rippatica, in tit. quæ sint rega. Et
quia ideo spectant habentibus predia
prope Rippam, Quia ipsi sunt sub peri-
culo damni, vt in iuribus supra ad hō
allegatis, Laus Deo, & Virgini Glorio-
sissime.

Albertus Brunus.

Trahens Subditos alicuius Domini,
coram Principe non suo, an pos-
sit puniri per talem Dominum.
Et an teneatur Domino assione Iniu-
riarum.

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

CONS. CLX.

In materia huius Consilii occupans Iurisdictionem alienam, qualiter sit plebendus, siue sit Iudex, siue seruient, seu alius, Vide Gulielmum de Ludonico in suis Singularibus, in Singulari nu. michi 7. inci. Lex est, & in singulari nu. michi 33. inci. Reges sunt, quod seruient, & Io. de Arnono in Problematibus suis, in problemate nu. michi 40. inci. Quero abs te, & Io. de Plat. in locis citatis per Glo. in l. 1. & 2. C. de Cobarta. lib. 10. & Boverium Decisione 2. & Capitulum Decisione 130. sub nu. 21. & 28. Bru. Filius.

Um opinionis, q̄ iste Georgius Rabella Ianuensis, Citari faciendū homines Miolie, Qui vt ali quando consului, non sunt subditi Marchionales Montisferrati, Sed

Magnificorum Dominorum de Scarampis, & deferendo literas citationis ad Locum Miolie, pro Illis exequendis, Non possit puniri, pena, trahentis aliquem ad Vetitum Tribunal, propter delictum nō consummatum, & Quia locus est penitentiz, vt per Glo. & Communiter Scribentes, in l. In criminali C. de Iuris. omni. Iudi. Sed bene puto, quod possit contra eum procedi, eo q̄, Iurisdictionem Dominorum turbauerit, adione Iniuriarū; Ciuili, vel Criminali, licet accusatio de iure non sit prodita, vt per Bar. in l. In iuriarum la. secunda §. fi. Vbi etiam Ang. ff. de Iniur. & per Ang. in l. Si duo §. Cum inquilinus, ff. vbi posside. & per Bar. in l. 1. Interdictum circa principium commentī eo. tit. cum concordantibus, Et secundum Ang. in dict. l. In iuriarum §. Si quis per iniuriam, possent isti conuenti, propter presumpam causam vexationis, etiam agere adione iniuriarum, & de falsis accusare, propter falsam obreptionem, Nisi obstarēt quod delictū non fuit consummatum, Ex quo citatio non fuit sortita effectum, Quoad omnia ista, Preterquā Quoad turbationem Iurisdictionis, de

qua per actus iam gestos euidenter apparet, Et predicta intelligo, posito, quod iste Georgius scierit, & fraudulenter, predicta fecerit, iuxta notata per Bar. in l. 1. §. Non autem, post medium cōmentī, ff. Si quis testa. lib. esse iur. sue. & per Glo. Bal. & Scribentes in l. Si plagii C. ad leg. Fau. de plagi. cum suis concordantibus. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Assallus, an possit sine Dominorum licentia, de Fructibus Feudi disponere.

Locando ad longum tempus.

Vel fructus ad vitam concedendo,

Vel vsufructum, aut vsu constituyendo.

Et an possit filios, in fructibus grauare.

Vel de Feudo, ad vitam suam disponere.

CONS. CLXI.

Via Spectabiles Domini Cardonus, & Galeaz, cum domini Vrserolarū eorum partem, tenent in Feudum, à Magnificis Dñis Ludouico, Freilino, & Raphaelle, de

Carretto, Quā vellent alienare, cum pacto redimendi, infra 25. vel 30. annos. Et Queritur an possit fieri alienatio, In ipsum Dominum Ludouicum, Taliter, quod non cōgatur Dominis Raphaelle, & Freilino, pro eorum raris partibus prestare Iuramentum fidelitatis, Cum simpliciter emendo teneretur, iuxta notata per Ang. in l. Eius col. fi. Si ci. peta. Vbi etiam Dominus Ias. in vers. q̄ si stipulatus quarta col. vbi dicit, q̄ ratione eiusdem Feudi, Quis potest esse Dominus & vassallus Consortis, Nisi emerēt solummodo partem, pro qua recognoscitur ipse Dominus Ludouicus.

Breuit̄ Nullum inuenio modum, Nisi prout infra, Quia etiam locando per longū, vel tantum tempus, diceretur alienatio,

Vt

Vt per Bar. in l. Codicillis §. Instituto ff. de leg. secundo, & in proposito, per Alex. in l. Si domus §. fi. col. fi. post Imol. ibi ff. de leg. primo Et plene Felli. in cap. Que in Ecclesiarium 34. col. vers. 6. declaratio, de constituto, & Dominū las. in l. Fi. in col. 4. i. fi. secundū primā impressionem, vers. secundo principaliter C. de iur. emphi. cum concordantibus per eos allegatis, volentes q̄ e ratione sit necessaria licentia omnium Dominorū sic Locandi, Vt ibi per eos, Et q̄ non sufficiat apponere pactum, q̄ de Nonēnnio, in Nouenniū, debeat fieri renouatio Locationis, vt per Lappum Allegatione 12. inci. Disputat hic, & Card. in Clement. prima in §. Fi. pen. questione de reb. Eccle. non alien. cum concordantibus per Felli. in d. 6. declaratione circa fi. Nec etiā prodesset, ad validitatem talis locationis ad longum tempus, sine Dominorum, consensu fiende, si diceretur, q̄ tot essent locationes, Quot essent Anni, Quia hoc presumetur in fraudem factum secundum Bal. in c. 1. in principio 7. col. Qul Feud. dar. pos. vers. Extra quero, & in c. 1. §. Aut si libellario, que fuit prima cau. bene. amit. Vbi Dominus Prepo. in fin. comimenti, & Io. And. in additione Spec. in tit. de Donat. §. 1. vers. Quid si aliquis donat & Bar. in l. Modestinus in fi. comimenti. ff. de Donat. cum concordantibus allegatis per Felli. in d. c. Que in Ecclesiarium, in d. 6. declaratione Nam ex Locatione ad longum tempus, transferatur vile Dominium, & sic insurgit alienatio, l. 1. §. Qui in perpetuum ff. Si ager vectiga. vel emphi. pet. & l. 2. §. Quod ait ff. de superfi. Et transferatur possessio naturalis, Vt per Card. in d. Cle. prima §. Fi. in 2. questione de reb. Eccle. non alie. cum concordantibus allegatis p̄ Modernos, in locis preallegatis.

Est bene verum, q̄ si in tali locatione ad longum tempus, apponatur pactum expressum, q̄ per talem locationem, Nullum vile Dominium transferatur in Dominos conductores, valebit talis locatio, etiam sine Dominorum consensu facta,

Quia tunc euidenter apparet fraudē excludi, vt per Bal. & Imol. in l. Si domus §. fi. ff. de leg. primo, & Imol. in c. Ad audientiam de reb. Eccle. non alie. & Bal. in specie in d. c. Que in Ecclesiarium vbi late Felli. in d. 6. declaratione in principio conclusionis allegat multas concordantes, Quicquid in contrarium dicat Bal. in d. c. 1. in principio tertia col. vers. Quero, an Vassallus possit concedere in emphiteosim, de prohi. alie. Feu. per Fre. & isto modo teneo q̄ poterit tute disponere de fructibus Feudi, & satisfacere intentioni Istorum Dominorum, Non petita alia licentia; alterius Superioris.

Cogitaueram etiam, An ad vitam horum Feudatiorum, posset fieri contractus de hoc Feudo, sine licentia omnium Dominorum, Sed quia hec esset alienatio Cle. prima de reb. Eccle. non alie. & qd̄ dixit Bar. in l. 1. §. Quod ait ff. de Superfi. & in l. pe. §. Instituto ff. de leg. 2. cum in se contineat longum tempus, vt etiā patet ex predictis, Non posset impune, sine omnium Dominorum licentia hoc fieri, & ita tenet Felli. in d. c. Quā in Ecclesiarium in 30. col. in principio, dicens speciale esse Dote, Vt possit dari in dotem filie per patrem Quoad pater viuet, Vnum bene verum est, q̄ de fructibus feudi, poterunt vsq; ad eorum mortem, & pro tempore eorum vite disponere, Illos vendendo sine licentia pro annis 30. Si tantum vixerint, & precise per ipsum tempus filiis consentientibus, vt per Alua. in c. 1. in principio 8. col. vers. Sed bene posset vendere fructus &c. de prohi. alie. feu. per Fre. & Io. re. in §. Habito eo. tit. & Bal. in c. 1. in principio in fi. comimenti de succes. Feu. vbi dicit Bal. q̄ Vassallus pōt in suo testamento filium grauare, vt de vino Quod nascetur in sua vinea feudali, det omni anno amore dei, duas salmas, Quia alienatio fructuum separatorum, non est alienatio feudi, secundum eum. licet non possit in feudo, vsus, vel vsufructus constitui, secundum cōmuniter Docto. in d. c. 1. in principio de prohi. alie. Feu. per Fre. cum concordantibus, Et in vendendo

770 D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

vendendo fructus ad triginta annos, & ultra, est aduertendum ad doctrinā Bar. in l. Codicillis §. Instituto, vers. Quero quid si vendit fructus domus pro centum annis &c. ff. de leg. secundo Ad effectum ne constitutur ius in re, sine licentia omnium superiorum, Quamuis Bal. in c. 1. §. Aut si libellario, cum quò ibi transit Dominus Preposi. in fi. commenti que fuit prima cau. bene. amitt. velint, & ad longū tempus fructus vendi non possint, & qd commoditas vsusfructus cædi possit, Et qd partiaris colonus ad longum tempus bene possit constitui, Quorum dicta iuxta supra conclusa, puto intelligenda, & qd possint vsq; ad 30. annos, & ultra, de fructibus Feudi disponere, si tantum vixerint, personalem obligationem contrahendo, Firmat Dominus Preposi. in c. 1. §. donare 1. col. quali. olim seu. pot. alie. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

*H*omo alicuius Domini, an possit inuitus, in alterum alienari, siue cum parte Iurisdictionis, siue per se, & siue cum homagio, siue sine re, quam tenet in Feudum, vel Homagium.

Et Quid si talis Dominus, velit hominem suum alienare, Necessitate compulsus.

Et an quis cogatur inuitus esse subditus plurium, vel pluribus Dominis prestare fidelitatem.

CONS. CLXII.

*D*um queritur a me, an Dominus Iohannes de Alpheriis ex Dominis Magliani, possit alienare certos homines suos, vel certa homagia, Inuitis ipsis hominibus de quo

rum alienatione agitur.

Dico Breuiter, qd aut vult eos alienare in totum, videlicet ipsos cum predio quò te-

nent ab ipso Domino Iohanne in homagium, simul cum parte Iurisdictionis, vel Territorii, & Curie, & tunc potest indifferenter alienare, siue velint ipsi homines siue Nollint, & siue alienentur in parem, siue in maiorem, vel inferiorem etiā Rusticum, per textum & notata per Bal. & Docto. in c. primo §. Ex eadem, de leg. Contra. de quò etiam habetur per Glo. & Docto. in c. primo §. Præterea Ducatus de prohi. alie. Feu. per. & argumento eius quòd dicimus, de hominibus ascriptiis, & censitis, Qui simul cum prediis, quibus sunt ascripti, vel pro quibus sunt censiti, possunt alienari, per l. Quemadmodum C. de agri. & cen. lib. 11. & ita teneri Iac. de ardz. in somma feudorum in Rubrica vtrum prohibeatur Vassallus feudum compensare, per. & antepe. col. & Alex. cons. 25. inci. Attentis narratis per. col. vers. Tamen contrariam §. volumine, & in l. 2. in principio col. fi. ff. Solu. matri. & Felli. in c. Dilecti vers. Hominibus de maio. & obedi. & Dominus meus Iac. in l. Debitorum C. de pactis, & in l. Si non sortem §. Libertus antepe. col. ff. de condi. indebi. & in §. Item seruiana circa fi. commenti in l. de actio. & Felli. in c. Quæ in Ecclesiis 20. col. de constituto. Quāuis Corneus cons. 32 1. inci. In hac 2. & 3. col. 4. vol. aliter sentiat, videlicet quod sine subditorum consensu, nō possit, & male, De Hoc. Et quando consuetudo est in contrarium, late Fabia. de monte in tractatu de empti. & vendi. 6. q. Quarte principalis, Aut vult alienare homagia aliqua, sine curia, Territorio, vel Iurisdictione, & consequenter sine vniuersitate, & tunc non potest inuitis hominibus, Nisi in parem, vel Maiorē alienet, Itaq; si aliquis de Consortibus sit impar ipsi Domino Iohanni, Forte Rusticus, vel ignobilis, Non possunt homines in talem alienari, secundum Bal. in d. §. Ex eadem, & Docto. in Locis supra allegatis Nec tunc puto distinguendum, an ex necessitate, in talem imparem alienet, Vel non, prout distinguere videntur Iac. de Belui. in d. §. Ex eadem, & Bar. in l. Si

In §. Iura ff. de Pigno. propter eā quæ tradidit Felli. in d. c. Dilecti, in vers. Hominibus in fi. de maio. & obedi. Super quò fortius non infisto, Cum non putem expedire, & si expedierit, Plenius considerabo, & scribam.

Et indubitanter prohibetur ipse Dominus Iohannes, ipsos homines inuitos pro parte tantum, sine vniuersitate, hoc est sine alienatione Iurisdictionis, Territorii, & Feudi totali, vel particulari, alienare, Quia non potest homagium, quò ad fidelitatē, inuitis hominibus, pro parte alienari, licet quò ad predium datum in homagium ac redditum, vel censum, bene possit et inuitis eis, Eò quia interest talium hominū, non habere plures Dominos, quibus fidelitatem prestent, vt dicit textus in d. §. Preterea Ducatus, & vult Bal. notabiliter, in d. §. Ex eadem, vult Cyn. in l. prima C. de Nouatio. Et Alex. Felli. & Docto. supra allegati, maxime Dominus Ias. in d. l. Debitorum post medium commentī, & in d. l. Si non fortem §. Libertus antepe. col. Ad quòd faciunt que dixit Bal. cons. 97. inci. proponitur q̄ Domini in 3. vol. pe. stampa Dum tangit, ad quid possit astringi vassallus alienatus, & ad quid secundo Dominus obligetur.

Et idem est, si ipse Dominus Iohannes inuitis hominibus, velet eos duobus, vel pluribus vendere, Qui homines poterūt dicere, q̄ nollunt facere fidelitatem duobus, vel pluribus, Et q̄ ipsi emptores concordent se Cui eorum velint prestari fidelitatem, Quamuis directum dominiū rei in homagiū date, ac redditus exadio, transeat pro rata, in oēs emptores, secundū Bal. in d. §. ex eadem in fi. commentī, cum quò alii scribentes transeūt, vult Alua. in c. omnes 4. not. si de feud. sue. contro. int. Domi. & ag. dicens secus esse, quando ex necessitate successionis cōtingit, q̄ quis habeat plures Dominos, vt quia Dominus decedat relictis pluribus filiis, vt ibi per eū laus Deo, & virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

*R*usticus, an possit emere secundum Iurisdictionis, & homines fideles habere, ac iurisdictionem. Et an ex tali emptione, fiat nobilis, & an iurisdictione vendi possit, ac sit in commercio.

CONS. CLXIII.

In materia huius consilii, vide D. Bru. in Consilio 60. in 1. vol. suorum consiliorum Fendalium & eundem D. Bru. in consilio. 155. in col. 3. vers. Est verum, q̄ sunt alii casus, & in consilio 164. in hoc secundo vol. Brunus filius

Bertinus de Maioribus, non potest molestari. In iurisdictione, quā emit in loco Magliani, Nec quò minus sibi presterur ac iuretur fidelitas, per homines loci, pro rata,

est q̄ dicatur, vnus de subditis, & Rusticus oriundus de loco Guarene, & subditus Domini Guarene, quia; etiam Rusticus potest emere iurisdictiones, & Dignitates, que sunt proprium patrimonium venditoris, vt per Bal. in c. 1. §. Ex eadem, 3. col. vers. Et est notandum, cum vers. prece dēti de lege Contra. Facit quòd dixit Bal. in c. 1. §. 1. quis dica. Dux Mar. Com. vult Bald. in c. 1. §. Marchio antepe. questione qui seu. dar. pos. vbi dicit, q̄ licet habere vassallos sub se, sit quædam Dignitas, cui inest iurisdictione. Tamen hodie etiam Rustici hōc habere possunt, ac infeudare. Adde q̄ habetur in Decisionibus Delpi naliibus decisione seu questione 365. Non tamen ex hoc fit nobilis, secundum Bald. in preludiis feudorum in settima diuisione, quòd non est presentis speculationis.

Iurisdictiones autē, an possint alienari, licet de iure communi videatur dicendum q̄ non, quia sunt publici iuris, & nō recipiūt estimationem secundum Bald. in d. §. Ex eadem in 2. col. vers. preallegato, & videtur text. in c. 1. §. Ad hōc vbi etiam Bal. in 2. col. de pac. iur. firm. Tamen hodie contrarium, est vsurpatum, presterim vbi vñ dicitur

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

ditur cum vniuersitate, puta Castrum villa Plebs, &c. secundum Bal. in d. §. Ex eadem vers. preallegato, & in d. §. Ad hoc, faciunt notata per Bar. in l. Si is §. Iura ff. de Pigno. vbi tangit an iurisdictionem, Pedagium, Homagium, & similia, possint obligari, cum concordantibus traditis Ibi per Alex. in appositionis, Quas reasumit Dominus Preceptor meus Ias. in §. Item seruiana in vltimis columnis Instituti de Actio. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Subditus acquirens partem Iurisdictionis Feudi in loco, in quo est subditus, Non desinit esse subditus, Nec desinit teneri Dominis suis illius loci, prout ante. Et potest ab eis, pro delictis per eum commissis, etiam post acquisitionem Iurisdictionem puniri, Quamuis talis subditus, in alio Rustico Iurisdictionem acquirat.

Et in eodem loco quis potest esse subditus, & superior.

CONS. CLXIII.

Vltra alias allegata, fit nota Difficultas, videlicet, an ex quo ipse Obertinus de Maioribus est vassallus, & subditus, Dominorum Magliani, propter multa predia, quæ habet in loco, & finibus

Magliani, Que teneri à Dominis Magliani, in homagium, possit ex hoc capite, dici prohibitus emere à Dominis dicti Loci, partem Iurisdictionis, & Feudi, Et dicendum est quod non, secundum Dyn. cum quò transit Nico. de Neap. in lectione sua inserta inter lectiones Bar. in l. Cum ex oratione ff. de excu. tuto. & Bar. in l. Caius ff. de iur. pat. vbi hoc limitat, nisi in feudo prohibito alienari, Facit quod dicit

Ang. in l. eius, vbi etiam Dominus Ias. in §. §. si stipullatus 4. col. ff. si cer. pet. tenēs & plures Domini possint inuicē esse vassalli, ratione eiusdem feudi quòd etiā volunt Marti. de Lau. & Dominus Prepositi. in c. 1. quali. vassallus. deb. fide. Sed ex hoc priores Domini, & superiores, ipsius Obertini, non desinunt esse in ipso loco Magliani eius Domini, & superiores, Nec ipse Obertinus desinit esse eorum subditus, ita & non liberetur ab his, ad quæ eis prius ipse Obertinus tenebatur. In tantum ut delinquens, etiam post acquisitionem, possit ab eis puniri, Ex quo infertur, quòd ad eos erit adhuc subditus, & quòd ad homines loci, seu Rusticos erit cum dominis secundum Nico. de Neapo. post Dyn. in d. l. Cum ex oratione, argumento eius quòd dicimus de liberto, qui impetrauit, Ius au reorum anulari, qui habetur ingenuus quòd ad extraneos, non aut quòd ad Dominos per illud textum, cum concordantibus ibi allegatis, & per textum in d. l. Caius. Et est pulchra materia secundum Doctores preallegatos. Et est vnus de casibus, in quò par, in parē habet Imperiū, Eò quod iste non est per omnia par, sed secundum quid, hōc est pro parte par, & pro parte impar, & subditus, Et secundum predicta intelligo, quòd dicunt Iaco. de Ardizo. in summa sua Feudorum in Rubrica de causis ex quibus excusatur vassallus &c. §. 2. col. & Io. Blanchi in sua summa in simili Rubrica, versiculo. Item excusatur, propter dignitatem accrescentem, Dum volunt, & propter partem dignitatem adeptam. vassallus excusatur a seruitutis. Quod pro hoc Dominus non debet ius suum amittere, & illa decisio, posset procedere in eo qui est solum subditus ratione iurisdictionis, & acquirit partem iurisdictionis, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Dominus velle, An possit extra Territorium, & districtum ipsius velle causas delegare, etiam si dum delegat, sit extra Territorium, Ita q. extra Territorium, de causa cognoscatur, puta si delegetur in Ciuitate, alius iurisperito.

CONS. CLXV.

Stabilis Compater meus Dominus Benētinus Guttuarius Cumdominus Agliani, Capitaneus pro eo tempore, dato q. esset extra Locum, & Territorium Agliani,

potuit causam appellationis ad eum deuolutam, per appellationem à potestate Agliani interpositam in Ciuitate Astenſi ipsi Magnifico Domino Nicolao de Ponte Delegare cognoscendam, & terminandam, Et valuit processus, quamuis in hac Ciuitate, & extra Territoriū Agliani fuerit agitatus, Eò quia ambe partes consenserunt in ipsū Dominū Delegatum, Et pluries instantiam fecerunt vnus, contra alium, in hac Ciuitate vt procederetur. Et quia Ordinarius huius nostre Ciuitatis, non contradixit, vt de his omnibus habetur p. Docto in l. Extra territorium ff. de iuris. omni. Iudi. & p. Bar. in l. Fi. ff. de Iusti. & lu. vbi Dñs Ias. in fine cōmenti. & Bar. in l. Quero ff. de solu. vbi Et Ang. & cōiter Scribentes. & Cano. in c. P. & G. de offi. deleg. Et tanto magis. q. se cundū Pau. de ca. in d. l. Extra territorium, cū quò transit Ibi Alex. in 2. col. Sufficit q. nō adfit contradictio Iudicis Astenſis, seu Illius Territorii, vbi procedit, & fertur Sententia, absq. eò, q. exigat exp̄ssus consensus, talis Iudicis Territorii, tūc scilicet quando procedens extra territorium, nō erigit publicum Tribunal.

Nec michi displicet cōsideratio D. Aduocati Partis, videlicet q. bonū sit, vt Iudex Ordinaris Ciuitatis Astenſis, suū preſter consensus, tam pro retrogestis, q. p. aliis gerēdis, p. l. h. C. ad mace. & notat in l. Bo-

norū ff. rem rat. habe. Et nō obstat si dicat q. iudiciū nullū, rōne defectus Iudicis, Iurisdictionē nō habētis, nō pōt ratificari, p. l. primā vbi Pau. de ca. in 3. col. C. q. p. sua Iuris. cū similib. Q. vt dicūt Doct. & Dñs meus Ias. in d. l. fi. in fi. cōmēti ff. d. Iusti. & Iur. Iudex talis habet iurisdictionē habitu Et extra Territoriū. Quā in Territorio habet actū, Et p̄dicta Cōclusio coadiuuatur ex eò, q. videmus obseruātū, q. multi Dñi. Caſtorū vocēt ad hanc Ciuitatē in qua habitant, eorū subditos Coram se, & Causas ipsorū subditorum quandoq. audiant & decident, & quādoq. decīdēdas cōmittant, cū Consuetudo sustineat gesta extra Territoriū, vt solet tradi in d. l. Extra territorium maxime p. Dñum Ias. in 12. limitatione, Quòd autē Dñs Benētinus p̄dictus potuerit existens extra locū Agliani, & sic extra Territorium actū Delegationis facere, & alia non exigentia Citationē partis, vel causę cognitionē, habēt in d. l. Extra Territorium vbi Dominus Ias. in 1. 2. & 17. limitationibus, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Timore Rixe, vel vbi sunt mine. Officiali, potest ipse Officialis Iurisdictionem extra Territorium exercere. Et ista est causa legitima obtinendi à Principe licentiam, extra Territorium habendi Tribunal.

CONS. CLXVI.

Arbitor in differētia existēte, inter Cōsortes Dominos Locī, posse aliquos ex eis obtinere à Principe, vt Iudicēs eorū, possit Iurisdictionem exercere extra Territorium, maxime in aliquo loco Ibi vicino, & eorum hominibus multum non incommodo, per notat in l. Extra Territorium vbi de hoc. ff. de Iurisd. omni. Iudi. Et per Bart. in l. fin. ff. de

M Iulli.

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Iusti. & Iur. & Cano. in c. P. & G. de. Offi. delega. cum timor rixe, numeretur, inter iustas causas, vt per Bar. in l. Si conuenerit, per illum textum. ff. pro Socii. Iunctis his que in proposito exercitii Iurisdictionis, stante timore rixe, dixit Allexan. in cons. septimo inci. In consultatione secunda col. vers. Et in dubio ibi sexto probatur, in quinto volumine Et timor, ac suspicio rixe, soleat esse probabilis causa, non minus quam, ipsa effectualis rixa, iuxta notata per Dominum Preceptorem meum Dominum Ias. in l. Cum te proponas secundo notabili C. de transactione. Et predicta fortius procederent in casu isto, in quò Domini in loco commorantes, minantur Potestati Dominorum extra Locum commorantium, ne locum ingrediantur. Iuxta notata, per Pau. de Cast. in dict. l. Extra territorium in secunda col. post medium, cum quò transit Ibi Dominus Ias. in secunda col. quarta limitatione, Quò casu mero iure, & sine Principis licentia, licitum esset extra Territorium, ius dicere, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

ORDINAMENTA, & pene, contra ius facta, & impositæ, propter preseruandum locum a peste, an valeant.

Et an Domini, vel Potestates Locorum possint ex causa legem transgredi, Et an Statuta que Potestas iuratus obseruare debeat.

In transgressoribus Ordinamentorum inspicitur contemptus, Lenitas, concupiscentia, causa si qua subsist, & persone qualitas.

CONS. CLXVII.

Materia huius consilii & pena imposita à Lege, Statuto, vel Consuetudine, Ex causa possit per Iudicem auferri, vel minui, voluit Marsilius in suis singularibus in Singulari num. michi 182. inci.

Index, & Pau. Grilan. in sua Practica Criminali, sub titulo de relaxa. carcer. & Iohannes de Arnono, in suo libro Dialogi, in Dialogo numero michi 38., & Dominus Maranta Sicul. in suo Tractatu de Ordine Iudiciorum, in 4. parte principali, in vers. Deuenio nunc ad quarta partem principalem nu. 65., Et Affilius Decisione nu. michi 287. & in Decisione 391. nu. decimo & Capicius in suis Decisionibus, in Decisione nu. michi 124. sub nu. 5. & Doctiss. Grammaticus in suis Decisionibus in Decisione 5. & etiã Decisione 36. sub nu. 2. 3. 7. & 9. cum sequentibus, & in Decisione 107. sub nu. quarto, & sexto, vbi de hoc prefati Doctores multum copiose loquuntur Brunus Filius.

Ircha ista Ordinamenta quæ facta fuisse dicuntur propter Contagionem Pestis, Ne quis teneat canes, vel habitet extra Locum, vel sine licentia, ac Bullatino vadat extra lo-

cum, & c; sub penis, de quibus in eis, Non est curandum an Offendatur libertas, & dispositio iuris communis, vel offendantur statuta, maxime dum ponitur ardua, & maior pena derobantibus de rebus suspectis peste & c; Quæ de ipsis ius commune, & statuta disponant; Qr. Ex causa licitum est Diis locorum Qui habent merum, & mixtum Imperium, legem transgredi, & propter atrocitatem delicti, que est in capiendis de rebus suspectis peste, ex quibus non tantum vna familia, sed tota Villa potest venenari, Licitum est penam iuris Communis excedere, & quedam permittuntur, que alias non permitterentur, contra regulas iuris, Ad quod possunt videri, Que dixit & aggregauit Dominus meus Ias. in l. prima C. de preci. imp. offe. & in auten. Hodie C. de Iudi. Quòd facere non liceret Potestati ipsorum Dominorum, maxime quia iurat seruare statuta, vt ibi per eum. vbi in effectu videtur ita residere, post multas Decisiones super hac materia relatas.

Item

Item faciunt, que copiose cumulauit Felli. in c. primo 16. col. 7. Fallentia de cōstitu. Vbi in multis locis innuit, quod etiam Officialis Dominorum, seu Potestas posset & multa bona dicit, & q. etiam ex causa potest fieri mitigatio pene, & rigoris iuris, vt ibi per eum, puto tamen esse aduertendum, an transgressio fiat ex contemptu, an vero ex leuitate & concupiscentia, & subsistente causa vt per Felli. in d. c. primo 4. col. vers. Sed intellige, & in cap. Qm. contra de probatio. & addæ persone qualitatem vt ibi per eum, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

in generali infundatione Castrī, & loci, ac territorij comprehenduntur vassalli, quos antea Princeps in ipso loco, de aliquibus rebus infundauerit.

Et an bona Principis, remaneant de Iurisdictione vassalli,

Et quid si ipsi vassalli de certis rebus infesdati, peruenissent ad illa titulo permutationis, & mediātibz aliis bonis feudatibus permuatis.

Et an tales vassalli, saltem propter domicilium dicantur ibi forum sortiri.

Et an saltem ratione delictorum, vel contractuum, aut alterius rei eorum, in ipso Territorio seute.

Et Quid Si exempli sius a Principe etiam in antedictis casibus.

CONS. CLXVIII.

Isis permutatione facta, per Nobilem Quondā Gullielmum Cum Dominum Gabiani de parte Castrī, & Feudi, ac Iurisdictionis, quam habebat in ipso Castro Ga-

biani, Cum Illustrissimo Domino tunc Marchione Montisferrati, Danie inter cetera pro contrāambio, certa bona ex-

da per ipsum Dominum Gullielmum, Iure nobilis, & gentilis feudi, pro se, filiis, & heredibus, & q. alij ipso Domino Marchione, & successoribus, Nec non visa de mum Inueltitura, & concessione de Castro, Loco, Et territorio Tonghi facta, postmodum Spectabili quondam Dño. Henrieto de Natis, Cum mero. & mixto Imperio, & omnimoda Iurisdictione &c. Quia dubitatur an ipsi de Gabiano sint sub Iurisdictione ipsorum Dominorū de Natis, Consultus quid sentiam, Breuibz perstringendo lura, & fundamēta ad propositum conferentia. arbitror q. non.

Et primo moueor, q. regula est q. in generali alienatione Curie, vel Castrī. & Territorij, non veniunt vassalli, Quibus Princeps aliquid in Feudum concessit in illo Territorio, Loco, vel Curia, quando nō fuit expresse hoc dictum, prout in proposito non fuit, vt est textus in c. primo in principio de Capi. qui Curi. ven. in Vñbus Feudorum, vbi Iac. de Belui. And. de Iser. Bal. Alua. Marti. de Lau. & Scribentes, & notatur in titulo de Pa. Constant. §. Cum autem nos & in c. In generali, Si de feu. sue. contr. inter domi. & agna. & Clare Bal. in l. Prima in fi. commentī ff. de re. diui. & pulchre in l. In testamento C. ad leg. falcī. Ita q. nec Feudum, Nec ipsum ius vassallorum, contineatur in alienatione, secundum Bal. in d. c. primo Ibi in secunda col. vltimo notabili, & And. de Iser. in principio commentī, & est Glo. Ibi in verbo de co, Dicens q. in tali generali venditione, vassalli non continentur, Nec enim secundum And. de Iser. Ibi post principium commentī, veniunt in generalitate, que specialiter quis non esset concessurus, vt sunt Vassalli, Plus dixit Ibi Dominus Preposi. in primo notabili, q. in generali venditione non venit Feudum, Nec respectu Domini vendentis, Nec respectu Vassalli. Item Bald. in dict. l. In testamento, adducit aliam rationem, Quia in dubio, quis videtur velle contrahere, de suo tantum iure, Non etiam de iure tertij, vt in isto casu esset. Et secundum

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

And. de Iser. ibi in prima col. in medio, hoc potest operari Dignitas personarum ipsorum vassallorum, vt non cedant in venditione, argumento l. Iustissime in principio ff. d. Edil. ædi. Dum textus vult, qd homo non cedit rei, que est villior propter dignitatem persone, prout esset hic, in istis Nobilibus de Gabiano, Qui descendunt de stirpe Montisferrati. Et Qui erant ex Dominis Gabiani, Quos non est verisimile permutationem fecisse de Feudo Nobili, & Iurisdictionis vt equalium Iurisdictioni, perinde ac Rustici subiicerentur, vel secundum And. de Iser. propter Dignitatem rei, que est data in Feudum, prout est in proposito, in quod datum fuit istis Nobilibus de Gabiano Id, quod habent in loco, & finibus Tonghi, in Feudum nobile, cum exemptione, de qua in permutatione &c; Qui si includerentur in concessione facta Dñis de Natis, fierent eius cōditionis sicut Rustici, Potestati plerūq; Rustico subiecti, qd repugnaret Dignitati psonarum, & Feudi Nobilis eis cōcessi; Facit Et. Qr. cum Dñs habeat directū Dominiū, in istis Bonis ī feudatis, Nō pōt dici, qd hec bona Principis, sint sub Iurisdictione ipsorū Dñorum de Natis, vt p And. d. Iser. l. c. 1. pe. col. vbi Et Marti. d. Lau. & ppo. quali. val. lura. debet. s. de. Facit qr. p Infeudationē factā in istos Nobiles de Gabiano, censet hoc Feudū ab vniuersitate bonorum q habebat Dominus separatum, vt habetur in d. c. 1. vbi Dominus Prepo. in vlt. notabili & Alua. post Glo. in 4. col. de Cap. qui curi. vendi. Predicta cōprobanē ex tex. & not. ī d. c. In generali si de feu. sue. contro. inter Domi. & agnā. vbi secundū vnam Lecturam, Dicit textus illud q dictū fuit supra, q in generali alienatione feudi, put fuit concessio facta Dominis de Natis de Feudo Tonghi, Vassalli nō continentur, Quā lecturā referūt Iaco. de Belui. And. d. Iser. & Marti. de Lau. lbi, vbi And. de Iser. allegat rōnem p̄dictā, ppter Dignitatē hominum vassallorū, & Feudi Nobilis, Et Bal. allegat aliam rōnem, Qr. interest nostra nō mutare Dominiū, inferens q Rex nō pos-

sit inuitis Ciuibus, Ciuitatem alteri Dño subūcere, licet Bal. det Illi textui aliū sensū vt ibi Et p Alua. Quē sensum non refero, attento q Decisiones vtriusq; lecture sunt in se vere, vt ibi traditur maxime p And. de Iser. lac. de Belui. & Marti. de Lau. Est verū q Bal. in d. l. In testamēto videt velle, q directū dñum rerū talis Feudi, talium vassallorū ipsi Dominis de Natis spectet sed videtur hoc esse cōtra p̄dicta. & implere contradiccionem sibi ipsi, vult Bal. in l. Si plures 2. col. vers. Sed nunquid vendita C. de condi. infer.

Secundo moueor, Qr. interest horū Dñorū de Gabiano, Qui Cām habent a Principe ex titulo Oneroso, Nō habere plures Dños p textū & notata in c. 1. §. p̄terea Ducatus, d. phi. alie. Feu. p Fre. & notur in d. c. 1. §. Ex cadē, de leg. Cōra. vbi Bal. ī fi. cōmentis, & post mediū sup. verbo maior; Qr. isti Nobiles de Gabiano, si intelligerētur submissi Iurisdictioni Dominorū de Natis, Haberent in eodem loco duos Dominos immediatos, vnum rōne Bonorum feudaliū & ceterū vbi Panor. in primo notabili de Iudic. & c. verum vbi Panor. in pe. notabili de fo. cōpe. cum vulgaribus, Alium rōne psonarum, & Domicilii; In tm q bona reperirentur Digniora quodā Iurisdictionē q; p̄sone, cuius contrarium esse debet d. l. Iustissime in princ. ff. de edil. ædi. & l. In pecudum ff. de vsuris, Et sic Ex Dominis Gabiani, propter permutationem factam cum Principe tūc Tonghi immediato Domino, vt morem gererent Principi, reperirentur facti subditi Equalium, Et vltcrius, Duobus Dominis in eodē loco immediate subiecti, quod est contra antedictam rōnem, & cōtra omne verisimile, Et inducta ad augmentū ex infeudatione in Feudum Nobile, & ex immunitatibus concessis &c. operarentur diminutionē, cōtra notata in l. legata inutiliter in princ. ff. de leg. primo, vbi multa ad hoc notāt Moder. ni, Hinc secundum Bal. in dict. cap. Preterea Ducatus, in fine, vbi alii, & maxime Marti. de Laud. Si Princeps decedat relictis pluribus filiis in Feudo succedentibus, potest Vassallus dicere, se non debere

debere habere plures Dominos, & idem dicit ibi And. de Iser. in vers. Ita tamen in fi. Ne in plures distinguatur qui cum vno contraxit, l. Ne in Plures ff. de exer. Propter quod idem And. de Iser. in d. §. preterea vers. Nec Dominus in tertia col. circa principium ibi homo ergo demanio &c., Dixit, quod homo demanio qui solitus est esse immediate sub Principe, saltem spatio triginta, annorum, Si Princeps velit eum alii inferiori traddere, Et submittere, Poterit dicere, quod non vult habere tot Dominos, cum isti Nobiles de Gabiano, semper fuissent immediate sub Principe.

Tertio moueor, Quia vt dixit Alua. in dict. cap. primo in principio quarta col. quem sequitur Ibi Dominus Prepo. in prima col. de capi. qui Cur. Ven. Sicut Dominus non potest inuitos Vassallos alienare, Ita non videtur velle, quod in generali alienatione includantur, Nec etiam in generali obligatione, vt dixit Bart. in l. Si is §. iura. ff. de pigno. ad quod multa allegat Fellin. in cap. Dilecti secunda col. versiculo Hominibus cum col. sequen. de maio. & obe. Et multo plura adducuntur per Cumeiucem Nostrium Attensem in consilio duodecimo, in vigesima col. in fine cum duabus vel tribus sequentibus, inserto inter mea consilia feudalia, in primo volumine Ad quod Bald. conf. 97. inci. proponitur quod Domini, tertio volumine vltima stampa, in prima col. allegat multa bona fundamenta, & multas rationes naturales, Quæ deberent pro lege haberi, l. Scire oportet §. sufficit vbi Bald. ff. de Excuto. & Clemen. prima in principio Vbi Card. de electi. cum concordantibus; Et in primis quod Vassallus cogi non debeat habere Dominum indecorum nec indigniorem, seu inferiorem vel inaequalem priori Domino, De quo est textus in cap. primo §. Ex eadem de leg. Contra. Nam asinus est indignatur, si videt se, per Imparem apprehendi, vt notatur in l. 1. §. veteres ff. de acqui. pos.; Item qd. dñs teneat bene tractare subditos, & Vassallos

certe vassallus dicit male tractari, si cogatur habere in Dominū, vel superiorem, quæ non decet, per l. He opere ff. de oper. lib. Item qd. dñs Dignitatem vassalli augere, aut saltem conseruare, Non minuere, vel maculare tenetur, maxime p. l. primā vbi Cyn. hoc decidit in Vassallo, vt saltem in minorem transferri non possit C. de Nouario. Cum Dominus vassallo teneatur vicem reddere c. primo de for. fide. in fin. Et tandem cōcludit Bal. in cons. preallegato q. concessio Territorio p. Ecclesiam dñs de viscariis, In quo Territorio dñi de la turre habebāt castrum in Feudū ab ipsa Ecclesia, stanteq; ipsa concessione cū villa, curte, Iurisdictione, vassallis & fidelitatibus, ita Demum venit Castrum Minorum de la Turre, in ipso Territorio existens, Si Ecclesia Feudum predictum concessit ipsis de Viscariis ex necessitate, vt quia non possent percipere debitas utilitates, cum ista dicatur causa necessaria cap. secundo extra de Feudis, Et ita transit etiam post multa Allex. in dict. l. secunda in principio col. fin. ff. Sol. Matr., Dicens Inuitum Vassallum, non posse inferiori Domino subiici, Nisi necessitate imminente, Qd. necessitas non habet legē. Et hoc etiam vult Bar. in d. l. Si is §. iura & sequitur Felli. in d. c. Dilecti, secunda & tertia col. de maio. & obedi. Idem consuluit Barba. conf. 12. in tertia col. secundo vol. Ex causa pacis vel simili; Et si non potest, vbi expresse hoc agitur Vassallus per Principem subiici inferiori, vel saltem hoc reperitur disputabile, Esto q. Cōis opinio sit in contrarium, vt per Allex. in l. secunda in principio col. ff. sol. matr. & in cons. 25. in pen. col. quinto vol. & Dominum las. in d. l. Si non sortem §. Libertus antepe. col. ff. de condi. indebi. cum concordantibus, In Dubio saltem vbi nō reperitur expresse actū, q. Vassallus trāsfert in inferiorem, Non debemus hoc psumere, vt est exp̄ssum in d. c. 1. in princ. de capi. qui Curi. vdi., Et hoc videt indubitatū, i p̄nti casu, In quo ipsi Nobiles de Gabiano dederūt titulo pmutationis Illustrissimo Domino Marchioni Castrū, Feudū et

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

Iurisdictionem Gabiani, quam habebant liberam, saluo iure Feudi. Accipiendo pro contracambio istas res Tonghi etiam iure Feudi nobilis &c., Quo casu videtur Princeps illas res dedisse ipsis de Gabiano, etiam iure proprio, & libere, saluo iure Feudi vt per Bal. in Rubrica C. de contrahem. empti. in 6. questione Dicentem hoc procedere tam in venditione, quam in permutatione & titulis non lucratiuis, Et quia in contractibus debet esse equalitas l. Ratas C. de rescin. vendi. Cum vulgaribus vbi bonus textus in proposito, cum etiam permutatis, teneatur de vitijs rei, l. 2. vbi Bar. ff. de rer. permu. & permutatio sit similis venditioni vt Ibi, & l. 1. C. eo. Et in contractu permutationis, euictio debeat, l. Si permutationis cum Ibi notatis C. de Euict. in qua euictione bonitas & qualitas inspicitur, q. in est tempore contractus l. Bonitas cu concordantibus ff. eo. Et cum plus grauarentur existentes subditi duorum, magis quam si ex toto, in vnum solum Dominum repperirentur alienati, etiam ex hoc capite non possunt subiici istis Dominis de Natis, per notata in d. S. Preterea Ducatus, maxime per Marti, de Lau. in 2. col. iunctis his que dicta sunt supra in secundo Fondamento.

Et ex his remanent sublata, que in contrarium possent adduci, Cum ita sit iure cautum in Feudis. vt dicunt Doctores in d. c. 1. in principio de capi. qui Curi. vendi. Ita soluentes contraria, ibi in Glo. allegata, maxime Iaco. de Belui. & Alua. Quod si dicatur, hic non agi q. isti Nobiles de Gabiano, sine subditi, Nisi ratione domicilii, & Incolatus, responderetur, q. ex quo vt dictum fuit in primo fondamento, in generali alienatione non veniunt Nec Feudalia concessa, Nec ipsum ius vassallorum, Nec vassalli, & per talem Infeudationem, inducitur quedam separatio, Necessario sequitur, q. non sint sub Iurisdictione Dominorum de Natis, etiam ratione domicilii, tamquam pars separata, & ab eorum Iurisdictione exclusa. Cum intersit an exemptio, personis, & rebus,

concedatur, c. per exemptionem de priuile. in 6. An vero rebus tantum, vt Ibi, iunctis notatis per Bar. in l. fi. pe. col. & fi. de consi. Princ. Nam ista separatio, que inest a Principio, videtur plusquam exemptio, vt de se patet, Et q. vt dictum fuit in secundo fondamento, si subiicerentur iurisdictioni Dominorum de Natis, contingeret ipsos Nobiles de Gabiano, in eodem loco habere plures Dominos, & red di deterioris conditionis, vbi deberent esse melioris, quam alii Incole loci, contra iuris dispositionem. Et q. vt dictum fuit in tertio fondamento, non licuisset eos inuitos, & titulum onerosum pretendentes transferre in inferiores priori Domino, & sibi alias xquales, & facto superioris ex contractu oneroso reddi deterioris conditionis, quam essent tempore permutationis per iura allegata. Et q. Ipsum Domicilium ex quo sumit Originem a Feudo, & eius occasione processit, debet regulari secundi Feudum, cum actus consequutui regulentur a suis causis, & secundum illas, & causa prima magis attendatur, quam secunda & implementu deseruiat suo radicali, & formali principio, secundum Bal. in l. Ex placito in prima col. maxime in 6. 1. 2. & in 1. 3. fundamento C. de rer. permu. Ideo secundum Bar. in l. prima in fi. comenti C. de impo. Lucra. deser. lib. decimo Quotiens, actus non priuilegiatus, sumit originem a priuilegiato secundum illud regulatur. Et q. Domicilium accessorium ad Feudi concessionem, sequitur naturam sui Principalis, vt in regula Accessorium cum vulgaribus de reg. iur. in 6. Et q. per Domicilium, non fiant de Iurisdictione ipsorum Dominorum de Natis, probat & vult textus in c. primo de priuile. in 6. volens qd propter delictum, aut contractum extra loca feudalia factum, aut ratione rei non feudalis quam forte emerint, forum sortiantur ibi, per notata in c. Ex ore super Glo. in verbo Hostem de priuile. in antiquis, Cum etiam Forensis possit casibus predictis ibi conueniri, vt dicit ibi Glo. in d. c. primo in verbo Nunquid ergo, Cum qua

CONS. CLXIX.

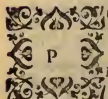

NON puto q̄ valeat, Exemptio istorum hominum loci Valisfenarie, à iurisdictione Dominorum loci, inuestitorum cum mero, & mixto Imperio, & omnimoda iurisdictione, Quia licet Papa possit eximere aliquem à iurisdictione ordinarii, siue personas aliquas, siue res, siue vtrumq̄. c. primo & c. per exemptionem de priuil. in 6. & per totum ibi, & in antiquis, & idem in alio Principe, vt per Bar. & Bal. in l. fi. vbi Bar. in pe. col. & fi. ff. de cōsti. Princ. Quo casu non sunt subditi ratione domicilii, vt est prouisum per d. c. primum in principio de priuil. in 6. vbi est expressum ratione delicti, rei scite, vel contractus, possunt bene ibi conveniri, & sortiri forum, Sicut & Forenses, secundum Glo. ibi in verbo Nunquid ergo Quòd intelligunt Docto. ibi maxime Gemi. & Philippus Franchus, Nisi Papa, vel Princeps specialiter, aut per derogationem ad illam Decretalem prouideat, q̄ et in dictis casibus debeant exempti, esse vt ibi per Gemi. & Phil. Franchum, & in c. fi. de consti. in 6. Tamen hoc non puto procedere, in preiudiciū eorum, qui sunt inuestiti, de Feudo iurisdictionis, seu de mero, & mixto Imperio, ac omnimoda iurisdictione, Quāuis enim Princeps possit subditum liberare ab homagio, & seruitiis, vt per Lucam de penna, in l. Possessores secunda col. C. de son. patri. lib. 11. & facere de Feudo allodium, vt ibi, Et dicatur Princeps concurrere in iurisdictione, cum Iudicibus Ordinariis, ita q̄ possit se intromittere de ipsa iurisdictione ac ipsam adimere Ordinario, & ipsam suspendere, per textum & notatā, in l. Iudicium soluitur. ff. de iudic. & per Bal. in l. Qui se patris penultima col. vers. Item in concessis C. vnde libe. habetur in c. Pastoralis de Offi. Ordi. & in c. vt notatum, vbi Panor. & Alii, in notabilibus

de

qua trāseunt ibi Scribētes vult Panor in c. Cum capella in fi. commentū de priuile. in antiquis, Nisi Princeps concedat priuilegium, q̄ etiam in istis casibus non possint nisi coram eò conueniri, vt tradidit in d. c. primo in principio de priuil. in sexto quòd puto valere cum non sint subditi, Cum etiam par, puta alter Feudatarius Dominus alterius Castri, in ipso loco delinquendo, vel contrahendo posset ibi conueniri, aut ratione rei scite, vt habetur per Scribentes maxime Pau. de ca. & Alex. in l. Est receptum ff. de iurisdictione omni. iudi. & quandoq̄; consulti super hoc, Non tamen per hoc dicentur ipsi Nobiles de Gabiano Dominorum loci Tonghi subditi, per Glo. Singularem in Cle. prima de for. comp. Quam ad hōc solent allegare Scribentes in d. c. primo in principio de priuil. in 6. & cum predicta opinione, etiam trāseunt Scribentes in cap. fi. de constit. in 6. vbi Dominus Philip. Franchus in 3. & 4. col. Et circa hōc, an Exempti contrahendo, vel delinquendo in ipso loco Tonghi, extra eorum loca Feudalia, vel in eis fiant de foro Dominorum loci de Natis, vltra notata per Bar. & Bal. in l. fi. ff. de consti. Princip. & multa bona dicuntur in tractatu Ang. sup. malef. in clāusula In schalis Sancti Petronii, per Pet. de ancha. in Repetitione c. Postulasti quarta questione principali de for. comp. & per Maria. in c. qualiter el secundo quinto articulo principali 11. q. de accus. vbi latissime de ista materia, & Docto. in d. c. fi. de consti. in sexto & late Felli. in c. Graue de offi. Ordi. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Princes an possit subditos vassallorum eximere ab eorum iurisdictione, maxime Milites.

Et Quid si male tractans subditos Domicellis.

Et an Vassallus, vel Domicellus male tractans subditos potest per superiorem Feudo priuari.

Quid si negligeret versetur.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

de appel. Hòc tamen non procedit in iurisdictione infeudata, de qua non potest Princeps se intromittere in prima cognitione, seu nisi per viam appellationis, aut legitime querelle, vt per Bal. in l. prima 43. questione seu vers. 43. ff. de rerum diuisione cum concordantibus de quibus per Felli. in d. c. Pastorallis 2. col. 6. limitatione vbi probant q Princeps in Iurisdictione infeudata non concurrat nisi priuatiue, non autem accumulatiue, Quòd comprobatur, Quia cum vassallus habeat vtile Dominium c. primo vbi Bal. de nou. for. fide. & Bal. ac Felli. vbi supra nò pòt Dominus Illud sibi tollere, secundũ Bar. in l. 2. per illum textum C. de Fon. Patri. lib. 11. & Bal. in d. l. Qui se patris in pe. col. vers. in translatis C. Vnde lib. & consuluit Pau. de Ca. in conf. 156. inci. viſo & examinato in fi. in antiquis, sequitur Felli. in c. Que in Ecclesiariũ 19. col. & sequen. in vers. 7. & vltima declaratio de constituto. Quicquid dicat Lucas de penna in l. Predia 22. col. cum sequenti C. de Loca. predi. ci. lib. 11. Et Quia Dominus debet iura suorum vassallorum thueri, & non minuire, & Vassallo vices reddere c. primo in fi. de for. fide. cum concordantibus de quibus per Bal. conf. 97. inci. Proponitur q Domini 3. vol. vltima stampa & Corsetum in Repetitione c. Grandi in anepe. charta vers. Nota ibi fidelitate, de supple. negli. prela.

Nec prodest istis exemptis, allegare, q sint Armigeri Principis, quibus potest de alieno largiri, l. Lucius in princ. ff. de euict. & l. Item si verberatum §. Si quis rem, cũ ibi notatis ff. de rei vendi. quia ista non est causalegitima, sine qua non potest fieri assignatio rei aliene Militibus, Cum Militia non eximat à Iurisdictione ordinario rum Sed Milites de Iure coram Ordinariis respondere teneantur, l. Magisterie Iunctis ibi notatis per Glo. & Docto. C. d. Iuris. omni. Iudi. Et quia Castra dari solent pro custodia Principatuum & patrie, vt in l. vnica in principio C. de Expen. lud. lib. vndecimo Non debent esse minus fauorabiles ipsi Domini Sed magis, maxi-

me in ipso loco Limitropho argumentol. Quicunq; C. de fond. Limitro. lib. vndecimo; Et quia feuda annumerantur bonis Castrensibus, & vbi subesset causa legitima, que posset dici legitima, teneretur Princeps de suo soluere precium, vt late tradidit Felli. in d. c. Que in Ecclesiariũ decima col. vers. prima declaratio, & in c. Omnes 7. col. Distinctione prima.

Vnum bene credo, q subsistete culpa aliqua Dominorum, possint ab eorũ Iurisdictione eximi causa cognita, & premissa admonitione facta vassallis per Dominos, Ne male tractent eos, vt Per Bal. in c. primo §. Si quis aduocatione & §. pe. de patenen. & in c. primo in fi. commentiqua. li. Vass. Iur. de b. fide. & Alberi. de Rosa. in l. Bene azenone C. de quadr. prescr. & Roma. in l. Diuortio §. Si Fondum ff. solu. matr. Dicentes q Dominus potest Vassallum tunc Feudo priuare, Que monitio debet esse trina, secundum Dominũ meum Ias. in auten. Qui rem prima col. in fi. cum sequenti C. de Sac. fan. Ecclie. Et secundum Bal. in prohemio Digestorum circa fi. Subditi non tenentur Domino male eos tractanti obedire, Que culpa posset forsitan etiam Domino requisito, & negligenti circa defensionem subditi ascribi, Cum teneatur reddere vices, c. 1. in fi. de for. fide. cum cõcordantibus preallegatis, & q habetur in c. Irrefragabili vbi Felli. in prima col. de offi. ordi. & per Roma. conf. 338. inci. In casu propositæ consultationis aduertendum cenſeo secundo Dubio, Vbi dixit deputantem teneri de negligentia Officialis, adde Soci. conf. 292. Inci. Non prosequendo vers. 6. Ista conclusio, secundo volumine, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Dominus

Dominus loci an possit subditum suum
ab homagio quod ei prestat, ratio-
ne veterum quas in homagium tenet
à Domino liberare, & à serui-
tutis.
*Et an possit compellere homines vt se liberent ab ho-
magiis.*

CONS. CLXX.

In eo q̃ Spectabilis Domi-
nus Bartholomeus Isnar-
dus possit egregiū Gas-
parem de Burro liberare
ab homagio quod pre-
stat ipsi Domino Bartho-
lomeo pro fondo, de
quo factus est michi ser-
mo, alio non apparet. Cum nemini du-
bium sit, q̃ vassallus liberare possit ho-
minem suum à seruitutis, & obligationi-
bus, cum eò, vel eius antecessoribus con-
tractis, occasione rerum per eum, vel eius
antecessores in homagium datarum. Li-
cet secus esset, quando esset homagium
pertinens ad partem Feudi ipsi Domino
Bartholomeo, & suis antecessoribus con-
cessi, vt per Lucam de penna in l. posses-
siones in secunda col. C. de son. patr. libro
vndecimo, facit c. primum §. Rursus cum
ibi notatis de controuer. inuesti. Ad quòd
etiam facit l. 2. C. de son. rei priua. lib. 1. &
vbi conductor potest ea mancipia fondi
liberare, que postquam fondus fuit sibi
locatus acquisiuit, licet non possit eà, que
sibi cum fondo tempore locationis fue-
runt concessa, Cum per instrumentum
appareat de homagio isto, postquam fue-
runt Domini loci facti, & tunc militat
illa regula, quod homo hominis mei, ho-
mo meus nō est, seu Vassallus vassalli mei,
non est vassallus meus, Nam licet ratio-
ne Iurisdictionis vniuersalis, Ille Gaspar
sit subditus Principi, Tamen pretextu hu-
ius homagii, vel rei, Quam à Domino
Bartholomeo, & suis antecessoribus in
homagium habuerunt antecessores dicti
Gasparis, Non est ipse Gaspar Vassallus
seu homo vassallaticus Principis, q̃r. hoc

est ratione diuersarum rerum, vt per Bar.
in l. Claudius in fi. commenti, ff. qui po-
ti. in pig. habe. & Bal. in tit. de pac. con-
stan. in fi. in verbo q̃ non sunt districti, &
in c. primo §. Rursus in fin. commenti de
contro. inuesti. & Oldra. conf. 234. inci.
Factum tale est, cum concordantibus de
quibus per Felli. in c. Que in Ecclesiariū
27. col. in vers. 6. Declaratio de constitu.
Non tamen possit ipse Dominus Bartho-
lomeus, Forte quia careat sobole, com-
pellere homines suos, ad Franchitandū
homagia, mediante vero valore, seu ad
se liberandum ab eis, & à seruitutis, tex-
tus est in d. l. Possessores, C. de son. pa-
tri, Et facit l. Nec emere cum ibi notatis
C. de Iur. delib. Nec poterunt Agnati
mortuo Domino Bartholomeo contra-
dicere, & homagium repetere, Cum ista
bona, non sint de in feudum à Principe
concessis, Nec comprehendantur inter
bona Feudalia à Principe concessa, Sed
sint de alodio Ipsius Domini Bartholo-
mei, per predicta, Ita vt femine in eis suc-
cedere possint, Iurisdictione pretermissa,
prout dicitur in facto obseruatum fuisse
in Castro vallisenarie, Et alias consului,
Licet autē Gaspar liberetur ab homagio,
Non tñ desinet esse subditus rōne Iurisdic-
tionis, & tenebitur ad iuramentum fide-
litas, licet alio modo, cum aliud sit iura-
mentum quod quis prestat vt vassallus,
Aliud quod quis prestat vt subditus, se-
cundum Bal. in titulo de pac. constan. in
§. Vassalli in Glo. prima, & patet in titulo
quali. Vass. presta. debe. Iur. fide. Laus
Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus

Familia renuntians Bonis, vel heredita-
ti an censetur feudo renuntiare.
*Et an Iurisdicctio possit, vel censea-
tur hypothecari, vel alienari.*
*Et an Hypothecata censetur, in ge-
nerali hypotheca.*

Quid de hominibus, & homagis.
*Castri Appellatione, an veniant Iurisdicctio, & ho-
mines*

mines, & contra.
Iurisdiclio an diuidi possit.
Quid de hominibus, & homagis, an diuidi possint.
Iurisdiclio, & homagia, an veniant in dispositione,
loquente, de re tradenda, vel possessione, vel
de re diuidenda.

CONS. CLXXI.

N Presenti consultatione est aduertendū, q̄ Domina Catherina renūciauit hereditati, & bonis paternis, ac Castro, & Iurisdictioni, & consequenter bonis quibuscumq; Feudalibus, Quia licet filia hereditati renuntians, non censeatur Feudo renuntiare, tamen secus est quando bonis renuntiat, Cum Feudum dicatur esse in bonis, licet regulariter non veniat appellatione hereditatis, Nec dicatur esse in hereditate, secundum Specu. qui loquitur in Emphiteosi in titulo de Locato §. Nunc aliqua, vers. 156. in fi. & in proposito consuluit Dyn. cons. 2. vult Bal. in l. Liberti col. fi. vers. Quero an Vassalli C. de Oper. lib. & Marti. de Lau. in c. In generali si de seu. sue. contro. & Dominus Ias. in prelludis feudorum col. 17. vers. Limita tamen. Dum examinat. illum articulum, An Feudum veniat in petitione hereditatis, Quod indubitanter procedit, stantibus aliis verbis adiunctis Castro, Iurisdictione &c. Cum ex verbis adiunctis amplietur, & declaretur dispositio l. Sed si adiciatur ff. pro Socio, l. prima cum ibi notatis ff. de re. dubi. l. Si seruus plurium §. Fin. ff. de leg. primo, cum concordantibus, Et licet ipsa Domina Catherina renuntiauerit mediātibus tribus millibus scutis, l. Fuit questionis, ff. de acqui. here. & quod habetur in l. actione C. de transactio. & per Pau. de ca. & Alex. in l. Sicut C. de repu. here. Et q̄r. Domina Maria, seu Dominus Fredericus eius filius fuit declarata, vel declaratus

heres, Cum Dominus Antonius Ipsarum Dominarū Marie & Catherine pater, vellet ipsum Dominum Fredericum heredem instituere, nisi fuisset impeditus, In cuius Domini Frederici fauorem lata fuit sententia, Que in effectu, videtur approbata, Taliter q̄ sicut Domino Antonio patri incumberebat onus dotādi ipsam Dominam Catherinam l. Fin. C. de dot. promiss. Pariter incumberebat eius heredi, Et merito dicitur in Transfatione, q̄ Domina Catherina habeat ipsa scuta tria millia pro dotibus suis.

Secundo est aduertendum, pro intellectu pacti, quod inducit difficultatem, q̄ licet conuentum sit, vt deficiente Magnifico Domino Christofo de Saluciis marito ipsius Domine Marie, & patre ipsius Domini Frederici, vel ipsis Dominis Maria & Frederico, deficientibus in solutione dictorum trium millium scutorum secundum terminos appositos, Ipsa Domina Catherina habere debeat dimidiā bonorum paternorum Feudalium, & allodialium. ac partis paterne Castri, quousq; tradita fuerit diēda somma, Ita tamen q̄ fructus non computentur in sortem; Tamen ex hoc non videtur actū, vt in ipsam Dominam Catherinam retrorāseat dominium, Nec q̄ sint ipsa bona vendita, vel retrouendita ipsi Domine Catherine, Sed q̄ Illa teneat loco pignoris, iuxta dispositionem c. Salubriter de vsuris; Quod maxime comprobatur, ex Illa adiectione verborum, q̄ fructus non debeant in sortem computari, quæ verba alias nō conuenirent, iuxta notata per Bar. & Docto. in l. Vbi ita ff. de dona. causa mort. & per Bal. in l. Non codicillum C. de testa. Et q̄r. Ipsa scuta tria millia expresse promissa sunt vt dos, Non vt pretium rei, cum præter propositum non oriatur actio l. Nō omnis in Principio cum ibi notatis ff. si cer. per. & l. Multum interest Iunctis etiā Ibi traditis C. Si quis alteri vel. si Et q̄r. ex solo titulo resolutiuo dominium retro non transferretur vt late habetur in l. Ab emptione ff. de pactis, cum sua materia.

His premis, Ex quod non fuit satisfactū ipsi Domine

Domine Catherine, dubitatur an ipsa Domina Catherine possit frui iurisdictione, & ponere Potestatem; & ab hominibus exigere Iuramentum fidelitatis, Et videtur q̄ sic, Quia homagia & Vassalli dicuntur esse in bonis, secundum Bal in d. l. Libertati, col. fi. vers. Quero an Vassalli & in l. Prima vers. Sed nunquid ff. de sta. homi. vbi dicit quod rerum mearum appellatione veniunt homines mei, nisi qui sunt michi sanguine coniuncti, Et quia etiam Castri appellatione possunt venire Vassalli, & e contra, vt per Bal. in c. In generali, si de seu. seu. contro. & pulchre Firmi. in Tractatu Gabellarum primo articulo, prima parte, in 13. questione De qua materia, etiam habetur in c. primo in principio de Capi. qui curiam vendi. Et quia in concessione, vel venditione castri, venit iurisdictione secundum Bar. in l. Inter eos, ff. de acqui. rer. domi. & Bal. in d. c. primo 6. col. de capi. qui cur. vendi. & in l. Prima §. Initio secunda col. ff. de offi. prefe. vrb. & Angel. in l. Prima §. fi. ff. de Officiis cui manda. est Iuris. & Roma. cons. 444. inci. An dictū castrum secundum Dubo, & in l. 3. in principio vbi Dominus las. prope fin. commenti ff. de acqui. pos. Et quia nomine castri, territorium continetur, cui inest merum, & mixtum Imperium, secundum Bal. in l. 1. in pe. col. C. de Peda. ludi., Et quia iurisdictione, venit in iudicio communi diuidendo Ita q̄ simul cum castro diuidatur, secundum Bar. in l. Arbor §. fi. ff. communi diuid. & Alex. cons. 5. prima col. 5. vol. cum multis concordantibus de quibus per Dominum las. in l. Stipulationes non diuiduntur 20. col. ff. de verbo. obligationibus.

Et Quia ponere Officiale potest qui habet iurisdictionem, vult textus in l. Imperium in fi. ff. de iuris. omni. ludi. & Pau. de ca. in l. Iure ff. de Serni. Vrb. pre. & Bal. in cap. primo §. Ad hoc secunda col. de paci. lur. hr.

In contrarium vero facit, Quia cum non sit expressum de iurisdictione, Sed tantum de bonis feudalibus & castro, non veniat iurisdictione quæ secundum Bar. in l. Si is q̄

§. iura ff. de Pigno. quem sequitur Felli. in c. Ad audientiam 1. col. vers. An autem iurisdictiones castri, de prescr. pignori non potest, & consequenter multo minus pignoriata censetur, Facit quod dixit Bal. in d. c. 1. §. Ad hoc 2. col. de paci. iur. firm. Dum dicit q̄ iurisdictione non est in Patrimonio, cum sit publici iuris, maxime cum consistat in creandis Magistratibus, ita q̄ dicat inesse in territorio, & Magistratu vt ibi per Bal. in vers. modo quero. Quod fortius comprobatur ex his que dixit ipse Bal. in l. Dita opera decima col. C. qui accu. non pos. Vbi dicit q̄ iurisdictione, non venit appellatione bonorum nec rerum, vel substantie, cum sit qualitas territorii, quem sequitur Dominus las. quātum ad propositum nostrum, licet eum in alio reprehendat, in l. prima in pe. col. vers. tertiam vtilitatem ff. de iur. omni. iudi. Hinc dixit Bal. in l. A procuratore C. mandati, q̄ subiectum iurisdictionis est territorium, non autem certa predia, Et alibi dicunt Bal. Alex. & Docto. q̄ iurisdictione formaliter & actiue dicitur esse in Magistratu, materialiter & passiue in personis subditis, & ratione situs in territorio, Et secundum Bar. in l. prima C. de excu. mun. lib. decimo, conuentio q̄ castra capta p̄ Vbal. dinos, sint sub eorum regimine, non transfert in eos iurisdictionem, Ita vt simile dici possit in hac hypotheca castri, & bonorum feudalium de pignore, de quod hic Glo. prima & Doct. in c. 1. §. Si quis fecerit quo temp. mil. & Glo. in verbo ad alium in c. primo §. preterea ducatus de prohi. alie. seu. per Fred.

Similiter in contrarium facit, circa hominum fidelitatem, q̄ per ipsam Dominam Catherine peti non possit, Decilio Bar. in d. l. Si is qui §. iura, Quam sequitur Felli. in d. c. Ad audientiam loco preallegato, Dum volunt q̄ homines & Vassalli non possint pignoriari, ideo Iohan. Abb. in §. Item seruiana in octaua col. vers. Quid si castrum insti. de actio dixit q̄ obligato castro, homagia non censentur obligata, nisi hoc fuerit expressum, per textum in d. c. primo in principio de capi. qui Cur. vendi.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

vendi. & est de mente Bal. in l. Si plures in 1. & 2. col. C. de condi. infer.

Et licet Bal. & multi Docti. alibi teneant, Iurisdictionem esse in bonis, & alienari posse, saltem de consuetudine, vt per Alex. in appostillis in d. §. Iura, Cuius dicta refert & sequitur Dominus Ias. in d. §. Item Seruiana prope si. commentum, & soleat distingui, an homagia sint alienabilia, vt habetur in c. 1. §. Ex eadem de leg. Contra. & in c. 1. §. Preterea Ducatus de prohib. alie. seu. per Fre. Tamen in presenti casu, ex eius tenore, & verbis, vltra premissa, excluditur ipsa Domina Catherina à Iurisdictione, Nam dictum fuit q. bona, & pars, quæ petere potest ipsa Domina Catherina debeat diuidi, ita qd medieta def. Domine Catherine, Et certum est q. talis diuisio, ac datio medietatis, non cadit in iurisdictione quæ est indiuisibilis, vt late habetur in d. c. primo §. Preterea Ducatus Vbi Bal. in secunda col. de prohib. alie. seu. per Fre. & Per Bar. conf. 189. inci. Primo queritur 2. col. Cum ex adiunctis generalis sermo, vel indefinitus restringatur d. l. Sed si adiciatur ff. pro Socio, cum concordantibus supra allegatis, Et vbi non conueniunt verba, non vendicat sibi locum dispositio, vt per Bar. in l. 4. §. Pretor ait in fin. commentum, vbi late Roma. & Alex. ff. de dam. inf. & Alex. conf. 1. inci. Ex narratis, vers. 2. Principaliter 2. vol. Ex cuius dictis etiam inferitur dictam dimidiam peti non potuisse, ante lapsum omnium terminorum.

Quod si dicatur iurisdictionem posse diuidi, seu capere diuisionem, quoad exercitiu per tempora, & commodum fructuum, vt dixit Bal. in d. §. Preterea Ducatus 2. col. Cum quod alii transeunt, & in l. Comuni diuidundo in principio. ff. communi diui. & Bar. in d. conf. 189. cum concordantibus, Respondetur, q. verba transactionis hunc sensum non admittunt, Quia loquuntur de bonis Feudalibus pro dimidia dandis, Quod contingere non potest, in Iurisdictione, Quæ esto q. exercitium eius diuidatur, Tamen quod ad ius Proprie-

tatis, & possessionis, seu quasi, remanet indiuisa, vt in locis preallegatis, & per Bar. in l. Inter tutores 3. col. ff. de admittuto. & in l. Cum constet §. Inter duos ff. de acq. quorti. & asti. & illud dictum Bar. in d. l. Arbor ff. communi diui. qd Iurdictio venit in iudicium communi diuidendo, saltem accessorie ad castrum, non obstat, quominus dicatur indiuisa quoad ius proprietatis, & possessionis, licet ratione quotte, pars cuiuslibet quotta sit, declaratur, vel procedit ratione exercitiu tantum, per predicta. Et ista coadiuuatur, eo q. ista iurdictio Domini Antonii patris ambarum filiarum adhuc est indiuisa, cum Nepotibus ex Fratre, dicti quondam Domini Antonii Dominis Monisberfarii, pro alia dimidia, Ita q. non esset in potestate ipsorum Dominorum Christofori, Marie, & Frederici, dare dimidiam, dimidie, ipsi Domine Catherine, cum nemo censetur promittere sibi impossibile l. 3. ff. de stat. libe. cum concor.

Quod si dicatur saltem homagia capere diuisionem, Ita q. homines diuidi possint, vt voluit Bal. in c. vno delegatorum prope si. commentum, de offi. deleg. & in d. l. Liberti col. si. vers. Quero an Vassalli C. de ope. lib. & in l. Si plures prima col. C. de condit. infer. & Dominus Ias. in dict. l. Stipulationes non diuiduntur in princ. 21. col. ff. de verb. oblig. Respondetur q. si non potest aspirare ad iurisdictionem, minus potest aspirare ad superioritatem hominum quæ est subiectum iurisdictionis, cum iurdictio passive sit in hominibus, vt dictum fuit supra, Et vltius secundum Bar. in d. conf. 189. 2. col. homagia sunt indiuisibilia, nisi quod ad æmolumenta, licet alia opinio sit magis communis.

Ceterum dici potest, verba transactionis etiam non conuenire Iurisdictioni, & homagiis, dum loquuntur de tradenda possessione, cum incorporalia non possideantur, l. 3. in principio. ff. de acqui. pos. Super quo fundamento non est insistendum, Quia præterquam in materia statutaria, disposita

sita circa possessionē, regulariter trahuntur ad quasi possessionem, & possessionis appellatione veniat quasi possessio, & in materia lituaria adhuc sint opiniones. Ut habetur in d. l. Tertia in principio per Alex. Are. & Dominum meum Ias. Melius ergo est dicere, q̄ ista verba non conueniunt, quia incorporalia vt Iurisdicō, non traduntur, Sed in eis patientia habetur, pro traditione, vt late traditur per Anto. de Butri. in proposito in Reptitione c. Fi. penul. charta de cau. pos. & propiti. & per Innoc. in c. Olim el tertio super Glo. prima de resti. Spoli. facit vulgata l. Quotiens la 2. vbi Bart. ff. de Seruitu. & notatur in l. prima & 2. per Bar. C. de serui. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Vnus Dominorum loci tenetur si requiratur, alteri prestare iuramentum assecurationis. Vel ex causa prestare fideiussorem de non offendendo.

CONS. CLXXII.

In materia huius consilii vide Iohannem de Arnono in suis Singularibus in Singu. nu. michi 30. inci. vulgata conclusio est, & in Singulari nu. michi 53 inci. Quotidie, & Dominum Marranta Siculum in suo Tractatu de Ordine Iudiciorum in sexta parte in pers. inci. Octauum membrum Iudicii nu. michi 13. vers. Quarta species satisfactionis sol. michi 187. Brunus Filius.

Isti Confortes non confidunt vnus de alio, vnū est remedium quod michi occurrit, q̄ nō Confidens petat ab altero Iuramentū assecurationis sibi, prestari, cum de Iure Conforts, Con-

forti, licet sint pares in Iurisdicōne, & vnus, non subit alteri, tale Iuramentum prestare teneatur, secundum Bal. in c. 1. vers. Sed pone q̄ sunt duo fratres Domini & c. quali. debe. Iura. vassa. Domino fideli. cum quō transit Ibi Iacob. Alua. in antepen. col. vers. Quāro ab extra, Vbi Marti. de Lau. limitat hoc non procedere, Si Vnus sit alterius Superior, Puta si Princeps Dominus Vassalli, habeat in Castro Vassalli sui bona, Vt ibi per eum, & cum Ista opinio etiam transit Dominus Præpo. in dict. cap. primo vers. Quāro ab extra, tertia col. Vel si constet de minis, aut Illicita offensa, Petat Iste diffidens fideiussorem securitatis, Iuxta notata per Bar. in l. Illicitas §. Ne potentiores ff. de offi. Præsi. Iunctis his quæ Cumulatissime collegit Felli. in Rubrica de Treu. & Pa., Laus Deo, & Virgini Gloriosissima.

Albertus Brunus.

Iurisdicō an diuidi possit, maxime que non sit dignitatis, & quando ea quæ est dignitatis. De modis diuidendi Iurisdicōne. Et an duo Domini possint diuersos Officiales, videlicet quilibet vnū in loco ponere.

Et an diuisio subditis inuitis, & Domino inscio fieri possit, & cum minore. Et an non obstante, q̄ semper tenta sit communiter. Et Quid si aliqui ex Dominis Pretendant prerogatiuam aliquam, vel aliqui habiturus sit Prædia, in loco diuiso in alterius parte.

In materia presentis consilii videatur Alex. conf. 25. vol. 5. & conf. 6. & 7. co. vol. 5. & extame etiam prædicta conf. in presenti conf.

N Conf.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

CONS. CLXXIII.

Intra articulū de quo queritur, An diuidi possit Iurisdictio huius Castri, Ita q̄ quilibet consortū habeat de per se, suā ratam partem, taliter q̄ sit eius administrator, &

Dominus, Ac solus possessor, seu quasi. Premito q̄ si loquimur de diuisione p̄ modum commoditatis, vel administrationis tantum. Nullus discrepat, etiam in feudis dignitatum, Quin hōc fieri possit, Vt late comprobatur Alex. conf. 18. inc. Visis capitulis secunda col. vers. His ergo 2. vol. & 25. inc. Attentis narratis, prima col. in fi. cum sequenti 5. vol. & Felli. in c. Quæ in Ecclesiis 35. & 36. col. in 8. declaratione de constitu. & Soci. cōf. 165. inc. visis inuestituris 7. col. cum sequenti, primo vol. Et Dominum Præceptorem meum Iaso. in l. Stipulationes nō diuiduntur in principio 20. col. vers. ultimo quærit ff. de verb. oblig. Et videri esset, Vbi Iurisdictio vni in totum assignaretur c. Omnes si de Feu. sue. contro. inter Domi. & agna. & tradidit Alex. d. conf. 18. loco preallegato. Si vero loquimur de diuisione ipsius Iuris Iurisdictionis Ita quōd quilibet separatim, & per se, dicatur Dominus, & possessor, seu quasi, sue rate partis Iurisdictionis, Communis conclusio est, q̄ in Feudis dignitatum hōc fieri non possit, per textum in c. primo §. Præterea Ducatus, de prohib. alie. seu. per Fre. vbi late tradidit de hoc, per scribentes, & per Alex. in conf. 6. in 5. vol. & in d. conf. 18. & Sozi. in d. conf. 165., & plene Dominus Ias. in d. l. stipulationes nō diuiduntur loco preallegato.

Ac in Feudo, quōd non sit dignitatis, Sed solum Iurisdictionis, Vt in proposito, an possit fieri talis diuisio, Inuenio Doctores Varie, fuisse loquutos, & Bart. fuisse sibi ipsi contrarium, Nam in l. cum con-

stat §. Inter duos ff. de aq. quot. & æst. Ipse Bar. dixit q̄ diuisa inter duos consortes vnius Castri Iurisdictione, vel iure pedagiandi, pars que obuenit alteri eorum, per eum possidetur ex persona sua, Et pars alterius etiam per eundem possidetur ex persona alterius, motus per illū Textum cum Glo. fi. Vbi diuiso per tempora vsu Aque, vnus, per alium dicitur possidere, Cum ius Aque ducende, sit indiuiduum, sequitur Pau. de ca. in l. vie in fi. ff. de serui. vr. predio; Quōd procedit secundum Pau. de ca. lbi & Bar. in l. Inter tutores 3. col. ff. de admi. tuto. & conf. 189. inc. Primo queritur vtrum Iurisdictio 2. & 3. col. & Gemi. in c. fi. in principio col. fi. de arbi. in 6. etiam vbi sunt duo Castra, quōrum vnum perueniat alteri in partem, Et aliud alteri, In tantum vt si post factam diuisionem, vnus delinquat in Castro alterius, non possit ab eō Puniri secundum Bar. in d. l. Inter tutores, vbi mouetur, argumento eius quōd dicimus de tutela diuisa inter tutores, vt sola administratio sit diuisa, cum ipsum ius tutelæ, à persona tutorum euelli, non possit, sed sit indiuiduum super quo Gemi. Vbi supra, & Papan. in capitulo prudentiam in principio quarta col. de Offi. delegat. allegant aliam rationem, videlicet quōd diuisio fieri non possit in præiudicium superioris, per l. Comuni diuidendo in principio cum Glo. & lbi notatis maxime per Bal. ff. Comuni diuid. Ex qua decisione Bar. in d. l. Inter tutores insertur, q̄ per Felloniam vnus, possit Dominus totum Feudum ad se euocare Vt lbi per eum, & per Alua. post Bal. in hōc impugnantes Bar. in cap. primo §. Præterea Ducatus in sexta col. vers. Quæro an Iurisdictiones de prohib. alie. seu. per Fre. iuncta col. sequen. Et demum Idem Bar. in l. Arbor §. fi. ff. Comuni diui. dixit q̄ Iurisdictio, etiam ratione iuris proprietatis seu quasi, ac quasi possessionis, potest diuidi accessorie, cum Castro, licet non per se, Sicut in d. l. §. Fin. Seruitus quæ per se est indiuidua cū fondo pōt diuidi.

Ita q̄ ad ipsam diuisionem Iurisdictionis eum Castro competat actio communi diuidendo, Quam opinionem firmat etiam ipse Bar. in consilio preallegato tertia col. vers. Tercio an Iurisdic̄tio, & sequi videtur Panor. in dict. cap. Prudentiam in principio quinta col. Nisi liber meus sit corruptus, Et ante eos voluit Specu. in titulo de Feudis §. Quoniam super homagis, vers. 34. & Bal. in c. vno delegatorum col. Fin. de offi. deleg. argumentum eius quod dicimus de seruitute, Et quia secundum eum efficacius est ius Iurisdictionis quam seruitutis, Cum Iurisdic̄tio possit subalternari, non seruitus, Idem voluit ipse Bal. in cap. primo §. Præterea Ducatus secunda col. de prohi. alie. Feu. per Fre. & Alex. consilio 18. in secundo volumine & consilio septimo ac consilio 25. in 5. vol. quam opinionem dicit communem, & multis auctoritatibus comprobat Dominus preceptor meus Dominus Ias. in l. Stipulationes non diuiduntur in principio 21. col. ff. de verb. oblig. vbi breuiter & copiose loquitur, & subtiliter comprobat, Dominus Bartholomeus Sozi. dict. cons. 165. in antepe. col. cum sequenti. primo volumine, & probatur ex textu in c. Omnes si de feu. sue. contro. inter domi. & agna. vnde cum Iurisdic̄tio sit de se indiuidua tanquam res incorporalis, vt in locis preallegatis, maxime per Bar. consilio preallegato, & Bal. in dict. cap. vno delegatorum col. fi. & in dict. §. Præterea Ducatus secunda col. & Imol. in dict. c. Prudentiam, & Pau. de ca. in dict. l. vie, Concludendum puto post predicta, quod accessorie ad Castrum diuidi possit, intelligendo de Castro, prout est quid vniuersale, videlicet certis finibus, ac territorio, cum Iurisdictione munitum vt per Roma. in l. tertia in principio pe. col. ff. de acqui. pos. Non autem prout est solis muris circumdatum, vt per Alex. ibi 8. & 9. col. post Bar. in l. 2. ff. de verb. sig.

Nec enim, inter duos consortes, volentes diuidere Castrum, Feudum, & allodialia, dicere debemus, q̄ si vni obueniat totū Ca-

strū, forte propter incōmodam diuisionē, & alteri Domus allodialis existēs in villa, Ille talis habēs talē Domū, nil habeat de Iurisdictione Sed habens Iurisdictionem tanq̄ castrum coherentem q̄r. tunc capietur Castrum tanq̄ muris circumdatum. non vt quid vniuersale.

Non obstat qđ dixit Bar. in d.l. Inter tutores in 3. col. 9. sicut tutela non potest diuidi, nisi quod ad facultatem administrationis, ita nec Iurisdic̄tio, Qr. hoc argumentum Procederet, capiendo Iurisdic̄tionē, prout Castro non coheret, seu territorio, sed persone, prout declarat Bar. in d.l. Arbor §. Fi. & in d. cons. 189. in secunda col. vers. 3. an Iurisdic̄tio, & habetur de ipsa Iurisdictione personali, Per Imo. & Docto. in dict. cap. Prudentiam, & per Gemi. in dict. c. fi. in principio col. fi. de arbi. & per Bal. in l. prima ff. de Offi. consul. q̄ talis sit indiuidua indistincte, Nisi ratione commoditatis, & administrationis. Cum sit dare Iurisdictionem territorio, & Castro coherentem, & solum persone coherentem, Quorum prima dicitur realis, & 2. personalis, vt per Bar. in l. sequitur §. Si viam in fi. cōmentū, vbi alii & in l. Si aliena §. Hōc Iure ff. de vsuca. & in l. Prima col. fi. ff. de Iuris. omni. Iudi. & in l. Fin. C. vbi, & apud quem in integr. resti. postu. Vbi dicit q̄ personalis est duplex, & in l. Inter eos. ff. de acqui. re. domi. & in l. Pater in fin. ff. de Serui. leg. vbi dicit concessiōnem Iurisdictionis in dubio presumi realem, cum concordantibus de quibus per Roma. in d.l. 3. in principio pen. col. vbi etiam Alex. in 9. col. ff. de acqui. posses. & Alex. in d. cons. 7. in 2. col. vers. Et posito 5. vol.

Nec etiā obstat, q̄ diuisio feudi, seu Iurisdictionis, fieri non possit in præiudiciū superioris, Quia cum fiat ex necessitate successiōis, fieri pōt sine superioris cōsensu, & eō inuito, vt habetur i. d. l. cōi diuidēdo in princ. ff. commun. diui. & per Alex. in d. cons. 7. inci. priuū, in Prima col. in fi. in 5. vol., vbi dat alias responsiones, ad hoc obiectum, & plene consuluit, quod

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Feudum Iurisdictionis diuidi possit, ad quod multa cumulauit Felli. in c. Quæ in Ecclesiæ in 35. col. de constitu. In tantum q̃ superior prohibere non possit diuisionem, vt ibi, & in locis prædictis, Iunctis his quæ dicentur infra de diuisione alternis annis scienda post Panor. in cap. Fi. secunda col. secundo notabili de re Iudi. & Alex. in l. 2. §. Ex his 3. col. ff. de verb. oblig.

Et pro ista opinione, quàm supra firmaui faciunt iura que volunt, q̃ in feudo diuiso, nichilominus agnatus agnato, succedere possit, vt per Glo. & Docto. in c. primo in principio in titulo Imperator Lotharius, & in cap. primo de haru. suc. feu. cū concordantibus maxime per me aggregatis in conf. 79. in primo vol. meorū consiliorum Feudalium, per quæ Iura apparet diuisionem, nō extinguere ius prime concessionis & prime Inueltiture ex toto, videlicet quò ad facultatem succedendi.

Quò ad secundum articulum, de modo diuidendi Iurisdictionē, est aduertendū, q̃ licet diuidatur Castrū, et prout est qd̃ vniuersale habens territorium, & annexā Iurisdictionem, ex hoc solo non erit diuisa Iurisdictione, Quia Officialis, seu Potestas ponet̃ cōiter in loco vt per Pau. de ca. in d. l. vie in fi. commenti ff. de serui. Vrb. predio, & in l. Si vni ff. de re Iudi. & multe, ac Emolumenta Iurisdictionis, communiter exigentur, Quas multas, vnus, sine altero, remittere non poterit, vt per Panor. in l. d. c. Prudentiam in principio quarta col. & Sic de reliquis, & erit effectus q̃ pars Castrī erit particulariter diuisa, & Iurisdictione cum territorio, erit diuisa pro quarta, hoc est quòd vnus habebit Tertiam, alius Quartam, alius diuidiam, pro indiuiso, Et secundum has partes percipient emolumenta, per Eā quæ in Simili dicuntur, in l. tertia. §. Incertam ff. de acqui. pos. Vnde ad inducendum diuisionem Iurisdictionis, inuenio multa, alia media, tradidi à Doctoribus, Quorū aliqua respiciunt ipsum ius Iurisdictionis, ac eius quasi proprietatem, & quasi possessionem, & aliqua diuisio-

nem administrationis, & quandam Vtendi feudo, & Iurisdictione commoditatē. Et vna species diuisionis Ipsiūs Iurisdictionis, est, quando vni totum Feudum venit in partem, & alteri alia bona allodialia, Iuxta textum in dict. cap. omnes, Si de Feu. fuc. contro. inter domi. & agna. & traddita in superioribus, & hæc non est proprie Feudi diuisio.

Secundo quòd fiat diuisio Territorii in regionibus, puta quòd vnus habeat, in Villa, & territorio, tales Parochias, & contratas, seu talia quarteria, & valles, montes, & loca, sic & sic noncupata, & alter talia, vel per Signa. Et terminos, Ita quòd vnus habeat à tali parte Ville, & Territorii, & alter ab altera, per designationem terminorum, secundum Bal. in cap. Primo §. Item si fuerit Vbi Præpo. in Fi. commenti quibus mo. Feu. anuit. el primo, dicentes quòd diuisio Feudi, potest fieri ex diuisione rei Feudalis, Et hoc, vult Clarius ipse Bal. in dict. cap. Vno delegatorum col. fin., Iunctis his quæ ibi dixit, in pen. col. Versiculo Quero cum Iurisdictione, & est de mente Bar. in dict. l. Arbor §. Fin. in finalibus verbis. ff. communi. diui. Vult Alua. in dict. §. Præterea Ducatus, & Alex. dict. conf. septimo in secunda col. vers. In dubio, Quinto volumine Et dicit Alua. in dict. §. Præterea Ducatus pe. alias antepe. col. tunc esse cautiones interponendas, de non impediendo se inuicem. Tercio diuidendo Domos, & homines, & Vassallos, Vt dixit Bald. in dict. cap. Vno delegatorum col. Fin. de Offi. deleg. & in l. Qui se patris col. Fin. vers. Quero an Vassalli C. Vnde libe. & l. Si Plures prima col. C. de condi. infer. & in dict. §. Item si fuerit, Vbi etiam Dominus Præpo. in fin. commenti, Et Dominus Præceptor meus Ias. in dict. l. Stipulationes non diuiduntur in principio 21. col. vers. Querit vltimo. ff. de verb. oblig. Quamuis Bar. in dict. conf. 189. in secunda col., dixerit hanc diuisionem hominum fieri non posse, Quòd intelligo quin saltem habitando in villa indiuisa

teneantur

teneatur omnibus ad Iuramentū assecurationis iuxta notata in c. 1. quali, vassal, presta. debe. Iura. fide. Et q. per Quartaria, vel per portas, possit diuidi etiam Iurisdicōio non feudalis, vult Bar. in dict. cons. 189, in 3. col. Bal. in l. prima 12. questione in fi. ff. de offi. consul. & in l. 1. in fi. C. Vbi quis de curi. vel cohartali, & Franciscus de are. cons. 79. in 2. col. Ista tamen diuisio hominum & Domorum, non est perfecta, Nec vniuersalis, Quia licet vnusquisq. deputet Officiale m suis hominibus, Nichilominus si extraneus delinquat in territorio, Iurisdicōio, cognitio, & pēna est cōis, & per ambos potestates, vel Dominos, erit cōiter procedendū, vt per Pau. de ca. in d. l. vie in fi. cōmenti, & Gemi. in d. c. Fi. in principio col. fi. de atbi, in sexto, de quō, & an sit Locus, inter eos preuentioni, habetur vltra dicta per eos, per Panor. in d. c. Prudentiam, & per Bar. in d. l. Si vni 5. q. cum concordantibus.

Item potest fieri diuisio Emolumētōrū tantum, puta q. vnus habeat tertiā, alter plus, Alius minus, vt per Bal. in d. l. communi diuidundo, in principio in fi. cōmenti ff. cōi diui. & Alex. d. cons. 25. 1. vel 2. col. 5. vol. & Ista diuisio Fructuū, non est proprie diuisio, secundū Bal. in d. c. vno delegatorum in fi. cōmenti.

Item potest fieri diuisio, Ita q. vnus consortium, teneat titulo Locationis, Et pensio, ac emolumenta diuidantur pro rata, vt p. Alua. in d. S. Preterea Ducatus antepen. vel penult. col.

Item poterit fieri diuisio, vt alternis annis fruantur, vel ponant Officiales, videlicet habens dimidiam duobus annis, Habens quartam vno anno ex quatuor, Et tertiam habens vno anno de tribus, ad quam diuisionē alternis annis faciendam data discordia, & cōpelli possunt p. Superiorem, vt dixit Panor. in c. fi. in 2. col. vlt. notabili de re Iudi. Vbi Felli. vult Bal. in dict. cap. vno delegatorum col. fin. de offi. delega. & in d. c. primo. S. Preterea Ducatus in 2. col. de prohi. alie. seu. per Frode. & Alex. in l. secunda. S. Ex his in

3. col. ff. de verb. oblig. & in dict. cons. 18. in secunda col. secundo vol. & in dict. cons. 25. in prima & secunda col. quint9 vol. De qua diuisione in simili est textus in d. l. Constat, in principio & S. primo, ff. de aq. quot. & essi. & habet in l. In concedendo ff. de aq. plu. arc. & per Bar. in dict. l. Stipulationes non diuiduntur in principio 2. col. cum infinitis concordantibus. ff. de verbo. obliga. Que diuisio non respicit ius proprietatis, vel possessionis, sed administrationem, & commoditatem vtendi.

Possset etiam fieri diuisio Iurisdicōionis, per species, capitula, & per gradus, secundū Bal. in d. c. vno delegatorum col. fi. & in d. S. Preterea Ducatus secunda col. puta q. vnus præsint causis primis, alter causis appellationum, vel vnus causis meriti imperii, alter inferioribus, iuxta tradita per Bar. & Docto. in l. Imperium. ff. de Iuris. omni. Iudi. vel vnus causis Criminalibus, alter Ciuilibus, Vel vnus à tanta summa infra, alter à tanta supra.

Quoad Tertium Quæsitum concernens alia, quæ obiciuntur ad impediendum diuisionem, Et Primo q. non possit fieri nisi omnibus Consortibus consentientibus, vt consuluit Panor. cons. 83. inci. Quanquam in his dubiis pen. col. primo vol. Cum quō transit Felli. in dict. cap. Quæ in Ecclesiis in 36. col. octaua declaratione, secundum limitatione de constitution. per textum in dict. cap. primo S. Preterea Ducatus de prohi. alie. seu. per Fre. in versiculo Si consortes voluerint & c. Respondetur quod hoc non obstat, & communis opinio, est in contrarium, Vt per Andr. de Iser. in dict. S. Preterea Ducatus prima col. Vbi etiam Bal. in 3. col. Et plene p. Alex. in d. cōf. 25. in 3. & 4. col. & cons. 7. secunda col. in fi. quinto vol. & Soci. dict. cons. 165. col. fin. primo volumine Et Dominum Iaf. in d. l. Stipulationes nō diuiduntur in 2. col. vers. vltimo querit in limitationibus & d. S. preterea ducatus loquitur in Feudis dignitatū in quibus regulariter est prohibitio

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

diuisio vt habetur in d. §. Preterea Ducatus, & latæ per Felli. in d. c. Que in Ecclesiarum loco preallegato, Et per Dominum Ias. in d. l. Stupulationes non diuiduntur etiam loco preallegato, & Soci. in d. conf. 165. Vbi limitant, & tangunt, quando etiam Feuda dignitatū possint diuidi, de quò etiam per Alex. conf. 6. & 7. 5. volumine & 18. circa fi. 2. vol. vbi limitat stante mala administratione alterius & per Bal. in auten. Hoc amplius secunda col. C. de fideicom. & in c. 1. in principio 5. col. de prohi. alie. seu. p. Fre. Vbi limitat, quòd Rex diuidit filios consentientes, Et non obstat etiam superioris contraditio, vel defectus consensus superioris, Quia, vt dictum fuit, in vers. Nec etiā obstat q. diuisio & c. Talis licentia superioris, vel consensus, non requiritur prout etiam late firmat Feli. in d. c. Que in Ecclesiarum 35. col. 8. Declaratione. Sed quòd magis est, stante discordia consortum in administrando, superior debet ipsos cogere ad diuisionem, saltē alternis annis, secundum Panor. in d. c. fi. in secunda col. vltimo notabili de re Iudi. & Alex. in l. 2. §. Ex iis in quarta col. ff. de verb. oblig. & d. conf. 25. prima col. vers. Et potest 5. vol. & Curtius Senior conf. 69. & Alex. in l. Si domus §. fi. ff. de leg. primo Et conf. 189. in secunda & pe. col. secundo vol. & memini tetigisse in conf. 93. in primo vol. consiliorum meorum Feudalium circa principium, & in quoddam alio paruo conf.

Item non obstat dissensus subditorum, Quia, vt dixit Pau. de ca. in l. Si vni ff. de re Iudi. in pe. col. vers. Quid autem si decessit interit subditorum, & opponere se possunt, ne habeant plures Officiales, seu potestates, dicens se ita consuluisse. Et quia vt dixit Alex. d. conf. 25. pe. col. in principio 5. vol. videtur esse monstrum, quod sint in eodem Castro duo Domini separati, Et publice interest ne ita sit, vt ibi latius per cum; Quia veritas est in contrariū, q. subditi non possint hanc diuisionē impedire, vt per Alex. d. conf. 25. pen. col. & Paulo post, vers. circa aliud dubiū,

late hoc, multis mediis comprobantem, Et propterea ipse Alex. Ibi in antepe. col. in vers. Non obstat etiam quod videatur, appbat q. vnus cōsortū, possit ponere vnū Officialem & alter alium, Et ex hoc fortius inuitari debet superior, ad cogendū istos consortes ad diuisionem totalem Iurisdictionis, & territorii, Quò casu cessabit hec difficultas, quia quilibet constituet super suis hominibus, & sua parte Territorii Officialem, per eā que dicta sunt in vers. precedenti, Et quia, eò casu quando Domini discordant, in vñ Iurisdictionis, possunt subditi instare, q. ipsi Domini cogantur ad diuisionem deuenire, vt vult Ang. in l. 2. §. Ex his ff. de verb. oblig. cum quò transit Alex. d. conf. 7. in 2. col. circa fi. & 25. in prima col. vers. Et potest 5. volumine Et Ideo ipsis subditis instantibus ne fiat diuisio, est danda indubitanter repulsa, Item non obstat, q. semper tentum fuerit hòc feudum communiter, & q. videatur inducta prescriptio, ne possit diuidi, vt per Oldra. & Ang. in l. prima C. de Anna. excep. Quia veritas est in contrarium, Vt ibi per Bar. & Alex. conf. 6. 5. vol. & Dominum Ias. Plene, in §. Quedam in si. de actio,

Item nō obstant. allegatæ præminentie aliorum consortum, & parentum suorum, solitorum in loco cōmorari, Quia p. alias iuris allegationes fuit responsum, vera nō esse que proponitur, & de Iure nō fuisse acquisite, nec potuisse acquiri, Et ex quò constat q. reliqua communiter facta fuerunt, non debet impediri diuisio, quia si ea cessabunt tales præminentie, vt pulchre consuluit Alex. d. conf. 25. in fi. 5. vol. vbi loquitur de antiquiore pretendente iura appellationum, Et Sicut non valeret expressa conuentio impediens diuisionem quamuis iurata, vt per Alex. d. conf. 18. 2. vol. Puta quod antiquior sit perpetuus gubernator vt ibi, Sic nec tacita, quamuis contrarium teneat Bar. in d. conf. 189. in 3. col. Quòd ius ex conuentione quesitum amitteretur, tali iniustitiam faciente, & male exercente, l. Auxilium ff. de mino. & Alex. d. conf. 18.

prope

prope finem.

Insuper non obstat minor ætas aliquorum; Quia minor ad diuisionem prouocari potest, Et stante rixa, vel discordia, aut imminente scandalo, Ipse alios potest prouocare, per lura vulgaria, Et consulti in materia diuisionis feudi Alex. d. conf. 25 in fi. 5. vol. & Soci. d. conf. 165. etiam in fi. Nam vt dixit Alex. d. conf. 7. in 2. col. vers. sexto probatur & in col. fi. vers. Preterea alia lura, 5. vol. Et Dominus Soci. d. conf. 165. in 9. col. vers. Decimo & ultimo, In Feudo alias non diuisibili, ratione timoris rixe, & scandali, vel discordie, potest peti diuisio, vt ibi latius per eos, quorum dicta referre superfluum est.

Postremo diuisionem feudi non impedit, q̃ vnus habeat plura predia allodialia sparsa, quam alter, Ita q̃ non possit diuidi territorium, quin alter sit habiturus predia, in qualibet parte, per ea quæ dixit in terminis Alex. in simili questione in d. conf. 25. col. fi. pe. dubio, videlicet quia extat regule iuris permissue diuisionis, & ista causa non reperitur esse de impediendis diuisionem, vt ibi per eum, Cuius dicta erubescerem transcribere. **Laud** Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Nus ex Dominis consortibus in eodem Castro, an possit emere ab hominibus, de prediis que homo tenet in homagium ab altero consorte.
Et plures Domini loci possint sibi inuicem esse Vasalli.

CONS. CLXXIII.

Dixi vobis oretenus, & iterum dico, q̃ de lure, vnus ex Consortibus, & Dominis Loci, non potest emere à rustico, bona, vel predia, pro quibus prestatum homagium

alteri Consorti, Duplici ratione, Primo; quia bona quæ in homagium, vel feudum ab aliquo tenentur, non possunt etiam quodam vile dominium talis hominis sine Domini licentia, in alium alienari, c. 1. in principio de prohi. alie. feu. per Fre. & c. primo de alie. feu. pater. & c. 1. de prohi. feu. alie. per Lotha. cum ibi notatis, etiã si alienentur in consortium, Domini Feudi participem, secundum Bal. in l. voluntas secunda col. vers. pone concessum C. de Fideicom. quem ad hoc allegat Felli. in c. Que in Ecclesiarum col. fi. Nona, & vltima declaratione, de constituto.

Secundo Quia alienando in maiorem, fieret deterior conditio Domini; c. primo vbi Bal. in 3. col. de alie. feu. in vi. feu., & late tradidit in Emphyteosi, in l. fi. per illum textum C. de lure emphi. vbi late Dominus las. in 3. col. cum tribus sequentibus prima stampa, & Imo. ac scribentes in c. Potuit de Loca. cum concordantibus per eos allegatis, Non obstante q̃ sint paris potentie isti Consortes, Quia attenditur conditio hominis alienantis, q̃ non fiat Domino durior per alienationem, vt per Dominum las. in d. l. fi. loco supra proxime allegato, Per ea que consulti Card. conf. 37. inci. Casus feudum quoddam, vbi in simili dixit, Episcopum non posse dare feudum deuolutum in feudum capitulo quod nunquam moritur. **V**erum Quia presupponitis esse consuetudinem in Loco, quod cōsortes possint emere talia predia, vnus videlicet predia hominiorum alterius consortis.

Nescio intelligere quomodo hoc procedat, Nam si volumus dicere, q̃ ex tali emptione, extinguatur homagium per talem consuetudinem, Durum est michi credere, q̃ extet talis consuetudo, Quia si homagia erant in esse tempore Castri per Principem concessi, Non debet esse in facultate vassallorum illa extinguere, vt late disputat & concludit Luchas de penna. in l. possessores, Per illum textum in 2. col. C. de fon. Patri. lib. 11.

Quod si dicatur, Ista homagia non fuisse ante, vel cō tempore constituta, sed con-

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

¶ Ita p. vassallos de propriis fondis, & proprietatibus, quò casu possunt extinguì secundum Lucam vbi supra, licet non videatur ex totò irrationabilis, Cum sit reciproca talis consuetudo per notata in l. 1. & in l. Licet C. de pactis, Tamen videtur dura, cum aperiat viam ditioribus, emendi homagia consortum minus diuitum, non obstante tertia parte, vel dimidia precii, quæ datur Domino, Quia multum interest talis Domini, si predictum tale in homagium tentum, efficitur liberum ex alienatione in consortem, cū alias posset pluries alienari; & pluries Dominus in precio concurrere & deuolui, vel aperiri Domino, Et sic de ceteris, Et iura resistunt q. res pro qua quis prestat, homagium, stante homagio separaretur ab homine, vt habetur in c. primo §. Ex eadē de leg. Contra, vel q. quis remaneat obligatus ad homagium, extincta re pro qua prestatat homagium, vt per Bal. in d. §. Ex eadem, super verbo maiori, & quòd dicunt Guilicel. de Cuneo Bal. Pau. de ca. & pleriq. Scribentium in l. Solemnibus C. de rei vendi. Et Alua. in cap. primo, in principio pe. col. que fuit prima caution. amit. quòd non tenetur ad seruitia Vassallus qui còmoda non percipit, iunctis traditis in c. primo de contro. feu. int. Vass. & Episcopum, facit l. 1. C. de iur. Emphi.

¶ Quòd si dicatur, ista predia transire cū sua causā, & obligatione, vt in l. Si conueniet §. Si fondus ff. de pign. actio. l. Si prædium C. de Euictio. l. Si debitor ff. de distr. pigno. & q. notatur in l. si. ff. de contrahem. emptio. Tunc succedit aliud, q. iste emptor, quamuis sit de Consortibus, respectu talis homagii fiat subditus illius Consortis, Cui vendens præstabat pro ipsa re homagium, quòd non est à iure alienum, vt per Ang. in l. Eius col. si. ff. Si cer. pet. Vbi Dominus Ias. in 4. col. & Marti. de Lau. in c. 1. 2. col. vers. Quid autem si essent, vbi etiam Dominus Prepos. in 3. col. sub simili vers. quali. vas. iura. debe. Domino fideli. & Specu. in tit. de Feudis §. Quoniam supra homagiis, vers.

24. vbi etiam Bald. vers. Sed pone, q. sunt duo fratres domini eiusdē ciuitatis, & la. de ardi. in sua somma feudorum in Rubrica de successionē feudi. 22. questione inci. Adhuc 15. col. Dicente q. plures Domini, Reges, vel Comites, possunt sibi inuicem, etiam in vno loco esse vassalli respectu diuerforum, Sicut possunt plures sibi inuicem seruire, & se inuicem possidere, per quandam fictionem, cum vere possessus ab vno, per aliū possideri non possit. Liber homo in ff. de acqui. rer. do. facit quòd dixit Nico. de neapo. in lectura sua, inserta in lect. Bar. in l. Cum ex oratione ff. de excu. tut. & Bar. in l. Caius ff. de iur. Patro. q. subditus acquirendo partem feudi, & iurisdictionis, in loco in quò est subditus sit Dñs & nichilominus remanet subditus, & est ad propositum illa questio, quam tangit Iaco. de ardi. in loco supra allegato.

¶ Et secundum istum modū magis iuri consonum, posset fieri emptio; & valeret consuetudo, q. Consorts possit emere de pñis homagiorum alterius consortis, licet non consentientis, Quia eò modo nullius iuri præiudicatur, eò saluo q. subrogatur potentior, dum alienatio rei date in homagium fit in alterum ex Dominis Consortibus.

¶ Sed non putarem talem subiectionem, esse in vobis laudabilem, Nisi iste Consorts habeat reciproce predia, quæ de vestris homagiis emerit; Et tunc quid iuris sit, si vnus vestrum alterum offendat & alter alterum, ponit Martin. de Laud. in loco preallegato & pariter Dominus Prepos. dicentes q. non fit compensatio, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Lim subditus ratione feudi, vel homagii alienatus, vel aliter homagium dimittendo, debet ipsi Domino reuerentiam, & non potest ipsum Dominum offendere.

CONS. CLXXV.

Licet alienatio feudi, vel homagii de voluntate Domini facta, faciat istum Iohannem desinere esse hominem, seu Feudatarium talis Domini, vt p Bal. in c. ceterum in fin. commenti de iudic. quem refert & sequitur Felli. in c. Quæ in Ecclesiariis in 27. col. 6. declaratione de consti. non tamen eximitur ex toto videlicet Quin ipsi Domino debeat reuerentiam; Et quia non licet tali Dominum antiquum offendere, vt declarat & p multas auctoritates probat Felli. vbi supra in 31. col. cum sequen. vers. Fallit 5. Nisi talis homo offenderetur ab antiquo Domino, vel nisi requireretur a nouo Domino, contra antiquum, vt Ibi, Et si talis remaneat in loco Domini Antiqui adhuc est subditus tanquam incola c. primo de priuil. in 6. & quod tradidit in c. primo quali. vas. Iur. debe. fide. & in decisionibus Guido. Papæ Decisione 207. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Dominus Verberans, vel maletractans subditos aut eis iniustitiam faciens, An possit homagium, & feudo priuari.

Et an Domino, vel oppresso applicetur.

Ne an liceat Domino Castigare subditum.

Ne an Domino inique administranti, possit dari conditor, vel talis sit administratio, & obedientia subditorum priuanda.

CONS. CLXXVI.

In materia huius Consilii, videatur Soci. cons. 292. inci. Non prosequendo, vers. 6. illa conclusio secundæ parte, Et Dominus Curtius in somma Feudorum 6. parte secunda questione, et etiam prima Et quarta parte 22. questione, Prepo. omnino in prellu seu. antepen. col.

Ste Paulus subditus, & homagium habens a Domino Bartholomeo, potuit insultatus ab ipso Domino Bartholomeo, ad suam defensionem, ipsum Dominum Bartholomeum percutere,

Iuxta notata in l. vi vim ff. de iusti. & iur. & in l. pri. C. Vnde vii, Nec ex hoc dicitur fecisse contra iuramentum fidelitatis, secundum Archi. in c. Forma 22. questione vltima, & solet traddi in c. primo vbi Ita tenet Marti. de Lau. de form. fidei. Sic etiam dicimus, qd Iudici de facto facienti, licet de facto resistere l. Defensionis facultas, & l. Denotum cum Ibi not. C. de Iur. Fis. libro decimo Notat. Panor. in capitulo Si quando de offi. delega. Et licet dici soleat, qd Dominus Possit castigare subditum, vt est Glo. in c. potest quis, de reg. iur. in 6., & textus in c. Illi qui 5. questione 5., & in c. vniuersitatis de senten. exco. cum concordantibus Ibi p Glo. & Docto. allegaris, & l. Præceptoris cum l. præcedenti in fi. ff. ad leg. acqui. Tamen hoc est extra propositum, quia iste insultus factus fuit non per modum castigationis, sed offensionis, Et puto per modum castigationis ficti, quando Dominus homines suos ludentes, aut nocturnos vagantes cum baculo leuiter, aut super spatulis percuteret, eos increpando, Aut si pastores male versantes in pascendis Brutis, in alienis prediis damnum dantes, leuiter, vel sine periculo verberaret; pro ut aliqui probi Domini facere solent, Qui ex hoc non damnantur, Sed a subditis, laudantur per d. c. vniuersitatis, & c. 1. &

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

& c. Cum voluntate, cum utrobique notatis de sententia. exco. & c. Presbiterum, cum ibi etiam notatis de homi. & d. l. Preceptoris cum l. prece. in fi. Vbi inmoderata verbera, etiam correctionis gratia damnantur, Nam ex modo percutiendi, & genere armorum, cognoscitur qualis sit intentio percutientis, ut habetur per Bar. & alios in l. prima C. de Sicca, & per Cano. in c. primo de Præsump.

Et posset Iste Dominus Bartholomeus, in amissione iuris quod habet, super rebus quas paulus ab eo tenet in homagium puniri, Eo quia Dominus tenetur homini suo ab alio oppresso auxilium prestare, & si non faciat amittit directum Domini, & ius quod habet in homine & homagio, ut per Glo. in c. primo §. fi. vbi Docto. in tit. hic finitur lex, volentes & Dominus teneatur hominem & Vassallum suum, habentes guerram iustam quod ad eos, vel si opprimantur ab aliquo iuvare, etiam contra patrem, ac filios, & fratres ipsius Domini, Quam determinationem Alua. Ibi in 2. col. vers. Quero cum Glo. & c. dicit Sanctam & terribilem, contra Dominos, Cum Domini ad pares vices reddendas, vassallis suis teneantur, ut ibi, & c. 1. in fin. de for. fidei. & in c. 1. quali domi. proprii. feu. priu. Quod ius applicabitur ipsi Vassallo secundum Docto. in locis præallegatis, Quod est intelligendum, de feudo & iure directo, talis Domini, de quo superiorem, non recognoscit, Non de iurisdictione, vel feudo Principis, ut traditur in d. c. primo de for. fidei. maxime per Marti. de Lau. & Dominum Præpo. & infra latius dicitur, unde si tenetur prestare auxilium, multo magis debet abstinere ab offendendo hominem suum.

Tum quia sunt decisiones aperte, & Dominus offendens, hominem suum priuetur iure quod habet in homine & homagio, ut in d. c. primo de for. fidei. in fi. Vbi per omnes Scribentes & in d. c. primo quali. vass. proprii. feu. priu. & per Glo. in dict. c. primo §. fi. in tit. hic finitur lex, Quam Glo. dicit Ibi Marti. de Lau. notandam contra Dominos male tractantes vassal-

los suos, Et est generalis regula, & ex quibus causis vassallus priuatur feudo, erga Dominum committendo, vel delinquendo, ex eisdem Dominus erga vassallum priuatur feudi & homagii iure, in vassallum committendo, ut in d. c. primo in fi. de for. fidei. vbi per Omnes, dicentes octo esse causas, & ibi numerantur, & in d. c. primo quali. Dominus Proprii. feu. priu. & per Glo. & Docto. in d. §. fi. in titulo hic finitur lex, Et de hoc est notabilis textus in c. Domino committente, si de seu. sue. controu. vbi dicitur quod Dominus priuatur proprietate feudi, si committat culpam, contra Vassallum vult Roma. in l. Si Finita §. Si de vestigalibus. ff. de dam. infe. & Dominus l. as. in l. fi. C. de iure emphi. & habetur in forma Iohannis Blanchi, super vñibus feudorum sub Rubrica de causis propter quas ius Domini quod habet in feudo amittatur, vbi in princ. dicit Rubrice hoc intelligit procedere sub dubio forte, in atrociter offensa, & non in leui, Et circa finem Rubrice idem dicit, Si Dominus iniustitiam faciat Vassallo, vel homini suo, Et quia dictum fuit, quod ius homagii acquiritur homini offenso, hoc est intelligendum quando est tale ius, de quo Dominus alium non recognoscit, puta quia ipse Dominus de suo proprio pleno iure & liberodedit tali homini in homagium, secus est in iurisdictione, vel alia re, de qua talis Dominus offendens subdium suum, Principem, vel superiorem recognoscit, Nam iurisdictione, vel talis res, de qua alter superior, per talem Dominum recognoscitur, reddit ad ipsum superiorem, seu Principem, in feudo scilicet nouo, Nam in antiquo reddit ad cōsortes & cūdoninos, ab eodem stirpe descendentes secundum Io. Blanchi, in forma prædicta sub antedicta Rubrica, habetur per And. de ller. Marti. de Lau. & Dominum Præpo. in d. c. primo de for. fidei. post Glo. in d. c. De forma, quam ita procedere debere declarant, Quod si dicatur prædicta non procedere ita plane, Cum secundum Bal. in l. Ex hoc iure ff. de iusti. & inr. subdidit

dicti non possunt expellere Dominū eos intollerabiliter opprimentem, licet secundum Bal. prædictum in prima Rubrica Digestorum circa sit. vers. Quicquid sit, possint ei eo casu obedientiam denegare, vel secundum Alberi. de Rosa. in l. Bene azenone C. de quadri. Præscrip. eo casu possunt per superiorem, puta Papam, vel Imperatorem priuari, Quod intelligit Bal. procedere in c. primo §. publici latrones ubi etiam Alua. de patre: Quando vassallus male tractans subditos fuit monitus ne procedat, vel ut desistat, Respondetur q. duo sunt casus considerandi.

Primus est de Domino loci offendente, & male tractante, hominem, qui tenet aliquid ab eo in feudum, seu homagium, & pro quod ei præstat iuramentum fidelitatis, & in hoc procedit conclusio prædicta qd. Dominus ei teneatur reddere pares vires sub pena amissionis homagii, per prædicta, Et simile est in Domino Bannito, vel de Crimine Capitali, damnato, Qr. bona & Feudum vassalli non confiscantur, Sed ipsum Feudum, remanet franchum, Ita q. libere potest vtile Dominium suum alienare secundum Bal. in c. 1. in princ. quarta & 5. col. in tit. hic finitur lex, & Dominum fas. in l. si. septima col. C. de iur. emphi.

Alter vero casus est, quando Dominus loci male tractat subditos sibi ratione Iurisdictionis tantum, ut quia habitant in loco sue Iurisdictionis, siue originarii sint, siue incolæ, & nichil tenent à Domino in feudum, vel homagium, & tunc quia agitur de amittenda Iurisdictione, quæ non est subditorum offensam, sed recognoscitur à Principe, & non tractatur de aliquo iure subditis acquirendo, propter offensam eis factam, procedunt decisiones secundo loco Allegate, Quia isti non sunt Vassalli nec homines ad homagium, vel fidelitatem, Domino loci astricci, sed solum tenentur præstare iuramentum assecurationis, ut est textus & ibi Bal. Andr. de Iserni. Alua. Marti. de Lau. & Scribentes in c. 1. quasi vass. iur. debe. fide. & tunc potest adhiberi contra talem reme-

dium, Vt ei detur coadiutor, siue quò nā possit administrare, qui regulariter datur cuilibet iniquò administratori, etiam si sit Baro, vel Rex, ut in c. Grandi, de supplen. negl. prela. & est Glo. in verbo priuamus in c. Ad apostolicæ de re Iudi. in 6. vult Spec. in tit. de feudis §. Quoniam sup homagiis, in fine, & Bal. in l. Post susceptam. ff. de excu. tuto. vel obedientia denegari ei potest, mandante sic superiore, vt subditi ei non pareant quousq; aliud habeant in mandatis, vel precedente monitione, vt ab oppressionibus desistat, si perseueret potius fendo. aut saltē obedientia subditorum in quos deliquit ex toto priuari, per Decisiones Docto. Prealegatas; Quæ videntur sic concordande, Faciūt quæ dixit Bar. in l. q. si forte §. Sunt quidam 3. & 4. questione. ff. Solu. matri. & dixit Bal. in l. Etiam secunda Oppositione C. ad leg. fal. q. indigno administratori aufertur administratio, & q. possit dari coadiutor vt supra, voluit etiam Bald. cons. 328. incipiente Queritur Si Rex pe. col. in fi. vers. Sed nunquid Imperator 1. vol. vltima stampa, Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Omnis loci an possit prohibere alii cui, ne sum territorium, vel locum ingrediatur, vel ne per illud transiat.
Vie publice an dicantur de territorio & Iurisdictione Dominorum.

CONS. CLXXVII.

On potest per hunc locum dominum interdicti ingressus loci, & territorii huic M. habenti prædia in loco, & territorio, multiplici respectu. Et primo Quia cui conceditur

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

ditur habere fondum seu prædium, etiam conceditur habere iter, & alia necessaria ad illud, l. Tertia §. Qui habet ff. de Serui. rusti. predio. & l. Binas la prima. ff. de Serui. vrba. predio. & l. Fundum §. In lege ff. de contrahen. empti. & l. prima §. vñ usufructus ff. si usufr. peta. cum concordantibus.

Secundo, Quia iste iam factus est de populo, quamuis forensis, cum multotiens venerit intra territorium, & receptus fuerit, & ibi habuerit, & habeat collonos, Quò casu iura volunt, q̄ bene possit à talibus exigi per Dominum loci iuramentū assecurationis, si de tali diffidant vt est textus & ibi late habetur per Bal. And. de lser. Alua. Marti. de Laude ac Dominū Præpo. in c. 1. in tit. quali. vas. iura. debe. fide. li. Non tamen licitum est ei interdicere, loci, & territorii ingressum, Cum quamuis sit forensis, nichilominus dicatur de populo, per textum singularem in autent. de quello. in principio Ad quòd facit pulchra Decisio Bal. in c. 1. de for. fidei. Vbi etiam Martin. de Laud. & Alua. in c. 1. pe. col. vers. Quero an Domini terrarum quali. Vas iura. debe. fide. & Panor. in c. Quoniam in plerisq; prima col. de Offi. ordi. Et Cepol. in tractatu seruitutum Rusticarum Rubrica de seruitute vie 8. questione volentium q̄ non possit iam ingressus, & consequenter iam receptus, in locum vel territorium tanquam factus de populo expelli, Nisi ex causa, ex qua possent Forenses banairi, Cum iam receptū expellere sit interdicere, quæ pena interdictionis sine legitima causa, non debet imponi. Relegatorum ff. de interdi. & relega.

Tertio Quia attento odio ipsius Domini, contra istum M. videtur hoc fieri ad emulationem, Cum disponant iura, q̄ permiffum alias fieri, Non possit emulationis causa fieri, Adeò vt non liceat Consorti Castri indebite expulso, partē suam alienare potentiori, qui habeat illam recuperare, vt per Dominum Præceptorē meum Dominum Ias. in l. Ex hoc iure ff. de Iusti. & iur. prima charta, & Latius Allex.

conf. 70. inci. Opportune 2. vol. vbi multa colligit, q̄ non liceat etiam in suo facere aliquid, ex quò alter damnetur, quando faciens commodum non percipiat &c.

Quarto Quia secundū Bal. & Marti. de Lau. in d. c. 1. de for. fidei. & Alua. in d. c. 1. quali. Vas. iura. debe. fidei. & Panor. in d. c. Quoniam in Plerisq; de Offi. Ord. Non licet Dominis terrarum, etiā mercatoribus, vel aliis forensibus postquam intrarunt territorium eorum, eos expellere, sine causa legitima, cum mundus sit communis patria, licet ante ingressum possint prohibere, Sicut quilibet priuatus potest prohibere, ne quis fondum suum ingrediat. l. Diuus cum concordantibus ff. de Serul. Rusti. prædio, Et quia ista prohibitio sit huic M. in Territorio existenti, vt recedat, & ne amplius redeat.

Quinto cum isti Domini non habeant ex concessione Regalia, & vie publice sint de Regalibus Principi spectantibus, vt in tit. quæ sint regal. in principio vbi Alua. inter ceteros prima col. & And. de lser. in verbo vie publice Dici potest q̄ Domini terrarum nō possint prohibere accessum per talem viam, vt per Cepol. sic expresse determinantem in Tractatu de seruitutibus Rusticis Rubrica de via 8. questione ne in sexta col. post Bal. & alios in locis per eum allegatis. Cum vie non sint vniuius populi publice, sed omnibus populis, Et nostre Itale sint publice etiam Anglis secundum Iacobum de Arc. Pet. & Cyn. in l. Quædam, & in l. Item Lapilli, ff. de re. diui. & lo. Fab. & Ang. arc. in §. Littorum insti. eo. tit. Cum Regalia nisi sit dictum concessa non censeantur, vt p̄ Albe. de Ros. in l. Fi. c. de iur. omni. Iudi. & Marti. de Lau. in Tractatu de Principibus vers. 115. & Dominum Præpo. in tit. quæ sint regal. prima col. cum concordantibus, Imò eorum concessio nisi fiat ex certa scientia præsumitur esse subreptitia, secundum Marti. de Lau. Vbi supra vers. 287. Contra quòd facit Quia vie publice sunt de Territorio, adeò q̄ punitio delictorum in via publica commissorum spectet Dominis

Minis Loci, Esto q̄ proprietates viarum, sit de Regalibus Principi spectantibus, vt p̄ Bal. in l. Si plures 4. col. vers. Fuit quæstio C. de cōdit. infer. Sicut in simili dicimus q̄ Flumint publico, quod sit de territorio per quod fuit ratiōe Iurisdictionis, vt p̄ Bal. in Rubrica de re. diui. 4. col. vers. Sed nonne cum concordantibus & ipsi sunt vniuersaliter inuestiti de territorio, prout etiam dicimus de prædiis Ecclesie scitis intra territorium, vt respectu Iurisdictionis dicantur de territorio Domini temporalis in quod sunt sita & possint puniri p̄ Dominos temporales l. Si quis in hoc genus vbi Doctor. C. de Epif. & Cleri. & c. Fi. de inuini. Ecclesi. Notant Card. in Cle. 2. §. Denique secunda questione de re ludi. cum concordantibus datis per Ang. & Augu. in Tractatu malleficiorum in clausula In scallis Santi Petronii, Et idē de Palacio Episcopi, vt habetur in c. penultimo de inuini. Eccle. Facit etiam quia plura veniunt sub vniuersitate, quæ per se non veniunt l. In modicis. ff. de contrahen. empt. & notatur in c. Quanto de Iudic. Sic etiam etiam dicimus q̄ loca exempta dicuntur de Diocesi, & de Regno, ita q̄ punitio delictorum ibi commissorum, spectet Regi, vel Diocesano, vt late per Felli. in cap. Grauem de Offi. ordi. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brünus.

CONS. CLXXVIII.

Contra istos vassallos contumaces, & nollentes parere literis & Commissariis Principis, modus videtur q̄ exigantur pene, & via militari prouideatur, mittendo armi-

geros, qui expensis ipsorum vassallorum fructus prædiorum, in quibus Ant. fuit in possessione missa colligi faciant, & abducant, dando ipsos dicte Antonie, & arrestando ipsos vassallos, etiam personalliter, ac hominibus præcipiendo, ne eis obedientiam præstent, per textum & notata in l. Qui restituere. ff. de rei vendi. Vbi est expressum de tali manu militari concedenda, & Ibi notatur per Glo. & Docto. q̄ potest fieri captura, & arrestatio personalis, contra tales contumaces, seu resistentes, De quod etiam plenè habetur in l. A diuo pio in principio. ff. de re ludi. & per Glo. in verbo factis & Docto. in l. De quibus ff. de legib. Et dicit Ang. in dict. l. Qui restituere, in primo. col. vers. Et dicit quod isti tales dicuntur hostes Principis, Et quod contra eos tanquam hostes potest Bellum moueri, & exerceri, Et quia secundum Bal. in prima Rubrica Digestorum circa finem, vers. Quicquid id sit, potest tali vassallo obedientia subditorum tolli, & denegari, cum secundum Bal. in l. Etiam secunda oppositione C. ad leg. Falc. indigno administratori, aufertur administratio.

Item sunt detinendi, quousq̄ Idoneæ fideiusserint de nō molestando in futurū ipsam Antoniā taliter, q̄ via fideiussorum, sit opportune succursum ipsi Antonie per notata per Bar. in l. Illicitas. §. Ne potentiores ff. de offi. Præsi. Panor. & Felli. in Rubrica de treu. & Pac. iunctis notatis per Bar. in l. prima §. Interdictum in fi. commentum, vers. 2. dixi, ff. vti posside.

Tetio Videi posse præcipi istis vassallis sub pena amissionis feudi, & Iurisdictionis ne ipsam Antoniā, in possessione dictorum bonorum

Contra vassallum impediens missum in possessionem, in prædiis sitis in suo territorio, virtute sententie contra eum late, quod sit remedium.

Et an possit eius expensis manu militari, fieri exequutio, & captura persone mediante.

Et an compelli possit fideiubere de non molestando,

Et si fuerit pertinax, an possit sendo priuari.

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

in qua fuit missa, Nec in perceptione fructuum, ac abductione, & usu eorum molestent, Ex quò auter faciendo sunt hostes Principis, Et iuri superioritatis ipsius Principis derogant, Dñ pertinet pater recusant, Et quia Vassallus propter iniustitiam, & iniurias quas infert, in Territorio & Iurisdictione cui præest, debet Feudo priuari, Saltem postquam est monitus, vt p Bal. in c. 1. §. Publici latrones, vbi etiam Alua. de pac. tenen. & Dñs Ias. in Auten, Si qua mulier prima col. in fi. cum sequen. C. de Sac. San. Eccle. & Alberi. de Rosa. l. l. Bene azenone C. de quadri. præferri. Facit qd. Dñs potest violenter cogere subditos ad obedientiam se subtrahentes, & contra eos arma mouere, c. Grandi vbi Pet. de anch. in notabilibus & Corsetus 40. col. propter verbum impediens de supplen. neg. præla. vbi et dicit, qd ad istud pot aliorum auxilium implorari. facit c. Dilecto de sent. exco. in 6. habetur per lo. Andr. post Ino. in c. Olim el primo de resti. spol. & in c. Sicut de iur. iur. & in c. Dilectis de appel. tradidit plene per Docto. in d. c. Dilecto, Laus Deo & Virgini Gloriosissimæ,

Albertus Brunus.

Dominis terrarum an possint facere, statuta, vel Proclamata penalialia, contra damnnum Dantes in eorum prædiis.

CONS. CLXXIX.

In materia huius consilii, vide D. Brunum in consilio 101. in primo volumine suorum consiliorum feudalium, Bru. Filium.

DM dicitur qd quamuis Domini terrarum habentes Iurisdictionem, cum mero & mixto imperio, possint facere statuta, vt per Bar. in l. 1. in principio ff. quod quisq. iur. & in l. Omnes populi prima questione in Repe-

titutione ff. de Iusti. & Iur. cum concordantibus, de quibus per Alex. cons. 124. inci. Super primo dubio 2. col. vers. Quantum aut ad Proclamata quarto vol. & p Dec. cons. 199. inci. visis 2. col. Nec non possint imponere penam confiscationis, Si qualitas delicti hoc exigit, per l. primam cum Glo. & lbi notatis C. ne fin. lus. Princi. & notat Roma. cons. 59. inci. Ad discutendum veritatem, quamuis etiam possint multas imponere vt per Bar. in l. Si vni 5. q. & sequen. de re Iudi. cum sine commoda Iurisdictionis, vt per Bar. in l. fi. ff. Solu. matr.

Quod tamen per hoc non inferatur, qd possint facere proclamata, Nec multare damnum dantes, in eorum prædiis, cum recognoscens superiorem non possit aliquid statuere, vel proclamare; contra Iuris dispositionem l. 2. C. de offi. præf. præto. & qd notat Bar. in l. 1. in princ. col. fi. vers. Sed quero qualiter. ff. Si quis Iudici. non obtet. & Alex. in d. l. 1. in principio ff. quod quis iur. maxime in præiudicium subditorum, vt per Innocentium, in cap. Fin. de Offi. delega. & lo. And. in cap. Fin. de appel. in Nouella, & Pau. de ca. consilio 48. inci. Visis & ponderatis omnibus in antiquis, Et quia hoc esset sibi iudicare in propria causa, & statuere super penis, ad proprium commodum, quod non licet, vt per Bal. in l. prima C. commi. epi. program. & in l. prima per illum textum C. de monopo. & Bar. in l. Sodales. ff. de Collegi. Illici. iunctal. Qui Iurisdictioni ff. de Iuris. omni. Iud. cum sua materia, & l. prima C. ne quis in sua causa, Et qd dicit Glo. in cap. Cum Venissent de Iudic. Volentes hoc soli principi licere Cum statuere sit Iurisdictionis cap. secundo de offi. Archi. & notat Batt. in Repetitione l. Omnes populi, prima questione principali in princ. cum suis concordantibus, ff. de Iusti. & Iur. & idem in proclamationibus, Quia sunt actus Iurisdictionis l. Programma, & l. prima & per totum C. commi. Epif. progr. & habetur de his in l. Imperiū ff. de Iuris. omni. Iudi. & in l. Iubere cauere eo. tit.

Breuiter

Breuit̃r Videtur tenendum contrarium q̃
imo possint, vt consuluť Decī. dict. conf.
199. in 2. col. & faciunt quā dixit Alex.
in d. conf. 124. loco p̃rallengato, vbi vult
q̃ habentes perpetuam Iurisdiccionē pos-
sint facere proclamata ad eorum vtilita-
tē, & Bar. in l. Si vni 5. questione cum
sequē. ff. de re ludi. & cum dicit q̃ Dñs nō
potest iudicare super multis & penis,
Sed dicit totū cōtrarium Quamuis dicat
si sint plures Domini, omnes debeant si-
mul cognoscere, & Iudicare de penis, Et
causa mulctarum, Nec declaratio pene
intrantis p̃dium Dominorum, dicitur
contra legem, Cum talis aliis teneretur
actione iniuriarum, & cum pene à iure
taxate, possint augeri, declarando vt per
Dec. conf. p̃rallengato, Ex quo excludi-
tur, q̃ non dicatur statui, ad proprium
commodum, cum nichilominus alias es-
set peniendus, à iure communi, Placeat
cogitare, Laus Deo, & Virgini Gloriosi-
ssimæ.

Albertus Brunus.

Feudo Nouo concessio Fratribus
succedit vnus, alteri, sicut p̃-
sto, vel si sit concessum iure an-
tiqui feudi.

De tali Feudo, alter fratrum testa-
ri non potest, nec fratrem grauare,
etiam pro dotando eius filias de fructibus.

Quando Feudum conceditur pro successoribus quib-
uscunq; & postea datur modus succedendi, il-
le attenditur.

Si quis inuestiatur, prout alii fuerunt inuestiti, seu
aliter, prioris inuestitura, in tali censetur re-
petire.

CONS. CLXXX.

Impotentis Dei, & Glo-
riose Virginis Mariæ, no-
minibus & p̃ræsidio in-
uocatis.

Visis Dubitationibus de
quibus in concessione fa-
cta p̃ Illustrissimū Quorū

dam Dñum Ludouicum Marchionē Sa-

luciarum De Castro Bonuicini Magnifi-
co quondam Dño Iohanni de Aladio.

Prima est difficultas, an ipsum feudum dicat̃
nouum, adeo q̃ frater fratri nō succedat,
Cū frater, fratri, i feudo nouo regulariter
non succedat, vt in c. 1. de benef. fra. & in
§. Fi. de success. feu. & in c. 1. de fra. de nouo
benef. inuesti. cum simili, & secus sit
in Feudo antiquo, in quō fratres bene si-
bi inuicem succedunt c. 1. §. His verò de
gradi. suc. in feu. cū similibus. Et arbitror
q̃ non sit locus dicte difficultati, ex quō
est in secunda concessione dicti feudi spe-
cialiter prouisum, q̃ fratres succedant, per
tex. in d. c. 1. vbi Docto. & Alua. in secundo
notabili de benef. fra. & in d. c. 1. de fra. de
nou. benef. inuesti. & in c. 1. §. Cum verò, et
§. Fi. qui. feu. dar. pos. & in §. fi. de success.
feu. vbi dicitur valere pactū appositum in
feudo Nouo, q̃ frater fratri succedat.

Et ex quō illud feudū fuit concessum secun-
dum naturā Feudi Antiqui, Auiti, & Pa-
terni, non censetur nouū. Sed fortitur na-
turam antiqui, & paterni, secundum Bal.
in c. 1. de alie. feu. Pater, & in Prellu. Feu. i
3. diuisione, Vbi P̃ræpo. & Moderni et ita
tenent, & Alua. in c. 1. in princ. an agna-
vel fili. defun. & in c. 1. de vas. decre. xtra. &
Bal. in l. Quicunq; C. de omni ag. defer.
lib. x. & Alex. cōf. 30. inci. Quoniā i 3. col.
vers. fortius dixit, & conf. 39. 1. vol. & cōf.
10. in 3. vol. cum cōcordantibus maxime
agregatis, per Dominū Franciscū Curtiū
seniorem, cōf. 48. inci. Memorie recolē-
de 9. col. vers. 2. confirmatur & cōf. se-
quen. col. 23. vers. 1. igitur Et cōf. 50. in-
ci. P̃ræsens consultatio 3. & 4. col. quod
consilium est Bononiensis collegii.

Circa secundam difficultatem, an poterit
Dñs Bernardinus de alladio, ad qm feudum
p̃dictū deuenit pro dimidia, p̃ morte
Dñi Iohānis, qui decessit intestatus, &
sine liberis, grauare Dñum Antonium de
alladio, quē instituit pro ipsa dimidia he-
redem in ipso feudo, cum onere, q̃ dare
teneatur filiabus ipsius Domini Bernar-
dini, certam pecuniarum summā, Quas
filias suas ipse Dominus Bernardinus in-
stituit heredes suas vniuersales.

O 2 Breui-

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Breuius dico, quod grauamen non tenet, nec dispositio de feudo facta, cap. primo in principio de success. feu. Vbi maxime Alua. in principio commenti vbi dicitur q nulla testatoris dispositio de feudo, valet, vel manet, cum concordantibus de quibus per Alex. dict. conf. 30. §. col. vers. septimo cum sequen. Vult Marti. de Lau. in c. primo in principio prima col. qui feu. dar. pos. dicens non valuisse testamentum Illustris Domini Marchionis Mantuz, in quò primogenitum heredem instituerat, & Dominus Ias. in l. De quibus 17. col. vers. Tercio ergo ff. de legib. & Bal. ac Docto. in cap. primo in principio quinta col. vers. Quero Vtrum pater de prohi. alie. feu. per Fre. Vbi videtur limitare, nisi in feudo per se acquisito, interueniente tamen Domini consensu, vel in feudo hereditario, & Bal. ac Docto. in cap. primo §. Donare qualiter olim Feu. pot. alie. et Moderni in auten. Res quæ 12 col. C. commu. de lega. Dicentes q non valet dispositio testatoris, etiam prohibens feudi alienationem Et secundum And. de Iser. in d. cap. primo in principio de success. feu. Non licet testari de feudo, etiam inter filios, & ita in proposito huius casus decidit Dominus Iaco. de Santo Georgio, in sua inuestitura Feudali, in clausula & cum pacto quod de ipso Feudo possint testari, in questione fina. Quòd fortificatur, quia pro veritate Dominus Antonius etiam pro ipsa dimidia, venit ad ipsum feudum Vigore concessionis facte Domino Iohanni primo inuestito, & tanquam successor, non autem vt heres Domini Bernardini, Ita q non teneatur ad debita ipsius Domini Bernardini, minusq; ad legata, per ipsum Dominum Bernardinum facta, vt habetur in c. primo in principio an agna. vel fil. defun. Vbi Docto. & in c. primo de gradi. suc. in feu. vult Bal. conf. 433. inci. Femina, primo volumine secundum penul. impressionem & 382. inci. Petrus eod. volumine & Cuma. consilio 163. inci. Guarmerius in tertio Dubio, Ad quòd etiam faciunt

multa accumulata per Curtium Senio-
rem consilio 43. inci. Memorie, tertia col. versiculo Feudum paternum, Ad effectum, quod ipse Dominus Antonius non dicatur, pro ipsa etiam dimidia feudum accepisse, ab ipso Domino Bernardino, sed ab ipso Domino Concessore, & vigore Ipsius concessionis Feudi, Itaq; non valuit institutio facta per ipsum Dominum Bernardinum, in ipsum Dominum Antonium, de dicta dimidia ipsius Feudi, ad ipsum Dominum Antonium, vt supra per ipsam concessionem Principis deuoluenda, sicut non valet heredis institutio, per quam quis est in re sua institutus, vt per Bal. in l. Scimus §. Repletionem in tertia col. C. de inofi. testa. Sicut etiam non valet legatum alicui de resua seu ipsius legatarii factum insti. de lega. §. Sed si rem legatarii, Sicut etiam non valet legatum factum legatario, de re sibi debita, §. Econtrario insti. eo. titulo Ita quod succedat dispositio l. Ab eò C. de fideicommi. cum sua materia, quòd sicut Dominus Antonius nichil capie ex testamento Domini Bernardini, Ita ex ipso testamento grauari non potuerit.

Prædicta comprobantur, Quia ex quò ipse Dominus Antonius fuit nominatus ex præsse in concessione Feudi, venit etiam ex hoc ad ipsum Feudum lure suo, Neo est necesse quòd sit alterius heres, seu q veniat vt hæres ipsius Domini Iohannis, aut ipsius Domini Bernardini, per iura allegata supra ad hoc propositum & vult Bald. in capitulo primo §. Et quia, tertia col. versiculo Querit Glo. pone q Frater, qui feu. dar. pos. & Alex. consilio 26. quinto volumine & Curtius Senior dict. conf. 50 sexta col. Quòd vt supra dictum est, fuit consilium Collegii Bononiensis, Est verum quòd Paul. de Cast. conf. 163. inci. In causa, in antiquis, Cum quò transit Felli. in cap. Prudentiam in principio in secunda. col. de offi. delega. tenet quòd Vassallus potest testari de Feudo, & disponere, facièdo feudi condi-

tionem meliorem, Sed secundum Alex. conf. 12. §. vol. Istud procederet in Feudo per talem disponentem acquisito, In quo secundum Alexan. conf. 18. inci. super primo dubio secunda col. quinto vol. Bene liceret acquirenti, facere ordinationem onerosam, volunt And. de Iser. & Alua. in cap. primo in principio in fi. commenti. de alie. seu. pater; Vbi idem dicunt de Feudo hereditario, Cum in feudo per alium acquisito, deterioiorem conditionem eius facere non liceat per prædicta, & habetur in cap. primo §. E contrario, Vbi Alua. in secundo notabili de Inue. de re alie. fac. Nam quando Dominus Antonium propter Feudum, foret facere Feudi conditionem deterioiorem, & q. successor posset granari, q. non licet, Sicut non liceret seruitutem imponere, nisi ad præiudicium imponeris, d. c. primo §. Quid ergo de inue. de re alie. fa.

Circa tertium Dubium, an possit Dominus Antonius transferre ipsum feudum in alium de agnatione, attento q. fuit facta concessio Domino Iohanni, pro successoribus, & descendantibus suis, ac successoribus quibuscumq.; Quæ verba operari videntur, vt etiam in legatarium Domini Antonii transire possit ipsum feudum, vt per Docto. in l. Quædam §. nichil ff. de æden. Vbi Alex. in prima col. Et in dict. conf. decimo in tertia col. & in l. Quod dicitur in vltimis chartis post Imol. ff. de verb. obli. & Docto. in c. In presentia vbi Felli. in vndecima col. de probatio. & attento q. ipse Dominus Antonius, & Pariter Dominus Bernardinus, Quamuis fuerit inuestitus pro se, & descendantibus, fuit tamen inuestitus secundum formam, & conditionem, quibus Dominus Iohannes fuit inuestitus, Quæ verba operantur, q. Inuestitura Domini Iohannis censetur de verbo ad verbum in istis aliis repetita secundum Ang. in l. Omnes C. de præf. 30. an. & Alex. d. conf. 30. in 3. col. vers. Et etiam colligitur &c.

Sed in contrarium faciunt subsequents, verba secunde cōcessionis, in quibus con-

tinetur, q. filii masculi Domini Iohannis primo deberent in infinitum succedere in dicto Feudo, & q. mortuo ipso Dño Iohanne, sine filiis masculis, succedere possent & deberent ipsi, eius fratres, videlicet Domini Bernardinus, & Antonius, & eorum filii masculi in infinitum, aut quem ex his eligeret ipse Dominus Iohannes, p. quæ verba datur ordo succedendi, Et tollitur efficacia illorum verborum de successoribus quibuscumq.; videlicet, q. posset de isto feudo disponere aliter, & legando, cum vltima derogent primis. Pacta nouissima C. de pactis cum concordantibus Ibi per Modernos cumulatib. Et quia pacta continentia repugnantiam in feudi concessione non valent, vt per Bal. in cap. primo in principio col. fin. de Capi. qui Curi. vendi. & faciel. vbi repugnantia. ff. de reg. iur. Item quia illa facultas transferendi in quoscumq. successores, videtur cōcessa solum ipsi Domino Iohanni, Dum dicunt, pro se & suis descendantibus, & aliis successoribus quibuscumq.; & ad plus ipsi Domino Iohanni, & suis descendantibus, vt ex tenore concessionis apparet, Qui tenor est super omnia attendendus, & dat legem contrahui feudi, & derogat omni naturæ feudorum secundum Bal. in cap. primo de alie. seu. par. & in cap. primo de duo. fratr. à capi. inue. Ibi propter tenorem inuestiture, & Bal. ac Pau. de ca. in l. Ad probationem la prima C. de probationibus & Bal. in l. prima C. de lati. lib. tol. & Roma. conf. 33. inci. Ex tenore inuestiture, cum concordantibus maxime aggregatis per Curtium seniore dicitur, consilio 48. septima col. vers. Ad demonstrandum, & conf. sequenti 23. col. vers. Primo igitur post eius principium, vbi multa cumulat ad propositum, Vnde illa verba intelligentur de successoribus quibuscumq.; ab intestato venientibus ne adsit repugnantia per prædicta, & in proposito per Decisionem Bald. in dict. capitulo primo §. Donare secunda col. quali. olim seu. pote. ali. Quam sequitur Alexan. in dicto conf. 30. Cum si

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Illa verba & successoribus quibuscunq; in persona Domini Iohannis apostita, operari potuissent effectum predictum, potuisset per eum tolli successio filiorum Domini Iohannis & fratrum, contra expressam dispositionem concessionis, quæ etiam contemplatione filiorum Domini Iohannis, & fratrum emanauit. Quò casu sublata fuisse censetur facultas Domino Iohanni, in alios disponere, vt habetur in c. primo in principio vbi And. de Iser. & Alua. in fi. commenti, de alie. feu. pat. cū concordantibus copiose agregatis p. Dominum præceptorem meum Dominum Ias. in l. secunda in vltimis chartis C. de iure emphi. & solet de hoc tradi per Bal. & Docto. in d. c. 1. in principio an agna, vel fil. defun. Et nisi sic diceremus, sequeretur q. fuisset in potestate Domini Bernardini relinquere, suam dimidiam dicti feudi alteri, quam Domino Antonio. Et q. illam relinquendo ipsi Domino Antonio, potuisset ipsum grauare, prout grauauit, iuxta notata in dict. l. Ab eò cum sua materia C. de fideicomis. Cuius contrarium fuit supra in secundo dubio Conclufum,

Non obstat q. Alua. in c. 1. in prin. de prohi. alie. feu. per Fre. in 8. col. vers. Quero an vassallus possit &c. Dixit q. possit vassallus vendere fructus rerum feudalium durante eius vita, vel ad tempus, & aliter de ipsis fructibus disponere, quasi ista non sit alienatio feudi, l. in ædibus §. 1. ff. de donatio. quòd etiam tenet lo. Reinaldi in Repetitione d. c. Imperialem §. Habito de prohi. alie. feu. per Fre. In tantum q. secundum Bal. in c. 1. in principio circa fi. cōmenti de success. feu. possit pater in suo testamento filium grauare, q. de vino quòd nascetur in tali fondo feudali, det omni anno Brentas duas amore Dei, quasi tunc nō dicatur disponi de Feudo. Sed de Fructibus separatis, qui postquam sunt separati, nō dicuntur feudales p. d. l. in ædibus, Qr. ibi grauabatur filius futurus heres, & Feudū à patre capiens, & hic secus est, Laus Deo & Virgini Gloriosissime. Albertus Brunus.

 Nus transuehūdi artegliariū, vel res Principis, non debet esse ultra fines cuiuslibet loci, Alias impune sperni potest præceptum. Subditi si ultra debitum grauantur possunt impune non parere. Nec vnus, alterius onus supportare debet, Vbi contingit vnum, plus altero grauari. Fit temperatio, qua aequalantia vocatur,

CONS. CLXXXI.

In materia huius consilii vide consilium sequens, Arn. nus Filius.

 On possunt isti homines grauari ad conducendū artegliariam, vltra fines territorij loci, & alias eis licet recusare ipune illā conducere, vt est tex. & ibi lo. de Plat. & scribentes in l. 2. C. de priuile.

Dom. Augu. lib. 11. & l. Pro locis C. de anno. & tribu. lib. decimo & l. 1. C. de fond. limi. lib. 11. Et ad onus huius transuectionis, etiam Bubulci Nobilium Minorum loci, mero iure cogi possunt, ac etiam tenentes prædix Principum vt in d. l. 2. Iunctis his quæ habentur in l. fi. C. de colla. fondo. Fisca. eo. lib. 11. Cum etiam pro vehendis armis expeditionis Principis, seu Imperatoris teneantur, vt in tit. quæ sint Regal. Vbi Docto. & Iac. Alua. in 5. col. verbo Præstationes. Ideo placeat aduertere ne isti homines plus debito grauentur, in hoc, vel alio onere, Qr. eis licet impune recusare, facit quòd dicimus de creditore, plus debito petente, vt ratione partis indebite, liceat recusare totum, vt habetur in l. Qui solidū in principio ff. de leg. secundo Nam vt dicitur in §. Talem in auten. de manda. Principi. col. 3. & refert lo. de platea in d. l. 2. in fi. cōmenti, subditi debent paternaliter, & benignè tractari. Er secundum lo. de platea ibidem per textum in d. l. 2. subditis se-

pe prestatur occasio non seruandi iussio-
nem Dominorum, quando scilicet ab Of-
ficialibus Dominorum ultra debitū gra-
uantur, & facere volunt q̄ aliqui suppor-
tent aliorum onus, Nam vt dicit Glo. 2.
in l. Deuotum C. de metatis lib. 12. æqua-
les esse debent omnes Prouinciales, Ideo
extus in l. De vsu ff. de vari. & extraordi.
cogni. vult, q̄ si contingat vnum plus alte-
ro grauari, debeat fieri temperatio cum
alijs. Et hinc inducta est consuetudo, in
Patris nostra, faciendi taleas æqualantie,
secundum vulgarem sermonem loquen-
do, Quando. n. si ego non fuisset passus
expensam armigerorum, alij passi fuissent
licet nesciatur quis fuisset passurus, dam-
num est ab omnibus rescindendum l. Prima
§. Si seruius in fi. cum Glo. in verbo
æquissimum ff. ad leg. rod. de Iac. Laus
Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Domini terrarum an possint grauare
subditos, pro expensis armigero-
rum per Dominos supportatis,
maxime quando ad certa onera
homines tenentur.
Princeps quando possit grauare subditos oneribus ar-
migerorum & alijs.
Domini terrarum ad qua onera teneri reperiuntur.

CONS. CLXXXII.

Omini Nouelli, in quorū
Castro Capitanus Du-
calis fuit hospitatus, ip-
sos Dominos varijs ex-
pensis grauando, Non
possunt compellere ho-
mines ad ipsas expensas
soluendum, Attento q̄
ipsi homines, sunt eisdem Dominis sub-
diti conuentionati, & cum franchisis, &
conuentionibus, de quibus in instrumen-
tis. In quibus inter cetera continentur

onera, ad quæ soluenda per Dominos
compelli possunt, Ita q̄ extra onera con-
tenta compelli non possint, l. Cum satis §.
caueant C. de agri. & cens. lib. vñ decimo
& quod dicit Bal. in cōmento pacis con-
stantie in verbo Passiones, & in c. primo
quali. Vaf. Iura. debe. fidei. Vnde cum
lex, pactum, vel consuetudo, non tribu-
at ipsis Dominis ius in subditos, pro di-
ctis armigeris hospitandis, & allendis,
non debent ad hōc homines alstringi, Vt
expresse vult Bal. in l. His quibus C. de fi-
deicommissib. Et in homagijs nulla noui-
tas est inducenda secundū Spec. in tit. de
Feudis §. Quoniam super homagijs pen-
col. vers. Et nota q̄ nulla nouitas, Nouaq;
onera contra antiquam consuetudinem
extorta, dicuntur impressua, secundum
Bal. in d. c. primo quali. vaf. Iura. debe.
fidei. refert Dominus Iacobi. à Santo
Georgio in Tractatu de Homagijs vers.
Sed hic cadit vna pulchra dubitatio, Item
sequestratis conuentionibus, si confide-
remus ius commune, & dicamus homi-
nes istos non esse subditos, res videtur
clara, cum grauare non liceat oneribus
non subditos l. Incola ff. ad municipa. &
quod habetur in l. Rescripto, §. Sciendū
ff. de mune. Et hono. & in c. Ecclesia San-
te Mariæ de constitu. & c. Non minus, &
c. Aduersus cum sua materia de inmu.
Ecclē. Est bonus textus in c. 2. de cēsibus
qui textus etiam ad hōc allegatur, q̄ solu-
tio tributi probat subiectionem, & ipsam
presupponit, habetur in c. Cum olim vbi
Panor. in secundo notabili eo. tit. Insuper
Ius commune etiā inter subditos dispo-
nit, q̄ Princeps proprijs sumptibus debe-
at gerere Bella, non autem subditos gra-
uare, vt per Glo. & Bal. in l. Neminem
C. de Sacrosan. Ecclē. cum vt dixit Pau. de
ca. in d. l. Neminem C. de Sacro San. Ec-
clef. Principibus Soluantur annui reddi-
tus, vt ex eis sustineāt milites sine aliena
iactura, in tantum q̄ quando necessitas
vrget, Princeps debeat militibus prou-
dere, Sine iactura subditorum, per tex-
tum in l. 2. & fi. C. de pascu. publi. lib. 12.
De quod plenē per Cepol. in Tractatu Ser-
uitutum

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

uiturum Rusticarum sub Rubrica de ser-
ui. Iuris pascendi, Questione Nonā, Plus
Dixit textus in l. Fi. C. de re milli. lib. 12.
q. postquam millites steterunt certo loco
hospitati, 30. diebus, non debent viterius
stare, Nec debent milites capere vi-
ctum. & alimenta, nisi a Principe, non à
subditis Sed de eorum stipendiis viuere,
vt est textus in l. Nulli C. loca. & in l. Nul-
li, C. de re milli. & c. pe. qui fil. sint legi.
Et millitibus constituuntur stipendia ad
hoc ne aliquos grauent, quibus contenti
esse debent, & aliā sunt prædones. c. Mil-
litare & c. Redire §. primo 23. questione
prima, vbi pulchre de hoc, cum multis Iu-
ribus præallegatis, vnde milites pro alli-
mentis nichil debent capere, Ideo dicitur
in l. Deuotum §. Solam C. de meta. libro
duodecimo q. millites sola hospitacione,
Et parte domus debēt esse contenti, ni-
chilq; capere debeant, sub pena decem
librarum auri quod hominum, vel ani-
malium pascuis fuerit necessariū iter acce-
lerando, Ita q. diuturnitate cōmanentium
nullius predium vexetur, Plus Dixit tex-
tus in l. prima C. de Salgamo eo. lib. 12.
q. nō licet millitibus à suis hospitibus ac-
cipere salgatum, hoc est aliquid esui &
potui necessarium, Nec etiam culcitram,
ligna vel oleum, etiam si hospites sponte
offerant, & dent, Cum vt dicit lbi Glo,
semper præsumatur concussio, etiā Glo.
ad prædicta allegat multas concordantes
& facit textus in l. Senaticorum C. de er-
roga. milli. anno. eo. lib. 12. vbi prohi-
bentur milites capere à provincialibus,
vltra id quod pro annona præstari solet,
Et esto q. homines quandoq; suppartaf-
sent talia onera, ex hoc etiam pro isto one
re grauari non potuissent ad dominos re-
leuandum, Quia præsumitur metu fuisse
talια onera ab ipsis hominibus extorta,
secundum Glo. & Docto. in dict. l. prima
C. de Salgamo lib. 12. & Bal. in titulo de
Pace constā. in verbo paciones, cum
concordantibus de quibus per Dominū
Iacobinum a Santo Georgio in Tractatu
de homagiis in 8. col. & Præposi. in præ-
lu. seu. antepe. col. in principio iuncta pre-

cedenti, & Bald. in c. primo in principio
quali. vas. Iura. debe. fide. vbi volunt, q.
indebita seruitia præsumantur à subditis,
per vim, & metu extorta, & q. noua græ-
uamina contra antiquam consuetudinem
præsumantur impræstia. Nec. n. valet
consuetudo per violentiam, vel cōcussio-
nem inducā, vt per Panor. post alios in
c. primo in 3. col. vers. in Glo. prima de
arbi. vult Felli. in c. Cum ex officii 6. col.
quarta limitatione in fi. de prescr. vbi for-
tius loquitur.

Quod si dicatur Ista procedere, quando
Princeps habet modum à seipso proui-
dendi, & q. postquam euacuauit propri-
am Bursum pōt imponere subditis sub-
sidium secundum Bal. in c. Conquerente,
de offi. ordi. & Cyn. & Bal. in l. Neminē
C. de Sacrofan. Eccle. facit l. 2. C. de
quib. mu. nemi. lice. se excu. lib. decimo
Et q. quando equitat Exercitus Principis,
loca circumuicina habent armigeris de
sibi necessariis procurare, secundum Bal.
vbi supra, per l. Si pendentes §. Si quid
cloacarii ff. de vsufr. Quod sequitur Pau.
de ea. in d. Neminem, Dicens q. quan-
do Exercitus, non potuit se premunire,
potest in casu necessitatis, capere de re-
bus singulorum, puta panem, vinum,
pulos, & similia alias non, Nam vt dicit
Archi. in cap. Quia, secunda col. decima
questione tertia, Principes habent reddi-
tus patrie, pro suis stipendiis, quibus
debent esse contenti, Sed vbi non suffi-
ciunt redditus, & aliquis casus euenit, in
quod, pro communi vtilitate, vel honesto
statu Principis conseruando, vel pro rep-
pellendis hostibus sit facienda expen-
sa, tunc potest à singulis exigere, cum enim
Princeps, communi vtilitati milliter, de-
bet de communibus viuere, & vbi com-
munia non sufficiunt, de singulorum su-
fragio, secundum Archi. vbi supra, Di-
cētē ei non licere exactiones vltra suos
redditus constitutos facere pro sua libidi-
ne, vel pro suis immoderatis expensis, p.
Iura, & auctoritates, per ipsum Archi.
allegatas, Cum vt dixit Pau. de ea. in d.
l. Neminem, Princeps non debeat gra-
uare

mare subditos, pro suis propriis commodis, nec pro filia maritanda, Nec pro suo honore, Quòd voluit etiam Pau. de ca. in d. l. tertia C. de statu. & imagi. per illum textum, faciunt quæ dicit Panor. in c. Sicut nostris col. fi. de Iure Iur. cum concordantibus per Dominum Iacobinum à Santo Georgio allegatis in tractatu de Homagiis decima col. Refert. n. an Princeps, pro defendenda propria iniuria, requirat subditos, an pro publica utilitate, vt per Docto. maxime And. de Iser. & Dominum Præpositi in cap. primo §. Firmiter de prohib. alie. feu. per Fre. Responderi potest quod vassalli ex hoc non debent grauare ipsos homines Nouelli, Cum ipsi Domini Vassalli collectas imponere non possint, l. Placet cum ibi notatis C. de excu. mune. lib. decimo, cum concordantibus allegatis per Dominum Iacobinum à Santo Georgio in tractatu de homagiis, 8. col. vbi Dicit, quod Vassalli non debent grauare subditos, pro oneribus sibi per Principem impositis, per iura que allegat, Vult Bal. in l. Hi quibus C. de fideicom. liber. Et memini alias tetigisse in Primo vol. meorum consiliorum Feudaliū conf. 103. Inci. casus Iste, Nisi consuetudo hoc habeat prout non habet, stantibus conuentionibus prædictis, quæ non admittunt talem consuetudinem, Vt prædictum fuit. Ita vt non obstant; quæ dixit Dominus Præpo. in prellu. feu. col. 22. Dum dixit quod Dominus potest grauare subditos, quando Exercitus Imperatoris transit per loca sua, post Spec. in loco ibi allegato, cum concordantibus quæ adduxi in conf. prædicto 103. Et super Ista questione an Domini possint hoc casu grauare Istos homines suos Nouelli, Non est conueniens, quod ipsi Domini sint Iudices, vt voluit Specu. in titulo de Feudis §. Nunc dicamus vers. Ceterū & Bal. in c. primo col. fi. de capi. qui Curi. Vendi. & Oldra. conf. 234. inci. Factum tale, & Dominus Præpo. in prælu. feudorum in col. 22. iunctis his quæ dixit Soci. conf. 187. col. fi. primo vol. vbi loquitur etiam à superiore talis Dominus, non reco-

gnoscat, Ita quod dici potest, quod præsupposito, quod isti Domini essent Vassalli Principis, tenerentur ire in Exercitum, vel Principi auxilium præstare pecuniarium, seu in fructibus, vt habetur in c. primo §. Similiter de capi. Contra, per Bal. & Scriben. Quò casu dicerentur supportasse onus per eos debitum, & ab eis ratione feudi supportandum, Nec enim subditi tenentur soluere debita Dominorum, vel ipsorum damna satisfacere, vt est textus & ibi notatur in c. Licet si de feu. sue. controu. inter Domi. & agna. & consultit Alex. conf. 111. col. fi. septimo Dubio primo vol. Et ex prædictis inferendum puto, quod quocumque se conuertamus, & siue Domini prætendantur esse subditi Principis, Siue non, contra eorum homines hac de causa, recurrere non possint, Nam si ipsi Domini non tenentur, & eis vis facta per milites dici possit, non tenentur homines pro casu Dominis contingente argumeto l. Damnum C. Loca. & l. Ex conducto §. pe. ff. eo. titulo & l. Si venditor. ff. de peri. & com. rei vendi. & l. Que fortuitis C. de pigno. actio. Nec pro lesione eis per armigeros facta, argumento l. Si per imprudentiam ff. de euictio. Nec obstat l. De vsu ff. de vari. & extraor. cogni. quæ vult quod si vnus plus altero grauetur fiat temperatio, cum aliis suis concordantibus Quia loquitur in legitimis oneribus, Et grauantes indebite rusticos puniuntur l. 2. in fi. C. vt rusti. ad ullū obse. voc. lib. 111. & l. prima eo. titulo, vbi secus, sunt iura eis fauorabilia, Iunctis concordantibus adductis, per Dominū Præpositi. in prælu. feudorum antepe. col. vbi tangit an propter indebita grauamina, & Iniustitias, vel negligentias, Dominus vel vassallus feudo priuetur, & de modo prouidendi, & alias consilui. Et si dicatur adhuc obstarè quòd dixit Sali. in l. Neminem C. de Sacro san. Eccle. quod vbi propter aduentum Exercitus, Vnus plus altero grauatur, fit postea talea adequationis, quia responsio patet ex prædictis, & Domini nollunt in talibus cum aliis contribuere, Et prout dicit textus in d. l.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

De usu. ff. de var. & extraord. cogniti. Istud procedit quando armiger sine scitu superioris ad quem res spectat, hospitia cepissent.

Item si obligentur ratione adherentie, vel parentum, vel subiectionis, etiam non habent infestare homines, rationibus allegatis, & quod loquitur inter solitos inuicem contribuere, & non est inter istos Dominos, & homines, Et quia dici potest, quia etiam prædia Principis, & multo magis Nobilium Dominorum teneantur pro redditu militibus assignato soluendo, l. Pro tironibus C. de priuilegiis. Do. Aug. lib. 1. t. vbi Io. de Plate. dicit, quod pro necessitatibus, ac stipendiis militum, cessat priuilegium alicuius, & in l. 2. ac pe. & fi. & in l. h. C. de colla. fond. fis. eo. lib. xi. patet, quod etiam ad venditionem annonæ Principi debite, & similibus rerum, ad refectio- nem pontium, & viarum, & ad ordinaria onera, & ad ordinaria præstationes, etiam prædia Principis patrimonialia tenentur, prout etiam est textus in l. secunda C. de exa. & transla. militi. anno. lib. 1. Et consequenter etiam prædia Dominorum inferiorum, nisi contraria consuetudine, vel præscriptione inductum appareat, vel homines in solidum teneantur, Et quia collectam promissam, tenentur promittentes soluere, quando publicam utilitatem non conuerit, & magis minus solutam repperere non licet, ut per Bar. in l. prima in quarta col. in prima questione secunde principalis vers. Quæro hic primo C. de muli. & in quo lo. lib. 10. cum concordantibus ibi signatis in addi. & Sali. in l. Neminem C. de Sac. fan. Ecclie. & Alex. conf. 52. in 5. vol. Et ex prædictis colligitur responso, ad notata in l. Si ex toto in principio ff. de leg. primo. per quæ forte argui posset, quod conuentio Dominorum & hominum, non trahatur ad casum Guerre, super quod latius non infestum, quia non vidi conuentiones, Nec dicitur, quod damnum istud possit dici publicum, cum reipublice intersit, ne quis de loco damnificetur. l. Quotiens. ff. ad municipi. alias 7. l. prima in principio. ff. de

magi. conue. Tum quia secundum Bar. in d. l. Quotiens, Damnum dicitur publicum quando principaliter ordinatur ad damnum reipublice, Non autem damnum singularium, vel particularium, quod ita Principaliter non est ordinatum, Quod facit ad decisionem Bar. in l. Nullus C. de Cur. pu. lib. 12. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Statutum prohibens immobilia in fauores alienari, An habeat locum in bonis feudilibus ne transeant in heredem forensem, in 2. vers.

Et an censetur prohibere, ne forensis etiam Clericus possit heres institui.

Et an vendices sibi locum in casu dotis dande, vel restituende; vel quando res fuit semel in casu permissio alienata.

Et an impediat ne forensis, saltem debita sit ipsorum bonorum estimatio.

CONS. CLXXXIII.

DEI Omnipotentis, inuocato præsidio in causa testamenti Domine quondam Hellene de Caualleriis, de loco Caramaniz, Quæ instituit heredem suum vniuersalem Dominum Iacobum de

Caualleriis Ciuem Albe, cui Domino Iacobo opponitur de statuto Caramaniz prohibente bona immobilia alienari, in Forenses, Licet Communis opinio Doctorum esse videatur, quod tale statutum prohibens bona immobilia alienari in Forenses, operetur ne Forensis possit in ipsis immobilibus institui, ut per Bar. in l. Si ita quis promississet. S. Eà lege vers. per hoc formo. iuncto vers. Præcedenti & sequenti, ff. de verb. oblig. Cum quod tram-
seunt

sednt Tbi Ang. Imol. Pau. de ea. Fran. de aret. Dominus Ias. in pe.col. & communiter Scribentes, & Bal. in conf. 349. inci. Statuto Placentie prim.col. primo Dubio in fi. primo vol. Et Philip. Corn. conf. 213. inci. Circa primum tertia col. in principio 2. vol. cum concordantibus infra allegandis, Eò q. prohibita alienatione, et per legem, vel statutum, in incertum genus personarum prout in casu isto, censentur etiam prohibere tales persone institui, secundum Doctores præallegatos, & Bar. in l. Peto §. Fratre, per illum textum ff. de leg. secundo & late Moderni, in repetitione l. Filiusfamilias §. Diui, Vbi Dominus Ias. in 2. lectura 2. r. & 22. col. ff. de leg. primo cum similibus. Et quia secundum Bal. in d. conf. 349. primo Dubio, potest statutum operari, q. quis decedat pro parte, seu in aliquibus bonis testatus, & in aliquibus seu pro parte intestatus, Et et quia non tollitur facultas instituendi sibi heredem, sed modificatur, Vt ibi per eum, Ad quod etiam facit, quia prohibita alienatione, vel odio persone, vel fauore publico, est prohibita heredis institutio secundum Bal. in l. Ea lege 4. col. C. de condi. ob cau.

Nichilominus tamen in præsentī casu, puto q. ipsa quondam Nobilis Helena de loco Caramanie, vxor Nobilis Luchini Caualerii Ciuīs Albe, potuerit ipsum Nobilem Iacobum Cauallerium etiam Ciuē Albe heredem vniuersalem instituere, et quod ad immobilia quæ habebat, & reliquit in loco Caramanie, Non obstantē dicto statuto Caramanie, prohibente eos, qui sunt de Caramania, vel ibi habent bona immobilia, ipsa immobilia vendere, vel aliter alienare, vel obligare alicui forensi &c.

Et obmittendo q. multi Doctores teneant in tali casu, non censeri prohibitam heredis institutionem, vt per Bal. d. conf. 349. in fi. & in conf. 310. inci. Ad euidentiam 2. col. 3. vol. & Fulgo. cōf. 215. in ei. In primo cū aliis concordantibus relatis per Scribentes in locis præallegatis.

Primo moueor, Quia attētis verbis & mente

statuti prædicti, non censetur prohibita, indifferenter alienatio, maxime illa quæ fit per vltimam voluntatem, Sed illa tantum quæ fit per actum inter viuos, seu per contractum, propter illa verba vendere, vel aliter alienare, que intelligi debent, de alio modo alienandi, Simili Venditioni, & consequenter de alio actu inter viuos, seu per viam contractus, per Glo. & notata in l. Si fugitiui, C. de seru. fugi. & Allex. conf. 34. col. prima primo vol. cū concordantibus aggregatis per Felli. in c. Sedes de rescriptis.

Et quia vt optime adduxit Dominus Primus consultor, & late Dominus Ias. in d. l. Ea lege pe.col. prohibitio de non alienando inter viuos, Non trahitur ad alienationem per vltimam voluntatem, Nec e contra, Et ita in proposito consuluit Fulgo. d. conf. 215. inci. In primo, Dicens q. si statutum prohibeat forensi legari, vel alio modo relinqui, verbum Illud generale, vel alio modo relinqui, restringitur ad similia hoc est ad fideicommissum, vel donationem causa mortis, Nec intelligi potest de heredis institutione que est maior species relinquendi, quam sit legari. Idem etiam consuluit Bal. in d. conf. 310. inci. Ad euidentiam 3. vol. volens q. in generali prohibitione alienationis facta etiam sub istis, verbis, vel alio modo, commemoratio contractus restringit ipsam generalitatem prohibitionis alienationis, ad contractus tantum, cum alias commemoratio contractus nichil operaretur contra l. Si quando ff. de leg. primo & l. Si quando in principio C. de Inof. testa. iunctis notatis per Bal. in Rubrica C. de contrahen. emptio. 9. questione Et prædicta determinatio, est de mente Corn. d. conf. 213. tertia col. vbi vult q. quando statutum prohibet alienationem vel contractum intelligatur de alienatione quæ fit per contractum. Insuper ex aliis verbis statuti prædicti, etiam colligitur q. statutum prædictum noluerit prohibere alienationem, quæ fit per vltimam voluntatem, seu heredis institutionem Dum dicit, ne vlla persona audeat alienare forensi sub penam amissio.

2 D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

omissionis &c. Nam defunctus non dicitur alienare, cum testamentum non sumat vires, nisi à morte testatoris, Nec est heres dicitur facere alienationem, cum heredi non acquiratur ante acceptationem, & Ita consuluit Bal. ponderando talia verba, vt non trahantur ad heredis institutionem, Sed Illam excludant in conf. 253. inci. Casus 2. col. 3. vol. sequitur Corne. in d. conf. 213. in 3. col. 2. vol. Subiungens qd si statutum dicat qd nulla persona, sit, quæ audeat alienare, tale statutum Præsupponit existentiam persone alienantis, Ita qd talia verba morienti non conueniunt, quo verba vel similia, etiam apponuntur in principio predicti statuti Nec ad istud obstant illa verba statuti, qd pena committatur in prociñtu alienationis, Qr adhuc non conueniunt alienationi quæ fit per hæredis institutionem, per fundamenta Bal. Et Cornei, Et etiam qr. cum ambulatoria sit hominis voluntas vsq; ad mortem, & possit vsq; ad mortem commutari, l. 3. §. Fi. & l. Sequen. ff. de adi. lega. non potest factò testamento, quis dici esse in prociñtu alienationis in forensen. Et etiam ex alio, qr. contingere possit, qd interim & ante acceptationem heres possit fieri de loco statuti, & succedere in talibus bonis, Vt per Fran. de arc. in d. S. Ea lege 4. col. & Cuma. conf. 84. inci. Præsupposito, & Alex. conf. 4. inci. viso Themate, vltima col. primo vol. Et Dum statutum exigit superexistentiã persone alienantis, vt fuit supra demonstratum, ex hoc etiam tollitur. præcedens obiectum, Cum trita sit iuris doctrina, qd si verba non conueniunt, non conuenit statuti dispositio, vt per Bar. in l. 4. §. Prætor ait in fi. commenti Vbi Alex. & Roman. ff. de dam. infec. & necesse sit, qd omnia verba conueniant vt ibi, & p Doctores in consiliis præallegatis, Et qr. dispositio diuidi non debet. Eum qui ædes ff. de vsucap. Et vna determinatio respiciens plura determinabilia, debet ea æqualiter determinare, l. Jam hoc iure ff. d. vulg. & pupil. Cuius contrarium fieret si verba statuti, ex toto ad casum non conueniret,

Et prædicta coadiuvantur, qr. in dubio Capienda est interpretatio, quæ fauet liberationi testandi l. prima C. de Sacrosan. Eccle. Et istud adducit ad propositum Bal. in d. conf. 253. 2. col. Et cum hoc statutum sit contra Ius commune, nec non penale, ac etiam odiosum, fortius est stricte interpretandum, vt pulchre per Corne. in d. conf. 213. in 3. col. & Cuma. d. conf. 84. post principium.

Secundo moueor qr. vt michi præsupponitur maior pars istorum bonorum in mobilium est Feudalis, Quò casu statutum prædictum Caramanix locum nõ habet in eis, tanquam statuentibus non subiectis, per textum in proposito, in c. Quæ in Ecclesiis de constit. vbi Panor. in secundo notabili facient quæ consuluit Cardi. in conf. secundo, qd statuta inferiorum, non ligant bona superiorum, de quò latius dixi in tractatu de statu. Excludi. femi. sexto articulo principali. Primo membro septima questione sunt enim talia bona exempta à iurisdictione loci Caramanix, & immediate sub Iurisdictione Illustrissimi D. D. Ducis Sabaudix, vt habetur in c. primo in principio de capi. qui Curi. vendi. & per Marti. de Lau. & Dominum Præpoli. in cap. primo quali. vaf. Iura. debe. Fideli. Merito igitur non subsunt, statutis loci Caramanix, cap. A nobis lo primo cum ibi notatis per Panor. de senten. excom. & c. vt animarum de constit. in 6. & volunt Panor. in d. cap. Quæ in Ecclesiis in secundo notabili & Bar. in l. Si quis sub conditione in fi. commenti ff. de condi. insti. & Bal. in l. Fin. §. In computatione in fin. commenti C. de Iur. delibe.

Ad idem facit, Quia cum pro ipsis bonis, nõ possit per commune Caramanix, imponi collecta, nec statui qd imponatur, vt per Andr. de Iser. in titulo quæ sint Rega. in verbo Et Plaustrorum, & Dominum Iacobi. de Santo Georgio in tractatu de homagiis pe. col. cum similibus, minus videtur posse per Statutum prohiberi ipso- rum bonorum alienationem in forenses, quæ sumit occasionem ab ipsis collectis, &

ontribus imponendis, argumen. l. Nulli C. de senten. & interlo. omni. iudi. & nota torū in l. 2. ff. de iuris. omni. iud. Ideo fecit dū Bal. in auten. Res quæ 2. col. vers. Que rosi ex forma statuti. C. cōia de lega. & in c. 1. in prin. 4. col. vers. Quero an consuetudo de prohi. alie. feud. per Frede. cū concordantibus de quibus per Dominū Ias. in l. Cōdōs populos in 2. lectura 17. colum. vers. vltimo nota C. de somma Trini. consuetudo q̄ maritus lucretur certam partem dotis, vel bonorum vxoris, & statuta de dote lucranda, non habent locum, in bonis feudalibus. Nec obstat si dicatur, q̄ Alua. in cap. 1. quali. olim feud. pote. alie. & Marti. de Laud. in dict. capit. 1. §. Donare eod. titu. volunt posse per statum perimitti alienationem, sine consensu Domini, q̄ ante eos voluit Bald. in cap. 1. in prin. in primis verbis de vassa. qui contra cōstitu. Lotha. bene. alie. & D. Ias. in l. De quibus 17. colum. versicu. 3. ergo in fin. versiculi. ff. de legib. post Bald. in cap. 1. in prin. penul. questione de success. Feud. & Alua. in cap. 1. §. mulier. 2. colum. 2. notabili, si de feud. sue. controu. inter Domi. & agna. cum similibus, q̄r. loquuntur in his feudis, que sunt subiecta statutis, per predicta, & per iura per eos allegata, Dum excipiunt feuda Ecclesiastica, que non sunt statutibus subiecta, Nec etiam obstat si dicatur q̄ Paul. de Castro. in consil. 218. incipiente Presupposito in fin. in antiquis, & Felli. in dict. cap. Que i ecclesiariū col. fi. & Ibidem Deci. 2. col. 2. ampliacione teneant q̄ statuta laicorum habeant locū in bonis feudalibus quod ad vtile dominium Feudatarii laici. Ad quod etiam allegat Bart. in l. vt iurisiurandi. §. si liberi. circa principium commenti. ff. de oper. libert. & Alex. consil. 9. in 5. vol. cum nonnullis aliis cōsiliis Quia ex fōdamentis, & decisionibus predictis que sunt in contrarium, apparet q̄ veritas aliter se habet, & contrarium voluerunt Hosti. post Inno. & communiter Docto. i d. c. Que in ecclesiariū vbi Panor. in 3. col. vers. Sed quo ad terminos, post Doct. antiquos, tenent q̄ statutū laicorum nō habet

locum in feudis, etiam quod vtile dominiū feudatarii laici, & p̄ veritate ille tex. hōc determinat, & ita intelligit illum tex. Glo. ibi i verbo alienandi. Cū ibi tractetur de statuto q̄ feudatarius vergens ad inopiam, possit feudum hōc est suum ius vtile alienare. Item cum licentia alienandi talia feuda dependeat ab ipso principe, cap. 1. in prin. de prohi. alie. feud. per Fre. & c. 1. de prohi. alie. feud. per Lotha. Certe excluditur facultas disponendi super ista licentia per inferiores, per iura supra allegata, in tantum q̄ sicut non posset inferior talem licentiam dare, sed solus Princeps, pariter non posset illam adimere, vel coardare. l. Eius est velle. ff. de regu. iur. & l. 2. cum vulgaribus. ff. de re iudi. & aliter dicendo esset iniicere vinculum, ac imponere quoddammodo seruitutem in feudo principis, contra textū & notata in cap. 1. §. Quid ergo de inuestitu. de re aliena. fac. & iura allegata per Paul. de Castro. in dict. consil. 218. in fin. non probant suam decisionem, & decisio. Bart. quam allegat ibi Paul. de Castro. communiter reprobatur. Nec Bart. in dict. §. si liberi hoc dicit, sed totum oppositum, volens q̄ in feudis, non statutum loci, sed iura feudalalia attendantur, & simile vult Alexand. in consilio supra pro contrario allegato maxime in quarta col. versiculo Et contra illam limitationem & versiculo sequen. & alia consilia pro contraria opinione allegata, loquuntur in emphiteosi, seu in vtili dominio emphiteote. Cuius diuersa est conditio, & ratio maxime in proposito, vbi contingit de iure superioris etiam tractari. Merito igitur dicunt communiter Docto. in illo Articulo disputabili, an liceat arguere, de emphiteosi ad feuda, q̄ non, vbi est diuersa ratio, & in multis aliis casibus prout late scribit Dominus Ias. in l. prima 12. & 13. colum. C. de iur. emphiteo. vltima stampa, & Preposi. in prellu. feudorum. in fine vbi ad hōc allegat Bart. in dict. §. si liberi, & tandem apparet ex verbis statuti, quod non censcrint.

P Nec

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Nec loqui voluerit de bonis feudalibus, Dum vult rem alienatam in forensem, applicari Domino loci pro dimidia, Et pro alia dimidia Communitati, & accusatori, attento q̄ Feudum sine licentia directi Dñi in alium transferri nō pōt d. c. 1. de prohib. lic. seu. per Fre. Et q̄r. feudum confiscari non pōt, saltem taliter & perpetuo, vt per Bar. in l. Si finita §. Si de vectigalibus secunda col. ff. de dam. infe. Cuius opinionem Alex. ibi in 12. col. dicit communem.

Tertio moueor, q̄r. p̄supposito, & nō cōcesso, q̄ hæc bona Feudalia subiciantur statutis, & at̄q̄to q̄ fuerint p̄r ipsam Dñam Helenā Dño Luchino eius marito in dotem data, qđ fieri potuit, non obstante ipso statuto prohibente alienationem, vel et si prohiberetur posse de eis disponi, vt consuluit Pet. de Ancha. conf. 380. inci. Ante determinationem, & Anto. de Butri. conf. 36. inci. visa forma contractus dotis, & sequitur Laur. de sano. in repe. l. In quorum 7. col. C. de pigno. cum concordantibus infra allegandis, Dicendum est, q̄ in talibus bonis militat dispositio statutorum Caramanie, vel Ciuitatis Albe, iuxta notata in l. Exigere dotem cum sua materia ff. de Iudi. volentium vtrobiq̄, q̄ maritus lucratur dimidiam dotis mulieris p̄cedentis sine liberis prout p̄decessit ipsa Domina Helena, vt voluit Pe. de ancha. in c. Statutum, §. Cum autem de rescrip. in sexto & in c. Primo de consui. cum quō transit Barba. conf. vltimo inserto in quarto vol. consiliorum Alex. inci. Clementissimi, in 3. col. vers. secundo adduco q̄ voluit & c. & in conf. 213. inci. Scripsit inserto in eo. vol. vers. & adduco ad p̄dicta & c. tertia col. & Ipse Barba. in suis consiliis cōf. 48. in quarta col. secundo volumine qđ consilium inci. p̄clare scribitur, volentes q̄ si per vnum statutum forensis prohibetur acquirere immobilia, & per aliud maritus possit lucrari dotem vxoris, si ne liberis p̄cedentis, aut adulteriū committentis, possit maritus forensis lucrari immobilia sibi in dotem data, Non

obstante statuto prohibente acquisitionem, Et cum ex datione in dotem quandoque bona fuerint semel in forensem iuste alienata, attentari potest etiā ex hoc capite q̄ remaneant & in istum No. Iacobum alienabilia, per l. cum pater §. Quia decim ff. de leg. tertio cum ibi notatis & per Bar. & Scribentes in d. l. Filiusfamilias §. Diui de leg. primo Facit Quia statutum in Dubio non censetur de dote loqui secundo Salj. in l. Fi. C. de dot. promiss. & Dominus las. in l. Prima in 3. col. ff. solu. matr. & in proposito nostro in d. l. Filiusfamilias §. Diui.

Quarto tale statutum posito & non concessio q̄ impedire posset heredis institutionem de ipso Iacobo, quoad ipsa immobilia nichilominus tamen deberetur Ipsi Iacobo ipsorum bonorum æstimatio, vel patendum foret, q̄ ipsa bona caperet & persone non prohibere venderet, pro habenda æstimatio, vt per Bar. & Docto. in dict. l. Filiusfamilias §. Si quid alicui de leg. primo & per Salice. in d. l. Fa lege, 3. col. C. de condi. ob cau. & D. las. in d. l. Si quis ita promissit §. Ea lege vltima col. cum concordantibus aggregatis in meo tractatu de statu. exclu. sem. 9. articulo 11. questione & per Dominum Fran. Curtium Seniore conf. 27. pe. col. ybi dicit hanc esse Communem Opinionem, Nec obstat si dicatur ista non videri p̄cedere in p̄dicto statuto Caramanie quod punit alienantes in forenses, in valore rei, & in amissione ipsius rei, Quia vt probatum fuit supra in primo fundamento, dicta pena non potest conuenire, Nec applicari heredis institutioni, Nec defunctio accommodari, Et vltterius ex quō tractaretur in tali pena de damno euitando, ipsa mulier excusaretur ab ipsa pena propter iuris & statuti ignorantiam, per textum & notata in l. Iuris C. qui admi. a qua pena etiam excusaretur propter probabile dubium, & subtilitates iuris, q̄ concurrunt circa intellectu dicti statuti, vt et notatur in d. l. Iuris cum concordantibus ibi allegatis, maxime per D. las. in secundo notabili, & notat Bar. il.

Fi. ff. de decr. ab ord. facie. Quia pena sub-
blata, statutum remanet in terminis nu-
de & simplicis prohibitionis, ita q̄ saltem
debeatur æstimatione, per prædicta, & con-
sequenter sublata pena amissionis, quæ
etiam est applicanda Domino loci com-
munis Caramanix & accusatori, remanet
disputatio cum venientibus ab intestato,
quibus indubitanter præsertur ipse Do-
minus Iacobus veniens ex testamento,
l. Quamdiu la seconda ff. de acqui. here.
Quem certum est non excludi per statu-
tum, Nec in rebus, nec in precio iuxta su-
perius conclusa.

Quinto & ultimo moueor, Quia presuppo-
nitur q̄ iste Nobilis Iacobus heres in
prædictis bonis alienari phibitis institu-
tus, sit Clericus prime tonsure, Quo casu
nō ligatur statutis laicorum, sicut nec so-
ro seculari subiicitur, prout per plura fon-
damenta, ac per multas Docto. decisio-
nes comprobat Dec. in c. Ecclesia Santæ
Mariæ 2. col. vers. secundo principaliter
de constit. & ante eum Felli. ibi col. 49.
vers. 4. scias q̄ dicta in Clericis, habent
etiam locum in clericis constitutis in mi-
noribus, & in 25. col. in 2. questione vers.
vnde secundo &c. Dicens q̄ statuta præ-
iudicantia etiam clericis prime tonsure, in
his quæ licent eis de iure communi, di-
cuntur contra Ecclesiasticam libertatem,
& in diuiduo q̄ statutum prædictum non
habeat locum in Ecclesia vel clericis, in
quos fiat alienatio late decidit & compro-
bat Felli. in d. c. Ecclesia Sātæ Mariæ col.
32. in 8. questione vbi etiam Deci. & D.
Ias. in repetitione d. §. Diui prima lectu.
12. & 13. col. quorum dicta esset super-
fluum & longum referre, & Cuma. dict.
conf. 84. in fi. & copiose Alex. conf. 210
inci. ponderatis his omnibus per totum
2. vol. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

 Licentia alienandi in patrem, an tran-
seat in filium.
Licentia Domini non est necessaria in
alienatione que fit inter agnatos

* Feudi successores.
Capiens in Feudum & allodialia Castro, vel Principi
spectantia, non censetur facere Feudalia Allodia-
lia que Feudatarius antea ibi habebat.
Capiens in feudum allodialia sibi spectantia, Non
transfert in Principem eorum Dominium.

CONS. CLXXXIII.

Um obiicitur q̄ heredes
Magnifici Domini Odo-
nis Rotarii habuerunt
licentiā alienandi in Ma-
gnificū quondam Do-
minum Theodori illam
cōstauā partem Feudi, cer-
tum est, q̄ ista licentia trahitur et ad filiū
Magnifici Dñi Theodori prædicti. l. Fi. C.
de contrahen. & commiten. stipul. l. Pactū
ff. de pbatio. vult i terminis Andr. d. l. l. c.
in c. Imperialem i princ. vbi et Alua. circa
7. col. de phi. alie. seu. p. Frede. & Curtius
in tract. Feudorum 4. parte 2. regula 8. q.
Itē non fuit necessaria licentia, ex quo ipsa
pars octaua, fuit acquisita per Magnificū
quondā Dñum Io. p. ciualem patrē ipsorū
Dñorū Odonis, & Theodori, fratrum, cū
ipse Dñs Theodorus esset de cōprehensis
in prima inuestitura Dñi. Io. Perciualis,
Ita q̄ in alienatione quæ fit inter eos qui
descenderunt ab eodem stippite, non fit
licentia necessaria secundum Bal. in d. c.
Imperialē in princ. 3. col. prope fi. de phi.
alie. seu. per Fre. & Bal. conf. 49. inci. Pro-
ponitur 4. vol. penult. stampa Alex. in l.
Si domus §. Fi. pe. col. ff. d. leg. primo Præ-
po. in c. 1. §. Sed & res, prima col. per quos
fiat inuestitu. cum multis concordantibus
& ita sepe consului & obtinui, & notant
Moder. in l. fi. in primis chartis C. de Iur.
emphi.

Nec obstat q̄ Communitas Sommarippe
Promisserit ipsam octauam partem re-
dimere in beneficium Illustrissimi Prin-
cipis, Quia hoc factum non fuit, pro rei
veritate, & facta nō p̄sumuntur l. in
bello §. Fidei. ff. de capti. & posslimi.
reuer. & l. Quæcumq; ff. de publici. cum
P 2 vulga;

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

vulgaribus. Et q^r. quòd nostrum est sine facto nostro in alium transferri nò potest. Id quòd nostru ff. de reg. iur. cum concordantibus.

Quò verò ad bona allodialia, non videtur curandum de rotulo amisso vel non apparente, ex quò constat de Instrumentis originalibus, autem. si quis in aliquò cum Ibi notat. C. de xden. & quòd habetur in cap. Quoniam contra de proba. & in l. Sempronius. ff. de leg. secundo cum Infinitis concordantibus, Cum vt Ibi habetur originale, sit illud quod est attendendum, & ad quòd recurrere debeat, Et non obstat quòd dicitur Illa non spectare Magnifico Domino Comitibus, sed Descendentibus ex Domino Gullielmo, Quia constat de multis allodialibus ipsi Domino Comitti spectantibus, super quibus gestat obiectum. Et q^r. Ipse Dominus Comes, Dum esset possessor habebat præsumptionem iuris pro se, l. prima. ff. de superfi. & §. Commodum insti. de interdi. & possessione ipsorum Bonorù priuatus indebite, vel spoliatus, est restituendus, vel reintegrandus, per iura vulgaria, Ita q^r ei non posse obici videatur, q^r tractet de iure tertii, Et quia hoc non releuaret conscientiam Illustrissimi Domini Magistri à tenuta rei aliene, quem non deceret meo iudicio velle facere difficultatē, quæ non sit per ipsos descendentes Domini Gullielmi.

Nec obstat q^r ipse Magnificus Dominus Theodoros fuerit inueltitus de allodialibus, & q^r consequenter ea recognouisse videatur tenere in feudu, q^r. non inuenio verba aliqua quæ hoc dicant, vel de iure hoc importent, Nam illa verba cum allodialibus ad Castrum, vel Principem spectantibus hoc non probant, cum ista non essent bona Castri, vel Principis, & in tali casu opportheret, q^r ipse Princeps, vel Dominus Magnus Magister, constari facerent quæ essent bona ista Castro, vel Illustrissimo Principi spectantia, vel q^r ista bona essent de pertinentia Castri, vt est notabilis Decisio Bar. in l. Si sic §. primo. ff. de leg. primo & Oldra. conf. 123. inci. vi-

so priuilegio, quæ est cõis, vt sunt iura notissima. Et insuper ex cò q^r quis capiat in feudum, vel emphyteosim, rem suam, vel alienam, & non concedentis non transfert Dominium, vel ius in concedentem, Quando constat illam non fuisse concedentis, vt per Balin l. Cum falsa in 3. opo. C. de iur. & fac. igno. & in l. Ad probationem in secunda col. in vers. Quæro si instrumentum C. loca. late Bar. & Doctor. in l. Si aliquam rem ff. de acqui. pos. & Alex. conf. 12. in fi. allegando.

Ceterum est Doctrina Bar. & Communis q^r capiens in feudum rem suam, non preiudicat sibi, & quòd ex cò, non probetur res esse concedentis, q^r. inducta ad diminutionem, prout est concessio in Feudum, non debent operari augmentum, videlicet quòd res spectauit Principi Ita In terminis vult Bar. in l. legata ff. de adi. leg. cum quo alii transeunt, & Alex. d. conf. 12. inci. viso processu prima col. 4. vol.

Item ex quo concessio non habuit effectum, non nocent verba posita in instrumento concessionis, Quia resciso contractu, non nocet, nec valet confessio in cò facta, vt per Bal. in l. Si absentes prope fi. commentum C. Si cet. pet. & Alex. conf. 31. in secundo vol. Cum quibus alii transeunt, volentes generaliter, q^d resciso contractu principali, nulla clausula, in cò apposita valeat, vult Bar. in l. Post legatum tertia col. ff. de his quibus vt indig. Vbi etiam dicit, q^r quando quis impugnatur aliquod instrumentum, non potest se, ex cò, in aliqua parte, sibi Favorabili iuuare, circa quod possent multa allegari, quæ sunt notoria? Ad quòd facit, q^r contractus non debet pro parte Valere, & pro parte non l. Ratas C. de rescin. Ven. & l. Si prædium C. de prædi. mino. Notant Pano. in cap. primo in tertio notabili de in inte. ressi. Vbi Vult hoc procedere etiam quando contractus fuit initus cū Ecclesia, Et ideo sub hac verboru breuitate arbitror satisfactum fuisse motui vestris, cõtra Magnificum Dñm Comitem, michi cõpatrem honorandum

honorandum factis, & si fuerit expediens plenius respondebitur, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Domini loci, non possunt procedere, contra non assistentes defensionem loci, & castri absentes, Quid non est possibile interesse tempore proclamationum.

Subditi possunt propriam salutem, salutis Domini praferre.

Subditi non debent astringi ad defensionem, qua non sit possibilis.

Si Dominus componat cum hostilibus, & homines solvant compositionem, opere loco succedat paenitentia.

CONS. CLXXXV.

Rocedi non potest contra istos homines Robelle, sub prætectu, & non interfuerunt, Dum iussu aliquorum ex Dominis facta fuissent proclamata, & valentes arma deferre, infra tres horas

comparere deberent in platea Robelle, pro Castri, & Loci defensione, propter Regium exercitum, qui statuerat expugnare, ipsum Castrum, & locum Robelle.

Et primo quia multi iam se fecerant absentes, res suas ex Robella abducendo, timentes ipsum Regium exercitum, tam ex Dominis quam ex hominibus Robelle, ita quod absentes notitiam non habuerunt, saltem tali tempore quod potuissent in termino comparere, cum vox praconis paucis innotescat, autentica Qui semel cum vulgaribus C. quomo. & quando Iud.

Secundo quia non tenentur homines loci Castrum ita simpliciter munire, & defendere sed cum distinctione, de qua per Dominum Iacobinum a Sato Georgio in Tractatu de homagiis in fi.

Tertio quia secundum iura & constitutiones Feudorum, vassallus tenetur propria salu-

tem, salutis Domini preferre secundum Basilium Alua. Marti. de Lau. & ceteris Scribentes, in c. 1. in princ. qui. mod. Feudamit. Quae articuli optime prolequitur Dominus Franciscus Curtius in suo solemniter tractatu Feudorum si quarta parte principali 4. quod ubi multa bona dicit, & quod subditi non sunt sicut serui, nec sicut liberti, de quod per Dominum Ias. in l. Si non forte § Libertus ff. de condi. indebi. post alios. Sed sic est, quod gentes Regie, expugna uerunt per tres dies ante, vel circa, Locum Cochonati, ibi vicinum, & multo magis fortem, & populosum, quod sit locus, & Castrum Robelle, dictum locum Cochonati depopulando, argumento autem, Multo magis C. de Sacrosan. Eccle. Et insuper certum est, quod nonnulli ex Dominis Robelle fugerunt cum familia, & rebus, quas deferri facere potuerunt, Unde merito licuit ipsis hominibus, de Robella fugere & res eorum traducere, proprie eorum salutem consulendo, & in Dominorum contemptum hec non faciendo, Nam excusatur subditus, quod Dominus petit ab eo seruitium, quod fieri non potest, vel cum difficultate potest fieri, vel quod honeste fieri non potest, aut si factum lederet pietatem, vel estimationem, Aut si est contra bonos mores, Quod tunc cessatur fieri non posse secundum Io. Blanchi, in sompnia sua super visibus feudorum in Rubrica de causis propter quas vassallus excusatur si Dominus non seruiat 4. col. vers. excusari et potest Et ubi certum est quod Dominus oino succumberet quantumcumque vassallus ei opere ferret, vassallus excusatur a fuga, ut per Bar. in l. Si quod in graui, in princ. ff. ad filla. Nec non obligatus ad seruitia, censetur obligatus ad seruitia euidenter iniusta c. vniuersitati ubi Felli. in secundo notabili de senten. exco. Sic & dicimus excusari vassallum, quando non erat possibile, quod Dominum iuuaret, ut per Alua. i. c. 1. §. Item Qui dominum, quod fuit prima causa bene amite. facit d. l. si quis i graui in principio ff. ad filla.

Insuper Dominus tenetur subdito suo reddere, pares Vices, quales debet subditus Domino, ut est textus in cap. pri. in fi. de for. fide. & in cap. Domino, si de feud. fuer. controuer. inter domin. & agna. &

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

In c. prim. qualiter Dominus Propri. fen.
priu. notatur per Docto. maxime Alua. &
Mart. de lau. in c. primo §. fi. in tit. hic fi-
nitur lex &c. Et Si Dominus secus faciat
priuatur proprietate feudi. seu iure quod
habet in talem subditum vt ibi, igitur nō
licuit ipsis Dominis Robelle, subicere
homines suos morti, Cū verisimiliter im-
possibilis esset eorum defensio, Et ex quō
Domini se defenderunt, per compositione-
nē pecuniariam, quam ipsi Domini fece-
runt Et homines soluerunt, ista composi-
tio successit loco operarum hominum,
quas fuissent obligati prestare circa defen-
sionem, per notata per Bal. in l. Si tempo-
re in fi. commenti, C. de ope. lib. ita vt
amplius imputari non possint de defensio-
ne non facta, Et quia mediante pecunia
subditorum, Domini fuerunt à periculo,
& damno præseruati, Nam Vt Dixit Io.
And. in addi. Spec. Rubrica de Feudis,
Fellonia pacto vsq; à principio pōt medi-
ante pecunia remitti, vnde ex post facto
idem videtur, Laus Deo & Virgini Glo-
riossissime.

Albertus Brunus.

Femina an possit institui, vel succo-
dere in feudo alienari permissio,
in quosuis preter inimicos Domi-
ni, vel possit ei feudum legari.
Et an clausula generalis permissiua
alienationis, trahatur ad specia-
lem, stricte, & limitate de famina loquentem,
Famina an succedat in feudo, ad nullum, vel modi-
cum seruitium concessio, quando nichilominus est
prestandum iuramentum fidelitatis,
Et an vxor possit relinquere vsufructuaria in feudo alie-
nari permissio.
Et an si non sit saluum inuentarium, & saltem ex hōc
heres teneatur ad legatum vsufructus.

CONS. CLXXXVI.

Is in strumēto submissio-
nis facte de Loco, & Ca-
stro Crauxane per Ma-
gnificum quondam Do-
minum Antonium de
Salucis Illustrissimo
tunc Domino Comiti

Sabaudia, cum facultate ipsum Castellum
& Locum & eius Territorium tenendi in
feudum, & iure feudi, cum mero, & mi-
xto Imperio, & omnimoda Iurisdictione
ab ipso Illustrissimo Domino Comite, &
eius Successoribus cum reservatione fa-
cultatis, q̄ possent ipsi Domini Antonius
& sui Successores, ipsum feudum vende-
re, pignori dare, obligare, & alienare,
saluo in inimicos Domini Comitis, &
successorum eius.

Viso etiam testamento Domini Nani vnus
ex filiis, & heredibus, dicti quondā Do-
mini Antonii, In quō instituit heredem
suum vniuersalem, Magnificum Domi-
num Iohannem ipsius testatoris fratrem,
finito, & saluo vsufructu Domine Secun-
de Ipsius testatoris vxori, Cui reliquit
ipse testator vsufructum omnium bo-
norum suorum, ac iurium tam feuda-
lium, quam allodialium &c., prohiben-
do ipsi Domino Iohanni, ne ipsam Do-
minam eius vxorem in dicto vsufructu
molestet, volens q̄ in casum molestia.
Magnificus Dominus Maximilianus de
Salucis Dominus Ploci sit eius heres,
Attentoq; q̄ vertitur lis, super dicto vsu-
fructu, quō ad bona feudalia, & an po-
tuerit ipse Dominus Nanus grauare par-
tem feudi, quam tenebat, onere talis vsus
fructus, seu ipsum Dominum Iohannem
Ipsius Domini Nani testatoris fratrem he-
redem vt supra, ab ipso Domino Nano
institutum.

Tota fere difficultas cōsistit in hoc, an ipsum
feudum sit in feminas etiam extraneas,
ac in vxorem alienabile, Cum permissa
alienatione prædicta, sit etiam permissum
cōstituere in tali re vsufructum, lice-
contra

contra, prohibita alienatione esset prohibita etiam constitutio ususfructus per l. Fi. C. de reb. alie. non alie. & notant Andr. de lser. ac Alua. in c. primo in princ. 8. col. vers. Quæro an Vassallus possit constituere &c. de prohi. feu. alie. per Fre. & Sommis in suis sommis super Feudis, Dum tractant de alienatione feudi, in materia an liceat in feudo constituere ususfructum, cum concordantibus per eos allegatis.

Et Breuiter arbitror, qd ipsum Feudum, non sit alienabile, in vxores, nec in Feminas extraneas, & ab eis non descendentes, cum Feme, etiam filia, in feudis non possint etiam ex testamento succedere, nisi hoc sit expresse permissum in concessione feudi, seu eius inueltitura, c. 1. §. Filia verò de success. feu. & c. primo §. Hoc autem notandum qui seu. dar. poss. & c. primo de alie. feu. & c. 1. §. 1. in tit. Epis. vel Abbba. & c. 1. §. Ad filias de gradi. succe. in Feu. & habetur in c. Significauit de rescrip. & in c. 1. de eò qui sibi. & here. suis mascu. & femi. Sed sic est qd in ipsa submissione fuit dictum tam per verba importantia dispositionem inter viuos, quàm ultimam voluntatem qd ipse Dominus Antonius, & sui successores, possent dare, & disponere de ipso feudo, in filias & descendentes ab eis, ita qd in aliis feminis stat firma regula feudalalis, quæ vult qd femine in feudo non succedant, cum exceptio firmet regulam in casibus non exceptis l. Quæritur §. Deniq; ff. de fond. instr. l. In his ff. de legib. & §. Vt aut in auten. de no alie. aut pmu. re. Ecce. colatione 2. Et concessio vno casu de prohibitiis, censetur in aliis remanere prohibitio, Ita qd eò casu vnus inclusio sit, alterius exclusio l. Cum Prator in principio ff. de iudic. & l. Maritus C. de procu. & qd in simili dixit Alua. in c. primo in principio 8. col. vers. Quæro an Vassallus qui habuit licentiam in si. questionis de prohi. alie. feu. per Fre. Cum trita etiam sit doctrina in materia feudali, qd Feudum in aliquibus partibus alteratum, in aliis retineat communem naturam feudorum, etiam si esset adeo alte-

ratum, qd posset alienari quouis titulo inquamconq; personâ, etiam extraneâ, sine Domini licentia, prout est istud, vel si datum esset, pro se, & quibus dare voluerit, per textum & notata in c. primo vbi Bal. & Alii de feu. non habent. propri. natu. feu. & vult Andr. de lser. in c. 1. in principio col. fi. ex qb. cau. feu. ami. & Alex. conf. 30. inci. Quoniam col. fi. vers. Confirmo primo vol. & Bal. in l. Prima in 16. questione ff. de rer. diu. & Calde. conf. 11. sub tit. de feudis & Bal. in præludiis feudorū 7. col. vers. Dixi in sexto, & Pat. de cā. conf. 161. inci. circa id quod queritur in antiquis.

Nec obstat si dicatur, qd saltem videatur data facultas alienandi, in quasuis mulieres & feminas indifferenter. propter præcedentem clausulam per quam permittitur ipsum Feudum alienari, salvo in inimicos Illustissimi Domini comitis & successorū Cum alienatione permitta, intelligatur permitta etiam alienatio, quæ sit per ultimam voluntatem vt per Bar. in l. Peto §. Fratre, in prima parte distinctionis quam ibi facit ff. de leg. secundo per l. Vnum ex familia §. Si duos ff. eo. tir. Et l. Si quis priore §. Ceterum C. de secun. nup. cum concordantibus. Et quia exclusio inimicorum, videtur esse aliorum prohibitorum concessio, Eò qd exceptio firmet regulam in casibus non exceptis, per Iura supra ad hoc allegata. Et quia permitta alienatione, in quoscunq; legari censetur permissum vt per Bal. in c. 1. in principio 5. col. de prohi. alie. feu. per Fre. cum concordantibus de quibus per Alex. in l. Quædam §. Nichil prima col. ff. de æden. cum similibus Respondetur qd in ipso capitulo, non fuit expresse dictum, qd in aliquam personam specialiter vel generaliter posset fieri alienatio, & illa verba saluo in inimicos Domini, inducta ad diminutionem, non debent operari augmentum per notata in simili per Bar. in l. Legata ff. de adi. lega. & Bar. Docto. ac Pulchre Modernos, in l. Legata inutiliter in principio ff. de leg. primo.

Secundo respondetur qd non est verum, qd exclusio

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

exclusio aliquorum de prohibitis express-
se facta per contrahentes, sit aliorum pro-
hibitorum admissio, per textum cū Glo.
in verbo vetari, in l. Fi. C. de Iur. emphi.
vbi Dominus Ias. col. 31, secundum vlti-
mas impressiones post Dominum Guae-
de Casti. & alios per eum allegatos, &
facit Glo. in l. Ob. xs. C. de Predi. ipu, vbi
Bart. & Docto.

Tertio respondetur, q̄ ex quō ille in quem
sit alienatio debet esse feudatarius, & pre-
stare Iuramentum fidelitatis, sicut Do-
minus Antonius, propter hōc, non potest
in tali pacto, femina compr̄hendi, cum
etiam Vbi esset feudum ad nullum serui-
tium concessum, vel per feminam, Sicut
per inasculum explicabile, Femina non
censeatur ad successionem talis feudi ad-
missa, quando est ad iuramentum fide-
litatis obligata, Quia virtute ipsius iura-
menti veniunt ea quae per feminam ex-
plicari non possunt praeter expresse excep-
tuata, vt per Alex. conf. 9. inci. Ponde-
ratis his tertia col. 5. vol. & d. cōf. 30. inci.
Quoniam 9. col. primo vol. & Deci. cōf.
143. inci. Et pro tenui tertia col. post
Bal. in c. 1. col. fi. de capi. qui Cur. vendi.
per c. 1. de nou. for. fide.

Quarto respondetur, q̄ per illam generalem
facultatem alienandi in quoscunq; con-
cessam, Non videtur facta concessio alie-
nandi, in feminam, sed in masculos, &
habiles ad feudum, secundum Bal. in cap.
primo §. Donare secunda col. vers. Sed
dubitari, quali. oli. seu. pote. ali. & in l.
Cum virum C. de fideicom. & Alex. d.
conf. 30. in 5. col. & Deci. d. conf. 193. in
3. col. Quam Opinionem vidi per multos
alios Modernos, legendo, & consulendo
teneri, Et facit quod consuluit Bald.
conf. 207. inci. Questio est, 2. vol. 9. fa-
cultas data in concessione feudi, relin-
quendi quibus voluerit, intelligatur de
capacibus, & habilibus, ac idoneis, Ita
q̄ non comprehendatur sub illis verbis,
persone prohibite, lege, vel moribus, aut
natura incapaces, vt ibi per eum, Ad qd̄
faciunt multa quae aggregaui, in Tracta-
tū meo de statutis excludētibz feminas

5. articulo principali 11. questione 6. col.
ultima impressione, q̄ pacta, & concessio-
nes feudorum sunt intelligenda, secun-
dum naturam feudorum, & mentem Iu-
ris, ac Patris consuetudinem, quibus
consideratis non debet fieri alienatio in
feminas.

Quinto Respondetur, q̄ licet exceptio, so-
leat firmare regulam, non tamen illam
ampliat, nec facit, vt comprehendatur
casus, qui alias sub regula non compr̄-
henderetur l. Generali §. Vxori vbi Bar.
ff. de vfufr. leg. Bar. in l. Lucius §. Pluri-
bus ff. ad Trebbel. Textus cum Glo. in l.
Fi. vbi Docto. & Alex. ac Dominus Ias.
late in col. fi. ff. quod quisq; iuris. Ideo
videmus, q̄ exceptio etiam, cum dictione
taxatiua facta, trahi solet ad casus similes,
d. l. Ob. xs. cum Glo. & ibi Bar. & Docto.
C. de pradi. mino. cum similibus.

Sexto Respondetur, & Illud pra omnibus
reddit casum clarum, in fauorem ipsius
Domini Iohannis, & tollit omnia contra-
ria, q̄ praedicta prouiso, facultas, & Cla-
usula generalis de alienando in quoscunq;
non debet referri ad personas, de quibus
in alia clausula est specialiter prouisum cir-
ca eandem causam, l. Sicut §. Nutricis
Vbi Bar. ff. de ali. leg. l. Alimenta §. Basi-
lice ff. de son. instr. Panor. conf. 75. inci.
viso, col. fi. secundo vol. & Petrus in Tra-
ctatu de quarta Episcopali c. 9. in 8. col.
Quod indubitanter procedit, quando in
casu specialiter providente, est aliter, ac
limitatiue ad genus prouisum, vt per Bar.
in l. Questu §. fi. de son. instr. in princi-
pio commenti, in prima oppositione, &
in 3. col. 3. questione per Bar. in l. Legata ff. de
sup. leg. tunc enim species posita dispo-
sitiue, & limitatiue, restringit genus, ne
trahatur ad ipsam speciem, Vt ibi, ita vt
non obstat notata per Bar. in l. Si seruo
communis sibi ff. de stip. seruo. Dum vult
q̄ quando praecedit genus, prouiso gene-
ralis in personis, trahatur ad personas in
quibus est specialiter prouisum, Et quia
ibi agitur, de diuersa causa, Hic vero,
quando prouiso, est facta circa eandem
causam, Et in proposito hoc de se patet
ad

ad rudem sensum, dum factum est speciale capitulum, circa alienationem in feminas, Et Clericos, providendo q̄ in descendentes fieri possit &c. Arguendo. n. à toto tenore instrumenti, simul sumpto, iuxta l. Incivile, cum ibi notatis per Bal. ff. de legib. & à coniunctione ipsorum duorum capitulum, de alienatione permessa loquentium iuxta l. Gallus. §. Ille casus, cū ibi traditis per Bar. & alios in notabilibus. ff. de lib. & posthu. refutat talis dispositio, qđ Dominus Antonius primus inuestitus, & eius successores, possint prædictum feudum, in quoscunque, præter inimicos alienare, qui sint masculi, & laici, quod si sint mulieres, aut Ecclesiastici, non possint in eos fieri alienatio Nisi sint de descendantibus, ab ipso Domino Antonio, & clericis, in sacris ordinibus nondum constituti, vel si sint claustrales facti,

Insuper si permitteretur talis facultas, q̄ ipse Dominus Antonius & successus alii descendentes sui, possent vnus post alium disponere de vsufructu ipsorum bonorum in vxores, vel extraneos, data reperiretur facultas, ipsis feudatariis, sibi feudū prædictum appropriandi, & ipsum reddendi inutile, qđ in generali & tali concessione facultatis, non censetur concessum, secundum Bal. & Docto. in d. c. primo vbi Dominus Præpo. de feu. non habent. propri. nat. feu. Ad quod habet aduertere Illustrissimus Princeps, maxime q̄. ex declaratione, que nunc fiet, illa facultas constituendi vsufructum, pro semper, & futuris etiam casibus, recipiet determinationem, Cum concessio licentie, ab alienatione que fit recipiat interpretationem vt habetur per Docto. & Dominum Præpo. in c. primo in titulo quid Iuris si post alie. suble. &c. in lib. feudorum, cū hoc sit in facultate ipsius Principis, sine cuius licentia, vel consensu, non potest capi possessio feudi concessi per Principem, vel etiam in quemlibet alienari, ex ipsa feudi constitutione permitti, vt per Bal. in c. Si duo col. fi. de pac. ten. & Bal. & Docto. in d. c. primo de feu. non habent,

propri. natu. feu. cum concordantibus de quibus per Dominum Ias. in l. Fi. in 2. col. C. de Iure emphi. licet secundum eum Communis sit conclusio, q̄ eò casu non requiratur, in ipso actu alienandi, Domini consensus, quam communiter tenet Feudiste, maxime in d. c. 1. de feu. non habent. propri. nat. feu.

Et ex prædictis colligitur etiam responsio ad illud, quod obiici posset, q̄ femine possint in hoc feudo tanquam dato ad modicum seruitum succedere, Quia tenore Inuestiture, & concessionis aliter disponit, & pariter Ius commune in proposito Et quia vbi præstari debet iuramentum fidelitatis, femina non succedit in tali feudo, per iura supra, ad hoc allegata, cum concordantibus allegatis per Dominum Præpo. in c. prim. §. Et q̄. in 16. col. vers. 7. fallit, qui feu. dar. pos. vbi etiam hoc tenet.

Ceterum non obstat si dicatur, q̄ ipse Dominus Iohannes dixit se esse heredem ipsius Domini Nani, non consociendo inuentarium, licet de eò consociendo fuerit protestatus, quò casu tenetur ad legata ipsius Domini Nani, & consequenter ad legatum dicti vsufructus, l. Fi. §. Et si præfaram & §. Si vero postquam C. de Iure deli. cum concordantibus, que in terminis possent adduci, Quia stante pro solido fundamento, q̄ hoc feudum sine Domini consensu, legari, & alienari non possit in familiam extraneam, Nec consequenter vsufructus prædictus, per iura præallegata, & c. primum §. Donare, quasi olim feu. pote. alie. vbi dicitur, q̄ etiam pro anima legari non potest, iuncto c. 1. in principio de prohi. alie. feu. per Fre. & de prohi. alie. feu. per Lotha. tacitus consensus Domini Iohannis, in adeundo hereditatem sine inuentario, Non debet plusquam expressius operari, qui sine Domini consensu esset inutilis, per textum & notata in d. c. 1. in principio de prohi. alie. feu. per Fre. & in c. 1. de alie. feu. pa. & l. Nemo potest ff. de leg. primo & l. Non dubium C. de legi. iunctis aliis iuribus super hoc, per Magnificos Dominos consultores

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

consultores allegatis, Ita q̄ hōc legatum, tanquam de re legari prohibita nōn debeatur, Cum & heres, sine Domini consensu talem vsum fructum fœmine extraneæ, constituere & promittere non posset, & hōc determinat Bal. in di. c. 1. in principio 5. col. vers. Quero Vtrum pater possit feuda &c. de probi. alie. seu. p. Fre. vbi vult q̄ filius etiam heres non obligetur ad obseruandam voluntatem patris in Fæudo, subdit tamen quod tenetur ad interesse, de quō int̄esse in proposito non est curandū, ex quō agitur ad vsum fructum, merito non habet locū ademptionem secundum Bal. in l. prima in 2. col. 5. oppo. C. de his quæ pene nomine, vbi dicit, q̄ iniusta, & iniqua mandata testatorum, non sunt seruanda, & q̄ regula Iuris permittens ademptionem hereditatis in casum inhobedientie, habet locum quando opponitur iuste, Et q̄ non habet locum priuatio, quando iustus, de non mollesando, astringit tertium sicut hic illustrissimum Dominum de quō etiam p̄ ipsum Bal. ibi i septima q̄stione 7. col. vbi dicit valere reliquū, & non penam, hōc est institutionem Domini Iohannis, pena ademptionis existente nulla, Illa autem prouilio, q̄ istud Fæudum non possit per Felloniam amitti, volente eō qui selloniam commisit soluere florenos sexcentū Domino, facta in instrumento submissionis & inuestiture, licet valeat & procedat quōd ad casus expressos per Io. And. in Addi. Spec. in Rubrica de feud. prope fin. nichil facit ad rem, Quia hic tractamus de amissione quæ causatur factō & translatione vassalli de feudo testātis mediante inobseruantia heredis, & ex diuersis non insertur l. Papinianus exuli. ff. de mino. cum vulgaribus. Sed pro hōc benē facit, q̄ notat Dominus Ias. in auten. Hoc amplius pe. col. C. de fideicom. dum voluit q̄ vassallus heres non implens voluntatem defuncti non priuetur feudo habetur in c. licet de voto, vbi textus prima facie videtur contrarium dicere, Item ex quō Dominus Iohannes est institutus heres, Finito vsu fructu, Domine Secunde,

nōn cogitur ante finitum vsu fructu addi re hereditatem, per notata in l. Extraneum C. de here. in li. Vbi Alex. in col. Fi. dicit non valere tale legatum vsu fructu, instituendo fratrem finito vsu fructu heredem vniuersalem, seu post mortem vxoris, Quam opinionem, multi, & multi Doctores sequuntur, Cum tempus faciendi inuentariū, non currat, nisi ab adita hereditate, vt infra dicitur.

Item cum ipsa Domina Secunda præten- dit se vsu fructuariam, ipsa est que tenetur Domino Iohanni facere inuentarium, seu bonorum descriptionem. adeo q̄ de hōc non possit obicere, vt per Pau. de ca. col. 191. inci. Antequam veniam ad dicta dubia, prima col. Et Alex. conf. 58. inci. Posset dubitari 3. & 4. col. 3. vol. & est casus in l. 1. §. Recte ff. vsu fructu. quædamo. cau. Et insuper, cum ipsa sit causa impedi- menti, ex hoc, & propter indebitam iudicalem vexationem, non currit tem- pus impedito l. Si cum ipse vbi Bal. ff. de excusa. tuto. c. Ex insinuatione & c. Ex ratione cum ibi notat. de appel. Bal. in l. 1. in medio commenti vbi late Moderni C. de iurame. Calum. volentes q̄ Iudicialis contentio, suspendat terminum iuris, ne interim currat vult Pau. de ca. conf. 25 in antiquis facienti notata per Felli. in c. Vigilanti in primis columnis de prescri. Et est etiam certum q̄ impeditus excusatur à pena deficienti in tempore imposita l. 1. §. Si quis in Iudicio, & §. Quod diximus cum sequentibus ff. Si quis cautio. Et l. 2. §. Si mater el secundo, vers. Quod si patris. ff. ad tutel. & c. Questionis cum similibus de senten. exco. Et adest etiam impedimentum, eo q̄ inuentarium sum- ptibus hereditatis fieri deberet vt p̄ Docto. in d. l. Fin. §. In computatione C. de iure delib. & Bar. in l. 2. C. de nego. gest. vbi vult matrem excusari a pena iuris, si non petiit tutorem pupillo propter defe- ctum expensarum per d. l. Secundam in d. §. Quod si mater vers. q̄ si penitus & illa Domina prestat impedimentum, ne Dominus Iohannes fruatur bonis defun- cti etiam feudalibus.

Ceterum

Ceterum inuentarium fieri deber, adita demū hereditate l. fi. §. Cum igitur & §. Sin autem dubius C. de iur. delib. cum appareat q̄ malitiose nō differatur, vt ibi, lunctis notatis per Bar. in l. Statu liberos §. Si quis ff. de statu lib. & non constet nichil de aditione, quia illa verba Nollo adire, nisi cum beneficio inuentarii in quantum negariua non inducant aditionem, vt per Bar. in l. Gerit 3. col. vers. Sed quero qd si dixit ff. de acqui. her. maxime quia inuentarium sine aditione fieri potest d. l. fi. §. fi. C. de iur. Delib. & quia dictio nisi prolata in actu suspensiuo, vt in proposito, vel quando constat esse duos actus à duobus verbis determinatis, vt hic, Cum hoc sit dicere, nollo adire, nisi faciam inuentarium, non inducit positionem vel aditionem, per notata per Bar. in l. Si cum §. Qui iniuriarum iunctis ibi notatis per Modernos ff. Si quis cautio, & per Bar. in l. prima ff. de condi. & demon. iunctis notatis per Bar. in d. l. Gerit 3. col. in vers. præce. etiam d. præallegatum versiculum & in l. Poruit C. de iure delib. dicentes q̄ etiam verbum volo adire, non importat aditionem, quando saltem esse prolatum in actu suspensiuo, Reliqua suppleuntur in cons. sequenti, Laus Deo & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

 Idem An valeat legatum vsusfructus Fendi alienari in quos vis permissi saltem vxori.
Et an debeatur per fratrem heredem à marito institutum, saltem quando non conficit inuentarium.

CONS. CLXXXVII.

*V*idetur primo aspectu potuisse Magnificus Dominus Nanus de Saluciis, Cum dominus Crauxane, relinquere vxori sue vsusfructum honorum Feudalium dicti loci,

stante forma prime inuecture facta per Illustrissimum Sabaudie comitem, Spectabili D. Antonio filio quondam Domini Nicolini de Saluciis Anno millesimo tricesimo septuagesimo secundo, In qua cauerut vt ipse D. Antonius & successores, possint vendere, permutare, Donare, alienare, ac pignorare, & obligare, res feudales, Eo enim ipso q̄ alienario permittitur constitutio vsusfructus permitti videtur l. fi. C. de reb. alie. non alienan. quæ textum ad hoc adducit A. l. u. in c. Imperialem in principio in titulo de prohi. seu alie. per Frede.

Secundo Quia Ipse Dominus Iohannes heres institutus hereditatem adiuisse proponitur Domini Nani Testatoris, Ideo eius voluntati contrauenire non potest l. Cum à matre C. de rei vendi. Sicut nec singularis successior, vt per Curti. in tractatu Feudorum quarta parte in 14. col. in fi. & maxime quia inuentarium non conficit, §. Si verò non fecerit in auten. de her. & Falc. col. 1. & specialiter tradit Bal. in l. Qui se patris C. unde libe. col. 10. vers. Item queritur, Et ideo si contraueniat, Magnificus Dominus Plocii vocatus in penam insurgere poterit, l. prima cum similibus. ff. de his quæ pene nomine, Nec videtur obstarè q̄ legatum factum sit sæmine, quæ feudi incapax esse solet. Quia hoc in feudo de quò agitur non videtur posse dici, In quò actum est, vt et dispositio in sæminis fieri possit c. prim. in titulo quemadmo. seu. ad sem. perti. Et q̄r. hic fuit certum seruitutium permissum, de quinque balistreriis, quita præstari possunt per feminam, sicut per masculum, Quò casu Ita succedunt sæmine, sicut masculi, vt tradit Ludo. Roman. in cons. 167. inci. Circa primum in vlt. col. Sed tamen præmissis non obstantibus, verius videtur, q̄ legatum ipsum non subsistat, Quia regula est, q̄ vassallus non potest huiusmodi legatum facere, vt specialiter habetur in d. c. Imperialem, cum concordantibus supra allegatis, & est generale q̄ vassallus non possit de feudo testari, c. 1. in principio in tit. de success. l. u.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

& h c quando ex tali ordinatione, feudi natura alteratur ut ibi tradidit Nec ob st allegata in contrarium, ex quorum resolutione veritas apparebit. Et primum dum dicitur ex tenore inuestiture permiffam fore institutionem v fusus fructus. Quia licet inter viuos h c fieri potuiffet, non tamen per viam vltime voluntatis, de qua pactum non loquitur, & ideo ad hunc casum extendi non debet. l. veteribus & l. si vnus. §. ante omnia. ff. de pact. & faciunt que habentur in l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verbo. obliga. & specialiter conferunt que habentur per Bald. in c. 1. de prohi. alie. seu. per Fre. col. 4. in fi. in versic. Quero si vassallo c cessum est &c. dicens q  si dominus permiffisset vassallo donare feud , non tamen poterit donare causa mortis, & multa ad comprobationem scribit Maria. Sozi. in prima parte consil. 19. inci. Pro decisione col. 5. versic. Nec potest fieri alienatio, Et dato q  ista prima responsio non subsisteret talisq  pmissio alienationis c prehenderet etiam dispositionem que fit per viam vltime voluntatis. tamen intelligitur q  vassallus sic disponere possit prece dente licentia Domini, ut specialiter scribit Alex lib. 4. consil. 186. viso themate in strum ti col. 1. versic. Fortius dico, q  dicta licentia, & est repperitum lib. 5. consil. 128. & fuit opinio spec. in titulo de locato in §. Nunc aliqua in versic. 94. & quamuis hec opinio absolute non teneatur, vt per Bal. & Angel. in l. Cum essent in §. 1. ff. de serui. rustico. predio.

Tamen in proposito saluari potest in qu  licentia alienandi, non est ita absolute data, prout Doctores predicti loquuntur, in quorum casu, tex. in d. c. 1. super qu  se fondant probat, q  non solum prefata verba operantur, vt non sit petenda licentia, verum q  ille, in quem fit alienatio habebit rem tanquam allodialem & non iure feudi, vt ibi glo. & communiter Feudistae intelligunt, sed data fuit limitata, ut ille in quem alienatio fieret, in feudum recognosceret, ideo conuenit, q  Domini uoluntas exploretur, Et maxime, quia sic express  dicitur, ne alienetur in inimic  Co

mitis, vel successorum suorum, & ita vtprius Dominus certificetur, & scire valeat an talis sit inimicus, vel ne, vltimo etiam, si predict e responsiones non subsisterent, in quibus animus non quiesceret si suprascripta cessarent, tamen non potuit ei tali permissionem alienationis fieri, in ipsam vxorem, que nullo modo est de descendentibus primi acq sititoris, Nam talis licentia alienandi non trahitur vt comprehendat, alienationem que fieret in huiusmodi mulierem, per ea que dicit Bal. in §. Donare quali, seu. alie. pote. col. 2. in versic. sed dubitari potest, si feudum est, ita concessum &c. Dicens q  licet quando feud , est concessum, pro heredibus quibusc q , dicatur posse legari, vt clarius firmat ipse Bald. in c. Imperiale. §. 1. in titu. de prohib. seu. alie. per Frede. col. penult. versic. Sed quid, si concessum est feudum, & est communis opinio. vt Alex. scribit in l. qued  in §. Nihil. ff. de eden. tamen legatum h c casu semine fieri non poterat vnde etiam vxor secundum eum veniens ab intestato iuxta l. prim . C. vnd. vir. & vxor, non continebatur, in illis verbis heredibus quibusc q , quia esset impropriare feudum dupliciter, vno modo ratione heredum, qui non sunt agnationis communis, & altero ratione semine, & dicte tales impropriationes non admittuntur, vt per glo. in l. 1. C. de dotis p mis. & ista ratio in terminis nostris, bene adaptatur, quia licet potuisset legare m sculo extranee agnationis, non tam  semine, vt Bal. approbat Alex. lib. 1. consil. 30. quoniam omne datum optimum. col. 4. versic. 8. & est repetit  lib. 5. consil. 2. & ad hoc non obstat, q  hic tenor inuestiture, permiffisset dispositionem fieri posse eti  in feminas, quia illa remissio est qu  ad liberos, & posteros Domini Antonii acq sititoris, de quibus n  est ista vxor legataria l. liberorum. ff. de verbo. signific. l. 1. ff. de iure inmu. Nec etiam refragatur, q  h c feudum, alio respectu, sit tranfitorium ad feminas, quia datum dicitur ad terminatum seruit , quia illa opinio in iuris pond  non est vera, ut late deducit Marti. lau. in §. Quia vidimus in titulo qui

huius seu. dar. pos. post Bal. in l. Quotiens col. 2. C. de suis & Legi. hered. Et loquitur in terminis fortioribus, quando feudum erat feudum, & ab omni seruitio exemptum quod non est hic, & in terminis ita tradidit Franciscus Are. in Feudo concessio pro certo seruitio applicabili per feminam cons. Primo col. pen. Præterea dato q. in feudo simpliciter concessio pro certo seruitio, contraria opinio procederet, tamen hic ultra seruitium promissum, fuit præstitum iuramentum fidelitatis, De cuius natura est, q. vassallus præstet ea, quæ habentur in c. prima de noua for. si. de i. Et ideo sumus extra terminos propositi, de quod Docto. contrariū loquuntur & specialiter Alex. scribit d. cons. Secundo col. 6. vers. Ad tertium argumentum & lib. 5. cons. 9. inci. Ponderatis his quæ in themate col. 2. & 3. & Istud latissime deducit Bartolo. Sozi. lib. secundo cons. 357. Inci. Visis inuestituris Romano-rum, col. 2. & sequen. vers. Præterea nō fuit præstitum iuramentum fidelitatis.

Secundo principaliter non obstat, q. Dominus Iohannes heres institutus contrauenire non possit, dict. l. Cum à matre. Quia si inuentarium fecisset res careret difficultate, per ea quæ traddunt Andr. de lser. & Feudiste, in cap. Primo in titulo an agna. vel Fili. defun. Sed posito, q. inuentarium non fecerit, adhuc prædicta locum habent, Ex quod legatum factum est, de re prohibita legari dict. §. Donare & dict. §. Quia vidimus, Ideo succedratio textus in §. Non solum Insti. de lega. & istud in specie tradidit Paulus de Montepicho, in Repetitione l. Titia in §. Titia cum nuberet ff. de leg. secundo in 37. questione & Ibi ponderat hōc esse de mente Bal. in cap. Primo de succel. Feu. & dicit isto casu, nō debetur etiam zestimatio, & licet non respondeat ad dict. l. Cum à matre, Tamen responderi potest, quod non habet locum hoc casu, in quo relictum factum est contra legem prohibitis, & in fraudem ipsius Domini Iohannis, ad quem Feudum peruenire debebat, & ita in simili dictam l. Limitant,

Bald. & Sali. in dict. l. Prima C. De Ino. si. Dona. & Franciscus Curtius antiquior consilio Primo circa primum videtur prima facie in ultimo dubio, Et hoc maxime, locum habet in hoc feudo, quod Dominus Iohannes habiturus erat, etiam si non fuisset heres Domini Nani, Cum non sit hereditarium, per ea quæ ad declarationem dict. l. Cum à matre Alexand. tradidit in l. Si patroni col. quinta in fin. ff. ad Trebel. Licet secus esset quando dispositio facta foret in fauorem persone Capacis Feudi, Quia Ille qui vocabatur ad feudum ab intestato si institutus adeat, contrauenire non potest, & hōc casu procedit quod tradidit Bald. in capitulo Imperialem præallegato col. quarta vers. Item quæritur utrum pater, possit assignare & Alexand. libro quinto cons. 12. inci. Perspectis, quæ elegantè allegata sunt per Dominum Petrum de Cella, & consilio 29. supra allegato in tertio articulo, Et cum dispositio testatoris facta sit contra Prohibitionem legis, adiectio pene non tenet, l. Nemo potest ff. de deleg. primo, & specialiter probatur in dict. l. Prima ff. de his quæ pene nomi. & in l. Prima C. eo. & in §. Fin. Insti. de lega. Ex abundanti tamen Utile esset Principem declarantem, quod talem dispositionem in feudalibus ratam non haberet, quatenus de iure fieri non potuerit, & eō casu illam non seruari mandaret, q. tale mandamentum clarius excusaret à pena §. Fin. ff. de leg. commisso. Salua semper correctione.

Purpurati.

Q. Domini

Omini locorum anteneantur ad Col-
lectas simul cum hominibus, pro
prædiis registratis, aut aliis.
Et Quid si quandoq; Soluerunt.
Et an Solutio in una specie collecta-
rum præiudicet in alia specie.

CONS. CLXXXVIII.

Lra subtiliter allegata,
per Præstantissimū Con-
sumatissimumq; Iu-
risconsultum Dominum
Bernardinum de Caua-
leris michi in fratre ho-
norandum, Tria etiam
occurrunt, propter quæ

Magnifici Domini Nouelli pro prædiis
registratis, quæ ab hominibus acquisiue-
runt, ad collectas ordinarias, & extraor-
dinarias teneri videantur.

Et primo Registratio ipsorum Dominorum,
quæ facit, vt ille qui registrat, dicatur
ex tacito pacto, & consensu se obligare
ad onera Communitalis, vt per Bar. in l.
Hipenes C. de agri. & censu. libro vnde-
cimo & in l. Incola ff. ad municipi. & Bali
in Auten. Sed & periculum C. sine censu
vel reli. & Ang. cons. 103. inci. Pro deci-
sione huius puncti, Iunctis his quæ dixit
Allèx. in proposito Nobilium ementium
de prædiis registratis, quæ teneantur ad onera
Cõmunitalis, in cons. 145. inci. Quoni-
am abunde in fi. secundo vol. cum ipsum
registrum sit factum tam pro muneribus,
& oneribus ordinariis soluendis, quam
extraordinariis. Et p̄ oib; oneribus soli-
tū semper fuerit recurrere ad registrū, vt,
de se patet, & experientia demonstrat
Et notat Bal. in l. Neminem C. de Sacro
san. Eccle. dicens quodd collectæ proueni-
ens ex æstimo communis, dicitur munus
extraordinarium, & secundum Bart. &
Andr. de Barru. in l. Prima C. de his qui
Spon. mune. Sube. libro decimo etiam
inmunis patiens se scribi in catastro, vel
registro obligatur ad onera, nisi contra
protestetur, sequitur Ang. arc. in l. prima

5. Si quis tutor ff. quando appel. sit, &
Allèx. cons. 101. inci. visis instruentis
exemptionis, 6. col. primo volumine &
Panor. in c. Cum accessissent de consti-
tu. & facit l. Prima ff. De vaca. mune.
Cum vt dicit Bar. in dict. l. Incola, possit
registrans teneri etiam ad onera quæ im-
ponuntur persone, pro rebus, quæ assi-
gnantur in æstimo, ita quod non liceat postea
se eximere, prout etiam vult Glo. in l. Fi.
in principio C. De censu. & censu. lib. vn-
decimo vers. Et Ideo, Bal. in dict. Auten.
Sed & periculum dicit, quod si Ecclesia face-
ret sibi æstimum, conueniret etiam ad
collectas, tamquam ex promissione, &
consensu suo, Et Bal. in l. Prima §. Quod
si nemo tertia col. vers. Super tertio pon-
do, Ibi quicunq; habet æstimum in
communi ff. quod cuiusq; vniuersi. no-
mi. Iunctis notatis per Lafran. in c. Quo-
niam contra, verbo testes col. 35. vers. Il-
lud tamen nota de proba. Nam vt dicit
Bal. in l. Neminem C. De Sacrolan. Ec-
cle. etiam Ecclesia pacto potest obligari
ad collectas, & idem si Ecclesia succedat
in rebus pro collectis expressse hypote-
catis secundum Bald. in titulo de pace
Constantie, in Verbo Munitiones, dicitur
enim Communiras grauari, quando
res solita contribuere in omnibus oneribus
& pro oneribus registrata, transiret in
Dominos nollentes contribuere Vt de
se patet, & habetur per Aret. cons. 132.
inci. In causa col. fi.

Secundo moueor, Quia constat quodd Do-
mini quandoq; seu saltem aliquo casu
Communis onera supportarunt, dimi-
nendo de censu eis debito tantum, quan-
tum pro rata registri deberi comperieba-
tur, Vnde propter solutionem, ex con-
suetudine ligantur l. Prima Vbi Bar. &
Scribentes, C. de au. coro. lib. Decimo
& talis consuetudo, ac quasi possessio, in
aliquo actu collectandi, tribuit ius colle-
ctandi generaliter in omni actu, Vt late
per Allèxand. consilio 68. inci. Et viso
penult. col. & Fi. secundo volumine vbi
elleganter loquitur, faciunt textus & no-
tata per Bar. & Andr. de Barru. in dict. l.
prima

prima de his qui Spon. mune. sube. lib. 10. & per Panor. in c. Cum accessissent cum concordantibus Ibi per Felli. allegatis, in 13. col. & sequenti, in vers. 3. regula, de constitu. vbi Felli. probat qd vnica solutio obligat Dominos ne possint allegare immunitatem, vel exemptionem, aut iuris privilegium.

Tertio moueor, qd. videmus in multis casibus, collectas, & onera, posse imponi, etiam pro prædiis patrimonialibus Principis, puta pro necessitate militum l. Pro tironibus C. de priuileg. Dom. Augu. libro Vndecimo, pro reparatione pontium, & viarum, & consimilibus l. Secunda & l. Absit C. eo. titulo, pro ordinariis oneribus, vt per lo. de Plate. in l. Prima & Secunda ac Fi. eo. titulo & in l. Fi. in titulo ibi præcedenti, & etiam vidimus, qd à muneribus patrimonialibus, nullus habet excusationem, nec Nobilis, nec etiam Pontifex. l. Munerum §. Patrimoniorum ff. de mune. & hono. Vbi Bar. ita tenet, In tantum quòd consideratis his, quæ subtiliter adducta fuerunt, per Spectabilem Dominum Bernardinum, & supra adductis, ac registratione per Dominos facta, cum solutionibus subsequitis, Indifferenter ad Collectas, ac ad onera Communis, tam ordinaria, quam extraordinaria, ipsi Domini censeantur obligati, Et licet in consiliis meis impræfatis videlicet cons. 103. Teneam Dominos Locis, non teneri tanquam Iudices, quòd limitat Bart. in l. Prima C. de inmu. ne conce. libro decimo Tamen hòc cessat in proposito, quia isti Domini non exercent officium Iudicantis, vnde non gaudent hac immunitate, l. Scriniarios vbi Alexan. in secundo notabili & latius Moderni, C. de testam. milli. & per prædicta, In quantum autem Nobiles non tenentur ad onera personalia maxime sordida, vel tutelas, vt per Bal. in l. Non tantum §. Illiensibus. ff. de execu. & tempo. earum facit l. Humilioribus C. de suscep. Et archa. lib. decimo Et quòd notat Bar. in l. Prima tertia col. C. de mu-

lie. & in quò lo. lib. decimo. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime,

Albertus Brunus.

MINI locorum, an possint facere Statuta, vel Proclamata penalia, contra damnum dantes, in eorum prædiis, & panam facere arbitrio suo.

Et an proclamata transcant in rem iudicatam.

Et si pena sit excessiua, an sit per Iudicem, de pena cognoscentem refragenda.

Et Quid si adsit consuetudo, qd in Prædiis Dominorum certum quid pro pena solui debeat.

Aut Duplum eius quòd præstat, pro damno dato in prædiis hominum.

Et an pena imposita per Dominos pro suis prædiis, militet etiam contra Dominos, pro prædiis hominum.

CONS. CLXXXIX.

VM QVERITVR, An Magnifici Domini Nouclli possint facere præcepta penalia contra damnum dantes in suis prædiis, penam arbitriariam imponendo, propter celeritatē Notitii, Et modicitatem mercedis, paucis expediam.

Et pro Dominis facit, Quia licitum est talibus Dominis, & Iudicibus habentibus merum & mixtum Imperium facere proclamata penalia, Vt per Bal. in l. Programma C. Commi. Epif. program. circa medium, & Alexander consilio 124. incip. Super primo quæsito, vers. quantum autem ad proclamata & c. 4. uol. & qd ipsi possint etiam penam confiscationis bonorum

D. Alberti Bruni Consilia feudalla.

bonorum imponere, vt per Glo. Bal. & Sali. in l. prima C. Ne sine iussu Princi. & Roma. conf. 59. inci. Ad discutiendum Et ad commodum etiam proprium mulctare vt per Bar. in l. Si vni 6. qñsione vbi alii. ff. de re Iudi. facit l. Prima in principio ff. si quis iusdi. non obtemp. cum ibi notatis, & Cano. in cap. primo de dolo & contuma. & in l. Imperium. ff. de Iurif. omni. Iudi. cum etiam ibi notatis, Et possint non tantum mulctare, verum etiam corporale bannum dare, seu forbannire, vt in l. Nulli cum ibi notatis maxime per Bal. C. de senten. & inter. omni. Iudi. & Bal. in d. l. Programma, & condere tandem possint Statuta penalia, vt per Bar. Bal. & Docto. in l. prima in principio. ff. quòd quisque Iur. cum concordantibus Ibi per Alex. Allegatis & in dict. conf. 124. loco præallegato, & Dominum Præceptorem meum Taurinensem Iacobinum de Santo Georgio in sua Inuestitura feudali, in clausula Cum mero, & mixta imperio, in secunda col. vers. An autem Nobilis Reprobata opinione Angge. contrarium dicentis, in dict. l. Imperium Quòd de proclamatis in terminis propriis consuluit Dominus Deci. conf. 199. inci. visis secunda col. vbi dedit casum istum in fauorem Dominorum.

Et ratio videtur in promptu, Quia licitum est vnicuique etiam priuato prohibere, ne quis fondum suum ingrediatur, Ita quòd ingrediens contra voluntatem ingredi-
entis puniatur actione iniuriarum criminaliter, Non obstante quòd etiam civiliter contra talem agi possit, l. Tertia. §. Plane, cum ibi notatis maxime per Glo. quæ dat limitationes. ff. de acqui. rer. domi. & §. Plane Insti. de rer. diui. Iuncta l. Iniuriarum. §. Si quis alias. §. Fi. ff. de Iniur. & l. Diuus. ff. de ferui. rusti. prædio. vnde cum liceat iniuriam passo illam æstimare, l. Iniuriarum æstimatio cum ibi notatis maxime per Bar. ff. de Iniur. & §. Pena insti. eo. cum concordantibus, facile concludendum videtur, quòd Do-

mini possint hanc prohibitionem, per proclama facere & per ipsummet proclama æstimare penam & iniuriam, Et quòd fortius est secundum Dominum Decium Conf. & loco præallegato, videretur dicendum, quòd ipsi Domini possent penam Iuris Communis augere, per Glo. in Cle. Ne romani, in verbo tolli de electio. cum concordantibus allegatis per Modernos, in cap. Quod super his de maio. & obedi. Vbi late Felli. in 3. fallentia in 5. col.

Et insuper pro Dominis facit, Quia pro æstimatione damni potest capi animal pro Noxa, insti. Si qua. pau. feci. dica. in principio Vbi Iohan. Fab. & Angelus Arc. Quinimo secundum Bar. in l. Fin. ff. de priua. deli. & in l. Respiciendum §. delinquent. ff. de penis, & Corne. cõf. 33. inci. visa inquisitione, septima col. in fin. vers. Et insuper, quarto volumine Simplex damnum, etiam culpa leuissima quæ venit in lege acquilia datum, puniri potest criminaliter pena arbitraria. Pro subditis autem, & pro contraria opinione facit, Quia non licet ipsis Dominis, Estò quòd possint Statuta, & ordinationes facere, dispositionem Iuris communis immutare, Nec alterare, Vt per multa iura concludit Alexan. in dict. l. prima in principio. ff. quòd quisque iur. Et quia Vt dicit Bal. in dict. l. Programma vbi etiam Salice. Genera penarum aliter quam Ius Commune dicit, per Statutum magistratus, vel per proclama imposita non tenent, Vt ibi per Bal. prima col. vers. Item cõsidera, in fin. vers. Faciunt quæ dixit Bar. post Glo. in l. 1. C. de Fisco. vsur. libro Decimo Vbi Bar. exclamat contra Rectores Ciuitatum ne possint, modum mulctarum excedere, Vt quando imponunt penam quarti pluris estò quòd possint mulctare, & q̄ habeant vim maiorum Iudicum, Ad quòd etiam faciunt multa quæ ad propositum dixit Felli. in d. c. Quòd super his 5. col. 3. fallentia circa mediũ vbi loquit de pena iuris communis, per inferiores à Principe nõ augenda

Augenda, Quando ex augmento insurgit alteratio iuris communis, facit quod dixit Bar. in l. Prima in principio col. fi. vers. Sed quero qualiter, ff. si quis iusdi. non obtempe. dicens q. multat imponere faciendolegem generalem, puta quicumq. fecerit tale quid puniatur in tantum, non possunt nisi maiores iudices, vt Senatus, & Præfatus Prætorio Item pro subditis facit, Quia penæ delictorum videntur imponendæ ad commodum Reipublice, & ad publicam Vindictam, non ad commodum partis, l. Ita Vulneratus ff. ad leg. Acquil. l. Licitatio. S. Quod illicite cum vulgaribus. ff. de publica. vult Bal. in dict. l. Progrāma prima col. v. vers. Querit Specu. Nec deceat, nec liceat Iurisdictionem habenti, inuenire nouas obligationes a lege non inductas secundum Bal. in l. prima C. eo. titulo commi. Epi. progra. Et Si hoc non licet in Iudice, in quo loquitur Bal. in locis prædictis, Minus licet in Domino loci, qui obligationes habet reciprocas, versus suos subditos, in ipsos thuedos, & ab iniuria præseruando, c. primo in fi. de nou. for. fide. cum concordantibus, Item non licet Domino facere statuta ambitiosa, & irrationabilia, vel minus gratiosa Vt per Bal. in dict. l. Nulli, & facit cap. Erit quarta distinctione, & l. Ambitiosa ff. de decre. ab ordi. facien. Et talia proclamata, Si non sunt secundum Iudicium, non transeunt in rem iudicatam secundum Bal. in dict. l. Progranma in primo notabili post Iohannem mona. in cap. primo de appel. in sexto, Licet ab iniusto excessu in multando sit appellandum l. Et in multis, cum Ibi notatis C. de appel. quando in forma Iudicii processit vt ibi.

Brutiter in præfenti casu puto quod liceret Dominis honestam, & rationabilem penam, per proclamata imponere, & quod si Iudici, de causa cognoscenti, appareret excessiua, non teneretur illam sequi, sed esset refrenanda, dict. l. Iniuriarum æstimatione, cum Ibi notatis iunctis his quæ

dicunt Feudiste, in cap. primo S. Iniuria maxime Alvaro. de pac. Iura. firman. cū concordantibus, Et quia presupponitur esse consuetudo, quod in prædiis Dominorum pro damno dato, sit certa pena taxata, non puto q. sit ab ea recedendum l. Diutina, & l. Si de interpretatione, & l. Minime ff. de legib. cum ibi notatis per Docto. maxime Bal. vbi patet, q. illud, quod diu est habitum pro iusto, & q. interpretatio diu obseruata, non sunt mutanda, Sic & æstimatione dicitur iusta quæ diu, & communiter pro iusta fuit habita l. Præcia rerum in principio cum ibi notatis ff. ad leg. Falci. & habetur in l. 2. C. de rescin. vendi. Et consequenter ex longho vsu censetur actum per Dominos cum hominibus q. illa sit iusta æstimatione penæ tantum damna in eorum prædiis, cum Consuetudo habeat in se tacitum consensum partium, & populi, l. De quibus. ff. de legib. & hoc multum in proposito vult Bar. in l. Fi. circa principiū commenti, ver. Quero in crimine, ff. de priua. deli. Vbi dixit quod in actione iniuriarum, & aliis in quibus non est certa pena, illa censetur ordinaria, quam consuetudo taxauit per Glo. in l. Quid ergo, S. Pena grauior ff. de infra. vult Bal. in l. Et si Seuerior secunda col. C. eo. titulo de infami. dicens q. pena arbitraria si taxetur per consuetudinem sit ordinaria, cum concordantibus de quibus per Felli. in cap. Inter ceteras, quinta col. vers. quinta restrictio, de rescrip. sequitur Felli. in cap. De causis in principio commenti, de offi. deleg. dicens q. vbi est pena consuetudinaria cessat arbitraria, & q. si exceditur pena consuetudinaria, dicitur Excedi modus, per Glo. in l. Hodie. ff. de penis, cum concordantibus ibi allegatis, Et tanto magis, quia apparet in volumine statutorum hominum Nouelli, per Dominos confirmatorum, sub Rubrica de nemoribus Domini, q. si aliquis damnum dederit, in Boschis Dominorū de Palareta, vel Monte Capriolo, soluat pro bāno solidos quinque, Ex quō infer-

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

tur, non esse in facultate Dominorū imponere quam penam velint. Debet enim in tali casu procedi de similibus ad similia, vt per bona iura probat Felli. in dict. c. De causis in principio commenti, de offi. deleg.

Ceterum dicitur in l. prima in principio ff. quod quisq; iuris, & faciens statutum. iure retortionis ligatur ad illius obseruantiam, Ex quod infertur q; illa pena, quā in suis prædiis putant Domini honestam, & iuridicam, debeat contra censerī honestā contra Dominos, & eorum seruitores, ac operarios, in prædiis hominum iuxta illud patere legem quam tu ipse tuleris, & per illum Textum cum ibi notatis Et quia Dominus Vassallo tenetur ad pares vices, saluo iure superioritatis vt est textus in d. c. primo in fi. de no. for. fide, & in c. Domino si de feu. fue. contro. inter Domi. & agna. volunt Alua. & Marti. de Lau. in c. primo in fi. commenti in tit. hic finitur lex & vult Ange. in l. venditor §. primo ff. communia prædi. q; statutum liget conditorem,

Et decidendo hanc penam, ed q; ingrediens fondum alienum contra prohibitionem Domini Fondi, tenetur actione Iniuriarum, videtur Illa communis obseruantia q; in prædiis Dominorum sit pena dupli eius quod in prædiis hominum multum rationabilis, per textum ad hoc notabilem in l. prima C. de Grege domi. lib. t. r. ed q; iniuria facta Domino, sit pluris, saltem pro dimidia æstimanda, quam iniuria facta subdito, per §. Atrox insti. de iniuri. & l. Prætor §. Fin. ff. eo. cum vbiq; notatis, maxime per Ange. Arc. in d. §. Atrox, Quod intelligo attendi debere quando pena statuti subditorum, est rationabilis, Ita q; etiam duplicata non contemnatur, super quod cum non sit presentis consultationis, non insisto, Laus Deo & Virgini Gloriosissime,

Albertus Brunus.

In presenti casu proponitur q; tenentem exercitum, per loca Bessagni & circum vicina, vnus Capitaneus requisierit hospitium per diem, ac victum in loco Bessagni, & quod ad id requisierit. Magnificenti Do-

minum Io. Franciscum Dominum Bessagni, qui post multa penalia precepta facta hominibus, & spre- ta, concessit Castrum Capitaneo & armigeris, Dicendo secundum aliquas informationes, concedo vobis, quod concedere possum, & secundum alias informationes, Dicendo ecce Castrum meum ingrediamini. Et per illud ingrediamini locum, & ipsum in pradam capiat, & sacdomanetis, ac depopuletis, attento q; isti homines nolunt vos receptare, Nec michi parere, & q; ipsi armigeri, postquam ingressi fuerunt Castrum, violenter fuerint loci Bessagni ingressi, multos homines dicti loci occidendo & locum sacdomanando, ac derrobando, multaq; bona exportando,

Et dubitatur an possint homines petere ab ipso Domino Io. Francisco reparationem damnorum.

Item se eximi à superioritate ipsius Domini Io. Francisci i. & ab obedientia eius, ita q; priuetur iurisdictione, quam super eis habet.

Et an Illustrissimus Princeps, contra eum procedere possit, pro homicidiis & delictis commissis criminaliter, & ad Fendi priuationem,

CONS. CLXXXX.

Breuius casum perstringendo pro ipso Magnifico Dño Io. Francisco & ad eius excusationem, multa adducuntur de quodum veritate est videndum.

Primo q; homines tenebantur ipsum exercitum tanquam Cæsareum receptare, p no tata per Bal. Pau. de ca. & Antiquos in l. Neminem C. de Sacrosan. Eccl. post textum in l. Si pendentes §. Si quid cloacarii ff. de vsufr. Vbi habetur & dicitur, q; quando transit exercitus Imperatoris loca, & prædia circumuicina, & vbi transit, tenentur conferre in necessariis pro vi- Qu, non obstante q; prima facie videatur q; Im-

q; Im-

Imperator, teneatur supplere, de propria Burfa, & ea euacuata imponere collectam in Patria, secundum Bal. in c. Conquerente, in fi. commenti, de offi. ordi. Cyn. Guili. & Bal. in d. l. Neminem Vbi clarius Sali. volens istud non procedere, in repentino aduentu exercitus, subiungendo, q̄ licet eò casu, Vbi tempus non patitur alio modo prouideri, grauentur habentes modum lubuendi exerciui, Nichilominus debeat postea collecta imponi, vt satisfiat ipsis, qui fuerunt grauati, argumento l. Omnes la secunda C. de Oper. publi. & q̄ homines terrarum, possint per Dominos grauari pro exercitu Imperatoris, vult Spec. in tit. de feudis §. Quoniam super homagiis vltima Charta, vers. Et nota q̄ vassalli cum quo transit Albe, de Rosa. in dictionario, in verbo Dominus, & Dominus Prepo. in prellu. feudorum in 22. col. & Dominus laco. de Santo Georgio in tractatu de homagiis, in 8. col. vnde si Dominus Bestagni, recusantibus recipere exercitum contra ius, dedit ipsis armigeris aditum per Castrum, Istud gestum fuit iure permittente & ideo penam non meretur, l. Grachus cum ibi notatis C. de adult. Et tanto magis quia subditi pertinaciter resistentes, possunt manu militari compelli, vulgata l. Qui restituere ff. de rei vendi. Vbi Angelus dicit qd̄ eò casu, dicuntur hostes allegando Imo. & consequenter non possunt conqueri, si tractati fuissent more hostium, Facit quia Vassallus qui dicit se nolle Domino suo parere, & qui non vult permittere, q̄ Dominus Iustitiam faciat in concurrentibus feudum, feudo priuatur, vt in cap. primo §. Item qui Domino cū ibi notatis quæ sunt prim. causa bene. ami. & contra talem, cum sit euident, & manifestus contumax, ac pertinax, non est necessaria alia monitio, in priuatione feudi, vt notatur in c. primo in principio vbi Alua. in antepe. col. & pe. vers. Quæro ab extra, & sequen. de milli. vas. qui contu. est, Et quia Domini locorum, habentes merum, & mixtum imperium, possunt procedere, ad confiscationē bo-

norum, & penam confiscationis imponere, vt p̄ Glo. Bal. Sali. Ange. & Scriben-tes in l. prima C. Ne sine iussu princi. & quod habetur in l. Nulli, per Bal. C. de Senten. Et inter. omni. Iudi. Iunctis his quæ dixit Ange. in tractatu malleficiorū in clausula Et eius bona publicamus 3. q. cum additione Augustini. Et vltius in prædicto casu celeritatem exigente, non poterat maior solemnitas adhiberi, ad qd̄ est textus cum ibi notatis in c. Constitutio nem, §. Statuimus de senten. exco. in 6. vbi facti necessitate permittente, simul possunt cumulari, & multiplicari præcepta, Quæ alias non possent, vt ibi, iuncto c. sacro eo. tit. in antiquis, Cum vbi periculum est in mora, etiam si agatur de vita hominis & de eo morti tradendo, fiat executio appellatione non obstante, cū ex causa liceat leges transgredi, vt est textus notabilis, in l. Si quis filio, §. Hi autem omnes ff. de iniur. rup. irri. q. sac. testa. habetur in l. Quid ergo §. pena grauatur. ff. de his qui notan. infami. cum concordantibus Nec poterat eò casu, ipse Mag. Dominus Io. Franciscus consulere peritiores, propter temporis breuitatem, & tanto ininus, ex quo erat in ipsorum armigerorum manibus & potestate, vt etiam infra dicitur, adeo q̄ necesse erat ipsum facere, prout dictam proprie sue rationis suggerebat, iuxta notata in l. Iuris C. qui admi. iuncta l. In bonorum à contrario sensu, ff. de Bono. pos. titulo generali, cum concordantibus ad propositum copiose deductis, per Felli. in c. De quarta in nona col. vers. Secunda doctrina prima limitatione de prescri. Et ex hoc tollitur, q̄ non possit per subditos obici Ipsi Domino Io. Francisco q̄ priuari debeat feudo, & superioritate ac Iurisdictione, Quam habet in eos, eo qd̄ Dominus propter iniustitiam factam, vel negatam, & culpam in subditos commissam, possit feudo priuari, vt in c. Domino culpam si de feu. sue. contro. inter Domi. & agna. & in c. primo quali. domi. seu. propr. priue. & per Glo. Fi. in fi. cum ibi notatis in c. primo Quid sit inuesti. & c. prim. §. Fi. vbi

textus

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

textus de forma fidei. & in §. fi. vbi Glo. & Docto. per quos fiat inuelti. & per Glo. 2. vbi Docto. in d. c. primo. §. Item qui Domino quæ fuit prima cau. bene. ami. & per notata in d. c. 1. §. 1. de milli. vassa. qui contu. est. Et quia vt in fine consilii dicitur, hoc procedit quando subditi, ex parte sua impleuissent, Et quia hoc est feudum, Antiquum, seu paternum, qd est ad filios ipsius Domini Io. Francisci peruenturum ex contractu, & mediante prima inueltitura, non autem ex persona, & facto patris, vt est de mente Alua. & communiter scribentium, in d. c. Domino culpam. Dum dicunt ideo Dominum priuari, proprietate feudi, male tractando vassallos, Ita qd ad agnatos non perueniat. Quia ius Domini, est in sua libera voluntate, & necessarium non est tracturum ad agnatos, Sicut ius vassalli, cum secus sit in hoc Iure Domini Io. Francisci Et insuper, ad hoc, vt ex malo tractamento facto per vassallum, in subditos, vassallus feudo priuetur, Requiritur, qd monitio superioris præcedat, vt per Docto. maxime Bal. & Alua. in c. primo §. Quicq; de pace tenēda de quo memini quandoq; plenius consuluisse, conf. 176. in Hoc 2. vol. & textus in §. Domino Culpam, Si De seu. sue. contro. inter Domi. & agna. cum similibus, loquuntur in vassallo, qui differret ab eo, qui solum est subditus ratione Iurisdictionis & domicilii, vel habitationis, per notata in c. 1. quali. vass. Iura. debe. fidei. & de se patet, & scripsi latius conf. præallegato 176.

Secundo pro ipso Magnifico Domino Io. Francisco facit, Quia dato qd non esset exercitus Cæsareus, sed Ducalis, nichilominus ex voluntate Illustrissime Domine Marchionisse Montisferrati, Gubernatricis & tutricis Illustrissimi Domini Marchionis debebant in patria Montisferrati dicti armigeri recipi, Et eis victui necessaria præstari, Quod sua Eccellentia demonstrauit, penes homines & locum Montis Magni, & Tonghi, & pluriū aliorum locorum, volens qd etiam ingressus castrorum eis pateret, & præciniendo sub

penis arduis, vt receptarentur, in locis Montisferrati, & eis Castella aperirentur Et eis de victu prouideretur per homines locorum, ac minas graues suis faciēdo populis obstaculum ipsis armigeris facientibus, Nam quoddam Principi placuit legis habere vigorem, siue per Epistolam, siue per dictum, siue per Interloquutionē siue aliter de cernat, l. prima cum similibus ff. de constitu. Princi. Cum voluntas non tantum verbis, verū etiam factis demonstretur, l. De quibus ff. de legib. vbi Moderni, in septimo notabili & l. Reprehendenda, C. de insti. & substi. sub condi. factis, & l. Paulus respondet non tantum verbis, cum similibus ff. rem rat. habe. Et excusetur qui aliquid iussu, vel pro obseruandis mandatis Principis facit, l. Nō videtur §. quod iussu ff. de reg. Iur. & c. Quod quis de reg. Iur. in 6. Quæ Principis voluntas erat cum causa vrgenti, cum secundum Bal. & Angel. in l. Bene azezone, C. de quadr. præter. possit etiam Ciuitas pro pace habēda res priuatorum donare, vult Hosti. in summa de peniten. & remissio. §. Quibus, & qualiter, pen. col. vers. Sed pone guerra, & Pet. de Ancha. in Repetitione c. Peccatum col. 39. vers. Sed moueo vnam questionem, de reg. iur. in 6. & Felli. in c. Que in Ecclesiis 20. col. vers. secundum notam hac materia de consti. Cumq; etiam pro publica vtilitate, potest Princeps subditorū bona capere, l. Item si verberatum. ff. de rei, ven. vbi loquitur pro dando militibus & l. venditor §. Si constat ff. commu. p̄dio. & not. Bar. in prohemio Digestorū secunda col. Et late habetur in d. c. Que in Ecclesiis 20. Et pulchre per Dominū Iacobinum de Santo Georgio in tractatu de adherentibus questione fi.

Tertio pro ipso Domino Io. Francisco facit Quia attentata, ipsorum hominum pertinetia, in nollendo ipsos armigeros admittere, omnino, seu verisimiliter, fuissent homines loci, Sachomanum, & forte maiora passuri, prout fuerunt passi homines aliorum locorum, nollentes. vel discentes ipsos hospitari, ut uisum fuit in loco

loco Grane, & alijs, cum attendatur, quod solitum est in similibus casibus, & per eadem personas fieri, l. Metum cum ibi notatis per Bar. C. quod met. causa, & quod traditur per Bar. in l. De pupillo §. Si quis ipse, in secunda & 3. col. 5. questione cum quinque sequentibus. ff. de ope. no. noti. cum concordantibus ibi per Alex. & Modernos traditis, facit regula Qui semel de reg. iur. in 6. & quod habetur in l. 1. ff. de Senato. Ex quo inferitur, quod non possit obici, ipsi Domino Io. Francisco quod mandauerit heri ipsis hominibus talia damna, Cum mandans alias facturo non teneatur secundum Bal. in l. Si literas C. manda. & in l. Prima C. de seru. fugi. Vbi etiam Pau. de ca. in secunda col. post l. a. Butri. in l. Fi. ff. de eo per quem fa. erit & Felli. in c. Sicut dignum secunda col. de homi. & sollet tradi, in c. Ad audientiam eo. titulo sequitur Dominus las. in d. l. 1. 6. col. C. de seru. fugi. Vbi Bal. Pau. de ca. & Scribesbant dant coniecturas quando mandatarius erat alias facturus, vult Cepola cautella 39. incipi. vidimus, sed sit censendum, quod ipse Dominus Io. Franciscus Castrum concessit istis armigeris pro obseruanda Principis voluntate, cum alii sic fecerint, & pro se, & sua preseruando, cum esset in manibus eorum, Quod casu si isti erant omnino passuri, nichil potest sibi imputari & si non fuissent passuri ce. tantibus alijs fundamentis predictis, & dicendo, pro sua salute, vt per multa iura probat Felli. in c. significasti, el secundo col. si. de homi. ex cuius dictis linittatur textus in l. Sciendum §. qui cum aliter. ff. ad leg. acquil. facit quod dixit Bal. in c. Primo §. iniuria col. si. de pac. iura. fir. & Io. Fab. in l. prima col. fin. C. Vnde vi, & Deci. in regula Is damnum, §. Eius vero. ff. de reg. iur. quod occidens alium iussu potentis, qui alias occideret eum cui iubet, excusatur, Et pari ratione credendum est, quod dixisset armigeris si sic esse legitime probetur, quod locum sachomarent, Non quia sic affectaret, sed vt sue saluti consuleret, cum esset in armigerorum

manibus, & potestate, Qui alias verisimiliter arbitrari potuissent, quod homines, & ipse, simul colluderent, per predicta, Ad quod facit. quod habetur in c. primo. §. Sed & Quid delator, post Glo. vbi Alua. in antepe. col. quare fuit prima cau. Benef. amit. Dum ibi notatur, quod si Vassallus pro iure suo tuendo, aliquid faciat propter quod alias, esset feudo priuandus, excusatur, vt quia dicat & contendat, Dominum esse seruum suum, Quamuis stantibus alijs fundamentis, licetum fuisset Ipsi Domino Io. Francisco sic dicere, & Castrum armigeris concedere, Esto quod ipse Dominus Io. Franciscus in nullo fuisset periculo, nec in potestate armigerorum.

Quarto pro ipso Domino Io. Francisco facit Quia pro veritate erat in potestate, seu manibus armigerorum, & in probabili dubio patiendi in persona, & bonis, Quod casu homines tenebantur eius salutem, & honorum suorum procurare, & thueri, Quod facere poterant recipiendo armigeros, & per diem tantum illis victum prestando, Nam vt dicit textus in c. Licet si de seu. defun. sue. controu. Vassallus Et irrequisitus, tenetur iurare Dominum, quando videt ipsum esse in magno periculo, habetur in c. Primo hic Finit lex. & textus in c. Forma, 2. l. questione 5. & in c. Ego enim de iure iur. & in c. cum Clerici placentini de verb. sig. volentes quod Vassallus tenetur Dominum suum, contra inimicos iurare, facit c. Primum §. Sed & quid, si delator, que fuit prima cau. bene. amit. Vbi dicitur, quod Vassallus sciens Dominum in clusum, tenetur eum liberare si potest, alias feudo priuatur, & vt dicit textus in c. Primo in fi. in titulo quali. vas. iura. debe. fidei. etiam subditi ratione solius Iurisdictionis, & domicilii, vt quia habitant in loco, nichil a Domino in feudum, vel homagium habentes, tenentur vitam Domini preseruare, & illi in discrimine, & periculo vite constituto, aut amissionis membri vel honoris succurrere, Quod si facere tenentur, propriam vitam, & personam exponendo defensionem

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

fensionem Domini, Fortius videtur fieri de-
 buisse sumptum vnus diei exponendo in
 victu armigerorum argumēto l. In suis in
 ff. de libe. & posthu. cum concordanti-
 bus ibi signatis, Et vult Iac. de ardz. quē
 refert Alua. in d. c. Licet in antepen. que-
 stione Si de feu. fue. controu. inter domi.
 & agna. Et si dicatur etiam vassallum,
 quando feudum, quod habet à Domino,
 non potest sustinere expensam quā sit in
 præstando operam, non debere, nec ten-
 eri seruire Domino propria vassalli im-
 pensā, vt per Bar. in l. Meuia, §. Primo
 per illum textum. ff. de annu. lega. & Al-
 be. de Ro. in l. De quibus pe. charta. ff.
 de legi. & Bal. in l. Quoniam liberi, C.
 de testib. cum concordantibus de quibus
 per Dominum Ias. in l. Si non sortem. §.
 Libertus, in l. i. col. ff. de condi. indeb. &
 Alex. in l. Recusare. §. Fi. prima col. ff. ad
 trebel. & Dominus Præpo. in c. i. i prin.
 prope fi. commenti, de noua forma. fide.
 & multo minus teneri debuisse istos ho-
 mines, quatenus ratione Iurisdictionis so-
 lum sint subditi, & consequenter non de-
 buisse istos homines cogi, ad præstandū
 victum armigeris etiam per solam diem,
 pro salute Domini cum secundum com-
 muniter Doctores, in d. c. Licet vbi Al-
 ua. in antepen. col. Si de feu. fue. contro.
 inter domi. & agna. subditi etiam vassal-
 li, non tenentur dare de suo, pro redi-
 mendo Dominum captiuum, seu in vin-
 culis existentem, nec possit vassallus con-
 ueniri pro soluendo debita Domini, vt p
 Bal. in l. 3. C. de actio. Et oblig. per illum
 textum Qr. respondetur, q. istud debet in-
 telligi, nisi quando factio hominū & sub-
 ditorum contingeret Dominum in Vin-
 culis teneri, vt p Alua. vbi supra, in d. an-
 tepen. q. Dum se remittit ad ea, quæ pau-
 lo ante dixit, in questione an vassallus te-
 neatur alere Dominum egentem, vbi dat
 alias duas limitationes cū hic contigisset
 Dñum Io. Franc. propter contentionem
 armigerorū cū hominibus, Ita q. Si secus
 actum fuisset Dñs propter homines passu-
 rus fuisset, & cōsequenter opportuisset eū
 factio hominum pati, ex quo nollebant ar-

migeros hospitari Quod clarius procede-
 ret, si ipsi homines à Castro, omnia vel
 multa bonatenerent, vt per Alua. in que-
 stione prædicta, cū sua remissione, ad aliā
 prædictam questionem.

Quinto dicitur q. homines prouocari sit, istos
 armigeros, etiam postquam fuerunt in-
 gressi castrum Bestagni ad saccomandū
 locum pugnando, cū eis, magis ad offen-
 sionem, quam ad necessariam defensionē,
 Vnde damnum, q. sua culpa fuit eis illa-
 tum habent sibi & non aliis imputare, vt
 in regula iuris Damnum, de reg. iur. in 6.
 Iuxta illud quod merito pateris patienter
 ferre memento, & illud leuiter ex facto
 quicquid patiare ferendum est, Nec enim
 licet in descendendo ēt excedere modum
 inculpate turrellē, vt notatur in l. 2. C. vn-
 de vi, & in l. vt vim cum concordantibus
 ff. de iusti. & iur.

Vltimo isti subditi saltē tenebantur, ciuilius
 se habere, Domino suo existente in diser-
 mine, & actus possibiles demonstrare, pro
 eius liberatione, si volebāt Dñum ecōtra
 teneri, ad eos præseruandum, q. qui nō
 facit q. debet, non cōsequitur qd oportet,
 Et q. liquidissima debet esse causa, ppter
 quam quis, seu Dominus, in penam in-
 cidisse dicatur, Et q. hæc est natura pena-
 lium, siue conventionalium, siue legalium
 vt nisi quis, seu subditus, probet se, ex par-
 te sua impleuisse, quis ac Dñs ecōtraueniens
 obligationi, quam habet erga alium, seu
 erga subditum, non incidat in penam, vt
 per Bal. in c. i. in princ. quali. domi. pro-
 prie. seu. priue. cum concordantibus co-
 piose aggregatis, per Corsetū in Repetito-
 ne c. Grandi 36. fe. 37. col. vers. not. ibi fi-
 delitate & c. de supplē. negligē. præla. De-
 buissent. n. Domino portas loci aperire,
 & cum admittere, & cum eō gratiose lo-
 qui, de reciproca obligatione, & similia
 agere, vt videretur si esset via, locum &
 Dominum præseruandi. Laus Deo, &
 Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Endem in dubio, vel simpliciter concessum, praesumitur concessum fuisse secundum consuetudinem patrie, puta alienandi, testandi, &c.

Et consuetudo derogat contrahui,

Et alias praesumitur concessum, secundum communem maiorem Feudorum.

CONS. CLXXXI.

licet communis Doctrina Scribentium sit, qd feudum de cuius concessione non apparet censetur concessum secundum communem naturam Feudorum, Vel si sit simpliciter concessum, c. Primo

in principio Vbi Bal. Alua. Marti. de Lau. & Docto. de Capi. Contra. l. uetis notatis in c. Primo de feu. non habent. propri. natu. feu. maxime per Bal. tamen stante consuetudine patrie alterante ipsam communem naturam feudorum, censetur concessum secundum illam consuetudinem, cum regula sit, qd contrarius secundum locorum consuetudinem censetur iniri, v. c. Glo. in l. Quinta. §. In commissoria, ff. de leg. commif. & habetur in l. Fi. vbi bonus textus C. De fideiuf. Bar. in l. Magistratus ff. ad munici. & in lege nemo est qui nesciat ff. de duo. reis Bal. in l. 1. in 2. questione C. Pro Soci. Panor. in c. cum M. Ferranensis in 2. col. de cōsti. & in c. cū ad nostrā de reb. Eccle. nō alie. & in c. certificari in 2. casu de Sepul. & Ita in proposito nostro tenuit Oldra. conf. 152. in secundo dubio, Volens qd si in patria sit consuetudo alienandi feuda in extraneos, censentur feuda secundum illam consuetudinem concessa, Sic etiam videmus in Gallia, in multis locis, Vbi est consuetudo disponendi de Feudis per testamentum, & inter viuos, & in extraneos, & Feminas, Quia videmus feuda ibi intelligi secundum illam consuetudinem concessa, Facit qr. secundum Bal. in cap. 1. §. Noninandum prima col. qui feu. dari

pos. consuetudo derogat contrahui. Laus Deo, & Virgini Gloriotissime.

Albertus Brunus.

Affallus inderbitum detentorem vendi spoliens de fallo, perdit ius suum.

V Cui tunc applicetur ius vtile, ap. Domino, anagnatis.

Quis seruiet uo mino in tali casu an habens commoditatem, vel fundo priuatus.

Et feudi commoditas spoliato applicatur cum limitatione quando fortalicium est tale, vt via superioris prouideri non possit.

CONS. CLXXXII.

Agnifice Domine sum opinionis, & oretenus dixi: qd queratis via iuris praeuenire, & impedire, Ne iste Dominus C. capiat possessionem feudi nomine suo, vel Domine eius vxotis, qd mor-

tuo patruo vestro, est ad vos perueniū & intentabimus remedium l. Dissamari, C. De inge. manumif. vel aliud per nos cogitandum? Nam si fieret possessor, vel dum dubitatur ne fiat, vobis non liceret Dominum patruum Vestrum, vel filiam in possessione constitutam, possessione de facto priuare, seu spoliare, & spoliando perderetis ius vestrum, quod posset ipsi Domino C. vel Filie applicari, aut saltem applicaretur eis quatenus nō possent ad feudum peruenire commoditas ipsius feudi, durante vita vestra, per l. Si quis in tantam, C. Vnde vi, & ita voluit Bal. in c. Si duo col. fi. de pa. te. & Bar. in l. Si finita. §. Si de vectigalibus. prima col. vers. Querit Glo. an idem Sit in feudatariis. ff. de dam. infe. & Ang. & Imo. in l. eorum ff. eo. tit. Quos sequitur Alex. in d. §. Si de vectigalibus in 12. col. vers. adde etiā praeclius, volunt feudisse in c. primo §. Si duo de pac. tepen. Et quod fortius est, & Dominus

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

Dominus Spoliatus Vassallum de facto, perdidit ius suum, vassallo applicandum, secundum Doctores, in c. 1. §. 1. vbi Alua. in pe. col. vers. Quero an Dominus spoliatus de milli. Vass. qui contu. est, Et licet aliqui Doctores dicant, q. feudum propter spoliū Vassalli amissum applicetur agnatis non tantum vsq. ad septimum gradum, verum in infinitum, & consequenter Domino filio vestro, Dicentibus aliis, q. applicatur Domino, quod vltimum putarem procedere, in feudo nouo, vt per Alex. in d. §. Si de vestigalibus loco præallegato, propter hoc non releuaremini, ab amissione commoditatis, vestra vita durante, Et forte cogi possitis sustinere nichilominus onera feudi, erga Dominum, & illi, pro diuina parte seruire, iuxta conuenta, Non autē habens ius tantum commoditatis, per ea quæ dixit Bar. in d. §. Si de vestigalibus, in col. & questione ibi sequen. cum in talem non transiret personalis obligatio vassalli, seu obligatio fidelitatis, quæ est mere personalis, c. 1. de forma fide. & c. 1. de noua for. fide. Et q. alie sunt opere vnius, alie alterius, l. Inter artifices, ff. de solutio. & l. Nemo est qui nesciat, ff. de duo. rei. Quamuis in contrarium faciat l. Si pendentes §. Si quid cloacarii. ff. de vsu. fru. cum multis aliis decisionibus, quæ adducere non expedit, cum hæc solum proponam vt detur materia cogitandi, & euitandi pericula.

Nec obstat illa Decisio Pau. de ea. in l. 2. C. De ædi. di. Adri. tol. quam refert & sequitur Alex. in l. Naturaliter §. nichil commune §. col. vers. 5. Fallit ff. de acqui. pos. Dum vult remedium l. Si quis ad se solum C. ad leg. Iuli. de vi, non habere locum, in eò qui spoliavit aliquem Castro, seu Fortalitio, quod secuta victoria in causa proprietatis haberi non posset, propter eius fortitudinem, Ita q. non posset fieri executio, Nam præsupponit, q. feudum non amittatur, per spoliū, Q. nescio videre quomodo possit defensari illa decisio, contra dispositionem dict. l. Si quis in tantis & Decisiones prædictas, Ni-

si dicamus q. Vbi tractatur de tali Fortalitio, licitum sit feudatario ius habenti illucium detentore spoliare, & sibi ius propria auctoritate ministrare, Sub prætextu, q. per recursum ad superiorem, non possit ius habenti in proprietate esse succursum, vt per Bar. in l. Si alius §. Bellissime. ff. quod vi aut clam, cum concordantibus de quibus per Alex. in l. Milles §. Qui iudicari, prima additione ff. de re iudi. & in cons. 1. 1. col. Fi. septimo dubio 1. vol. Quod meo Iudicio non procederet, in hoc Castro, quod non est ita forte, Vt Principi resistere posset, & quod est patrum vestri, solum pro parte dimidia, & vestrum pro alia dimidia, vel nisi dicamus, q. illa Decisio Pau. de ea. procedat in spoliatore, qui alium spoliatorem feudo spoliavit, iuxta notata per Doctores maxime Alua. in d. c. 1. in principio pen. col. de milli. Vass. qui contu. est, lunctis notatis per Alex. in d. l. Naturaliter §. Nichil commune 1. col. vers. Quintodecimo fallit ff. de acqui. pos., Laus Deo, & Virgini Gloriosissime,

Albertus Brunus.

Quod Domini habentes ius successionis in loco sibi subdito, possint succedere in dotibus mulierum ibi nuptarum sine liberis decedentium, Mulieres an dicantur subditæ ratione homagii, Quod habent mariti.

Et an teneantur ad Iuramentum fidelitatis, Sicut mariti, Et an si sint Forenses efficiantur de loco.

CONS. CLXXXIII.

Pecunia Laccat advertere, circa istum Articulū, An Domini habentes ius succedendi hominibus loci, sine liberis decedentibus possint etiam in dotibus mulierum loci sine liberis decedentium succedere, Nam videtur ob stare quod dixit Specu. in titulo de feudis §. Quoniam de homagii

homagis 20.q. Cum quod transit Ibi Bal. additione inci. licet Maritus, & Io. And. in additione inci. mulier, post Mar. de homi. Vbi volunt q. mulier hominis mei, etiam si longo tempore vixerit, cū homine meo femina mea non efficiatur, Cum nec femine iurent fidelitatem, vt per Bal. in commento pacis constantie, in verbo Vassalli nostri vers. Sed nunquid femine, nec succedant in feudo, pro quō sit iuranda fidelitas, Vt per Bal. in c. 1. §. Est & alia quæ fuit prima cau. bene. amit. vbi allegat c. Primum de extraor. cap. vult Bal. in c. 1. col. fi. de capi. qui Curri. Vendi. & Roma. con. 367. inci. circa primum, & Præpo. in c. 1. §. Et quia 17. col. in 7. limitatione qui seu. dar. pos. & per Alex. conf. 30. inci. Quoniam 9. col. primo vol. & conf. 9. inci. ponderatis his 3. col. 5. vol. & D. Deci. conf. 143. inci. Et pro tenui, in 3. col. etiam si tale sit feudum in quō alias succedere possent, Vt q. sit exiguum, vel ad modicum seruitium datum, vt in locis præallegatis. Et si a desset ibi statutū, vel consuetudo, q. soluto matrimonio sine liberis maritus dotem lucraretur, Vt per aliquos esse dicitur, fortius viderentur Domini excludi, q. caput inclusuum maritorum, necessārio esset exclusiūm Dominorum, argumento l. Maritus C. De procura. & l. Cum prætor in princ. ff. De iudici. Cum simili.

Item in mulieribus forensibus nuptis in loco prædicto, res ista videretur magis dubia contra Dños, Eo q. licet fiant de loco vel Incole loci, tñ non desinunt esse de loco originis, distinguendo vt per Bar. in l. Fi. §. Item rescipierunt el secundo ff. Ad muni. cum concordantibus traditis per Alex. & Modernos in l. Cum quedā puella in principio ff. de iurif. omni. Iudi. & p. Felli. in c. 1. prope fi. commenti, de sponsa. & in tractatu meo de statutis Excludentibus feminas à successiōibus in 6. articulo principali primo membro 1. q. in fi. & in 4. membro 23. q. Et quia lex exigit dotem ff. de Iudi. quæ dicit in dote esse attendendam consuetudinem loci Mariti, loquitur quoad beneficium mariti,

Vt ibi patet, iunctis notatis per Bald. in Rubrica C. De priuilegio dotis 2. col. & per Dominum Ias. in l. Condos populos secunda lectura in 16. col. 3. limitatione C. de forma trinita. Dum dicunt illam l. non habere locum, quoad tertium, Quod fortius procederet secundum Bal. in Rubrica præallegata, quando dotans maxime tertius stipulatus esset sibi reddi dotem, vt ibi, & per Felli. in c. primo 14. col. quarta limitatione de sponsa. Et quod ad ipsas mulieres alterius territorii, ibi nuptas, etiam in materia successiōis dotium, quam Domini prætendunt, videri possunt quæ attingo in tractatu meo de statutis excludentibus feminas in 8. articulo Principali in 26. q. Dum tango illam questionem an statuta præferentia masculos feminis in successiōibus vendicent sibi locum in nominibus debitorū, acia dotibus, De quibus nominibus debitorū in proposito Isto, plura dicit Dñs Iacobi-nus à Santo Georgio in tractatu de Roidis 4. col. vers. Quæro de notabili. Laus Deo & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Comes, Baro, vel Dominus Castri, an possint facere gratiam de delicto, vel componere, aut penā minuire, vel sane restituere.

CONS. CXCIIL.

Dum Queritur an Magnifici Domini Farigliani, possint indulgētiam, vel gratiam facere hominibus suis in causis capitalibus, vel compositionē sup̄ ipsiſ criminibus pecuniariam cum eis facere, Duo sunt consideranda, Primo Ius commune, quod Communiter solent seruare vassalli Domini terrarum, subditi alicuius Principis, Quod casu Bart. in l. Añā §. De ampliandō. ff. De re Iudicata Vult quod Comes, aut Baro, non possit, esto quod habeat regalia, tollere, nec minuire penam, Nisi sit pecuniaria, siue burzæ

R appli-

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

applicanda, volēs q̄ aliam penam nō pecuniariam, etiam penam infamiz, quæ infertur ex crimine tollere non possit, prout etiam vult de infamia ipse Bar. in l. 1. §. De qua per illum tex. ff. De postul. & cum prædicta opinione, transeunt communiter Doctores in d. §. De ampliando, & Et transit Bal. in c. At si clerici, de Iudic. & Marti. de Lau. in Tractatu de Principibus vers. 436. sequitur Dominus Iacobinus à Santo Georgio in sua Inuestitura feudali, in clausula cum mero, & mixto Imperio &c. in 2. col. circa fi. Ratio est secundū Doctores, & Pau. de ca. in d. §. De ampliando q̄r. agitur de publico interesse, cum publice interis ne delicta remaneant impunita. Ita vulneratus ff. ad leg. Acqui. l. Licitatio §. quod illicite ff. de publica. cum concordantibus, & aliam rationem assignat tex. in l. 1. §. 1. alias §. Calumniatoribus circa fi. ff. Ad Turpil. videlicet q̄ pene persecutio legis auctoritati reservatur, Et ideo solum tollitur per eum, qui habet potestatem legis condende. Quod fortius procedit lata sententia, per textum in d. §. De ampliando, & in l. Diui fratres. ff. de penis, vbi dicunt consulendum esse Principem vt fieri sic possit, vult Bal. in l. Imperium prima lectura in 3. col. ff. De Iurisdic. omni. Iudi. est textus de Præside in l. 1. in fi. ff. de questio. & dicit textus in l. Relegati in fi. ff. de penis. q̄ solus Imperator concedit exilibus remeatum, seu reuocat exilium, Nec enim de Castro infeudatus cum Iurisdictione potest legem condere vel alterare, secundum Ang. in d. l. Imperium 2. col. vbi Dominus Ias. 7. col. & Bal. in l. Nulli C. De senten. & inter. omni. iudi.

Secundo est considerandus tenor pactorum quæ per eorum prædecessores fuerūt inita, cum Illustrissimo Domino Duce Sabaudie, cui se submiserunt sub conuentione, ne ipse Dominus Dux, habeat, seu possit se inuoluntate de eorum hominibus, tam in causis ciuilibus, quàm in criminalibus, ex quò tenore pactorum constat q̄ ipsi Domini Farigliani, quò ad causas criminales subditorum, non sunt

subditi Ducis Sabaudie, sed sunt in pristina libertate, per ea quæ alias consultui cons. 53. in Primo volumine consiliorum meorum feudalium, Ita q̄ cum solū subsint Imperatori, equiparentur Præfectis pratorio, qui possunt legem condere, l. 2. C. De offi. Præf. prator. orient. Iunctis notatis per Bart. in l. Prima in principio prima col. ff. quod quisq; lur. in alium statue. & in l. Prima. ff. de offi. Præf. prator. & dicantur in tali Castro Principes, & liberi, per notata per Bal. in l. Ea lege in septima questione C. de condi. ob cau. & in cap. Vno delegatorum prope fin. commenti, de offi. deleg. cum concordantibus alias adductis in cons. meo, 155. in hoc secundo vol. consiliorum Feudalium & sic forte possent, per notata per Bar. in d. §. De qua, & Alex. in dict. §. De ampliando, Quod non affirmo, propterea quia Careo libris, Ita vt sit iurius, citra præiudicium Iuris Dominorum, habere beneplacitū Principis.

Vnum inuenio, q̄ ex causa ante sententiam, posset hoc fieri, vel componi, vt per Lucam de penna, in l. prima 12. col. C. De deser. lib. 12. & facit textus cum Glo. in dict. l. Prima §. Calumniatoribus in fine dicens q̄ facti questio est in arbitrio Iudicis, non pena, Et quando possit iudex moderare penam delicti late ponit Fel. in c. Qualiter el secundo §. Ad corrigendos quinta & sexta col. de accusa. & per Docto. in l. Prima in principio Vbi Dominus Ias. in fi. commenti. ff. Si quis iudice. non obtempe. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus,

Fratr au teneatur dotare sororem vel Neprem, etiam de fructibus feudi.

Cons.

CONS. CXCv.

SVM Opinionis, Quod frater sororem dotare te neatur de fructibus feudi quando superfunt, vel superesse possunt, l. Cū in plures §. pen. ff. de adm. tuto. notat Glo. Vbi

etiam Cyn. & Bar. in l. Non omni C. eo. tit. & Cyn. in l. 1. C. de alen. libe. And. de pisis in l. Qui filium, per illum textum ff. Vbi pupil. edu. debe. Bar. in auten. Res quæ C. Commu. de lega. & Bal. in l. Prima ff. Solu. matri. vbi Alex. ita transit in 5. col. & D. Iaf. Latus in 6. col. concludentes, q̄ frater sororem alere indubitanter tenetur, per tex. in d. l. Qui filium, Vbi Doctores, quod procedit, in sorore inope, se educare, vel dotare non valente. Nec est mirandum, Quod dixi de fructibus Feudi, Quia etiam de fructibus & redditibus beneficii Ecclesiastici frater ad prædicta tenetur, quando soror alunde, non haberet secundum Panor. in c. Peruenit de arbi. & Alex. vbi supra.

In Neptibus autem ex fratre licet Bal. in d. l. 1. ff. Solu. matri. dicat q̄ debeant etiam per fratrem qui potest hoc facere dotari, sicut & sorores, per l. Nichil cum l. Seq̄n. ff. de in rem verso, Tamen Ang. & Imol. in d. l. Prima ff. Solu. matri. cum quibus transit Ibi Alex. in 5. col. aliter tenent dicentes non reperiri iure cautum in Nepte ex fratre, sicut in sorore, Et Bald. in di. l. Nichil aliter intelligit illum textum qui loquitur de auo materno an teneatur dotare neptem ex filia, Pium ramen puto, & Laudabile quod dotentur, licet patruus iste non sit obligatus per prædicta; Feudum autem pro sorore dotanda alienare non tenetur, Nec illud etiam pro parte in dotem dare cap. Primo §. Donare quali. olim feud. pote. alie. notatur per Dominum Iaf. in Auten. Res quæ C. Communia de leg. col. 8. vers. An autem res prohibita alienari per l. ut in feudo possit alienari ex causa do-

tis & c. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Successor est singularis, habens causam, & titulum, ab eo qui imponit feudo gravamen, tenetur ad onus, Etiam si sit Princeps heres à Feudatario institutus, vel cui Feudatarius feudum donet, vel Renuntiet, post unum impostum, vel Dominum onerando.

CONS. CXCvi.

IX quo feudum Domini Francisci, Vadit seu reddit ad Principem, Non Iuris dispositione, puta propter defectum extinctie agnatorum successibilium vel propter Feloniam, sed ex dis-

positione expressa, ipsius Domini Francisci volentis ut Princeps sit sibi successor exclusis agnatis, Princeps tenetur ipsum Feudum capere cum oneribus impositis, licet alias ad onera non teneretur, ut voluit Pe. de Bellaper. in l. 3. ff. De serui. titu. gene. quem refert & sequitur Io. Rey. in Repetitione c. Imperialem §. Habito 4. charta de prohi. alie. seu. per Fre. Quod est generale, in quolibet etiam singulari successore Veniente ex titulo habito à Feudatario, Qr. Ex qua persona quis lucrum sentit, eius factum impugnare non debet, l. Cum à matre C. de rei vendi. & regula Ex qua persona ff. De reg. Iur. Unde secundum eos, Princeps heres in feudo institutus per Vassallum, vel cui Vassallus Feudū donauit vel renunciauit, tenetur præstare patientiā proseruitute per Vassallum in feudo impositam, & ita etiā tenuit Pet. Iaco. in tit. de actione in rem. q̄ datur pro re que cecidit in commissum. vers. Item est notandum, & sequitur Dominus Curtius in tractatu feudorū 4. parte 14. q. Nam qm̄ honore grauare possumus ut habetur in l. Ab eo. C. De fideicommissis

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

Ad prædicta facit, quia in feudo nouo potest feudatarius, cum Domini consensu onus imponere, ut per Bal. in c. Primo in principio 5. col. vers. Quæro vtrum pater possit, de prohi. alie, seu. per Fre. post Andr. de Iser. in c. 1. de alie. seu. pater, & Alex. cons. 124. inci. Consideratis his penul. col. 5. vol. cum suis concordantibus, Et istud feudum quo ad Domini acquisitionem, videtur noua acquisitio, & nouum ius, hoc est ius per Dominum à Vassallo de nouo quæsitum, & Dominus illud acceptando, videtur consentire acquisitioni ut de se patet, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Libellus quando contenditur de subiectione alicuius, contra quos sit mandus.
Sententia inter Dominos lata, super subiectione, an præiudicet subditis.
Et lata inter subditum & præcedentem se Dominum, An nocet verò Domino.

CONS. CXC VII.

In materia huius consilii vide Affli. Decisione 396. & Capi. Decisione 20. maxime in nu. 17. & seq. Brunus Filius.

Super ista subiectione huius hominis vestri, quem aliqui consortes dicunt esse hominem suum, potest agi, & libellus formari, contra ipsum subditum, de per se, licet contra Dominum consortem vestrum, qui prætendit eum esse subditum suum, & non vestrum, & contra ambos ut per Doctores in c. cum inter, & in c. cum super ubi Panor. in primo notabili de re iudi, & in c. auditis de prescrip. cum concordantibus, Melius tamen erit ut agatis contra subditum, faciendo cōminari consortem si vellent assistere per asserto suo interesse, quod isto modo sententia operabitur contra omnes, quæ alias fortiter non operaretur, nisi contra cōuentum, ut la-

te habetur in d. c. Cum super, & in iuribus pallegatis, & per Panor. in c. quauis a iure. col. eo. tit. post Bal. in l. 2. C. de libe. cau. cum concordantibus de quibus per Alex. in l. Sepe a iure. carta. 3. col. & 2. ff. de re iudi. Quauis secundum Panor. in d. c. Cum super 7. col. vers. Ex hoc inferitur scientia superioris alicuius exempti, cum ordinario super subiectione litigantis, ei possit nocere, quoniam sententia fertur pro ordinario, contra exemptum, & eius privilegium, Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

CONS. CXC VIII.

Homines loci, Si promiserunt Dominis facere Rodias cum bobus, per hñtes Boues, & cum bestis aluminis æquinis, vel Mullignis per illas habentes, An si solum habeant vachas, seu iuuenchas, quas aratro submitant teneatur de eis facere Rodias. Puto quod non, quia ista dispositio intelligitur de Bobus ordinarie ordinatis ad iugum, & vecturam, non autem extra ordinarie. per l. Scio §. Medico cum ibi notatis ff. de annu. lega. iunctis concordantibus copiose aggregatis, per Felli. in c. Sedes 3. col. de rescrip. ubi sunt Decisiones multæ ad propositum, Nam ordinarie, sunt ordinate ad faciendum vitulos, & lac, Et de centum nonaginta non subiciuntur aratro, Et dispositio referri debet ad id quod est frequentius. Nam ad ea. ff. De legib. Nam pauperes viri tenent cōmuniter vachas ad aratrum cum modico manso, & paucis prædiis, illas nimis non grauando laboribus, & raris vecturas cum eis faciendis, illas habendo ad aratrum, ut rem extraordinariam, Et ulterius elliguntur in instrumēto Rodiarum certa tempora, quibus possent vache esse prægnantes, & proxime partui, vel habere factum, unde cum non possint adaptari verba cessat dispositio, & obligatio in vachis, ut per Bart. in l. Quarta §. Prætor ait, in fin. cōmēti, ff.

Et de dam. infe. cum concordantibus per Roma. & Alex. in l. ibi allegatis, Ceterum prædicta conclusio comprobatur, ex eo, qd de Rodiis aliarum Bestiarum subicitur, Dum dicit, qd habentes Bestias Asininas, & malignas debeant cum eis facere Rodias, Qr. Si de vachis sensissent pariter dixissent circa Bestias bouinas, prout de bobus solum dixerunt, l. Si seruus seruū, §. Non dixit ff. De acqui. heredi. & l. Vnica §. Sin autem ad deficientis C. de Cadu. tol. Facit quia nonquam fuit post obligationem Rodiarum obseruatum, qd cū Vachis fierent Rodie, Vnde minime mutanda sunt, quæ interpretationem certam semper habuerunt, l. Minime ff. De legib. Et insuper communis sermo habet nomina Bouum, & Vacharum, vt quid differens, qui est attendendus, vt per Bar. in l. Labeo. ff. De suppl. lega. & in l. Cum delanionis §. Asinam, ff. De fondo instr. cum infinitis concordantibus. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Sententia lata contra patrem, qd bona sint allodialia in fauorem sororis, an noceat filiis, si non sint patris heredes.

Et Quando in feudis sententia contra vnum lata, alteri præiudices.

Et Quid in iure superioritatis, vel subiectionis.

CONS. CXCIX.

Ista sententia lata, in fauorem sororis, contra fratrem, qd bona censeantur allodialia, facit ius, mortuo fratre contra filios eius, & quod ad omnes etiam agnatos, Esto

q secundum Bal. in l. Fi. circa princ. comment. C. de libe. causa, sententia lata sup. Fellonia patris, non noceat filio, in Feudo antiquo, sed in eo tantum feudo, qd habuisset a patre originē, & licet et proprius

ad terminos nostros dixerit Andr. de Iser. in c. Si vassallus de suo, in titulo Si de feu. sue. contro. inter domin. & agna. Quod quando res feudalis est apud vnum ex agnatis cum quo aliquis litiget, sententia lata contra talem agnatum, super ipsa re feudali subsequenter agnatis non citatis, & ignorantibus, non nocet, Sequitur Alex. in l. Filius familias §. Diui. ff. De leg. primo. Ad quod facit, qd dixit Innoc. in c. Super literis, col. Fi. de rescrip. quem sequitur Bal. in Margarita, verbo sententia, vers. quarto, & Imol. in d. c. Super literis, & Alex. in l. Sepe in antepe. charta, in 3. eiusdem charte col. de re iudi. Volentes qd contententibus aliquibus priuatis super Iurisdictione & territorio, vt qd quis dicatur deliquisse in tali territorio, Et ille talis neget territorium esse de Iurisdictione Iudicis procedentis, sententia super hoc lata, non nocebit vero Domino talis territorii, & Iurisdictionem ibi habenti, Non tantum quo ad proprietatem, imo nec quod ad possessionem, secundum Imo. & Alex. Vbi supra, licet quo ad possessionem, aliqui aliter teneant, maxime Bar. in l. Præscriptione C. Si contra ius vel vtili. publi. cum concordantibus p Alex. ibi supra allegatis, & per Felli. in d. c. cum super 5. col. de re. iud. qui ibi refert cōs. opi. facit quod dixit Bal. in l. 2. C. De libe. cau. & Doctores in c. Quamuis de re Iudi. Vbi Panor. antepe. col. cum concordantibus, de quibus per Alex. in d. l. Sepe charta antepe. col. eius tertia Quod si duo Nobiles contendant aliquem locum, vel hominē sibi subiectū, sententia inter eos lata, non præiudicat huic homini, vel loco qui dicitur esse subiectus, Distinguendo vt ibi, Et quod habetur et per Doctores in c. Cum super eo. tit. & in dict. cap. Quamuis, & in cap. Suborta de re Iudi. & in cap. Inter quatuor de maio. & obedi. De sententia lata contra subiectum, qd non præiudicat Domino, distinguendo vt ibi. Ex quo secundum Inno. & cōmuniter Doctores in d. c. Quamuis, & Alex. Vbi supra, concluditur qd si quis agat spolio, contra Ecclesiam, à qua dicat

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

se fuisse spoliatum, sententia lata contra Ecclesiam non præiudicabit alii dicenti ipsam Ecclesiam esse sibi subiectam, & ad hec iterum facit, quòd dixit Bal. in c. 1. §. Amplius consueverunt in fi. commentum de pace constantie, Quem sequitur Alex. in l. Si tertius §. primo. ff. De aqua pluuiæ. Arce. & Cepol. in tractatu serui. ru. prædiorum Rubrica de aque ductu §. questio ne col. 17. & sequen. & sententia lata inter duo Castella de ductu aque publice contententia, nō nocet vassallo, cui postea Princeps concessit Vnum ex illis Castris, sicut nec pactum noceret quamuis consuetudo posset per tex. in titulo De pace constantie, ibi saluo iure aque Lambri vbi etiam Bal. & Doctores prædicti loquuntur,

Et prædictis omnibus non obstantibus moueor ad sic dicendum, q̄ ista sententia præiudicat filiis, Quia cum filii viuo patre ius non prætenderent nec prætendere possent in feudo, Nec in ipsis prædiis Urbanis & Rusticis, quæ prætendunt esse feudalia, certum est, q̄ sententia contra patrem lata, cui feudū Principaliter spectabat, nocet ipsis filiis, Quamuis non citatis, & ignorantiam prætendentibus, vt est communis Doctorum conclusio, quā firmat Alex. in l. Filiusfamilias §. Diui 3. col. vbi etiam Moderni, maxime Dominus meus Ias. ff. De leg. primo & in l. Si seruus plurium, §. 1. ff. eo. & Alex. conf. 126. in 2. vol. & in l. Sepe 1. charta & alibi per discursum ff. de re iudi. & in l. Ex contractu, per illum tex. ff. eo. & in l. Si patroni §. Fi. ff. ad trebell. & in l. De die §. qui mulierē, Vbi etiam Dominus Ias. post Bar. ff. q̄ satisda. cog. & post Bal. in l. Doce ancillam C. de rei vendi. Vbi voluit, q̄ si maritus egit, ad rem dotalem, puta castrum, & succubuit, talis sententia noceat vxori, declarando, & distinguendo, vt ibi, & latissime per Alex. in dict. l. Sepe 28. col. vers. Et quia tacitum est, Et sicut isti filii, velent, si esset lata sententia pro Feudo, q̄ eis prodesset, vt filiis, licet non prodesset vt heredibus, vt per Bald. Imol. & Doctores in l. Si marito §. Si vo-

luntate ff. Solu. matri. Non egrerant, q̄ eis noceat, Et cum ista conclusione transit Dominus Franceſchinus Curtius, qui fuit michi promotor, in meo Doctoratu, in suo tractatu Feudorum vltima parte 9. questione vbi tenet, q̄ sententia lata, q̄ feudum ad alium pertineat, nocet agnatis.

Quòd si dicatur, per istam viam aperiiri posse viam fraudibus vt dicunt Moderni, in d. l. De die §. Qui mulierem, & in d. §. Diui responderetur, q̄ posset talibus filiis succurri, vbi constaret de dolo & collusionem, vel culpa patris litigantis, & succumbentis, Et vbi bona allodialia quæ reliquit nō sufficerent satisfactioni, & leſioni filii, vel q̄ essent aliqua bona fide non gesta, per textum & notata in l. Si seruus plurium §. 1. ff. de leg. 1. cum ibi notatis, & notant Bal. in d. l. Doce & Alex. in d. §. Qui mulierem, & multum copiose, in d. l. sepe, 28. col. Magna cum sequen. ff. de re iudi. & per Bar. in d. l. Ex contractu in fi. commentum ff. de re iudi. Et insuper secundum Alex. in d. §. Diui. in 3. col. magna, & in d. conf. 126. in 2. vol. & Felli. in d. cap. Quamuis pe. col. Reprobantem dictum Andr. de Iſer. supra pro contrario allegatum, potest istis filiis succurri via appellationis, cum eis non currat tempus appellandi, ante inthimationem eis defententia factam, vt ibi per Alex. qui in d. conf. 126. ponit vnā aliam notabilem limitationem sequitur Felli. Vbi supra proxime allegatus, Et ista clarius procedunt, attento q̄ ius vult, filiam durante lite, stare in possessione Bonorum, & præsumit pro filia, c. 1. §. Inter filiam si de feu. sue. contro. inter domi. & agna. & quòd habetur in c. 1. si de feu. sue. contro. inter masc. & femi. Cum iuris præſumptio coadiuuetur, per præſumptionem sententie pro qua præſumitur, attento q̄ sententia inter alios lata, prodest in possessorio, & inducit aliam aliquam præſumptionem, in fauorem Viſitoris, vt per Canonistas in d. c. Quamuis, Vbi Felli. in princ. commentum, & plenius in d. c. Cum super per Anto. de Butri. & Panor. cum concordantibus

atibus per Felli. Allegatis in d.c. Quam-
uis & Alex. in d. l. Sepe, in multis locis,
Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus,

Ad sententia lata, per Marchionale
consilium, liceat ad Illustrissimum
Dominum Marchionem Montis-
ferrati appellare, & de potestate
talis Senatus, Et ad quem sit ap-
pellandum, Principe existente pu-
pillo, an procedat consuetudo, Ne à Senatu pre-
dicto appelletur.

Decretum Montisferrati, super appellationibus con-
ditū, An procedat in tali appellatione, & de eius
intellectu.

Et si dubitetur, ne talis appellatio sit deserta, Quis
habeat de hoc cognoscere, An Princeps, an con-
siliū.

Posito qd à tali sententia per consilium Principis la-
ta appellari non possit, An saltem liceat supplica-
re, vel querellare.

An in proseguenda tali appellatione consilium sit ad-
eundum, Si sit reformatum mutatis aliquibus per-
sonis, Non obstant, qd prius fueris allegatum
suspectum.

In proseguenda tali appellatione, Si Gubernator
Principis, sit allegatus suspectus an possit expe-
llari qd Princeps fiat pubes, premissa saltem pro-
testatione de expellendo ipsam pubertatem.

Princeps factus pubes, an possit administrationem ha-
bere, licet minor, & iurisdictionalia exercere, &
infundare, ac Nova etiam fenda concedere, & lo-
guinare.

CONS. CC.

Magnipotentis Dei, & Glo-
riosissimæ Virginis Mariæ
suffragio invocatis,
Circa primū videretur
prima facie dicendum,
qd non licuerit Magnifico
Domino Gabrielli d
Afinariis à sententia ipsi
us Magnifici Senatus appellare, per tex.
in l. 1. §. Sciendum ff. à quib. ap. non li-

cet, & notant Spec. in tit. de apel. 2. lib. §.
Videndum restat, ac Moderni in Rubrica
extra de appel. Vel tanquam ipsi Domi-
ni Consiliarii, teneant primum locum, post
Principem, & sic equiparentur Præfectis
Prætorio, iuxta textum in l. 1. cum ibi
notatis ff. de offi. præf. præto. A quo-
rum sententiis non licet appellare d. l. 1.
& l. 1. c. De senten. præf. præto. & l. A
Proconsulibus C. De appel. & l. Si quis
aduersus C. de præcib. Imper. offeren. &
l. Episcopale C. De epis. aud.

Item dicitur per Dominos aduocatos partis
aduersæ, adesse consuetudinem, vt ab Ipsis
sententiis Senatus prædicti non liceat Ap-
pellare, Quæ consuetudo valere videtur,
cum habeat vim legis, l. De quibus ff. de
legib. & §. Ex non scripto Insti. de iur.
natu. genti. & ciui. lunctis plene notatis in
l. 1. c. Quæ sit long. consue. & in c. Fie-
tra de consuetu.

Sed in contrarium est veritas, qd imo de Iure
licuerit appellare, Quia Magnifici Do-
mini Marchionales consiliarii, non sunt
de Illis Senatoribus, de quibus lex lequitur,
Nec illis similes, lura enim loquuntur
de Senatoribus Imperatoris, ac suppre-
mi Principis, & illi poterant legem con-
dere, l. Non ambigitur cum ibi notatis
ff. de legib. & ibi tradidit, qd etiam po-
terant generalem consuetudinem indu-
cere, & ad famam restituere l. 1. §. de qua
ff. de postul. & permittere aquam ex pu-
blico Flumine duci, l. Quominus ff. de
Flumi. & l. quòd Principis ff. de dam. in-
fe. & plura poterat soli Principi referuata,
& in multis equiparabantur Principi, Ve
patet ex Iuribus prædictis, & notatis in
d. §. Sciendum, & Princeps erat, de eo-
rum numero, l. Ius Senatorū C. De digni.
lib. 12. Et erat Princeps eorum caput, &
ipsi membra, & pars corporis Principis,
vt est expressum in l. Quisquis Vbi Glo. &
Ang. C. Ad leg. Iul. Maie. Qui textus eos
appellat Illustris Vt ibi etiam notat Ang.
dicens qd Bar. fuit Illustris, propterea qd
fuit Consiliarius Imperatoris. Non sic est
cum supportatione, in Dominis Con-
siliariis Marchionalibus, cum non possint
legem

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

legem condere, Nec prædicta ex Principi referuatis facere, Nec Principi æquiparentur, nec sunt idem tribunal cum Principe. Ita ut Princeps, non dicatur de eorum numero, cum faciat expeditiones ut michi fuit persuasum, nomine ipsius consilii, Non autem Principis, & sepe dicant referatur Domino tanquam Dominus habeat auditorium separatum, Et Senatoribus de quibus iura ut supra loquuntur Reges æquiparantur, ac Principes, qui nullum recognoscunt, secundum Bal. & Ang. in d. §. De qua, post Innoc. in c. Cum te, de re Iudi. & Spec. in titulo De deleg. §. Nunc ostendendum, vers. Nono restituit, Ad quod facit, quod dixit Bar. in d. §. De qua & in l. 1. in princ. ff. quod quis Iu. In ali. statue. Et ideo merito voluit Glo. in d. l. Non ambigitur, quod hodie Senatores, non habeant illam auctoritatem, quam olim habebant etiam Romæ.

Nec insuper ipsi Domini Consilarii æquiparari possunt præfectis Prætorio, quia isti sunt de maioribus Magistratibus, & eis æquiparantur Reges, & Principes superiores recognoscences, Ut notabiliter dixit Bal. in Præludiis Digestorum in 3. col. & in l. Prima post Guil. de Cu. ff. de offi. Præf. præto. & Bar. in d. l. 1. in princ. ff. quod quis, iur. in alium statu. & Marti. de Lau. in tractatu de officialibus Dominorum, vers. 1. Dicens quod Reges, & magni Duces, æquiparantur Præfectis prætorio, qui legem condere poterant l. 1. c. De offi. Præf. præto. orien. Vnde concludendum est, quod Illustrissimus Dominus Marchio æquiparetur Præfectis Prætorio, Non autem Domini eius Consilarii, Et non obstat quod ipse Dominus Marchio, sit Vicarius Imperialis perpetuus in suo Territorio, Quia ut sonat Ipsum nomen, per hoc non tenet primum locum, Sed secundum. Quasi vices alterius, in hoc gerat, l. 1. §. Fi. ff. de offi. eius cum Vulga. Quod etiam patet dum Imperatorē recognoscit, Ideo autem, quod ipse Illu. Dominus Marchio primum locū tenet post Imperatorem, non potest ab eius sen-

tentiis appellari, Ut in proposito dixit Bal. in d. Prohemio Digestorum 3. col. Ab ipsis autē consiliariis etiam si eos appellemus Comites, & Collateralles Marchionalis Excellentie Sive Vicarios eius, licita est appellatio, licet non sit licita à Marchionali Excellentia, tanquam à Præfecto prætorio, Per textum in proposito, cum glo. 1. in l. A proconsulibus C. De app. quæ lex decidit hunc casum, Facit quod à quacunque sententia appellatur, nisi ubi reperitur specialiter prohibendum, l. Et in maioribus C. eo. Et vult Glo. in l. Qui restituere, Vbi etiam Ang. ff. de rei ven. cum concordantibus. Vnde sequitur, quod Marchionalis Excellentia Non autē Domini sui Consilarii, sit instar præfecti prætorio, Et quod à sententia eorum, liceat appellare, non autem à sententia Marchionalis Excellentie per prædicta.

Secundo Non obstat asserta consuetudo non appellandi à sententiis ipsius consilii, quia non valeret, tanquam existens contra ius superioris, ut est expressum, in c. Venientes, de iure iuran. & notat in terminis Bal. in l. 2. 1. col. prima Oppo. C. Quæ sit long. consue. Est etiam quod per tantum tempus, quod non sit hominis memoria, in contrarium, non fuisset à sententiis ipsius consilii appellatum, hoc non sufficeret quia per non vsum legis, etiam per mille annos, non inducitur contraria consuetudo, Ut dicit Cyn. in dict. l. 2. c. Quæ sit long. consue. & Bar. in Prohemio Digestorum, & Moderni in d. l. De quibus, maxime Dominus præceptor meus Ias. copiose scribens, & Felli. in c. 1. 3. col. cum duabus sequentibus de treu. & pace, & Panor. notabiliter in c. Iohannes circa fin. commenti, de Cleri. coniuga. Quæ consuetudo, cum sit facti, esset probanda, ut est textus in l. prim. vbi Glo. C. quæ sit long. consue. cum concordantibus de quibus per Bar. Alex. & alios, in l. De quibus circa fi. commenti ff. De legibus.

Quo ad alium articulum dicitur ex aduerso appellationem esse desertam, propterea quia considerato tempore iuris communis, fuit introducta, coram Marchionali Excel-

Excellentia Iudice ad quem, in fine anni, seu primi fatalis, taliter q̄ supererat, tam modicum de tempore, vt causa expediri non posset, quo casu imputatur appellanti, & deservitur appellatio, vt notant Inno. Panor. & Cano. in c. Ex ratione de appel. & Legiste in autent. ei qui C. De temp. appel. Vbi Albe. de Ro. & in Rubrica C. eo. tit. Item quia consideratis Decretis Marchionalis Excellentie Appellans debet infra dies 15. impetrare commissarium, in causa appellationis & intra menses quinque, vel sex causam finire, Quod decretum sibi locum vendicat, in omnibus causis appellationum, & nisi seruetur deservitur appellatio, vt consuluit Bal. in terminis propriis dicti Decreti conf. 20. inci. Decreto Illu. Domini Marchionis primo vol. secundum ultimam Impressionem, & istud solum est quod dixerunt Domini Aduocati Domine Dorothea, in hoc articulo.

Sed prædicta etiam non obstant, quia considerato tempore Iuris communis, sufficit intra annum quandocunq; appellatio nem introducere, Nec est præfixum aliquod tempus ad inchoandum ipsam introductionem, vt notatur in d. autentica Ei qui, maxime per Bar. facit textus in c. Appellatione 2. questione 6. habetur per Inno. & omnes in dict. c. Ex ratione, solet tradi in l. Præfcs C. De appel. & late disputat Card. in conf. 87. inci. videndum est de duobus in 2. & 3. col. Et cum sit arbitrium Iudici, an quis se nimium astrinxerit in tempore, vel non, & arbitrio Iudicis relinquatur, vt late disputat, & concludit, Card. in loco præallegato, ac Inno. & Doctores in c. Ex ratione præallegato, & Alberi. in Rubrica C. De temp. appel. ult. col. & in autent. Ei qui C. eo. tit. post Antiquos, nemo æquus Iudex Iudicabit quominus in 13. vel 14. dies, qui supererant ante finem anni, potuisset causa dicte appellationis expediri, Attento q̄ erat instructa, & discussa, Quinimo secundum Card. in conf. præallegato 3. col. lex præsumit, q̄ quælibet causa appellationis, Et sic quantacunq; exigat dis-

cussionem, possit infra mensem expediri, Dum permittit appellato ultimo mense anni præsentē à Iudice appellationis sententiam à qua fuit appellatum confirmari vt ibi per eum, Iunctis notatis per Bar. in d. autent. Ei qui, Et per Cano. in c. Oblate de appel. & quando quis inchoauit coram Iudice appellationis causam prosequi tali tempore, q̄ verisimiliter expediri potuit nullo intra ipsum tempus impedimento interueniente, sufficit appellanti, Adeo q̄ si interueniat impedimentum etiā vnus diei, in illo modico tempore dandum sit secundum Farale, secundum Innoc. & alios, in d. c. Ex ratione, & Alber. in locis præallegatis, post Antiquos & Card. in loco præallegato, & in fi. Illius consilii, Vnde non obstat q̄ nimium se astrinxerit Dominus Gabriel in tempore; Item Respondetur, q̄ coram Principe non currit tempus appellationis prosequende, c. Ex Insinuatione de appel. & autent. Sed lis C. de tempo. appel. & in corpore vnde sumitur, Sed satis est, vt intra annum innotescat Principi, ad eum fuisse appellatum, vt dicit Bar. in d. autentica Sed lis, & ibi hoc clare firmat Sali. dicens q̄ in consistorio Principis, non currit tempus, nisi ad inthimandum, q̄ est annus, facit l. Cum antiquioribus §. In his & quod ibi notat Ang. C. de tempo. appel. & dixit Panor. in d. c. Ex ratione in 2. col. q̄ si quis factio Principis sit impeditus prosequi appellationem & eam finire, etiam per mille annos non currit tempus per iura prædicta, Et tempus appellationis prosequende incipit currere à tempore commissionis facte per Principem, post factam sibi inthimationem, vt dixi intra annum, secundum Sali. in loco præallegato Notat Glo. in c. De causis de offi. deleg. Solet tradi in c. Plerumq; de rescrip. & in c. Super eò el secundo de appel. Item q̄ plus est, & hæc est veritas, dicendum est, q̄ ipse Dominus Gabriel, non habuerit facultatem, suam appellationem Principi inthimandi, & eius prosecutionē petendi, ante ipsum tempus, quod libellum appellationis, seu supplicationem porrexit, Nam ad ipsum

Prin-

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

Principem ire non licebat, cum esset in pupillari ætate secundum Bar. in l. Quidā consulebat ff. de re iudi. in fi. & Panor. in c. Cum viceffimū circa mediū de offic. delle. cum concordantibus allegandis in fi. consilii. Ad ipsum autem consilium ire non licebat, q. tulerat sententiam, à qua Dominus Gabriel appellauit. Cum appellatio deuoluat Iurisdictionem ad Iudicem ad quē, & ligat manus Iudici à quo, quantum ad cognitionē ipsius causæ appellationis l. 1. in fi. ff. ad tertul. & l. Appellatione C. De appel. Et toto tit. nil noua, ap. pen. & c. Vt debitus, & c. dilectis filiis de appel. Nec valeret consuetudo, q. appellās teneretur ire ad eundem Iudicē qui tullit sententiā, vt est tex. in c. secundo, de consuetu. in 6. Nec liceret Principi ad quem fuisset appellatum de ordinaria potestate committere causam appellationis ipsi Iudici à quō fuisset appellatum, l. Eos in principio C. De Appel. & c. Ad hæc. el. primo eo. tit. Ex quō patet, q. nec ad ipsum consilium postquam fuit reformatum, debuerit ipse Dominus Gabriel accedere, Cum ipsum consilium non esset Iudex ad quem quod maxime verum est. q. non obstante reformatione, est idem tribunal, & idem corpus, & idem collegium, seu consilium, l. Proponebatur ff. De iudic. & l. Sicut §. In decurionibus cum similibus, ff. quōd cuius. vniuersi. nomi. Item q. licet aliqui remoti fuerint & aliqui, subrogati, Tamen maior pars consilii est de hiis, qui tempore late sententie aderant, Quæ maior pars trahit ad se minorem l. Quōd maior ff. Ad municipa. l. Maiorem ff. De pac. cum similibus. Ad illu. Dominum Constantinum Gubernatorem Patrie Montisferrati, etiā ire non licebat antequam remoueretur, Tum q. in guerris, & cum Rege, extra patriam debebat, Tum q. quod fortius est, fuerat allegatus suspectus per Magnificum Dominum Gabrielem in eius Cedula appellatoria, coram consilio, tamquam coram Iudicibus, & honestis personis, Et alique causæ suspicionis fuerant allegatæ, sollicitabat enim causam pro Do-

mina Dorothea, & remouerat Dominum Gabrielem de possessione domus, de qua lis erat, & introduxerat Dominā Dorotheam, Quæ protestatio releuauit ipsum Dñum Gabrielem, & si nullæ causæ expressæ fuissent, vt notant Docto. maximæ Bal. in l. 2. C. De his qui per met. Iudi. non appel. Et in c. Fi. extra de appel. Docto. in l. De pupillo. §. Si quis ipsi ff. De noui oper. nontia. facit Glo. in c. Cupientes in verbo proposito, de electio. in 6. Et sic erat ipse suspectus ita si fuisset aditus pro causa committenda iuxta Decretum, vel aliam Iuris dispositionem, Præsumendum est q. delegati ab eo fuissent suspecti, maxime q. sollicitabat causam in fauorem Domine Dorotheæ, quōd non fuisset admittendum, per notata per Frede. de sen. in conf. 24. inci. cogitatis cum sequenti conf. in fi. consilii, Nam qui semel malus, semper præsumitur malus in eodem genere mali, seu in eadem re, vel Similibus, regula Qui semel, & quod ibi notat Dyn. de reg. iur. in 6. Bar. in l. Casius in fi. commentii ff. de Senato. facit l. Si is §. Idem. ff. De accusa. & l. Non omnes §. A Barbaris ff. De re mili. cum similibus, Et ex quo ipse Dominus Constantinus Gubernator totius Patrie, erat suspectus, omnes Doctores de patria, ac tota patria poterāt ipsi Domino Gabrieli esse suspecti, & suspecta, Ita vt de delegatione fidis personis facienda præsumendū non esset, per ea quæ in proposito volunt Bal. & Anto. de Butri. in c. 1. de Iudi. Imol. in c. insinuante de offi. deleg. & Sali. in l. 1. C. Si quacun. prædi. pote. Volentes q. quando principaliores sunt suspecti, reliquum possit haberi pro suspecto, Facit quando Metropolitanus est suspectus, potest tota sino suo haberi suspecta, c. Q. suspecti 3. q. 5. c. Consulti de procu. secundum Vincen. & dixit Bal. in l. 1. C. Si Rector Prouin. q. si rector est suspectus potest totum consilium haberi pro suspecto, & notant Bal. Imol. Butri. & Sali. in loco præallegato, Et non est absurdum, q. possit vna patria haberi pro suspecta, vt volunt Doct. in d. c. 1. de Iudi. & Glo. in c.

in singulis de sta. regula. facit cap. Pastoralis §. Pisana de re ludi. Ex quo apparet non fuisse conueniens vt ipse Dominus Gubernator attentis suspicionibus prædictis adiretur pro cognoscendo, aut pro delegando, licet vbi non concurrissent prædictæ coniecturæ, & præsumptiones, posset forsitan dici ipsum fuisse adeundum, vt causam committeret, sub colore q non foret præsumendum, delegatum ab eo fuisse suspectum, sed legalem, Nam vna præsumptio tollit aliam, l. Diuus ff. De integ. rellitu. c. Afferte cum simili. de Præsumpti. & magis vehemens attenditur, vt ibi traditur, Nec dicatur q suspicio est coram iudice suspecto proponenda, c. Cum specialis extra de appel. cum similibus, Quia hoc verum est ad effectum impediendi Iudicem procedentem, seu procedere volentem, ne procedat vt ibi, At in proposito deducebatur in vim impedimenti, Quasi esset Dominus Gabriel impeditus prosequi. Qr. non esset sibi de Idoneo Iudice appellationis succursum, Quo casu sufficit coram honestis personis, seu Iudice à quò, de hoc protestari, d. c. Fi. de appel. & d. l. 2. C. de his qui per met. Iudi. non appel. & notatur in d. §. Si quis ipsi ff. de oper. nou. nōri. Et ex his concludendum est, q non erat ipsi Domino Gabrieli prouisum de Iudice appellationis, Quo casu, non tantum indulgendum est fatale Secundū verum etiam dicendum est, q ipsi Domino Gabrieli nullum cucurrit tempus, vsq; quo, fuit ei copia Iudicis appellationis, & hoc aperte probatur in l. Prima §. Dies ff. quando appel. fit, & Ibi notant Bar. Cuna. & Ang. Are. Spec. in tit. de appel. §. Restat vers. Sed nunquid, Imo, in d. c. fi. & Ibi Moder. maxime Dominus Philip. in 10. questione post Ange. conf. 377. inci. Ex facto proposito, in fi. 2. vol. notat Alex. in d. §. Si quis ipsi in pen. col. facit Glo. in d. c. Cupientes in verbo proposita, & secundum Bar. in d. §. Dies, Tunc non est necessaria, Sed utilis protestatio, & secundum opinionem eorum qui tenent esse necessariam, sufficit vnica,

Cum requirere Iudicem appellationis multotiens, vbi eius copia haberi non poterat; fuisse superflua, per notata per Butri. & Dominum Philip. in d. c. Si iustus metus siue fi. de appel. & Ang. Are. in d. §. Dies, & Docto. in d. §. Si quis ipsi Imo, in d. c. Ex ratione 8. col. de appel. Vbi Dominus Præpo. in 5. col. dicit indistincte in primo anno sufficere vnica protestationem notat Ant. de Butri. in c. Plerumq; de rescrip. vbi dicit cessante impedimento, bene verum esse q sit denuo protestandum, vt appareat de diligentia appellantis, facit Glo. in d. c. cupientes, in verbo proposita, Et hoc est de mente Bal. in d. c. Ex ratione Vbi dicit, q quando Iudex denegasset se auditurum procedentem, sufficit vnica protestatio, Nam multo magis hoc procedere debet, vbi non adest copia Iudicis, quia non sit habilis, Nec haberi possit habilis, Licet verum sit, q vbi adest copia Iudicis habilis, sit multociens protestandum, Qr. Si hodie eius copia haberi non potest, poterit forte Cras haberi, l. Fi. §. Illud & quò ibi notant Docto. C. De tempo. appel. & per Ang. in d. autent. Sed lis, & per Alex. in d. §. Si quis ipsi, & sepe consulendo & per Moder. in c. Extrāmissa de rescrip. in 3. col. cum sequenti, cum concordantibus per eos allegatis Quinimo posito q post impedimentum in primo Anno veniens Dominus Gabriel fuisse negligens, Ita vt secundus dari non debuisset, Tamen ex clausula generali Si qua michi iusta causa &c. tēpora sublata per impedimentum restitui debent secundū Bal. & Imol. in d. c. Ex ratione, vbi Dominus Præpo. in 13. col. in fi. Ex prædictis apparet, q non obstat Decretum Marchionale Posito q vendicaret sibi locum, in hac causa appellationis, Qr. tempora dicti Decreti non deberent cucurrisse per prædicta, facit textus in tit. de pace constan. §. In causis, vbi instantia cause appellationis abbreviata ad duos menses, non currit impedito iusto impedimento. Hinc consuluit Cardi. conf. 72. in 6. col. vers. venio ad Septimum impedimentum, quòd

tempus

D. Alberti Bruni Consilia feudalla.

tempus presentandi præfixum à statuto non nocet, quando non potuit fieri præsentatio, unde siue loquamur de tempore obtinendi commissarium, per Dominum Gabrielem, siue prosequendi, iuxta Decretum, & intra tempus decreti, succursum est Domino Gabrieli, vel quia tempus ipso iure non currit, prout verius est, vel quia secundum Fatale ei competit, vel aliud tempus est ei indulgendum, & secundum Bal. in d. §. In causis, in Glo. prima post medium, vers. Sed quæro, tempus præfixum instantie appellationis minus anno, succedit loco anni, Non autem loco omnium fatalium, Quinimo Decretum, non habet locum in causis quæ vertuntur in consistorio Principis, in quò non currit tempus, vt prædixi, Et in appellatione quæ ad Principem deuolvitur, verificari non potest, Cum vbi verba legis, vel statuti, non possunt in omnibus, & per omnia verificari In aliquo casu, cessat eius dispositio, vt notant Bar. Roma. & Alex. in l. 4. §. Prætor ait ff. de dam. inf. & late Moder. in c. Nonnulli, vers. Vbi verba, de rescrip. Quòd autem omnia verba Decreti, non possint in appellationibus ad Principem verificari, probatur, Dum in Decreto dicitur, q. Appellans teneatur impetrasse, & dari fecisse commissarium, Nam illa verba dari fecisse, important coactionem eius qui aditur, pro dando commissario, quæ non cadit in Principe, qui ex lege sua non ligatur l. pe. ff. de arbi. l. Digna vox C. de legib. Bal. in l. Quicumq; in fi. commenti post Cyn. C. de Epif. & Cleri. Card. in Repetitione cap. pendimus de senten. exco. Io. Andr. in c. 1. de consi. in 6. cum concordantibus, Et illa verba verificatur, vel vbi quis vadit, ad consilium pro habendo commissarium, vel ad Dominos Castrorum, Qui habent cognitionem primarum appellationum. Item Decretum, quòd loquitur de Causis committendis, non pòt sibi in ista locum vendicare, cum de iure ista causa, sit de his, quæ retinende sunt, in auditorio Principis, Quia est magni momenti, & magni valoris, iuxta l. In

offerendis C. de appel. Et Decreta sunt intelligenda, de habilibus, l. 1. C. de Sacrosan. Eccle. & l. Vt gradatim §. Et si lege. ff. de mu. & ho. cum concordantibus late traditis per Dominum Alex. in l. 1. §. Nontatio ff. de nou. ope. nonti. Vt sic decretum intelligatur secundum ius commune, l. 2. C. de noxali. & c. Cum dilectus de consuetu. & sic stat intrepide conclusio, q. Ista appellatio Domini Gabrielis, non potest dici deserta, & sauendū est appellationi, secundum Bal. in l. Properandum §. Sin autem reus, C. de Iudic. & in additione ad Spec. in tit. de appel. l. 3. col. & c. 1. de rescrip. & in c. Pastoralis, §. Præterea de offi. delega. tradunt Moderni, in c. Ad nostram de appel. Alio èt ex capite, non potest dici dicta appellatio deserta, propter nullitates sententie Late per Consilium, quæ fuit lata perempta instantia, a Decreto Dominicali præfixa, Quo casu èt nulla, d. l. Properandū in principio cū ibi late notatus C. De Iudic. & tradidit in c. De causis, de offi. dele. Item èt euidenter iniqua, Quia partes expresse protestate fuerunt nolle cognosci, seu pronuntiari super petitorio, sed solum super possessorio, & tamen fuit super vtroq; vt dicitur, per Dominam Dorotheam pronuntiatum, quò casu èt euidenter iniqua, c. Cum inter, & c. Inter cæteras & c. Cum Bertholdus, vbi plene Docto. de re Iudi. Alex. in l. Naturaliter §. Nichil cōmune l. 3. col. 14. limitatione ff. De acqui. pos. Quinimo de Iure, non potest super non requisitis, etiam si nulla sit protestatio pronuntiari, aliter autem sententia èt nulla, d. l. Properandum vbi Docto. & l. 1. cum ibi notatis C. Vt quæ defunt aduo. & c. Bone el primo de postu. præla. & per Butri. in c. 1. de Iudic. & facit l. Quarta §. Hoc autem iudicium ff. de dam. inf. & l. Vt fondus in fi. ff. communi diuid. licet nos dicamus, q. fuit solum incidenter, & non principaliter, in sententia, de proprietate dictum, Et certum est, q. sententia nulla, non transit in rem Indicatum, Vt notat Glo. in Clemen. 1. de sequest. pos. & Fruc. Butri. in c. tuam de

de penis. Bar. in l. Si expressum .ff. de ap-
pel. & in l. prima C. quando prouo. non
est nece. Spec. in titulo de senten. prola.
S. Iuxta circa fin. Imo. in Clemen. prima
de re ludi. Cano. in c. Dilecto de Appel.
& deferta appellatione, non intelligitur
nullitas, et simul intentata, c. licet & Ibi
Cano. de senten. exco. Bar. in d. l. Si expres-
sum, Cano. maxime Phil. franc. d. c. Dile-
cto, in 49. q. & Plenius, in 58. q. & Ibi Do-
minus Præpo. in 3. q. principalium infi-
nitis concordantibus, Et ista questio nul-
litas, potest etiam coram Iudice ad qm
examinari, secundum Bar. in d. l. Si ex-
pressum & in l. Si ut proponis C. quomo-
& quando Iudex, & late Dominus Philip.
in loco præallegato, Operatur et nullitas
effectum deuolutuum negotii Principa-
lis, ad Iudicem ad quem, ut possit senten-
tiam nullam, in melius reformare, non tñ
de nullitate cognoscere, secundum Dñm
Philip. in d. c. dilecto, in 8. col. vers. circa
primū, & Dñm Præpo. i. 3. q. & Alex. in l.
Iudex 4. col. ff. de re ludi. & maxime nul-
litas examinari debet corā Iudice ad qm,
Quando sententia lata fuit post perēptā
instantiam p Iudicē à quō, secundum Sali.
in l. præses C. quomo. & qñ Iud. in pe. col.
& Alex. in loco præallegato, & D. Philip. in
locis allegatis, Et sic fiat cōclusio q̄ posito
q̄ appellatio foret deferta, quæ tamen nō
est, Nichilominus Excellentia Marchio-
nalis et sit Iudex ratione nullitatis.

Quo ad tertiū articulum quis habeat, de de-
fensione cognoscere, An Marchionalis
Excellentia, An vero consilium, Breuibz
concludendum est, q̄ Illustrissimus Dñs
Marchio Iudex ad quem, Et moueor, q̄
ut dixi appellatio deuoluit Iurisdictionē
ad Iudicē ad quem, ut debuit cū cōcor-
dātibz allegatis de appel. sic & alias d̄ ar-
ticulo appellationis scilicet an sit recipien-
da, vel ne, cognoscit Iudex appellationis,
cap. Dilectus filius Iohannes, de rescrip.
notat Bar. in l. Chirographis, S. primo
ff. de amdi. tuto. Ange. in l. Quoniam
Iudices C. de appel. & notant Panor.
Imol. & Docto. in dict. cap. ut debitus,
Vbi est, expressum & in cap. De priore

cod. titulo Specu. in titulo de appel. S.
Nunc dicemus circa fin. & in principio
vers. Sed quis Iudicabit, & vers. Vincen-
tius dixit post medium, & vers. Item ap-
pellatione pendente, Adeo ut si Iudex
à quo pronuntiet appellationem non ef-
se legitimam, non impediatur vires ap-
pellationis, cap. cum super Abbazia de
offi. delega. notat Specu. in loco præal-
legato, & in vers. Vincentius dixit, & d.
vers. Itē appellatione pendente, sic & alias,
an sua sit Iurisdicō, Iudex ipse cogno-
scit cap. super literis de rescrip. & Ibi late
Moder. traddunt legisse in dict. l. secun-
da .ff. Si quis in ius Voca. non ier. & quod
dicitur prædicta procedere, nisi vbi ap-
pellatio, esset deferta, dict. l. Si contra.
C. de appel. cum concordantibus allega-
tis pro contraria parte, procederent, Vbi
lapsa essent omnia fatalia, Ita quod cer-
tum & notorium esset appellationem esse
defertam, existenter, & apparenter fo-
ret deferta secundum Bal. quem ibi sequi-
tur Sali. in l. Eos 2. col. C. de appel. ut q̄
ex actis constaret de defensione, forte per
confessionē partis, & tunc procedit Glo.
in d. l. Eos, sed prout ipsi dicunt, quan-
do nondum lapsum est biennium, ex solo
cursu temporis non potest appellatio dici
deferta q̄. potuerunt interuenire impe-
dimenta quorum probatio, vel reproba-
tio, cōsistit in facto propter quod, tunc di-
cimus, esse in dubio, Que dubietas secun-
dum probationem impedimentorū veri-
ficabitur, & hoc probat textus in d. l. Si
contra, dum dicit Iudicem à quo posse
procedere, quando aduertit appellationē
defertam, sed certe ante liquidationem
impedimentorum, non potest aduerti, &
ante lapsum biennii, Idcirco Ang. ibi di-
cit, Iudicem à quo posse procedere lapsis
fatalibus non autem dicit lapso anno, vel
vno fatali, Et hanc opinionem sequitur
Moder. in c. ex ratione scilicet Dominus
Philip. in 16. col. vers. 2. queritur & vers.
Quo ad primū. Et D. p̄po. nūc Cardinalis
Alexādrinus ibi i. 2. col. i. vers. 6. est q̄stio
vbi dicit prædictam opinionem procede-
re, et si appellatio, nondum fuerit intro-

D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

ducta, q^r. potuerunt interuenire impedimenta prohibētia, ne introduceretur, & ad hoc facit, quòd dixit Io. And. in c. In præsentia in fi. de renuntia. post Hostien. quòd præsumitur pro sententia à qua fuit appellatum, etiam si contra eam obiciatur, quando lapsum est biennium, Secus autem secundum Eos si obiciatur infra bienniu propterea q^r. biennium ex causa est tempus limitatum contra sententiā, & hanc opinionem sentit Bar. in auten. Ei qui in fi. C. de tempo. appel. & in l. 1. in fi. ff. nil noua. appel. pende. & cū prædicta opinione et trāseunt Moderni in c. Ex parte, de rescrip. & minus pōt in proposito Iudex à quò scilicet ipsum Cōsiliū adiri, super desertione, q^r. appellatio fuit intra annum introducta, corā Principe, q^r. per introductionē Iudex ad quem, fit Iudex, & preoccupat Iurisdictionē, argumēto l. Vbi ceptum. ff. de Iudic. & l. Si quis postea co. tit. secundū Ang. in d. l. Eos, & l. b. Bal. in princ. cōmenti, & Imo. in c. reprehensibilis in fi. de appel. & D. Philip. in loco palleato, Nec dicatur ex lapsu tēporis Decreti, certum esse, appellationē esse desertam, q^r. ex prædictis apparet multiplex responsio, vel q^d non sit locus Decreti, prout verius est vel q^d assuerunt impedimenta, de quibus fuit protestatum, quæ faciunt non præsumi certum esse desertionem, Item vt dixi aliis rationibus, & causis, appellatio ista non est deserta, Imo secundum veritatem, tempus mero iure non cucurrit, Et posito, quòd locus esset Decreto, & tempus Decreti haberetur ad instar biennii, & omnium fatalium, Et quòd mero Iure cucurrisset tempus, quia tamen adhuc competeret restitutio temporis, stante impedimento, vt est tex. in d. c. ex ratione, cū ibi traditis, & auten. Itē si appellatione C. de tēp. & repar. appel. & nōt. pulchre in pposito Io. Andr. l. additione Spec. in tit. de appel. §. Nunc videndum, vers. licet autē in additione magna inci. ex ratione, Et facit, quod tradidit in auten. Ei qui C. de temp. appel. Quoniam tunc saltem disputandum esset, an ista restitutio compe-

teret, Et dico adhuc, q^d Excellentia Marchionalis quæ est Iudex ad quem, nō autem Magnificum Consilium, & sic Iudex à quò haberet super hoc cognitionē, q^r. precepta instantia adhuc superest Iudicis officium, Et q^r. non in effectu est precepta propter reliquias petende restitutionis. & ita concludunt Cyn. & Bart. ac Bal. in l. præses C. de appel. & sequitur D. Philip. in d. c. Ex rōne in 1. col. vers. circa quartam Ex quo sequitur q^d multo magis cognoscendum est de desertione, per Iudicem ad quem, licet vt dixi in articulo præcedenti, nulla adsit desertio.

Quo ad quartum & vltimum Dubium, dicebam, & denuo dico, q^d posito, q^d ab ipsa sententia, per consilium lata nō licuisset prout in actis dicit Domina Dorothea ipsi Domino Gabrielli appellare, q^d licuisset saltem supplicare d. l. Si quis aduersus, C. de scib. Imp. offe. Iuncta autem, Quæ supplicatio, nōt. Glo. & Docto. in c. Ex literis de resti. in integ. Vbi dicit Panor. in secunda seu tertia col. quòd in omni materia legis vel rescipri, Vbi non licet appellare, licitum est supplicare, Notat Specul. in titulo de supplicatione & late Imol. in consilio 145. inci. Visis, & diligenter ponderatis, & hoc non tantum procederet in sententia Senatus, sed etiam Regis secundum Bald. in dict. l. Prima in fin. ff. de offi. Præse. præto. & Marti. de Laude in Tractatu de Principibus vers. 401. & patet in dict. cap. ex literis, & in d. c. Cum ex literis de integ. resti. Vbi ad supplicationem condemnati, sententia Papæ mandatur reuideri, Hoc enim modo, licet tollatur forma appellationis non tamen tollitur substantia eius, quæ secundū Panor. in Rubrica de appel. tolli nō pōt, Facit q^r. remota appellatione non intelligitur remota quælla ad superiorem, vt nōt Bal. in l. fi. §. fi. in vltimis verbis C. de tempo. appel. & ibi sequitur Salliac. & pulchre in proposito Roma. in Re petitione Rubricæ de arbi. in 17. col. ab omni. n. superioritate Principis, intelligitur Ius honestatis exceptum, secundum Bal. in l. Quòd ex liberta C. de ope. liber. ita

Ita q si princeps mandat aliquid contra conscientiam, non fit ei obediendum, nec in pace, nec in guerra secundum Bal. in auten. habita C. ne fil. pro patre. Et non valeret constitutio principis, per quam contingeret, Iustitiam denegari, secundum Inno. in c. Quæ in Ecclesiarum de consil. quem refert et sequitur Marti. de Laud. in tractatu de principibus in vers. 496. Sic non valet statutum per quod iustitia, vel audientia denegatur, secundum Bal. in l. Verum ff. de Iustit. & Iur. & l. pe. C. de pactis. Ex quod sequitur q princeps tenetur admittere, & recipere supplicationem, ad quod facit textus in d. l. prima in ratione, & in dicto C. de senten. Præf. præto. & d. l. Si quis aduersus, Immo si non reciperetur supplicatio, vel querella, posset haberi recursus ad Iudicem Ecclesiasticum, in defectu iustitie Secularis, secundum Bal. in d. l. i. ff. de offi. præf. præto. Facit textus in Clementina pastoralis de re Iudi. Et qd notatur in c. licet ex suscepro de for. competen. & late in c. Nouit de iudic. Vbi Panor. in 8. col. vers. secundo nota Vult q contra sententiam auidenter iniquam, saltem recurri possit, per viam Evangelice denonciationis, & hoc præsertim, cum in patria Montisferrati, non possit haberi recursus ad Imperatorē, propterea q hoc habet ex priuilegio, cum sit Vicarius Imperialis perpetuus, lex enim in proposito subrogat supplicationem loco appellationis, tamquam supplicatio sit honestior, & minus grauens Iudicis sententiā, Sic & alias in l. Serui ff. de appel. faciunt notata per Pau. de ca. & Moder. in d. Auten. Quæ supplicatio, iuxta d. l. Si quis aduersus, Dum dicunt, q quādo ratione dignitatis personarum, prohibetur appellatio, non intelligitur prohibita supplicatio, Est verum, q aliquando supplicatio ex gratia cōceditur, vt qn per legē phibet, In odiū partis appellatio, vt qn. fuit contumax, & allegatur impedimentum, quod plene probari non potest, Nam de rigore Iuris, sententia transiit in rem iudicatam, & tñ pōt Princeps de gratia audire supplica-

tem contra sententiam, vt d. c. ex literis, Ista autem supplicatio, infra biennium coram Iudice ad quem, seu superiore, q sententiam non tullit, quandoq; porigi pōt, secundum tex. & notata in d. l. i. C. de senten. Præf. præto. Glo. Bar. & Docto. in dict. auten. Quæ supplicatio, Glo. Innoc. Butri. & communiter scribes, in d. c. ex literis, & Spec. in tit. de supplicatione; ex quo concluditur, quod si non licuit à sententia Consilii appellare, tamen licitum fuerit querellare, vt notat Bal. in locis allegatis, vel supplicare p prædicta, Nec obstat si dicatur, non fuisse supplicatum, Quia respondetur, q querellā saltem fuit, Cum non fiat appellatio, sine querella, vt patet in diffinitione appellationis, & in l. Prima in principio. ff. de appel. & in capitulo ad nostram eo. tit. Præterea adest in libello appellatorio, clausula Ius & Iustitiam ministrari, quæ operatur vt videatur remedium de iure competens imploratum, secundū Calde. Butri. & Panor. ac Docto. in c. secundo de ordi. cogni. post Innoc. Ibi, & Butri. Panor. Imol. ac Dominum Andr. Sicculum in c. primo de offi. deleg. in notabilibus, Butri. in c. Ecclesia Sancte Mariæ primo vt litte pendente. In tantum vt secundum Panor. in c. si in fi. de Iurciuraz. Qñ ad hoc istam clausulam apponit, videatur interpellare Iudicē, adeo vt Iudex possit supplere & suum officiū impartiri, etiā si non petatur, & dixit Alex. in cons. 61. inci. viso processu tertia col. secundo vol. quod Vbi adest talis clausula intelligitur conclusum, prout ex narratis, quo modo concipi potest Vnde quia narratur grauamen, intelligitur conclusio propter illam clausulam facta de prouisione, quæ circa illud grauamen de iure competit, Nec obstat quod dicitur istud procedere, quando narratio, non contrariatur remedio Iuris quod quis vult intelligi ex illa clausula intentatum, Ita quod remedium contrarium narrationi non possit dici intentatum, vt notat Alexan. in consilio 111. inci. Viso processu, prim. volumine Sicut euenit in pro-

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

posito, Vbi apparet fuisse narratum grauamen, & Vltius quod fuisset appellatum, Quæ narratio appellationis, non conuenit supplicationi; cum in multis differant, vt notat Spec. in dict. titulo de supplicatione Cyn. & Docto. in dict. autent. Quæ supplicatio, ac Glo. & Docto. in dict. cap. Ex literis Quia respondetur, quod licet narretur fuisse appellatum, Non eò minus narratum fuit grauamen, cui conuenit supplicatio, stant enim simul, quod ego narrem me appellasse, & grauamen, Siue q̄ verè appellauerim, & nichilominus non obstante appellatione, adiutar ad supplicationem, vt patet ex textu & ibi notatis per Innoc. Butri. Panor. & Docto. in dict. cap. ex literis Vbi fuerat appellatum, ac etiam supplicatum, Et omiſſa Appellatione quia non poterat habere locum, proceditur prætextu supplicationis, & pars prætextu supplicationis auditur, propter quod, magis diuersa sunt dicenda, appellatio & supplicatio, quàm contraria, cum supplicatio subrogetur loco appellationis dict. l. Si quis aduersus & dict. l. prima C. De senten. Præf. præto. cum concordantibus, sicut & in d. cap. secundo Volunt Docto. q̄ narratio contineret petitionem, & possessorium, & in altero tantum fuerat conclusum, prout in proposito, & nichilominus clausula ista ius, & Iusticiam facit vt remedium magis competens de iure foret intentatum, Item adest in libello appellatorio, seu supplicatione principi portenda clausula vt remedium magis opportuno de iure, seu meliorem, princeps dignaretur ipsi Domino Gabrielli, succurrere, Quæ operatur vt libellus sustineatur eo modo quod fauorabilius iuuari potest intentio proferentis, iuxta notata per Antonium de Butri. in c. littere de dillatio. & in cap. examinata de Iudic. Nam per Illam clausulam apparet Dominum Gabrielem, ac proferentem se non voluisse restringere ad specificata tantum, secundum Bal. in l. Vinum 15. col. ff. Si cer. pet. notat Imo. in l. Nemo potest ff. de legatis primo & in cap. Si

cautio, de fid. instr. Lafran. in Repetitione cap. Quoniã contra, in vers. confessiones in quinta col. de probatio. & Alex. in cons. 60. inci. Circha processum secunda col. & 123. inci. post redditum 2. vol. cum concordantibus. Insuper corã principe, non attenduntur iuris formulæ, cum ipse cognoscat vt Deus, & sola facti veritate inspecta, Vt dixit Bal. in l. fi. in principio C. de iur. delib. nec attenduntur Iuris solemnitates c. Ad petitionem de accusa. & quod dixit Inno. in c. primo de lit. cont. q̄ coram principe sufficiunt narrationes, absq; vlla petitione, Adeo vt possit pronuntiare, super non petito, secundum Dominum Anto. de Butri. Panor. & Imol. in c. cum inter de consuetu. & Butri. in c. inter dilectos prima col. de excess. præla. Bal. in l. Eòs in principio C. de appell. & in l. Bonorum C. Qui admi. & in cap. cum Ecclesia tertia col. de cau. pos. & propri. Imo. in capitulo Ex tenore in fin. de rescrip. facit ad prædicta etiam quæ notat Innoc. & Panor. in cap. in causis, & quod ibi ate cumulant Moderni in prima, & secunda col. dere Iudi. Imo plus secundum Roma. in cons. 497. inci. in casu propolite consultationis, in fin. Ille cui princeps commisit causam cognoscendam sola facti veritate inspecta, potest incipere cognoscere ab articulis, & ferre sententiam illis non probatis, Et tunc nulla solemnitas Iuris ciuilis requiritur, Nec seruanda est secundum Anto. de Butri. in cap. Dilecti in notabilibus, de iudi. & ibi etiam Are. Ad quod facit Cle. Sepe de verbo. Signi. & sufficit qualis qualis petitiu secundum Bar. in extrauaganti ad reprimendum, in vers. Sine figura circa medium, Vbi fortius voluit, quod si fuit vnum petitu & aliud probatum, potest ferri sententia Super non petito, dummodo iuxta petita Vt ibi per eum Quem sequitur Alexan. in l. Vinum in fin. comment. ff. Si cer. pet. lo. de ligna. & Imol. in dict. Clemen. sepe Ioan. de ana. in capitulo licet heli de Simon. in Vltima charta, Quinimo si petitiu fuerit

fuerit aliquid ex vna causa, & probatum fuerit alia causa, iudicandum erit, ex causa probata secundum Ant. de Butr. in cōf. in ci. Viso puncto post lo. And. in additione Spec. in titulo de actio. & peti. §. sequitur super vers. Hoc quoque, Quos refert, & sequitur Alexan. in l. Ita stipulatus §. Grifogonus in nona col. ff. de verb. obliga. Ex quō sequitur quōd non fuit necesse coram Principe supplicare in forma supplicationis, Sed sufficit appellatio & quiuis modus quærellandi, ita quōd de iniustitia & lēione possit ex narratis concipi, vel ex processu per prædicta.

Postremo quia additus fuit Princeps, cum primum factus fuit pubes per Dominum Gabrielem, posset dubitari an ipse Princeps sit ætatis legitime audiendi ipsum Dominum Gabrielem, & cognoscendi de eius appellatione vel supplicatis, Et Breuiter concludendum est quōd sic, Quia aut consideramus ea quæ sunt administrationis & Illa non potest princeps minor sine curatore expedire, vt notat Bart. in l. Quidam consulebat. ff. de re iudi. in fin. commenti, Cum non sit Princeps minor ad hoc idoneus argumentum l. Spuri §. primo. ff. de decurio. facit quōd & notat Innoc. & Archid. Io. And. & Gemini. in c. Grandi de supple. negli. prela. in sexto Dum volunt Principi prodigo, vel furioso etiam maiori, dandum esse curatorem, per illum textum Cum non sit ad administrationē principatus idoneus, Et sic, intelligendum est, quōd dixit Ange. in l. prima C. de tuto. & cura. Illu. perso. Aut vero consideramus ea quæ sunt iurisdictionis simplicis, & nude, quæ non habent administrationem rerum suarum annexam, & tunc potest Princeps pubes ea expedire, vt dixit Bart. in dict. l. Quidam consulebat, in fi. Quia ad exercendos actus iurisdictionis, videntur ab Imperatore, & superiore, qui concessit principatum transitorium ad heredes etiam puberes, & minores, pro idoneis habiti, & dispensati, per textum in dict. l. Quidam

consulebat, Et idcirco Martin. de Lau. in Tractatu de Princip. dixit se consuluisse, quōd Princeps pubes possit legitime, qui potest etiam indubitanter de Feudo antiquo inuestire, vt est expressum in cap. primo per quos fiat inuestitio in principio vbi plus volunt Modet. q. Princeps minor & pubes possit nouum feudum concedere, & de Feudo nouo inuestire, quia persone sue dignitas hoc suadet, argumento l. Cum plures §. fin. ff. de admi. tuto. & notatur in dict. cap. Grandi Nam propriū Principum est dominare, Vt ibi, & cum prædicta opinione, quōd Princeps pubes possit sine Curatore, exercere ea quæ sunt iurisdictionis Ultra Bar. vbi supra tenet Panor. in cap. Cum vigesimus de offi. deleg. Imol. pro ut refert Gemi. in dict. cap. Grandi, in vltima col. & hæc opinio est vsu approbata, Ne inuito detur curator contra textum in §. Inuiti Insti. de Curato. Et quia Princeps est supra legem l. Digna vox C. de legib. cum Vulgaribus. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Et Ita de iure dicendum videtur michi Alberto Bruno Asteni l. V. Doc. minimo saluo Iudicio rectius sentientis.

Post scripta, videtur quod etiam a sententia Ducis vel Marchionis liceat appellare, p. tex. in d. l. Si quis vbi Bar. & Docto. C. de appel. & notatur p. Cano. in Rubrica eo. tit. de appel. vbi Panor. in vers. venio ad sextam questionem in fi. & Felli. in c. solite pe. col. de maio. & obe. Dientes a Duce, vel Comite, aut alio Principe habete i seu dum ab alio Superiore Principatum, possit ad illum appellari, facit quōd dixit Bar. in l. 1. §. Si quis i appellatione in fi. cōment. ff. de appel. & tex. cum Glo. in c. Romana. §. Debet de appel. in 6. q. appellari debeat a Domino Feudi, ad illum qui cōcessit feudū, Non obstat d. l. 1. a quib. appel. non lic. q. a sententia Principis non appelletur, q. loquitur in Cesare supremo Principe, & idem in aliis nō recognoscētibz superiori, vt per Panor. in d. Rubrica extra de appel. vers. Circa quintū vbi etiam Philip. Franchus & Dñs Præposit.

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

Et dato, q̄ a tali Principe superiorem recognoscente, non posset appellari, propter dignitatem eius, prout dicimus de Præfecto prætorio, saltem potest supplicari ad cæsarem, quando immediate sunt sub Imperio, si adsit Imperator, vel ad Regem cui subsunt, alias potest supplicari Pontifici, secundum Bal. in l. prima in fin. commenti post Gulielmum de Cuneo, ff. de officio Præf. præto. sequitur Dominus Præpo. in Rubrica de appel. in Decretalibus 14. col. vers. Sed quid de Regibus. Quod dictum procedit etiam in Rege superiorem recognoscente, secundum Bald. & Dominum Præpo. Vbi supra.

Est bene verum q̄ si porrigeretur supplicatio ipsi Principi, Qui tulit sententiam, quod ipse posset illam reiicere, Sicut potest tollere appellationem, secundum Panor. in dict. Rubrica de Appel. vers. Ad tertium & Bal. in l. Fi. C. De legib. Sed de honestate debet illam admittere, Vt per Dominum Præpo. in dict. Rubrica de Appel. 12. col. vers. Ista tamen, per notata per Bald. in l. Princeps. ff. de legib.

Et Quando Princeps facit iniustitiam eudentem, Esto quod superiorem non recognoscat, potest ad Papam appellari, vel Papa adiri, secundum Panor. in dict. Rubrica de appel. in tertia col. vers. Ad quintum, cum concordantibus adductis per Dominum Philip. Franchum, in dict. Rubrica, tertia col. vers. Quid autem sit à sententiis Regum &c. & in c. Si duobus §. Denique secunda col. vers. Tertio limita eo, tit. Vnde multo magis stante eidenti iniustitia, potest à Principe superiorem recognoscente appellari, & fortius ab eius Senatu.

Ad prædicta facit decisio Bart. in dict. l. Si quando C. de Appel. cum concordantibus allegatis per Felli. in Rubrica eod. tit. pen. col. q̄ si Rex iudicat, vt Dux, vel Comes, appellatur ad superiorem proximum in Ducatu, vel comitatu, Et sic patet fortius posse à Senatu prædicto appellari, Et licet Cyn. in l. Fin. C. de peti.

hæredi. quem sequitur Io. And. in tit. de appel. §. Videndum, dicant hodie Senatorem Urbis Romæ, subrogari Senatoribus antiquis Urbis, Tamen videmus q̄ de facto ab eò appellatur, & quod non habet priuilegia antiquorum Senatorum secundum Ang. Are. in dict. l. Prima in prima col. ff. à quib. appel. non lic. Et Vterius constituitur à Papa suppremo omnium Principum, Vt ibi, Ita quod isti Domini Senatores, non possint dici illi similes.

Item ad prædicta facit, Quia propter defectum iustitie non ministrare, per Principem, qui superiorem recognoscit, potest adiri imperator, vt per Panor. in c. licet ex suscepto in quarta col. in Decimotertio casu, de for. compe. Et si non possit haberi copia Imperatoris, vel talis Princeps nullum recognoscit, potest adiri Papa vt ibi, vnde merito non potest reyci appellatio antedicta. Laus Deo & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Idem consilium Domini Ias. qui præcedens vidit illius corroboratum.

An à sententia lata, per Magnificos consiliarios Curie Illustrissimi Domini Marchionis Montis-

ferrati, de iure possit appellari, vel alio remedio contra eam sit consilium.

Et an appellatio quædam ab ipso Consilio interposita, esset deserta

Et an Decretum habeat locum quando appellatur ad Principem.

CONS. CCL

Edemptoris Crucifixi, & Gloriosissimæ Virginis nominibus pro veritatis & iustitiæ suffragio invocatis, videtur prima consideratione dicendum, quod à sententia lata

Jura p Magnificos Cōsiliarios Marchionales, Non sit licitum appellare, cum à sententia Senatus appellari non possit, l. prima. §. Sciendum. ff. à quib. appel. non licet, Glo. 12. questione prima in c. Ecclesia, præsertim, cum talis sententia lata sit ab ipsis Senatoribus, & non ab aliquo Senatorum separatim, secundum Specu. in tir. de appel. §. videndum restat, vers. Item quòd dixi.

Præterea talis appellatio interposita per Dominum Gabriellem dicitur esse deserta, præsertim considerato Decreto Marchionali limitante in causis appellationum tempus 15. dierum ad Impetrandum Iudicem, seu commissarium, super ipsa causa appellationis.

Item limitante instantiam prosequende appellationis, à tres menses continuos, vnde in terminis dicti Decreti Marchionalis consuluit in specie Bald. conf. 20. primi voluminis, inci. Decreto Illustris Domini Marchionis Montisferrati cauetur &c. quòd elapsis dictis tribus mensibus indubitanter dicendum sit causam appellationis esse desertam, & omnes termini decisiis appellationum sunt fatales, vt legitur, & notatur in l. Arbitro. §. pe. ff. de dolo, Et cum in illo Decreto nō fiat aliqua mentio de reparatione appellationis, Illi tres menses succedunt non solum loco anni, sed loco biennii præfixorum de Iure communi, Ita ibi Singulariter tenet Bal. & appellatio Deserta habetur pro non interposita, Glo. in l. Secunda. §. quòd si arbitro, in verbo executioni, C. de temp. appel. Desertio autem appellationis probatur ex inspectione actorum in quibus appareat, nō fuisse processum in causa appellationis, secundum Bal. in l. Si contra C. de appel. Nec dicatur, qd à sententia Senatorum Marchionalium quāvis non sit licitum appellare, tamen licitum est supplicare, l. Si quis aduersus & autem. Quæ supplicatio C. de Præcib. Imp. offc. l. prima C. de Sent. præse. præio, & l. Præfecti ff. de minor. Quia respondetur, qd quando appellatio est deserta vt in præsentī casu, si

non licet postea appellare, Ita etiam non est licitum supplicare, l. prima & quòd Ibi Bart. C. ne lice. Tertio prouo. l. Fin. & ibi Glo. & Scribentes C. Vt lit. pendem.

Sed præmissis non obstantibus, contrariam sententiam arbitror de Iure præualere, qd imo Domino Gabrielli licuerit appellare à sententia senatorum Marchionalium, & qd etiam sibi licitum fuerit supplicare, & qd eius appellatio nequaquam est deserta, & quòd licitum sit appellare à sententia Senatorum Marchionalium patet, quia Senatores hodierni, non habent illam auctoritatem, quā olim habebant, vt est Glo. in l. Non ambigitur. ff. de legibus, bene facit textus in l. Fin. §. fi. ff. de Sena. pater quia Senatoribus Romanis olim multa licebant, que non licent hodiernis l. Prima §. De qua re, ff. de postul. l. Quominus ff. de sumi. l. Quòd Principis ff. de dam. in se. & quòd illud sit clarum & expeditum, in Senatoribus Marchionalibus parer, Quia Senatores Romani, à quibus non licebat appellare, erant Illustres, vt est textus in d. l. Fi. §. fi. ff. de Senato. l. Fi. C. de consuli. lib. 12. Spec. & Io. And. in riuulo de Iuris omni. Iudi. Sed Marchiones sunt solum spectabiles vt est textus in l. Si quando C. de appel. & in l. Raptores, C. de rap. Virg. & in §. Fi. in autem. de appel. & Ita tenet Spec. in titulo de Iuris omni. Iudi. Bal. in c. cum accessissent in 4. col. de consi. & in l. prima §. primo ff. de offi. Præse. pratio. Si ergo Marchiones sunt solū Spectabiles ergo minus erunt Illustres eorum Senatores, Quia propter quòd vnum quodq; non tale, & illud multo, minus, auren. Multo magis, C. de Sacrosan. Eccle. si. c. cum in cunctis, & ibi Glo. de elec. Glo. in Cleme. vnica in principio de reli. & Ve. Santo. Bal. in cap. primo in fin. per illum textum qui succed. tene. vnde cum Senatores Moderni non sint Illustres, prout erant apud priscos, Illi Romani Senatores, ergo ab eorum sententia de Iure licitum erit appellare, Bene facit textus in l. A proconsulibus & comiribus C. de

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

C. de appel.

Præterea regula generalis est, q̄a quacun-
quē sententia potest appellari, nisi qua-
tenus prohibeatur, l. Et in maioribus, &
l. Litigatoribus C. de appel. & c. Super eo
el secundo eo. titulo. Et quælibet appel-
latio regulariter censetur esse permissa,
Nisi specialiter reperiatur prohibita, vt
est Glo. in l. Qui restituere ff. de rei ven-
di. in Glo. fi. ad fi. Quam ibi notant Bal.
& Ange. & eam reputat valde notabilem
Bal. in c. Pastoralis in principio in tertia
col. de appel. Et est similis Glo. in §. Au-
dient, in Auten. de Iudi. vnde stan-
dum est Regule, donec doceatur de ista
exceptione l. Suus quoq; verſ. Puto ff. de
here. insti. l. Ab ea parte. ff. de proba. c.
Ad decimas de resti. Spoli. in 6. c. Vene-
rabilibus §. potest quoq; de senten. ex-
co. in sexto, Alibi dicit Bal. in l. Si tutor in
fi. C. de seru. pig. da. manu. quod Regu-
le Iuris sunt tenaciter obseruande, nisi in
contrarium appareat casus specialis, Item
pro Regula est semper pronuntiandum,
nisi contrarium expresse probetur, se-
cundum Bal. in cap. primo tertia col. de
alic. Iudi. mu. causa fac. qui dicit ita
elleganter notari per Glo. in l. Qui resti-
tuere ff. de rei ven. Item Regule debemus
inherere, tamquam firmamento secun-
dum Bal. cons. 327. prime partis incip.
pridie enim consului, circa fin. Alibi di-
cit notabiliter Bart. in l. Quorrens. ff. Si
quis cautio, quod non dicitur esse dubi-
um, de quo est regula Iuris, licet sint ali-
qui casus exceptuari, nisi de illis casibus
specialibus doceatur, Alibi dicit egregie
Glo. supra Rubrica de regu. Iur. in sexto
ante fin. quod potior est causa eius pro
quo facit Regula, Cum aduersarius ha-
beat necesse ostendere rationem fallen-
tie.

Præterea grauiter peccant Senatores Qui
procurant apud eorum Principem, Vt
ab eorum sententiis appellari non possit,
secundum Andr. de Iser. in fortioribus
terminis, in c. Imperialem §. præterea
si inter in 12. col. de probi. aliena. feudi.
pre Frede.

Item appellatio per Dñm Gabrielem
interposita, Nullo modo potest censi
esse deserta, Quia tempora appellationis
limitata à statuto, vel Decreto Marchio-
nali non habent locum, quando appel-
latur ad Principem, & sic quando causa
appellationis est examinada coram Prin-
cipe, vel eius Consistorio, vt in auten.
Sed lis, & in corpore, Vnde sumitur. C.
de tēpo. appel. c. ex insinuatione de appel.
bene facit qd notabiliter decidit Bal. in c.
Venientes pe. col. de Iureiuran. vbi deci-
dit q si statutum disponat q nō possit ap-
pellari, nisi infra eādem diem, Certe istud
Statutum est examinatur si appellatur ad
Principem q. Ius cōe, qd ad Principis
potestare ptinet, semp videt exceptū, vt
notatur in c. Ad nostram eo. tit. de Iuriur.
Et ideo poterit ad Principē appellari, in-
fra 10. dies, Sed ad Iudicem appellationis
Ilius terre, nō poterit appellari, nisi prout
Statutum dicat.

Præterea impedito conceditur secundū Fa-
tale, & sic secundus annus autem. Ei qui, &
autem. Item si appellatione C. de tempo.
appel. & c. §. in causis, & Ibi Bal. de pace
constante, Nec est verum illud quod di-
cit Bal. in præallegato cons. 20 primi vo-
luminis, q cum istud Decretum Marchio-
nale non faciat aliquam mentionē de re-
paratione appellationis, q illi tres menses
succedant nō solum loco annis sed et loco
Biennii pñxorū de iure cōi, Nam primo
Bal. ad hoc nichil allegat, vnde et Glo. nō
est credendum, qsi aliquam legem non
allegat, secundum Bal. in l. Respublica, C.
ex quib. cau. maio. Item culcūmq; Docto-
ri licet magno, non debemus credere, nisi
dictū suum probet per authenticā scriptu-
ram c. Ego solus 9. Distin. ita nōt. Archi. in
c. Nollite. per illum tex. 11 q. 3. Præterea
illud tempus trium mensium limitatum
instantie appellationis, p Decretum Mar-
chionale succedit solum loco primi anni
statuti à Iure cōi, ad proseguendum appella-
tionem, Non aut succedit loco secundi fa-
tallis, & sic Biennii concessi, p Ius cōe, per
illud quod nōt Bal. in l. In contractibus in
princ. in primo notabili C. de non nume.
pec.

pec. per illum tex. in verbo Bienniu, pro
quinquennio, vbi not. p. illum tex. q. tēpo
ra Statutaria breuiora minuēria tempora
legalia, sapiunt eadē naturā, quā habent
tēpora maiora iuris cōis. & ita etiā dicit
Bal. in c. Si quis p. triginta in ultima col. si
de Feu. sue. contro. inter Domi. & agna.
Vnde trimellre tps p. Decretū Marchio-
nale ad prosequēdū causā appellationis.
subrogatū loco anni statuti à lure cōi sap
pit illius naturā, nec vltra egredit̃ ut etiā
secundum annū, & sic secundū fatale Iu-
ris cōis completatur. Itē cum istud De-
cretū Marchionale deroget Iuri cōi, quo
ad abbreviandum instantiā prosequendæ
appellationis, debet postea restringi ne
ulterius corrigat Ius cōe. quoad secundū
Fatale, de quo ipsū Decretum, nullam
mentionē facit Iux. Glo. in l. Fi. §. in cōpu-
tatione. C. de iur. delibe. & in l. 2. C. de no-
xa. Impedimenta autē Domini Gabriellis
de Alinariis quibus nō potuit appellatio
nē prosequi, sunt aperta, & manifesta, in
primis ætas minor Illustris Marchionis
Montisferrati presentis, Ad quē tamquā
ad superiorē Consiliū Marchionalis appel-
latio venit deuoluenda, Vnde si impedi-
mentū veniat propter Principē, ad quem
fuerit appellatū, habebit appellans nō so-
lū bienniu, sed et̃ si p. mille annos impe-
diret ex factio Principis, nunq̃ currit ap-
pellanti tps, secundū Abba. in c. ex rōne
2. col. per illū tex. cū glo. de appellationi-
bus. Preterea Illustris Dominus Cōstan-
tinus tunc Gubernator patrie Mōtisfer-
rati, erat suspectus Domino Gabrielli ex
multis prout deductum fuit in processū,
Vnde non erat corā quo Dominus Ga-
briel appellationē posset secure psequi,
qr. quādo caput est suspectū, totū cōsiliū,
etiā suspectū reddit, secundū Bal. in l. 1. in
2. col. C. si rector. prouin. ponunt Cano. i
c. 1. super Glo. 2. de Iudiciis. Preterea par-
te Domini Gabriellis fuit tēpore cōgruo,
& modo debito appellatū, à sententia lata
p. dictos consiliarios ad Excellentiam Mar-
chionalem. quam appellationem Domi-
ni consiliarii nolluerunt admittere, à qua
non admissione fuit iterū appellatum ad

prelibatam Excellentiam & semper fuit da-
ta repulsa, & per Dominum Gabriellem
facte sunt debite protestationes Vnde do-
nec fuit dubitatum, an à tali sententia cō-
siliariorum Marchionalium potuerit ap-
pellari, vel non, Nunq̃ currit tempus ap-
pellationis prosequende, vt est tex. notabi-
lis in l. si cum ipse, & quæ notabiliter ibi
decidit Bal. ff. de excu. tuto. & text. in l. Fi.
C. De adulte. & in l. Quinquēniū. ff. eo.
& in c. Ex ratione, de appel. facit quod de-
cidit Dominus Abbas in c. Penultimo in
5. colum. de Iudi. & in c. 2. ad Fi. de eo qui
mit. in pos. per Io. And. in additione Spec.
in tit. de dilatio. §. 1. in Versi. Sed pone, &
i. tit. de Deleg. §. R. stat. vers. Quid si statu-
ta in vltima questione, sic etiā donec Iu-
dex deliberat an admittēda sit exceptio,
Vel non interim non labitur tēpus, quin
postea possit probari, Vt est glo. notabilis.
in c. Cupientes. §. q. si per 20. in verbo Vi-
debis de ellezio. in 6. Preterea in dubiis
pronuntiandum est, q. appellatio non sit
deserta prout in terminis decidit Pau. de
Ca. in l. 1. ff. si quis cautio. Vbi refert se cō-
suluisse de facto p. illum text. dum esset
dubium, an appellatio esset deserta, vel
non, & essent rationes pro, & cōtra, q. Iu-
dex in dubio debet pronuntiare, q. non
sit deserta, Idem etiam tenet, Lud. Roma.
& Dominus Allex. Ibi.

Similiter quando dubitatur, de legitima cā
appellandi, Iudex à quo in dubio debet
deserre appellationi, ut est glo. in c. vt de-
bitus in verbo ex rationabili causa & ibi
Abb. in 8. col. de appel. Io. And. in c. Si à
Iudice, co. tit. in 6. Item quando dubium
est an possit appellari, vel ne, Iudex in du-
bio, debet admittere appellationem & ei
deserre, ut l. Sciendum. ff. de appel. teci.
Spec. in tit. de appel. §. Nūc dicamus. ver.
1. Cano. in d. c. vt debitus habetur in l. de
statu. ff. de testamen. & in l. propter adum.
§. si autem. C. de Iudic. & in c. Pastoralis,
§. preterea vbi Abbas in 2. colum. de offi.
deleg. Dominus Cardi. Floren. in cle. 1.
5. col. de dolo & centu. Archi. in c. cordi
& in c. si à Iudice de appellat. in 6. Item
quando à sententia lata propter Excelsā
senten-

D. Alberti Bruni Consilia feudalla.

sententiantis dignitatem non licet appellare, semper tamē licet supplicare ad Principem, & talis supplicatio Principi, potest quandocumq; infra biennium offerri, vt est tex. in l. 1. c. de senten. Præf. præto. Glo. Bar. & Docto. in auten. Quæ supplicatio, C. de pñib. imp. offe. Glo. & Docto. in c. ex literis de in integ. resti. Aded q; in omni materia legis vel rescripti, vel instrumenti, vbi non licet appellare, semper tamen licitum est supplicare ita notat Dominus Abb. in d. c. Ex literis 2. col. p. Glo. Ibi in verbo supplicauit, in princ. quā ad hōc reputat singularem Et si per statutum esset remota appellatio, non tamen esset præclusa via supplicationis secundum Bal. in l. fi. §. fin. in fi. & Ibidem Sali. C. de tēpo. appel. Vnde licet à sententia nō possit appellari. l. 1. in princ. ff. à quib. appel. non li. Tamen, bene potest supplicari, secundum Bal. in l. 1. §. fi. ad fi. de offi. Præf. Præto. ff. Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Ita cōsulo iuris esse Ego Iason de Maino Iu, Consultus Cæsareus, & Regius Senator, & in fidem manu propria cum soliti sigilli impressione subscripsi. saluo semper Iudicio cuiuslibet rectius sentientis.

S Vnus Dominus Castri, promitat nō acquirere, in territorio alterius sub pena, an possit alter eorū mutuum dando alicui de territorio alterius; sibi consulere per hypotecā saluum bonorum acquiri prohibitorum.

CONS. CCII.

D Vm dubitatur an qr. isti Duo Dñi qui conueniunt, ne alter acquirat, in territorio alterius sub pena, possit vnus eorū vendendo, vel mutuādo granum homini alterius, se cautum facere mediante hypoteca bonorum quæ habet ille homo in territorio alterius ex dictis Dominis cui subest ipse q; capit granum, istam quæstionem ponunt Cyn. & Sali. in l. fin. C. de reb. alie. non

alie. vbi determinant, q; impune hoc fieri possit, vult Bal. in c. 1. §. Rursus in additione quib. mo. feu. amit. Qr. creditori non quaritur, quod à debitore non auferatur. l. 1. in quorum ff. de pigno. & l. Si cum venditor, ff. de euicōio. nisi secundum Salic. p. tanto traderetur res, q; nō esset spes Luitionis, vt ibi per Sali. Iunctis notat. p. Bart. in l. Rem legatam, in fi. commenti. ff. de adimen. lega. & in l. Qui habebat in princ. ff. de leg. tertio cum concordantibus. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

S mulier vsufructuaria bonorum mariti, dicat se vsufructuariam etiam Feudalium, ex natura feudi, contrarium dicente fratre mariti, Quis interim stare debeat in possessione. Fructus an possint interim auctoritate saltem rescripti Principis sequestrari.

CONS. CCIII.

Ost scripta, Qr. fit noua difficultas, Quis debeat stare in possessione lite pendente, An Dominus Iohannes, an vxor Domini quondā Nani cius fratris, vsufructuaria bonorum mariti, Puto dicendum, q; aut loquimur de his bonis, quæ liquidæ constat esse feudalia, vt pedagia, mollendina, Redditus Iurisdictionū, & similia, de quibus in inuestituris, & in tit. quæ sint regalia, & in c. 1. in princ. de Capi. qui Curi. vendi. & in istis stare debeat Dominus Iohānes per Doctrinam generalem quæ vult, q; lite pendente possidere debeat, ille qui habet iuris præsumptionem pro se, c. cum persone, §. 1. & fi. de Priuil. in 6. & quod habetur in terminis, in c. 1. §. inter filiam alias §. 2. Si de feu. sue. contro. inter Dom. & agna. aut vero loquimur de his rebus, in quibus cadit dubium, an sint allodiales, vel feudales, vt sunt prædia rustica castro non connexa, & in horum possessione

sessione stare debet ipsa Domina secunda quousque; cognitum sit, & decusum, an sint allodialia, vel feudalia, eo q. psumuntur allodialia, vt est textus in d. c. inter filiam, & habetur per Glo. & Docto. in c. primo Si de seu. tue. controuert. inter masculu. & femi. facit Regula dict. cap. cum persone. Nisi Dominus Iohannes vellent probare, per modo constat modo agatur, q. sunt feudalia, vt habetur in dict. §. inter filiam & in c. 1. in princ. per And. de Iser. eo. tit. & interim examinabuntur exceptiones non confecti inuentari, & legatum vsufructus an se possit extendere ad feudalia; Et prædicta maxime procedunt, ipsis ambobus antedictis ad possessionem.

Consilio autem q. alter præuenit in capienda possessione, prout dicit se præuenisse Dominus Iohannes; iste est etiam lite pendente thendus, c. 1. cum ibi notatis per Panor. & alios vt lit. pen. & late habetur per Innoc. & Panor. in c. secundo de integ. resti. Quod intelligo saltem quousque; summarie sit coenitum, & ordinatum, quis lite pendente debeat stare in possessione iuxta prædicta.

Nec potuit fieri sequestratio fructuum, quæ lite pendente est prohibita. Imperatores §. Idem rescripterunt, Vbi Imo. & ambo Angeli ff. de appel. Bal. Ang. & Moderni in l. 1. c. de prohi. sequestr. pec. Panor. in cap. secundo alias ff. in fi. commenti. de sequestr. pos. & Fru. licet descriptio fieri possit, vt in locis præallegatis habetur.

Nec valent litere Principis mandantes, fructus sequestrari, nec est eis parendum, Cum nemo possit autoritate rescripti possessione priuari, nisi causa cognita; lequitur declaratio l. Fi. C. si per vim vel ali. modo, & l. Meminerint C. Vnde vi ubi puniuntur impetrantes tales literas. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Valcant proclamata, ne forent res receptentur, Nisi primo consignentur. Et an Dominus possit inhibere ingressum sui Territorii forensibus,

CONS CCCCIII.

Idetur q. proclama factum per Magnificum Dominum Commissarium, in marchia Ceue, ne receptentur forenses, nisi primo consignentur sub pena valeat, per textum in

autent. de questore §. Si vero aliqui noluerint, & §. Si vero liberi, colatione 6, & quod ibi notat Ange. ubi dicit illum textum notandum, pro consuetudine Domiporum Lombardie, Qui habent in eorum Ciuitatibus explorantes forenses, qui veniunt ad eorum Ciuitates & causam ob quam veniunt, Et q. Dominus potest inhibere alicui ne ingrediat in suum territorium, vt habetur per Docto. & Alua. in c. 1. Quali. Val. Iura. debe. fidelit. Et subdit tenentur salutem Domini procurare, & inimicos vitare, Vt ibi, & in c. 1. de for. si. de, & quod habetur in c. 1. Quæ sunt prima causa bene amitt. maxime per Alua. Vbi numerat causas, vnde videtur q. iure merito Dominus Ferrandus de Castellino, ex dictis Marchionibus potuerit arrestari, propter receptatum, & non consignatum Forenses, contra proclamata. Verum considerato, q. iste forensis est maritus cuiusdam neptis Domini Ferrandi, cum ipso Domino Ferrando commorantis quo casu receptatio non videtur saltim prohibita, sicut in alia persona, l. Fin. Vbi Bar. ff. de recept. & quod superuenit tempore Cene, ad locum Castellini distantem per tria millia à loco Ceue, in quod residet Dominus Commissarius, cui est facienda consignatio, Ita q. tunc consignatio commode fieri non posset, l. Ne pos. proculo cum Glo. ff. de verb. signi. Cum proclamata debeat simpliciter intelligi, non autem rigorose, vel incipuliter l. Si cui

cui Vbi Docto. & Ang. ff. de serui. tit. generali, cum similibus, & consideratis aliis excusationibus Domini ferrandi, Qui omnino vt asserit, statuerat, istum suum nepotem presentare ipsi Domino Commissario, & q̄ modica transgressio nō videretur, nec flagellatur, per notata p̄ Bal. & Pau. de ca. in l. Quamuis ff. de conditio. & demonstra. & Bal. in l. Quicumq; 2. col. C. de seru. fugi. Et q̄. vbi cessat finis constitutionis penalis, transgressor nō punitur c. Quoniam contra, vbi Panor. vltimo notabili de probati. & Felli. cum concordantibus, cum iste venisset propter uxorem ibi existentem, & quia tractatur de mora modici temporis l. Si debitori ff. de ludi. & c. potuit cum Glo. de Loca. cum similibus, & q̄. quelibet causa etiam iniusta excusat à pena, vt habetur in l. Si plagii C. ad leg. Iul. de plag. p̄ Glo. Bal. & Ang. cum concordantibus de quibus per Dominum Ias. in l. 1. r. §. fi. 5. col. ff. Si quis Iusdiec. non obtempe. & in l. Singularia antepe. col. ff. Si cer. pet. Et q̄ sit bona fide, bene factum censetur, nec penam meretur l. Eum qui. §. in popularibus. ff. de Iureiuran. & per Sozi. in dict. l. Quamuis, secundo notabili, puro ipsum Dominum Ferrandum esse absolvendū, Aut saltem mediāte fideiussione relaxandum, Vt interim cognoscatur, de validitate excusationum ipsius Domini Ferrandi, Cum hic solum tractetur de contrauentione proclamatum, & de pena pecuniaria, per notata per Bar. in l. 1. ff. de custo. reo. & Bal. & Ang. in l. nullus C. de exhiben. reis. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Modi, Quibus tenet dispositio, quam facit Vassallus de feudo, in pradiuicium successorum.
Et an Vassallus possit disponere, de feudo antiquo, vel Novo.

Item an Vassallus possit disponere per suum testamentum, q̄ in diuisione etiam bonorum feudalium debeant eius filii, vni eorum dare optionem.

Et an intelligatur in Dubio voluisse q̄ etiam de feudis detur optio.

CONS. CCV.

Magnificus Dominus Petrus, ex Dominis Sante Iulie, Dominos Bartholomeum, & Fratres, filios ipsius Domini Petri hæredes instituit vniuersales, & iussit q̄ quando-

cumq; venirent ad diuisionem bonorum ipsorum hæredum alii debeant dare optionem, & electionem ipsi Domino Bartholomeo, & dubitatur an talis dispositio Vendicat sibi locum in bonis feudalibus. Et puto q̄ sic, & q̄ voluntas dicti Domini Petri, in hoc amplectatur, non tantum bona allodialia, verum etiam feudalia, Et moueor q̄. testator vsus est verbo bonorum, dicens q̄ optio detur, vbi contingat bona diuidi, cum feuda dicantur esse in bonis, & appellatione bonorum veniant, & comprehendantur, vt per Bal. in l. liberti liberteq; col. fi. vers. Quarto an Vassalli, C. de oper. lib. & Spec. in simili de emphiteos. in titulo de locato, §. Nunc aliqua vers. 56. in fi. cum concordantibus allegatis per Dominum Ias. in prælu. feudorum 17. col. vers. limita tamen, & Dominum Deci. in l. Quod euincitur. ff. de reg. iur. vult Dyn. cons. 2. licet secus dicatur, vbi tractaretur, an feudum veniat appellatione hereditatis, Vt Ibi per Dyn. & Do. Ias. cum concordantibus. Volentes q̄ renuntians bonis censetur renuntiare etiam feudalibus, & secus esse in renuntiante hereditati. Et mens ipsius Domini Petri, declaratur Dum vsus fuit termino diuisione, in singulari numero, Quia si voluisset dari optionem solum in allodialibus, esset necesse fieri duas diuisiones, vnam videlicet de allodialibus, & aliam de feudalibus & testator non dixisset sub verbo singulari in diuisione præsupponendo q̄ fierent due diuisiones, Voluit ergo loqui, de vna diuisione argumento l. 1. ff. de optio. lega. Quæ necessario

sario habet amplecti bona etiam feudalia Ne vna & eadem Res, diuerso iure censeatur, l. Eum qui & des cum vulgaribus, ff. de vscapio. Et sic concludendum est, q voluntas testatoris fuerit q detur optio et respectu bonorum feudalium.

Superest videre, an ipse testator hoc potuerit, Et licet dici soleat, q testator non possit de antiquo feudo disponere, in præiudicium filiorum per testamentum, & q de nouo feudo bene possit, cum Domini consensu, quando exigeretur c. 1. in principio vers. nulla ordinatione defuncti, de success. seu. cap. primo §. Donare quali. olim seu. pote. alie. lunctis his quæ dixit Alua. post Andr. de lser. in cap. primo in principio de alien. feudi pater. in pen. questione & in cap. primo §. filii antepen. questione si de seu. fue. controuert. inter Domi. & agna. & Bal. in c. 1. in prin. 5. col. vers. Quæro vtrum pater et primo de pto hib. alie. seu. per Fre. & Alex. conf. 55. inc. Illud asseram col. si. in prin. 4. vol. quod consilium fuit Barba. & idem Alex. conf. 18. inc. super primo 2. col. vers. & potuit, vbi loquitur an vassallus possit imponere grauamen feudo & conf. 19. inc. super eo 3. col. vers. Nec obstat si contra prædicta adduceretur 5. vol. & D. las. in l. 2. col. penul. C. de iure emphi. cum concordantibus.

Tamen in præfenti casu videtur, q iste Dominus Petrus potuerit hanc optionem relinquere Domino Bartholomeo etiam super feudis, Tum quia in feudo hereditario hoc est concessio pro se, & hæredibus hoc licet, vt per Bal. in d. c. 1. in prin. vers. Quæro vtrum pater et primo 5. col. de prohib. alie. seu. per Fre. & Alexan. d. conf. 19. vers. Nec obstat si cōtra prædicta & c. 4. col. cum cōcordantibus, cum in dubio quodlibet feudum præsumatur hereditarium, secundum Bal. & Alex. Vbi supra proxime ibidem, & Bal. Alua. & Scribē. in c. 1. in prin. an agna. vel. fil. defuncti & Alex. dict. conf. 18. in secunda col. vers. Et patebit, lunctis his, quæ copiose dicit Dominus las. in materia, in l. secunda in 110. col. C. de iur. emphi.

cum duabus columinis sequentibus, Nec enim in re hereditaria, hæres aliquid plus potest, quam iusserit defunctus, etiā si milles fecerit inuentarium, vt late per Alex. conf. 28. pen. col. 5. vol. & in l. Si patroni, col. si. ff. ad Trebbel. & per Dominum las. in autent. vnde si pater 3. col. C. de inofi. testa. tum etiam quia dato quod hoc feudum non esset hereditarium, tamen isti filii tanquam hæredes Domini Petri, tenerentur eius voluntatem, approbare, etiam circa feuda, vt per Alua. post Andr. de lser. in dict. cap. primo in principio antepen. questione de alien. seu. pater. per l. Cum à matre C. de rei vendi. & Bal. in dict. cap. primo quinta col. vers. Quæro vtrum pater possit feuda, seu castra feudalia diuidere inter filios & c. de prohi. alie. seu. per Fre. & plene Alexan. dict. conf. 18. secunda col. vers. circa secundum & sequenti quinto vol. vbi vult, quod non possunt hoc casu filii nolentes obseruare voluntatem patris, retinere de hereditate patris, vltra legitimam.

Tum quia mihi præsuponitur, quod isti filii simpliciter agnouerunt paternam hereditatem, Quo casu testamentum paternum approbarunt taliter, quod ipsum etiam circa feuda obseruare reneantur, Vt pulchre consuluit Alexand. conf. 12. incipien. perspectis quinto volumine per l. Parentibus vers. Quod autem & l. pe. cum ibi notatis & l. Fin. ff. de inofi. testa. vult Bal. in dict. cap. primo in principio in quarta col. vers. Quæro vtrum pater possit assignare, cum vers. sequen. de prohib. alie. seu. per Fre.

Quod si dicatur non affuisse cōsensum principis Domini, Respondetur quod non est necessarius, in his quæ aguntur inter eos, qui veniunt virtute Inuestiturarum, seu inter agnatos vt per Bal. in dict. cap. primo in principio tertia col. vers. Quæro an inter, de prohi. alie. seu. per Fre. & conf. 415. incipiente proponitur pen. stampa quarto volumine & in cap. primo de alie. seu. & Alex. in l. Si domus §. Fin. pen. col. ff. de legatis primo & per Feudistas in

¶ D. Alberti Bruni Consilia feudalialia.

cap. primo. §. Sed & res, vbi Dominus
Præpo. in prima col. per quos fiat inue.
& Felli. in c. Quæ in ecclesiæ antep.
col. vers. septima declaratio, de consli. &
D. Ias. in l. fi. in col. 150. C. de iur. em-
ph. Insuper si dicatur, quod ipse testator
loquutus est, quando fieret diuisio de bo-
nis ipsorum heredum, hoc non refert, Quia
testator. de re heredis etiam testari potest.
§. Non solum Insti. de lega. & l. vnum ex
familia §. Si rem ff. de leg. secundo Et quia
dicta verba intelliguntur etiam de bonis
testantis, quæ postquam peruenerunt ad
hæredes, dicuntur bona hæredum, Vt
late traditur in l. prima. §. veteres ff. de
acqui. pos.

Ceterum non obstat si dicatur, quod in generali
alienatione, non venit si udum, c. primo
§. In generali, si de feu. sue. cõtro. int. do-
mi. & agna. & c. prim. in principio de ca-
pi. qui curiam vendi. Ita quod simile videatur
dicendum in hac generali dispositione.
Quia illa regula procedit, propter pro-
hibitionem, quæ est, vt non fiat, nec va-
leat talis alienatio, sine Domini consensu
vel aliter, vnde iure meo, in generali ser-
mone non videtur factum, quod de iure
fieri non debet, vt per Bal. & Docto. in d.
§. in generali & quod dicunt in simili Do-
cto. de emphiteosi prohibita pignorari,
sine Domini consensu, vt non compre-
hendatur in generali hypoteca, & obli-
gatione bonorum secundum Bar. in l. Co-
dicillis. §. Instiuto. ff. de leg. tertio Vbi
Imol. & Bal. in l. prima. C. quæ res pigno.
oblig. pos. & in l. voluntas in fi. commen-
ti, C. de fideicommiss. cum concordanti-
bus de quibus per Dominum meum Ias.
in l. fi. col. magna 139. vers. in ea. glo. ibi
& de pignore C. de iur. emphi. prout etiã
dicit in feudo, quod non comprehenda-
tur in generali hypoteca, Marti. de Lau.
in d. l. in generali.

Et prædicta responsio coadiuuatur ex eo quod
supra conclusum est, quod in generali renun-
tiatione, vel mentione bonorum, veniant
feudum, vel emphiteosis, Quamuis aliter
dicat in hoc & male Mri. de Lau. in d. c. in

generali, Laus Deo, & Virgini Gloriosis-
sime.

Albertus Brunus.

¶ Domini loci succedunt hominibus,
& subditis diu loci sine filiis mas-
culis decedentibus, An succedant,
Et, cui pater prouidit de substituto
Casu quo sine liberis decederet.

CONS. CCVI.

¶ Iuxta conuentum, inter Do-
minos, & homines Roa-
xii Marchionatus Ceue,
quod si quis decesserit
sine hæredibus legitimis
condito testamento, te-
neatur Dominis relin-
quere tertiam partem,

Et quod si decesserit ab intestato Dominus
succedant in solidum, & præsupponitur quod
Laurentius Gligonus pater habens filium
vnum masculum Iohannem Benedi-
ctum, illum hæredem instituit vniuersa-
salem, & quod ei decedenti, sine filiis
substituit filiam suam seminam, mortuo
testatore, & de eam eius filio, & hærede
vniuersali ab intestato, & pubere, & sine
liberis, vertitur controuersia inter Domi-
nos, & substitutum Dicentibus Domi-
nis quod succedunt dicto filio sine libe-
ris defuncto; & in hæreditate dicti testa-
toris ad filium prouenta in solidum, & quod non
potuit in eorum præiudicium, fieri dicta
substitutio, cõtrarium dicente substituto,
Et queritur quid Iuris, Breuiter dico,
quod Domini succedunt in legitima, &
trebellianica, quæ spectauit filio Iohan-
ni benedicto, quam hæres filii Detrahit
iuxta Glo. & notata in l. Quāquam C. ad
leg. fal. & textus & notata in c. Rainuius,
& c. Rainaldus de testa. & tradita per Ale-
xan. in l. in ratione, §. Quod vulgo. ff. ad
leg.

leg. falci. & per Bal. in l. filium quem habentem, ubi late Dominus Ias. tertia & quarta col. C. fami. her. cum infinitis concordantibus. In alia autem dimidia, in qua filius, seu succedens Filio, censetur grauat Fideicommissio propter substitutionem factam ipsi filio maiori, Dico Dominos non succedere, Sed substitutum, Quia per talem substitutionem, dicitur testatori succedi, hoc est Laurentio, non autem eius filio & heredi, l. coheredi. §. Cum filie ubi Alexander in tertia col. quarto notabili, & Dominus Ias. in quarta col. septimo notabili. ff. de Vulg. & Pupi. Cum possint Ut michi supponitur relinquētes filios masculos, prout fecit Laurentius dispoñere de bonis suis, & legare, etiam in extraneos, quod intelligitur salua legitima filiorum, iuxta autem. Nouissima cum ibi notatis & in l. Quoniam in prioribus cum concordantibus C. de inofi. testame.

Et puto dici posse idem si filius Laurentii decessisset pupillus Etlo q tunc, ex ipsa pupillari substitutione, diceretur fuisse successum pupillo, l. Sed si plures. §. filio. ff. de vulg. & pupi. & insti. de pupi. substi. in Principio per textum in c. Si pater de testa. in 6. & in l. Papinianus §. Sed necim puberis ff. de inofi. testa. Vbi mater cui debetur saltem legitima in bonis filii, l. Nam & si parentibus ff. de inofi. testa. & Insti. eo. §. Non solum cum similibus, & quæ filio defuncto sine filiis, ab intestato succedit, Autem. Defuncto, & per totū, C. ad Tertul. ac Insti. & ff. eo. fere per totum excluditur à successione filii pupilli, quando pater eius, dedit ipsi pupillo substitutionem pupillarem, Eo quia tunc substitutus dicitur succedere, ex paterno testamento, l. Patris & filii, ff. de vulg. & pupi. & Iuribus præallegatis, Ita quod simile dici possit in Dominis Ita tenet D. Iacob. de Santo Georgio in tractatu de Roidis in 8. col. vers. Sed ponamus, Dicēns pro tali opinione fuisse consultum, per multos Doctores famulos, Quod latius non attingo, quia est extra propo-

tum casus nostri in quo præsupponitur Laurentii decessisse filium maiorem, Ita quod ipsa substitutio fuerit fideicommissaria, & non pupillaris l. Præcibus C. de impube. & aliis substi. iunctis ibi notatis, & habetur in l. Centurio per Bar. & alios ff. de vulg. & pupi. substi. & in dict. cap. Si pater de testamen. in sexto cum similibus Illa autem verba conuentionis. Si homo Roaxii decesserit sine heredibus legitimis, intelliguntur sine filiis & descendētibz cum alias verba cōuentionis partim Verificari non possent, & partim inuicem repugnarent, Ita ut non obstat, quæ dixit Alexand. in l. Ex facto §. si. in fin. commenti. ff. ad trebbel. Et hoc declarant subsequētia verba, Dnm dicitur, quod frater diuinus decedens sine heredibus legitimis ex se natis, Nisi relinquat tertiam partem Dominis, Dominos habeat hæredes, exclusis eius fratribz, Laus Deo & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Domini loci, an possint prohibere, arma deferri.

CONS. CCVII.

IRCHA Proclama Dominorum Scagnelli Marchionatus Cæue, Ne quis in ipso loco, & territorio deferat arma, sub pena Ducatorum Decem de die, & viginti de nocte, Cui se opposue-

runt homines dicti loci, Dicentes q sunt consueti, arma deferre, & quod vigore statutorum Cæue, quæ locū habent inter eos de Scagnello, Deficientibus statutis in Scagnello, ex speciali prouisione statutorū

T 2 Scagnelli

D. Alberti Bruni Confilia feudalia.

Scagnelli, percutiens cum armis, non puniretur tanta pena, & consequenter tanta pena imponi non possit, quia statuta Ceuæ, ad quæ sit relatio habentur pro insertis in volumine Statutorum Scagnelli, l. asse toro. ff. de hered. insti. & Alex. in l. Secunda. ff. de lib. & posthu. Certum est quod considerato iure Communi, proclamata sibi locum vendicarent, Vt in l. prima vbi Bar. ff. ad leg. Iuli. de vi publi. & in l. Secunda C. vt anno. vsus libro vndecimo & in authen. de armis. S. pen. & in capitulo primo. S. Si quis rusticus Vbi feudiste, & late Alua. de pa. tenen. in vsibus feudorum, vbi Imponitur pena solidorum viginti, vel amissionis armorum, arbitrio Iudicis, Et ibi, tam de armis offensibilibus, quam defensibilibus, sit prohibitio, maxime rusticis, & rura colentibus, & habitantibus saluis mercatoribus, & viatoribus, per loca periculosa itinerantibus dicitur capitulo primo S. mercatores vbi plene Aluaro, de pac. tenen. cum moderatione, de qua ibi, Et quod dicit Bart. in l. omnes populi, in quarta col. in quarta questione prime principalis. ff. de iusti, & iur. Non licere magistratui ordinare, ne arma deferantur, sine participatione rectorum loci procedere quando Magistratus alteraret iuris communis dispositionem, vel penam, circa armorum delationem, cum isto casu dicendum esset, quod ista proclamata fieri dicantur, in executionem Iuris communis.

Sed considerata consuetudine, videtur dicendum, quod non valeant ipsa proclamata, cum præsuponatur, quod à tanto tempore citra, cuius initii memoria non extet in contrarium, etiam per ipsa tempora, homines Scagnelli, consueti fuerint arma etiam offensibilia impune deferre, absque eo quod appareat de prohibitione Dominorum, vel punitione, vel de proclamationibus in contrarium factis, Nam vt dicit Panor. in capitulo primo ante fin. commenti de treu. & pa. etiam Vbi ius commune aliquid pro-

hibet, imponendo penam ipso iure, tale ius perditur, & tollitur ex inobseruantia, & non vsu, seu in non exigendo penam, Quia in non exigendo penam, committitur contra legem, & inducitur contraria consuetudo, allegat Cyn. in l. secunda C. quæ sit long. consue. & Iohan. Andr. in capitulo Iohannes de Cleri. coniung. Vbi etiam Panor. in fin. commenti, Vbi ex non delatione tonsure Clericorum coniugatorum, & sic ex actu negatiuo, & non vsu, inducitur consuetudo eo quod non deferendo tonsuram, videatur secundum Panor. ibi, committi contra legem, Ex quo fit regula secundum Panor. ibi, quod quando non vsus, habet in se actum tacitum, contra Iuris dispositionem, tunc ex non vsu, bene inducatur consuetudo, secus si non habet in se tacitum actum iuri communi contrarium, vt in his quæ se habent, non per modum necessitatis, sed facultatis, puta contra damnum dantes potest agi lege acquilia, nec reperitur, a centum, vel mille annis, quod fuerit actum ipsa l. Aquilia per passos damna, certe ex hoc, non fuit abrogata provisio legis acquilie, Quia lex non necessitat agi, Sed dat facultatem agendi, ita quod non agendo, non fiat contra ius commune, cum secus sit, in non deferendo tonsuram, & in deferendo arma, per prædicta, et tanto magis, vbi pene, non fuerint exacte, cum Iura nollint delicta remanere impunita, l. Ita vulneratus. ff. ad leg. acqui. cum vulgaribus, Ita quod etiam non exigendo penam, fiat contra legem, & ad hoc est Glo. notabilis in verbo connubio 15. questione vltima quam sequitur Panormi. in cap. secundo de cohabi. Cleri. & mulie. Quæ vult quod Ecclesia, quæ non est vsa punire pena Iuris natos ex coniugio constitutorum in sacris ordinibus, in redigendo eos ad perpetuam Ecclesiæ seruitutem, nec exigere penam Sacilegii, de qua in capitulo quisquis 17. questione quarta perdidit tale ius, sequitur

Consilium ccvii. & ccviii. II A. CIII

sequitur Felli. in d. c. 1. 5. col. 6. Declaratione in fit de treu. & pa. quamvis Panor. de ipsa decisione dubitet in c. Cum sit generale 5. col. vers. 2. prosequendo de for. compe. ubi in effectu vult, qd per nō vsum licet tollatur pena iuris, tamen succedit pena arbitraria, quod fateor ne delicta remaneant impunita, iuxta notata p Bal. in l. Nemo martires C. de Sacrosan. Eccl. Nisi essemus in casu, in quo prohibita à Jure communi possent fieri permessa per consuetudinem, vt in isto casu, per notata per Panor. in c. si. pen. col. & fin. & in c. cum Venerabilis de consue. cum concordantibus.

Ceterum prædicta proclamata non valent ratione pene excessiue, Nam Vigore statutorum Ceue, quæ sunt seruanda in loco Scagneli, ex expressa dispositione statutorum Scagneli, à Dominis Scagneli confirmatorum, Ille qui desert arma, & percutit cum eis aliquem, non punitur tanta pena Ducatorum 10. vel viginti Ergo non debet tanta pena imponi, solū deferenti arma, & non percutienti, cum qui minus deliquit, minus sit puniendus, l. respiciendum ff. de his qui, vt indi. & l. Respicendum in principio. ff. de penis, lunctis his quæ habentur per Bald. in l. aduersus in fin. comment. C. de furtis, & Iacob. de Bel. in autent. de armis, & Docto. in l. Qui de crimine C. de accus. Dum tangunt an pena delationis armorum confundatur cum vulnere, cum concordantibus, & quando pena imponitur excessiua, non valet etiam in ea summa, quæ est licita, & à iure permessa, Ita quod tunc maiori summe, minor non insit l. certa cum ibi notatis quando prouo. nō est neces. Bar. in l. si. ff. de Iuris. omni. Iudi. & in l. Res iudicata C. de re Iudi. & Bal. in l. 1. vers. Item pone aliud C. Si aduer. rem iudi. & in addi. Spec. de appel. vers. ex forma Statuti cum concordantibus. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Emina semel exclusa, an sit perpetuo exclusa, & filia, vel filius filie, an possint petere in se potius, quam in alium feudum renouari, quando est ad Domium deuolutum.

Et quid in agnatis, & quid si simul concurrant agnati, & filia, vel eius filius.

Et quanto tempore pereat talis facultas.

Et ubi hoc denegetur, an liceat appellare, & quando.

CONS. CCVIII.

LTRA motiua facta, super clausula iure antiqui, & paterni Feudi placeat etiam aduerte- re, Quia non est tuta consideratio, quod filia, seu filius filie, debeat de feudo inuestiri, deficiente linea paterna, seu patris, & quod alias fieret filie, vel eius filio iniuria à qua liceret appellare per notata per Bar. in l. prima. §. permittitur per illum textum. ff. de aq. quoti. & arti. & in l. prima in fin. ff. de priuil. credi. & in l. Si michi & titio ff. de verborum obliga. & Bald. in autent. Si quas ruinas C. de Sacrosantis Ecclesiis & in cap. primo Vbi Dominus Præpo. pen. col. & alii feudiste quemad. seu. ad femin. perti. & Roma. in l. Prætor. §. fin. ff. de ope. no. nontia. & in Rubrica de arbi. quarta vel quinta charta, & in l. secunda in principio ff. Solu. matri. & cons. 22. & Ant. de Buttr. in c. 1. de loca. & in c. bone el secundo per illum textum de postul. Præla. Vbi etiam Panor. & Panor. in c. secundo de feu. cū concordantibus allegatis copiose, per Dominū Cur- tium Iuniorem in tractatu suo feudorum secunda parte in 15. questione, & de quibus per Dominum Curtium Seniore conf. 49. & Dominum Deci. conf. 78. incipiente licet, & Dominum Ias. in l.

D. Alberti Brunl Consilia feudalla?

3. in 7. col. vers. Ex hac Decisione C. de iure emphi. vbi Docto. loquuntur quoadq. de feudo, quandoq. de emphiteosi, ad quod inter cetera etiam adducitur textus in d.c. bone cum Glo. quae dicit, q. fit in iuria successori, si denegatur ei privilegium quantumcumq. personale antecessori concessum, & patet in d. §. permittitur. Nec enim decet feudum ad Dominum deuolutum sibi retinere. secundum Bal. in c. 1. §. Si vero, vel in totum in fin. quali. olim. feu. pote. alie.

Nam contrarium in feudo videtur dicendum, ne cogatur Dominus in vassallum habere illum, quem non vult per textum cum ratione sui, in c. 1. §. 1. de duo. fratri. de bene. inue. Vbi Dominus non cogitur inuestire etiam fratrem defuncti, de nouo feudo, ad quem feudi successio non transit ratione praallegata, & probatur etiam in c. 2. de feu. secundum ad eum sensum, licet aliqui respondeant ad illum text. in c. 1. §. 1. de benefi. fra. Vbi si frater acquisiuit feudum, & decedat sine herede masculo, feudum reddit ad Dominum, Ita q. ponderando verbum sine herede masculo, si supersit femina non sit feudum habitura, Ad idem est textus in d.c. 1. quemadmo. feu. ad femi. perti. Vbi ponitur in voluntate Domini, an velit filiam admittere ad redemptionem feudi, vel propter amorem patris, seu propter paterna seruitia inuestire ut ibi per Docto. maxime Andr. de Iher. & Alua. in secundo notabili & plenius Marti. de Lau. ac Dominus Praepo. facit quod notabiliter consuluit Alua. in cons. suo inci. Super casu, vbi tenet q. femina semel exclusa, propter fratres: vel agnatos, sit linea etiam ipsorum masculorum deficiente perpetuo exclusa, taliter q. feudum reuertatur ad Dominum, & q. fit in voluntate Domini, an velit talem filiam vel eius filios inuestire, ad quod est tex. in §. Quineriam vbi Docto. ita transcurrent in titulo Epi. vel Abba. & Soci. col. 19. prima col. & pro hac opinione etiam facit textus notabilis in l. Nec cui C. Loca, vbi Bal. sentit, q. nisi sit pactum in contrarium, Dominus possit feudum finitum

cui vult concedere,

Et si quis vellet his non obstantibus adhuc insistere, q. heres talis vassalli deberet inuestiri, potius quam alter, ut concludit ipse Dominus Curtius iunior in d. suo tractatu feudorum secunda parte 15. questione cum concordantibus supra allegatis, istud deberet intelligi de herede masculo, per Glo. in dict. §. permittitur, in verbo impetrabile, vbi etiam ita loquitur Bart. volunt communiter Docto. in d.c. primo quemad. feu. ad femi. perti. maxime Alua. in secundo notabili prima col. & clarius Marti. de Lau. ac plenius Dominus Praepo. volentes q. Dominus in Duobus tantum casibus ibi expressis, qui sunt extra nostros terminos, possit, non dico teneatur filiam inuestire, & agnatis praeferre, Femina enim, & eius filia a successione feudi excluduntur c. 1. §. hoc autem. qui feu. dar. pos. & c. 1. §. ad filias, cum concordantibus de gradi. succe. in feu. & q. vna via prohibetur, non debet alia indirecta concedi, ut in regula, Iuris Cuius quid vna via, de reg. Iur. in 6.

Ceterum talis Decisio, non videtur posse in medium adduci, ex quo successor dato q. ei competeret talis facultas petendi feudum sibi renouari, excluditur anno secundum Roma. in d.l. Praetor §. fi. & Alex. in appostilis in l. Sicut C. de praescript. trig. an. & Dominus Ias. in d.l. 1. in 7. col. maxime per tex. & notata per Bal. in c. 1. §. titius si de feu. fue. contro. int. domi. & agna.

Item q. facultas, alias & vbi hoc denegaretur appellandi, iuxta notata per Bar. in d. §. permittitur & in d.l. 1. in fi. ff. de priuilegiis. cum concordantibus supra allegatis per tex. in d.c. bone el secundo non potest habere locum propter lapsum tempus appellandi, Ita q. etiam agnati hoc requirere non possint per praedicta, & q. hoc est in voluntate Domini vel superioris, ut per Docto. in d.c. 1. quemadmo. feu. ad femi. perti. vbi late Dominus Praepo. & aliis rationibus supra allegatis, Laus Deo, & Virgini Gloriosissimae.

Albertus Brunus.

Pri-

Princeps & villa volentes taleam imponere, non tenentur vendere proprietates, quando dicunt se non habere, unde sustineant onera, ut habere posse dicantur.

CONS. CCIX.

Hoc quod dicitur, quod villa non potest imponere collectam, quam diu habet in bonis de publico, ut per Glo. in verbo pro consul in fi. Bar. Bal. & Docto. in l. 1. §. si ne-

mo ff. quod cuiusque; universi. nomi. Quod etiam intelligitur de Principe c. Si nulla, & c. omni timore 23. questione 8. & c. pervenit de inmu. Ecclie. Panor. in cap. sicut nostris in fi. de iureiuran. recipit sanum intellectum, videlicet quamdiu habent de redditibus bonorum, vel pecunias in bursa communi, Non autem quod teneatur vendere fundos, & proprietates, ex quibus redditus percipiuntur argumento l. Qui bonis, cum ibi notatis ff. de Cesi. bo. & eorum quae dixit Bal. conf. 13. secunda parte secunda stampa, & Soci. in l. Divortio in principio in fi. comment. ff. solu. matri. Dum concludit quod mulier dicitur non habere unde se alat, quando deficiunt redditus ita quod non teneatur vendere Dotes, anulos, & mobilia, pro se alendo, est bene verum, quod creditores ville, non habent requirere, quando villa habet fundos, & proprietates quod fiat collecta, Sed quod mittantur in possessione bonorum, nullo existente defensore, & quod ipsis creditoribus satisfiat, per venditionem ipsorum bonorum, ut per Glo. in d. §. si nemo praellegatam, quae ne quis erret, sic est intelligenda, sed haec facultas tali casu incumbit ville, ut ibi notatur, & videri possunt quae dicit Bar. in l. 4. §. A. stor. ff. de re iudi. Laus Deo, & Virgini Gloriosissime.

Albertus Brunus.

Laudemium, vel capfoldum, seu sportule, an peti possint, per agentes pro camera fiscali, Nec non per Gubernatores, & Advocatos Fiscales, quando petitur renovatio inuestiturarum.

CONS. CCX.

In petitione Novarum inuestiturarum nichil est praestandum Illustri Domino Gubernatori, Seu Ducali Excellentiae, Nec Magnificis Dñis Advocatis, Nec alteri persone,

nisi subsisteret consuetudo, vel pactum, de quibus non constat, & quae non subsistunt, secundum Calde. in Rubrica de feudis conf. 7. & Alex. conf. 5. in 3. vol. & conf. 14. inci. viso, eo. vol. notat Praepos. in c. 1. in principio 2. col. Quo tenet per mil. facit Glo. in c. Longinquitatem 12. q. secunda cum similibus, facit tex. in titulo de pac. constan. §. privilegia, alias Sin. Ciuitate circa si. ibi, & omnes inuestiturae fiant gratis, & dato quod aliquid fuerit praestitum, quandoque ex hoc non diceretur causata consuetudo, per notata per Glo. & Docto. in c. si de consuetu. & in l. De quibus ff. de legib. & quia oporteret, quod habuisset initium bonum, à gratis dantibus, iuxta notata, in c. tuam de Simo. & praesumeretur in dubio, haec factum n. etu. secundum Bal. in titulo de pac. constan. in verbo passionis, & Praepos. in praxill. feudorum 22. col. facit c. Dikodus, Vbi Panor. & Felli. vt. notabili de Simo. faciunt textum cum Glo. & ibi notatis per Docto. in l. 1. c. de Salgomo lib. 12. Dum vult quod etiam sponte oblata militibus per hospitantes, praesumantur per concussionem oblata, vel promissa, & pariter si sint data, Hinc secundum Bal. in c. 1. §. Si vero, vbi etiam D. Praepos. de feu. guar. cum concordantibus inuestiturae Neue aliter facit, quam prime, praesumuntur per impressionem, vel errorem, sic facit, facit quod dixit Panor. in cap. Pervenit 3. col. vers. 1. conclusio, de inmu. Ecclie. & dicens collectas, vel Exactiones esse licitas.

tas debet probare, vel per leges, vel per
fena. consul. vel per Principis concessio-
nem, vel per consuetudinem diuturnam,
non violenter, sed sponte communiter
ab omnibus approbatam, & est regula, q
in exactione homagii, vel fidelitatis, non
debet induci nouitas, c. Dilecti de maio,
& obe. & c. Cum consuetudinis, de consue.
vult Alua. in c. 1. prope fi. commentum
de for. fide. dicens quod alias Vassallus,
potest reculare præstare Iuramentum fi-
delitatis, facit c. Sane de excus. praela. &
quod dixit Specu. in tit. de feudis. §. Quo-
piam de homagiis col. fin. vers. Et nota;
quod non debent &c. Ita qd siue in præ-
statione pro habenda inuestitura, siue in
pactis, & tenore, nichil sit innouandum,
& ad hæc multa adduci possent, quæ trad-
duntur in textu, & per Glosas, & Docto-
res, in c. cum ab omni specie, de vi. & bone,
Cle. Vbi reprobatur cōsuetudo Iuri con-
traria, luncis his quæ dixit Pet. de ancha,
conf. 219, inci. Iuxta ordinem, Et insu-
per, esto q talia licite capi potuissent, ta-
men licite peti non possent, argumento
textus & notatorum in l. prima §. proinde
ff. de Vari. & extraor. cogni. & c. Dilectus
de simo. Et quia Magnifici Domini Ad-
uocati visitant inuestituras; per hoc non
debent petere ab his qui inuestiuntur ali-
quid, quia vident illas fauore, & contem-
platione Principis, à quo habent salarium
Vnde non debent alias sportulas, vel ali-
ud premium requirere, per notata in d.
c. cum ab omni specie, & in d. l. prima §.
proinde, Facit quod dicebat Sātus Iohan-
nes Baptista militibus ab eo inuestigan-
tibus an possent saluari, Estote contenti
stipendiis vestris, & neminem concusse-
ritis, & dicitur concussio, quando aliquis
ex Dominis aduocatis, visa inuestitura
nollet referre, nisi solutione habita a vas-
sallo, Et tanto magis quando sunt su-
per hospitio, Et audiui aliquos conque-
rentes de huiusmodi solutionibus, pro
habendis Inuestituris, & soluentes aliqd,
ne in pluri pro expensis hospitiorum gra-
uarentur, Item quia vident inuestituras
iussu Principis, & Principis expensis non

vassallorum videre debent, & referret.
Prætor in fi. Vbi Bal. & Doct. ff. de æden.
faciunt notata in l. fi. C. de erro. milli. an-
no. lib. 1. 2. & prædicta fortius procederet,
si vera essent quæ præsuponuntur, quod
Domini Aduocati tunc existentes procu-
rauerint licet per indirrectum, q fieret
Decretum mandans inuestituras fieri nō
debere, sine interuentu alterius ex aduo-
catis, & procuratoribus fiscalibus, man-
ducando vuas aggresses, quæ alligarent,
dentes filiorum suorum, non conside-
rantes quod ista inferiora, sunt in motu,
vel esse possunt, Cum & alii præterdentes
officia in hac patria, & ciuitate, Lucri, &
ambitionis cupiditate, multas induxerint
nouitates, nouaq; grauamina, ac nouas
gabellas, quibus non assentiunt subditi,
& Vassalli, nisi coacti vt supra, Laus Deo
& Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Tempus iuris petendi inuestituram,
an possit per superiorem abbreviari,
fieri faciendo proclama, q
infra dies 15. Vassalli debeant
venire, ad se inuestiendum.

Et an possit imponi pena priuationis feudi in talibus
proclamatibus.

An Dominus possit cogere Vassallos ad faciendum
fidem, de sigillo, & ad exhibendum suas inuesti-
turas.

Et ad demonstrandum Quid, & quantum saneant in
feudum.

Inuestitura, & Feudi concessio, an possint probari
per testes, Iuramentum, ac vocem eisdem, an vo-
re, per scripturam.

CONS. CCXI.

Vm factum fuit præceptū
Vassallis Astenfibus,
Quatenus infra dies 15.
à tempore præsentatio-
nis præcepti, comparui-
se debeant, coram Illu-
stri Domino Ducali Co-
bernatore

bernatore Astensi, cum vltimis inuestituris, pro faciendo fidelitatem Illustrissimo Domino Duci Mediolani, contingit dubitari, de infra scriptis, Et primo an possit ad hoc cogi Vassallus, abbreviando tempus iuris, quod est anni & diei.

Et breuiter quando quis numquam fuisse Inuestitus, textus in cap. primo. §. est & alia seu §. primo in titulo quæ fuit prima causa benef. amit. Vult q̄ possit per pares fieri trinum præceptum vassallo etiam intra annum, vt veniat, sub pena amissionis feudi, capturus inuestituram, & iuraturus fidelitatem, & q̄ non veniens lapsis tribus terminis, possit arbitrio curiæ feudo priuari, Quo casu secundum aliquos, veniens post, infra tempus anni, & diei, recuperabit nichilominus feudū, Vt ibi per Glo. & Docto. & per Iaco. de ardizo. in sua somma feudorum in Rubrica si Vassallus nollit iurare quando Dominus vult inuestituram præstare, cum Rubrica sequen. & per Iohannem Blanchi in summa sua feudorum col. 17. vers. præterea Si Dominus vult inuestituram infra annum præstari &c. Qui versiculus est de contentis sub §. Item Si vassallus ab herede Domini inuestituram non petierit col. 15. & ille textus loquitur, in feudo nouo, In quo vassallus non fuerat inuestitus propriæ, per traditionem possessionis sed abusiue, Domino offerente vassallo traditionem possessionis, & petente iuramentum fidelitatis, vt ibi per Alua. in prima col. & Docto. de controuer. inue.

Quò vero ad eos, qui aliquando fuerunt inuestiti, & possident, qui habent tempus anni & Diei, ad petendum renouationem inuestitue c. 1. in princ. Quæ fuit prima cau. benef. amite. &c. primo. §. Præterea de prohi. alie. seu. per Fred. & quòd habetur in c. prim. in principio quò temp. mil. cum suis concordantibus, communis conclusio est, q̄ ipsum tempus, non possit etiam per Dominum Vassallo abbreviari, vt per Andre. de Iser. Alua. & Marti. de Lau. in dict. c. primo in fi. commenti, quò temp. mil. & Glo. in d. c. pri-

mo. §. est & alia vbi Alua. secunda questione quæ fuit prima causa bene. amit. Vbi constituit differentiam inter hos duos casus, & dicit Dominus Iacobinus de Santo Georgio præceptor meus, in sua Inuestitura feudali, quam sub eo pro parte scripsi, & legebat diebus festis, in clausula qui quidem inuestiti, 8. col. vers. Item queritur vos scitis &c. q̄ sic consuluit cū habuisset casum in pratica in quodam Episcopo Hyporegie. Et merito dicendum est, quòd quo ad eos non valet præceptum factum, per ipsum Dominū Gubernatorem, tamquam contra ius, per l. fi. C. si per vim, vel alio modo, & notatur in l. programma, maxime per Bal. & Sali. C. commi. epi. & program. & per Bar. & Doct. in l. Iuste ff. de acqui. pos. & Zaba. in Cle. prima §. pe. secunda questione de foro compe. vbi dicit quod præcepto iudicis notorie iniusto, non est parendum, faciunt notata per Panor. in c. Si quado de offi. dele. & p. Bar. in l. facultas C. de iur. fi. lib. x. q̄ iudici notorie iniuste facienti, potest de facto resisti, Et potest dici, q̄ ex quo patria ista, stat in consuetu inter Regem, & Ducem, possint vassalli expectare finem consuetus, vt per Docto. in d. c. 1. in principio quo tempo. mil. Vbi Alua. in 9. col. vers. Quero quid si duo, Dicens q̄ possessori fieri potest, ac etiam petitori cum protestatione, vel expectari prout supra exitus controuersie, & in materia videatur Corne. cons. 313. inci. Alias quarto vol. vbi tangit etiam q̄ longa possessio habetur pro titulo.

Secundo dubitatur, an possint vassalli cogi exhibere inuestituras vltimas, vel alias, Cum vt dixit Bal. in l. secunda in secunda col. C. quomodo, & quando Iudex, non valeat citatio, quam Dominus facit suis vassallis, vt exhibeant lura sua, sed quia illa decisio, recipit limitationes vt per Dominum Præpo. in c. primo in §. Vassallus el primo in fi. cōmenti si de feu. suc. contro. inter Domi. & Agna. & Dominum Iac. in prælu. feudorum in 16. alias 18. col. vers. an autem Rex &c. Dico q̄ hic, sunt duo consideranda, vnum videlicet,

D. Alberti Bruni Consilia feudalia.

an teneantur exhibere, ad effectum, Vt sciri possit, an in præteritum fuerint inuestiti. An vero ad effectum fidem facienti, de titulo, & an sint vassalli, seu vt sciri possit an feudum ad eos pertineat, & p quotta, & quanta parte, cum ista differat vt dicit textus in c. primo de controuer. inter vas. & Episcopum, Et quo ad effectum inuestiture, seu an quis fuerit inuestitus, inuenio esse necesse q exhibeatur, si quis nollit alio genere probationis vt, c. primo in princ. vers. inde etiam ibi licet non probet Inuestituram &c. de consue. re. seu. & Iuribus præallegatis. Dum operant vassallum onere probandi modis infra scriptis, quando non constat in scriptis de inuestitura, & facit tex. in c. 1. in princ. de controuer. inuesti.

Quod si non habeat Vassallus Inuestituram & dicat illam se non habere, inuenio, q si Vassallus steterit in possessione per annu, Domino patiente, & non contradicente, debet credi iuramento Vassalli, q fuerit inuestitus c. primo §. fi. Si de Inue. inter domi. & Vas. lis otia. & d. c. primo in principio vers. Inde etiam & c. primo de content. inter do. & vas. de inue. & cap. primo in principio vbi Bald. & Docto. de controuer. inue. vbi Præpo. in prima col. quarto notabili & in tertia col. Dicens quatuor requiri scilicet possessionem saltem anni, Item scientiam Domini. Item parientiam, Item q Vassallus bona fide sic possederit, alias potest probari per testes pares Curia, vel extraneos, secundum distinctionem quæ sit, in dictis Iuribus, videlicet in c. primo Si de inue. inter Domi. & vas. lis oriatur, & in d. c. primo in princ. vers. inde etiam cum sequen. facit quod dixit Bal. in Rubrica C. de condi. ex leg. q feudum non requirat scripturam. cum per testes probari possit, Notat Dominus Præpo. in c. primo §. Si quis per triginta col. fi. circa principium Si de feu. sue. contro. inter Do. & Agna. Vbi habetur de probatione per Iuramentum.

Arbitror etiam posse probari, per vocem, & samam, q quis fuerit inuestitus, quan-

do deficere reperirentur, alie probationes, per infra proxime dicenda. Quo vero ad effectum tituli, & quantitatis feudi, inuenio quod Si Vassallus diu tenuit re aliquam Iure feudi, seu tamquam sibi in feudum concessam, præstando Domino seruitia, præsumitur fuisse infeudata & in feudum concessa, Ita q non sit necesse aliter fidem facere de titulo, quia lapsus dicti temporis habet vim & præsumptionem tituli, & inducit præscriptionem, c. primo §. Si quis per triginta vbi Docto. & plene Alua. Si de feu. sue. controu. inter Domi. & agna. habetur per Jacq. de iudi. in somma, in tit. de successione feudi penult. col. vers. Item si fuerit in possessione, Et per feudistas in c. primo §. Si vero Vassallus, Quid sit inuesti. Vbi per Dominum Præpo. & in prællu. seu. 17. col. 15. Diuisione, & per Dominum Ias. in l. prima in pe. col. Seu fi. C. de seru. fugi. & in l. Si legatum, circa mediū commenti, ff. de æden. & in l. secunda 93. col. 13. questione cum duobus seq. C. de Iur. emphi. Dum tradat an Vassallus teneatur fidem facere de titulo, faciunt quæ dixit Alex. conf. 113. inci. viso, & diligenter &c. circa fi. quarto vol. Et istud diu intelligitur, in foro Saltem Cæsaris, de 30. annis, d. §. Si quis per triginta licet aliqui sentiant de x. vt per Alex. conf. præallegato, An autem tunc noceat mala fides, traddunt Bal. Alua. & Docto. in d. §. Si quis per triginta, & si feudum Sit Præscriptum contra vassallum Domino ignorante, An Dominus possit istud feudum, ab isto præscribente auocare, tradditur ibidem, maxime per Alua. antepen. col. vers. Quero ab extra, & per Panor. in c. ad audientiam, vbi late Felli. in 7. col. de prescrip. Vbi autem non apparet, q vassallus diu feudum, prout supra tenuerit & queritur an teneatur fidem facere de titulo, fuerunt diuerse opiniones, vt constat, ex dictis Bar. in l. prima C. de condu. & procu. lib. 11. & Bal. in l. 2. C. quomo. & quando Iud. & aliorum Docto. quos refert Alua. in c. primo in principio pe. questione de contro. inue. & Præpo. in cap.

e Vassallus el primo col. si. si de seu. sue; contro: inter Domi. & agna. vbi nuntur concordare opiniones Docto. prout infra videlicet q. aut Vassallus negat se vassallum, & tunc non cogitur docere, nec etiā dicere titulum sue possessionis, prout voluit Bar. in loco præallegato, quod est intelligendum, nisi quandoq. præstitisset scruita, vt infra dicitur, Quo casu quando Vassallus negat se Vassallum, sine causa legitima, si conuincitur perdit feudum, dicit. cap. Vassallus el primo, Aut Vassallus fatetur se Vassallum, & tunc potest cogi docere titulum, Quia prout dicit Bald. in dict. cap. primo pen. col. vers. secundo oppono de controu. inuesti. quā primum Vassallus fatetur se Vassallum, Domini intentio est fondata, quod res non sit ipsius Vassalli, etiam quo ad vile Dominium, cum quilibet res presumatur libera, & sic q. spectat Domino pleno iure, alio non apparente, dicit tamen Alua. in dict. cap. primo in principio p. questione de controu. inue. quod talis Vassallus cogi non poterit per Dominum vt ostendat titulum, Sed quod erit cogendus per pares Curie, Quod si Vassallus Dubitat quantum sit sibi concessum de feudo, Dominus ipse declarare tenetur confines seu di & quantitatem, vt est Glo. & ibi notatur in capitulo primo. S. illud quoq. de prohi. alie. seu. per Fre. Si vero Vassallus qui præstitit seruicia, neget se Vassallum, Non potest dicere Domino ostende michi rem, Sed ipse tenetur ostendere, alias omnia eius bona censentur feudalia, nisi probet instrumenta amissa, & si non neget, Sed sit questio an de tota re, vel parte, præsumitur de tota, & vbi non possunt reperiri testes, vel instrumenta, ex causa legitima statur fame, & communi opinioni, vt late per D. Præpositi. in c. r. S. Vassallus el r. vlt. col. Si de seu. sue. contro. inter Domi. & Agna. cum similibus, Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

STODIRE Castrum, vt Tenentur non habitantes, Ius in eis aliquod habentes, vel seruientes

CONS. CCXII.

PR O Custodia Castri tenentur etiam contribuere non habitantes, imo nec ædificia ibi habentes, Sed ius in solo, ac etiam tenerentur pro rata ius tatum in turri habentes, vt notatur in l.

Arbor. S. Si per eundem Vbi Floria. ff. communi diui. Quia occupato per alium Castro, etiam ius istorum occuparetur, Qua ratione etiam tenetur habens ius seruitoris in turri, vel Castro, secundum Floria. Vbi supra, sic & Ecclesia tenetur contribuere, cum laicis, Vbi agitur de se defendendo à communi periculo, vel de communi commodo, vt habetur in cap. non minus de inuenu. Ecclesi. cum concordantibus. Laus Deo, & Virgini Gloriosissimæ.

Albertus Brunus.

Eudalia bona, an possint peti dari in solutum pro restitutione Dotium.

CONS. CCXIII.

ISta Magnifica Domina, Esto q. pro restitutione Dotium, Vigore instrumenti Dotalis, possit eligere de bonis mariti, sibi magis placibilibus, seu placentibus & q. habeat bona mariti tacite pro dotibus hypothecata, non potest habere bona

dotibus hypothecata, non potest habere bona

† D. Alberti Bruni Consilia feudalla 30

bona feudalia hypothecata. Nec petere de
eis sibi satisfieri. tanquam sibi magis pla-
centibus secundum Spec. in tit. de pigno.
§. primo vers. sed nunquid feudum, &
facit textus in c. in generali. Si de feu. suc.
contro. inter Domi. & agna. & in c. Impe-
rialem in princ. de prohi. alie. feu. per fre.
& ita transeunt Imol. Roma, & Alex. in
l. si constante in principio super 3. questio-
ne Bar. .ff. Solu. matri. Sali. in l. si vbi eti-
am D. Ias. in 38. col. C. de iure emphi. &
Bal. ac Moder. in aurent. res quaz. C. com-
mu. de leg. licet Bar. in d. l. si constante

in d. 3. questione .ff. soli. matri. teneat
possint capi feudalia pro restitutione Do-
tium; Cuius opinio ibi communiter re-
probatur. quamvis aliqui Moderni. nitan-
tur eum saluare.

Minusq; posset hoc feudum peti, ex quo se-
mina, in eo succedere non posset & est in-
capax, c. primo §. primo episcopum, vel
Abba. c. primo §. filia cum similibus de
successio. feu. Laus Deo & Virgini Glo-
riofissimæ.

Albertus Brunus.

FINIS

